www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE
E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2025 – Numri: 111

Tiranë – E enjte, 26 qershor 2025

PËRMBAJTJA

		Faqe
Ligj nr. 26/2025, datë 5.6.2025	Për miratimin e aktit normativ, me fuqinë e ligjit, nr. 3, datë 29.4.2025, "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 115/2024 'Për buxhetin e vitit 2025'"	15203
Dekret i Presidentit nr. 201, datë 24.6.2025	Për shpallje ligji	15203
Ligj nr. 34/2025, datë 5.6.2025	Për ratifikimin e marrëveshjes së financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, dhe Komisionit Evropian për programin operacional shumëvjeçar për punësimin e të rinjve, në favor të Republikës së Shqipërisë, për periudhën 2024–2027, në kuadër të Instrumentit të Asistencës së Paraanëtarësimit (IPA III)	15203
Dekret i Presidentit nr. 186, datë 19.6.2025	Për shpallje ligji	15451
Dekret i Presidentit nr. 192, datë 23.6.2025	Për dhënie të shtetësisë shqiptare	15451
Dekret i Presidentit nr. 193, datë 23.6.2025	Për dhënie të shtetësisë shqiptare	15451
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 351, datë 25.6.2025	Për miratimin e tarifës së regjistrimit të organeve të vlerësimit të konformitetit për sigurinë kibernetike	15451
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 352, datë 25.6.2025	Për caktimin e anëtarit të ekipit përzgjedhës për zgjedhjen e kandidatëve, anëtarë të Komisionit Kombëtar Rregullator të Sektorit të Furnizimit me Ujë dhe Largimit e Përpunimit të Ujërave të Ndotura	15452

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 353, datë 25.6.2025	Për miratimin e rregullave për sigurimin e ndërveprueshmërisë së pajisjeve radio të automjeteve dhe marrësve digjitalë të konsumatorit	15452
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 354, datë 25.6.2025	Për miratimin e ndërtimit të centralit gjenerues të energjisë elektrike fotovoltaike dhe veprave ndihmëse, i cili nuk është objekt koncesioni, në fshatin Taç Lartë, Bashkia Kolonjë, qarku Korçë, nga shoqëria "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k.....	15454
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 355, datë 25.6.2025	Për shpronësimin, për interes publik, të pronarëve të pasurive të paluajtshme, pronë private, që preken nga realizimi i projektit "Rikonstruksioni i rrugës 'Engjëll Agalliu', në lagjen '18 Tetori', Bashkia Dimal".....	15456
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 356, datë 25.6.2025	Për një shtesë në vendimin nr. 718, datë 29.10.2004, të Këshillit të Ministrave, "Për listën e personave të shpallur si financues të terrorizmit", të ndryshuar.....	15459
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 357, datë 25.6.2025	Për miratimin e listës së ish-ndërmarrjeve bujqësore, sipas vitit të krijimit të tyre dhe territorit të ushtrimit të aktivitetit.....	15459
Udhëzim i përbashkët i ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe i ministrit të Arsimit dhe Sportit nr. 266, datë 20.6.2025	Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 20, datë 1.9.2023, "Për përcaktimin e mënyrës dhe procedurës së punësimit me prioritet të mjekëve që përfitojnë trajtim të veçantë në institucionet shëndetësore në Republikën e Shqipërisë".....	15462
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 608, datë 19.6.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së lisë së dhenve dhe dhive të shfaqur në shtetin e Turqisë.....	15462
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 609, datë 19.6.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së lisë së dhenve dhe dhive të shfaqur në shtetin e Rumanisë.....	15463
Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 611, datë 20.6.2025	Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së aftës epizootike të shfaqur në shtetin e Turqisë.....	15463
Njoftim i Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme nr. 8847, datë 23.6.2025	Për hyrjen në fuqi të një marrëveshjeje ndërkombëtare.....	15464
Kërkesë e Agjencisë Shtetërore për Shpronësimin nr. 107/20, datë 26.6.2025	Për shpronësimin për interes publik, të pronarëve të pasurive të paluajtshme, pronë private, që preken nga realizimi i projektit "Restaurimi dhe rikualifikimi urban i zonës perspektive TID, me vendndodhje në parkun arkeologjik Durrës, me zhvillues Bashkia Durrës".....	15464

LIGJ
Nr. 26/2025

PËR MIRATIMIN E AKTIT NORMATIV, ME FUQINË E LIGJIT, NR. 3, DATË 29.4.2025, "PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA NË LIGJIN NR. 115/2024 'PËR BUXHETIN E VITIT 2025'"

Në mbështetje të neneve 78, 101 dhe 160 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI

I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Miratimin e aktit normativ, me fuqinë e ligjit, nr. 3, datë 29.4.2025, "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 115/2024 'Për buxhetin e vitit 2025'".

Miratuar në datën 5.6.2025.

Shpallur me dekretin 201, datë 24.6.2025, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

DEKRET
Nr. 201, datë 24.6.2025

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 26/2025, "Për miratimin e aktit normativ, me fuqinë e ligjit, nr. 3, datë 29.4.2025, 'Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 115/2024, 'Për buxhetin e vitit 2025'"".

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

LIGJ
Nr. 34/2025

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES SË FINANCIMIT NDËRMJET REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, PËRFAQËSUAR NGA KËSHILLI I MINISTRAVE I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, DHE KOMISIONIT EVROPIAN PËR PROGRAMIN OPERACIONAL SHUMËVJEÇAR PËR PUNËSIMIN E TË RINJVE, NË FAVOR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, PËR PERIUDHËN 2024–2027, NË KUADËR TË INSTRUMENTIT TË ASISTENCËS SË PARAANËTARËSIMIT (IPA III)

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet marrëveshja e financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, dhe Komisionit Evropian për programin operacional shumëvjeçar për punësimin e të rinjve, në favor të Republikës së Shqipërisë, për periudhën 2024–2027, në kuadër të Instrumentit të Asistencës së Paraanëtarësimit (IPA III), sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 5.6.2025.

Shpallur me dekretin nr. 186, datë 19.6.2025, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj

MARRËVESHJE FINANCIMI
KUSHTE TË VEÇANTA

Komisioni Evropian, në vijim i referuar si "Komisioni"), duke vepruar në emër të Bashkimit Evropian, në vijim i referuar si "Bashkimi",

nga njëra anë, dhe
Republika e Shqipërisë, në vijim e referuar si "Përfitues i IPA III", e përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave,
nga ana tjetër,
kanë rënë dakord si më poshtë:

Neni 1
Programi

1. Bashkimi pranon të financojë dhe përfituesi i IPA III bie dakord të pranojë financimin e Programit të mëposhtëm:
Programi Operacional Shumëvjeçar për Punësimin e të Rinjve në favor të Republikës së Shqipërisë për periudhën 2024-2027 që përfshin projektin e mëposhtëm:
Programi Operacional Shumëvjeçar për Punësimin e të Rinjve në favor të Republikës së Shqipërisë për periudhën 2024-2027
Numri global i angazhimit: JAD.1421652
Ky Program financohet nga buxheti i Bashkimit sipas aktit bazë të mëposhtëm: Instrumenti i Ndihmës para Aderimit (IPA III).[1]
2. Kostoja totale e llogaritur e këtij Programi është 63 480 000 Euro dhe kontributi maksimal i Bashkimit për këtë Program është vendosur në shumën 50 000 000 Euro.
Kontributi i Bashkimit do të ndahet në angazhime vjetore për periudhën 2024 – 2027 në përputhje me Aneksin I. Asnjë parashikim i kësaj Marrëveshjeje Financimi nuk mund të interpretohet se nënkupton një angazhim financiar të Bashkimit në lidhje me kreditë që nuk janë miratuar ende me miratimin e buxhetin të BE-së. Komisioni do të informojë me shkrim përfituesin e IPA III për miratimin e angazhimeve financiare të mëvonshme të specifikuara në Aneksin I.
Ky Program kërkon kontribut financiar si nga përfituesi i IPA III, edhe nga Bashkimi. Ndarja e kontributeve financiare përkatëse është paraqitur në Aneksin I.
3. Programi do të zbatohet në përputhje me programin operacional shumëvjeçar të specifikuar në Aneksin I.

Neni 2
Periudha e ekzekutimit, periudha e pranueshmërisë dhe çlirimi i angazhimit

1. Periudha e ekzekutimit të kësaj Marrëveshjeje Financiare do të fillojë me hyrjen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financiare dhe do të përfundojë 12 vjet pas kësaj date.
2. Periudha e pranueshmërisë, siç përcaktohet në nenin 12(1) të Aneksit II (Kushtet e Përgjithshme) do të fillojë në datën e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi dhe do të përfundojë më 31 dhjetor 2033.
3. Komisioni do të çlirojë automatikisht çdo pjesë të një angazhimi buxhetor për programin e treguar në Aneksin I e cila, deri më 31 dhjetor të vitit të pestë pas atij të angazhimit buxhetor, nuk është përdorur për qëllime të para-financimit ose kryerjes së pagesave të ndërmjetme, ose për të cilën nuk është paraqitur asnjë pasqyrë shpenzimi e vërtetuar ose ndonjë kërkesë për pagesë.
4. Pa cenuar afatin automatik të çlirimit nga angazhimi i përmendur në paragrafin 3, Komisioni do të informojë përfituesin e IPA III 9 muaj përpara afatit automatik të çlirimit nga angazhimi për rrezikun e çlirimit nga angazhimi.

[1] Rregullorja (BE) 2021/1529 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 shtator 2021 për krijimin e Instrumentit të Ndihmës Para-Aderimit (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, f. 1.

5. Shuma e prekur nga çlirimi nga angazhimi do të reduktohet me shumat ekuivalente për atë pjesë të angazhimit buxhetor për të cilën:

a) operacionet janë pezulluar me një proces ligjor ose me një ankim administrativ me efekt pezullues; ose

b) nuk ka qenë e mundur të bëhet një kërkesë pagese për arsye të forcës madhore që ndikon ndjeshëm në zbatimin e të gjithë ose të një pjese të programit.

Përfituesi i IPA III që pretendon forcën madhore, duhet të tregojë pasojat e drejtpërdrejta të forcës madhore mbi zbatimin e të gjithë ose një pjese të programit.

Neni 3
Adresat dhe komunikimi

Të gjitha komunikimet në lidhje me zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financiare do të bëhen me shkrim, do t'i referohen shprehimisht Programit siç është identifikuar në nenin 1(1) dhe do të dërgohen në adresat e mëposhtme:

a) për Komisionin
Valentina Superti
Drejtore D, Ballkani Perëndimor
Drejtoria e Përgjithshme për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit (DG NEAR)
Komisioni Evropian
Rue de la Loi 15
B-1049 Brussels, Belgium
E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

b) për Përfituesin e IPA III
Eridana Çano
Koordinatore Kombëtare për IPA-n
Drejtore e Përgjithshme e Agjencisë Shtetërore të Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës
Rruga "Kuvajt"
Tiranë, Shqipëri
E-mail: eridana.cano@saspac.gov.al

Neni 4
Pika e Kontaktit në OLAF

Pika e kontaktit e përfituesit të IPA III që ka kompetencat e duhura për të bashkëpunuar drejtpërdrejt me Zyrën Evropiane Kundër Mashtrimit (OLAF) për të lehtësuar aktivitetet operacionale të OLAF-it, është:

Blerina Naska
Drejtore e Njësisë së Inspektimit Financiar pranë Drejtorisë së Inspektimit të Financave Publike në Ministrinë e Financave
Ministria e Financave
Bulevardi Dëshmorët e Kombit Nr.3
Tiranë, Shqipëri
E-mail: blerina.naska@financa.gov.al

Neni 5
Marrëveshje kuadër e partneritetit financiar

Programi do të zbatohet në përputhje me dispozitat e Marrëveshjes Kuadër të Partneritetit Financiar (FFPA) ndërmjet Komisionit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë mbi rregullimet për realizimin e ndihmës financiare të Bashkimit për Republikën e Shqipërisë sipas Instrumentit të Ndihmës Para-Aderimit (IPA III) i cili hyri në fuqi më 14 tetor 2022 (në vijim i referuar si "FFPA"). Kjo Marrëveshje

Financimi plotëson dispozitat e FFPA-së. Në rast konflikti ndërmjet dispozitave të kësaj Marrëveshjeje Financimi dhe dispozitave të FFPA, kjo e fundit do të ketë përparësi.

Neni 6
Anekset

1. Kjo Marrëveshje Financimi përbëhet nga:
a) këto Kushte të Veçanta
b) Aneksi I: Programi Operacional Shumëvjeçar
c) Aneksi II: Kushte të Përgjithshme
d) Aneksi III: Model Raporti Vjetor për zbatimin e ndihmës IPA III sipas nenit 59 të FFPA-së
e) Aneksi IV: Model Raporti Financiar sipas nenit 61(2)(a) dhe 61(3) të FFPA-së, duke përfshirë modelin e parashikimeve për kërkesat e mundshme të pagesave sipas nenit 33(3) të FFPA-së
f) Aneksi V: Specifikimet Minimale të Sistemit të Kontabilitetit me Bazë Rritëse
g) Aneksi VI: Model Aplikimi për Projekte Madhore
2. Aneksi VII: Model për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve
3. Në rast konflikti ndërmjet dispozitave të Anekseve dhe dispozitave të këtyre Kushteve të Veçanta, këto të fundit do të kenë përparësi. Në rast konflikti ndërmjet dispozitave të Aneksit I dhe dispozitave të Aneksit II, këto të fundit do të kenë përparësi.

Neni 7
Dispozita që shmangin ose plotësojnë Aneksin II

Sa më poshtë plotësojnë Aneksin II:
1. Pas vlerësimit pozitiv të misionit verifikues për dhënien e detyrave të zbatimit të buxhetit, të kryer nga DG NEAR në qershor 2024, një mision pasues do të kryhet nga DG NEAR në vitin 2025 për të verifikuar që linjat e komunikimit ndërmjet Zyrtarit Kombëtar Autorizues (NAO), Zyrës Mbështetëse të Zyrtarit Kombëtar Autorizues (NAOSO) dhe Organit Kontabël (AB) të mbeten të formalizuara dhe të drejtpërdrejta siç kërkohet nga IPA III FFPA. Kjo do të jetë një shtesë për gjetjet e raportit përfundimtar të auditit, të cilat kërkojnë një ndjekje në përputhje me afatet kohore të përcaktuara për çdo gjetje.
2. Komisioni ka prezantuar një sistem shkëmbimi elektronik për raportimin e kontratave nën menaxhim indirekt nga përfituesi IPA III ("IPA-APP"). Përfituesit të IPA III i kërkohet të regjistrohet dhe të përdorë IPA-APP për të lejuar menaxhimin elektronik të Marrëveshjeve të Financimit.

Neni 8
Hyrja në fuqi

Kjo Marrëveshje Financimi hyn në fuqi në datën kur Komisioni merr njoftim nga përfituesi i IPA III që konfirmon përfundimin e procedurave të brendshme të përfituesit të IPA III, të nevojshme për hyrjen e saj në fuqi. Komisioni do të informojë përfituesin e IPA III për datën e marrjes së këtij njoftimi.
Kjo Marrëveshje Financimi është hartuar në dy kopje në gjuhën angleze, njëra i dorëzohet Komisionit dhe tjetra përfituesit të IPA III.

Për Përfituesin e IPA III:
Eridana Çano
Koordinatore Kombëtare për IPA-n dhe Drejtore e Përgjithshme
Agjencia Shtetërore e Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës
Tiranë,

Data:
Nënshkrimi:

Për Komisionin

Valentina Superti
Drejtore D, Ballkani Perëndimor
Drejtoria e Përgjithshme për Fqinjësinë dhe Negociatat për Zgjerimin
Komisioni Evropian
Bruksel

Data:
Nënshkrimi:

EN
KY PROJEKT FINANCOHET NGA BASHKIMI EVROPIAN
ANEKS

i Vendimit Zbatues të Komisionit për financimin e Programit Operacional shumëvjeçar të BE-së për Punësimin e të Rinjve në favor të Republikës së Shqipërisë për periudhën 2024-2027

PROGRAMI OPERACIONAL SHUMËVJEÇAR

Ky dokument përbën programin shumëvjeçar të punës në kuptim të nenit 110(2) të Rregullores Financiare dhe planin shumëvjeçar të veprimit në kuptim të nenit 9 të Rregullores IPA III dhe nenit 23 të NDICI-t-Rregullorja e Evropës Globale.

1 Programi i përmbledhur
1.1 Tabela Përmbledhëse e Programit
1.2 Përmbledhja e Programit
2 Analiza e sektorit
2.1 Konteksti dhe politikat sektoriale kombëtare
2.2 Kuadri ligjor
2.3 Mjedisi institucional, drejtimi dhe kapaciteti
2.4 Sektori (sektorët) dhe koordinimi i donatorëve
2.5 Perspektivat buxhetore afatmesme
2.6 Kuadri i vlerësimit të performancës
2.7 Analiza socio-ekonomike (përfshirë analizën SWOT)
3 Objektivi i Përgjithshëm dhe Objektivat Specifike të Programit Operacional
3.1 Koherenca me Kuadrin e Programimit IPA III dhe me instrumentet specifike të politikave të procesit të zgjerimit
4 Karakteristikat operacionale të programit
4.1 Ndërveprimi i programit me planet vjetore të veprimit të IPA III ose masat dhe ndërhyrjet nga donatorë të tjerë/Institucione Financiare Ndërkombëtare
4.2 Përshkrimi i programit
4.2.1 Logjika e ndërhyrjes
4.2.2 Përshkrimi i detajuar i çdo fushe të mbështetjes
4.2.3 Lista indikative e projekteve madhore për çdo fushë të mbështetjes
4.3 Konsiderata të vlerësuara
4.3.1 Mbrojtja e Mjedisit, Ndryshimet Klimatike dhe Biodiversiteti
4.3.2 Barazia gjinore dhe fuqizimi i grave dhe vajzave
4.3.3 Të drejtat e njeriut
4.3.4 Aftësia e kufizuar
4.3.5 Demokracia
4.3.6 Sensitiviteti ndaj konfliktit, paqja dhe aftësia për t'u përshtatur
4.3.7 Reduktimi i Riskut nga Katastrofat
4.4 Risqe dhe supozime
5 Pasqyra e procesit të konsultimit për përgatitjen e Programit Operacional
6 Rregullimet e zbatimit
6.1 Marrëveshja e Financimit
6.2 Metodat e zbatimit
6.3 Objekti i pranueshmërise gjeografike për prokurime dhe grante

7 Tabelat financiare sipas fushave të mbështetjes dhe sipas vitit (përfshirë normat e bashkëfinancimit, nëse ka)
8 Matja e performancës
8.1 Monitorimi dhe raportimi
8.2 Vlerësimi
8.3 Auditimi dhe verifikimet
9 Komunikimi strategjik dhe diplomacia publike
10 Qëndrueshmëria
Aneksi 1: Lista e partnerëve të konsultuar
Aneksi 2: Lista e akronimeve
1 Programi i përmbledhur
1.1 Tabela Përmbledhëse e Programit

Titulli	**Programi Operacional Shumëvjeçar për BE-në për Punësimin e të Rinjve në favor të Republikës së Shqipërisë për 2024-2027**			
OPSYS	ACT- 62470 2024-2027: JAD.1421652			
ABAC	Niveli 1 i angazhimit numër: JAD.1421652			
Akti bazë	Financuar sipas Instrumentit të Ndihmës para Aderimit (IPA III)			
Team Evrope	Jo			
Përfituesit e IPA III	Republika e Shqipërisë			
Dokumenti i programit	Kuadri i Programimit IPA III			
INFORMACION PËR FUSHAT PRIORITARE DHE SEKTORËT				
Dritare dhe përparësi tematike	Dritare 4: Konkurrueshmëria dhe rritja përfshirëse Përparësia tematike: 1: Edukimi, punësimi, politikat e mbrojtjes sociale dhe përfshirjes dhe shëndeti (100%)			
Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ)	OZHQ kryesor: OZHQ 8 Puna e Denjë dhe Rritja Ekonomike OZHQ të tjera: OZHQ 1: Pa varfëri OZHQ 5: Barazia gjinore OZHQ 8: Arsimi cilësor OZHQ 10: Zvogëlimi i pabarazive OZHQ 14: Veprimi për klimën			
Kodi (kodet) DAC	Kodet kryesore DAC: 16020 - Krijimi i punësimit (48%) Nën-kodi 1: 11330 -Formim profesional (40%) Nën-kodi 2: 11110 – Politika e arsimit dhe menaxhimit administrativ (12%)			
Rruga kryesore e ofrimit	Qeverisja qendrore - 12000			
Synimet	**X Klima** **X Gjinia** ☐ Biodiversiteti			
Markuesit (nga formulari DAC)	**Objekti i përgjithshëm i politikave**	**Nuk synohet**	**Objektivi domethënës**	**Objektivi parësor**
	Pjesëmarrje në zhvillim/qeverisja e mirë	☐	X	☐
	Ndihma për mjedisin	X	☐	☐
	Barazia gjinore, fuqizimi i grave dhe vajzave	☐	X	☐
	Shëndeti riprodhues, i nënës, të porsalindurit dhe fëmijës	X	☐	☐
	Reduktimi i Riskut nga Katastrofat	X	☐	☐
	Përfshirja e personave me aftësi të kufizuara	☐	X	☐
	Ushqyerja	X	☐	☐
	Markuesit e Konventës RIO	**Nuk synohet**	**Objektivi domethënës**	**Objektivi parësor**
	Diversiteti biologjik	X	☐	☐
	Lufta kundër shkretëtirëzimit	X	☐	☐
	Zbutja e ndryshimit të klimës	X	☐	☐
	Përshtatja me ndryshimin e klimës	☐	X	☐

Markuesit e brendshëm dhe etiketimet	**Objektivat e politikave**	**Nuk synohet**	**Objektivi domethënës**	**Objektivi parësor**
	Dixhitalizimi	☐	X	☐
	Etiketimet Konektiviteti Dixhital Qeverisja Dixhitale Sipërmarrja Dixhitale Aftësitë/Njohuritë Dixhitale Shërbimet Dixhitale	PO ☐ ☐ X X X		JO ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Konjektiviteti	X	☐	☐
	Etiketimet Konektiviteti Dixhital Energjia Transporti Shëndeti Arsimi dhe kërkimi	PO ☐ ☐ ☐ ☐ ☐		JO X X X X X
	Migracioni	☐	X	☐
	Ulja e pabarazive	☐	X	☐
	COVID-19	X	☐	☐
INFORMACION PËR BUXHETIN				
Shumat e përfshira	Linja e buxhetit: 15 02 02 01 Kostoja totale e llogaritur për 2024-2027: 63 480 000 Euro Shuma totale e kontributit të buxhetit të BE-së për 2024-2027: 50 000 000 Euro Kontributi nga buxheti i përgjithshëm i Bashkimit Evropian ndahet sipas viteve si më poshtë: - Për 2024 - 2 500 000 Euro - Për 2025 - 16 500 000 Euro - Për 2026 - 14 000 000 Euro - Për 2027 - 17 000 000 Euro Kontributi nga buxheti i përgjithshëm i Bashkimit Evropian për vitet në vijim i nënshtrohet disponueshmërisë së fondeve për vitet përkatëse financiare pas miratimit të buxhetit vjetor përkatës, ose siç parashikohet në sistemin e të dymbëdhjetëve të përkohshëm.			
MENAXHIMI DHE ZBATIMI				
Modalitetet e zbatimit (mënyra e menaxhimit dhe metodat e zbatimit)	Menaxhimi indirekt me Republikën e Shqipërisë			
Prioritetet përkatëse dhe arritjet kryesore nga Plani Ekonomik dhe i Investimit për Ballkanin Perëndimor	Prioritetet: Zhvillimi i Kapitalit Njerëzor Programi i arritjes kryesore nr.10 Garancia Rinore			
Data përfundimtare e lidhjes së Marrëveshjes së Financimit	Të paktën deri më 31 dhjetor 2025			
Afati i likuidimit për çdo angazhim buxhetor	Angazhimi buxhetor 2024: deri më 31/12/2029 Angazhimi buxhetor 2025: deri më 31/12/2029 Angazhimi buxhetor 2026: deri më 31/12/2029 Angazhimi buxhetor 2027: deri më 31/12/2029			
Periudha indikative e pranueshmërisë	31/12/2033			
Data përfundimtare për zbatimin e Marrëveshjes së Financimit	12 vjet pas lidhjes së Marrëveshjes së Financimit			

1.2 Përmbledhja e Programit

Raporti i Komisionit Evropian[1] për Shqipërinë për vitin 2023 njeh angazhimin e qeverisë për krijimin e një skeme garancie për të rinjtë, të reflektuar në miratimin e Deklaratës së Brdo-s për garantimin e

[1] Albania Report 2023 - European Commission (europa.eu)

integrimit të qëndrueshëm të tregut të punës për të rinjtë më 8 korrik 2021. Në përputhje me këtë angazhim, Shqipëria synon që gradualisht të zbatojë skemën e Garancisë Rinore, siç përshkruhet në Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive 2023-2030 (SKPA). Kjo strategji synon në mënyrë specifike të rinjtë që nuk janë në arsim, punësim ose trajnim (NEET) dhe është në përputhje me objektivat e Garancisë Rinore të Ballkanit Perëndimor, si pjesë e Planit Ekonomik dhe Investimeve (PEI), Programi kryesor nr. 10.

Objektivi kryesor i Programit Operacional të BE-së për Punësimin e të Rinjve është që t'u garantojë të rinjve të papunë dhe joaktivë, të regjistruar në zyrat e punësimit, mundësi cilësore punësimi, trajnimi ose arsimimi brenda një periudhe katërmujore nga data e regjistrimit. Programi do të fokusohet kryesisht në popullatën NEET të moshës 15-29 vjeç, duke pasur parasysh shkallën e tyre të lartë të papunësisë dhe inaktivitetit. Duke adresuar sfidat me të cilat përballen të rinjtë në aksesin në punë të përshtatshme dhe përvetësimin e aftësive përkatëse për tregun e punës, Garancia Rinore synon të zbusë mungesën e perspektivave të së ardhmes që shpesh çon në nevojë në rritje për të emigruar. Për të lehtësuar zbatimin me sukses të Garancisë Rinore, Shqipëria ka miratuar Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore 2023-2024 (PZGR). Ky plan do të drejtojë fazën fillestare pilot, e cila u prezantua më 27 tetor 2023.

Programi Operacional i BE-së për Punësimin e të Rinjve 2024-2027 synon *të garantojë integrimin gjithëpërfshirës dhe të përgjegjshëm në tregun e punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme.* Fushat e mbështetjes në kuadër të programit janë përshkruar si më poshtë:

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve

Kjo fushë e mbështetjes fokusohet në rritjen e punësimit dhe aftësinë e të rinjve për të punuar, me theks të veçantë në grupet vulnerabil. Përfshin zbatimin e një modeli të përforcuar të ofrimit të Garancisë Rinore (GR), duke u mbështetur në mësimet e nxjerra nga faza pilot dhe duke përmirësuar kapacitetet e Agjencisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (AKPA), si dhe të gjithë partnerëve të tjerë në nivel lokal dhe kombëtar në Shqipëri. Faza e shtrirjes në PZGR në Shqipëri parashikon, ndër aktivitete të tjera, edhe përdorimin e mjeteve dixhitale si një komponent thelbësor i strategjive moderne të angazhimit dhe përfshirjes së NEET të rinj në ideimin e fushatave të komunikimit. Në këtë kontekst, AKPA është e vendosur të prezantojë një portal të dedikuar "Garancia Rinore", që të shërbejë si një platformë gjithëpërfshirëse për shkëmbimin e informacionit rreth Garancisë Rinore dhe të mundësojë regjistrimin paraprakisht të NEET. Aktivitetet e pranueshme përfshijnë iniciativa të ndryshme, të tilla si aktivitete informuese në bashkëpunim me Agjencinë Kombëtare për Rininë (AKR) dhe organizatat rinore, përgatitjen e të rinjve përpara se të regjistrohen në Garancinë Rinore, krijimin e kapaciteteve të organizatave rinore dhe fushatave informuese mbi të drejtat e të rinjve në vendin e punës. Për më tepër, programi synon të forcojë politikat dhe kapacitetin e AKPA-s duke përmirësuar platformën e tyre të Teknologjive të Informacionit dhe Komunikimit (TIK) dhe duke rritur burimet njerëzore për përpunimin e të dhënave. Për të rritur shtrirjen dhe cilësinë e shërbimeve të punësimit, do të rekrutohet staf shtesë, do të krijohen zyra pune miqësore për të rinjtë dhe do të forcohet mbështetja për këshilltarët që të kontaktojnë të rinjtë në zona të largëta. Përveç kësaj, programi fokusohet në përmirësimin e punësueshmërisë së të rinjve vulnerabil përmes Programeve Aktive të Tregut të Punës (PATP), aftësive të vetëpunësimit dhe sipërmarrjes dhe përmirësimit të shërbimeve të punësimit. Kjo fushë e mbështetjes varet nga një përpjekje bashkëpunuese, duke ftuar të rinjtë dhe përfaqësuesit e të rinjve që të drejtojnë qasje të reja, të përshtatura dhe miqësore me të rinjtë për ofrimin e shërbimeve të integruara në nivelin bazë, në bashkëpunim me punëdhënësit, organizatat e punëdhënësve, shërbimet sociale komunale, arsimin dhe ofruesit e trajnimit, këshillat rinorë vendore dhe partnerë të tjerë socialë.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional

Kjo fushë e mbështetjes fokusohet në përmirësimin e cilësisë, fleksibilitetit dhe diversitetit të ofertës së arsimit dhe trajnimit profesional për të rritur perspektivat e karrierës së të rinjve dhe rriturve të rinj nën 30 vjeç. Ajo thekson nevojën për të përditësuar programet e Arsimit dhe Formimit Profesional fillestar dhe të vazhdueshëm (AFP) të ofruara nga ofruesit publikë të AFP-së, për t'u përshtatur me nevojat e industrisë. Programet e reja të arsimit pas arsimit të mesëm do të zhvillohen dhe do të ofrohen përmes shkollave të AFP-së dhe përmes modeleve të praktikës. Për të mbështetur zbatimin e këtyre programeve të përditësuara, shkollave të AFP-së do t'u jepen grante për të përmirësuar kapacitetet e stafit pedagogjik dhe drejtues, për të zhvilluar materiale mësimore dhe për të përmirësuar drejtimin, ambientet dhe burimet. Përpjekjet për të përmirësuar mjedisin e të mësuarit në shkollat e AFP-së do të lehtësohen

duke investuar në infrastrukturën dhe laboratorët e rinovuar të shkollave, sidomos me ndërveprimin e shtuar midis aktorëve të tregut të punës dhe shkollave të AFP-së, konkurse për aftësitë dhe aftësitë e nevojshme për të përfituar nga mundësitë e reja në tranzicionin e gjelbër dhe atë dixhital. Programe dhe burime të specializuara do të zhvillohen për të mbështetur studentët që përballen me vështirësi në të nxënë, ndërkohë që do të ofrohen bursa për studentët vulnerabil, duke siguruar aksesin e tyre në arsimin profesional cilësor. Për më tepër, kjo fushë e mbështetjes do të ofrojë mundësi për përmirësim dhe rikualifikim në bashkëpunim me ofruesit privatë dhe publikë.

Fusha e mbështetjes 3: Mbështetje tjetër

Një objektiv tjetër i programit është të mbështesë Autoritetin Menaxhues, Organet e Ndërmjetme dhe strukturat dhe autoritetet e tjera, përfshirë partnerët e Programit Operacional, në zbatimin e Programit Operacional duke forcuar kapacitetet e tyre për të zbatuar dhe monitoruar në mënyrë efektive Programin Operacional dhe për të disbursuar me sukses fondet e alokuara nëpërmjet një game të gjerë trajnimesh dhe aktivitetesh të tjera për forcimin e kapaciteteve, si dhe duke dhënë kompensime shtesë, për të adresuar ngarkesën e punës që rrjedh nga zbatimi i këtij PO (Programi Operacional), për pagat e personave të caktuar, me qëllim parandalimin e qarkullimit të stafit dhe krijimin e një mjedisi të qëndrueshëm pune. Qëllimi është të garantohet zbatimi, monitorimi dhe komunikimi efikas dhe efektiv. Do të ofrohet një sistem gjithëpërfshirës mbështetjeje, duke përfshirë asistencën për zhvillimin e projektit, kryerjen e studimeve dhe krijimin e një sistemi të brendshëm monitorimi. Programi do të shërbejë gjithashtu si një projekt pilot për krijimin e kapaciteteve administrative dhe përafrimin me planet e Ministrisë së Financave për të përgatitur institucionet për të aksesuar fondet e Politikës së Kohezionit.

2. Analiza e sektorit

2.1 Konteksti dhe politikat sektoriale kombëtare

Programi Operacional "BE për Punësimin e të Rinjve" fokusohet në një objektiv specifik: popullsia e të rinjve në grupmoshën 15-29 vjeç, veçanërisht NEET, është objektivi specifik i këtij Programi shumëvjeçar. Kjo pjesë e popullatës së të rinjve është më e rrezikuar për t'u përjashtuar nga tregu i punës. Shkalla e NEET është llogaritur si përqindje e popullsisë së përgjithshme të së njëjtës grupmoshë dhe gjinie dhe ka arritur nivelin 26.1% në vitin 2021. Brenda këtij grupi, 37.3% janë të papunë, 15.4% janë të shkurajuar, 17.5% kujdesen për anëtarët e familjes dhe rreth 29.8% janë joaktivë për arsye të tjera. Meshkujt NEET priren të kenë një përqindje më të lartë të papunësisë (46.8%) dhe femrat NEET priren të kenë një përqindje më të lartë të pasivitetit për shkak të përgjegjësive familjare (31.6%) (INSTAT, AFP 2021).

Dy fusha sektoriale të ndërlidhura të mbështetjes të krijuara në kuadër të këtij Programi Operacional synojnë të forcojnë lidhjet e politikave të tregut të punës, arsimit dhe për rininë duke promovuar politika aktive të tregut të punës të bazuara në aftësi, që synojnë zhbllokimin e mundësive të punësimit për të rinjtë shqiptarë.

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Disa dokumente strategjike kanë parashikuar reforma të politikave dhe ndërhyrje të planifikuara në këto dy fusha të mbështetjes.

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve.

Prioritetet sektoriale janë një pjesë e rëndësishme e kuadrit strategjik afatgjatë të vendit të përcaktuar në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian 2030 (SKZHIE 2030). Ky kuadër strategjik gjithëpërfshirës përcakton drejtimin dhe prioritetet e zhvillimit të qëndrueshëm socio-ekonomik të vendit në rrugën e tij drejt integrimit në BE, duke përgatitur Shqipërinë për një tranzicion të drejtë të gjelbër dhe dixhital, përfshirë lidhjet me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ) për të arritur qëllimet e Axhendës 2030 duke përcaktuar vizionin për zhvillimin demokratik socio-ekonomik të vendit në periudhën 2022-2030. Punësimi dhe përfshirja sociale trajtohen në shtyllën e tretë të SKZHIE 2030, Kohezioni Social, e cila fokusohet në zhvillimin e burimeve njerëzore si aseti më i çmuar i vendit dhe synon ofrimin e shërbimeve publike bazë për të gjithë, luftën kundër varfërisë dhe nxitjen e punësimit, forcimin e sistemin e mbrojtjes sociale dhe mbështetjen e personave në nevojë.

Strategjia e re Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023-2030 (SKPA 2023-2030)[1] është plotësisht në përputhje me objektivat e kuadrit të programimit IPA III dhe vazhdon këto vizione me objektiva më ambicioze në drejtim të promovimit të axhendës së aftësive dhe politikave të tregut të punës. Ajo synon Vende Pune Cilësore dhe Aftësi gjatë gjithë jetës për të gjithë dhe merr parasysh reformat dhe ndërhyrjet që lidhen me zhvillimin e aftësive dhe përputhjen më të mirë të aftësive për të rritur mundësitë e punësimit të denjë dhe gjithëpërfshirës për të gjithë gratë dhe burrat, vajzat dhe djemtë. SKPA 2023-2030 është funksionalizuar përmes një plani veprimi që mbulon periudhën 2023-2030. SKPA 2023 – 2030 ka një kosto të llogaritur prej 75.5 miliardë lekësh (afërsisht 650 milionë Euro), nga të cilat 67% financohet nga buxheti i shtetit dhe 10% nga programet ndërkombëtare të zhvillimit. Hendeku financiar i SKPA 2023-2030 është në nivelin 23%.

Një nga masat kryesore të SKPA 2023-2030, sipas Qëllimit të Politikës 2, është një "tranzicion i mbështetur dhe gjithëpërfshirës në punë për të rinjtë (NEET) nëpërmjet zbatimit të skemës së Garancisë Rinore". Reformat dhe ndërhyrjet do të kontribuojnë në zbatimin me sukses të Garancisë Rinore, por edhe në përparimin e mëtejshëm në politikat e përgjithshme të punësimit dhe zhvillimit të aftësive, të tilla si promovimi i mundësive gjithëpërfshirëse të të mësuarit gjatë gjithë jetës, njohja e edukimit të mëparshëm joformal dhe informal, transformimi dixhital i shërbimeve dhe programeve të punësimit, krijimi i një sistemi hartëzimi të aftësive për të mbështetur zhvillimin e mëtejshëm të shërbimeve të orientimit dhe këshillimit, zgjerimi dhe konsolidimi i shërbimeve për punëdhënësit dhe punëkërkuesit të përshtatur me nevojat e tyre dhe zbatimi i programeve të trajnimit dhe punësimit në partneritet me aktorë të tjerë të tregut të punës. Krijimi i pikave hyrëse fleksibël dhe të larmishëm do të mundësojë një mjedis më produktiv për arsimin e vazhdueshëm në mënyrë që NEET të rihyjnë në arsim për t'u ritrajnuar dhe përmirësuar aftësitë e tyre të punësimit.

Megjithëse orientimi dhe këshillimi nuk janë objekt i një veprimi strategjik specifik në SKPA 2023-2030, Strategjia ka krijuar mundësi të reja për konsolidimin dhe zgjerimin e shërbimeve të orientimit dhe këshillimit brenda shërbimeve të punësimit dhe ofrimit të shërbimeve të AFP-së. Në përputhje me politikën 'dixhitali i pari', SKPA 2023-2030 parashikon dixhitalizimin e plotë të shërbimeve dhe proceseve të punësimit dhe konsolidimin e Observatorit të Informacionit të Tregut të Punës si një mjet për t'u përdorur për ofrimin e sinjaleve të tregut të punës dhe përditësimin e informacione për tregun e punës për këshilltarët e karrierës dhe punëtorët në nivel lokal, të cilët kontaktojnë të rinjtë.

Qasjet orientuese dhe këshilluese për menaxhimin e rasteve të punëkërkuesve të papunë janë planifikuar të optimizohen. Strategjia synon të përmirësojë efikasitetin e modelit të shërbimeve të punësimit me tre nivele[2]. Institucionet do të zhvillojnë qasje dhe modele të specializuara për menaxhimin e rasteve në nivelin e tretë dhe do të ofrojnë shërbime këshillimi për punëkërkuesit në partneritet me aktorë të tjerë të tregut të punës, gjë që do të ndihmojë gjithashtu në adresimin e pengesave të tregut të punës në mënyrë të specializuar. Këto partneritete do të bëjnë të mundur shfrytëzimin e përvojës dhe kapaciteteve të aktorëve të ndryshëm në nivel qendror dhe vendor, si organizatat joqeveritare, organizatat ndërkombëtare, ofruesit e trajnimeve publike dhe private, ofruesit e shërbimeve mbështetëse, arsimit bazë dhe të mesëm profesional për të rritur, dhomat e tregtisë, industrisë dhe tregtisë, organizatat e punëdhënësve, partnerët socialë, agjencitë private të punësimit dhe grupe të tjera formale dhe joformale.

Strategjia Kombëtare për Rininë 2022-2029 (SKR 2022-2029)[3], në përputhje me Strategjinë Evropiane për Rininë 2019 – 2027, synon të sigurojë të drejta dhe mundësi të barabarta, mbështetje dhe angazhim për të rinjtë vulnerabil, inferiorë dhe të rinjtë më të prekur nga

[1] Fletore zyrtare, VKM nr. 173, 24.03.2023; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësim, planin e saj të zbatimit 2023-2030 dhe Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore 2023-2024.

[2] Niveli i parë i punësueshmërisë: Punëkërkuesi është gati për punë dhe nuk ka probleme të dukshme dytësore dhe personale dhe paraqet rrezik të ulët për t'u kthyer në një të papunë afatgjatë. Niveli i dytë i punësueshmërisë: Punëkërkuesi është afër tregut të punës, por profilizimi ekonometrik tregon se ka një risk rrezik që ai/ajo të shndërrohet në një të papunë afatgjatë. Niveli i tretë i punësueshmërisë: Punëkërkuesi është në disavantazh dhe më shumë në rrezik për t'u kthyer në një të papunë afatgjatë. Punëkërkuesit e nivelit të tretë të punësueshmërisë përbëjnë kategorinë me prioritetin më të lartë për t'u angazhuar në një ndërveprim intensiv me këshilltarin e AKPA-s dhe ky grup do të ketë në dispozicion të menjëhershëm një gamë gjithëpërfshirëse ndërhyrjesh.

[3] Fletore Zyrtare, VKM nr. 692, 26.10.2022; për Miratimin e Strategjisë Kombëtare për të Rinjtë dhe planin e saj të zbatimit 2022-2029.

varfëria, dhuna, abuzimi, aftësia e kufizuar dhe përjashtimi social. Janë planifikuar reforma dhe ndërhyrje që kontribuojnë në zbatimin me sukses të skemës së Garancisë Rinore, por edhe në përmirësimin e mëtejshëm të pozitës së përgjithshme të të rinjve në shoqëri, si: krijimi i aftësive të punësimit të të rinjve, mbështetur nga shërbimet e këshillimit për karrierë dhe punësimit të orientuar drejt të rinjve, rritja dhe përmirësimi i mundësive për të hyrë në tregun e punës, inovacioni dhe arsimi cilësor për të ndihmuar të rinjtë të arrijnë potencialin e tyre të plotë, siguria, siguria dhe përfshirja e të rinjve, duke marrë parasysh nevojat e tyre të larmishme dhe të veçanta. Vëmendje e veçantë i kushtohet të rinjve që rrezikojnë marzhinalizimin bazuar në burimet e mundshme të diskriminimit, si origjina e tyre etnike, seksi, orientimi seksual, paaftësia, feja, besimi ose opinioni politik. Përjashtimi socio-ekonomik dhe përjashtimi demokratik shkojnë krah për krah njëri-tjetrit. Të rinjtë që luftojnë me disavantazhet janë përgjithësisht qytetarë më pak aktivë dhe kanë më pak besim tek institucionet.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

SKPA 2023-2030 vendos njohuritë dhe aftësitë në qendër të modelit ekonomik dhe pret të ketë ndikim pozitiv në rritjen afatgjatë duke promovuar mundësi punësimi të denjë përmes politikave më efektive të tregut të punës dhe duke siguruar Arsim dhe Formim Profesional (AFP) cilësor për të rinjtë, të rriturit, gratë dhe burrat, veçanërisht si një kontribut në transformimin dixhital dhe axhendën e rritjes së gjelbër të vendit; duke ulur në të njëjtën kohë shkallën e punësimit informal në sektorët jobujqësorë. Strategjia thekson zhvillimin e ofrimit të AFP-së që është më i përshtatshëm dhe fleksibël, duke përfshirë mekanizmat e duhur të sigurimit të cilësisë, promovimin e mundësive gjithëpërfshirëse të të mësuarit gjatë gjithë jetës, përfshirë arsimin e të rriturve, dhe masat mundësuese të tilla si njohja e përvojave të mëparshme të të mësuarit dhe përmirësimi i menaxhimit të të dhënave- dhe mundësia në format dixhital – të shërbimeve të trajnimit dhe punësimit.

Në të njëjtën kohë, SKPA 2023-2030 parashikon që institucionet të zhvillojnë dhe të menaxhojnë platforma interaktive të AFP-së në internet dhe të ofrojnë mbështetje të synuar për ofruesit e AFP-së për të përmirësuar dhe forcuar ofrimin e ofrimit arsimit ose trajnimit në mësimdhënie të kombinuar, klasa në internet, dhe e-praktika, si një modalitet i ri dhe plotësues i trajnimeve brenda kompanisë. Këto produkte dixhitale do të vlerësohen dhe do të zgjerohen gradualisht për t'u përdorur nga të gjithë ofruesit deri në vitin 2030. SKPA 2023-2030 parashikon forcimin e rolit të Njësive të Zhvillimit brenda ofruesve të AFP-së për të përmirësuar bashkëpunimin me punëdhënësit dhe sektorin privat dhe krijimin e kanaleve të reja të komunikimit me sektorin privat për të mbështetur promovimin dhe angazhimin e sistemit të AFP-së. Ajo parashikon krijimin e grupeve të specializuara në nivel rajonal për të lehtësuar bashkëpunimin ndërmjet shërbimeve të punësimit, institucioneve dhe bizneseve të AFP-së, partnerëve socialë që sigurojnë që programet e trajnimit të përmbushin kërkesat e industrisë në mënyrë efektive. Gjithashtu, ndërgjegjësimi dhe informacioni mbi njohjen e edukimit të mëparshëm joformal dhe informal do të jetë pjesë e promovimit të të mësuarit gjatë gjithë jetës që do të kryhet edhe përmes fushatave *ad hoc* të komunikimit dhe informimit.

Më konkretisht, për reformën e politikave të AFP-së, Ministria e mëparshme e Financave dhe Ekonomisë (MFE), tani Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI)[1], ka zhvilluar gjithashtu **Planin Kombëtar të Zbatimit të Deklaratës së Osnabrück-ut (2022-2025)**[2] i cili është e përfshirë në SKPA 2023-2030. Ky plan u përgatit si përgjigje dhe kontribut për Programin e Reformës Ekonomike (PRE) 2022-2024[3] dhe, si kontribut në përpjekjet e Qeverisë së Shqipërisë (QSH) për krijimin e Skemës Kombëtare të Garancisë Rinore. Plani i zhvilluar bazohet në katër fusha kryesore të politikave: (1) Përfshirja në mënyrë sistematike dhe sistemike e sektorit privat në zhvillimin e aftësive (AFP dhe Punësimi); (2) Sigurimi i qeverisjes së shëndoshë të bazuar në të dhëna të tregut të punës dhe politika të AFP-së; (3) Mbështetja dhe promovimi i të mësuarit cilësor dhe gjithëpërfshirës gjatë gjithë jetës për të përmirësuar punësueshmërinë; (4) Transformimi dixhital i ofrimit të AFP-së dhe ofrimit të shërbimeve të punësimit për tranzicionin e gjelbër.

[1]Që nga themelimi i saj në janar 2024, Ministrisë së Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI) iu caktua përgjegjësia për çështjet e punësimit dhe punës, duke i marrë përsipër nga ish-Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE).

[2]Plani Kombëtar për Zbatimin e Deklaratës së Osnabrück 2022-2025 u përgatit me mbështetjen e ETF, nga MFE dhe e gjeni në:https://arkiva.financa.gov.al/wp-content/uploads/2022/11/Osnabruck-Declaration_National-Implementation-Plan_Albania51.docx

[3] Në kohën e përgatitjes së tij kontribuoi në PRE 2022-2024. Megjithatë mbetet i rëndësishëm edhe në kontekstin e PRE 2023-2025.

Gjithashtu, Strategjia Kombëtare e Arsimit 2021-2026[1] (SKA 2021-2026) synon të garantojë një sistem arsimor cilësor bazuar në parimet e përfshirjes dhe të të mësuarit gjatë gjithë jetës, duke mundësuar zhvillimin e potencialit të individit, i cili kontribuon në mirëqenien personale të individëve, si dhe në forcimin e demokracisë dhe integrimin e vendit në Bashkimin Evropian. Është një strategji gjithëpërfshirëse që mbulon të gjithë sektorin e arsimit (me përjashtim të AFP-së) dhe përfshin tre synime kryesore të politikave që lidhen me arsimin parauniversitar, menaxhimin dhe sigurimin e cilësisë dhe arsimin e lartë. Ajo përcakton 14 objektiva specifike që janë në funksion me planin shoqërues të veprimit për periudhën 2021-2026.

Në fushën e arsimit parauniversitar, politika fokusohet në rritjen e pjesëmarrjes në arsimin parauniversitar dhe krijimin e një sistemi për parandalimin dhe reagimin ndaj mosregjistrimit në shkollë dhe rrezikut të braktisjes; zvogëlimin e numrit të studentëve që studiojnë në klasa të përbashkëta; ofrimin e mbështetjes financiare për nxënësit vulnerabil si romë dhe egjiptianë dhe pajisjen e shkollave me softuer dhe mjete teknologjike për të ndihmuar fëmijët me aftësi të kufizuara. Për më tepër, strategjia parashikon pilotimin e SELFIE (një aplikacion i krijuar për të ndihmuar shkollat të përfshijnë teknologjitë dixhitale në mësimdhënie, nxënie dhe vlerësim); ndërgjegjësimin e nxënësve për sigurinë në internet; përfshirjen e nxënësve të shkollave të mesme të ulëta dhe të larta në programin kombëtar të kodimit; dhe integrimin e kompetencës dixhitale përmes teknologjisë së informacionit dhe komunikimit nga klasa e parë e arsimit fillor. Gjithashtu, SKA 2021-2026 parashikon funksionalizimin e plotë të Sistemit të Menaxhimit të Informacionit Parauniversitar (SMIP), ngritjen e Sistemit të Menaxhimit të Informacionit të Arsimit të Lartë (SMIAL) dhe përfshirjen e elementeve të vlerësimit të rrezikut të braktisjes. Për sa i përket arsimit të lartë, SKA 2021-2026 parashikon krijimin e qendrave të karrierës në të gjithë universitetet publike.

Shqipërisë i mungon aktualisht një kuadër ligjor dhe rregullator gjithëpërfshirës që mbulon mjediset e ndryshme që ndikojnë në një gamë të gjerë aktivitetesh në lidhje me Kujdesin dhe Zhvillimin në Fëmijërinë e Hershme (ECCD), nga arsimi dhe kujdesi për fëmijët te ushqyerja dhe edukimi prindëror. Mungesa e një sistemi rregullator kombëtar ndikon në mjedise të tilla si shtëpitë, qendrat e kujdesit ditor, kopshtet, shkollat dhe institucionet shëndetësore ku ofrohen shërbimet ECCD. Për më tepër, shtrihet në agjencitë publike, private dhe joqeveritare që ofrojnë shërbime ECCD. Është e rëndësishme të theksohet se kujdesi institucional në fëmijërinë e hershme në Shqipëri ndahet në dy struktura të dallueshme: çerdhe, kryesisht për fëmijët e moshës 6 muaj deri në 3 vjeç, dhe kopshti, me fokus zhvillimin holistik të fëmijëve të moshës 3 -6 vjeç. Për të kuptuar më të qartë boshllëqet në kuadrin ligjor, ky dokument do të ruajë këtë dallim dhe do të eksplorojë sfidat rregullatore me të cilat përballen të dy llojet e strukturave.

<u>Politikat horizontale/strategjitë lidhur me arsimin dhe përfshirjen në tregun e punës</u>

Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2015–2023 (SKMS) synon reformimin e politikave të mbrojtjes sociale nëpërmjet transformimit të skemës së ndihmës sociale në një skemë aktive që mundëson riintegrimin social; rishikimin e sistemit të vlerësimit të aftësisë së kufizuar; ndërhyrjen dhe sigurimin e riintegrimit të fëmijëve në familje dhe komunitet, duke i kushtuar vëmendje të veçantë jetimëve socialë dhe biologjikë, si dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të integruara të mirëqenies sociale dhe komunitare. Një nga prioritetet është sigurimi i financimit të nevojshëm për grupet e prekura nëpërmjet Fondit Social. SKMS gjithashtu thekson nevojën për të krijuar lidhje dhe një integrim më të mirë ndërmjet politikave aktive të punësimit dhe politikave të përfshirjes sociale dhe mbrojtjes sociale. Tre objektivat kryesore strategjike të SKMS-së janë: A) Reduktimi dhe zbutja e varfërisë, duke u fokusuar në modernizimin e sistemit të ndihmës ekonomike, duke përfshirë menaxhimin e regjistrit elektronik kombëtar dhe sistemin e pikëzimit; fuqizimin e kapaciteteve menaxhuese në nivel kombëtar dhe lokal; përmirësimin e shënjestrimit si dhe transformimin e tij në një program riintegrimi social nëpërmjet masave për aktivizimin e tregut të punës; B) Përmirësimi i cilësisë së jetës së personave me aftësi të kufizuara, duke u fokusuar në reformimin dhe shënjestrimin më të mirë të skemës së përfitimit në para për personat me aftësi të kufizuara bazuar në sistemin e vlerësimit bio-psiko-social; rritjen e transparencës me anë të krijimit të sistemeve të menaxhimit të informacionit; forcimin e sistemeve të monitorimit dhe kontrollit dhe krijimin e një sistemi të integruar të shërbimeve të kujdesit social për të plotësuar përfitimet në para; dhe C) Ofrimi i shërbimeve të kujdesit social bazuar

[1] Fletore zyrtare, VKM nr. 621, 22.10.2021; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Arsimin dhe planin e saj të zbatimit 2021-2026.

në parimet e decentralizimit dhe deinstitucionalizimit, për përfshirjen e grupeve vulnerabil në programet e Mbrojtjes Sociale. Gjithashtu, këto objektiva janë në përputhje me objektivat e IPA III për përmirësimin e qeverisjes, financimin e sistemit arsimor dhe përfshirjen e grupeve më të pafavorizuara, përfshirë fëmijët dhe komunitetet e marzhinalizuara.

Për sa i përket ofrimit të shërbimeve të integruara, SKZHIE 2030 ka përfshirë objektivin e mëposhtëm: "Çdo individ dhe familje shqiptare, si kategoritë në nevojë, do të kenë akses të barabartë dhe do të përfitojnë nga një sistem funksional dhe i integruar i shërbimeve të kujdesit social, bazuar në parimet e decentralizimit, deinstitucionalizimit dhe diversifikimit të shërbimeve të kujdesit social" (SKZHIE 2030 miratuar në 2023, faqe 133). Në kapitullin e mbrojtjes sociale, SKZHIE thekson gjithashtu veprimet prioritare në lidhje me adresimin e pabarazive dhe luftën kundër diskriminimit ndaj pakicave etnike, lezbikeve, biseksualëve homoseksualë, transgjinorë, interseks dhe queer (LGBTIQ) dhe njerëzve të tjerë të cenueshëm ndaj diskriminimit. Ajo gjithashtu thekson rëndësinë e respektimit të parimeve të barazisë gjinore dhe adresimit të dhunës me bazë gjinore përmes forcimit të mekanizmave të referimit për dhunën në familje dhe ofrimit të duhur të shërbimeve. Këto standarde politikash janë përcaktuar gjithashtu në një numër dokumentesh politikash që miratojnë një qasje ndërsektoriale drejt përfshirjes sociale, siç është Plani Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve (2020-2030) i cili fokusohet në garantimin e aksesit dhe mundësive të riintegrimit për këto komunitete në fushat e: punësimit dhe aftësive, mbrojtjes sociale dhe arsimit gjithëpërfshirës; Axhenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2021 – 2026; Plani i Veprimit për Lezbiket, Gej Biseksualët dhe Transgjinorët 2021 – 2027; Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021 – 2030 dhe Plani Kombëtar i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara 2021-2025.

Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2030[1] synon të krijojë një shoqëri që vlerëson barazinë gjinore dhe drejtësinë gjinore si kushte themelore për zhvillimin e qëndrueshëm socio-ekonomik dhe politik të vendit, fuqizon të gjithë njerëzit që të gëzojnë të drejta dhe mundësi të barabarta dhe bazohet në parimin e tolerancës zero ndaj të gjitha formave të dhunës. Ajo përbëhet nga katër qëllime kryesore strategjike, përfshirë: 1. Përmbushja e të drejtave ekonomike dhe sociale për gratë, të rejat, vajzat dhe burrat, të rinjtë, djemtë në shoqëri dhe fuqizimi i grave, të rejave dhe vajzave nga të gjithë grupet, duke synuar një rritje dhe qëndrueshmëri të ekonomisë mjedisore (së gjelbër), si dhe pjesëmarrjen e tyre të barabartë në dixhitalizim; 2. Përmbushja e të drejtave të grave dhe burrave, të rejave dhe të rinjve, vajzave dhe djemve nga të gjitha grupet, për pjesëmarrje, përfaqësim dhe udhëheqje të barabartë në vendimmarrjen politike e publike në nivel vendor; 3. Zvogëlimi i të gjitha formave të praktikave të dëmshme, dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje.; dhe 4. Aplikimi i integrimit gjinor si mjeti kryesor për arritjen e barazisë dhe drejtësisë gjinore në shoqëri.

Axhenda Dixhitale e Shqipërisë 2022-2026[2] përshkruan vizionin e vendit për transformimin dixhital dhe rritjen ekonomike gjatë pesë viteve të ardhshme, në përputhje me prioritetet politike të KE-së për tranzicionin dixhital. Prioritetet kryesore strategjike të Axhendës Dixhitale të Shqipërisë në lidhje me këtë Program Operacional (OP), janë: promovimi i dixhitalizimit të sektorit publik dhe shërbimeve, të tilla si e-qeverisja, e-shëndeti dhe e-edukimi, për të rritur efikasitetin, transparencën dhe pjesëmarrjen e qytetarëve; nxitja e një ekosistemi të sipërmarrjes dixhitale që mbështet start-ups, inovacionin dhe zhvillimin e aftësive dixhitale; dhe sigurimi i përfshirjes dhe aksesit dixhital për të gjithë qytetarët, veçanërisht grupet vulnerabil dhe ata që jetojnë në zonat rurale. Ajo synon të promovojë investimet në fushat kryesore të informatikës së avancuar dhe përpunimit të të dhënave, inteligjencës artificiale, sigurisë kibernetike dhe aftësive të avancuara dixhitale të nevojshme për t'i zhvilluar ato.

Gjithashtu, dixhitalizimi i arsimit dhe aftësive dixhitale dhe zhvillimi i kompetencave dixhitale nëpërmjet përdorimit më të mirë të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit për mësuesit dhe nxënësit janë pjesë e **Strategjisë Kombëtare për Arsimin 2021 – 2026**[3] dhe Planit të Veprimit për

[1] Fletore zyrtare, VKM nr. 400, 30.06.2021; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore dhe planin e saj të zbatimit 2021-2030.

[2] Fletore zyrtare, VKM nr. 370, 1.6.2022; për miratimin e Strategjisë ndërsektoriale "Agjenda Digjitale e Shqipërisë" dhe planin e saj të zbatimit 2022-2026

[3] Fletore zyrtare, VKM nr. 621, 22.10.2021; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Arsimin dhe planin e saj të zbatimit 2021-2026.

zbatimin e saj, të cilat mbulojnë arsimin e lartë dhe parauniversitar. PO do të mbështesë arritjen e rezultateve të pritshme dhe masat që do të merren për arritjen e objektivave:

-Ngritja e infrastrukturës së përshtatshme për përdorimin e TIK-ut në shkolla dhe mirëmbajtja e saj.

- Zhvillimi i kompetencës dixhitale përmes rritjes së përdorimit të TIK-ut në të gjitha lëndët.

- Ofrimi i shërbimeve cilësore TIK për sistemin arsimor parauniversitar.

Plani i Zbatimit të Garancisë Rinore u miratua si një aneks i SKPA 2023-2030, duke u angazhuar për të ofruar një ofertë të denjë punësimi, trajnimi ose arsimi për çdo të ri NEET (15-29 vjeç) brenda katër muajve nga identifikimi i tyre, siç parashikohet në **Rekomandimin e Këshillit Një urë drejt vendeve të punës – Përforcimi i garancisë rinore (2020),**[1] duke marrë parasysh rrethanat e rajonit. Garancia Rinore do të mundësojë përafrim të mëtejshëm me acquis dhe politikat sociale të BE-së si pjesë e procesit të vazhdueshëm të integrimit Evropian përfshirë Shtyllën e të Drejtave Sociale. Ai përfshin një angazhim për të ofruar punë të denjë dhe arsim cilësor për të rinjtë, në përputhje me Objektivat e OKB-së për Zhvillimin e Qëndrueshëm OZHQ 8 Punë e Denjë dhe Rritje Ekonomike dhe OZHQ 4: Arsimi cilësor.

PZGR 2023-2024[2] i miratuar është në përputhje me kuadrin strategjik të përshkruara më sipër dhe parashikon ndërhyrje të politikave në fushat e mëposhtme: (1) Promovimi i strategjive të informimit dhe aktivizimit për të rinjtë NEET që mbështeten nga konstituimi i partneriteteve vendore të hapura ndaj diversitetit institucional dhe që vlerësojnë afërsinë me të rinjtë; (2) Forcimi i rolit të shkollës dhe udhëzuesve profesional në procesin e ndërmjetësimit për futjen në programin e punësimit dhe AFP, si edhe përputhja e punëkërkuesve me mundësitë për punë.; (3) Konsolidimi i portofolit të programeve ekzistuese të punësimit, dhe shqyrtimi i mundësive për reforma në fushën politike (4) Forcimi i lidhjes midis arsimit dhe trajnimit nga njëra anë dhe dinamikës së tregut të punës nga ana tjetër dhe (5) Krijimi i iniciativave dhe përforcimin e ofertave të formimit profesional të vazhdueshëm, që u mundëson të rinjve mundësi të dytë kualifikimi.

PZGR përfshin tre hapa të ndërlidhur që do të zbatohen paralelisht. Hapi i parë parashikon ndryshimet në kuadrin ligjor dhe miratimin e reformave të politikave të nevojshme për zbatimin e përforcuar të Garancisë Rinore, i cili është një angazhim për të siguruar që të gjithë të rinjtë nën moshën 30 vjeç të marrin një ofertë cilësore punësimi ose arsimi apo trajnimi të vazhdueshëm. Hapi i dytë përfshin reformat e politikave të nevojshme për të futur sistemin e ofrimit të shërbimeve GR (ofrimi i shërbimeve përgatitore dhe cilësore) dhe një projekt pilot, si dhe krijimin e mekanizmave monitorues të udhëhequr nga kuadri i treguesve të Komitetit të Punësimit (EMCO)[3]. Hapi i tretë është përshkallëzimi i sistemit të ofrimit të shërbimeve GR, me monitorim dhe vlerësim të ngushtë në bashkitë pilot. Hapi i tretë do të mbështetet nga PO.

AKPA ka kryer një analizë të plotë të treguesve të rekomanduar për të vlerësuar statusin e NEET të regjistruar në Zyrat e Punësimit. Kjo analizë dha njohuri mbi burimet në dispozicion dhe dinamikat rajonale të tregut të punës. Ajo udhëhoqi AKPA-n në identifikimin e zonave pilot fillestare për sistemin e ofrimit të shërbimit të Garancisë Rinore, duke përfshirë regjistrimin, shërbimet e përgatitjes, ofertat cilësore dhe monitorimin. Programi pilot do të fillojë në bashki të përzgjedhura përpara se të zgjerohet në mbarë vendin. Këto bashki u zgjodhën në bazë të kapacitetit të tyre për ofrim efikas të shërbimeve dhe faktorëve socio-ekonomikë. Bashkitë pilot janë: Shkodra (Veri), Tirana (Qendrore), Vlora (Jug). Projekti pilot i Garancisë Rinore është planifikuar të zgjasë nga fundi i tetorit 2023 deri në shkurt 2024. Qëllimi i këtyre projekteve pilot është mbledhja e përvojave praktike që mund të informojnë nisjen dhe

[1] Rekomandimi i Këshillit i 30 tetorit 2020 Një urë drejt vendeve të punës – Përforcimi i Garancisë Rinore dhe që zëvendëson Rekomandimin e Këshillit të 22 prillitl 2013 për krijimin e Garancisë Rinore 2020/C 372/01, e gjeni në: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.372.01.0001.01.ENG

[2] Fletore zyrtare, VKM nr. 173, 24.03.2023; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi, planin e saj të zbatimit 2023-2030 dhe Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore 2023-2024.

[3] Komiteti i Punësimit (EMCO) është komiteti këshillues për Ministrat e Punësimit dhe Çështjeve Sociale në Këshillin e Punësimit dhe Çështjeve Sociale (EPCO) për të promovuar koordinimin e politikave të punësimit dhe tregut të punës si në nivel europian ashtu edhe në nivel kombëtar. Grupi i Treguesve EMCO u mandatua të zhvillonte një propozim të plotë për një metodologji dhe tregues për monitorimin në nivel të BE-së të zbatimit dhe rezultateve të Garancisë Rinore (GR). Kuadri aktual i Treguesve për Monitorimin e Garancisë Rinore u miratua nga EMCO më 28 maj 2015. Ai përfshin tregues në tre nivele: Monitorimi i përgjithshëm: Treguesit makroekonomikë; Monitorimi i drejtpërdrejtë: Monitorimi i ofrimit të GR; Monitorimi vijues: Ndjekja e individëve që kanë dalë nga faza përgatitore e GR.

zbatimin e skemave kombëtare të Garancisë Rinore dhe masat përkatëse nga APKA dhe institucione të tjera. Grupet e synuara përfshijnë persona me nivele të ndryshme aftësish, si të diplomuar, të rinj me kualifikime të kufizuara dhe të rinj të papunë. Qëllimi është të garantohet një ofertë cilësore për të paktën 200 të rinj, duke përdorur një qasje "kush vjen i pari, shërbehet i pari ". Kjo do të përfshijë të regjistruarit e rinj dhe punëkërkuesit e papunë të regjistruar aktualisht, të cilët dëshirojnë të marrin pjesë në programin Garanci Rinore.

2.2 Kuadri ligjor

Ligji për Rininë (Nr. 75/2019) [1] **është kuadri ligjor që mbron dhe promovon të drejtat e të rinjve, njeh rëndësinë e zhvillimit të të rinjve dhe synon të krijojë një mjedis të favorshëm për të rinjtë që të marrin pjesë në aktivitetet sociale, kulturore dhe ekonomike.** Ligji i përkufizon të rinjtë si persona nga mosha 15 deri në 29 vjeç dhe përshkruan të drejtat dhe detyrimet e të rinjve në Shqipëri. Ai parashikon ngritjen e Këshillit Kombëtar Rinor dhe Këshillave Lokale Rinore, të cilat shërbejnë kryesisht si organe këshillimore për institucionet kombëtare dhe bashkitë për çështjet që lidhen me rininë, si edhe dispozita për organizatat rinore në nivel kombëtar dhe vendor.

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve.

Ligji për Nxitjen e Punësimit (Nr. 15/2019) [2] **përcakton rregullat dhe funksionet e sistemit të shërbimeve publike të punësimit, programet aktive dhe pasive të tregut të punës, si dhe institucionet përgjegjëse për menaxhimin e tyre**. Ligji synon të promovojë punësueshmërinë e fuqisë punëtore shqiptare, nëpërmjet ofrimit të shërbimeve dhe programeve publike të punësimit, vetëpunësimit dhe kualifikimeve profesionale. Në përputhje me udhëzimet e BE-së për politikën e punësimit, disa nga dispozitat kryesore të ligjit përfshijnë masa të veçanta për të nxitur punësimin e grupeve si të rinjtë, gratë, personat me aftësi të kufizuara dhe të papunët afatgjatë; programet e nxitjes së punësimit, të tilla si subvencionimi i pagave, praktikat, trajnimet në punë, programet e punësimit në komunitet, vetëpunësimi, skemat e kuponave për ofrimin e trajnimit nga ofruesit jopublikë, praktikat etj. Ligji parashikon gjithashtu stimuj /subvencione për punëdhënësit për të inkurajuar krijimin e vendeve të punës, mundësitë e trajnimit dhe vetëpunësimin.

Ligji për nxitjen e punësimit rregullon edhe shërbimet e punësimit, të cilat përfshijnë shërbime informuese për punëkërkuesit, punëdhënësit dhe të tjerë; vendosjen në punë dhe ndërmjetësimin; dhe orientimin dhe këshillimin për punë. Ligji detyron strukturat rajonale dhe vendore të punësimit të ofrojnë informacion mbi ofertën dhe kërkesën në tregun e punës, informacion mbi shërbimet dhe programet, mundësitë e punësimit, trajnimin dhe aftësitë e ofruara nga institucionet e arsimimit dhe formimit profesional, si dhe orientimin profesional e në karrierë. Shërbimet e specializuara të këshillimit ofrojnë shërbime të thelluara këshillimi në baza individuale për ata klientë që mund të jenë në disavantazh ose të përballen me pengesa për aksesin në mundësitë e punësimit dhe profili i të cilëve tregon se kërkohet një nivel më intensiv i ndërhyrjes. Ofrohet orientim dhe këshillim për karrierë, punësim dhe formim profesional: (1) orientim në karrierë i cili synon të ndihmojë punëkërkuesit në zgjedhjen e një profesioni të përshtatshëm që përputhet me karakteristikat e tyre individuale dhe që kërkohet në tregun e punës; (2) këshillim për punë i cili synon të ndihmojë punëkërkuesit në identifikimin e boshllëqeve në aftësi dhe opsionet e duhura për plotësimin e tyre; (3) këshillim për punësim i cili synon të ndihmojë punëkërkuesit në qartësimin e qëllimeve të tyre të punësimit, qasjen ndaj punësimit dhe mundësive të kualifikimit si dhe ndërgjegjësimin për aftësitë e nevojshme për të gjetur dhe mbajtur një punë.

Ligji për Nxitjen e Punësimit përcakton tipologjinë e shërbimeve të formimit profesional si për punëkërkuesit ashtu edhe për punëdhënësit. Ky ligj ngarkon AKPA-n me ofrimin e programeve të formimit profesional për punëkërkuesit e papunë, si dhe ofrimin e ambienteve.

Ligji për Punëkërkuesit e Papunë (Nr. 146/2015) përcakton përkufizimet administrative të punëkërkuesve të papunë, të drejtat dhe detyrimet e tyre dhe institucionet përgjegjëse për ofrimin e mbështetjes për integrimin në tregun e punës, për sa i përket shërbimeve dhe programeve. AKPA është ngarkuar si institucioni përgjegjës për krijimin dhe mirëmbajtjen e bazës së të dhënave të punëkërkuesve dhe lehtësimin e shërbimeve të përputhjes së punës.

Një gamë e gjerë Masash Aktive të Tregut të Punës (MATP) (të përcaktuara në Ligjin për Nxitjen e Punësimit si fushë e Programeve të Nxitjes së Punësimit në dispozicion të

[1] Fletore zyrtare, Ligji nr. 75, 4.11.2019, Ligji për rininë.
[2] Fletore zyrtare, Ligji nr. 15, 13.3.2019, Ligji për nxitjen e punësimit.

punëkërkuesve. Këto u rishikuan në vitin 2020 për t'i përditësuar me nevojat e ofertës dhe kërkesës në tregun e punës:

- Trajnimi në punë, i cili synon punëkërkuesit pa kualifikime dhe i trajnon ata në punë: i jep punëdhënësit një grant për 4 muaj, bazuar në një plan trajnimi të miratuar të mbikëqyrur nga trajneri i caktuar nga punëdhënësi - *(Vendimi i Këshillit të Ministrat (**VKM) Nr. 17, datë 15.01.2020**)[1] (i ndryshuar)*

- Subvencionimi i pagës, që është një kontratë pune e subvencionuar njëvjeçare, ku nevoja e punëkërkuesit përputhet me profilin e punëdhënësit: paga caktohet në bazë të pagës së tregut dhe kohëzgjatja e subvencionit përcaktohet në bazë të vulnerabilitetit të punëkërkuesit - ***(VKM Nr. 17, datë 15.01.2020)**[2] (i ndryshuar)*

- Programi i punësimit në praktikë, i cili siguron kalimin e shpejtë në tregun e punës për të sapodiplomuarit e kualifikuar, në të njëjtën fushë ose të ngjashme me studimet e tyre, për një periudhë 6-mujore - ***(VKM Nr. 17, datë 15.01.2020)**[3] (i ndryshuar)*

- Programi i Vetëpunësimit, i cili është një program për fillimin e biznesit tuaj që ofron grante financiare dhe mbështetje për punëkërkuesit e papunë, të cilët kanë një biznes dhe plane të provuara, të qëndrueshme dhe të tregtueshme. - ***(VKM Nr. 348, datë 29.04.2020)**[4]*

- Programi i Punësimit dhe Trajnimit në Komunitet, i cili adreson nevojat e punëkërkuesve të papunë afatgjatë, është një program me fokus të qartë në trajnimin e fuqisë punëtore dhe është krijuar për të riintegruar punëkërkuesit në tregun e punës, në përputhje me mundësitë lokale të punësimit. Zbatohet në partneritet me komunitetet dhe organizatat me bazë komunitare - ***(VKM Nr. 535, datë 08.07.2020)**[5]*

- Ofrimi i trajnimit të jashtëm, i cili është një skemë subvencionimi për punëkërkuesit e punësuar dhe të papunë, ku trajnimi ofrohet nga ofruesit privatë të trajnimit - (***VKM Nr. 646, datë 5.10.2022**)[6]

Një PNP i miratuar së fundmi parashikon zbatimin e programit të Trajnimit në Shqipëri për të rinjtë e moshës 15-29 vjeç. Programi ende nuk është vënë në zbatim dhe AKPA po punon për të zhvilluar procedurat e plota të punës për zbatimin e tij. (VKM Nr. 264, datë 27.04.2023)[7]. Ai përfshin elemente të një sistemi trajnimi të dyfishtë, që përfaqëson një qasje më gjithëpërfshirëse për trajnimin dhe punësimin. Vlen të theksohet se, pavarësisht nga këto përparime të rëndësishme, ka ende boshllëqe ligjore që duhen adresuar përpara se një program i plotë i praktikës të mund të zbatohet me sukses.

- Një program i veçantë për personat me aftësi të kufizuara, duke ofruar një grant për përshtatjen e vendit të punës, i cili siguron financim deri në 1600 Euro për të mundësuar përshtatjen e një vendi pune me nevojat e një personi me aftësi të kufizuara.

- Subvencionet për transportin dhe kujdesin ndaj fëmijëve janë në dispozicion për të mbështetur integrimin e punëkërkuesve vulnerabil në tregun e punës.

- Çdo VKM përcakton kriteret, procedurat dhe nivelet e subvencioneve që u ofrohen punëdhënësve partnerë. AKPA ka miratuar udhëzime të brendshme për të përcaktuar rolet dhe përgjegjësitë e stafit të përfshirë në zbatim në nivel qendror, rajonal dhe lokal.

I njëjti ligj prezanton gjithashtu një skemë kuotash/takse për punëdhënësit publikë dhe privatë dhe krijon një Fond Social të Punësimit për financimin e programeve që synojnë integrimin e personave me aftësi të kufizuara në tregun e punës. Kjo skemë kuote/takse e sapo futur parashikon që çdo punëdhënës me më shumë se 25 punonjës të punësojë një person me aftësi të kufizuara dhe më pas një person me aftësi të kufizuara shtesë për çdo 50 punonjës. Nëse punëdhënësi nuk përmbush këtë detyrim, punëdhënësi duhet të kontribuojë në Fondin Social të Punësimit një shumë të barabartë me 100% të pagës minimale në muaj për çdo detyrim të paplotësuar. Fondi nuk është ende plotësisht funksional.

---

[1] Fletore zyrtare, VKM nr. 17, 15.1.2020 për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të nxitjes së punësimit përmes punësimit, formimit në punë dhe praktikave profesionale. Rishikimi i fundit më 6.5.2022.

[2] Ibid.

[3] Ibid.

[4] Fletore zyrtare, VKM nr. 348, 29.04.2020 për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të nxitjes së punësimit përmes vetëpunësimit. Rishikimi i fundit më 16.08.2022.

[5] Fletore zyrtare, VKM nr. 535, 8.7.2020 për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të punëve publike në komunitet dhe të trajnimit. Rishikimi i fundit më 05.05.2022.

[6] Fletore zyrtare, VKM nr. 646, 5.10.2022, Për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të formimit profesional nëpërmjet mbështetjes financiare të ofruar, sipas procedurave të konkurrimit, për kurset e formimit profesional të organizuara nga institucionet e formimit profesional, publike apo private."

[7] Fletore zyrtare, VKM nr. 264, 27.04.2023 për miratimin e procedurave, kritereve dhe rregullave për zbatimin e programit të nxitjes së punësimit, sipas skemës së garancisë rinore nëpërmjet të nxënit në vendin e punës.

Ligji për Mbështetjen dhe Zhvillimin e Start-up-eve (Nr. 25/2022)[1] synon të plotësojë boshllëkun ekzistues ligjor duke ofruar një kuadër rregullator dhe institucional për krijimin dhe zhvillimin e start-up-eve dhe mbështetjen për ekosistemin, për të promovuar kërkimin, realizimin dhe përdorimin e ideve, modeleve, produkteve dhe proceseve të reja. Disa nga dispozitat kryesore të ligjit përfshijnë ofrimin e mekanizmave mbështetës për zhvillimin e start-up-eve, të tilla si start-up one-stop-shop, dhënien e granteve dhe masa mbështetëse nga buxheti i shtetit, dhe forma të tjera mbështetjeje të zhvilluara në bashkëpunim me palë të treta.

Ligji për Ndërmarrjet Sociale (Nr. 65/2016)[2] rregullon përkufizimin e ndërmarrjeve sociale, veprimtarinë e tyre ekonomike dhe strukturat qeverisëse. Ndërmarrjet sociale mund të kenë akses në financime nga grantet dhe subvencionet e qeverisë, si dhe nga bankat dhe institucionet e tjera financiare, dhe ato duhet të sigurojnë transparencën e aktiviteteve të tyre.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Ligji për Arsimin dhe Formimin Profesional (Nr. 15/2017)[3] dhe aktet e tij nënligjore vendosin parimet themelore për ofrimin, qeverisjen, financimin dhe menaxhimin e AFP-së në Shqipëri dhe rregullojnë aspektet e sistemit të AFP-së në përputhje me sistemin arsimor parauniversitar dhe tregun e punës. Ky ligj synon krijimin e një sistemi të AFP-së që plotëson nevojat e tregut të punës dhe u siguron individëve aftësitë dhe njohuritë e nevojshme për të pasur sukses në fuqinë punëtore, duke parashikuar kualifikime në nivelin 2-5 të Kuadrit Shqiptar të Kualifikimeve (KSHK). Ligji parashikon ngritjen e shkollave profesionale dhe qendrave të trajnimit, njohjen e edukimit paraprak dhe akreditimin e edukimit joformal dhe informal. Edhe pse legjislacioni i AFP-së parashikon formën e dyfishtë që kombinon procesin e punës me arsimin dhe kualifikimin në një institucion ofrues të AFP-së, rregulloret aktuale për këtë formë të marrjes së kualifikimeve të pjesshme ose të plota nuk janë të mjaftueshme. **Ligji për Zejtarinë (Nr. 70.2016)[4]**, i cili parashikon mundësi dhe modalitete kualifikimi për praktikantët në sektorin e zejtarisë, përfshin një skemë praktike. Kjo skemë praktike nuk është plotësisht e rregulluar dhe SKPA 2030 nuk përmban asnjë ndërhyrje për ta përmirësuar atë.

Ligji thekson rëndësinë e bashkëpunimit ndërmjet sistemit arsimor dhe sektorit privat për të siguruar që përmbajtja e programeve të AFP-së të jetë relevante për tregun e punës dhe për të nxitur përfshirjen e partnerëve socialë në zhvillimin dhe zbatimin e politikave dhe programeve të AFP-së. Përveç kësaj, ligji prezanton një sistem të sigurimit dhe zhvillimit të cilësisë, i cili përfshin dispozita në fushën e akreditimit të ofruesve dhe programeve, vetëvlerësimit, inspektimit dhe monitorimit. Ligji njeh rëndësinë e shërbimeve të orientimit dhe këshillimit për t'i ndihmuar studentët të marrin vendime të informuara në lidhje me arsimin dhe rrugën e tyre të karrierës. Ai përcakton që institucionet e AFP-së duhet t'u ofrojnë studentëve shërbime të individualizuara orientuese dhe këshillimi për t'i ndihmuar ata të hyjnë në tregun e punës ose të zgjedhin rrugë të tjera arsimimi, duke përfshirë vlerësimin e interesave dhe aftësive të tyre, sidomos angazhimin e tyre për zhvillimin e qëndrueshëm dhe ndryshimet klimatike, të cilat mund të ofrojnë një faktor të rëndësishëm motivues për të përfituar aftësitë e nevojshme për tranzicionin e gjelbër dhe zhvillimin e qëndrueshëm në përgjithësi, duke ofruar informacion rreth mundësive të punësimit, programeve të AFP-së dhe mundësive të tjera të zhvillimit të karrierës. Ligji parashikon që çdo ofrues i AFP-së ka struktura të dedikuara, përkatësisht Njësitë e Zhvillimit, për të ofruar këto shërbime. VKM-ja e miratuar për Njohjen e të nxënit të mëparshëm[5] parashikon gjithashtu krijimin e rolit të ri të këshilltarëve të karrierës në institucionet e akredituara si ofrues të Njohjes së të Nxënit të mëparshëm (RPL).

KSHK, e cila së fundi i është referuar Kornizës Evropiane të Kualifikimeve[6], rregullohet me Ligjin Nr. 10247/2010, i ndryshuar në vitin 2018[7]. KSHK është e ndarë në tetë nivele, secili me rezultate specifike të të nxënit, dmth, njohuri, aftësi dhe kompetenca më të gjera, me synimin për të përmirësuar transparencën dhe rëndësinë e kualifikimeve në tregun e punës dhe për të përmirësuar

[1] Fletore zyrtare, Ligji nr. 25, 10.3.2022, Për mbështetjen dhe zhvillimin e. startup-eve.
[2] Fletore zyrtare, Ligji nr. 65-2016, 9.6.2016, Ligji për ndërmarrjes sociale në Republikën e Shqipërisë.
[3] Fletore zyrtare, Ligji nr. 15-2017, 16.2.2017, Ligji për Arsimi dhe formimi profesional në Republikën e Shqipërisë.
[4] Fletore zyrtare, Ligji nr. 70-2016, 30.6.2016, Ligji për zejtarinë në Republikën e Shqipërisë.
[5] Fletore zyrtare, VKM nr. 756, 9.12.2021, për sistemin e njohjes së të nxënit të mëparshëm jofomal dhe informal.
[6] Fletore zyrtare, Ligji nr. 10247, 4.3.2010, Ligji për Kornizën Shqiptare të Kualifikimeve. Rishikimi i fundit më 14.06.2018.
[7] Raporti referencë KEK, Shqipëri, e gjeni në: https://europa.eu/europass/en/document-library/eqf-referencing-report-albania

cilësinë e trajnimit, lëvizshmërinë dhe progresin brenda arsimit të ndryshëm. Ligji fillimisht mbulonte vetëm kualifikimet formale të fituara përmes programeve të arsimit fillestar, p.sh., arsimin e përgjithshëm ose parauniversitar, arsimin e përgjithshëm dhe AFP-në. Më vonë, u hartuan dispozita për të promovuar të mësuarit gjatë gjithë jetës, duke i lejuar individët të marrin kredite për aftësitë dhe njohuritë e fituara përmes nxënies joformale dhe informale. Ligji krijon gjithashtu një sistem të sigurimit të cilësisë për kualifikimet dhe përcakton rolet dhe përgjegjësitë e institucioneve përkatëse përgjegjëse për zbatimin e tij. Për të siguruar një lidhje të ngushtë midis kualifikimeve të KSHK dhe nevojave të tregut të punës, ligji i ndryshuar i KSHK, parashikon krijimin e komiteteve sektoriale të aftësive (KSA), të cilat janë organe këshillimore që identifikojnë nevojat e ardhshme sektoriale për kualifikimet e kërkuara, propozojnë kualifikime të reja dhe ndihmojnë në hartimin dhe vërtetimin e standardeve profesionale dhe të kualifikimeve. Ligji parashikon gjithashtu mundësinë e bashkëpunimit me ekspertë të jashtëm për të arritur sigurimin e cilësisë së kualifikimeve dhe dispozitave që lidhen me të.

Ligji për Arsimin Parauniversitar (Nr. 69/2012, i ndryshuar)[1] përcakton objektivat e arsimit parauniversitar, të cilat përfshijnë zhvillimin e të menduarit kritik, kreativitetin dhe aftësitë për zgjidhjen e problemeve, si dhe promovimin e vlerave sociale dhe qytetare. Ai gjithashtu parashikon krijimin e një kurrikule kuadër kombëtare, që përcakton përmbajtjen, standardet dhe kriteret e vlerësimit për çdo lëndë në çdo nivel të arsimit parauniversitar. Ai përmban dispozita për forma të ndryshme të arsimit të bazuar në shkollë, si mësimi me kohë të plotë, me kohë të pjesshme dhe në distancë. Ky ligj përcakton kufirin e moshës 18 vjeç për hyrjen në arsimin e mesëm të lartë dhe 22 vjet për përfundimin e arsimit të mesëm të lartë. Ky është një faktor kufizues për të mësuarit gjatë gjithë jetës, pasi mundësitë për të marrë Maturën Shtetërore[2] në një fazë të mëvonshme të jetës janë shumë të rralla dhe jo realisht të realizueshme. Mundësitë në dispozicion për arsimin e të rriturve, të quajtura 'Shansi i Dytë' kanë një kohëzgjatje prej 4 vitesh dhe janë të vështira për t'u aksesuar nga personat joaktivë ose të papunë. Një sistem arsimor i depërtueshëm është thelbësor për ofrimin e mundësive të barabarta për individët nga të gjitha shtresat. Duke reduktuar barrierat për hyrjen, ky sistem siguron që arsimi të jetë i aksesueshëm nga një gamë më e gjerë njerëzish, pavarësisht nga statusi i tyre socio-ekonomik ose faktorë të tjerë.

Ligji për arsimin parauniversitar nuk përmban dispozita specifike për orientimin dhe këshillimin në karrierë. Megjithatë, në kuadrin e kurrikulës për të gjitha kualifikimet, veçanërisht arsimin parauniversitar, orientimi në karrierë nuk shihet thjesht si dhënie informacioni dhe as si detyrë e një lënde apo fushe të vetme studimi. Orientimi për karrierë shihet si një përpjekje komplekse nga të gjitha lëndët dhe fushat e studimit për të ofruar një bazë për ndryshime graduale në procesin e të mësuarit. Ka hapësira dhe mundësi për çdo lëndë për të ofruar orientim në karrierë përmes detyrave, aktiviteteve dhe veçanërisht projekteve kurrikulare, për të zhvilluar iniciativën, vetëdrejtimin dhe vetëbesimin, aftësitë individuale të punës dhe punën në grup, për të zhvilluar ide dhe për të marrë iniciativa për zbatimin e tyre duke marrë parasysh mundësitë dhe rreziqet për realizimin e tyre.

Legjislacioni horizontal lidhur me përfshirjen në arsim dhe tregun e punës

Ligji për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Nr. 10221/2010 (i ndryshuar në vitin 2020)[3] ndalon diskriminimin për arsye të ndryshme, duke përfshirë gjininë, moshën, racën, përkatësinë etnike, fenë, aftësinë e kufizuar, orientimin seksual dhe statusin social. Ai krijon zyrën e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi si një autoritet të pavarur përgjegjës për trajtimin e ankesave dhe promovimin e trajtimit të barabartë.

---

[1] Fletore zyrtare, Ligji nr. 69, 21.06.2012, Ligji për Sistemin e Arsimit parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. Rishikimi i fundit më 18.08.2018.

[2] Matura Shtetërore, është një provim gjithëpërfshirës që administrohet në përfundim të arsimit të mesëm në Shqipëri. Përfundimi me sukses i provimit të maturës shtetërore është parakusht për ndjekjen e arsimit të lartë brenda vendit. Pas dhënies së provimit, nxënësve u jepet një "Diplomë Mature", e cila shërben si një vërtetim zyrtar i përmbushjes së kërkesave të tyre për arsimin e mesëm. I prezantuar nga Ministria e Arsimit dhe Sportit në vitin 2006, provimi i Maturës Shtetërore ka pësuar modifikime të rëndësishme që nga fillimi i tij. Në vitin 2016, u miratua një ligj i rishikuar për arsimin e lartë për t'u dhënë universiteteve më shumë fleksibilitet në përdorimin e Provimit të Maturës Shtetërore si bazë për pranimin në programet e tyre përkatëse. Megjithëse nxënësit janë ende të detyruar të arrijnë një rezultat minimal të llogaritur sipas një formule të paracaktuar të hartuar nga Këshilli i Ministrave, universitetet tani kanë autonominë për të vendosur kriteret e tyre, për t'i publikuar këto kritere, për të vendosur kuotat e pranimit dhe për të kryer vlerësime të pavarura të aplikantëve të mundshëm.

[3] Fletore zyrtare, Ligji nr. 102, 4.2.2010, Ligji për Mbrojtjen nga diskriminimi. Rishikimi i fundit më 11.11.2020.

Ligji për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar, nr. 93/2014[1]**,** synon mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të personave me aftësi të kufizuara. Ai siguron mundësi të barabarta për pjesëmarrje në shoqëri, arsim, punësim, kujdes shëndetësor dhe akses në shërbimet publike. Ligji urdhëron vendosjen e standardeve të aksesueshmërisë dhe ofrimin e akomodimit të arsyeshëm për personat me aftësi të kufizuara. Një **ligj i fundit për ndihmën sociale, Nr. 57/2019**[2], hoqi një dispozitë të mëparshme sipas së cilës pas 48 muajve të punësimit, personat me aftësi të kufizuara do të humbnin përfitimet e paaftësisë në të holla. Kjo do të jetë një stimul shtesë për të nxitur punësimin e tyre.

Ligji për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, Nr. 96/2017[3]**,** njeh dhe mbron të drejtat e pakicave kombëtare. Ai promovon ruajtjen e identitetit kulturor, të të drejtave gjuhësore dhe pjesëmarrjen në jetën publike dhe politike të pakicave komunitare. Ligji gjithashtu krijon Këshillin për Pakicat Kombëtare si një organ konsultativ. Ky ligj njeh komunitetet rome dhe egjiptiane si minoritete etnike në Shqipëri.

Ligji për Barazinë Gjinore Nr. 9970/2008[4] rregullon çështjet themelore të barazisë gjinore në jetën publike, të mbrojtjes dhe trajtimit të barabartë të grave dhe burrave, të mundësive të barabarta në gëzimin e të drejtave, si dhe pjesëmarrjen dhe mbështetjen e grave në zhvillimin e të gjitha fushave të jetës. Ky ligj parashikon masa të posaçme të përkohshme/kalimtare për të garantuar të paktën 30% pjesëmarrje të gjinisë së nënpërfaqësuar në pozitat vendimmarrëse politike dhe publike, si dhe mbrojtje nga diskriminimi në arsim, punësim, media e të tjera. Ai parashikon gjithashtu mbledhjen e detyrueshme të statistikave gjinore nga të gjitha organet shtetërore si agjencitë, si dhe ngritjen e strukturave dhe mekanizmave institucionale për promovimin e barazisë gjinore.

2.3 Mjedisi institucional, drejtimi dhe kapaciteti

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve.

Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI) është institucioni kryesor për zhvillimin e politikave dhe monitorimin e politikave të punës, punësimit dhe zhvillimit të aftësive në Shqipëri. Drejtoria përgjegjëse për këtë politikë është Drejtoria e Përgjithshme e Punësimit, Zhvillimit të Aftësive dhe Policave të Sigurimeve Shoqërore. Struktura e Drejtorisë së Përgjithshme (ish MFE deri në janar 2024, tani MEKI), u rishikua gjatë tremujorit të parë të 2023 duke shtuar më shumë burime. Që nga qershori 2024, ajo përbëhet nga katër drejtori.

MEKI është përgjegjëse për zhvillimin e politikës së punësimit, analizimin e rregullt të tendencave të tregut të punës, parashikimin e zhvillimit të mundshëm dhe zhvillimin e politikave të reja për rritjen e punësimit dhe uljen e papunësisë përmes programeve dhe masave të nxitjes së punësimit dhe vetëpunësimit. Përveç kësaj, MEKI është përgjegjëse për planifikimin dhe shpërndarjen e burimeve për zbatimin e politikave të punësimit dhe zhvillimit të aftësive, duke përfshirë shërbimet e punësimit, MATP dhe AFP. Në kuadër të MEKI, Drejtoria e Përgjithshme për Punësimin, Zhvillimin e Aftësive dhe Politikat e Sigurimeve Shoqërore është përgjegjëse për hartimin e politikave për të siguruar zbatimin e duhur të shërbimeve të punësimit, programeve aktive dhe pasive dhe ka përgjegjësi për dialogun social, negociatat kolektive dhe pagat; ligjin për punën; politikat e punësimit; dhe legjislacionin e punësimit dhe migracionit për motive punësimi. Në kuadër të kësaj drejtorie të përgjithshme, Drejtoria e Punësimit dhe Politikave të Migracionit është përgjegjëse për hartimin e legjislacionit parësor dhe dytësor për punësimin. Në këtë drejtori, e cila së fundmi është ristrukturuar, katër persona janë përgjegjës për politikat e punësimit. Ky numër mund të jetë i mjaftueshëm për të përmbushur në mënyrë kuptimplotë detyrat e politikave që i janë caktuar, por nevojitet mbështetje thelbësore për të menaxhuar kompleksitetin e GR.

Koordinimi global i GR është përgjegjësi e MEKI, dhe Koordinatori Kombëtar është Zëvendësministri përgjegjës për Punësimin dhe Aftësitë. Ky i fundit do të jetë përgjegjës për monitorimin dhe raportimin pranë Kryeministrit dhe Komisionit Evropian për ecurinë e reformave dhe ndërhyrjeve për GR-në, mbledhjen dhe menaxhimin e të dhënave, sistemin e monitorimit dhe vlerësimit, organizimin e takimeve të grupit ndërinstitucional dhe grupit teknik të punës dhe trajtimin e çdo problemi që mund të lindë gjatë përgatitjeve për skemën GR.

[1] Fletore zyrtare, Ligji nr. 93, 24.7.2014, Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara.
[2] Fletore zyrtare, Ligji nr. 57, 18.07.2019, Ligji për asistencën sociale.
[3] Fletore zyrtare, Ligji nr. 96-2017, 13.10.2017, Ligji për Mbrojtjen e Pakicave kombëtare.
[4] Fletore zyrtare, Ligji nr. 9970, 24.7.2008, Ligji për barazinë gjinore në shoqëri.

MEKI mbikëqyr dhe siguron që agjencia zbatuese në Shqipëri, përkatësisht Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, të menaxhojë dhe zbatojë programet e nxitjes së punësimit dhe të menaxhojë strukturat rajonale/lokale të punësimit. AKPA është përgjegjës për zbatimin e politikave publike dhe sigurimin e politikave të punësimit, si dhe për menaxhimin e ofruesve të arsimit dhe formimit profesional. Në ndjekje të vizionit të tij ambicioz për t'u bërë partneri i zgjedhur për studentët e formimit profesional, praktikantët e rritur, punëkërkuesit, personat që ndryshojnë vendin e punës dhe punëdhënësit, AKPA i është nënshtruar një procesi modernizimi dhe reformimi. AKPA e reformuar u krijua në vitin 2019 nëpërmjet një akti nënligjor që përcakton strukturën e saj organizative, e cila përfshin organet administrative dhe ofruesit e shërbimeve për punësim dhe vetëpunësim dhe kjo e hapi institucionin ndaj partneriteteve të mundshme në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar. Këshilli Konsultativ për Punësimin, i krijuar në vitin 2019, është një organ këshillimor për të mbështetur AKPA-n dhe përfshin përfaqësues nga organizatat e punëdhënësve, sindikatat, partnerët socialë dhe institucionet qeveritare.

AKPA ofron një gamë të gjerë shërbimesh orientimi dhe këshillimi për punëkërkuesit, për t'i ndihmuar ata në kërkimin e tyre për punë dhe zhvillim e karrierës. Këto shërbime përfshijnë ofrimin e informacionit dhe këshillimit për zgjedhjet e karrierës, programet e trajnimit dhe studimit, ndryshimin e karrierës dhe lëvizshmërinë, vendosjen dhe vetëpunësimin, si dhe çështje të tjera që lidhen me tregun e punës, si programet e tregut të punës dhe ndihmës financiare. Këshilltarët e punësimit janë kryesisht përgjegjës për ofrimin e shërbimeve të punësimit dhe vlerësimin e profilit, aftësive, kompetencave dhe përshtatshmërisë së punëkërkuesit për vendet e punës në dispozicion. Bazuar në këtë vlerësim, këshilltari përgatit një plan veprimi individual i cili përcakton hapat dhe përgjegjësitë e ardhshme të punëkërkuesve të papunë të regjistruar zyrtarisht dhe zyrtarin e vendosjes në punësim.

Struktura organizative qendrore (selia në Tiranë) e AKPA-s përbëhet nga 90 anëtarë stafi, krahasuar me 36 përpara ristrukturimit në 2019 dhe përbëhet nga 9 drejtori, duke përfshirë Drejtoritë e Programeve Aktive dhe Pasive të Tregut të Punës, Planifikimit dhe Performancës dhe Marrëdhëniet me Punëdhënësin. AKPA është përgjegjëse për zbatimin e politikave kombëtare të punësimit në të gjithë vendin dhe ka 12 zyra rajonale të AKPA-s dhe 40 zyra punësimi, me një total prej 298 punonjësish. Këto zyra u shërbejnë rreth 80,000 punëkërkuesve të regjistruar çdo vit, por për fat të keq, raporti klient-staf i Shërbimit Publik të Punësimit (SHPP) është i lartë, duke filluar nga 600 - 150':1. Ky raport është shumë më i lartë se në shërbimet publike Evropiane të punësimit që janë 'të maturuara', ku raporti mesatar është 150:1. Aktualisht, 115 punonjës punojnë drejtpërdrejt me punëkërkuesit, ndërsa 93 punonjës punojnë me punëdhënësit. AKPA është aktualisht në proces të riorganizimit të shpërndarjes së këshilltarëve të punës për të rregulluar raportin mesatar klient/staf në të gjithë vendin. Megjithëse numri i përgjithshëm i këshilltarëve në Shqipëri ka të ngjarë të mbetet i njëjtë, AKPA planifikon të rrisë numrin total të këshilltarëve në Tiranë. Gjithashtu, janë ngritur dy zyra të lëvizshme në Tiranë dhe Durrës, ku këshilltarët vendosen në bashkitë ku ata kanë më shumë nevojë, duke lëvizur nga bashkia në bashki me rotacion. Ka shumë më tepër mundësi për të zgjeruar idenë e SHPP të lëvizshëm dhe për të sjellë shërbimet tek klientët. Kjo kërkon, ndër të tjera, buxhet udhëtimi të financuar plotësisht për punonjësit e SHPP-së (në përputhje me praktikat më të mira të BE-së).

AKPA është përgjegjëse për koordinimin ekzekutiv të PZGR dhe Koordinatori Ekzekutiv i Planit është drejtori i AKPA-s. Koordinatori Ekzekutiv është përgjegjës për menaxhimin e planit dhe koordinimin e zbatimit të instrumenteve të përfshira në të. Zbatimi do të përfshijë gjithashtu pjesëmarrjen e palëve të interesuara në nivele të shumta, si komunat, dhe kontributet e rëndësishme nga OJQ-të, veçanërisht ato që mbështesin të rinjtë (veçanërisht ata në një situatë të cenueshme). Përveç kësaj, rregullimet institucionale të PZGR parashikojnë një platformë koordinimi dhe monitorimi (Komiteti Monitorues) për të integruar sektorët e ndryshëm të politikave përkatëse.

Përveç institucioneve përgjegjëse në nivel qendror dhe institucioneve zbatuese, koordinimi dhe harmonizimi ndërsektorial me ministritë përgjegjëse për arsimin dhe mbrojtjen sociale, agjencitë e tyre zbatuese, si dhe me komunat luajnë një rol kyç në zbatimin e politikave të punësimit dhe zhvillimit të aftësive. Ofrimi i shërbimeve të integruara në nivel lokal mbetet një sfidë. Autoritetet vendore pritet të luajnë një rol qendror në zbatimin e suksesshëm të Garancisë Rinore.

Sipas strukturës qeverisëse të miratuar të GR, AKPA në bashkëpunim me autoritetet vendore, është përgjegjëse për miratimin e një qasjeje të lokalizuar për identifikimin dhe regjistrimin e NEET-ve joaktive.

Kjo është thelbësore për qëndrueshmërinë dhe suksesin afatgjatë të programit. AKPA mbikëqyr krijimin e Rrjeteve të Bashkëpunimit Vendor dhe përfshin partnerë të rinj në zbatimin e politikave të punësimit dhe trajnimit, duke siguruar një përpjekje gjithëpërfshirëse dhe bashkëpunuese, me bashkitë, organizatat rinore, ofruesit e arsimit dhe partnerët socialë. Autoritetet vendore duhet të mobilizohen për të ofruar strategjinë e shtrirjes, e cila kombinon regjistrimin paraprak të NEET-ve të rinj, informacionin mbi programet dhe mundësitë e tregut të punës, rritjen e ndërgjegjësimit dhe zhvillimin e aftësive bazë të punësimit. Lidhja e këtyre katër fushave të ndërhyrjes do të jetë me vlerë të madhe në përmirësimin e efektivitetit të shërbimeve të ofruara në fazat vijuese.

Këshillat Vendorë Rinorë janë organe këshillimore për kryetarin e çdo bashkie dhe janë struktura relativisht të reja. Ato ende kanë nevojë për kohë dhe burime për të forcuar kapacitetin e tyre operacional dhe njerëzor që të kryejnë në mënyrë efektive funksionet e tyre. Ky proces përfshin identifikimin e dobësive, zbatimin e politikave dhe procedurave të përshtatshme, rekrutimin, trajnimin e stafit të kualifikuar dhe krijimin e kanaleve dhe rrugëve efektive të komunikimit. Këto struktura do të mbështeten nga IPA 2022 BE për Veprimin Rinor. Këshillat Vendore Rinore janë një platformë përkatëse mbi të cilën bazohet qasja e kontaktit krahas punëtorëve të rinj që ekzistojnë tashmë në secilën bashki.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS) është ngarkuar me hartimin dhe monitorimin e zbatimit të politikave të mbrojtjes sociale, me fokus në promovimin e kujdesit social, përfshirjes sociale dhe mundësive të barabarta. Detyrat kryesore të MSHMS përfshijnë zhvillimin e politikave që synojnë mbrojtjen, integrimin dhe përmirësimin e mirëqenies sociale të individëve, familjeve dhe komuniteteve vulnerabil. Përveç kësaj, MSHMS është përgjegjëse për zhvillimin e ndërhyrjeve kundër formave të ndryshme të abuzimit, duke përfshirë dhunën me bazë gjinore, abuzimin e fëmijëve dhe diskriminimin në bazë të gjinisë, orientimit seksual, aftësisë së kufizuar, përkatësisë etnike dhe statusit të pakicës. Kjo përfshin politikat për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve, promovimin e barazisë gjinore dhe luftën kundër diskriminimit të bazuar në orientimin seksual, aftësinë e kufizuar, përkatësinë etnike dhe pakicën.

Shërbimi Social Shtetëror është një agjenci qeveritare nën MSHMS. Shërbimi Social Shtetëror është përgjegjës për zbatimin e programeve të ndihmës ekonomike dhe të ndihmës për aftësinë e kufizuar në 61 bashkitë e vendit. Shërbimi Social Shtetëror është i organizuar në një Zyrë Qendrore me 12 drejtori rajonale dhe 29 institucione rezidenciale. Ai punon në bashkëpunim të ngushtë me punonjësit socialë të njësive të ndihmës sociale dhe të shërbimeve sociale të krijuara në çdo bashki. Inspektorët e Ndihmës Ekonomike pranë Shërbimit Social Shtetëror në nivel qendror dhe rajonal janë përgjegjës për monitorimin e programeve të ndihmës ekonomike dhe të ndihmës për aftësinë e kufizuar.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Sistemi i AFP-së drejtohet kryesisht nga MEKI, agjencitë kombëtare dhe ofruesit publikë të AFP-së. MEKI është përgjegjës për formulimin e politikave kombëtare, zhvillimin e kuadrit ligjor dhe monitorimin e zbatimit. Ai është gjithashtu përgjegjës për miratimin e kualifikimeve kombëtare të AFP-së, hapjen dhe mbylljen e ofruesve të AFP-së dhe ofrimin e infrastrukturës dhe burimeve njerëzore të AFP-së. Përveç kësaj, MEKI vendos kornizën e sigurimit të cilësisë dhe zhvillimit dhe kryen inspektime të ofruesve publikë dhe privatë të AFP-së. Ministria bashkëpunon ngushtë me institucione të tjera në nivel qendror, duke përfshirë Ministrinë e Arsimit dhe Sportit (MAS), Agjencinë e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin Parauniversitar dhe Qendrën e Shërbimeve Arsimore, për çështje të ndryshme si rekrutimi dhe zhvillimi i mësuesve të lëndëve të përgjithshme dhe organizimi i Provimeve të Maturës për nxënësit e shkollave të mesme AFP. Figura[1] më poshtë jep një pasqyrë të administrimit të sistemit të AFP-së në Shqipëri (përpara transferimit të portofolit të AFP-së nga ish-MFE në MEKI):

[1] Vlerësimi i Sistemit të Arsimit dhe Formimit profesional në Shqipëri. 2020. UNDP, e gjeni në: https://www.undp.org/albania/publications/review-albanias-vet-system

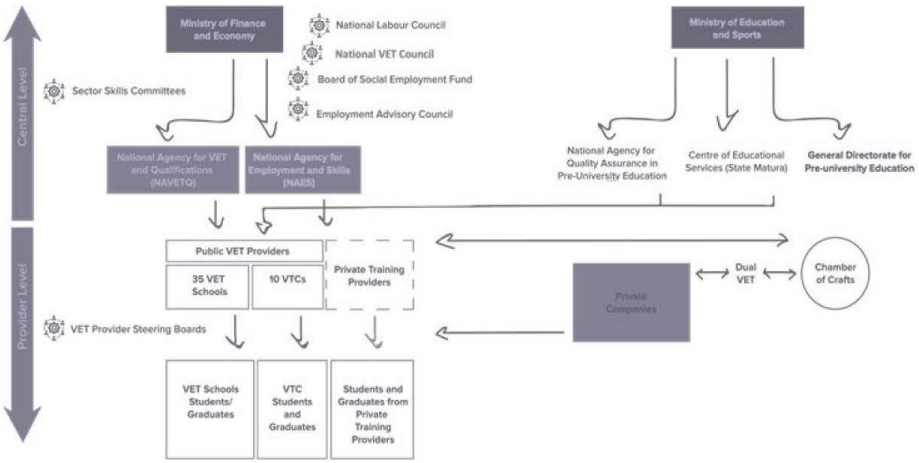

Këshilli Kombëtar i Punës (KKP) është organi më i lartë konsultativ trepalësh i krijuar nga Kodi i Punës[1], që përfshin organizatat e punëdhënësve dhe të punëmarrësve. Ndryshimet në Kodin e Punës në vitin 2015 ristrukturuan KKP-në me qëllim forcimin e dialogut social trepalësh. KKP përbëhet nga 10 anëtarë përfaqësues të organizatave të punëdhënësve dhe 10 anëtarë përfaqësues nga sindikatat, ndërsa Qeveria përfaqësohet nga 7 ministra. KKP i jep rekomandime Këshillit të Ministrave për çështje të punësimit dhe trajnimit.

Këshilli Kombëtar i Arsimit dhe Formimit Profesional (KKAFP) është një organ këshillues i Ministrisë përgjegjëse për politikën e AFP-së. Ai kryesohet nga ministri përgjegjës për AFP-në dhe përbëhet nga përfaqësues të ministrive të tjera të linjës, përfaqësues të shoqatave të bashkive, përfaqësues të organizatave të punëdhënësve, përfaqësues të sindikatave dhe përfaqësues të ofruesve jopublikë të AFP-së.

Zhvillimi, menaxhimi, monitorimi dhe sigurimi i cilësisë së AFP-së mbikëqyret nga dy agjenci kombëtare që janë në varësi të MEKI. Agjencia e parë, Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve (AKAFPK), u krijua në vitin 2006 me mandat për të krijuar një sistem të unifikuar kombëtar të kualifikimeve profesionale bazuar në KSHK. E riorganizuar rishtazi, që nga tetori 2019, AKAFPK është përgjegjëse për zhvillimin dhe rishikimin e Klasifikimit Kombëtar të Profesioneve (bazuar në ISCO-08), standardet e profesionit dhe vlerësimin, kurrikulën e kornizës kombëtare për nivelet 2-5 të KSHK, akreditimin e Ofruesit e AFP-së dhe organizimin e zhvillimit të vazhdueshëm profesional për mësuesit dhe instruktorët e AFP-së. Numri i stafit është rritur nga 16 në 30. Struktura e saj përfshin Drejtorinë e Profesioneve dhe Kualifikimeve Profesionale, e organizuar në dy sektorë; Drejtoria e programeve të AFP-së dhe Kualifikimeve të Mësuesve të organizuar në dy sektorë; dhe dy sektorë shtesë, përkatësisht Sektori për Akreditimin e Ofruesve të AFP-së dhe Sektori për Projekte dhe Shërbime Mbështetëse. AKAFPK ofron Sekretariatin Teknik për KSA, i cili u mundëson punëdhënësve të punojnë drejtpërdrejt me AKAFPK dhe ofruesit e trajnimit për të hartuar kurrikulat, aftësitë dhe standardet profesionale, dhe programet e mësimit të dyfishtë që plotësojnë nevojat e tregut të punës. Në këtë mënyrë, punëdhënësit, duke përfshirë bizneset e vogla, mund të luajnë një rol kritik në adresimin e mungesës së aftësive dhe nxitjen e kapitalit njerëzor elastik në sektor dhe vend. Deri më tani janë krijuar dhe funksionojnë dy KSA, në hoteleri dhe turizëm[2] dhe TIK. Ligji për AFP-së parashikon ngritjen e deri në 10 KSA në Shqipëri[3].

Agjencisë së dytë, AKPA, i është besuar përgjegjësia e zgjeruar e mbikëqyrjes dhe mbështetjes së menaxhimit të të gjithë 45 ofruesve publikë të AFP-së (35 shkolla të AFP-së dhe 10 Qendra të Formimit Profesional - QFP) për të përmirësuar ofrimin e shërbimeve të tyre

[1] Neni 200 i Kodit të Punës

[2] Fletore zyrtare, VKM nr. 163, 06.06.2022, Për ngritjen dhe përbërjen e Komitetit Sektorial të Mikpritjes dhe Turizmit.

[3] Fletore zyrtare, VKM nr. 426, 26.06.2019, për mënyrën e organizimit, funksionimit si dhe kriteret e përzgjedhjes së anëtarëve të komiteteve sektoriale dhe mënyrën e shpërblimit të tyre. Luteni t'i referoheni edhe VKM nr.332, 2.6.2021 për shumën e shpërblimit për anëtarët e komiteteve

përmes monitorimit të rregullt dhe menaxhimit të bazuar në rezultate. Kjo përfshin menaxhimin e certifikatave të AFP-së dhe ndjekjen e të diplomuarve të AFP-së. AKPA ka luajtur më parë një rol të rëndësishëm në sistemin e AFP-së duke menaxhuar 10 QFP publike që ofrojnë trajnime profesionale afatshkurtra. AKPA ka qenë përgjegjëse për kryerjen e Analizës së Nevojave të Aftësive, çdo dy vjet, që nga viti 2010.

Trajnimi zhvillohet kryesisht nga ofruesit publikë të AFP-së (shkollat dhe QFP-të e AFP-së) për të cilët ligji i ri për AFP-së siguron një pjesë më të madhe të autonomisë në drejtim të bashkëpunimit me kompanitë dhe aktiviteteve që gjenerojnë të ardhura. Në vitin shkollor 2022-2023, 35 shkollat profesionale publike, me 1671 staf, ofruan 26 kualifikime të gjera profesionale dhe shumë specializime të tjera (të ashtuquajtura "profile"), duke bërë gjithsej 87 kualifikime profesionale. QFP-të ofrojnë gjithashtu një gamë të gjerë trajnimesh profesionale afatshkurtra. Në vitin 2022, 10 QFP-të publike, të cilat punësojnë 95 punonjës, ofruan 74 programe profesionale afatshkurtra. Edukimi për karrierë është një komponent thelbësor i ofruesve të AFP-së, i plotësuar me aktivitete jashtëshkollore, shpesh në bashkëpunim me kompani, si vizitat në biznese, panairet e punës dhe praktikat. Objektivi është përgatitja e studentëve për jetën e punës duke përmirësuar aftësitë e tyre të menaxhimit të karrierës dhe aftësinë për të kërkuar dhe përdorur informacionin për të marrë vendime. Çdo institucion i AFP-së ka një njësi zhvillimi brenda strukturës së tij të brendshme përgjegjëse për ofrimin e orientimeve në karrierë. Sistemi i AFP-së gjithashtu u ofron nxënësve edukim për karrierë, këshillim dhe orientim për të lehtësuar kalimin e tyre në punësim ose arsimim të mëtejshëm. Numri total i orëve të punës në javë nga anëtarët e njësisë së zhvillimit ndryshon në varësi të numrit të studentëve dhe drejtimeve të ofruara. AKAFPK ofron mjetet dhe trajnimet e nevojshme për stafin e njësisë së zhvillimit të ofruesve të AFP-së, duke përfshirë aspektet e orientimit dhe këshillimit në karrierë.

Oferta private e AFP-së së mesëm të lartë (AFP fillestare) është e kufizuar në një pjesë të vogël të shkollave që ofrojnë programe të ngjashme me ofertën publike. Megjithatë, ofrimi privat i trajnimeve afatshkurtra (C-AFP), duke përfshirë trajnimin profesional, ka përparuar dhe ka hapur mundësi, veçanërisht në sektorët prioritarë, si turizmi dhe TIK, duke u përgatitur më mirë për tranzicionin e gjelbër dhe atë dixhital. Mund të shfrytëzohet bashkëpunimi me Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit, si një lojtar aktiv i strategjisë dhe planeve të Shqipërisë për Ndryshimet Klimatike.

Organizatave përfaqësuese të sektorit privat dhe partnerëve socialë (p.sh. Dhomat, Shoqatat e Biznesit dhe Sindikatat) nuk u është ngarkuar me ligj një rol specifik në sistemin shqiptar të AFP-së. Kontributi i tyre është kryesisht vullnetar dhe këshillues dhe ofrohet në një sërë komitetesh dhe bordesh si Këshilli Kombëtar i AFP-së, Komitetet e Aftësive Sektoriale dhe Bordet Drejtuese të Ofruesve të AFP-së. Ekspertët e çështjeve nga komuniteti i biznesit pritet të këshillojnë për çështje specifike të sektorit, të propozojnë/rishikojnë kualifikimet e AFP-së, të zhvillojnë dhe të certifikojnë standardet profesionale, të mbështesin nxënien gjatë shërbimit dhe të marrin pjesë në vlerësimin e kompetencave profesionale.

Bordi Drejtues i Ofruesit të AFP-së është një organ kolegjial i krijuar me ligj që merr vendime për drejtimin e përgjithshëm strategjik, planifikimin dhe përdorimin e burimeve njerëzore, financiare dhe infrastrukturore të ofruesit të AFP-së. Bordi drejtues i çdo ofruesi të AFP-së kryesohet nga një përfaqësues i sektorit privat dhe përbëhet nga dy përfaqësues të sektorit privat; një përfaqësues i autoritetit arsimor lokal/rajonal; një përfaqësues i këshillit të rrethit; një përfaqësues i zyrës rajonale/lokale të punësimit; një përfaqësues i studentëve të AFP-së dhe një përfaqësues i stafit mësimor të ofruesit të AFP-së.

Gjithashtu, në vitin 2018, Ministria e Arsimit dhe Sportit nxori urdhrin nr.17, i cili përcakton procedurat për të rriturit që nuk kanë përfunduar arsimin bazë me kohë të plotë për pjesëmarrje në arsimin bazë me kohë të pjesshme, edhe nëse nuk kanë ndjekur të paktën dy klasa të arsimit bazë, të ashtuquajturat programe "Shansi i Dytë". Kjo i lejon ata të pranohen në klasa më të larta se ajo për të cilën kanë një dokument shkolle, me kusht që të miratohet nga një komision i krijuar në nivel shkolle. Megjithatë, pavarësisht këtyre lehtësirave, programi nuk ka qenë i suksesshëm në përmbushjen e nevojave të të rriturve të papunë me aftësi të ulëta, me arsim të ulët, pasi numri i pjesëmarrësve është shumë i vogël dhe programi nuk është realisht i përshtatur me rrethanat reale të këtij grupi.

Ministria e Arsimit dhe Sportit dhe agjencitë në varësi të saj, dmth. Agjencia për Sigurimin e Cilësisë në Arsimin Parauniversitar dhe Qendra e Shërbimeve Arsimore, kanë zhvilluar politika

dhe programe për të mbështetur shërbimet e orientimit dhe këshillimit në sistemin arsimor, veçanërisht në shkollat e mesme. Një kurrikulë e re "e bazuar në kompetenca" është futur në arsimin parauniversitar, në të cilën ofrohen module të ndryshme orientimi në karrierë si aktivitete jashtëshkollore. Institucionet e përgjithshme të shkollës së mesme ofrojnë module me zgjedhje, veçanërisht module me zgjedhje profesionale (p.sh. montimi i pajisjeve elektroshtëpiake, punimet e riparimit mekanik, veshja dhe dekorimi etik, puna si guidë turistike, kopshtaria, asistenca në zyrë, etj.) dhe module me zgjedhje lëndore (p.sh. edukimi për karrierë, edukimi financiar, pronësia intelektuale, trashëgimia kulturore, etj.). Moduli me zgjedhje i edukimit në karrierë (36 orë mësimore) synon t'u mundësojë studentëve të vitit të fundit të identifikojnë qëllimet e karrierës, të zhvillojnë aftësi kërkimore në karrierë, të planifikojnë arsimim/trajnim ose punësim të mëtejshëm dhe të kryejnë procedurat e kërkimit në karrierë. Ideja e krijimit të një qëndrimi pozitiv ndaj vetëpunësimit dhe frymës së iniciativës dhe sipërmarrjes është pjesë e të gjitha kurrikulave në arsimin e mesëm të përgjithshëm. Moduli me zgjedhje "Edukimi në karrierë" u dedikohet kryesisht atyre që nuk arrijnë të shkojnë në universitet.

Një udhëzues i fundit i ministrit për orientimin në karrierë[1] synon të ndihmojë institucionet e arsimit parauniversitar, më konkretisht, drejtuesit e shkollave, koordinatorët e orientimit në karrierë, mësuesit dhe këshilltarët e shkollave, në planifikimin dhe realizimin e aktiviteteve të orientimit në karrierë. Udhëzuesi synon të forcojë bashkëpunimin me prindërit, ofruesit e AFP-së, profesionistët në fusha të ndryshme, bashkitë dhe punëdhënësit. Udhëzuesi përcakton gjithashtu rolet dhe përgjegjësitë e të gjithë aktorëve të përfshirë në proces. Udhëzuesi jep edhe shembuj të aktiviteteve të mundshme që mund të organizohen nga shkollat për të përmirësuar mundësitë e karrierës së nxënësve, si: ditë karriere, panaire karriere dhe panaire pune, takime me profesionistë të ndryshëm, takime me prindër, vizita në vende pune apo institucione arsimore, klubet shkollore të ndryshme, etj.

Të 43 universitetet (16 publike dhe 27 jopublike) kanë punësuar staf me kohë të plotë për të menaxhuar Qendrat e tyre të Karrierës dhe Alumni. Këto qendra ofrojnë udhëzime për karrierë si pjesë e angazhimit të tyre ndaj procesit të akreditimit institucional dhe rrisin ndërgjegjësimin për rëndësinë e shërbimeve të orientimit në karrierë në orientimin e studentëve në tregun e punës dhe në zhvillimin e tyre akademik dhe profesional. Qendrat e Karrierës dhe Alumni i ndihmojnë studentët dhe të diplomuarit të lidhin karrierën e tyre akademike me mundësi punësimi dhe promovime në kompani, organizata dhe shoqata të ndryshme të interesuara për të gjetur punonjës. Ato gjithashtu ndihmojnë studentët në zhvillimin e karrierës, duke vlerësuar interesat e tyre personale dhe duke i përshtatur ato me punën, pagat dhe kushtet që janë me interes për të dyja palët. Qendrat e Karrierës dhe Alumni shpërndajnë informacion në lidhje me mundësitë e tregut të punës, mundësitë e praktikës, kualifikimet, etj. Ato organizojnë takime ndërmjet të diplomuarve dhe studentëve për të shkëmbyer përvojat e punësimit dhe për të organizuar aktivitete të përbashkëta. Studentët e diplomuar ofrojnë informacion bazuar në përvojën e tyre personale dhe këshillimin e karrierës për studentët.

Ministri i Shtetit për Rininë dhe Fëmijët synon të forcojë përfshirjen e të rinjve në proceset vendimmarrëse politike, të mbrojë të drejtat e të rinjve, të krijojë kushtet e nevojshme për aktivizim dhe pjesëmarrje. Si institucioni përgjegjës me fokus të rinjtë dhe fëmijët, Ministri i Shtetit ndërton ura bashkëpunimi midis fëmijëve dhe të rinjve dhe në organizata në Shqipëri dhe diasporë, me përfaqësues të institucioneve publike dhe private, si dhe me organizatat e shoqërisë civile që punojnë në fushën e rinisë. Agjencia Kombëtare e Rinisë është organ në varësi të Ministrit të Shtetit për Rininë dhe Fëmijët, të cilës i është besuar garantimi dhe promovimi i të drejtave të të rinjve nëpërmjet mbështetjes së arsimit joformal, ndërveprimit të aktivizimit të të rinjve dhe financimit të aktiviteteve rinore, bazuar dhe në zbatim të politikave shtetërore në fushën e rinisë.

Bashkitë nuk kanë asnjë rol të drejtpërdrejtë apo përgjegjësi formale për ofrimin e shërbimeve të arsimit dhe formimit profesional apo punësimit në Shqipëri. Megjithatë, ato kanë një mandat për t'u angazhuar në zhvillimin ekonomik lokal dhe mund t'i mbështesin këto shërbime në mënyrë indirekte duke punuar me institucionet e AFP-së dhe zyrat e punësimit. Përveç kësaj, bashkitë mund të koordinohen me AKPA-n për të mbështetur pjesëmarrësit në programet e nxitjes së punësimit. Një qendër karriere është krijuar nga Bashkia e Tiranës për të ofruar shërbime orientimi në karrierë si për studentët ashtu edhe për të rriturit, me staf që ka marrë trajnime të specializuara.

[1] Urdhër i ministrit nr. 246/2023, e gjeni në: https://www.ascap.edu.al/wp-content/uploads/2023/01/Udhezuesi-i-karrieres-klasa-9-Final-1.pdf

2.4 Sektori (sektorët) dhe koordinimi i donatorëve

Për politikat e përgjithshme dhe asistencën, Qeveria e Shqipërisë (QSH) ka një strukturë organizative ndërinstitucionale dhe operacionale për menaxhimin e zbatimit të një qasjeje të gjerë sektoriale dhe ndërsektoriale nëpërmjet Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI), i cili vepron si sistemi kryesor që përcakton mjetet dhe mekanizmat për planifikimin e integruar të politikave publike. Agjencia Shtetërore për Planifikimin Strategjik dhe Koordinimin e Ndihmës (SASPAC) është themeluar në tetor 2021. Detyrat kryesore të kësaj Agjencie janë koordinimi i ndihmës së huaj për programet dhe projektet e zhvillimit, koordinimi i procesit të menaxhimit të projekteve me interes kombëtar, ofrimi i mbështetjes metodologjike në hartimin e strategjive ndërsektoriale dhe sektoriale, për t'i përafruar me SKZHIE 2030 dhe për të monitoruar zbatimin e tyre. Kjo Agjenci bashkëpunon ngushtë me Sekretariatin Teknik të Donatorëve, një nismë kolektive e partnerëve të zhvillimit në Shqipëri, për të lehtësuar shkëmbimin më të madh të informacionit ndërmjet partnerëve të zhvillimit dhe qeverisë dhe në veçanti, për të forcuar dialogun e politikave mbi zhvillimet ligjore dhe institucionale, si pjesë e procesit të integrimit në BE që zhvillohet ndërmjet BE-së dhe Shqipërisë, në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe BE-së.

Që nga viti 2014, janë bërë përpjekje për të përcaktuar udhëzime konkrete për procedurat e monitorimit dhe vlerësimit të strategjive sektoriale të miratuara, përkatësisht në krijimin e Grupeve Menaxhimit të Politikave të Integruara (GMPI) dhe përcaktimin e rolit të tyre koordinues të politikave. GMPI-ja e parë për "Punësimin dhe Politikat Sociale" u aktivizua në vitin 2017. Sistemi GMPI u reformua sipas një Urdhri të ri të Kryeministrit në vitin 2023, gjithashtu për të përforcuar qeverisjen në shumë nivele dhe për të integruar parimin e partneritetit; GMPI i ri "Zhvillimi i Kapitalit Njerëzor" përfshin Grupet Tematike për Punësimin, Aftësitë dhe Punën e Denjë, Mbrojtjen Sociale, Arsimin, Fëmijët, Rininë, Kulturën dhe Sportin, Barazinë Gjinore dhe grupet e Marzhinalizuara. Përveç autoriteteve dhe agjencive publike përkatëse, në GMPI përfshihen edhe përfaqësues nga Këshilli Kombëtar i Punës, sindikatat, ofruesit e shërbimeve sociale, Shoqata e Bashkive, sektori privat dhe OJQ-të.

GMPI udhëhiqet nga MEKI, më parë MFE. Donatorët kryesorë të sektorit dhe partnerët zbatues janë të ftuar në takimet e GMPI-së. Aktualisht, donatorët aktivë në këtë sektor përfshijnë BE-në, SDC-në, Ministrinë Federale për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim të Gjermanisë (BMZ), Mbretërinë e Bashkuar (MB), Agjencinë Franceze për Zhvillim (AFD) dhe është në proces negocimi një hua me Bankën Botërore për reformimin e programeve të ndihmës ekonomike dhe riintegrimit. Ky GMPI është gjithashtu e mandatuar të koordinojë harmonizimin e politikave kombëtare me Kapitujt 2, 3, 19, 25, 26 dhe 28 të Acquis të BE-së.

GMPI funksionon mirë dhe rregullisht që nga viti 2018 dhe të gjitha takimet kanë qenë të dokumentuara saktë me axhendat dhe procesverbalet përkatëse të mbledhjes, me raportim të rregullt në drejtorinë përgjegjëse në Kryeministri fillimisht dhe më vonë në SASPAC. Është konsideruar si një praktikë më e mirë nga BE-ja dhe donatorët aktivë në sektorë. Ky GMPI shërbeu gjithashtu si Komiteti Drejtues IPA për Punësimin, AFP, Mbrojtjen Sociale dhe Arsimin, duke monitoruar dhe udhëhequr zbatimin e kontratave sektoriale buxhetore (Kontrata e Reformës Sektoriale "Punësimi dhe Aftësitë 2016-2020" dhe "BE për Përfshirjen Sociale 2019- 2024"). MFE-ja mbajti takime të veçanta konsultimi për politikat me anëtarët e OSHC-ve, që përfaqësonin zërat e grupeve të cenueshme në vend. Reforma e fundit e GMPI-ve ka zgjeruar anëtarësimin tek partnerët socialë.

Gjatë takimeve të GMPI-së dhe grupeve tematike, u diskutua ecuria e reformave të qeverisë në sektorin e punësimit dhe mbrojtjes sociale.

Grupet tematike përkatëse takohen rregullisht, katër herë në vit, dhe kanë miratuar disa dokumente strategjike të politikave, si në sektorin e punësimit ashtu edhe në atë të mbrojtjes sociale, duke përfshirë raportet vjetore të progresit mbi Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive dhe Strategjinë e Mbrojtjes Sociale, draft Planin Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuara 2021-2025, Strategjinë Kombëtare të Arsimit 2021-2026, Raportin Vjetor SKPA 2022, dhe Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore. Përpjekje dhe koordinim i mëtejshëm nevojiten për të siguruar që çdo GMPI të mund të japë një kontribut të rëndësishëm në Sistemin e Planifikimit të Integruar.

PZGR u hartua nga dy grupe pune të krijuara me urdhër të Kryeministrit, datë 24.02.2022: (i) grupi teknik i punës; dhe (ii) grupi ndërinstitucional, i cili përfshin partnerë si Ministria e Shtetit për Rininë dhe

Fëmijët, MSHMS, MAS, Ministria e Brendshme, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe agjencitë kryesore zbatuese për punësimin, arsimin, dhe kualifikimet. Organizatat ombrellë rinore, partnerë socialë dhe ekspertë të ndryshëm janë gjithashtu aktivë në këto dy grupe. I njëjti plan më pas u konsultua në një takim të GMPI-së dhe u konsultua veçmas me organizatat e shoqërisë civile. Grupi ndërinstitucional do të vazhdojë të funksionojë dhe do të shërbejë si komitet monitorues i PZGR dhe do të përmirësohet dhe forcohet për të zbatuar Kodin Evropian të Sjelljes për Partneritetin.

2.5 Perspektivat buxhetore afatmesme

Siç përshkruhet në Ligjin për Menaxhimin e Sistemit Buxhetor[1], klasifikimi i buxhetit të Shqipërisë është në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe përfshin klasifikime administrative, ekonomike, funksionale, të bazuara në programe dhe burime financimi. Menaxhimi i buxhetit bazohet kryesisht në institucione dhe fusha të politikave dhe jo në sektorë. Programet buxhetore janë të lidhura drejtpërdrejt me qëllimet dhe objektivat e politikave që janë në përputhje me politikat dhe strategjitë sektoriale.

Raportet e monitorimit për këto programe buxhetore përmbajnë informacion të detajuar mbi shpenzimet përkatëse, progresin e bërë drejt arritjes së secilit objektiv programi, produktet përkatëse dhe objektivat. Megjithëse raportohet informacion i pakët për progresin vjetor, informacioni për numrin e përfituesve nuk jepet gjithmonë. MFE gjithashtu ka identifikuar probleme me cilësinë e raportimit[2] për programe të përzgjedhura buxhetore, shpesh raportet japin vetëm faktet, në vend që të ofrojnë një analizë të detajuar të treguesve të monitorimit dhe zërave të shpenzimeve që mund të shpjegojnë arsyet e mospërputhjes.

Në periudhën 2023-2025, niveli i Programit Buxhetor Afatmesëm për Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë në Shqipëri mbetet rreth 10% e totalit të Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA), me një peshë prej 3.10% të PBB-së.

Tabela 1

PBA MFE 2023-2025	Buxheti 2023	PBA 2024	PBA 2025
Në milion lek	65.992	72.781	74.383
% e PBB	3.03%	3.18%	3.10%
% e PBA total	9.45%	10.44%	10.18%

Dy programet kryesore buxhetore që trajtojnë tipologjinë e shpenzimeve në kuadër të këtij programi janë Tregu i Punës dhe Arsimi dhe Formimi Profesional, të cilat ishin pjesë e PBA-së të MFE-it, por që janë transferuar dhe menaxhohen nga MEKI pas ristrukturimit. Siç analizohet në tabelën 2, buxheti vjetor për tregun e punës është rritur me 20%, ndërsa buxheti për arsimin dhe formimin profesional është rritur me 30%. Këto rritje tregojnë përkushtimin e qeverisë për të adresuar sfidat e tregut të punës dhe për të përmirësuar aftësitë e fuqisë punëtore. Perspektivat buxhetore për 2024 dhe 2025 janë pothuajse identike me buxhetin e vitit 2023, duke treguar një fokus të vazhdueshëm në këto fusha kritike. Në PBA 2025-2027, e cila është në përgatitje e sipër që nga qershori 2024, pjesa e planifikimit të buxhetit për tregun e punës dhe formimin profesional do të mbetet nën MEKI.

Tabela 2

PBA MEKI 2023-2025	Buxheti 2023 (LEK)	PBA 2024 (LEK)	PBA 2025 (LEK)
10550 Tregu i punës	2,434,006 (+20%)	2,601,000 (+7%)	2,651,000 (+2%)
09240 Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve	3,394,159 (+30%)	3,338,469 (-2%)	3,318,469 (-1%)

[1] Fletore zyrtare, Ligji nr. 9936, 26.6.2008, Ligji për Menaxhimin e Sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë. Rishikimi i fundit më 22.10.2021.

[2] Jorgoni, Elira dhe Sorensen, Dajna (2022). ESPN Thematic Report on National monitoring frameworks for public social spending – Albania, European Social Policy Network (ESPN), Brussels: Komisioni Europian.

Llogaritja e kostos së SKPA 2023-2030 vlerëson një hendek të përgjithshëm financimi prej 23%, me hendekun më të madh të llogaritur për objektivin specifik 1.2: përmirësimin e aftësive të të gjitha grave dhe burrave në moshë pune (43%) dhe objektivin 2.1: ndërmjetësim më gjithëpërfshirës për punëkërkuesit vulnerabil (34%).

Zbatimi i PZGR do të kërkojë një shumë të konsiderueshme fondesh për shkak të objektivave dhe masave ambicioze të propozuara. Tabela më poshtë përmbledh kostot totale të PZGR siç përshkruhet në SKPA 2023-2030. Megjithatë, disa aktivitete për të cilat nuk tregohen kosto janë përfshirë në masat e tjera të politikave brenda SKPA 2023-2030, në veçanti objektivat e politikave 1.1 dhe 1.2.

Tabela 3

Pasqyra e buxhetit të PZGR në kostot e planit të veprimit të SKPA 2023-2030[1]				
2.1.2. Tranzicion i mbështetur dhe gjithëpërfshirës nga shkolla në punë për të rinjtë (NEET) nëpërmjet zbatimit të skemës së Garancisë Rinore	**Kosto Indikative 2023-2030 (LEK)**	**Buxheti i shtetit (LEK)**	**Financim i huaj (LEK)**	**Hendeku financiar (LEK)**
Kryerja vlerësimit (vjetor) të profilit NEET në Shqipëri	2.105.100.000	392.481.517	1.032.150.000	680.468.483
Zhvillimi i Portalit Kombëtar për Garancinë Rinore				-
Zgjerimi i sistemit të paralajmërimit të hershëm të zhvilluar dhe testuar tashmë, i cili do të lejojë të vlerësohet rreziku i braktisjes pas arsimit të detyrueshëm				-
Ofrimi i mbështetjes mësimore në ndihmë të nxënësve që rrezikohen nga braktisja				-
Vlerësimi i zbatimit të masave të mbështetjes sociale për të reduktuar disavantazhet për akses në sistemin e arsimit dhe trajnimit	-			-
Zhvillimi dhe zbatimi i fushata informuese të bazuara në komunitet dhe fushata duke përdorur metoda inovatore angazhimi në rrjete sociale në bashkëpunim me partnerë dhe grupe interesi	371.400.000	84.899.129	159.450.000	127.050.871
Organizimi i trajnimeve për zyrat e punës dhe partnerë të tjerë për realizimin e shërbimeve më të specializuara për NEET	92.400.000	-	33.000.000	59.400.000
Përforcimi i shërbimeve të këshillimit dhe udhëzimit brenda sistemit të arsimit dhe trajnimit	-			-
Ofrimi i mbështetjes së personave NEET me aftësitë e kërkimit të punës, aftësitë e buta të tregut të punës, aftësitë dixhitale etj. sipas nevojave të tyre	10.873.356.000	805.080.660	4.764.756.000	5.303.519.340
Përshtatja dhe zgjerimi i programit për nxitjen e punësimit dhe trajnimit siç janë programe që mbështesin punësimin, programe që ofrojnë arsim të mesëm profesional, pas të mesëm dhe arsim me kohë të pjesshëm dhe programe për trajnim të vazhduar dhe praktika profesionale për rritje të aftësive bazë dhe atyre profesionale	-			-
Zgjerimi i sistemit të menaxhimit të informacionit të tregut të punës për të gjurmuar rrugëtimin e të rinjve NEET para, gjatë dhe pas përfshirjes në skemën e Garancisë Rinore	-			-

<u>Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve</u>

Financimi i politikave publike të punësimit rregullohet nga Ligji për Nxitjen e Punësimit (Nr. 15, 2019) i cili përcakton se politikat e punësimit financohen kryesisht nga buxheti i shtetit, donatorët dhe sektori privat. Buxheti i shtetit është burimi kryesor i financimit për zyrat rajonale të AKPA-s dhe zyrat e punësimit për financimin e ofrimit të shërbimeve të punësimit dhe programeve të nxitjes së punësimit. Në vitin 2023, për ofrimin e shërbimeve të punësimit është akorduar një buxhet prej 445 367 500 lekësh, i cili mbulon kostot e personelit të strukturave të AKPA-s. Kjo përfshin fondet për udhëtimin dhe jetesën e personelit të zyrës së punësimit që ofron shërbime për punëkërkuesit dhe punëdhënësit jashtë ambienteve të Zyrave të Punësimit. Parashikohet të përmirësohet sistemi IT i shërbimeve të punësimit dhe parashikohen rreth 60 000 000 lekë në vit.

[1] Fletore zyrtare, VKM nr. 173, 24.03.2023; për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësim, planin e saj të zbatimit 2023-2030 dhe Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore 2023-2024.

Buxheti për zbatimin e MATP-ve në vitin 2023 është 550 000 000 lekë dhe parashikon zbatimin e llojeve të ndryshme të PNP-ve të miratuara. Subvencionet e financimit të ofruara nga AKPA përfshijnë subvencionet e pagave për punëdhënësit, grantet për organizatat e shoqërisë civile (OSHC-të), grantet e vetëpunësimit, kostot e transportit, kostot e kujdesit për fëmijët, kostot e arsyeshme të akomodimit për personat e punësuar me aftësi të kufizuara dhe kostot materiale për trajnimin në vendin e punës.

Tabela 4

PBA 2023-2025, 10550 Tregu i punës (LEK)	2023	2024	2025
Strukturat e punësimit (zyra qendrore, 12 zyra rajonale dhe 40 zyra punësimi)	445.367.500	537.667.500	587.667.500
Programe të Nxitjes së Punësimit	550.000.000	550.000.000	550.000.000
Pagesa e papunësisë	900.000.000	900.000.000	950.000.000
QFP (trajnim afatshkurtër)	264.881.000	271.875.000	271.875.000
Sistem IT	66.000.000	60.000.000	60.000.000
Kampus i aftësive	50.000.000	120.000.000	70.000.000

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Financimi i Arsimit dhe Formimit Profesional Publik rregullohet nga Ligji për AFP (Nr. 15/2017), kreu VI, neni 30, 31 dhe 32, i cili identifikon katër burime financimi: Buxheti i Shtetit, të ardhurat e krijuara nga ofruesit publikë të AFP-së, kontributet nga donatorët dhe sponsorizimi.

Buxheti i Shtetit është burimi kryesor i financimit për AFP-në publike që ndahet si për shkollat e mesme të AFP-së ashtu edhe për QFP-të. Bashkitë janë përgjegjëse për mirëmbajtjen e konvikteve. Financimi nga donatorët është thelbësor për funksionimin e sistemit, duke tejkaluar burimet kombëtare të financimit për AFP-në. Megjithëse nuk ka asnjë detyrim ligjor për punëdhënësit që të kontribuojnë në financimin e AFP-së fillestare, ndodh zakonisht që kompanitë bashkëpunuese që ofrojnë praktika të ofrojnë mbështetje në natyrë, si mentorim, ushqim ose transport për praktikantët.

Alokimi i Buxhetit të Shtetit për ofruesit publikë të AFP-së bazohet në parashikime të rregullta për shpenzime të ndryshme, duke përfshirë personelin (pagat, sigurimet shoqërore dhe shëndetësore), shpërblimet për performancë të mirë dhe zhvillim të vazhdueshëm profesional, shpenzimet operacionale (të konsumueshme, riparime, zhvillimi i praktikës dhe teorisë profesionale, aktivitetet jashtëshkollore), dhe investimet (ndërtimi, mirëmbajtja e ndërtesave, infrastrukturës dhe pajisjeve). Planifikimi i shpenzimeve kryhet në nivel qendror nga MEKI, më parë MFE, dhe bazohet në të dhëna historike, duke marrë parasysh numrin e stafit të punësuar dhe studentëve të regjistruar, por jo kostot aktuale për programet specifike të AFP-së.

Dy tabelat e mëposhtme japin një pasqyrë të planeve të financimit për shkollat e AFP-së dhe Qendrat e Formimit Profesional.

Tabela 5

PBA 2023-2025, Produkt – shkollat AFP (09240)	2023 (LEK)	2024 (LEK)	2025 (LEK)
Shkollat AFP (pagat, shpenzimet operative/korrente, materialet për WBL në shkolla)	1.861.213.000	1.859.463.000	1.955.345.000
Bursa për studentët	275.252.000	277.411.000	294.520.000
Tekste shkollore për nxënësit vulnerabil	13.500.000	13.500.000	14.500.000
Infrastruktura e shkollës, rinovimi	790.469.000	868.469.000	748.469.000

Tabela 6

PBA 2023-2025, Produkt – QFP-të (10550)	2023 (LEK)	2024 (LEK)	2025 (LEK)
QFP-të (pagat, shpenzimet operative/korrente, materialet për trajnimin praktik)	264.881.000	271.875.000	271.875.000
Infrastruktura e shkollës, rinovimi	15.000.000	9.000.000	
Krijimi i kampusit të aftësive	50.000.000	120.000.000	70.000.000

Gjithashtu, buxheti i Agjencisë Kombëtare të Arsimit dhe Formimit Profesional dhe Kualifikimeve përfshin shpenzime që lidhen me zbatimin e kuadrit të sigurimit të cilësisë, si akreditimi i ofruesve të AFP-së, rekrutimi i vlerësuesve të jashtëm, shpenzimet e udhëtimit dhe të personelit për vizitat monitoruese dhe përgatitjen e raporteve të akreditimit. Ky buxhet llogaritet të jetë afërsisht 10 000 000 lekë në vit. Gjithashtu, buxheti i akorduar për trajnimin e stafit pedagogjik është afërsisht 6 000 000 lekë në vit dhe pritet të rritet në 8 000 000 lekë në vitin 2025. Një buxhet prej 12 000 000 lekësh është caktuar për rishikimin e standardeve të kualifikimit dhe profesioneve, i cili pritet të rritet në 19 500 000 lekë në 2025. Gjithashtu, zhvillimi i kurrikulave kuadër dhe materialeve të tjera shkollore ka një buxhet prej 13 000 000 lekë në 2023, 16 000 000 lekë në 2024 dhe 22 000 000 lekë në 2025,

2.6 Kuadri i vlerësimit të performancës

Përgjegjësia për monitorimin dhe vlerësimin e punësimit dhe AFP i takon kryesisht AKPA-s dhe AKAFPK, me një njësi të dedikuar brenda AKPA-së përgjegjëse për monitorimin e AFP-së. Një sistem inteligjent i aftësive është duke u përgatitur për të ofruar analiza të përditësuara të tregut të punës bazuar në të dhënat administrative dhe statistikore. Sistemet e menaxhimit të informacionit dixhital do të zhvillohen gjithashtu për administrimin e shkollave AFP. MEKI synon të përmirësojë përgjegjshmërinë dhe të ofrojë informacion më cilësor për palët e interesuara përmes vlerësimeve të progresit dhe performancës, megjithëse kompletimi i sistemit të monitorimit dhe vlerësimit varet nga përdorimi i rregullt i mjeteve dhe integrimi në kulturën dhe rutinën institucionale.

Instituti i Statistikave të Republikës së Shqipërisë (INSTAT) është institucioni kombëtar përgjegjës për mbledhjen dhe certifikimin e të dhënave kombëtare për tregun e punës dhe arsimin. AKPA mbledh dhe raporton të dhëna administrative mbi statistikat kryesore të politikave të tregut të punës, të tilla si të dhënat për papunësinë e regjistruar, shërbimet, masat dhe programet e ofruara nga përfituesi, tipologjinë, etj, dhe të dhëna administrative për vendet e lira të punës. AKPA mbledh gjithashtu të dhëna administrative për sistemin e AFP-së, duke përfshirë të dhëna nga shkollat e AFP-së dhe Qendrat e Formimit Profesional (QFP). AKPA kryen studime për gjurmimin e përfituesve të programeve të Nxitjes së Punësimit, të diplomuarve të shkollave AFP dhe përfituesve të trajnimeve afatshkurtra të ofruara nga QFP-të. INSTAT vazhdon të kryejë Anketën e Fuqisë Punëtore (AFP) dhe Anketën e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ), dy anketa të rëndësishme për të kuptuar dinamikën e tregut të punës dhe cenueshmërinë e familjeve.

Kuadri i monitorimit për kuadrin strategjik të punësimit dhe aftësive është aktualisht në fuqi, dhe jep një afat kohor të qartë për raportimin e progresit të përfshirë në planin e veprimit të SKPA 2023-2030. Strategjitë e ciklit të mëparshëm u vlerësuan përmes Raporteve Vjetore që ofronin informacion dhe analizë të përditësuar mbi zbatimin e politikave dhe sfidat e hasura. SKPA 2014-2020 iu nënshtrua një rishikimi afatmesëm në vitin 2019, i cili rezultoi në një rishikim të masave prioritare dhe një zgjatje të Planit të Veprimit deri në vitin 2022. Kuadri i monitorimit ka ndikuar gjithashtu në hartimin e strategjisë së re të SKPA për 2023-2030.

MEKI, më parë MFE, ka identifikuar nevojën për mjete dhe metoda për të vlerësuar lidhjet ndërmjet rezultateve të ofrimit të shërbimeve dhe qëllimit të politikës për të ofruar vende pune cilësore dhe mundësi punësimi për të rinjtë dhe të rriturit. Kuadri i monitorimit dhe vlerësimit për AKAFPK dhe AKPA, duke përfshirë Zyrat e Punësimit, Qendrat e Formimit Profesional dhe shkollat e AFP-së, është zhvilluar me mbështetjen e programeve të jashtme të zhvillimit ndërkombëtar. Ky sistem lejon një përmbledhje dhe sigurim sistematik, të qëndrueshëm dhe lehtësisht të aksesueshëm të informacionit për vendimmarrësit, i cili mund të përdoret për të monitoruar nga afër ofrimin e shërbimeve publike si AFP dhe shërbimeve të punësimit. Sistemi është gjithashtu në gjendje të masë ndikimin e shërbimeve publike, si pjesë e SKPA 2023-2030. Sistemi ende duhet të përfshihet në kuadrin institucional për sa i përket përcaktimit të roleve dhe përgjegjësive dhe mjeteve të nevojshme për vënien e tij plotësisht në funksion.

2.7 Analiza socio-ekonomike (përfshirë analizën SWOT)

<u>Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve</u>

Rezultatet e tregut të punës për të rinjtë në Shqipëri janë përmirësuar vitet e fundit, por janë ende nën mesataren për vendet e BE-së dhe nën rezultatet për popullsinë në tërësi. Shkalla e

punësimit për grupmoshën 15+ është rritur nga 50.3% në 52.9%. Pavarësisht përmirësimit të shkallës së punësimit të të rinjve (15-29 vjeç), nga 33,8% në 2017 në 41,5% në 2021, hendeku gjinor mbetet i pandryshuar në 10.2 pp. Shkalla e papunësisë për grupmoshën 15+ ka treguar në tendencë pozitive duke u ulur me 2.2 pikë përqindje (pp.) ndërmjet 2017 dhe 2021, deri në 11.5%. Në grupmoshën e të rinjve (15-29) është ulur me 5 pp nga 25.9 në 2017 në 20.9 në 2021.

Shkalla e NEET u ul nga 29.7% në 2017 në 26.1% në 2021. Në këtë grup, 37.3% janë të papunë dhe të tjerët janë jashtë fuqisë punëtore sepse janë punëtorë të dekurajuar (15.4%), që kryejnë detyra shtëpiake dhe familjare (17.5 %) ose për arsye të tjera (29.8%).

Një analizë e detajuar e popullsisë NEET është kryer nga projekti SREPVET[1] bazuar në të dhënat e Anketës së Fuqisë Punëtore dhe të dhënat administrative të AKPA-s për periudhën 2017-2020. Raporti vuri re se më shumë se dy të tretat e NEET (65%) janë ekonomikisht joaktive, ku 60% e këtij grupi janë gra të reja. Përveç ndjenjës së dekurajimit, një nga arsyet e pasivitetit është përgjegjësia për punët e shtëpisë. Gratë përbëjnë 98% të të rinjve NEET që japin këtë arsye për pasivitetin e tyre. Mes të papunësuarve NEE, të papunët afatgjatë përbëjnë shumicën (58.2%) e të papunëve NEET, me meshkujt NEET që janë më të përfaqësuar në këtë kategori. Vetëm 25.6% e numrit të përgjithshëm të NEET-ve janë të regjistruar në shërbimet e punësimit të AKPA-s. Për rrjedhojë, 74% janë 'të panjohur' për shërbimet publike.

I njëjti raport gjeti se **shpërndarja rajonale e NEET** në vitin 2020 tregoi dallime të konsiderueshme.

- Tirana, Durrësi dhe Elbasani përbëjnë një popullsi më urbane në qendër të vendit dhe kanë 51.7% të NEET-ve në shkallë vendi. Këtu përfshihen tre qarqe të nivelit 3[2]: Tiranë (35.1%), Elbasan (8.9%) dhe Durrës (7.7%).

- Zona bregdetare e Shqipërisë, që përfshin të gjitha qarqet bregdetare me përjashtim të Durrësit, kanë 26.9% të NEET-ve. Këtu përfshihen katër qarqe: Vlorë (4.6%), Fier (8.1%), Lezhë (7.4%) dhe Shkodër (6.8%).

- Zonat më në brendësi, të cila përfshijnë pesë qarqet e mbetura, ka 21.5% të NEET-ve. Kjo kategori përfshin qarqet e Dibrës (5.8%), Kukësit (1.2%), Korçës (6.9%), Gjirokastrës (1.4%) dhe Beratit (4.4%).

Qarqet me shkallën më të lartë të të rinjve që janë NEET janë Dibra (49.2%) dhe Lezha (43.2%) – këto ishin të vetmet qarqe me një normë NEET mbi 40% në 2021. Të gjitha qarqet e tjera kanë një normë NEET nën 30 %. Këto ishin edhe qarqet ku situata u përkeqësua ndjeshëm në pesëvjeçarin 2017-2021. Nga ana tjetër, Gjirokastra dhe Fieri shënuan uljen më të madhe të normës NEET gjatë të njëjtës periudhë. Edhe pse numri i NEET-ve është shumë më i lartë – siç u përmend më lart – incidenca është më e ulët në zonat urbane të Durrësit, Elbasanit dhe Tiranës, si dhe në Kukës.

I njëjti raport i prodhuar nga SREPVET identifikoi pesë profile NEET (nën-kategori):

1. Të rinj NEET me përgjegjësi të kujdesit familjar: ato janë pothuajse të gjitha gra me nivele arsimore të ulëta dhe, në një masë më të vogël, mesatare – edhe pse një pjesë e vogël e tyre kanë pasur arsim të lartë. Mungesa e punësueshmërisë së tyre, kryesisht si rezultat i nivelit të ulët mesatar të arsimimit, e kombinuar me një situatë ekonomike të pafavorizuar dhe të pambrojtur sociale, i largon ato nga hyrja në fuqinë punëtore dhe gjetja e një pune. Shumica dërrmuese janë të martuara. Ato përfaqësojnë rreth 17% të totalit (30,716). Kërkesa më e rëndësishme për këtë grup duket se është mbështetja sociale dhe ekonomike për të plotësuar arsimin dhe trajnimin. Përveç kësaj, ato kanë nevojë për akses të garantuar në edukimin dhe kujdesin në fëmijërinë e hershme (ECEC) edhe për fëmijët e tyre.

2. NEET të dekurajuar: janë të rinjtë në grupet më të reja që nuk janë të punësuar dhe nuk kanë pasur kurrë përvojë pune, nuk kanë asnjë perspektivë për të gjetur një punë dhe zakonisht kanë një nivel të ulët ose mesatar kualifikimi për shkak të dështimit në shkollë dhe braktisjes së hershme të shkollës. Këta të rinj nuk kanë aftësitë e duhura për kërkim aktiv të suksesshëm të punës. Ata zënë rreth 15% të totalit (28101). Zhvillimi i aftësive sociale, mentorimi dhe mundësia e një shansi të dytë duket se janë ato që ky grup ka shumë nevojë. NEET me aftësi të kufizuara janë një pakicë në mesin e të rinjve që janë joaktivë. Inaktiviteti i tyre është kryesisht për shkak të aftësisë së tyre të kufizuar. Të dhënat në

[1] Asistencë Teknike për mbështetjen e reformës së politikave të punësimit dhe Projekt për Arsimin dhe formimin profesional 2020-2022, Program Veprimi IPA 2015 për Shqipërinë.

[2] Shqipëria i raporton Eurostat-it tp dhëna të ndara për 3 rajone statistikore niveli 2 (Veri, Qendër dhe Jug) dhe 12 rajone niveli 3, e gjeni në: Maps - Eurostat (europa.eu)

dispozicion nuk lejojnë një karakterizim më të saktë të këtij grupi. Ato përfaqësojnë rreth 4% të totalit (7191). Është një grup i vogël që ka nevojë për mbështetje shumë specifike.

3. NEET të tjerë joaktivë: përfaqësojnë kategorinë më të madhe të të rinjve joaktivë. Një nga prioritetet kryesore për një strategji zbatimi efektive është karakterizimi i këtij grupi. Ai përfshin të rinjtë joaktivë që nuk kanë marrë arsim dhe trajnim në katër muajt e fundit. Supozohet se këta janë të rinj ende jo aktivë në tregun e punës, por ka mungesë informacioni për t'i karakterizuar më mirë. Strategjia e regjistrimit të të rinjve NEET që do të zhvillohet nën PZGR mund të adresojë këtë mungesë të të dhënave. Grupi përfaqëson rreth 29% të totalit (53,848). Hapi i parë në përmbushjen e nevojave të këtyre NEET-ve është arritja, identifikimi dhe regjistrimi i tyre dhe më pas të kuptuarit më mirë të profilit dhe arsyeve të tyre për të qenë NEET.

4. Të rinj NEET, të papunë afatgjatë: këta janë të rinj të papunë që kanë qenë të papunë për më shumë se 12 muaj, me një përqindje më të lartë të niveleve arsimore më të ulëta dhe më të larta sesa mes të rinjve aktivë. Ata janë kryesisht meshkuj, janë më të moshuar dhe shfaqin një mospërputhje më të madhe ndërmjet profileve të tyre të aftësive dhe pritshmërive profesionale krahasuar me dinamikën e kërkesës së tregut të punës. Ato përfaqësojnë rreth 20% të totalit (37.623). Për të promovuar punësueshmërinë e këtyre NEET, zhvillimi i aftësive sociale dhe transversale duhet të kombinohet me ato profesionale. Të rinjtë e këtij grupi mund të kenë nevojë për përgatitje më të gjatë përpara se të hyjnë në skemën e Garancisë Rinore.

5. NEET aktivë: janë të rinj të papunë që janë ende në kërkim aktiv të një pune; kanë më pak se një vit të papunë; ata janë mesatarisht të arsimuar më mirë dhe kanë kryesisht një nivel arsimor mesatar. Vështirësia e tyre kryesore qëndron në pengesat ekzistuese për tranzicionin në tregun e punës. Këto pengesa mund të rezultojnë nga mungesa e mundësive të punësimit që kërkojnë aftësitë e këtyre të rinjve dhe/ose mospërputhja midis aftësive të tyre dhe dinamikës së kërkesës dhe mundësive në tregun e punës. Ata përfaqësojnë rreth 15% të totalit (27.061). Strategjitë e (ri) aftësimit duhet të jenë në thelb të strategjisë për të përmbushur nevojat e këtyre NEET.

Në analizën e kontekstit të SKPA 2023-2030, Shqipëria pranon se mekanizmi i tregut të punës në Shqipëri ka ende nevojë për përmirësime për sa i përket ndërmjetësimit efikas dhe gjithëpërfshirës dhe përputhjes më të mirë të ofertës dhe kërkesës për punë. Sipas **Anketës së Aftësive për Punësim dhe Produktivitet të Bankës Botërore, në vitin 2018**[1] rrugët joformale (kontaktet personale, rekomandimet nga të tjerët) ishin rrugët më të rëndësishme dhe më të përdorura për rekrutim. I njëjti raport theksoi se kompanitë e mëdha dhe kompanitë me pronësi të huaj janë më të prirura të përdorin rrugë joformale për punësimin e punonjësve. Mbizotërimi i rrugëve joformale dhe ofrimi i vendeve të punës për të punësuarit tashmë në biznese të tjera, tregojnë vështirësitë që hasin punëdhënësit në identifikimin e punonjësve me aftësitë e duhura, si dhe në gjetjen e punonjësve përmes rrugëve formale dhe shërbimeve profesionale.

I njëjti raport vlerëson se 7.4% e punëdhënësve të sektorit privat kanë përdorur shërbimet publike të punësimit për të rekrutuar staf. Po kështu, përdorimi i shërbimeve private të punësimit është gjithashtu i ulët (më pak se 10 përqind). Këto gjetje konfirmohen pjesërisht nga një sondazh i kryer nga **Këshilli Shqiptar i Investimeve** në vitin 2022[2], i cili zbuloi se vetëm 15% e 253 kompanive të anketuara përdorën zyrat e punësimit për të siguruar punëtorë. Nevojitet komunikim i vazhdueshëm nga shteti me sektorin privat, veçanërisht në nivele operacionale. Vlerësimi i Nevojave të Aftësive (VNA) është vetëm një nga kanalet e shumta dhe të ndryshme që shteti duhet të hapë. VNA është një metodologji standarde e miratuar që është realizuar në vitin 2017.

Përdorimi i shërbimeve të punësimit nga punëkërkuesit mbetet ende sfidë. Rreth 50% e të papunëve janë të regjistruar në SHPP. Në fund të vitit 2022, në zyrat e punësimit në shkallë vendi ishin 76,879 punëkërkues të papunë.

---

[1] Honorati, Maddalena; Johansson De Silva,Sara; Kupets,Olga; Inoue,Keiko; Kelmendi,Flora; Miyamoto,Koji; Santillana Farakos, Ana María; Valerio, Alexandra. *Western Balkans - Demand for skills in Albania : an analysis of the skills towards employment and productivity survey (English).* Washington, D.C. World Bank Group.

[2] Albanian Investment Council, Findings of the IC Survey 'On the workforce challenges', 2022. E gjeni në: https://www.investment.com.al/wp-content/uploads/2022/12/EN_AIC-Surveys-Findings-On-the-Workforce-Challenges-2022.pdf?fbclid=IwAR213ij_w50QDvVsXUeF0BhdCA2TlLv-_mrieqSUWpPROphV9CjyLER4_4k

Tabela 7

Papunësimi i regjistruar (numri mesatar) (Burimi: Të dhëna administrative AKPA)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Shk)
Gjithsej punëkërkues të papunë	82.921	87.419	76.879	76.063
Femra	43.647	45.125	40.620	42.199
Pagesa e papunësisë	4.745	4.679	2.586	2.510
NEET 15-29 vjeç	18.561	20.155	17.598	18.225
Me ndihmë ekonomike	26.633	27.576	27.451	24.680
Punëkërkues të papunë afatgjatë	37.788	43.902	35.530	---
Nga komuniteti rom dhe egjiptian	7.570	7.671	7.198	7.039
Persona me aftësi të kufizuara	604	475	237	487
Imigrantët e kthyer	572	567	360	375

AKPA ka rikrijuar së fundmi **sistemin e profilizimit për punëkërkuesit e papunë të regjistruar dhe përgatitjen e Planit Individual të Punësimit (PIP), shoqëruar me një mjet të ri për qasjen e orientimit dhe këshillimit.** Megjithatë, vlera e PIP ende nuk është shfrytëzuar plotësisht, dhe procesi i përputhjes është ende kryesisht mekanik. PIP duhet të përdoret gjithashtu për planifikimin dhe buxhetimin përmes sistemit të TI-së të shërbimeve të punësimit, ku grupet kryesore të synuara janë punëkërkuesit e papunë, veçanërisht ata nga kategoritë vulnerabil. Ekziston gjithashtu nevoja për të krijuar kapacitete për të reduktuar ngarkesën e agjentëve të punësimit dhe për t'u mundësuar atyre që të kalojnë kohë të mjaftueshme me punëkërkuesit e regjistruar të papunë duke përdorur më shumë PIP, duke kuptuar nevojat dhe dobësitë e punëkërkuesve dhe duke iu përgjigjur nevojave të tyre me shërbime të përshtatura. Për më tepër, ekziston një nevojë e madhe për mekanizma të standardizuar referimi midis strukturave shtetërore dhe vendore për të mbështetur më mirë nevojat e punëkërkuesve të papunë të regjistruar. Ecuria e shërbimeve të punësimit në drejtim të ndërmjetësimit të drejtpërdrejtë në punë është përshkruar më poshtë.

Tabela 8

Numri i personave të punësuar përmes SHPP (Burimi: Të dhëna administrative AKPA)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Shk)
Gjithsej	23.118	24.158	26.808	4963
Gra	13.531	11.677	13.044	2666
Kryefamiljarë	6.306	7.699	7.898	1479
Me pagesë papunësie	2.728	2.212	893	48
Me ndihmë ekonomike	1.374	972	1.785	376
Punëkërkues të papunë afatgjatë	2.636	2.974	4.152	---
Nga komuniteti rom dhe egjiptian	738	513	497	136
Persona me aftësi të kufizuara	50	32	18	13
Imigrantët e kthyer	67	28	2	21

Instrumenti kryesor për të adresuar disbalancat në tregun shqiptar të punës janë MATP. MATP janë krijuar nga MEKI, më parë MFE, dhe zbatohen nga AKPA. Portofoli i MATP të miratuara përfshin gjashtë lloje të ndryshme të MATP. Kohët e fundit, në maj 2023, u miratua nga Këshilli i Ministrave një MATP e re për praktikën. Për zbatimin e programeve të planifikuara të MATP sigurohen çdo vit rreth 4.5 milionë Euro, me një rritje në vitin 2022 prej 1 milionë Eurosh për zbatimin e projektit pilot Garancia Rinore. Burimet e financimit përfshijnë vetëm buxhetin e AKPA-s. Pjesa më e madhe e buxhetit të AKPA-s ndahet për përfitimin e papunësisë (rreth dy herë më shumë se në programet aktive të tregut të punës).

Tabela 9

Numri i pjesëmarrësve sipas llojit të Programit të Nxitjes së Punësimit (Burimi: Të dhëna administrative AKPA)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Shk)
VKM 17 (punësimi i subvencionuar, trajnimi në detyrë, praktikat)	1.105	1.896	1.790	807
VKM 535 (Punësimi në komunitet)	0	207	1.267	995
VKM 348 (Vetë-punësimi)	0	44	286	235
VKM 608 (Punësimi gjatë COVID)	1.722	2.687	1.001	184
VKM e vjetër (e përfunduar në 2020)	1.319	0	0	0
Gjithsej	4.146	4.834	4.344	2.221

Kohët e fundit, një vlerësim i procesit të PNP-ve i kryer nga UNDP-ja (që do të publikohet) zbuloi se portofoli i sapo miratuar i PNP-ve (të gjitha të miratuara pas vitit 2020) është pritur shumë mirë nga këshilltarët e punësimit dhe ofron fleksibilitet si për punëdhënësit ashtu edhe për punëkërkuesit. Për më tepër, punëkërkuesi i papunë është tashmë në fokus të programeve të rikrijuara, por ky ndryshim nuk ka qenë i lehtë dhe zbatimi i procesit të rikrijimit të PNP-ve është ende në fazat fillestare. Prandaj, ekziston ende nevoja për shënjestrim specifik dhe mekanizma të shënjestrimit për t'u fokusuar te punëkërkuesit e papunë dhe për të zbatuar aktivitete informuese për punëkërkuesit e papunë.

Ekziston një nevojë e shtuar për të ofruar MATP dhe shërbime punësimi në bashkëpunim me aktorë jopublikë dhe ofrues të tjerë të shërbimeve publike në bashki. Zhvillimi dhe realizimi i këtyre mekanizmave kërkon përpjekje të mirëkoordinuara, që shkojnë përtej memorandumeve të nënshkruara.

AKPA po ndjek një politikë 'dixhitali i pari', që lejon Zyrat e Punësimit të fokusohen në ofrimin e shërbimeve për grupet më sfiduese të klientëve dhe për këtë qëllim po punon drejt dixhitalizimit të të gjitha shërbimeve të saj për punëkërkuesit dhe punëdhënësit, duke përdorur Sistemin e Shërbimit të Punësimit (SSHP). SSHP u rikrijua plotësisht në vitin 2020 dhe tashmë është plotësisht funksional në të 40 zyrat e punësimit në vend. Shërbimet e regjistrimit dhe procesi i profilizimit janë thjeshtuar duke pasur parasysh se një informacion i konsiderueshëm plotësohet automatikisht duke komunikuar në kohë reale me baza të ndryshme të dhënash të tjera, si: gjendja civile, administrata tatimore, ndihma ekonomike, etj. Qasja e orientimit dhe këshillimit për menaxhimin e rastit dhe fazat e progresit janë zbatuar në sistem.

Qasjet shumëdimensionale dhe modelet shtesë të ofrimit të shërbimeve janë duke u zhvilluar. Kohët e fundit, fokusi është zhvendosur gjithashtu në përdorimin e partneriteteve lokale për të mundësuar ofrimin e shërbimeve të punësimit në më shumë vendndodhje. Shërbimet e punësimit online ofrohen aktualisht nëpërmjet platformës online puna.gov.al. Shërbimet përfshijnë regjistrimin, përgatitjen e CV-së, aplikimet për vende të lira pune etj. Shërbime të tjera online u ofrohen punëdhënësve nëpërmjet portalit e-Albania. Shumë punëkërkues të rinj janë regjistruar përmes platformës online dhe po përdorin shërbimet online. Shërbimet e lëvizshme janë vendosur gjithashtu kohët e fundit.

Gjithashtu AKPA ka krijuar dhe testuar së fundmi një veçori të re të shërbimit të punësimit në internet, që përdor përmbajtje të krijuar nga inteligjenca artificiale (AI) për të përgatitur CV-të dhe për të ofruar këshilla për karrierë/punësim për punëkërkuesit. AKPA po punon gjithashtu për zhvillimin e modulit të Formimit Profesional, i cili do të lidhet gjithashtu me SSHP. Zhvillime të mëtejshme po ndodhin për të përmirësuar përputhjen automatike të punëkërkuesve me vendet e punës. Modalitetet e Planit Individual të Punësimit gjithashtu mund të rikonceptohen, pasi ai nuk përdoret gjithmonë në mënyrë optimale nga këshilltarët dhe duhet të plotësohet me më shumë të dhëna.

Pikat e forta	Pikat e dobëta
• Politika e Punësimit ka një kuadër strategjik, ligjor dhe operacionale të zhvilluar dhe të miratuar dhe është e përditësuar me udhëzimet e BE-së. • Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2023-2030 u miratua në mars 2023 (cikli i dytë i reformës në sektor pas 2014-2022) • Shërbimi Publik i Punësimit ka 41 zyra vendore dhe pika shërbimi, me koordinim ndërinstitucional në të gjitha nivelet. • Një gamë e gjerë PNP-sh janë krijuar, të reformuara plotësisht në vitin 2019.	• Mungesa e informacionit dhe analizës së thellë mbi statusin aktual të NEET-ve në Shqipëri. • Shkëmbim i pamjaftueshëm ndërmjet aktorëve të tregut të punës dhe Shërbimit Publik të Punësimit. • Mangësitë në akses dhe cilësi në ofrimin e shërbimeve të punësimit bazuar në nevojat individuale të punëkërkuesve. • Buxheti i PNP-ve mbulon vetëm 6% (me përjashtim të trajnimeve të ofruara nga QFP-të) të punëkërkuesve të regjistruar dhe ka sfida në përthithjen financiare. • Njohuri të kufizuara mbi tregun e punës dhe mjetet e orientimit në karrierë
Mundësitë	Kërcënimet
• Garancia Rinore është një mundësi për të përmirësuar Shërbimin Publik të Punësimit.	• Vetëm 17,000 NEET janë të regjistruar si punëkërkues të papunë.

• Kushtet e punës po përmirësohen dhe po zhvillohen politika të reja pagash. • Mundësi për të përdorur shërbimet inovative online të prezantuara së fundmi nga AKPA për një angazhim më efektiv të të rinjve.	• Ndryshime të larta rajonale në rezultatet e tregut të punës për NEET. • Stereotipet, paragjykimet dhe diskriminimi janë barriera për integrimin efektiv të grupeve vulnerabil.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Shqipëria po përballet aktualisht me dy sfida të mëdha që lidhen me mospërputhjen e aftësive, të cilat i referohen boshllëqeve dhe disbalancave të aftësive në tregun e punës për shkak të nivelit të kualifikimit apo aftësive. Sfida e parë është niveli i ulët i aftësive të popullsisë në moshë pune në tregun shqiptar të punës. Sipas Anketës së Fuqisë Punëtore 2021, 41,6% e fuqisë punëtore dhe 48,3% e popullsisë në moshë pune në Shqipëri kanë arsim bazë (arsim 8–9-vjeçar) ose më pak. Kjo është më e lartë se mesatarja për vendet e Ballkanit Perëndimor, e cila është 31%. Gjithashtu, segmente të caktuara të shoqërisë shqiptare, si 45.28% e punëkërkuesve të papunë romë dhe 13.9% e punëkërkuesve të papunë egjiptianë të regjistruar në zyrat e punësimit, nuk kanë përfunduar arsimin fillor. Për më tepër, shumica e përfituesve të ndihmës ekonomike kanë përfunduar vetëm arsimin e detyrueshëm 9-vjeçar.

Sfida e dytë me të cilën përballet Shqipëria ka të bëjë me zotërimin e aftësive të nevojshme në tregun e punës, pasi mungesa e këtyre aftësive mund të pengojë krijimin e më shumë vendeve të punës dhe më cilësore. Një studim i fundit nga Fondacioni Evropian i Trajnimit (ETF)[1] mbi aftësitë në vendet partnere të ETF u përpoq të masë mospërputhjen e aftësive vertikale dhe horizontale. Sipas studimit, të paktën një në pesë të diplomuar universitar kishte një punë që kërkonte një nivel më të ulët të kualifikimeve formale, që ishte një tendencë në shumicën e vendeve partnere të ETF, përfshirë Shqipërinë. Në vitin 2019, rreth 40% e të punësuarve në Shqipëri ishin ose të mbiarsimuar ose të paarsimuar, gjë që është e ngjashme me situatën në vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor. Të diplomuarit e universitetit kishin më shumë gjasa të ishin të mbikualifikuar sesa të diplomuarit e shkollave të mesme. Ndërkohë, pesha e mospërputhjes horizontale (mospërputhja mes fushës së studimeve dhe profesionit) ishte më shumë se 66% në vitin 2019, që ishte 6% më e lartë se mesatarja për vendet e Ballkanit Perëndimor.

Këto sfida që lidhen me mungesën e aftësive, apo mospërputhjen e tyre, lidhen me sasinë, cilësinë ose rëndësinë e pamjaftueshme të arsimit dhe trajnimit të ofruar. Një tregues i cilësisë së pamjaftueshme të sistemit arsimor të Shqipërisë janë rezultatet e PISA-s, të cilat tregojnë se të rinjtë shqiptarë të moshës 15 vjeç performojnë nën mesataren e OECD-së në lexim, matematikë dhe shkencë (PISA 2018). Pjesëmarrja e të rriturve (25-64 vjeç) në arsimin dhe trajnimin formal dhe joformal në vitin 2017 ishte 9.2 për qind, me një hendek të konsiderueshëm midis Shqipërisë dhe mesatares së BE-së, e cila ishte 43.7% për të njëjtin vit, sipas rezultatet e anketës për arsimin e të rriturve të kryer nga INSTAT në vitin 2017. Sipas AFP 2020 të kryer nga INSTAT, më pak se 1% e të rriturve të moshës 25-64 vjeç u angazhuan në një lloj aktiviteti të të mësuarit gjatë gjithë jetës në periudhën katër javë para anketës. E njëjta anketë tregon se 9.5% e femrave dhe 8.8% e meshkujve të moshës 25-64 vjeç kanë marrë pjesë në arsim dhe trajnim formal dhe joformal.

Mesatarisht, më pak se 15% e bizneseve kanë ofruar trajnime të brendshme ose në punë për fuqinë e tyre punëtore dhe më pak se 5% kanë ofruar trajnime të jashtme, sipas një sondazhi të kryer nga Banka Botërore[2]. Punëtorët potencialë zakonisht kanë mundësi të kufizuara për të mësuar në punë, gjë që nga ana tjetër kufizon zhvillimin e aftësive dhe të mësuarit gjatë gjithë jetës së fuqisë punëtore dhe pengon rritjen e produktivitetit të ndërmarrjeve. I njëjti studim [3] tregon se gati 51% e ndërmarrjeve që janë përpjekur të punësojnë punëtorë në tre vitet e fundit janë përballur me vështirësi në punësim për shkak të mungesës së aftësive dhe përvojës në punë ose kërkesave të pamjaftueshme. Këto ndërmarrje

[1] ETF. Matja e mospërputhjes së aftësive në vendet partnere ETF. 2019, e gjeni në https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2019-05/Skills%20mismatch%20measurement_ETF%20partner%20countries.pdf

[2] Banka Botërore (2018). Demand for skills in Albania, an analysis of the skills towards employment and productivity survey, e gjeni në: https://documents1.worldbank.org/curated/en/262231529562176390/pdf/ALB-STEP-Report-Final-with-Cover-Page-June-15.pdf

[3] Ibid.

deklaruan se aplikantëve u mungonin aftësitë e nevojshme teknike dhe specifike të punës, si dhe aftësitë e nevojshme për të qenë efikas në punë, veçanërisht për profesionet që kërkojnë aftësi më të larta. Sektorët e ndërtimit, industrisë dhe turizmit janë veçanërisht të kufizuar kur punësojnë individë për punë me kualifikim të ulët dhe mesatar, ndërsa ndërmarrjet në agro-përpunim dhe industri janë më të kufizuara kur punësojnë punëtorë me kualifikim të lartë. Punëdhënësit gjithashtu perceptojnë se problemet që lidhen me aftësitë prekin kryesisht të rinjtë dhe ata që hyjnë në tregun e punës për herë të parë, duke nënvizuar rëndësinë e arsimit dhe sistemit cilësor të AFP-së.

Shqipëria ka vendosur 5 sektorë prioritarë në SKZHIE 2030 të miratuar së fundmi, pra Energjia, Bujqësia, TIK, Prodhimtaria, Mikpritja dhe Turizmi, të cilët janë ndërsektorialë me **reformat themelore të sistemit të AFP-së në vitet e fundit, në kuadrin ligjor dhe organizativ, sigurimin e cilësisë dhe kornizën e zhvillimit, dhe politika të tjera që garantojnë një sistem fleksibël.** Disa nga nismat e ndërmarra janë miratimi, zhvillimi dhe zbatimi i KSHK, zhvillimi i kuadrit të sigurimit të cilësisë dhe referimi i KSHK-së në Kornizën Evropiane të Kualifikimeve. Këto nisma synonin rritjen e cilësisë së ofertës së aftësive për tregun e punës në Shqipëri, por edhe rritjen e lëvizshmërisë së fuqisë punëtore me vendet e tjera.

Sistemi shqiptar i AFP-së është ndërtuar mbi një rrjet prej rreth 45 institucionesh publike që ofrojnë programe të fillestare të mesme të larta të AFP-së (i-AFP), si dhe trajnime profesionale afatshkurtra (c-AFP). 35 shkolla të mesme profesionale dhe 10 qendra formimi për të rritur aktualisht përgatisin rreth 17,000 nxënës të shkollës së mesme të lartë për AFP dhe 11,000 të rritur. Nga nxënësit i-AFP, pjesa më e madhe ndjek shkollat në qarkun e Tiranës dhe Durrësit, të cilat përbëjnë 51% të numrit të përgjithshëm të nxënësve. Pesë programet më të mira të ndjekura nga studentët janë: Mikpritja dhe Turizmi, Mekanika e Automjeteve, TIK, Administrim Biznesi dhe Elektroteknika dhe Mekanikë. Tërheqja e AFP si një rrugë arsimore – krahasuar me arsimin e përgjithshëm – mbetet modeste, me rënie të numrit të pjesëmarrjes në AFP-në e nivelit të mesëm të lartë në vitet e fundit (MFE, të dhënat administrative të AFP-së).

Shkalla e pjesëmarrjes në arsimin dhe formimin profesional mbetet ende në prapa në krahasim me vendet e BE-së. Vazhdon hendeku ndërmjet zonave urbane dhe rurale dhe nxënësve nga klasa të ndryshme socio-ekonomike në arritjet arsimore, duke ndikuar në përjashtimin social të grupeve në nevojë në popullatë. Cilësia dhe rëndësia e arsimit duhet të përmirësohet, duke përfshirë sistemet e trajnimit dhe lidhjet e forcuara ndërmjet punëdhënësve dhe institucioneve arsimore profesionale.

Tabela 10

Numri i nxënësve në shkollat AFP (Burimi: INSTAT)	2018		2019		2020		2021	
	Regjistruar	Diplomuar	Regjistruar	Diplomuar	Regjistruar	Diplomuar	Regjistruar	Diplomuar
Gjithsej	21.287	4.189	19.664	3.807	19.024	4.862	18.279	3.831
Burra	17.896	3.513	16.409	3.164	15.928	4.023	15.565	3.091
Gra	3.391	676	3255	643	3.096	839	2714	740

Në këtë kontekst, sfidat kryesore të mbetura të reformës së sistemit të AFP-së janë se si të garantohet një sistem i optimizuar i AFP-së që ofron aftësi të cilësisë së lartë, relevante dhe të qëndrueshme për të gjithë dhe rrit angazhimin me sektorin privat. Me synimin për të rritur rëndësinë e tregut të punës dhe për të përmirësuar efektivitetin dhe efikasitetin e ofrimit të AFP-së, riorganizimi i rrjetit dhe oferta e sistemit të AFP-së në Shqipëri ka parë një angazhim dhe përpjekje të gjatë nga qeveria dhe disa projekte zhvillimi. Në përputhje me Kornizën Strategjike Evropiane 2020, Konkluzionet e Rigës[1] dhe SKPA 2014-2020, MFE-ja e mëparshme, AKPA dhe AKAFPK, në bashkëpunim me disa partnerë të tjerë, përgatitën Planin e Optimizimit për sistemin e AFP-së. Procesi u bazua në disa studime, ndër të tjera: "Studimi bazë i ofruesve publikë të AFP-së në Shqipëri", i përgatitur nga GIZ dhe ETF në 2014, dokumenti i politikave "Reforma e sistemit të AFP-së në Shqipëri" i përgatitur nga UNDP në 2015, propozimi i përgatitur në 2017 nga projekti i asistencës teknike IPA 2013, "Rishikimi i sistemit shqiptar të AFP-së" i publikuar nga UNDP në 2020, si dhe studimi më i fundit nga

[1] Medium-term deliverables in the field of VET for the period 2015-2020, e gjeni në: https://education.ec.europa.eu/document/riga-conclusions-2015

KfW "AFP në Shqipëri. Faza II-Nxënës: Vlerësimi i nevojave dhe opsioneve për investime në Shqipëri". Kështu, Plani i Optimizimit për sistemin e AFP-së përfshin të gjithë informacionin, gjetjet dhe rekomandimet përkatëse nga këto studime. Katër kriteret kryesore të mëposhtme që udhëhoqën procesin u vendosën në bazë të arritjeve dhe momenteve kryesore të sistemit në vitet e fundit:

- Konteksti i zhvillimit socio-ekonomik në secilin prej qarqeve.
- Situata e tregut të punës sipas sektorit dhe profesionit.
- Performanca e ofruesve të AFP-së ndër vite.
- Mbulimi gjeografik i çdo ofruesi të AFP-së.

Bazuar në planin e miratuar të optimizimit, rrjeti i ofruesve të AFP-së do të organizohet në afërsisht 31 ofrues të AFP-së. Në kushtet e ciklit të ri të reformës së politikave, procesi i optimizimit kuptohet si një përmirësim sistematik që shkon përtej procesit të riorganizimit të ofruesve publikë të AFP-së. Në nivel lokal, ofruesit e AFP-së janë pjesë e komunitetit lokal dhe tregut të punës. Në komunitetet larg qendrave urbane, bashkitë, si dhe autoritetet lokale të arsimit, luajnë një rol të rëndësishëm në dhënien e informacionit nga komunitetet lokale mbi shërbimet ekzistuese, punësimin dhe mundësitë e të mësuarit. Plani i qeverisë është të shfrytëzojë më mirë rolin e dy strukturave (AKPA dhe AKAFPK) për të forcuar lidhjet midis komuniteteve lokale, bizneseve dhe ofruesve të AFP-së, veçanërisht në zonat ku mungon mbulimi i shërbimeve të AFP-së[1]. Sfidat kryesore të pazgjidhura të reformës së sektorit kanë qenë sigurimi i mjeteve didaktike, përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe teknologjive të tjera në procesin mësimor dhe zhvillimi dhe rritja e mëtejshme e kapaciteteve.

Studentët e formimit profesional kanë të drejtë për ndihmë për tranzicionin në punësim ose nxënie të mëtejshme. Çdo institucioni profesional i kërkohet të krijojë një Njësi Zhvillimi, në të cilën caktohet një koordinator për orientimin e karrierës. Ky i fundit është një mësues i rregullt që i kushton një pjesë të kohës së tij orientimit në karrierë. Përveç kësaj, zëvendësdrejtori – i cili është përgjegjës për mbikëqyrjen e zbatimit të kurrikulës – pritet të sigurojë që të gjitha lëndët të përfshijnë 1 deri në 3 tema të orientimit në karrierë, ndërsa mësuesit e klasës inkurajohen t'i kushtojnë të paktën 2 orë edukimit për karrierë çdo muaj. Të gjitha shkollat e AFP kanë krijuar një Njësi Zhvillimi dhe kanë caktuar staf për këtë detyrë. AKAFPK ka zhvilluar një kurrikul dhe ka kryer trajnime për stafin përkatës në të 35 shkollat e AFP-së.

Udhëzimi për karrierë gjithashtu merr në konsideratë dhe në një farë mase teston gamën e plotë të strategjive kurrikulare për të inkorporuar nxënien rreth profesioneve në pikat kyçe të tranzicionit në rrugëtimin e një të riu në sistemin arsimor. Kjo është veçanërisht e vërtetë në fund të shkollës së mesme të ulët (klasa 9) dhe në fund të shkollës së mesme të lartë, veçanërisht në shkollat e AFP. Në arsimin e mesëm të ulët, formimi profesional është një çështje ndërkurrikulare. Ministria e Arsimit dhe Sportit miratoi dhe shpërndau së fundmi një udhëzues për profesionistët. Zbatimi është ende në fazat fillestare.

Nxënësit e pamotivuar që janë shkëputur nga shkolla ose janë në rrezik për t'u shkëputur prej saj, ka të ngjarë të humbasin mbështetjen e rëndësishme. Ky hendek në ofrimin e shërbimeve është një problem i madh, veçanërisht duke pasur parasysh se Shqipëria ka një shkallë më të lartë të braktisjes së arsimit fillor dhe të mesëm më të ulët se vendet fqinje dhe më shumë se dyfishi i normave të vendeve të OECD dhe BE. OSHC-të dhe financimi i donatorëve kanë mbështetur me sukses projekte të ndryshme që trajtojnë këtë çështje. Megjithatë, këto iniciativa shpesh kanë kufizime për sa i përket fushës së tyre dhe numrit të njerëzve që mund të arrijnë. Për më tepër, këto projekte zakonisht lidhen me ciklet e financimit të projekteve, gjë që e bën sfidues mbështetjen e tyre me kalimin e kohës dhe zgjerimin e shtrirjes së tyre. Prandaj, është bërë e nevojshme të sigurohen burime të reja financimi dhe mbështetje nga qeveria për të ruajtur vazhdimësinë e nismave dhe për t'i rritur ato që të arrijnë sa më shumë njerëz.

Pavarësisht nga dispozitat të **rregulluara në mënyrë të përshtatshme me kuadrin ligjor dhe të politikave, dhe megjithëse kjo është një nga politikat kryesore reformuese të njohura në dokumentet strategjike kombëtare, mundësitë për të rriturit për t'u përfshirë në të mësuarit gjatë gjithë jetës ose në zhvillimin e aftësive dhe karrierës në Shqipëri janë shumë të kufizuara.** Pjesëmarrja në të mësuarin gjatë gjithë jetës është jashtëzakonisht e ulët. Më pak se 1% e të rriturve të

[1] Diversifikimi i ofertës për nivel post-dytësor, oferta e njohjes së të nxënit të mëparshëm joformal dhe informal, mundësitë e ri-aftësimit dhe rikualifikimit për të rriturit, mundësitë e e-nxënies.

moshës 25-64 vjeç ishin angazhuar në një lloj aktiviteti të të mësuarit gjatë gjithë jetës (LLL) në katër javët përpara se të mblidheshin rezultatet e anketës sipas **INSTAT (Studimi i Arsimit të të Rrituve, 2017)**, që është një tregues i qartë të nivelit të dobët të politikave dhe praktikave të të mësuarit gjatë gjithë jetës në vend.

Arsimi joformal bëhet nëpërmjet një programi mësimor, por zakonisht nuk çon në arritjen e një kualifikimi ose shpërblimi formal, për shembull, programet e zhvillimit profesional të brendshëm të kryera në vendin e punës'[1]. Kurset e formimit profesional janë kurse joformale që zakonisht zgjasin nga disa javë deri në gjashtë muaj. Formimi profesional ofrohet në QFP-të, të cilat janë nën përgjegjësinë e AKPA-s. Çdo i rritur që ka një diplomë të shkollës fillore mund të regjistrohet në këto programe me një tarifë të vogël (personat e papunë përjashtohen nga tarifa). QFP-të përdoren nga shumë të rinj si një alternativë ndaj formimit profesional formal (rreth 50% e nxënësve në QFP-të publike janë 25 vjeç ose më të rinj). Ndërsa programet formale të formimit profesional mund të zgjasin 3 deri në 4 vjet, trajnimi joformal zgjat vetëm disa javë ose muaj.

Përveç QTP-ve publike, rreth 953 subjekte private janë licencuar për të ofruar një gamë të gjerë trajnimesh, nga aftësitë e buta deri te trajnimet e avancuara profesionale dhe me kohëzgjatje të ndryshme (nga një deri në dy javë deri në disa muaj). Megjithatë, institucionet përgjegjëse (MEKI, më parë MFE dhe AKPA) nuk kanë arritur të kapitalizojnë ofertën private, për shkak të mungesës së burimeve njerëzore dhe mungesës së kornizës për sigurimin e cilësisë në këtë drejtim.

Tendencat socio-ekonomike dhe demografike kërkojnë që qeveria shqiptare dhe palët e tjera të interesit të fokusojnë prioritetet e tyre të politikave në të mësuarit gjatë gjithë jetës për të përmirësuar punësueshmërinë. Përveç kësaj, autoritetet shqiptare dhe palët e tjera të interesuara duhet të përcaktojnë më tej modelin e Njohjes së Nxënies së Mëparshme (RPL) si pjesë e zhvillimit të kapitalit njerëzor. Modeli do të informojë masat e qeverisjes dhe shpërndarjen e burimeve.

Me një strukturë qeverisëse të përcaktuar qartë që është transparente dhe efikase, zbatimi duhet të fokusohet në një ekuilibër midis rritjes së ndërgjegjësimit dhe komunikimit me nxënësit, punëdhënësit dhe institucionet e tjera përkatëse nga njëra anë, dhe sigurimin e cilësisë së proceseve të RPL nga ana tjetër. Sigurimi i cilësisë është thelbësor për të ndërtuar besimin e të gjitha palëve të interesuara në RPL, gjë që është thelbësore për suksesin e saj për nxënësit, punëdhënësit e mundshëm dhe shoqërinë në përgjithësi.

Pikat e forta • Vitet e fundit, sistemi i AFP-së ka pësuar reforma të rëndësishme në kuadrin ligjor dhe institucional, sigurimin e cilësisë dhe kuadrin e zhvillimit, për të zhvilluar një sistem fleksibël dhe të qëndrueshëm. • 45 ofrues publikë të AFP-së ofrojnë programe fillestare të arsimit të mesëm të lartë profesional (i-AFP), si dhe trajnime profesionale afatshkurtra (c-AFP). 35 shkolla të mesme profesionale dhe 10 qendra të mësimit për të rritur aktualisht përgatisin rreth 17,000 nxënës të AFP-së së mesme të lartë dhe 11,000 të rritur. Janë krijuar mekanizma të rinj bashkëpunimi me ofruesit privatë.	Pikat e dobëta • Mangësitë dhe disbalancat në aftësi në tregun e punës për shkak të nivelit të kualifikimit apo aftësive. • Sasia, cilësia ose relevanca e pamjaftueshme e arsimit dhe trajnimit të ofruar. • Mungon korniza për sigurimin e cilësisë së QFP-ve private. • Vështirësitë në zhvillimin e partneritetit ndërsektorial që janë thelbësore për të siguruar bashkëpunim të ngushtë ndërmjet aktorëve të ndryshëm, duke përfshirë njësitë qeveritare, ofruesit e informacionit për tregun e punës, zyrat e punësimit, bashkitë, punëdhënësit, partnerët ndërkombëtarë dhe OSHC-të.
Mundësitë • Tregu i punës aktualisht ka nevojë për aftësitë e prodhuara nga sistemi i AFP-së në të gjitha nivelet (Nivelet e KSHK-së 2-5). • AFP mund të zgjerojë nivelet post dytësore, të prezantojë Njohjen e Nxënies së Mëparshme për nxënien joformale dhe informal dhe të diversifikojë mundësitë e rikualifikimit dhe përmirësimit të aftësive për nxënësit e rritur	Kërcënimet • Ndryshimet e shpeshta të rregullimit të AFP-së. • Tërheqja e pakët e ofertave të AFP-së mes të rinjve dhe të rriturve. • Mundësitë që ofron migracioni (faktorët tërheqës). • Dallimet e mëdha mes qarqeve në rezultatet e tregut të punës për NEET. • Stereotipet, paragjykimet dhe diskriminimi janë pengesë për integrimin efektiv të grupeve vulnerabil.

3. Objektivi i përgjithshëm dhe Objektivat Specifike të Programit Operacional

Objektivi i përgjithshëm i këtij PO është *të mundësojë integrimin gjithëpërfshirës dhe reagues ndaj tregut të punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme.*

Objektivi specifik (rezultati 1) i këtij PO në fushën e mbështetjes Punësimi i të Rinjve është:

1. Rritja e punësimit dhe punësueshmërisë së të rinjve, duke u fokusuar në grupet vulnerabil.

[1] TVETpedia, UNEVOC-UNESCO.

Objektivi specifik (rezultati 2) i këtij PO në fushën e mbështetjes Arsimi dhe Formimi Profesional i të Rinjve është:

2. Cilësia e përmirësuar, fleksibiliteti dhe diversiteti i ofertës së arsimit dhe formimit profesional për të rritur mundësitë e karrierës për të rinjtë.

Objektivi specifik (rezultati 3) i këtij PO në fushën tjetër të mbështetjes është:

3. Forcimi i kapaciteteve të Autoritetit Menaxhues, Organit të ndërmjetëm për Menaxhimin e Politikave dhe Organit të Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar dhe Partnerëve dhe përfituesve fundorë për zbatimin efikas të Programit Operacional.

3.1 Koherenca me Kuadrin e Programimit IPA III dhe me instrumentet specifike të politikave të procesit të zgjerimit

Nëpërmjet këtij PO, duke krijuar një Garanci Rinore, Qeveria Shqiptare synon të arrijë objektivat kryesore në lidhje me punësimin e të rinjve, arsimimin dhe aftësitë, pjesëmarrjen dhe zhvillimin. Këto objektiva marrin parasysh çështjet specifike me të cilat përballen të rejat dhe të rinjtë vulnerabil, duke përfshirë ata që u përkasin grupeve minoritare dhe të rinjtë që jetojnë në qarqe të largëta ose më pak të zhvilluara ekonomikisht dhe zona rurale periferike. Rrjedhimisht, ky PO është plotësisht koherent me objektivat IPA III sipas Kuadrit të Programimit IPA III, Dritarja 4, Prioriteti Tematik 1: Arsimi, punësimi, mbrojtja sociale dhe politikat e përfshirjes dhe shëndetësia, që synojnë të rritin aksesin dhe cilësinë e arsimit gjithëpërfshirës, sidomos arsimin dhe formimin profesional, pjesëmarrjen në edukimin dhe kujdesin në fëmijërinë e hershme dhe mundësitë e të mësuarit gjatë gjithë jetës në të gjitha nivelet. Më konkretisht, PO synon:

- Të ofrojë mundësi të barabarta, akses në tregun e punës, kushte të drejta pune, mbrojtje sociale dhe përfshirje.
- Të rritë mundësitë e punësimit për të rinjtë.
- Të krijojë lidhje të forta me sektorin e arsimit dhe për zhvillimin e një game të gjerë masash aktive të tregut të punës, rritjen e pjesëmarrjes në tregun e punës dhe punësimin në veçanti për të rinjtë.
- Të mbështetë cilësinë, efektivitetin dhe rëndësinë e arsimit në tregun e punës, duke përfshirë arsimin profesional dhe sistemet e trajnimit, në mënyrë që t'u ofrohen njerëzve aftësi të përshtatura me dixhitalizimin, ndryshimin teknologjik, inovacionin dhe ndryshimet ekonomike.
- Të mbështetë zbatimin e Axhendës së Ballkanit Perëndimor për Inovacionin, Kërkimin, Arsimin, Kulturën, Rininë dhe Sportin.

Në përputhje me objektivat e IPA III, ky PO do të kontribuojë gjithashtu në nxitjen e punësimit cilësor dhe aksesit në tregun e punës, duke ulur përqindjen e njerëzve të angazhuar në punësim informal, si dhe në promovimin e barazisë dhe mosdiskriminimit, mbrojtjes sociale dhe përfshirjes dhe luftën kundër varfërisë.

Punësimi i të rinjve nëpërmjet masave aktive të punës dhe zbatimit të Garancisë Rinore janë vendosur si prioritet në SKPA 2023-2030 dhe siç parashikohet në SKPA, Qeveria konfirmon angazhimin e saj të plotë për zbatimin e Programit të Garancisë Rinore – EIP Flagship në Ballkanin Perëndimor. Ndryshe nga dokumentet e mëparshme strategjike, SKPA thekson nevojat dhe mundësitë e përfshirjes së të rinjve NEET si një kategori specifike të rinjsh dhe garanton një rrugë të qetë drejt tranzicionit në punë. Kështu, ajo është në përputhje me objektivin e përgjithshëm të asistencës IPA nën Dritaren 4, e cila synon të forcojë zhvillimin ekonomik dhe social, duke përfshirë arsimin, konkurrencën, kërkimin dhe inovacionin, përfshirjen sociale, politikat industriale dhe të punësimit, me fokus të veçantë në zhvillimin e sektorit privat si edhe zhvillimin bujqësor, rural dhe industrial.

PEI[1] përcakton një paketë të konsiderueshme investimesh për rajonin e Ballkanit Perëndimor, duke përfshirë Shqipërinë, dhe është ndërtuar mbi themelet e një propozimi të bazuar në performancë dhe të orientuar drejt reformave për IPA III dhe instrumente të përforcuara për të nxitur investimet e sektorit publik dhe privat dhe për të mbështetur konkurrueshmërinë dhe rritjen gjithëpërfshirëse, ndërveprimin e qëndrueshëm dhe tranzicionin binjak të gjelbër dhe dixhital. Për të mbështetur punësimin dhe për të ofruar zgjidhje dhe perspektiva për të rinjtë në nivel vendor, Komisioni propozon Programin kryesor të

[1]Komunikim i Komisionit për Parlamentin Europian, Këshillin dhe Komitetin Europian Ekonomik dhe Social dhe Komitetin e Rajoneve. Plan Ekonomik dhe i Investimeve për Ballkanin Perëndimor. E gjeni në: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2020-10/communication_on_wb_economic_and_investment_plan_october_2020_en.pdf

Garancisë Rinore (programi kryesor nr. 10), i cili do të garantojë që të rinjve NEET t'i sigurohet një ofertë cilësore punësimi, trajnimi ose arsimimi brenda 4 muajve nga identifikimi. Ky PO përputhet me PEI duke promovuar punësimin, duke rritur kapitalin njerëzor dhe duke mbështetur sipërmarrjen. Ai gjithashtu kontribuon në Axhendën e Gjelbër dhe Marrëveshjen e Gjelbër duke nxitur zhvillimin e aftësive të gjelbra, duke promovuar sipërmarrjen e gjelbër dhe duke rritur ndërgjegjësimin mjedisor mes të rinjve. Duke trajtuar papunësinë e të rinjve dhe duke fuqizuar të rinjtë, Garancia Rinore ndihmon në avancimin e qëllimeve të këtyre instrumenteve të politikave brenda kontekstit të procesit të zgjerimit. Përfshirja më e gjerë e shoqërisë civile dhe sektorit privat duke inkurajuar zgjidhje inovative dhe duke promovuar sipërmarrjen sociale për të trajtuar sfidat sociale nxitet gjithashtu përmes ndërhyrjeve të propozuara.

Shqipëria filloi një fazë të re në marrëdhëniet me BE-në pas **konferencës së parë ndërqeveritare** për negociatat e anëtarësimit më 19 korrik 2022[1]. Shqipëria duhet të fuqizojë më tej përpjekjet në fushat kyçe të sundimit të ligjit, luftën kundër korrupsionit dhe luftën kundër krimit të organizuar. Shqipëria gjithashtu duhet të trajtojë të drejtat e pronës, çështjet e pakicave dhe lirinë e shprehjes. Komisioni ka nisur një proces screening. Sipas Raportit të vitit 2022 për Shqipërinë, Shqipëria **ka vazhduar të mbajë një fokus të përgjithshëm në axhendën e reformave të BE-së**[2], pavarësisht sfidave të adresimit të pasojave ekonomike dhe sociale të goditjes së trefishtë të tërmetit të vitit 2019, pandemisë dhe luftës ruse në Ukrainës.

- Ndërhyrjet e propozuara bazohen në rekomandimet kryesore të ***Raportit 2022 për Kapitullin 19,*** sipas të cilit Shqipëria ka një nivel përgatitjeje për politikën sociale dhe punësimin, vazhdon ristrukturimin e qeverisjes së saj të punësimit, por duhet të trajtojë përfshirjen në tregun e punës, veçanërisht për kategoritë e cenueshme të prekura më shumë nga pasojat e luftës kundër Ukrainës. Në përputhje me rekomandimin, Shqipëria ka miratuar strategjinë 2023-2030 për Punësimin dhe Aftësitë, duke përfshirë objektivat e axhendës së punës së denjë, Skemën e Garancisë Rinore, si dhe tranzicionin e gjelbër dhe atë dixhital. Gjithashtu, Shqipëria ka miratuar një plan veprimi dhe kosto të skemës së Garancisë Rinore në përputhje me modelin dhe udhëzimet e BE-së, duke përfshirë objektivat e saj në strategjinë e re për Punësimin dhe Aftësitë. Efektet afatgjata të pandemisë, rritja e çmimeve të mallrave dhe inflacioni paraqesin rreziqe për ritmin e rimëkëmbjes dhe shkallën e punësimit, veçanërisht për punëtorët informalë dhe grupet e cenueshme. AKPA ka nevojë për rritje të kapaciteteve dhe shtim të personelit. Shërbimet publike të punësimit kanë bërë përparim në vendosjen e treguesve të performancës, procedurave dhe shërbimeve në terren për grupet vulnerabil. Papunësia afatgjatë mbetet një sfidë, duke kërkuar ndërhyrje politikash më fleksibël dhe të integruara.

- Ndërhyrjet e propozuara bazohen në rekomandimet kryesore të ***Raportit 2022 për Kapitullin 26*** , sipas të cilit Shqipëria ende përballet me sfida në zbatimin e plotë të legjislacionit në lidhje me Ligjin e AFP-së 2017 dhe arritjen e autonomisë financiare për ofruesit e AFP-së. Qeveria ka bërë përparim në konsolidimin e kuadrit institucional të AFP-së duke forcuar AKPA-n dhe duke ristrukturuar AKAFPK. Megjithatë, nevojiten përpjekje shtesë për të plotësuar stafin, për të përmirësuar kornizën e sigurimit të cilësisë dhe për të forcuar funksionet e planifikimit, monitorimit dhe vlerësimit në nivel qendror. Plani i Optimizimit për ofruesit e AFP-së, i miratuar në vitin 2020, nuk është zbatuar ende. Është thelbësore që Shqipëria të miratojë legjislacionin zbatues në lidhje me organizimin, funksionet dhe aktivitetet e ofruesve të AFP-së, si dhe autonominë e tyre financiare. Zbatimi i plotë i këtij plani deri në vitin 2023 është i nevojshëm për të racionalizuar dhe modernizuar ofertat e AFP-së. Trajnimi i mëtejshëm në 2022 dhe 2023 kërkohet për të siguruar zbatimin e suksesshëm të arsimit dixhital dhe zhvillimin e kompetencave dixhitale për mësimdhënien online në sektorin e AFP-së. Nevojiten përpjekje shtesë për të inkurajuar më shumë studentë që të zgjedhin AFP si rrugëtim arsimor tërheqës dhe i qëndrueshëm.

- Në lidhje me *Kapitullin 2*, Shqipëria ka bërë hapa të rëndësishme në përgatitjen për t'u bashkuar me rrjetin Evropian të shërbimeve të punësimit (EURES). Është krijuar një bazë të dhënash e integruar

[1] Konkluzionet e Këshillit për zgjerimin dhe procesin e stabilizim-asociimit për Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe Republikën e Shqipërisë, e gjeni në: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7002-2020-INIT/en/pdf

[2] Raporti për Shqipërinë 2022, Komunikim i Komisionit për Parlamentin Europian, Këshillin, Komitetin Europian Ekonomik dhe Social dhe Komitetin e Rajoneve, Komunikim për politikën e BE-së për Zgjerimin 2022, e gjeni në https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Albania%20Report%202022.pdf

për shërbimet e punësimit, duke lejuar shkëmbimin e pandërprerë të informacionit ndërmjet departamenteve të ndryshme. Megjithatë, nevojitet zhvillim i mëtejshëm i sistemit të IT për të siguruar një lidhje graduale me EURES.

- Në fund, në *Kapitullin 18*, në fushën e statistikave sociale, Shqipëria ka bërë progres në fusha të caktuara. Agjencia e Statistikave të vendit, INSTAT, kryen rregullisht anketën e fuqisë punëtore dhe i jep mikro-të dhëna Eurostatit. Megjithatë, ajo ende nuk prodhon statistika për vendet e lira të punës. Mund të nevojiten zhvillime të mëtejshme për të përmirësuar raportimin mbi normën NEET brenda AFP-së. Llogaritja e statistikave të kostos së punës bazohet në një anketë të kostos së punës. INSTAT ka kryer edhe anketën e të ardhurave dhe nivelit të jetesës (AANJ), dhe të dhënat janë vërtetuar dhe publikuar nga Eurostat. Të dhënat për familjet dhe varfërinë e fëmijëve janë publikuar duke përdorur anketën EUROSTAT EU-SILC.

- Nuk u raportuan zhvillime në lidhje me përgatitjet për Fondin Social Evropian, megjithatë, MEKI synon të ndërmarrë hapa proaktivë për përgatitjen e institucioneve dhe është bërë progres që nga raporti i fundit, në drejtim të ristrukturimit institucional, personelit dhe përgatitjes së kuadrit institucional, siç përshkruhet në këtë PO. Në thelb, miratimi dhe zbatimi i suksesshëm i këtij PO mund të konsiderohet pilot për miratimin dhe zbatimin e një Programi ESF+ kur Shqipëria të anëtarësohet në BE. Konkretisht, PO i propozuar do t'i japë strukturës mundësinë për të zhvilluar kuadrin institucional dhe kapacitetet administrative në programim, monitorim, vlerësim, menaxhim financiar dhe kontroll, të cilat do të jenë të nevojshme për zbatimin e politikës së kohezionit, dhe më gjerësisht për kapitullin 22.

- Ndërhyrjet e propozuara të këtij PO u përgjigjen sfidave kryesore dhe Udhëzimit të Politikave të miratuara në **Programin e Reformës Ekonomike të Shqipërisë 2023-2025**[1]. Më konkretisht, ky PO lidhet me Udhëzimet e Politikave 5.1. Përfundoni, në bashkëpunim me të gjitha ministritë përkatëse, agjencitë e tyre dhe palët e interesuara, një Plan Zbatues të Garancisë Rinore, miratoni atë dhe filloni zbatimin e tij; dhe 5.2. Kryeni analizën rajonale të tregut të punës në të gjitha rajonet, institucionalizoni analizën e nevojave kombëtare për aftësi dhe përdorni këto mjete së bashku me Observatorin e Tregut të Punës për të përmirësuar rëndësinë e tregut të punës të arsimit dhe trajnimit profesional fillestar dhe të vazhdueshëm për të rinjtë dhe të rriturit dhe për të synuar përdorimin të masave aktive të tregut të punës. Në Vlerësimin e Komisionit të PRE, të dyja u gjetën se ishin zbatuar pjesërisht. Plani i Garancisë Rinore në Shqipëri është zhvilluar me kujdes përmes një procesi konsultativ gjithëpërfshirës dhe është në përputhje me strategjinë e re kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë për periudhën 2023-2030. Në mars 2023, u miratua plani kombëtar i zbatimit për skemën e Garancisë Rinore, duke shënuar një hap të rëndësishëm përpara. Për të mbështetur zbatimin e planit dhe për të ofruar njohuri të vlefshme për tregun e punës, është krijuar një Observator i Informacionit të Tregut të Punës. Ky Observator shërben si mekanizmi kryesor për mbledhjen dhe shpërndarjen e informacionit dhe inteligjencës për tregun e punës. Deri më tani, analiza e tregut të punës është kryer për dy qarqe, përkatësisht Elbasanin dhe Durrësin. Kjo analizë duhet të mbulojë qarqet e mbetura të vendit. Gjithashtu, duhet të forcohen kapacitetet për publikimin e rregullt të grupeve të të dhënave dhe gjetjeve të dala nga analiza e tregut të punës. Këto grupe të dhënash dhe gjetje duhet të përdoren në mënyrë efektive në proceset e politikëbërjes, veçanërisht në fushat e edukimit, trajnimit dhe planifikimit të MATP-ve. Duke përfunduar analizën e tregut të punës për të gjitha qarqet dhe duke siguruar përdorimin e rregullt të të dhënave të tregut të punës, Shqipëria mund të rrisë aftësinë e saj për të marrë vendime të informuara dhe për të zhvilluar ndërhyrje të synuara për popullatën e të rinjve.

Vlerësimi i Komisionit për PRE[2] identifikoi sfidat kryesore strukturore në drejtim të rritjes së financimit dhe kapacitetit për aftësi dhe trajnime, mbrojtje sociale dhe kujdes shëndetësor për të përmirësuar punësueshmërinë dhe përfshirjen sociale. Duke pranuar se tregu i punës në Shqipëri ka treguar përmirësim të vazhdueshëm gjatë viteve të fundit, pasi ka demonstruar elasticitet ndaj goditjeve ekonomike, sfidat kryesore mbeten në arritjet e ulëta arsimore të fuqisë punëtore dhe pjesëmarrjen e ulët në të mësuarin gjatë gjithë jetës. Niveli i investimeve në kapitalin njerëzor, duke përfshirë arsimin,

[1] Republika e Shqipërisë, Këshilli i Ministrave, Programet 2023-2025 për Raportin Ekonomik, e gjeni në: Economic Reform Programme 2023-2025 (financa.gov.al)

[2] Dokument pune i Komisionit, Programi i Reformës Ekonomike të Shqipërisë 2023-2025, Vlerësim i Komisionit, e gjeni në: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-05/Albania%202023%20ERP%20assessment%20SWD_2023_105.pdf

kujdesin shëndetësor dhe mbrojtjen sociale, është dukshëm më i ulët se mesatarja e BE-së. Për më tepër, mungesa e aftësive të përputhjes dhe aftësitë e pamjaftueshme kontribuojnë në mungesën e aktivitetit të lartë mes të rinjve, duke theksuar rëndësinë e adresimit të tyre përmes nismave si Garancia Rinore, përafrimi i kurrikulës me nevojat e tregut të punës, mbështetja dhe orientimi për karrierën dhe promovimi i vendeve cilësore të punës.

Lidhur me këtë sfidë strukturore, katër masa kyçe të reformës janë miratuar në PRE 2023-2025: 1. Rritja e cilësisë dhe aksesit në AFP; 2. Përmirësimi i punësueshmërisë së personave të papunë më vulnerabil; 3. Rritja e mbulimit dh-e përshtatshmërisë së mbrojtjes sociale dhe sigurimeve shëndetësore për të ulur përqindjen e popullsisë së rrezikuar nga varfëria; 4. Rritja e aksesit në kujdesin shëndetësor. Ky PO adreson drejtpërdrejt reformat kryesore të përshkruara në masat e reformës 1 dhe 2. Duke monitoruar performancën sipas **Shtyllës Evropiane të të Drejtave Sociale**, Komisioni bën një vlerësim të 16 treguesve kryesorë në tabelën e rezultateve sociale të përdorur për të krahasuar performancën e shteteve anëtarëve të BE-së, duke analizuar tendencën e treguesve mbi të dhënat më të fundit trevjeçare të disponueshme për vendin. Shqipëria ka rezultate më të mira se mesatarja e BE-së në dy tregues kryesorë, më të dobëta në 13, dhe nuk ka të dhëna të disponueshme për një tregues. Ndërhyrjet e propozuara janë në përputhje me **Shtyllën Evropiane të të Drejtave Sociale** dhe disa nga parimet kryesore të përcaktuara në të - Kapitulli 1, Mundësitë e barabarta dhe aksesi në tregun e punës që ndër të drejtat e tjera përfshin aksesin në arsim, trajnim dhe të mësuarit gjatë gjithë jetës, të drejtën për trajtim dhe mundësi të barabarta në lidhje me punësimin, mbrojtjen sociale, arsimimin dhe aksesin në mallra dhe shërbime.

Përfundimi i takimeve[1] organizuar në kuadrin e Marrëveshjes së Stabilizim Asocimit, mirëpriti metodologjinë e rishikuar të zgjerimit që po aplikohet tani për katër vende negociuese, përfshirë Shqipërinë, duke e bërë procesin e anëtarësimit më të fokusuar në reformat themelore, më të parashikueshëm dhe të bazuar në kritere objektive dhe rigoroze pozitive dhe kushtëzimin negativ, si edhe mundësinë e kthimit. Procesi screening ka filluar në vitin 2023 dhe udhërrëfyesit do të zhvillohen pas proceseve screening. Takimi vlerësoi progresin e bërë nga Shqipëria në fushën e elementëve themeloreve. Për reformat ekonomike, Këshilli ka inkurajuar Shqipërinë të vazhdojë përpjekjet për të përmbushur më tej kërkesat e tregut të brendshëm të BE-së dhe për të përballuar trysninë konkurruese dhe forcat e tregut të Bashkimit. Nuk u përmend veçanërisht ndonjë reformë tjetër e rëndësishme për këtë PO.

Plani **Kombëtar për Integrimin Evropian 2023-2025** përcakton prioritetet kyçe për sa i përket miratimit dhe harmonizimit të acquis, si më poshtë:

- Për kapitullin 19, të zbatohen programe të reja dhe të rishikuara të nxitjes së punësimit dhe të miratohet programi i ri i garancisë rinore dhe të intensifikohen përpjekjet për zbatimin e strategjisë së mbrojtjes sociale. Një fokus i veçantë i kushtohet cilësisë, gjinisë, përfshirjes sociale të personave me aftësi të kufizuara, minoriteteve dhe LGBTIQ.

- Për kapitullin 26, të plotësohet legjislacioni për zbatimin e Ligjit për AFP-në dhe të zbatohet plani i optimizimit, si dhe të zhvillohen shërbimet dhe kompetencat në përputhje me nevojat e sektorit privat në nivel lokal; dixhitalizimi në arsim dhe zhvillimi dhe forcimi i kompetencave dixhitale.

- Për kapitullin 2, të bëhet përafrimi me legjislacionin e BE-së për lëvizjen e lirë të punëtorëve dhe të zhvillohet një sistem IT për të mundësuar lidhjen me EURES. Qytetarët e BE-së do të kenë akses në tregun shqiptar të punës dhe do të trajtohen në mënyrë të barabartë me qytetarët shqiptarë për sa i përket punësimit, kushteve, shpërblimit, studimit dhe formimit profesional.

Sipas Strategjisë për Ballkanin Perëndimor, Komisioni Evropian do të mbështesë punësimin dhe politikën sociale në rajon, duke inkurajuar angazhimin e duhur nga të gjitha nivelet e qeverisjes, partnerët socialë dhe shoqëria civile. Për më tepër, nevojiten përpjekje të mëtejshme për të rritur konkurrencën e ekonomive të Ballkanit Perëndimor, për të adresuar papunësinë e lartë, veçanërisht mes të rinj, për të rritur mirëqënien dhe për të krijuar mundësi biznesi jo vetëm për lojtarët vendas. Ekonomitë më të forta të bazuara në aftësi do të ndihmojnë gjithashtu në zbutjen e ikjes së profesionistëve që ekziston, duke e kthyer atë në qarkullim të tyre.Drejtësia dhe gjithëpërfshirja janë të rëndësishme për të siguruar që përfitimet e rimëkëmbjes dhe rritjes të ndahen nga të gjithë dhe që askush të mos mbetet pas. Një treg

[1] Procesi i Zgjerimit dhe Stabilizim Asociimit – Konkluzionet e Këshillit, 31 dhjetor 2022, e gjeni në: https://www.consilium.europa.eu/media/60797/st15935-en22.pdf

pune që funksionon mirë dhe një fuqi punëtore e trajnuar mirë dhe produktive janë thelbësore për një ekonomi me aftësi përshtatëse.

4. Karakteristikat operacionale të programit

4.1 Ndërveprimi i programit me planet vjetore të veprimit të IPA III ose masat dhe ndërhyrjet nga donatorë të tjerë/Institucione Financiare Ndërkombëtare

Sigurimi i plotësimit dhe shmangia e mbivendosjeve të ndërhyrjeve ndërmjet programeve të ndryshme sektoriale nën IPA III janë thelbësore për të siguruar koherencë dhe efikasitet për të maksimizuar përfitimet e asistencës IPA. Ky PO mbështet politikat e ofertës për fuqinë punëtore duke mbështetur masat e punësimit, arsimit dhe trajnimit. Pajtueshmëria në nivel veprimi dhe aktiviteti do të rritet nëpërmjet bashkëpunimit dhe koordinimit të ngushtë ndërmjet strukturave duke kërkuar modalitete të përbashkëta zbatimi në fushat e sinergjisë së përbashkët, paralelisht me aktivitete shtesë dhe duke siguruar koherencë në aspektin e kohës. GMPI dhe grupet tematike do të përdoren si organe formale koordinuese ndërmjet donatorëve të ndryshëm, ndërsa grupet tematike do të përdoren për të siguruar koordinimin me projektet zhvillimore në nivel operacional.

Gjatë përgatitjes së këtij PO, janë marrë parasysh projektet në zbatim, zbatimi i programeve IPA II dhe informacioni i dhënë në dokumentet e planifikimit sektorial. Më konkretisht, kjo ka të bëjë veçanërisht me IPA 2019 BE për Përfshirjen Sociale, e cila ofroi asistencë teknike për të mbështetur zbatimin e reformave në fushën e përfshirjes sociale në Shqipëri 2021-2025, e cila po mbështet institucionet kombëtare në kryerjen e reformave në fushën e politikat e integruara sociale, të punësimit, arsimit dhe shëndetësisë, si dhe pilotimin e Skemës së Garancisë Rinore për 2023-2024. Në nivel qendror, asistenca teknike po ofron mbështetje dhe këshilla për tre ministritë përgjegjëse, ndërsa në nivel lokal po mbështet bashkitë me ofrimin e këtyre shërbimeve, duke ndjekur procesin e decentralizimit. Me synimin e përgjithshëm për të forcuar kapacitetin e qeverisë shqiptare për të zbatuar me sukses reformat në fushën e përfshirjes sociale, shërbimeve të kujdesit social, arsimit gjithëpërfshirës dhe AFP-së dhe punësimit, asistenca teknike synon të arrijë rezultate të prekshme si: 1) shërbime më të forta dhe të integruara të kujdesit social dhe komunitar në nivel bashkiak; 2) kuadër i konsoliduar financiar dhe ligjor për praktikën dhe standardet moderne të kujdesit social; 3) sistem arsimor i mirë-pajisur për të zbatuar arsimin gjithëpërfshirës në shkolla; 4) punësueshmëri dhe pjesëmarrje e rritur në tregun e punës të atyre në rrezik të përjashtimit social; 5) ofrimi i AFP-së për grupet në rrezik, veçanërisht në zonat rurale dhe 6) koordinimi më i madh i politikave në fusha të ndryshme të përfshirjes sociale.

Projekti IPA 2022 BE për Rininë do të mbështesë pjesëmarrjen dhe fuqizimin e të rinjve në jetën politike, ekonomike dhe sociale të Shqipërisë dhe parashikon tre objektiva specifikë: 1. Pjesëmarrja qytetare e të rinjve e konsoliduar përmes dialogut gjithëpërfshirës, të përgjegjshëm gjinor dhe të strukturuar, të drejtave të njeriut të të rinjve të konsoliduara dhe vullnetarizmit dhe pjesëmarrjes së të rinjve në zhvillimin e komunitetit lokal, kulturën dhe sportin; 2. Punësueshmëria e djemve dhe vajzave të reja që nuk janë në arsim dhe punësimin e përmirësuar nëpërmjet zbatimit të arsimit dhe trajnimit përkatës cilësor dhe të tregut të punës. 3. Aftësitë për jetën të përmirësuara përmes integrimit të tyre në kurrikulat e arsimit të mesëm dhe orientimit për karrierë të futur në sistemin shkollor. Ndërhyrjet e propozuara janë në kompetencë të Ministrit të Shtetit për Rininë dhe Fëmijët, MEKI dhe Ministrisë së Arsimit dhe Sportit. Ky projekt parashikohet të mbështesë projektet pilot fillestare të Garancisë Rinore dhe t'i ekspozojë institucionet ndaj kapaciteteve të nevojshme për të lehtësuar një shtrirje të plotë të Garancisë Rinore. Asistenca do të ofrohet për të mbështetur rolin e Këshillit Kombëtar Rinor të sapokrijuar dhe Këshillave Lokale Rinore si pjesë e proceseve më gjithëpërfshirëse, pjesëmarrëse për vendimmarrje dhe politikëbërje në praktikë, me qëllim arritjen e një kulture bashkë-përgjegjësie, krijimin e ndjenjës së pronësisë dhe nxitjen e qëndrimeve pozitive ndaj një stili të rinovuar të qeverisjes. Gjithashtu do të ofrohet asistencë teknike për përgatitjen e institucioneve për pilotimin fillestar të GR.

Ky PO lidhet me mbështetjen buxhetore të sektorit IPA 2023. Draft **dokumenti i veprimit për BE-në për Përfshirjen Sociale në Shqipëri 2024** synon të ofrojë mbështetje për prioritetet e Qeverisë drejt avancimit të politikave të tregut të punës dhe reformave të mirëqenies sociale që nxisin mundësi të barabarta, punë të denjë dhe mirëqenie të popullsisë. Këto objektiva u përgjigjen drejtpërdrejt sfidave strukturore me të cilat përballet vendi dhe propozojnë ndërhyrje që janë në kompetencë të paktën të MEKI dhe MSHMS. Objektivi kryesor i veprimit është të zgjerojë mbulimin, gjithëpërfshirjen, efektivitetin dhe reagimin ndaj goditjeve të masave të mbrojtjes sociale dhe tregut të punës, duke

përfshirë kategoritë në rrezik përjashtimi. Objektivat specifike lidhen me (i) përmirësimin e sistemeve të qeverisjes dhe instrumenteve të ofrimit për punë më të mira dhe punësim të fuqisë punëtore, duke përfshirë zhvillimin e aftësive për të rinjtë dhe të rriturit, në përputhje me Axhendën Evropiane të Aftësive; dhe (ii) përmirësimin e përshtatshmërisë së masave të mbrojtjes sociale dhe aksesueshmërisë dhe cilësisë së masave të integruara të kujdesit social. Më konkretisht, dhe në lidhje me këtë PO, objektivi i parë specifik parashikon reforma në qeverisjen e zgjeruar dhe sistemin e ofrimit për të lehtësuar pjesëmarrjen e shtuar në tregun e punës, duke përfshirë përfituesit e ndihmës sociale dhe të aftësisë së kufizuar, të rinjtë, gratë dhe burrat dhe popullsinë tjetër në rrezik përjashtimi; dhe një kornizë të forcuar mundësuese për një ofertë të zgjeruar, relevante dhe të depërtueshme të AFP-së dhe të mësuarit gjithëpërfshirës gjatë gjithë jetës.

Partnerët e tjerë kryesorë që kontribuojnë në këtë sektor ndiqen nga Bashkëpunimi Zviceran për Zhvillim (SDC) – Zhvillimi i Aftësive për Punësim (zbatuar nga UNDP), Aftësitë për Punë (zbatuar nga Swiss Contact) dhe Funksionimi i tregut të punës për të rinjtë (RISI Shqipëri); Bashkëpunimi Gjerman për Zhvillim (GIZ) i fokusuar në migracionin, zhvillimin e aftësive dhe punësimin, dhe Programi BMZ – 'Fondi i Sfidës Rajonale' (hua), dhe zhvillimi i infrastrukturës (financuar nga SDC) si dhe Bashkëpunimi Italian për Zhvillim.

- UNDP ka qenë një partner afatgjatë i QSH-së për mbështetjen e zhvillimit dhe zbatimit të politikave novatore të punësimit dhe AFP-së, në përputhje me prioritetet e qeverisë të përcaktuara në strategjitë kombëtare. Me mbështetjen e SDC-së, UNDP-ja ka qenë instrumentale në prodhimin e disa rezultateve thelbësore, shumë prej të cilave shërbejnë si shtylla për zhvillimin e aftësive dhe sistemin e punësimit, duke përfshirë mbështetjen për planin e veprimit dhe monitorimin e zgjeruar të Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (SKPA) dhe kornizën e vlerësimit (M&E); mbështetje për riorganizimin dhe forcimin e sistemeve të qeverisjes në Agjencinë Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë (AKPA) dhe Agjencinë Kombëtare për AFP dhe Kualifikime (AKAFPK), si dhe legjislacionin dytësor kyç për AFP-në dhe Ligjin për nxitjen e punësimit; riorientimi i shërbimeve të punësimit dhe programeve të nxitjes së punësimit për t'iu përgjigjur më mirë nevojave individuale të punëkërkuesve; ose funksionimi i ofruesit të AFP-së dhe modelit për akreditim. UNDP-ja ka qenë instrumentale në mbështetjen e MFE-së së mëparshme, tani MEKI, për arritjen e objektivave me anë të mekanizmit i mbështetjes buxhetore sektoriale të BE-së.

- Aftësi për Punë (S4J) është pjesë e programit të zhvillimit të SDC për të mbështetur Qeverinë e Shqipërisë në reformën e Sistemit Kombëtar të AFP-së dhe Nxitjes së Punësimit. Ndërsa UNDP kryesisht vepron në nivelin makro dhe meso, S4J vendos një fokus plotësues në nivelin mikro të sistemit. Projekti S4J në fazën aktuale (mesi i 2019-mesi i 2023) është projektuar për të adresuar sfidat kryesore të sistemit të AFP-së në nivel të ofrimit si: cilësia e ulët dhe statusi, financimi i pamjaftueshëm, orientimi i dobët në tregun e punës dhe përfshirja e dobët e sektorit privat. Projekti u fokusua në sigurimin e ndryshimit sistemik, zhvillimin e kapaciteteve dhe fuqizimin e aktorëve kryesorë. Bazuar në këtë qasje, në fazën e dytë, S4J mbështeti 10 institucione partnere të AFP-së në gjashtë qarqe të vendit, në drejtim të: 1) marrëdhënieve të punëdhënësve dhe partnerëve; 2) diversifikimit të ofertës së AFP-së; 3) mënyrave të reja të të mësuarit gjithëpërfshirës dhe cilësisë; 4) nxënies së bazuar në punë në bashkëpunim me punëdhënësit dhe 5) zhvillimit organizativ. Një cikël i ri projekti po hartohet për të mbuluar periudhën 2023-2027.

- Projekti RisiAlbania është një tjetër ndërhyrje e mbështetur nga SDC dhe zbatuar nga një konsorcium i përbërë nga HELVETAS Swiss Inter-cooperation dhe Partners Albania, në partneritet me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë. RisiAlbania filloi në vitin 2013. Faza I e projektit u zhvillua nga nëntori 2013 deri në tetor 2017, Faza II, zgjati 4 vjet (nëntor 2017 deri në tetor 2021). Aktualisht projekti po zbaton Fazën III, e cila zgjat 4 vjet (nëntor 2021 deri në tetor 2025). Bazuar në qasjen e zhvillimit të sistemit të tregut, qëllimi i përgjithshëm i projektit është që të rinjtë dhe të rejat të kështillohen për karrierë dhe aftësi të rëndësishme për tregun, si dhe të kenë akses më të madh në punë më të mira dhe gjithëpërfshirëse të cilat ofrohen nga biznese konkurruese. Qëllimi do të arrihet përmes (i) rritjes së shtuar dhe krijimit të vendeve të punës nga sektori privat në tre nënsektorë të përzgjedhur (agrobiznes, turizëm dhe TIK), (ii) përmirësimit të shërbimeve të orientimit në karrierë dhe ndërmjetësimit në punë dhe (iii) përmirësimit dhe zhvillimit të aftësive të të rinjve dhe të rejave përmes programeve private të trajnimit joformal të aftësive të orientuara nga tregu.

- Fondi Rajonal i Sfidës (RCF) është një mekanizëm unik financimi që synon të rrisë punësueshmërinë e studentëve të arsimit dhe formimit profesional duke përforcuar një qasje bashkëpunuese të trajnimit në ekonomitë e Ballkanit Perëndimor 6: Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë*, Mal të Zi, Maqedoni e Veriut dhe Serbi. Fondi është autorizuar dhe financuar nga qeveria gjermane dhe ajo zvicerane. Fondi menaxhohet dhe ekzekutohet nga Forumi i Investimeve i Dhomave të Ballkanit Perëndimor (BP 6 CIF), një nismë e përbashkët e dhomave të tregtisë nga Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia. RCF mbështet projektet që zbatohen së bashku nga institutet e formimit profesional dhe ndërmarrjet partnere që angazhohen ose planifikojnë të angazhohen në aktivitete të trajnimit bashkëpunues. Ata mund të marrin mbështetje për zhvillimin e programeve të reja ose zgjerimin dhe përmirësimin e ofertave ekzistuese. Grantet u shpërndahen konsorciumeve që kanë kaluar me sukses procesin e përzgjedhjes konkurruese me dy hapa. RCF ofron mbështetje financiare dhe shoqëruese për konsorciumet e përzgjedhura për: 1) Infrastrukturën e aktivitetit dhe pajisjet për ambientet e trajnimit brenda instituteve të formimit profesional 2) Trajnimin e mësuesve të instituteve të formimit profesional, trajnerëve brenda kompanisë dhe koordinatorëve të trajnimit bashkëpunues (në institucionet e AFP-së dhe ndërmarrjet) 3) Mbështetjen këshillimore gjatë planifikimit dhe zbatimit të projektit.

- Programi PROSEED i GIZ filloi në vitin 2017 dhe zbatimi i tij është shtrirë deri në vitin 2025 (PROSEED 2.0). Objektivi i përgjithshëm i fazës 2 të projektit është përmirësimi i situatës së punësimit në Shqipëri, duke marrë në konsideratë aspektet e gjelbra dhe ato dixhitale. Në tre fusha ndërhyrjeje: 1) arsimi dhe formimi profesional; 2) zhvillimi i sektorit privat dhe 3) mbështetja e zhvillimit të politikave, projekti synon të arrijë rezultatet e mëposhtme: 1) Modernizimi i kualifikimeve dhe kurrikulave të AFP-së përmes kompetencave "dixhitale" dhe "të gjelbra", përfshirë pajisjet; 2) Përmirësimi i konkurrencës dhe shërbimeve mbështetëse për NMVM-të, duke marrë parasysh transformimin dixhital dhe elementët e biznesit të gjelbër; 3) Mbështetja e zhvillimit të politikave në zhvillimin e AFP-së dhe sektorit privat dhe 4) Përfshirja e dixhitalizimit dhe ekonomisë së gjelbër.

- UNICEF fokusohet në mbështetjen e tranzicionit të të rinjve nga arsimi në tregun e punës përmes programit të tij Arsimi dhe Adoleshentët. Ai vë theks të veçantë te të rinjtë në rrezik të braktisjes së arsimit të mesëm dhe NEET, me fokus të veçantë te vajzat. UNICEF po punon për krijimin e rrjeteve lokale dhe kombëtare për identifikimin e të rinjve në rrezik të braktisjes dhe zhvillimin e programeve të orientimit në karrierë dhe orientimit në bashkëpunim me MAS, duke zbatuar një sistem paralajmërimi të hershëm për parandalimin e braktisjes në arsimin parauniversitar, përfshirë shkollat e AFP-së dhe duke ofruar aftësi të shekullit të 21-te përmes programeve kryesore si Upshift dhe Ponder.

- Kohët e fundit, në vitin 2023, instrumenti i asistencës teknike BE/ILO për inovacionin në politikën e punësimit të të rinjve, filloi të mbështesë qeverinë e Shqipërisë me asistencë teknike për të përgatitur strategjinë e shtrirjes për të rinjtë shqiptarë NEET bazuar në praktikat e mira nga BE dhe në përputhje me parimet e GR-së, për të përzgjedhur organizatat rinore dhe OSHC-të që do të zbatojnë masa informuese dhe për të vendosur cilësinë dhe sasinë minimale të shërbimeve që do të ofrohen dhe procesin me të cilin organizatat rinore dhe OShC-të do të shoqërojnë personin deri në regjistrimin në sistemin e GR.

- Mbështetja e Mundësive Ekonomike të Grave nga Expertise France është një projekt që plotëson një kredi AFD dhe synon të reduktojë pabarazinë gjinore në aksesin ndaj mundësive ekonomike në Shqipëri dhe të promovojë rritjen më gjithëpërfshirëse, duke adresuar faktorët që privojnë gratë nga të njëjtat mundësi ekonomike si burrat. Kështu, projekti kontribuon në arritjen e kritereve sociale të kërkuara për integrimin në BE. Projekti ka tre objektiva specifike: 1) Të promovojë barazi më të madhe në të drejtën dhe aksesin në trashëgimi, duke njohur të drejtat e fituara nga gratë në lidhje me pronësinë e tokës; 2) të promovojë mundësitë e tregut të punës për gratë nëpërmjet a) Zbatimit të legjislacionit të punës, i cili parashikon trajtim të barabartë për punëtorët dhe krijimin e kushteve të favorshme të punës për ndërthurjen e jetës private dhe profesionale të grave; b) Krijimit të shërbimeve të punësimit të përshtatura për gratë që jetojnë në zonat rurale; c) Përmirësimit të cilësisë dhe gamës së shërbimeve arsimore për fëmijët me qëllim nxitjen dhe lehtësimin e pjesëmarrjes së grave në tregun e punës; 3) të

---

* *Ky përcaktim nuk prek qëndrimet për statusin dhe është në përputhje me UNSCR 1244 dhe Opinionin e GJND për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.*

forcojë kuadrin institucional për të marrë parasysh aspektin gjinor në nivel kombëtar dhe lokal, në përcaktimin e politikave publike. Kjo përfshin monitorimin e rezultateve të buxhetimit të përgjegjshëm për aspektin gjinor dhe progresin në barazinë gjinore.

- Po negociohet një kredi e re me Bankën Botërore për të përmirësuar programin e ndihmës ekonomike dhe zhvillimin e programeve të riintegrimit. Veprimtaria dhe mbështetja e Bankës Botërore për sektorin e punësimit dhe aftësive bazohet në Memorandumin Ekonomik të Vendit[1], i cili thekson 4 prioritetet kryesore për të ndihmuar Shqipërinë të identifikojë hapat e ardhshëm në axhendën e saj të reformave strukturore, konkretisht, rifokusimi i vëmendjes në axhendën e reformës para krizës dhe përshpejtimi i rritjes ekonomike afatgjatë, duke përfshirë nxitjen e rritjes së produktivitetit, krijimin e kapitalit njerëzor dhe mbështetjen e investimeve. Nga ana e ofertës së punës, kjo do të thotë investim në njerëz dhe mbështetje për tranzicionin e punëtorëve drejt punësimit më të mirë (Prioriteti 1), ndërsa nga ana e kërkesës për punë, kjo do të thotë përshpejtim i rritjes së produktivitetit të qëndrueshëm dhe krijim i mundësive më të mira të punës (Prioriteti 2). Përtej rritjes më të lartë ekonomike, politikëbërësit duhet të forcojnë cilësinë e modelit të zhvillimit socio-ekonomik të vendit nëpërmjet zhvillimit më të gjelbër, elastik dhe gjithëpërfshirës (GRID), i cili mund të sigurojë qëndrueshmërinë e rritjes ekonomike (Prioriteti 3). Në themel, Shqipëria duhet të krijojë hapësirë fiskale për të mbështetur prioritetet e saj të rritjes (Prioriteti 4).

4.2 Përshkrimi i programit

4.2.1 Logjika e ndërhyrjes

Objektivi i përgjithshëm/Ndikimi i këtij Projekti është *të mundësojë integrimin gjithëpërfshirës dhe reagues ndaj tregut të punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme.*

Fusha e mbështetjes 1. Punësimi i të rinjve

Objektivi specifik (Rezultati 1) është: *Rritja e punësimit dhe punësueshmërisë së të rinjve, duke u fokusuar në grupet vulnerabil.*

Produktet që do të kontribuojnë për objektivin specifik përkatës (Rezultati 1) janë:

1.1 Rritja e mundësive të punësimit të të rinjve përmes zbatimit të një modeli të përforcuar të ofrimit të GR.

1.2 Përmirësimi i punësueshmërisë së të rinjve në tregun e punës përmes programeve të nxitjes së punësimit dhe shërbimeve të përmirësuara të punësimit.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

Objektivi specifik (Rezultati 2) është: *Cilësia e përmirësuar, fleksibiliteti dhe diversiteti i ofertës së arsimit dhe formimit profesional për të rritur mundësitë e karrierës për të rinjtë.*

Produktet që do të kontribuojnë për objektivin specifik përkatës (Rezultati 2) janë:

2.1 Mbështetja e zhvillimit të një oferte të cilësisë së lartë dhe të lidhur me AFP.

2.2 Ofrimi i mundësive përkatëse të aftësimit dhe rikualifikimit në partneritet me ofruesit publikë dhe privatë.

Fusha e mbështetjes 3: Mbështetje tjetër

Objektivi specifik (Rezultati) është: Forcimi i kapaciteteve të Autoritetit Menaxhues, Organit të ndërmjetëm për Menaxhimin e Politikave dhe Organit të Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar dhe Partnerëve dhe përfituesve fundorë për zbatimin efikas të Programit Operacional.

Produktet që do të jepen për objektivin specifik përkatës (Rezultati) janë:

3.1. Forcimi i kapaciteteve administrative të MA, IBPM-së, IBFM-së, partnerëve, marrësve dhe përfituesve fundorë.

3.2. Forcimi i kapaciteteve të partnerëve për të marrë pjesë aktive në zbatimin e PO

3.3. Mbështetja e zbatimit efektiv të PO

3.4. Zbatimi në mënyrë efektive i monitorimit dhe vlerësimit të PO

4.2.2 Përshkrim i detajuar i çdo fushe të mbështetjes

Koncepti i Fushave të Mbështetjes në kuadër të PO është thelbësor për organizimin dhe drejtimin e zbatimit të aktiviteteve. Këto fusha përfaqësojnë nën-sektorë ose fokuse tematike specifike të programit dhe sigurojnë një qasje të strukturuar për të adresuar nevojat dhe sfidat e identifikuara. Fushat e

[1] Memorandumi ekonomik i Shqipërisë: Forcimi i qëndrueshmërisë së modelit të rritjes në Shqipëri *(Anglisht)* Washington, D.C. : Grupi i Bankës Botërore, e gjeni në: http://documents.worldbank.org/curated/en/099845001312232607/P1752090e8141b05a08afc06ea6bc385da3

Mbështetjes luajnë rol të rëndësishëm në arritjen e objektivave të përgjithshme të programit duke u përafruar me legjislacionin e BE-së, duke promovuar përafrimin ligjor, forcimin e kapaciteteve, reforma sektoriale dhe harmonizimin. Kjo qasje rrit qartësinë, fokusin dhe efikasitetin, duke bërë të mundur që programi të ofrojë ndërhyrje të synuara dhe të koordinuara për të maksimizuar ndikimin e tij.

Ky program operacional synon të *mundësojë integrimin gjithëpërfshirës dhe reagues ndaj tregut të punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme,* të nxisë inovacionin, të adresojë pabarazitë rajonale të tregut të punës, si dhe të ofrojë mundësi të barabarta në dy nën-sektorë specifikë.

1. Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve
2. Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve
3. Mbështetje tjetër: Asistencë Teknike

Fusha e mbështetjes 1: Punësimi i të rinjve

ARSYETIMI

Veprimi i propozuar do të japë një kontribut të rëndësishëm në adresimin e nevojave urgjente për të trajtuar sfidat me të cilat përballen të rinjtë për të hyrë në tregun e punës në zhvillim. Rritja e përshpejtuar ekonomike dhe mirëqenia e përbashkët do të varen nga masat për të rritur produktivitetin dhe konkurrencën dhe për të rishpërndarë pasurinë nëpërmjet shërbimeve cilësore, gjithëpërfshirëse dhe mbrojtjes efektive sociale. Nevojiten zgjidhje politike për të adresuar dobësitë strukturore në ekonomi për zhvillim ekonomik më gjithëpërfshirës dhe më fleksibël, të përgatitur për tranzicionin e drejtë të gjelbër dhe dixhital. Rezultatet e tregut të punës për të rinjtë në Shqipëri kanë treguar përmirësime vitet e fundit, por ende mbeten prapa vendeve të BE-së dhe popullsisë së përgjithshme. Megjithëse shkalla e punësimit për të rinjtë e moshës 15-29 vjeç është rritur, mbetet një hendek i vazhdueshëm gjinor. Normat e papunësisë janë ulur, si për popullsinë e përgjithshme ashtu edhe për grupmoshën e të rinjve. Megjithatë, një numër i konsiderueshëm i të rinjve kategorizohen si NEET, me variacione rajonale në shpërndarjen dhe profilin e tyre gjeografik.

NEET përballen me disa sfida të integrimit në tregun e punës, duke përfshirë ata që kanë përgjegjësi për kujdes familjar, NEET të dekurajuar, NEET me aftësi të kufizuara, NEET të tjerë joaktive, NEET të papunë afatgjatë dhe NEET aktivë. Kjo nënvizon nevojën për mbështetje sociale dhe ekonomike, aftësi të përmirësuara të punësimit, mentorim dhe ndërhyrje të synuara për të adresuar nevojat specifike të secilit profil NEET. Në të njëjtën kohë, punëdhënësit përballen me sfida të vazhdueshme në gjetjen e punonjësve me aftësitë e nevojshme.

Instrumenti kryesor i përdorur për të korrigjuar çekulibrin e tregut në tregun e punës në Shqipëri janë MATP. Kuadri ligjor i përkufizon MATP-të si të tilla që përfshijnë Shërbime të Punësimit, Programe të Nxitjes së Punësimit, të mësuarit gjatë gjithë jetës, të rregulluara nën qeverisjen e MEKI, AKPA, AKAFPK, strukturave rajonale, zyrave të punësimit, ofruesve të AFP-së, punëdhënësve, shoqërisë civile, institucioneve arsimore. dhe partnerëve socialë. Nevojitet rritja e kapaciteteve, duke përfshirë ofrimin efektiv të shërbimeve të punësimit, përmirësimin e procesit të përputhjes ndërmjet punëkërkuesve dhe punëdhënësve, dhe punën në partneritet me aktorë të tjerë të tregut të punës.

Portofoli i miratuar i MATP përfshin shërbimet e punësimit dhe gjashtë lloje të ndryshme PNP, me një shtesë të fundit të programit të Praktikës. Buxheti vjetor i alokuar për zbatimin e PNP është afërsisht 4.5 milionë Euro, me një rritje prej 1 milionë Euro në vitin 2022 për pilotimin e Garancisë Rinore. Pjesa më e madhe e buxhetit të AKPA është ndarë për përfitimet e papunësisë, duke tejkaluar ndjeshëm financimin për programet aktive të tregut të punës. Numri i pjesëmarrësve në PNP ndryshon çdo vit, me programe të ndryshme që tregojnë nivele të ndryshme angazhimi. Një vlerësim i fundit i procesit i kryer nga UNDP-ja theksoi pritjen pozitive të PNP-ve të sapo miratuara nga këshilltarët e punësimit, duke ofruar fleksibilitet si për punëdhënësit ashtu edhe për punëkërkuesit. Megjithatë, zbatimi i PNP-ve të rikrijuara që synojnë punëkërkuesit e papunë është ende në fazat e hershme, duke kërkuar mekanizma specifikë të shënjestrimit dhe aktivitete informimi. Zbatimi i PNP-ve filloi në vitin 2019 mes politikave të distancimit social COVID-19, duke penguar zbatimin e bashkëpunimit të nevojshëm me aktorët jopublikë dhe ofruesit e tjerë të shërbimeve publike.

AKPA po miraton një politikë "dixhitali i pari", duke synuar dgjhitalizimin e të gjitha shërbimeve me përdorimin Sistemin e Shërbimit të Punësimit (SSHP), i cili iu nënshtrua një rikonceptimi në vitin 2020 dhe tashmë është funksional në të gjitha zyrat e punësimit në të gjithë vendin. Po zhvillohen qasjet shumë-dimensionale dhe partneritetet lokale dhe shërbimet online për punëkërkuesit dhe punëdhënësit

janë në dispozicion përmes platformave si puna.gov.al dhe portalit e-Albania. AKPA po eksploron gjithashtu përdorimin e inteligjencës artificiale (AI) për përgatitjen e CV-së dhe orientimin në karrierë, si dhe për përmirësimin e përputhjes automatike të punëkërkuesve me mundësitë e punës. Janë duke u bërë zhvillime të mëtejshme për të përmirësuar shënjestrimin (përdorimin e planeve individuale të punësimit) dhe për të zgjeruar mbulimin. BE, SDC dhe donatorë të tjerë kanë ofruar mbështetje të vlefshme në vitet e fundit.

Informimi do të luajë një rol të madh në zbatimin e GR-së pasi shumica e NEET-ve janë joaktivë. Pothuajse një e treta (28.7%) e NEET-ve të papunë janë të regjistruar në shërbimet e punësimit (10.1% e totalit). Kështu, strategjia e shtrirjes është një fazë vendimtare dhe një element kryesor në qasjen ndaj zbatimit të GR në Shqipëri. Qasja kryesore e shtrirjes për GR në Shqipëri do të jetë zhvillimi i rrjeteve lokale, në të cilat partnerët kryesorë do të jenë bashkitë, organizatat rinore dhe shërbimet lokale të punësimit. Strategjia e informimit duhet të kombinojë regjistrimin paraprak të NEET-ve të rinj, informacionin mbi programet dhe mundësitë e tregut të punës, rritjen e ndërgjegjësimit dhe zhvillimin e aftësive bazë të punësimit. Lidhja e këtyre katër fushave të ndërhyrjes do të jetë me vlerë të madhe në përmirësimin e efektivitetit të shërbimeve të ofruara në fazat vijuese.

Analiza SWOT e tregut të punës në Shqipëri zbulon pikat e forta në kuadrin e saj strategjik të konsoliduar, strukturën dhe modelin e ofrimit të shërbimeve të punësimit dhe një sërë PNP të konsoliduara. Megjithatë, pikat e dobëta përfshijnë të dhëna të kufizuara për individët NEET, burimet dhe ekspertizën e pamjaftueshme njerëzore, praninë e pamjaftueshme të AKPA-s në të gjitha bashkitë, sfidat e koordinimit, normat e ulëta të regjistrimit të NEET dhe mungesën e ekspertizës lokale për mjetet dixhitale të orientimit të karrierës. Mundësitë qëndrojnë në përmirësimin e kushteve të tregut të punës, mësimet e nxjerra nga PNP-të e fokusuara tek të rinjtë dhe potenciali i shërbimeve novatore dhe online. Kërcënimet përfshijnë tërheqjen e ulët të të rinjve nga zyrat e punësimit, pabarazitë rajonale në rezultatet e tregut të punës për NEET dhe paragjykimin dhe diskriminimin për grupet vulnerabil.

Legjislacioni i zbatueshëm i BE-së. Ndërhyrjet sipas këtij objektivi specifik nuk janë pjesë e *acquis*-së, por respektojnë dhe kontribuojnë në zbatimin e parimeve të vendosura në Rekomandimin e Këshillit Një urë drejt vendeve të punës – Përforcimi i garancisë rinore (2020) dhe në Shtyllën Evropiane të të Drejtave Sociale në veçanti, parimin e mundësive të barabarta dhe mbështetja aktive për punësim. Megjithatë, rezultatet do të kontribuojnë drejtpërdrejt që Shqipëria të zbatojë reforma të udhëhequra nga parimet e Shtyllës Evropiane të të Drejtave Sociale, Udhëzimet e Punësimit, Deklarata e Osnabrück-ut, si dhe rekomandimet për AFP.

Objektivi specifik (Rezultati) është: Rritja e punësimit dhe punësueshmërisë së të rinjve, duke u fokusuar në grupet vulnerabil.

Tipologjitë e produkteve: Për të arritur rezultatin e deklaruar në këtë fushë të mbështetjes, do të realizohen dy produkte kryesore:

1.1 Rritja e mundësive të punësimit të të rinjve përmes zbatimit të një modeli të përforcuar të ofrimit të GR.

1.2 Përmirësimi i punësueshmërisë së të rinjve në tregun e punës përmes programeve të nxitjes së punësimit dhe shërbimeve të përmirësuara të punësimit.

Tabela 11: Ndikimi, rezultati dhe treguesit e produktit (përfshirë bazën e referimit dhe synimet):

Rezultatet	Treguesi	Njësia matëse	Baza e referimit	Synimi	Burimi
Ndikimi të *mundësojë integrimin gjithëpërfshirës dhe reagues ndaj tregut të punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme.*	Përqindja e të rinjve NEET	Përqindja	26.1% (2021)	20% (2032)	AFP, INSTAT
	Nivelet e punësueshmërisë së të rinjve që dalin nga faza përgatitore e GR me një rezultat pozitiv, të njohur brenda 4 muajve.	Norma e përqindjes (e ndarë sipas gjinisë, moshës, qarkut, llojit të punësimit…)	N/A	40% (2032)	Vlerësimi i ndikimit
	Gatishmëria e rritur e Shqipërisë për negociatat e	Niveli i përgatitjes	Përgatitur mesatarisht (2022)	Mbyllja e Kapitullit 22 (2032)	Raportet Vjetore të KE-së për Zgjerimin

Rezultatet	Treguesi	Njësia matëse	Baza e referimit	Synimi	Burimi
	anëtarësimit në BE sipas Kapitullit 22.				
Rezultati 1: Rritja e punësimit dhe punësueshmërisë së të rinjve, duke u fokusuar në grupet vulnerabil.	Rritja e përqindjes së individëve që gjetën punë brenda 6 muajve pas marrjes së mbështetjes, të ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cënueshmërisë	Përqindja	N/A	3 pikë përqindje çdo vit (2032)	Studim gjurmimi në nivel vendi dhe rajonal, vlerësime
	Rritja e përqindjes së të rinjve NEET që vazhduan punën e tyre një vit pas marrjes së mbështetjes, e ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cënueshmërisë	Përqindja	N/A	5 pikë përqindje çdo vit (2032)	
Output (Produkti) 1.1: Rritja e mundësive të punësimit të të rinjve përmes zbatimit të një modeli të përforcuar të ofrimit të GR.	Numri i të rinjve në fazën përgatitore GR (stoku vjetor), i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cenueshmërisë	Numri i personave	0	40.000 (2030)	Të dhëna administrative AKPA
	Numri i të rinjve të kontaktuar nga aktivitetet e informimit, komunikimit dhe ndërgjegjësimit për GR, i ndarë sipas llojit të aktivitetit: aktiviteti i kontaktit të drejtpërdrejtë, informimi, komunikimi dhe ndërgjegjësimi, i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cenueshmërisë	Numri i personave	0	60.000 (2030)	Të dhëna administrative AKR
	Numri i pikave të ofrimit të shërbimit të punësimit, të miratuara për të rinjtë, të mbështetura nga BE	Numër	0 (2023)	12 (2030)	Raport AT
Output (Produkti) 1.2: Përmirësimi i punësueshmërisë së të rinjve në tregun e punës përmes programeve të nxitjes së punësimit dhe shërbimeve të përmirësuara të punësimit	Numri i të rinjve NEET të punësuar për shkak të shërbimeve të përmirësuara të ndërmjetësimit i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cenueshmërisë, të mbështetur nga BE-ja	Numri i personave	0	15.000 (2030)	Të dhëna administrative NAES
	Numri i të rinjve NEET që fillojnë një biznes si	Numri i personave	0	600 (2030)	Të dhëna administrative NAES

Rezultatet	Treguesi	Njësia matëse	Baza e referimit	Synimi	Burimi
	rezultat i mbështetjes së marrë, i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cenueshmërisë, të mbështetur nga BE				
	Numri i përfituesve vulnerabil të PNP-ve që marrin mbështetje të përshtatur për nevojat e tyre, i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cenueshmërisë, të mbështetur nga BE-ja.	Numri i personave	0	6.000 (2030)	Të dhëna administrative NAES

Lloji i aktiviteteve

Output (Produkti) 1.1. Rritja e mundësive të punësimit të të rinjve përmes zbatimit të një modeli të përforcuar të ofrimit të GR.

Përshkrimi i aktiviteteve të pranueshme

[1.1.1] të përmirësohet modeli i zbatimit të GR dhe të forcohen kapacitetet e institucioneve të nivelit kombëtar dhe lokal për të lehtësuar zbatimin efektiv të skemës në katër fazat e saj kryesore: hartëzimi, shtrirja, përgatitja dhe ofrimi.

Modeli i Rrjetit të Partneritetit Lokal me role dhe përgjegjësi të qarta dhe një angazhim të përbashkët ndaj objektivave të përbashkëta dhe synimeve të qarta do të krijohet dhe forcohet në nivel lokal, në të gjithë Shqipërinë. Struktura e burimeve njerëzore dhe profili i stafit të AKPA do të përmirësohet për të forcuar ofrimin e shërbimeve të integruara dhe të individualizuara dhe menaxhimin e GR, në partneritet me të gjithë aktorët në nivel lokal, duke përfshirë shërbimet sociale lokale, ofruesit e arsimit, punonjësit rinorë, Këshillin Lokal Rinor, sektorin privat, punëdhënësit dhe të gjithë partnerët e tjerë socialë.

Komponenti informues i GR-së do të bëhet në partneritet me Agjencinë Kombëtare për Rininë që parashikon ngritjen e kapaciteteve të punonjësve dhe organizatave rinore, dhe krijimin e një kuadri të përbashkët për monitorimin e aktiviteteve në terren; prezantimi i një metodologjie standarde të informimit (përfshirë kriteret për profilizimin dhe vlerësimin e nevojave, përcaktimin e ofrimit të shërbimeve cilësore, mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave, një tregues tranzicioni për të monitoruar progresin).

Realizimi i ndërmjetësimit për punësim është një aspekt kyç i programit GR për të rritur punësueshmërinë dhe perspektivat e punësimit të të rinjve në tregun e punës. Pasi të rinjtë të regjistrohen në bazën e të dhënave të AKPA-s për punëkërkuesit e papunë, do të ofrohen shërbime të ndryshme punësimi për t'i përgatitur ata për tregun e punës. Për më tepër, AKPA do të ofrojë shërbime ndërmjetësimi për të lehtësuar vendosjen e këtyre punëkërkuesve të rinj në punë cilësore. Programi GR njeh rëndësinë jo vetëm të sigurimit të punësimit për të rinjtë, por edhe të garantimit që mundësitë e punësimit të ofruara të jenë të cilësisë së lartë. Për ta arritur këtë, GR e përforcuar do të investojë në cilësinë e ofertave të punës duke ofruar mbështetje për zyrat lokale të punësimit të AKPA-s. Këto zyra do të fuqizohen për të verifikuar cilësinë e ofertave të punës për të rinjtë që janë NEET. Duke ofruar shërbime ndërmjetësimi për punësim, programi GR synon të kapërcejë hendekun mes punëkërkuesve dhe punëdhënësve, duke rritur gjasat që të rinjtë të gjejnë mundësi të përshtatshme punësimi. Shërbimet e ndërmjetësimit mund të përfshijnë aktivitete të ndryshme, të tilla si përputhja e aftësive dhe preferencave të punëkërkuesve me vendet e disponueshme të punës, ofrimi i udhëzimeve për shkrimin e CV-ve dhe përgatitjen për intervista dhe lehtësimin e lidhjeve midis punëdhënësve dhe kandidatëve të mundshëm. Për më tepër, programi GR pranon rëndësinë e ofertave cilësore të punës që përputhen me aftësitë, interesat dhe aspiratat e karrierës së të rinjve. Duke mbështetur zyrat lokale të punësimit të AKPA-s me verifikimin e cilësisë së ofertave të punës, programi GR synon të sigurojë që të rinjve NEET

t'u paraqiten mundësi të vërteta dhe të vlefshme punësimi. Kjo mund të përfshijë vlerësimin e kushteve të punës, pagës, përfitimeve dhe potencialit për rritje dhe zhvillim të karrierës. Kapacitetet e stafit vendor për të ofruar këto shërbim, në partneritet me aktorët lokalë të tregut të punës, do të rriten.

[1.1.2.] të kryhen aktivitete informimi për të rinjtë duke ofruar një linjë mbështetjeje për përfshirjen në tregun e punës:

Agjencia Kombëtare e Rinisë do të udhëheqë aktivitete informimi, që do të kryhen në bashkëpunim me organizatat rinore dhe partnerë të tjerë socialë. Të gjithë partnerët e përfshirë në zbatimin e GR do të promovojnë strategji informacioni dhe aktivizimi për NEET të rinj të mbështetur nga partneritete lokale që janë të hapura ndaj diversitetit institucional dhe vlerësojnë afërsinë me të rinjtë. Partnerët zbatues do të krijojnë kanale informative moderne, miqësore ndaj të rinjve, kombëtare dhe lokale për aktivitete ndërgjegjësimi midis NEET-ve, ndërkohë që sigurojnë përfshirjen e të rinjve dhe organizatave rinore. Do të përdoren kanale/mjete/metoda të ndryshme dhe novatore komunikimi, si: komunikimi online, media (TV, radio, portalet e lajmeve, revistat), eventet, publikimet elektronike dhe të shtypura, materialet promovuese, fotot dhe materialet audio-vizuale, etj. Iniciativat e lartpërmendura të informimit do të plotësohen me informacion, komunikim dhe aktivitete ndërgjegjësuese për të drejtat e të rinjve në punë, të zbatuara në partneritet me sindikatat në kuadër të aktiviteteve dhe ngjarjeve të tyre të rregullta. organizuar me partnerë të tjerë GR. Qëllimi do të jetë motivimi i të rinjve për të vepruar, ndërgjegjësimi i tyre për mundësitë dhe orientimi i tyre nëpërmjet sistemit.

[1.1.3] të përmirësohet Portali i Garancisë Rinore, të diversifikohet ofrimi i shërbimeve të punësimit dhe mësimit në internet.

Aktivitetet e informimit do të plotësohen me aktivitete që zhvillojnë më tej Portalin Rinor, një sistem regjistrimi paraprak online për të rinjtë, i zbatuar nga AKPA. Zhvillimi i një moduli regjistrimi online për referimin e përfituesve të kontaktit në sistemin e ofrimit të shërbimeve GR të AKPA-s, futja e komponentit të informimit dhe potenciali për përfshirjen e Qendrave Rinore bashkiake dhe, ku është e nevojshme, organizatave të tjera në përgjegjësitë e informimit.

Rregullimi i mirë i sistemit të monitorimit, siç përshkruhet më sipër, si dhe veçoritë shtesë të shkëmbimit të të dhënave (arsimi, sigurimet shoqërore, kadastra, autoriteti tatimor, regjistri i biznesit), do të kërkojnë një përmirësim të platformës TIK të AKPA-s dhe një fuqizim të burimeve njerëzore që kanë të bëjnë me përpunimin dhe analizimin e të dhënave. Do të mbështeten reforma dhe iniciativa të tjera të dixhitalizimit, duke përfshirë sistemin e IT të AKPA-s, Observatorin e Informacionit të Tregut të Punës dhe modulet e regjistrimit paraprak online për aktivitetet në terren, dhe përafrimin e të dhënave me klasifikimet ESCO. Ndërveprueshmëria ndërmjet regjistrave social, të punësimit, të arsimit do të krijohet dhe përmirësohet, pasi ky është gjithashtu çelësi për verifikimin e statusit NEET, gjurmimin e klientëve dhe monitorimin e GR.

Zhvilloni një platformë dixhitale gjithëpërfshirëse që u mundëson individëve akses në përmbajtjen mësimore dhe përfshirje në përvojat e të mësuarit në internet. Kjo platformë shërben si një qendër e centralizuar ku një gamë e gjerë kursesh, materialesh trajnimi dhe burimesh mund të aksesohen nga distanca, duke ofruar fleksibilitet dhe komoditet për nxënësit në të gjithë vendin. Institucionet kanë fituar tashmë përvojë në fushën e platformave të mësimit online, të përdorura nga disa shkolla të AFP. Rëndësia e tij është rritur ndjeshëm, veçanërisht gjatë zbatimit të masave të distancimit social gjatë pandemisë Covid-19. Aktualisht, AKPA ka filluar procesin e marrjes së përgjegjësisë për platformën. Megjithatë, mbështetje e mëtejshme është e nevojshme për të përmirësuar funksionalitetin e saj, për të zgjeruar aksesin për punëkërkuesit dhe për të inkorporuar programe të reja mësimore në platformë. Duke përdorur këtë ekspertizë, AKPA mund të përqendrohet në zhvillimin e funksionalitetit, sigurimin e navigimit të qetë dhe përmirësimin e përvojës së përdoruesit. Për më tepër, përpjekjet duhet të drejtohen drejt zgjerimit të shtrirjes së platformës, duke e bërë atë të aksesueshme për një grup më të madh punëkërkuesish që mund të përfitojnë nga mundësitë e disponueshme të të mësuarit.

[1.1.4] Të rritet mbulimi dhe cilësia e shërbimeve të punësimit të ofruara nga zyrat e punësimit për të zbatuar GR:

Për të rritur mbulimin e GR, të paktën 10 pika të reja të ofrimit të shërbimeve të punësimit miqësore për të rinjtë do të krijohen, rinovohen dhe pajisen me pajisjet e nevojshme IT. Këto zyra punësimi miqësore për të rinjtë do të krijohen në zonat ku ka përqendrim të lartë të NEET dhe tregues të papunësisë afatgjatë, si dhe zona që sigurojnë vizibilitet të lartë të GR. Përveç kësaj, zyrat ekzistuese të

punësimit do të pajisen me automjete për të krijuar zyra të lëvizshme të cilat ofrojnë shërbime për NEET që banojnë në vende rurale ose në zona të largëta nga zyrat e punësimit.

Modeli i ofrimit:

Një opsion i një **granti të drejtpërdrejtë** për AKR do të merret në konsideratë, nëse justifikohet. Parashikohet bashkëpunimi me organizatat partnere rinore, qendrat rinore dhe organizatat e tjera përmes një procesi transparent për të siguruar kontakt të qëndrueshëm me të rinjtë. Për mbështetjen e mundshme për palët e treta, kriteret do të jenë subjekt i shqyrtimit nga autoritetet përkatëse. Parimet në bazë të kritereve do të përfshijnë të paktën sa vijon:

- Rëndësia e Projektit,
- Efektiviteti dhe realizimi i Projektit,
- Kapaciteti financiar dhe operacional,
- Plotësimi me fondet dhe politikat e tjera në lidhje me punësimin,
- Kontributi në treguesit e Programit,

Qëndrueshmëria e projektit, duke përfshirë një kriter të gjelbër.

Metodat e tjera të ofrimit do të merren në konsideratë dhe do të propozohen në Modelin për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve. Ato do të jenë në përputhje me propozimet e detajuara operacionale, objektivat dhe aktivitetet e planifikuara të ndërhyrjes. Metodat e ofrimit për këtë projekt që mund të konsiderohen si alternative plotësuese të granteve eventuale, përfshijnë binjakëzimin, prokurimet e shërbimeve dhe furnizimit.

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

- AKPA
- AKR
- MEKN
- Ministri i Shtetit për rininë dhe fëmijët
- Punëdhënësit dhe organizatat e punëdhënësve
- Bashkitë
- Shkollat dhe ofruesit e trajnimeve.
- Grupet e synuara janë këto:
- NEET (15 – 29)
- Personeli i NAES
- Personeli i AKR

Organizatat rinore, organizatat e tjera partnere dhe punëtorët e rinj.

Kushtet: Janë plotësuar disa kushte për fillimin e aktiviteteve. Qeveria ka miratuar Planin e Zbatimit të GR 2023-2024. PZGR duhet të rishikohet dhe të miratohet për të mbuluar periudhën 2025-2027. Reformat përfshijnë rishikimin e kuadrit ligjor që rregullon nxitjen e punësimit si dhe rregullimet e organizimit funksional dhe niveleve të personelit të Agjencisë.

Output (Produkti) 1.2: Përmirësimi i punësueshmërisë së të rinjve në tregun e punës përmes programeve të nxitjes së punësimit dhe shërbimeve të përmirësuara të punësimit

Përshkrimi i aktiviteteve të pranueshme

[1.2.1] Të promovohet dhe të mbështetet sipërmarrja dhe vetëpunësimi i të rinjve.

AKPA ka zbatuar programin e Vetëpunësimit që synon punëkërkuesit e papunë që nga viti 2021. Deri më tani, rreth 400 të papunë kanë përfituar nga ky program, i cili synon të ndihmojë individët e papunë në realizimin e aspiratave të tyre sipërmarrëse duke ofruar një sërë burimesh dhe asistencë. Programi i Vetëpunësimit është një program konkurrues, i organizuar në nivel kombëtar, me procedura dhe rregulla të qarta për pjesëmarrësit.

AKPA do të përmirësojë programin ekzistues për të ofruar mbështetje përpara se të rinjtë të marrin grantin, si dhe pasi të fillojnë bizneset e tyre, përmes mentorimit të përshtatur, udhëzimeve për planifikimin e biznesit, kërkimin e tregut, menaxhimin financiar, integrimin e qëndrueshmërisë dhe aspekte të tjera thelbësore të fillimit të një biznesi për të rinjtë që aspirojnë të fillojnë biznesin e tyre. Sipërmarrja rinore në sektorë si dixhitali dhe turizmi, me potencial të vetëpunësimit do të ketë një fokus të veçantë. Për më tepër, aksesi në financim, inkubatorë biznesi, evente për krijimin e rrjeteve dhe

trajnime të specializuara do t'i pajisin sipërmarrësit e rinj me aftësitë dhe njohuritë e nevojshme për të pasur sukses në sipërmarrjet e tyre.

[1.2.2] Të zbatohen shërbime dhe programe të dedikuara punësimi që kontribuojnë në përfshirjen sociale të grupeve në rrezik në tregun e punës (të rinjtë, gratë, të papunët afatgjatë, përfituesit e ndihmës ekonomike, personat me aftësi të kufizuara, individët me aftësi të ulëta, romët dhe egjiptianët):

Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, Programi i Reformës Ekonomike, Plani i Garancisë për Rininë 2023-2024 dhe Rekomandimi i Këshillit për integrimin e të papunëve afatgjatë në tregun e punës, 2016 theksojnë rëndësinë e strategjive të aktivizimit, mënyrave të individualizuara të ofrimit, menaxhimit të rasteve dhe disponueshmërisë së një spektri të gjerë PNP-sh për të lehtësuar kalimin në tregun e punës.

Në baza vjetore, AKPA dhe MEKI përgatisin objektivat vjetore të performancës, të cilat përcaktojnë një sërë programesh publike që synojnë rritjen e punësimit, duke u mundësuar njerëzve të lëvizin në vende pune dhe të arrijnë një përputhje më të mirë midis ofertës dhe kërkesës për punë, veçanërisht për grupet e cenueshme në tregun e punës si të papunët afatgjatë dhe përfituesit e ndihmës ekonomike. Duke qenë se grupet vulnerabil në tregun e punës shpesh përballen me pengesa shumë specifike apo edhe të shumëfishta, do të jetë thelbësore që atyre t'ju ofrohet mbështetje shtesë nëpërmjet PNP-ve dhe, ndonjëherë, edhe mbështetje e përshtatur dhe novatore për të përmbushur nevojat e tyre komplekse. Rruga e përfshirjes do të kërkojë një qasje hap pas hapi e cila mbështetet në bashkëpunimin ndërmjet AKPA-s dhe institucioneve të tjera që ofrojnë lloje të ndryshme shërbimesh (sociale, shëndetësore, arsimore, kujdesi për fëmijët, etj.) si dhe sigurimi i masave dhe përfitimeve pasive mund të nevojitet para dhe gjatë zbatimit të PNP-ve për të trajtuar pengesat e integrimit social në përgjithësi.

Fokusi i këtij programi do të jetë përmirësimi i përfshirjes në tregun e punës për gratë e papuna, personat e papunë me kualifikim të ulët, personat e papunë që janë përfitues të ndihmës ekonomike, të papunët me aftësi të kufizuara, romët dhe egjiptianët, dhe të tjerë që do të identifikohen si vulnerabil në tregu i punës. Gama e PATP-ve që do të zbatohen për grupet vulnerabil do të përfshijë masa të drejtpërdrejta të punësimit që përfshijnë programin e praktikës, subvencionet e punësimit (subvencionimi i punësimit të personave të papunë dhe rritja e krijimit të vendeve të punës brenda ndërmarrjeve), rritja e aftësive dhe rikualifikimi (nëpërmjet trajnimit në punë synon kërkesat e punëdhënësve, profesionet në kërkesë dhe aftësitë e IT-së), programin e praktikës (përvetësimi i njohurive praktike të punës dhe aftësitë e nevojshme për të kryer detyrat e punës në vende të veçanta pune) dhe programet e Punësimit në Komunitet (duke siguruar përfshirjen sociale të grupeve vulnerabil për të përvetësuar aftësi specifike dhe përfshirjen graduale të tyre në tregun e punës, nëpërmjet zbatimit të projekteve komunitare në nivele të ndryshme).

Gjatë zbatimit të PNP-ve do të respektohen parimet bazë të mëposhtme si parimi i diversitetit dhe gjithëpërfshirjes për të gjitha kategoritë sociale në sektorin privat duke ndjekur parimet e përfaqësimit të drejtë dhe të përshtatshëm të kategorisë së etnisë, gjinisë, fetare, racore apo çdo kategori tjetër të cenueshme të qytetarëve; rregullat që rregullojnë shëndetin dhe sigurinë në punë dhe politikat që inkurajojnë zhvillimin e ekuilibruar rajonal, duke marrë gjithashtu parasysh numrin e personave të papunë të regjistruar në zyrat e punës që i përkasin rajonit.

Do të ofrohet mbështetje shtesë për të adresuar dobësitë e ndërlikuara të të rinjve NEET, të tilla si subvencione për strehim të arsyeshëm për të rinjtë me aftësi të kufizuara, subvencione për transportin për të rinjtë që banojnë në zona larg vendit të tyre të punës, subvencione për mbulimin e kostove të kujdesit për fëmijët dhe kujdesit për të moshuarit për prindërit e rinj, si edhe fusha të tjera që mund të identifikohen. Kjo mbështetje do të synojë heqjen e barrierave dhe lehtësimin e përfshirjes në tregun e punës të punëkërkuesve vulnerabil.

Të njëjtat PNP u zbatuan në periudhën e mëparshme dhe studimet treguan se ato po funksionojnë mjaft mirë.

Zbatimi i partneriteteve lokale në terren do të përfshijë një gamë të gjerë palësh të interesuara, duke përfshirë shërbimet sociale komunale, ofruesit e arsimit dhe trajnimit, zyrat e punësimit, OJQ-të, organizatat rinore, punëdhënësit dhe partnerët e tjerë socialë. Do të zhvillohen programe të reja për të rritur bashkëpunimin me aktorët e nivelit lokal dhe për të adresuar nevojat specifike të të rinjve vulnerabil. Këto bashkëpunime dhe partneritete do të zhvillohen dhe më vonë do të financohen nën këtë produkt.

[1.2.3.] të kryeni aktivitete komunikimi dhe fizibiliteti për të promovuar programet e ofruara nga AKPA për punëdhënësit dhe punëkërkuesit

Për të siguruar suksesin e programit GR, është thelbësore të kryhen aktivitete angazhuese dhe të synuara drejt terrenit për punëdhënësit. Kjo tipologji aktivitetesh synon të tërheqë një shumëllojshmëri më të gjerë punëdhënësish dhe të inkurajojë pjesëmarrjen e tyre në program. Një fushatë komunikimi do të konceptohet dhe do të ofrohet në mënyrë specifike me fokus punëdhënësit. Kjo fushatë do të përshtatet për të angazhuar në mënyrë efektive punëdhënësit dhe për të përcjellë përfitimet dhe mundësitë që lidhen me GR. Duke krijuar mesazhe bindëse, duke përdorur kanale të përshtatshme komunikimi, duke ndarë tregime dhe dëshmi tërheqëse, duke ofruar informacion dhe mbështetje të qartë, duke shfrytëzuar partneritetet dhe rrjetet dhe duke zbatuar mekanizma monitorimi dhe vlerësimi, fushata do të përpiqet të tërheqë dhe të angazhojë punëdhënësit. Nëpërmjet këtyre përpjekjeve, programi GR synon të ndërtojë një rrjet të fortë punëdhënësish të cilët janë të përkushtuar të ofrojnë mundësi punësimi për të rinjtë dhe të kontribuojnë në zhvillimin e aftësive të tyre dhe suksesin e ardhshëm.

Metodat e ofrimit:

Një opsion i një **granti të drejtpërdrejtë** për AKPA do të merret në konsideratë, nëse justifikohet për të përmirësuar shërbimet e punësimit dhe SHPP sipas nevojave të grupeve/personave të ndryshëm. Në përgjithësi, do të bëhen përpjekje për të arritur përfaqësimin e barabartë të burrave dhe grave, duke siguruar diversitet dhe gjithëpërfshirje për të gjitha kategoritë sociale (romët dhe egjiptianët, personat me aftësi të kufizuara, përfituesit e ndihmës ekonomike) dhe inkurajimin e zhvillimit të ekuilibruar rajonal. Asistenca teknike gjithashtu mund të prokurohet në varësi të nevojave të përfituesit dhe aktiviteteve të detajuara të propozuara.

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

- AKPA
- Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Novacionit
- Ministri i Shtetit për rininë dhe fëmijët
- Punëdhënësit dhe organizatat e punëdhënësve
- OSHC-të
- Shkollat dhe ofruesit e trajnimeve
- Grupet e synuara janë këto:
- NEET
- Gratë e papuna
- Të papunët afatgjatë
- PAK të papunë
- Të papunë me arsim të ulët
- Të papunët përfitues të ndihmës ekonomike
- Grupe të tjera vulnerabil në tregun e punës

Personeli i NAES

Kushtet: Nevojiten reforma organizative në AKPA. Reformat përfshijnë rishikimin e kuadrit ligjor që rregullon PNP si dhe rregullimet e organizimit funksional dhe niveleve të personelit të Agjencisë.

Fusha e mbështetjes 2: Arsimi dhe formimi profesional i të rinjve

ARSYETIMI

Projekti i propozuar do të japë një kontribut të rëndësishëm në adresimin e dy sfidave aktuale të rëndësishme që lidhen me mospërputhjen e aftësive në tregun e punës në Shqipëri. Sfida e parë është niveli i ulët i aftësive të popullsisë në moshë pune. Një përqindje e konsiderueshme e fuqisë punëtore dhe e popullsisë në moshë pune në Shqipëri kanë arsim bazë ose më të ulët, që është më e ulët se mesatarja për vendet e Ballkanit Perëndimor. Kjo është veçanërisht e vërtetë për segmente të caktuara të shoqërisë, siç janë punëkërkuesit romë dhe egjiptianë të papunë dhe përfituesit e ndihmës ekonomike. Sfida e dytë është zotërimi i aftësive të kërkuara nga tregu i punës. Shumë të diplomuar nga universiteti në Shqipëri kanë punë që kërkojnë një nivel më të ulët të kualifikimeve formale dhe tendenca është e ngjashme në vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor. Gjithashtu mbizotëron një mospërputhje mes fushës së studimeve dhe profesionit.

Sfidat që lidhen me mungesën e aftësive dhe mospërputhjen e tyre mund t'i atribuohen sasisë, cilësisë dhe relevancës së pamjaftueshme të arsimit dhe trajnimit të ofruar në Shqipëri. Sistemi arsimor i vendit karakterizohet nga rezultate të ulëta PISA të të rinjve shqiptarë, gjë që tregon performancë nën mesataren në lexim, matematikë dhe shkencë. Për më tepër, pjesëmarrja e të rrituve në arsimin dhe formimin formal dhe joformal është dukshëm më e ulët se mesatarja e BE-së dhe aktivitetet e të mësuarit gjatë gjithë jetës janë të kufizuara. Bizneset gjithashtu kontribuojnë në këtë problem, pasi më pak se 15% ofrojnë trajnime të brendshme ose në punë, duke kufizuar mundësitë e të mësuarit të bazuar në punë për punëtorët. Programet e ofruara nga ofruesit e AFP-së janë shumë të rëndësishme për tregun e punës, në nivelin e rreth 60% të atyre që vazhdojnë të punësohen (studime të rregullta). Vetëm 17% e grupit është e regjistruar në ofruesit e arsimit parauniversitar. Të mësuarit gjatë gjithë jetës është në nivelin 9% (Instat, 2023 e ardhshme).

Këto sfida shtohen më tej me vështirësitë me të cilat përballen ndërmarrjet në punësimin e punëtorëve për shkak të mungesës së aftësive për punë, përvojës ose aplikimeve të pamjaftueshme. Problemet që lidhen me aftësitë janë veçanërisht të përhapura tek të rinjtë dhe ata që hyjnë për herë të parë në tregun e punës.

Këto çështje theksojnë rëndësinë e AFP-së cilësor në adresimin e mospërputhjes së aftësive dhe promovimin e mundësive të punësimit. Shqipëria ka ndërmarrë disa reforma themelore në sistemin e saj të AFP-së. Sistemi shqiptar i AFP-së përbëhet nga institucione publike që ofrojnë programe fillestare të arsimit profesional të mesëm të lartë dhe trajnime profesionale afatshkurtra. Megjithatë, tërheqja nga AFP si një rrugëtim arsimor mbetet modeste, me një numër në rënie të pjesëmarrjes në vitet e fundit. Për më tepër, mundësitë për të rriturit që të angazhohen në të mësuarit gjatë gjithë jetës ose në zhvillimin e aftësive dhe karrierës në Shqipëri janë shumë të kufizuara, me përqindje jashtëzakonisht të ulëta pjesëmarrjeje. Mangësitë në AFP vazhdojnë ndërmjet zonave urbane dhe rurale dhe klasave të ndryshme socio-ekonomike, duke çuar në përjashtimin social.

Bazuar në planin e miratuar të optimizimit, rrjeti i ofruesve të AFP-së Shqipëri do të organizohet në afërsisht 31 ofrues të AFP-së. Megjithatë, procesi i optimizimit nuk është i kufizuar në riorganizimin e ofruesve publikë të AFP-së. Kuptohet si një përmirësim sistemik që shkon përtej ndryshimeve strukturore. Bashkitë dhe autoritetet arsimore luajnë një rol të rëndësishëm, veçanërisht në komunitetet larg qendrave urbane, duke ofruar informacion mbi shërbimet ekzistuese, punësimin dhe mundësitë e të mësuarit. Qëllimi është të forcohen lidhjet ndërmjet komuniteteve lokale, bizneseve dhe ofruesve të AFP-së, veçanërisht në zonat ku mungon mbulimi i shërbimeve të AFP-së.

Sistemi i AFP-së kërkon zhvillim dhe rritje të mëtejshme të kapaciteteve për të siguruar zbatim dhe rezultate efektive, duke përfshirë sigurimin e mjeteve didaktike dhe përdorimin e IT-së dhe teknologjive të tjera në procesin e të mësuarit. Ndonëse të krijuara brenda Njësive të Zhvillimit të ofruesve të AFP-së, nevojiten zhvillime të mëtejshme të mjeteve dhe strategjive të orientimit në karrierë, veçanërisht në pikat kyçe të tranzicionit në rrugëtimin arsimor të një nxënësi, si mbarimi i shkollës së mesme të ulët dhe mbarimi i shkollës së mesme të lartë.

Trajtimi i çështjes së studentëve të pamotivuar dhe braktisjes së arsimit është thelbësor. Shqipëria ka një shkallë më të lartë të braktisjes së arsimit fillor dhe të mesëm të ulët në krahasim me vendet fqinje dhe norma dukshëm më të larta se vendet e OECD dhe BE. Ndërsa organizatat me bazë në komunitet dhe projektet e financuara nga donatorët kanë qenë të suksesshme në mbështetjen e iniciativave për të adresuar këtë çështje, qëllimi dhe shtrirja e tyre janë të kufizuara. Qëndrueshmëria dhe zgjerimi kërkojnë sigurimin e burimeve të reja të financimit dhe mbështetjen e qeverisë.

Analiza SWOT e sistemit të AFP-së thekson disa pika kyçe. Për sa i përket pikave të forta, sistemi ka pësuar reforma të rëndësishme, duke përmirësuar kuadrin ligjor, strukturën organizative dhe mekanizmat e sigurimit të cilësisë. Për më tepër, ka një numër të konsiderueshëm institucionesh publike që ofrojnë programe të AFP-së, që kujdesen si për studentët e mesëm të lartë ashtu edhe për të rriturit. Megjithatë, pikat e dobëta përfshijnë boshllëqe në aftësi dhe çekuilibër në tregun e punës, si dhe çështje që lidhen me sasinë, cilësinë dhe rëndësinë e arsimit dhe trajnimit të ofruar. Mungesa e një kuadri për sigurimin e cilësisë për qendrat private të formimit profesional dhe vështirësitë në krijimin e partneriteteve ndërsektoriale janë gjithashtu dobësi të identifikuara. Nga ana tjetër, ka mundësi për të optimizuar sistemin e AFP-së, duke ofruar aftësi të cilësore, relevante dhe të qëndrueshme, ndërkohë që forcohet angazhimi me sektorin privat. Bashkitë mund të luajnë një rol vendimtar në ofrimin e informacionit mbi

shërbimet dhe mundësitë. Kërkesa për aftësitë e AFP-së në tregun e punës paraqet mundësi për zgjerim, diversifikim dhe mundësi rikualifikimi dhe përmirësimi të aftësive për të rriturit. Aspektet që lidhen me mjedisin, biodiversitetin dhe ndryshimet klimatike do të përfshihen dhe përmbajtja mbi qëndrueshmërinë, sektor pas sektori, do të përfshihet në kurset dhe trajnimet e zhvilluara.

Megjithatë, sistemi i AFP-së përballet gjithashtu me kërcënime të tilla si paqëndrueshmëria politike dhe ekonomike, tërheqja e ulët mes të rinjve dhe të rriturve, migracioni që çon në largimin e aftësive, pabarazitë rajonale në rezultatet e tregut të punës dhe sfidat në integrimin e grupeve të cenueshme për shkak të stereotipeve dhe diskriminimit.

Legjislacioni i zbatueshëm i BE-së: Ndërhyrjet sipas këtij objektivi specifik nuk janë pjesë e *acquis*-së, por respektojnë dhe kontribuojnë në zbatimin e parimeve të vendosura në Rekomandimin e Këshillit Një urë drejt vendeve të punës – Përforcimi i garancisë rinore (2020) dhe në Shtyllën Evropiane të të Drejtave Sociale në veçanti, parimin e mundësive të barabarta dhe mbështetja aktive për punësim.

Megjithatë, duhet të përmirësohet cilësia dhe rëndësia e arsimit, të diversifikohet oferta e AFP, të forcohet sistemi i trajnimit dhe të krijohen lidhje të forta ndërmjet punëdhënësve dhe institucioneve të arsimit profesional. SKPA 2030 e ri parashikon veprime konkrete që do të zbatohen gjatë ciklit të ri të reformës, të udhëhequr nga parimet e **Shtyllës Evropiane të të Drejtave Sociale**, **Udhëzimet e Punësimit**, **Deklarata e Osnabrück-ut**, si dhe **rekomandimi për AFP**, të cilat janë disa nga pjesët kryesoretë acquis të BE-së për këtë sektor.

Objektivi specifik (Rezultati) është: Cilësia e përmirësuar, fleksibiliteti dhe diversiteti i ofertës së arsimit dhe formimit profesional për të rritur mundësitë e karrierës për të rinjtë.

Tipologjitë e produkteve: Për të arritur rezultatin e deklaruar në këtë fushë të mbështetjes, do të realizohen dy produkte kryesore:

2.1 Mbështetja e zhvillimit të një oferte të cilësisë së lartë dhe të lidhur me AFP.

2.2 Ofrimi i mundësive përkatëse të aftësimit dhe rikualifikimit në partneritet me ofruesit publikë dhe privatë.

Tabela 12: Ndikimi, rezultati dhe treguesit e produktit (përfshirë bazën e referimit dhe synimet):

Rezultatet	Treguesi	Matja	Baza e referimit	Synimi	Burimi
Ndikimi të *mundësojë integrimin gjithëpërfshirës dhe reagues ndaj tregut të punës të një fuqie punëtore të re të aftë dhe të adaptueshme.*	Përqindja e të rinjve NEET	Përqindja	26.1% (2021)	20% (2032)	Anketa e Fuqisë Punëtore
	Nivelet e punësueshmërisë së të rinjve që dalin nga faza përgatitore e GR me një rezultat pozitiv, të njohur brenda 4 muajve.	Përqindja	0	40% (2032)	Ndikimi i vlerësimit (trajtimi vs grupe kontrolli)
	Gatishmëria e rritur e Shqipërisë për negociatat e anëtarësimit në BE sipas Kapitullit 22.	Niveli i përgatitjes	Përgatitur mesatarisht (2022)	Mbyllja e Kapitullit 22 (2032)	Raportet Vjetore të KE-së për Zgjerimin
Rezultati 2: Cilësia e përmirësuar, fleksibiliteti dhe diversiteti i ofertës së arsimit dhe formimit profesional për të rritur mundësitë e karrierës për të rinjtë	Përqindja e nxënësve të regjistruar në AFP dytësor të lartë krahasuar me grupin përkatës	Përqindja	17.5% (2022)	30% (2032)	INSTAT
	Përqindja e individëve që gjetën punë brenda 6 muajve pas marrjes së një certifikate/kualifikimi, të ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cënueshmërisë	Përqindja	57.5% (2021)	65% (2032)	Studim AKPA

Rezultatet	Treguesi	Matja	Baza e referimit	Synimi	Burimi
Output (Produkti) 2.1: Mbështetja e zhvillimit të një oferte të cilësisë së lartë dhe të lidhur me AFP.	Numri i të rinjve të regjistruar në programet e reja ose të rishikuara të AFP-së	Numri i personave	0	4.500 (2032)	Sistemi i Menaxhimit të Informacionit për Arsimin (EMIS)
	Numri i NEET të regjistruar në programet post-dytësore të AFP të ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cënueshmërisë	Numri i personave	0 (50)	1.200 (2032)	EMIS
	Numri i nxënësve të AFP-së në rrezik të braktisjes, të cilët marrin udhëzime, këshillim dhe aftësi të buta, të ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS III), llojit të cënueshmërisë	Numër	0 (2023)	4.000 (2032)	EMIS
	Numri i ofruesve të AFP-së dhe konvikteve studentore me infrastrukturë të përmirësuar dhe mjedis mësimor, sipas rajonit (NUTS III)	Numri i ofruesve të AFP dhe konvikteve	0 (2023)	Deri në 10 ofrues të AFP dhe konvikteve (2032)	Raport AT
Output (Produkti) 2.2: Ofrimi i mundësive përkatëse të aftësimit dhe rikualifikimit në partneritet me ofruesit publikë dhe privatë.	Numri i pjesëmarrësve NEET në programet e ri-aftësimit dhe rikualifikimit të ofruara nga ofruesit publikë, i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS II), llojit të cënueshmërisë	Numri i personave	0	8.000 (2032)	EMIS
	Numri i pjesëmarrësve NEET në programet e ri-aftësimit dhe rikualifikimit të ofruara nga ofruesit privatë, i ndarë sipas gjinisë, rajonit (NUTS II), llojit të cënueshmërisë.	Numri i personave	0	4.000 (2032)	EMIS

Lloji i aktiviteteve:

Output (Produkti) 2.1. Mbështetja e zhvillimit të një oferte të cilësisë së lartë dhe të lidhur me AFP.

Kërkesa në tregun e punës për arsimin e përgjithshëm dhe profesional parauniversitar është në nivelin 65% (400 000 të punësuar). Disa sektorë në zhvillim përfshijnë ekonominë dixhitale dhe të gjelbër, dhe të dy kërkojnë kualifikime post-dytësore. Numri i vendeve të lira të punës ka pasur një trend në rritje (Të dhënat administrative). Treguesit kryesorë të tregut të punës në Shqipëri, punësimi dhe papunësia, tregojnë një dinamikë të favorshme dhe inkurajuese për ekonominë. Megjithatë, shifrat tregojnë vështirësi në gjetjen e një pune, e hasur më së shumti tek të rinjtë, dhe një mospërdorim optimal të fuqisë punëtore të grave në tregun tonë të punës. Gjithashtu, vihet re se në bazë të raporteve për ecurinë e

popullsisë ekonomikisht joaktive, kjo e fundit mund të përfshijë një numër të konsiderueshëm individësh që janë vigjilentë ndaj zhvillimeve në tregun e punës dhe kanë prirje t'i bashkohen menjëherë tregut të punës sapo të kenë mundësi. Dinamika e popullsisë është një prirje e re në tregun kombëtar dhe rajonal të punës.

Përshkrimi i aktiviteteve të pranueshme:

[2.1.1] të zhvillohen programe të AFP-së në sektorët prioritarë që janë plotësisht në përputhje me nevojat sektoriale:

Strategjitë kombëtare kanë miratuar planet për përditësimin e kurrikulave kornizë të programeve i-AFP dhe c-AFP për t'ju përgjigjur në mënyrë efektive sektorëve ekonomikë prioritarë të identifikuar në SKZHIE 2030 dhe për të zhvilluar programe të reja në nivelin post-dytësor. Këto aktivitete do të përfshijnë një proces gjithëpërfshirës për të siguruar që kurrikulat të rishikohen dhe të përputhen me nevojat në zhvillim të sektorëve dhe industrive specifike, si dhe të mbështesin përpjekjet për të përmirësuar të mësuarit gjatë gjithë jetës. Kurrikula do të ofrojë gjithashtu specifikime, materiale mësimore, pajisje, laboratorë dhe infrastrukturë. Do të krijohet dhe zhvillohet modeli i praktikave dhe stazheve.

Të ofrohet mbështetje për AKAFPK dhe AKPA për të kryer analiza dhe kërkime të thelluara në partneritet me ministritë e tjera të linjës dhe partnerët socialë; për të fituar njohuri mbi aftësitë dhe kompetencat specifike të kërkuara nga sektorët prioritarë ekonomikë, me një fokus të veçantë në ekonomitë e gjelbra dhe dixhitale. Ekspertët e industrisë do të konsultohen, do të kryhen sondazhe dhe do të studiohen tendencat e tregut të punës për të mbledhur informacionin përkatës. Të krijohet dhe fuqizohet komiteti sektorial i aftësive në bujqësi.

AKPA ka testuar një observator fillestar të tregut të punës. Të zhvillohen kapacitetet e stafit teknik për të zhvilluar dhe ofruar rekomandime politikash.

Të ofrohet mbështetje për AKAFPK që të fillojë detyrën e rishikimit të kurrikulave ekzistuese përmes një procesi të mirë-standardizuar që u vleftësua gjatë procesit të referimit të KSHK në KEK (KE, 2022). Kurrikula do të përditësohet për të pasqyruar praktikat më të fundit të industrisë, teknologjitë në zhvillim dhe kërkesat për aftësi në zhvillim, të vleftësuara me anëtarët e Komiteteve të Aftësive Sektoriale.

Të forcohen kapacitetet e stafit pedagogjik dhe drejtues për të ofruar këto kurrikula, përmes inovacionit, të mësuarit nga kolegët dhe shkëmbimit aktiv. Të krijohet dhe të forcohet një platformë për mësuesit e AFP-së.

[2.1.2.] të lehtësohet zbatimi i programeve të përditësuara dhe programeve post-dytësore dhe tranzicioni nga shkolla në tregun e punës.

Të përmirësohet funksionimi i Njësive të Zhvillimit, përmirësimi i mjedisit mësimor për të krijuar një përvojë arsimore gjithëpërfshirëse dhe të rëndësishme për industrinë. Për ofruesit e akredituar të AFP-së, grantet mund të përdoren gjithashtu për të përgatitur institucionet e tyre për ofrimin e RPL-së. Trajnimi i mësuesve, zhvillimi i materialeve mësimore.

Të organizohen klasa pas shkollës, tryeza pune dhe leksione nga të ftuar ku profesionistët nga sektorët prioritarë të ekonomisë të mund të ndajnë ekspertizën dhe përvojat e tyre me studentët. Duke krijuar mundësi për nxënësit që të angazhohen drejtpërdrejt me profesionistë të industrisë, këto partneritete do të synojnë t'i frymëzojnë dhe motivojnë ata për të vazhduar arsimin e tyre profesional.

Të ofrohet kërkimi pune dhe aftësi të buta për nxënësit. Të ofrohen shërbime ndërmjetësimi për internship, stazh dhe praktika.

Të promovohet zhvillimi i aftësive dhe zbatimi në praktikë i njohurive, të organizohen konkurse aftësish për t'u ofruar studentëve mundësi që të shfaqin talentet e tyre, të rritin aftësitë e tyre praktike dhe të fitojnë vetëbesim. Me pjesëmarrjen në këto konkurse, nxënësit do të angazhohen më tej me studimet e tyre profesionale dhe do të zhvillojnë aftësi të vlefshme që kërkohen në tregun e punës.

Të zhvillohen dhe ofrohen programe mësimore shtesë të përshtatura posaçërisht për nxënësit që përballen me vështirësi në të nxënë. Këto programe do të ofrojnë mbështetje dhe burime të individualizuara për t'i ndihmuar ata nxënës që të kapërcejnë sfidat e tyre dhe të kenë sukses akademik. Trajnues të specializuar dhe burime do të vihen në dispozicion për të ndihmuar këta nxënës në rrugëtimin e tyre arsimor, duke siguruar që ata të marrin vëmendjen dhe udhëzimet e nevojshme, me fokus nxënësit romë dhe egjiptianë, me aftësi të kufizuara, nxënësit nga familjet që marrin ndihmë ekonomike dhe ata që jetojnë në zonat rurale etj.

Të financohen bursa për nxënësit vulnerabil për të siguruar që kufizimet financiare të mos pengojnë aksesin në arsimin profesional cilësor. Këto bursa do të ofrojnë mbështetje financiare dhe do t'u mundësojnë nxënësve në situata të pafavorshme të ndjekin studimet e tyre pa peshën e barrierave financiare.

[2.1.3.] të krijohet një mjedis i favorshëm i të mësuarit në ofruesit publikë të AFP-së nëpërmjet përmirësimit të infrastrukturës së shkollës, të mësimdhënies dhe akomodimit.

Investimi për të përmirësuar infrastrukturën e ofruesve të AFP-së dhe akomodimit të nxënësve është pjesë përbërëse e nxitjes së një mjedisi mësimor të favorshëm dhe holistik për ata që ndjekin arsimin profesional. Ky investim përfshin përmirësimin e infrastrukturës, zgjerimin e kapaciteteve, sigurimin e aksesueshmërisë, prioritizimin e sigurisë dhe ruajtjen e standardeve të larta të shëndetit dhe higjienës brenda ambienteve të konviktit, aplikimin e efiçencës energjetike dhe dizajnit universal. Për më tepër, ai trajton aspektet thelbësore të mirëqenies së nxënësve, qëndrueshmërisë, angazhimit të komunitetit dhe monitorimit dhe vlerësimit të vazhdueshëm. Bashkëpunimi me autoritetet arsimore dhe palët e interesuara është kyç për përafrimin e këtyre investimeve me qëllimet më të gjera të arsimit profesional. Në thelb, investimi në konviktet e AFP-së jo vetëm që mbështet nevojat fizike të nxënësve, por gjithashtu kontribuon ndjeshëm në suksesin e tyre arsimor dhe zhvillimin personal, duke rritur përfundimisht cilësinë e përgjithshme të programeve të arsimit profesional. BE-ja ka mbështetur zhvillimin e një metodologjie për koston e programeve të AFP-së dhe të gjitha programet ekzistuese të AFP-së të zhvilluara nga AKPA dhe AKAFPK janë llogaritur me këtë metodologji. Është bërë një vlerësim fillestar i nevojave aktuale në 149 konviktet e Shqipërisë.

Të bëhen investime në infrastrukturë, punime, për deri në 10 ofrues të AFP-së dhe konvikte. Ofruesit e AFP-së të pajisjen me infrastrukturën e nevojshme dhe laboratorët e nevojshëm për të zbatuar kurrikulat e rishikuara, me fokus të veçantë në ekonominë e gjelbër dhe dixhitale. Të pajisen ndërtesat për akomodimin e nxënësve studentëve, duke përfshirë dhomat, bibliotekat, pajisjet IT, kuzhinat, sallat e ngrënies dhe të tjera të nevojshme.

Metodat e ofrimit:

E gjithë gamë e projekteve të binjakëzimit, asistencës teknike, studimeve teknike dhe prokurimeve të punës/pajisjeve mund të parashikohen si metoda të ofrimit të këtij projekti për të përafruar programet e AFP-së me nevojat e sektorëve prioritarë ekonomikë, me fokus të veçantë në ekonominë e gjelbër dhe dixhitale.

Po kështu, skemat e granteve dhe nëngranteve mund të konsiderohen si opsione në kontekstin e objektivit të veprimit për të promovuar dhe rritur partneritetet ndërmjet partnerëve socialë.

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

- AKPA
- Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Novacionit
- Punëdhënësit dhe organizatat e punëdhënësve
- OJQ
- Shkollat dhe ofruesit e trajnimeve
- Bashkitë
- Grupet e synuara janë këto:
- Nxënësit në shkolla AFP (vajzat, PAK, përfituesit e ndihmës ekonomike, romët dhe egjiptianët)
- Mësuesit dhe Njësitë e Zhvillimit në shkollat AFP
- Grupe të tjera vulnerabil

MEKI

AKAFPK

-Personeli i AKPA-s

-Ofrues jo publik

Kushtet: Nevojiten reforma organizative në MEKI, AKAFP, AKPA dhe shkollat AFP. Këto përfshijnë rishikimin e kuadrit ligjor që rregullon autonominë e ofruesve të AFP-së dhe hapjen e procesit të optimizimit të ofruesve të AFP-së.

Output (Produkti) 2.2. Ofrimi i mundësive përkatëse të aftësimit dhe rikualifikimit në partneritet me ofruesit publikë dhe privatë.

Përshkrimi i aktiviteteve të pranueshme

[2.2.1] Të zbatohen programe afatshkurtra të dedikuara dhe cilësore për të rinjtë:

Në vitin 2022, MFE-i e mëparshme dhe AKPA krijuan një program të dedikuar që synon subvencionimin e trajnimeve afatshkurtra të ofruara nga ofruesit e AFP-së publike dhe private. Zbatimi i tij filloi në vitin 2023, me fokus primar trajnimin në sektorin e TIK-ut. Programi është i mirë-strukturuar dhe mbështetet në mekanizmat e sigurimit të cilësisë së krijuar së fundmi për të monitoruar performancën e ofruesve të licencuar/akredituar të AFP-së.

Programi është i organizuar në mënyrë të kujdesshme, me procedura, kritere dhe udhëzime operacionale të përcaktuara që ofrojnë një kuadër gjithëpërfshirës për AKPA-n dhe strukturat e saj organizative në nivel qendror, rajonal dhe lokal. Ajo që e dallon këtë program nga të tjerët është qasja e tij miqësore për përdoruesit. Punëkërkuesit kanë lehtësinë për të aplikuar për kurse të ndryshme në internet, duke i lejuar ata të zgjedhin opsionet e trajnimit bazuar në interesat e tyre personale. Për më tepër, zyrat e punësimit ofrojnë udhëzime të vlefshme për të ndihmuar aplikantët në marrjen e vendimeve të informuara në lidhje me përzgjedhjen e kursit të tyre. Ky proces aplikimi i thjeshtë dhe i mundshëm siguron që punëkërkuesit të kenë një përvojë të përqendruar te përdoruesi dhe mund të kërkojnë lehtësisht në program për të gjetur trajnimin që përputhet me qëllimet dhe aspiratat e tyre.

Zbatimi fillestar i programit ka gjeneruar interes të konsiderueshëm si tek të rinjtë e punësuar ashtu edhe të papunët, duke u dhënë atyre akses në një gamë të larmishme kursesh trajnimi me cilësi të lartë. Kjo fazë fillestare do të konsiderohet për të vlerësuar efektivitetin e saj dhe në bazë të rezultateve, programi do të zgjerohet në sektorë të tjerë dhe partnerë zbatues. Ky zgjerim synon të sigurojë disponueshmërinë e programeve të trajnimit gjithëpërfshirës dhe të lidhur me industrinë, që adresojnë nevojat aktuale dhe të ardhshme të sektorëve prioritarë ekonomikë. Bashkëpunimi i ngushtë me ofruesit e AFP-së, AKPA dhe AKAFP do të mundësojë personalizimin e kurseve të trajnimit për të synuar në mënyrë specifike boshllëqet e identifikuara të aftësive në secilin sektor përkatës.

Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet zhvillimit të aftësive të gjelbra në lidhje me praktikat e qëndrueshme, ruajtjen e mjedisit dhe energjinë e rinovueshme. Duke njohur rëndësinë e qëndrueshmërisë, programi do të theksojë përvetësimin e njohurive dhe aftësive që kontribuojnë në praktikat miqësore me mjedisin. Kjo qasje përputhet me kërkesën në rritje për ekspertizë në fushën dixhitale dhe siguron që pjesëmarrësit të jenë të pajisur me aftësitë e nevojshme për të lulëzuar në ekonominë dixhitale.

Të përmirësohen mekanizmat e sigurimit të cilësisë në ofrimin dhe trajnimin privat të AFP-së në vendin e punës.

Metodat e ofrimit:

Një opsion i një **granti të drejtpërdrejtë për AKPA** do të merret në konsideratë, nëse justifikohet për të ofruar programe rikualifikimi përmes skemës së subvencioneve.

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

-AKPA
-Punëdhënësit dhe organizatat e punëdhënësve
-OJQ-të.
-Shkollat dhe ofruesit e trajnimeve
-Grupet e synuara janë këto:
-Nxënësit në shkolla AFP (vajzat, PAK, përfituesit e ndihmës ekonomike, romët dhe egjiptianët)
-Mësuesit dhe Njësitë e Zhvillimit në shkollat AFP
-Punëkërkuesit
-Grupe të tjera vulnerabil
- MEKI
-AKAFPK
-Personeli i AKPA-s
-Ofrues jo publik

Kushtet: Nevojiten reforma organizative në MEKI, AKAFP, AKPA dhe shkollat AFP. Këto përfshijnë rishikimin e kuadrit ligjor që rregullon autonominë e ofruesve të AFP-së, si dhe hapjen e

procesit të optimizimit të ofruesve të AFP-së dhe krijimin e modelit, procedurave dhe kritereve për ofrimin e RPL në Shqipëri.

Fusha e mbështetjes 3: Mbështetje tjetër

ARSYETIMI

Ndërhyrja nën "Mbështetje tjetër" do të mbështesë Autoritetin Menaxhues dhe subjektet e tjera në sistemin e menaxhimit dhe kontrollit për zbatimin e PO-së, d.m.th. Organin e ndërmjetëm për menaxhimin e politikave dhe organin e ndërmjetëm për menaxhimin financiar, si dhe partnerët e PO-së dhe përfituesit fundorë, sipas rastit. Duhet theksuar se programet operacionale shumëvjeçare IPA III 2024-2027 janë PO-të e para të zbatuara në Shqipëri. Në këtë kontekst, kapaciteti institucional për zbatimin efektiv dhe efikas të aktiviteteve, monitorimin dhe kontrollin e Programit është një nga faktorët më të rëndësishëm që duhet marrë në konsideratë. Për këtë arsye, fondet e asistencës teknike do të përdoren për të mbështetur strukturat dhe autoritetet e përcaktuara, si dhe partnerët dhe përfituesit fundorë të PO-së, në zbatimin efektiv të aktiviteteve që lidhen me menaxhimin, monitorimin, vlerësimin dhe kontrollin e PO, nëpërmjet asistencës në përgatitjen e dokumentacionit teknik të nevojshëm për zbatimin e programit, mbështetjes për hartimin dhe zbatimin e aktiviteteve të komunikimit dhe vizibilitetit, përgatitjes së raporteve të vlerësimit, monitorimit të vazhdueshëm të rezultateve të PO, dhe mbështetjes në kontrollet administrative dhe auditimet teknike në terren. Kjo përfshin gjithashtu një gamë të gjerë aktivitetesh për ngritjen e kapaciteteve për të siguruar kompetencat e stafit, si dhe futjen e dispozitave për të ofruar kompensim shtesë për pagat e stafit të përzgjedhur për të parandaluar lëvizjen e stafit dhe për të krijuar një mjedis të qëndrueshëm pune që është rezistent ndaj ndryshimeve. Përqindja e parashikuar për shtesat do të jetë 9.21% e buxhetit total nën Mbështetje tjetër.

Subjekte të ndryshme do të përfshihen në zbatimin e Programit GR dhe do të kryejnë një sërë detyrash. Mbështetje do t'i ofrohet Autoritetit Menaxhues, Organeve të Ndërmjetme dhe strukturave të tjera për të garantuar funksionimin normal dhe zbatimin efikas dhe efektiv të PO. Kjo mbështetje gjithëpërfshirëse synon të sigurojë zbatim efikas, monitorim të ngushtë, vlerësim efektiv, vizibilitet më të mirë, komunikim të qartë, procese të mirëdokumentuara dhe nxënie të vazhdueshme.

Për të vlerësuar efikasitetin dhe efektivitetin e Programit GR, Autoriteti Menaxhues do të krijojë një sistem të brendshëm monitorimi. Ky sistem do të lejojë monitorimin e rregullt të progresit të zbatimit dhe do të sigurojë mbledhjen sistematike dhe në kohë të të dhënave për treguesit përkatës. Përveç kësaj, të dhënat e mbledhura do të mbështesin përgatitjen e raporteve vjetore dhe do të ofrojnë njohuri të vlefshme për performancën e programit.

Legjislacioni i zbatueshëm i BE-së:

Ndërhyrjet sipas këtij OS nuk janë pjesë e *acquis* të BE-së.

Rezultati (Objektivi specifik):

Forcimi i kapaciteteve të Autoritetit Menaxhues, Organit të Ndërmjetëm për Menaxhimin e Politikave dhe Organit të Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar dhe Partnerëve dhe përfituesve fundorë për zbatimin efikas të Programit Operacional.

Tipologjitë e produkteve:

Aktivitete për rritjen e kapaciteteve (trajnim, mentorim, mbështetje në punë, vizita studimore), aktivitete promocionale dhe komunikimi, monitorim dhe vlerësim, përgatitje e dokumentacionit teknik për tenderët, përgatitje e dokumentacionit për skemat e grantit, etj.

Tabela 13: Ndikimi, rezultati dhe treguesit e produktit (përfshirë bazën e referimit dhe synimet):

Rezultatet	Treguesi	Njësia matëse	Baza e referimit	Synimi	Burimi
Ndikimi: Kapaciteti administrativ dhe përafrimi me *acquis* të BE-së	Gatishmëria e rritur e Shqipërisë për negociatat e anëtarësimit në BE sipas Kapitullit 22.	Niveli i përgatitjes	Përgatitur mesatarisht (2022)	Niveli i mirë i përgatitjes (2032)	Raportet Vjetore të KE-së për Zgjerimin
Rezultat Forcimi i kapaciteteve të AM, ONMP, ONMF, Partnerëve dhe	Buxheti i disbursuar kundrejt gjithë buxhetit të alokuar	Përqindja	N/A (2024)	100 (2032)	Raport AT

përfituesit fundorë për zbatimin efikas të PO.					
Output (Produkti) 1 Forcimi i kapaciteteve administrative të AM, ONMP, ONMF, partnerëve, marrësve dhe përfituesve fundorë.	Udhërrëfyes për forcimin e kapaciteteve administrative lidhur me përgatitjet e ESF+	Numër	0	1 (2027)	Raport AT
	Punonjësit e AM, ONMP dhe ONMF në trajnim dhe forma të tjera të forcimit të kapaciteteve (të ndarë sipas gjinisë)	Numër	0 (2024)	Min 40 (2032)	Raport AT
	Punonjësit e AM, ONMP dhe ONMF[1] të mbështetur me shtesa page për shkak të rritjes së ngarkesës së punës (ndarë sipas gjinisë/moshës)	Numër	0 (2024)	21 (2032)	Raport AT
Output (Produkti) 2 Forcimi i kapaciteteve të partnerëve për të marrë pjesë aktive në zbatimin e PO	Organizimi i trajnimit për partnerët	Numër	0 (2024)	10 (2032)	Raport AT
Output (Produkti) 3 Mbështetja e zbatimit efektiv të PO-së	Përgatitja e dokumentacionit të tenderit për kontrata shërbimi/pune	Numër	0 (2024)	8 (2027)	Raport AT
	Përgatitja e dokumentacionit për skema granti	Numër	0 (2024)	4 (2027)	Raport AT
	Përgatitja e fishës për Binjakëzim	Numër	0 (2024)	2 (2027)	Raport AT
	Organizimi i aktiviteteve për komunikim dhe vizibilitet	Numër	0 (2024)	10 (2032)	Raport AT
Output (Produkti) 4 Zbatimi në mënyrë efektive i monitorimit dhe vlerësimit të PO-së	Vlerësimi i programit	Numër	0 (2024)	2 (2027) – 1 vlerësim afatmesëm për çdo fushë të mbështetjes	Raporte vlerësimi
	Zhvillimi i takimeve të Komitetit të Monitorimit Sektorial për Programin	Numër	0 (2024)	16 (2032)	Të dhënat e KMS

Lloji i aktiviteteve

Output (Produkti) 1. Forcimi i kapaciteteve administrative të MA, IBPM-së, IBFM-së, partnerëve, marrësve dhe përfituesve fundorë.

[1] Të mbështetet ngritja e kapaciteteve të punonjësve të AM, ONMP dhe ONMF.

Për menaxhimin dhe zbatimin e PO do të krijohen strukturat e reja në organet përgjegjëse për fushat e mbështetjes që janë objekt i këtij PO. Duke pasur parasysh mungesën e përvojës në administratën shqiptare në zbatimin e Programeve Operacionale, do të zhvillohen dhe do të ofrohen programe të dedikuara për ngritjen e kapaciteteve për punonjësit e institucioneve në strukturat drejtuese të PO me fokus në aspekte të veçanta të zbatimit të Programit. Do të propozohen lloje të ndryshme aktivitetesh për ngritjen e kapaciteteve, të tilla si trajnime (përfshirë trajnimin në vendin e punës), mentorime, vizita studimore, që adresojnë nevojat e grupeve të ndryshme të punonjësve bazuar në Vlerësimin e Nevojave për Trajnim dhe objektin e detyrave të tyre. Aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve do të fillojnë sapo të krijohen strukturat për zbatimin e PO dhe do të vazhdojnë gjatë gjithë periudhës së realizimit të PO në varësi të nevojave. Udhërrëfyesi për ngritjen e kapaciteteve administrative në lidhje me përgatitjet e ESF+ do të zhvillohet gjithashtu, si pjesë e përgatitjeve për Kapitullin 22. Një masë e mëtejshme që synon

[1] Punonjësit e mbështetur me shtesa page në strukturat horizontale (struktura e menaxhimit NAO, zyra mbështetëse NIPAC, autoriteti i auditit dhe AFCOS) nuk përfshihen në këtë tregues.

forcimin e kapaciteteve të strukturave të P do të jetë përmes dhënies së kompensimit të duhur për sa i përket pagave të stafit të përzgjedhur për shkak të ngarkesës së tyre të shtuar për zbatimin e PO.

Metoda e ofrimit: kontrata shërbimi

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

-AM (MEKI)

- ONMP (AKPA)
- INMF (NJQFK)
- Grupet e synuara janë këto:
- Ministri i Shtetit për rininë dhe fëmijët
- AKAFPK
- AKR

Të tjerë të identifikuar gjatë zbatimit të Programit.

Produkt 2. Forcimi i kapaciteteve të partnerëve për të marrë pjesë aktive në zbatimin e PO

[1] Të forcohen kapacitetet e Partnerëve.

Programi Operacional bazohet në Planin e Zbatimit të Garancisë Rinore, i cili është përgatitur në bashkëpunim me qendrën dhe bashkitë përkatëse, partnerët ekonomikë dhe socialë dhe OSHC-të. Partnerët u përfshinë në përgatitjen dhe konsultimin e PO dhe do të përfshihen aktivisht në zbatimin e Programit nëpërmjet pjesëmarrjes së tyre në Komitetin e Monitorimit Sektorial dhe aktiviteteve të tjera si konsultimi mbi rezultatet e zbatimit të Programit, përgatitja e skemave të granteve, komunikimi, dhe aktivitetet e vizibilitetit, etj. Për të siguruar pjesëmarrjen aktive dhe efektive të Partnerëve do të zhvillohet dhe zbatohet një program trajnimi i personalizuar që mbulon të gjitha aspektet e zbatimit, monitorimit dhe vlerësimit të Programit.

Metoda e ofrimit: Kontratë Shërbimi

Përfituesit fundorë

- MA

Partnerët, përfshirë:

- Autoritetet publike përkatëse duke përfshirë përfaqësuesit rajonal dhe kombëtar të bashkive
- Autoritetet publike kombëtare përgjegjëse për zbatimin e parimeve horizontale
- Partnerët ekonomikë dhe socialë
- Organet që përfaqësojnë shoqërinë civile

Produkt 3. Mbështetja e zbatimit efektiv të PO

[1] Të ofrohet mbështetje për zbatimin e programit për institucionet përgjegjëse për zbatimin e PO.

Ky aktivitet do të mbështesë AM, ONMP dhe ONMF në përgatitjen e dokumenteve për tenderat dhe skemat e granteve, në kryerjen e studimeve dhe analizave thelbësore për zbatimin e Programit, si dhe në hartimin dhe zbatimin e aktiviteteve që lidhen me komunikimin dhe vizibilitetin e Programit, si përgatitja e materialeve promovuese, organizimi i eventeve për shpërndarjen e informacionit mbi rezultatet e Programit, etj.

Metoda e ofrimit: kontrata shërbimi

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë si më poshtë:

- AM,
- ONMP
- ONMF

Grupet e synuara janë këto:

-Të rinjtë

- NEET
- Ofruesit e AFP

-Punëdhënësit dhe shoqatat e punëdhënësve

- OSHC-të
- Të tjerë të identifikuar në Strategjinë e Komunikimit
- Publiku i gjerë.

Produkt 4. Zbatimi në mënyrë efektive i monitorimit dhe vlerësimit të PO

[1] të ofrohet mbështetje për monitorimin dhe vlerësimin e PO-së.

Aktiviteti do të mbështesë institucionet e përfshira në zbatimin e Programit në detyrat që lidhen me ngritjen e një sistemi monitorimi për Programin dhe mbledhjen dhe analizimin e të dhënave në lidhje me zbatimin e Programit, si dhe verifikimet e menaxhimit të projektit në zyrë dhe në vend. Aktiviteti përfshin gjithashtu përgatitjen e një raporti vlerësimi (vlerësimi afatmesëm) për të dyja fushat e mbështetjes të mbuluara nga Programi. Gjithashtu, AM do të mbështetet në kryerjen e detyrave të Sekretariatit për Komitetin e Monitorimit Sektorial të Programit: krijimi i KMS, organizimi i takimeve të KMS-së (të paktën dy herë në vit), përgatitja e raporteve dhe dokumentacionit për KMS-në., etj.

Metoda e ofrimit: Kontratë Shërbimi për AT, përfshirë komunikim dhe vizibilitet të PO. Kontratë Shërbimi për vlerësim.

Përfituesit fundorë dhe grupet e synuara:

Përfituesit fundorë janë:

- AM
- ONMP
- ONMF

anëtarë të Komitetit të Monitorimit Sektorial

Kushtet (për të gjitha aktivitetet)

Stafi adekuat i institucioneve të përfshira në zbatimin e PO duhet të sigurohet për një mjedis të qëndrueshëm pune.

Afati kohor indikativ për zbatimin (për të gjitha aktivitetet)

Të gjitha aktivitetet do të zbatohen gjatë gjithë kohëzgjatjes së Programit, me përjashtim të atyre që kanë të bëjnë me vlerësimin, të cilat do të kryhen në vitin 2027, kur do të përgatiten raportet e vlerësimit afatmesëm.

4.2.3 Lista indikative e projekteve madhore për çdo fushë të mbështetjes

NA

4.3 Konsiderata të vlerësuara

4.3.1 Mbrojtja e Mjedisit, Ndryshimet Klimatike dhe Biodiversiteti

Në pjesën Mbrojtja e Mjedisit, Ndryshimet Klimatike dhe Biodiversiteti, programi pranon se megjithëse ndryshimi i klimës nuk është objektivi kryesor, ai mbetet një çështje kritike që kërkon vëmendje. Prandaj, programi synon të përfshijë konsideratat për mbrojtjen e mjedisit dhe ndryshimet klimatike sa herë që është e mundur. Një aspekt i rëndësishëm i këtij integrimi është promovimi i vendeve të gjelbra të punës përmes aktiviteteve që synojnë punësimin e të rinjve. Duke mbështetur krijimin e vendeve të gjelbra, programi njeh rolin vendimtar që luajnë këto vende pune në ruajtjen dhe restaurimin e mjedisit.

Gjithashtu, programi pranon rëndësinë e adresimit të barrierave ekonomike të identifikuara nga të rinjtë, ndërkohë që promovon aktivitete që kontribuojnë në parandalimin dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike. Ai shtrin mbështetjen si për nismat jofitimprurëse të udhëhequra nga të rinjtë, ashtu edhe për iniciativat sipërmarrëse, duke kuptuar rëndësinë e fuqizimit të të rinjve dhe duke mundësuar pjesëmarrjen e tyre në përpjekjet kundër ndryshimeve klimatike. Kjo mbështetje përfshin ngritjen e kapaciteteve për sipërmarrësit, ndihmën në planifikimin e biznesit dhe aksesin në fondet kapitale.

Ndërsa ndërhyrjet në edukim dhe trajnim mund të mos kenë ndikim të drejtpërdrejtë në mjedis, ato mund të kenë efekte pozitive indirekte. Duke rritur ndërgjegjësimin dhe duke përmirësuar nivelet arsimore të qytetarëve, këto ndërhyrje kontribuojnë në ndërtimin e një shoqërie të ditur dhe të ndërgjegjshme për mjedisin. Programi njeh nevojën për të integruar aftësitë e kërkuara nga fuqia punëtore në të gjithë sektorët dhe nivelet për t'iu përshtatur ndryshimeve klimatike dhe në përputhje me rregulloret mjedisore. Aftësitë transversale, duke përfshirë aftësitë në Shkencë, Teknologji, Inxhinieri dhe Matematikë (STEM), janë prioritare, pasi ato janë thelbësore për përmbushjen e sfidave të paraqitura nga ndryshimet klimatike dhe kërkesat mjedisore.

Duke integruar këto masa, PO synon të kontribuojë në mbrojtjen e mjedisit, të rrisë aftësinë përshtatëse me ndryshimet klimatike dhe të zhvillojë një fuqi punëtore të aftë për të adresuar sfidat e ngutshme që lidhen me ndryshimin e klimës dhe qëndrueshmërinë mjedisore.

Në përgjithësi, programi njeh rëndësinë e përfshirjes së konsideratave për mbrojtjen e mjedisit dhe ndryshimet klimatike në aktivitetet e tij. Ai synon të promovojë krijimin e vendeve të gjelbra të punës, të

mbështesë iniciativat e udhëhequra nga të rinjtë, të përmirësojë iniciativat sipërmarrëse dhe të integrojë aftësitë e nevojshme për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike dhe pajtueshmërinë mjedisore. Nëpërmjet këtyre përpjekjeve, programi përpiqet të luajë një rol domethënës në mbrojtjen e mjedisit dhe nxitjen e zhvillimit të qëndrueshëm.

4.3.2 Barazia gjinore dhe fuqizimi i grave dhe vajzave

Sipas kodeve gjinore të DAC të OECD-së të identifikuar në pjesën 1.1, ky program është etiketuar si G1. Kjo nënkupton që barazia gjinore është një objektiv i rëndësishëm dhe do të përfshihet gjatë gjithë veprimit dhe do të promovohet në të gjitha nivelet. Të rinjtë NEET me përgjegjësi të kujdesit familjar janë pothuajse të gjitha gra. Mungesa e aftësive të tyre për punësim, e cila rezulton nga nivelet mesatare të ulëta të arsimimit, të kombinuara me situatat socio-ekonomike të privuara dhe të pambrojtura, paraqesin barriera shtesë për hyrjen në jetën e punës dhe gjetjen e një pune. Shumica dërrmuese janë të martuara. Ato përfaqësojnë rreth 17% të totalit NEET (30,716).

Objektivat specifike 1 dhe 2 janë formuluar për të mbështetur gratë e reja, si pjesë e grupeve vulnerabil në tregun e punës për të ofruar mbështetje të përshtatur dhe të bazuar në nevojat për arritjen e barazisë gjinore dhe fuqizimin e grave dhe vajzave për veprime më me ndikim.

Ky veprim do të mbështesë barazinë e të rinjve dhe rolin e tyre në luftën kundër diskriminimit të bazuar në orientimin seksual, identitetin gjinor dhe shprehjen e gjinisë. Veprimi konsideron gjithashtu nevojën për përfshirjen e një qasjeje edukimi transformues gjinor përgjatë zhvillimit të komunitetit, proceseve konsultative dhe vendimmarrjes dhe nevojën për t'u fokusuar në fuqizimin e grave të reja dhe për të siguruar pjesëmarrjen e tyre në jetën ekonomike dhe sociale në nivel komunitar, lokal dhe kombëtar. Ky veprim do të sigurojë që askush të mos mbetet pas, veçanërisht gratë dhe vajzat.

Veprimi do të mbështesë iniciativat jofitimprurëse të drejtuara nga të rinjtë, por aktivitetet e identifikuara lejojnë gjithashtu mbështetjen për iniciativat e fuqizimit të vajzave dhe grave, duke marrë parasysh rëndësinë e barrierave ekonomike të identifikuara nga të rinjtë dhe faktin që ekonomia është një nga aspektet e rëndësishme më të prekura nga diskriminimi dhe pabarazia gjinore, së bashku me familjet dhe shkollat.

Të gjithë treguesit e duhur (duke iu referuar personave të kontaktuar dhe të mbështetur, projekteve të udhëhequra nga të rinjtë etj.) do të përfshijnë statistikat e sipas ndarjes gjinore.

4.3.3. Të drejtat e njeriut

Duke pasur parasysh që stereotipet, paragjykimet dhe diskriminimi në bazë të kombësisë ose origjinës etnike, moshës, kushteve shëndetësore, aftësisë së kufizuar, gjinisë dhe gjendjes civile dhe familjare, etj, njihen si një nga kërcënimet për integrimin efektiv të grupeve vulnerabil, do t'i kushtohet vëmendje e duhur për të siguruar që respektimi i parimeve të të drejtave të njeriut të përfshihet në të gjitha ndërhyrjet e lidhura me PO (në shërbime dhe programe, kurrikulat e trajnimit, standardet etj.) dhe të shpërndahen përmes mesazheve kyçe gjatë ndërveprimit me aktorët përkatës (të rinjtë, punëdhënësit, ofruesit e shërbimeve etj.).

Veprimi miraton një qasje të bazuar në të drejta dhe përfshin mbështetje për zbatimin e të gjitha të drejtave në mënyrë të barabartë, rritjen e llogaridhënies dhe transparencës, si dhe gjithëpërfshirjen dhe pjesëmarrjen. Trajtimi i shkeljeve të të drejtave të njeriut, lufta kundër diskriminimit të bazuar në orientimin seksual, identitetin gjinor dhe shprehjen e gjinore, zhdukja e racizmit, sigurimi i diversitetit dhe adresimi i ndërsektorialitetit janë vetëm disa aspekte që duhen trajtuar për t'i shërbyer dhe mbështetur më mirë të rinjtë.

Në këtë drejtim, vëmendje e veçantë do t'i kushtohet grupeve të të rinjve më vulnerabil të marzhinalizuar; ndër të tjera, të rinjtë në konflikt, të rinjtë në varfëri, të rinjtë nga grupet etnike/fetare/sociale dhe pakicat e tjera, si dhe të rinjtë LGBTIQ. Qëllimi është të ofrohet mbështetje e mjaftueshme kundër diskriminimit dhe ndërsektorialitetit, në mënyrë që ata të fuqizohen për të marrë iniciativën, së bashku me të rinjtë e tjerë.

4.3.4 Aftësia e kufizuar

Duke pranuar se përmirësimi i pozitës së përgjithshme socio-ekonomike i personave me aftësi të kufizuara varet nga pjesëmarrja e tyre në tregun e punës, do t'i kushtohet vëmendje e duhur përfshirjes së tyre në shërbime dhe programe. Parakushti thelbësor për efektivitetin e plotë të ndërhyrjeve të planifikuara është një qasje e individualizuar ndaj vlerësimit të nevojave dhe ofrimit të integruar të shërbimeve që kërkon përpjekje intensive dhe të koordinuara të ofruesve të ndryshëm të shërbimeve.

Për të garantuar akses në shërbime, të gjitha ambientet do të përshtaten për të plotësuar nevojat e personave me aftësi të kufizuara. Gjatë zhvillimit të standardeve për hapësirat rinore, si dhe gjatë procesit të përshtatjes dhe krijimit të hapësirave për të rinjtë, do të zbatohen parimet e dizajnit universal, me qëllim që të gjitha hapësirat të jenë të aksesueshme për të rinjtë me aftësi të kufizuara. Për të siguruar integrimin në tregun e punës të NEET-ve të rinj me aftësi të kufizuara, do të ofrohen shërbime dhe programe të përshtatura (duke përfshirë aksesin për shërbimet e dixhitalizuara).

Sipas kodeve të DAC Aftësia e kufizuar të OECD-së të identifikuar në pjesën 1.1, ky program është etiketuar si D1. Edhe pse ky PO nuk synon aftësinë e kufizuar si objektiv kryesor, veprimi është krijuar për t'ju adresuar të gjithë të rinjve, përfshirë ata në situatat më të cenueshme. Në këtë drejtim, të rinjtë me aftësi të kufizuara janë identifikuar si një nga grupet e synuara të PO. Duke marrë parasysh që aftësia e kufizuar priret të jetë një dobësi, me infrastrukturë të kufizuar të aksesueshme dhe sisteme arsimore që nuk janë mjaft gjithëpërfshirëse për të rinjtë me aftësi të kufizuara, masat e zbatimit do të përfshijnë prioritetet që lidhen me fuqizimin e të rinjve me aftësi të kufizuara në grantet e dhëna sipas rezultatit 1.1.

4.3.5 Demokracia

Konsultimet e synuara me të rinjtë, të kryera me rreth 1200 të rinj gjatë procesit të zhvillimit të Strategjisë Kombëtare për Rininë 2029, nxjerrin në pah se si të rinjtë kanë theksuar, në disa raste, mungesën e përfaqësimit të tyre në vendimmarrje në nivele të ndryshme, me një fokus të veçantë te të rinjtë e pafavorizuar. Kultura patriarkale kufizon pjesëmarrjen domethënëse në vendimmarrje të vajzave dhe grave të reja, por edhe të të rinjve LGBTIQ+ (që vuajnë nga kriminalizimi dhe stigma). Konsultimet me të rinjtë, organizatat rinore dhe organizatat në shërbim të rinisë kanë nënvizuar gjithashtu mungesën e përgjithshme të një kuadri demokratik që të jetë i favorshëm për pjesëmarrjen aktive të të rinjve dhe të ofrojë hapësirë dhe mundësi të mjaftueshme për pjesëmarrje domethënëse. Ky veprim synon t'u ofrojë të rinjve mundësi duke synuar përmirësimin e aksesit të tyre në platforma dhe ambiente ku zëri i tyre mund të dëgjohet më mirë. Ndërkohë që nevojiten më shumë veprime nga vendimmarrësit për të përfshirë dhe angazhuar të rinjtë në vendimmarrje lidhur me politikat, ky PO është planifikuar të mbështesë të rinjtë të zhvillojnë kompetencat, aftësitë dhe besimin e tyre për të folur për çdo sektor dhe subjekt me interes për ta. Prandaj, veprimi është planifikuar në lidhje me iniciativat e tjera rajonale dhe kombëtare që mbështesin shoqërinë civile, duke përfshirë shoqërinë civile të të rinjve për të marrë pjesë në zhvillimin e politikave.

4.3.6 Ndjeshmëria ndaj konfliktit, paqja dhe aftësia për t'u përshtatur

Në përputhje me Rezolutën 2250 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, të rinjtë shihen si aktorë kryesorë në garantimin e paqes dhe sigurisë, jo më pak sepse jeta e tyre është më e prekur nga ndikimi i konflikteve dhe pasigurisë. Paqja, siguria dhe veprimet humanitare konsiderohen nga të rinjtë si komponentët kryesorë të angazhimit të të rinjve në mbarë botën, ndërsa ekziston një numër i paprecedentë i organizatave rinore të përkushtuara për të ndihmuar të rinjtë ose për t'i përfshirë ata në krijimin e shoqërive paqësore dhe të drejta.

4.4 Risqe dhe supozime

Kategoria	**Risqet**	**Probabiliteti I lartë/ I mesëm/ I ulët)**	**Ndikimi I lartë/ I mesëm/ I ulët)**	**Masa zbutëse**
1- Mjedisi i jashtëm	Situata e pafavorshme ekonomike ndikon në zbatimin e PO-së dhe zbatimin e plotë të GR-së	**U**	**L**	Përpjekje shtesë për të motivuar punëdhënësit që të marrin në konsideratë përfitimet për përfituesit përfundimtarë që mund të mos jenë të menjëhershme, por sigurisht që do të ndihmojnë kur tregu i punës të rimëkëmbet.
3-Për njerëzit dhe organizatat	Për shkak të një numri të madh të palëve të interesit në sektor, koordinimi dhe përfshirja e dobët mund të pengojnë	**M**	**M**	Ofrimi i mbështetjes për organet koordinuese të GR për të përmirësuar dhe siguruar koordinimin.

	zbatimin e përgjithshëm			
3-Për njerëzit dhe organizatat	Interesi i pamjaftueshëm i të rinjve NEET për të marrë pjesë në GR	**M**	**M**	Do të bëhen përpjekje të forta për të rritur interesin dhe motivimin e grupit të synuar për të marrë pjesë në ndërhyrjet e planifikuara. OShC-të, punonjësit e të rinjve, zyrat rinore dhe AKPA dhe AKR do të kenë një rol vendimtar në dhe do të kenë kapacitet shtesë për të komunikuar në mënyrë efektive përmes Portalit të dedikuar për të Rinjtë dhe për të ofruar shërbime për këtë grup të synuar.
3-Për njerëzit dhe organizatat	Organizatat e udhëhequra nga të rinjtë kanë kapacitete të kufizuara për të aksesuar fonde, ato mund të përballen me probleme kur përpiqen të organizohen ligjërisht, ato kanë përvojë të kufizuar në menaxhim projekti, menaxhim financiar dhe ligjor dhe advokim.	**M**	**M**	Kjo është e natyrshme, pasi është thelbësore për organizatat e drejtuara nga të rinjtë që të përbëhen nga njerëz me përvojë të kufizuar, por gjeneron risk për grupin e synuar. PO do të mbështetet në përvojën e AKR për të zbatuar mekanizmin e granteve për organizatat rinore. Mbështetje e mëtejshme për zhvillimin e kapaciteteve do t'u ofrohet përfituesve të granteve.
2-Për planifikimin, proceset dhe sistemet	Bashkëpunimi/koordinimi i donatorëve në fushën e zhvillimit të aftësive nuk arrin të krijojë sinergji ose të shmangë përsëritjen	**U**	**M**	Raportimi i rregullt i zbatimit të GR-së do t'i dorëzohet GMPI-së për Punësimin dhe Aftësitë, kur të gjithë donatorët aktivë dhe projekti i zhvillimit mblidhen rregullisht. Koordinimi teknik do të organizohet me projekte specifike.
3-Për njerëzit dhe organizatat	Pakësimi i përpjekjeve për të integruar qëndrueshmërinë në programe, për shkak të kompleksitetit të lartë dhe gamës së madhe të sektorëve potencialë të përfshirë	**M**	**M**	Krijoni një kuadër qëndrueshmërie të fokusuar dhe me prioritet që përshkruan qëllimet specifike të qëndrueshmërisë, treguesit kryesorë të performancës (KPI) dhe sektorët ose fushat e synuara ku duhet të përqendrohen përpjekjet për qëndrueshmëri. Kjo do të ndihmojë në parandalimin e shpërndarjes së burimeve dhe përpjekjeve në shumë sektorë. Duke identifikuar dhe theksuar prioritetet kritike të qëndrueshmërisë, mund të siguroheni që burimet e organizatës të kanalizohen në mënyrë efektive.

Supozime të jashtme

Për të siguruar zbatimin e suksesshëm të PO-së, merren parasysh disa supozime kyçe në lidhje me kontekstin e jashtëm:

- Supozimi i parë është se prioritetet e qeverisë dhe orientimet strategjike mbeten të qëndrueshme. Qeveria e Shqipërisë ka përvijuar një cikël të ri politikash nëpërmjet SKPA për periudhën 2023-2030. Kjo strategji ofron një drejtim të qartë dhe shërben si bazë për PO.

- Së dyti, supozohet se përmirësimi i politikës së punësimit dhe AFP-së është në interes të politikës publike dhe përputhet me kërkesën publike. Për më tepër, pritet që përgjegjësit, duke përfshirë zyrtarët dhe palët përkatëse të interesit, të njohin detyrimet, rolet dhe funksionet e tyre ligjore në lidhje me planifikimin e politikave, financimin, zbatimin, monitorimin, kontrollin e cilësisë dhe zhvillimin,

- Një supozim tjetër thelbësor është se punëdhënësit dhe sektori privat në përgjithësi do të ruajnë vullnetin e tyre për të bashkëpunuar dhe për të marrë pjesë aktive si partnerë në zbatimin e politikave të punësimit dhe AFP-së. Angazhimi dhe bashkëpunimi i tyre shihen si thelbësore për suksesin e programit.

- Së fundi, supozohet se ekosistemi që rrethon punëtorët e rinj, organizatat joqeveritare të udhëhequra nga të rinjtë dhe subjekte të tjera përkatëse është i konsoliduar për t'u shtrirë tek të gjithë të rinjtë në Shqipëri. Ky supozim njeh rëndësinë e një qasjeje gjithëpërfshirëse që përfshin një gamë të gjerë palësh interesi dhe siguron kontakt dhe angazhim efektiv me popullsinë e synuar.

5. Pasqyrë e procesit të konsultimit për përgatitjen e Programit Operacional

Procesi i konsultimit për dokumentin e Programit Operacional përfshin hapa të shumtë që synojnë të sigurojnë pjesëmarrjen aktive të partnerëve përkatës dhe shoqërisë civile. Ky Program Operacional është përgatitur në përputhje me Kodin Evropian të Sjelljes së Partneritetit [Rregullorja e Deleguar e Komisionit (BE) Nr. 240/2014 e datës 7 janar 2014 mbi kodin Evropian të sjelljes për partneritetin në kuadrin e Fondeve Evropiane Strukturore dhe të Investimeve] bazuar në metodologjinë për zbatimin e parimit të partneritetit dhe përzgjedhjen e partnerëve të zhvilluar për Programet Operacionale 2024-2027 në Republikën e Shqipërisë sipas IPA III. Në përputhje me Kodin Evropian të Sjelljes për Partneritetin, Komisioni Evropian luajti rol të rëndësishëm në përfshirjen në diskutime dhe sesione të konsultimit teknik gjatë gjithë **fazës përgatitore.**

Partneriteti për Programin Operacional përbëhet nga përfaqësuesit më poshtë:

- Autoritetet publike përkatëse, duke përfshirë përfaqësuesit e autoriteteve lokale.
- Përfaqësues të Partnerëve për Zhvillim në Shqipëri.
- Autoritetet publike kombëtare përgjegjëse për zbatimin e parimeve horizontale
- Partnerët ekonomikë dhe socialë
- Organizatat që përfaqësojnë shoqërinë civile.

Partneriteti u krijua nga zyra SASPAC, në varësi të Zyrës së Kryeministrit, e cila, si NIPAC, po koordinon procesin e programimit për IPA III. Lista e të gjithë partnerëve dhe aktorëve të konsultuar është përfshirë në një aneks (Aneksi nr. 1) të këtij PO. Hartimi i PO ishte planifikuar të mundësonte pjesëmarrjen e plotë të partneritetit në faza të ndryshme të hartimit, duke lehtësuar procesin e bashkë-hartimit.

Takimi i parë konsultativ u mbajt më 6 qershor 2023 dhe paraprakisht me donatorët u nda një prezantim përmbledhës i Programit Operacional në PowerPoint. Takimi kishte për qëllim të diskutonte aspektet kyçe si rezultatet e pritshme, ndarja e buxhetit, struktura institucionale, shtrirja e fushave të mbështetjes, përfshirë objektivat dhe treguesit. U morën reagime të vlefshme dhe pyetje përkatëse nga donatorë si KfW, Delegacioni i BE, Zyra Zvicerane për Bashkëpunim, BERZH, OBSH dhe agjencitë e OKB-së.

Takimi i dytë konsultativ u mbajt më 8 qershor 2023 dhe përfshiu palët e interesuara përkatëse si OSHC-të, përfaqësues nga agjencitë e qeverisë, bashkitë, shoqatat e biznesit dhe akademia. Diskutimi në takim u fokusua kryesisht në rezultatet e pritura dhe shtrirjen e fushave të mbështetjes, me theks të veçantë në aktivitetet dhe grupet e synuara. Ekspertët e sektorit ndihmuan gjatë takimeve konsultative. Gjatë këtij takimi u ngritën pyetje të rëndësishme në lidhje me zbatimin dhe ndikimin e programit.

Roli i Organizatave të Shoqërisë Civile, transparenca në zbatimin e programit, përfshirja e të rinjve të arsimuar, bashkëpunimi me INSTAT-in për identifikimin e të rinjve dhe organizimi i kujdesshëm i përpjekjeve në terren ishin ndër temat kryesore të trajtuara. Konsultimi eksploroi gjithashtu mundësitë e riintegrimit të të rinjve në arsim, përcaktimin e organizatave dhe ndërhyrjeve, ndarjen e praktikave më të mira nga institucione të ngjashme dhe mbështetjen e grupeve joformale me bazë në komunitet, edukimin e punëdhënësve, ndërhyrjet e integruara me njësitë e qeverisjes vendore dhe potencialin për programet e mobilitetit të të rinjve.

Për të siguruar që takimet e konsultimit të përmbushin standardet e kërkuara të afatit kohor, relevancës dhe transparencës, draft-kopjet e dokumenteve përkatëse u ndanë paraprakisht me palët e interesuara. Pas takimeve konsultative, të gjithë aktorëve të ftuar u jepet mundësia të paraqesin komentet e tyre në formë të shkruar në zyrën e SASPAC.

Përveç kësaj, PZGR 2023-2024 u zhvillua me mbështetjen e një procesi të gjerë konsultimi dhe pjesëmarrjeje gjatë viteve 2021-2022 brenda grupeve formale të krijuara (grupet ndërinstitucionale dhe teknike), por edhe në disa takime me aktorët përkatës të promovuar gjatë procesit. Rrjedhimisht, plani

është i artikuluar fuqishëm me planet strategjike kombëtare në fushat e punësimit, arsimit dhe rinisë. Parashikohet që këto grupe mbështetëse të luajnë një rol qendror në mbështetjen e fazës së parë të zbatimit të Planit, monitorimin e fazës pilot dhe propozimin e ndryshimeve për të përmirësuar hartimin e PZGR dhe procedurat e zbatimit.

Duke marrë parasysh komentet e Komisionit Evropian, është planifikuar një raund përfundimtar i konsultimeve me partnerët, së bashku me një konsultim publik. Ky konsultim do të kryhet në përputhje me udhëzimet e përshkruara në Ligjin Nr. 146/2014, Urdhrin Nr. 3/Janar 2021 dhe Kodin Evropian të Sjelljes për Partneritetin. Qëllimi është të lehtësojë miratimin e marrëveshjes së financimit në lidhje me Programin Operacional në Këshillin e Ministrave.

6. Rregullimet e zbatimit

6.1 Marrëveshja e Financimit

Për zbatimin e këtij programi, parashikohet të lidhet një marrëveshje financimi ndërmjet Komisionit dhe Republikës së Shqipërisë.

6.2 Metodat e zbatimit

Komisioni do të sigurojë që të respektohen rregullat dhe procedurat e duhura të BE-së për sigurimin e financimit për palët e treta, duke përfshirë procedurat e rishikimit, kur është e përshtatshme, dhe përputhshmërinë e programit me masat kufizuese të BE-së[1].

Menaxhimi indirekt me një përfitues të IPA III

Ky Program do të zbatohet nën menaxhim indirekt nga Republika e Shqipërisë.

Autoriteti Menaxhues përgjegjës për realizimin e programit është Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit. Autoriteti menaxhues do të jetë përgjegjës për ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve, menaxhimin e shëndoshë financiar, programimin, zbatimin, monitorimin, vlerësimin, informacionin, vizibilitetin dhe raportimin e aktiviteteve të IPA III.

Autoriteti Menaxhues do të mbështetet në ekspertizën sektoriale dhe kompetencën teknike të organit të ndërmjetëm të mëposhtëm për menaxhimin e politikave: Agjencia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi. Ai do të sigurojë menaxhim të shëndoshë financiar të programit.

Detyrat e zbatimit të buxhetit si thirrjet për tenderë, thirrjet për propozime, kontraktimi, menaxhimi i kontratave, pagesave dhe operacionet e të ardhurave, do t'i besohen organit të ndërmjetëm të mëposhtëm për menaxhimin financiar: Njësia Qendrore e Financimit dhe Kontraktimit (NJQFK). Ajo do të sigurojë ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve.

6.3 Shtrirja e faktorit gjeografik për prokurime dhe grante

Faktori gjeografik për sa i përket vendit të krijimit për pjesëmarrje në procedurat e prokurimit dhe dhënies së granteve dhe për sa i përket origjinës së furnizimeve të blera siç përcaktohet në aktin bazë dhe në dokumentet përkatëse kontraktuale do të zbatohet, duke iu nënshtruar dispozitave të mëposhtme.

Nëpunësi autorizues përgjegjës i Komisionit mund të shtrijë përshtatshmërinë gjeografike në bazë të urgjencës ose mungesës së shërbimeve në tregjet e vendeve ose territoreve në fjalë, ose në raste të tjera të vërtetuara siç duhet, kur zbatimi i rregullave të përshtatshmërisë do ta bënte të pamundur ose tejet të vështirë realizimin e këtij programi (Neni 28(10) Rregullorja NDICI-Global Evrope).

[1] www.sanctionsmap.eu Harta e sanksioneve është një mjet IT për identifikimin e regjimeve të sanksioneve. Burimi i sanksioneve buron nga aktet ligjore të publikuara në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Europian (OJ). Në rast mospërputhjeje ndërmjet akteve ligjore të publikuara dhe përditësimeve në faqen e internetit, mbizotëron versioni i OJ.

7. Tabelat financiare sipas fushave të mbështetjes dhe sipas vitit (përfshirë normat e bashkëfinancimit, nëse ka)

Monedha EURO	2024			2025			2026			2027			GJITHSEJ		
	BE për Punësimin e të rinjve														
	Kontributi i BE-së	Bashkëfinancimi Kombëtar	Gjithsej Shpenzime	Kontributi i BE-së	Bashkëfinancimi Kombëtar	Gjithsej Shpenzime	Kontributi i BE-së	Bashkëfinancimi Kombëtar	Gjithsej Shpenzime	Kontributi i BE-së	Bashkëfinancimi Kombëtar	Gjithsej Shpenzime	Kontributi i BE-së	Bashkëfinancimi Financing3	Gjithsej Shpenzime
Fusha e mbështetjes 1	1 000 000	1 250 000	**2 250 000**	9 500 000	2 000 000	**11 500 000**	6 000 000	2 480 000	**8 480 000**	7 500 000	500 000	**8 000 000**	**24 000 000**	**6 230 000**	**30 230 000**
Fusha e mbështetjes 2	0	0	**0**	7 000 000	2 500 000	**9 500 000**	8 000 000	2 000 000	**10 000 000**	5 500 000	540 247	**6 040 247**	**20 500 000**	**5 040 247**	**25 540 247**
Mbështetje tjetër	1 500 000	1 500 000	**3 000 000**	0	130 000	**130 000**		97 000	**97 000**	4 000 000	482 753	**4 482 753**	**5 500 000**	**2 209 753**	**7 709 753**
GJITHSEJ	**2 500 000**	**2 750 000**	**5 250 000**	**16 500 000**	**4 630 000**	**21 130 000**	**14 000 000**	**4 577 000**	**18 577 000**	**17 000 000**	**1 523 000**	**18 523 000**	**50 000 000**	**13 480 000**	**63 480 000**

Shënim: Shkalla e bashkëfinancimit të IPA-së është maksimumi 85% në nivel të secilës fushë të mbështetjes

Shtoni shtyllat përkatëse për shtimin e viteve buxhetore shtesë ose ndani në tabela të veçanta për çdo vit buxhetor, nëse është e nevojshme.

Një vendim i veçantë do të mbulojë shpenzimet në lidhje me Komunikimin Strategjik, Diplomacinë Publike, Auditimin dhe Vlerësimin.

8. Matja e performancës

8.1. Monitorimi dhe raportimi

Monitorimi i zbatimit të Programit Operacional do të synojë mbledhjen dhe analizimin e të dhënave për të informuar mbi progresin drejt arritjes së rezultateve të planifikuara, për të informuar proceset e vendimmarrjes dhe për të raportuar mbi përdorimin e burimeve.

Monitorimi teknik dhe financiar i përditshëm i zbatimit të këtij Programi Operacional do të jetë një proces i vazhdueshëm dhe pjesë e përgjegjësive të partnerit zbatues. Për këtë qëllim, partneri zbatues do të krijojë një sistem të përhershëm monitorimi të brendshëm, teknik dhe financiar për programin dhe do të përgatisë raporte të rregullta progresi (jo më pak se vjetore) dhe raporte përfundimtare.

Çdo raport do të japë një përshkrim të saktë të zbatimit të Programit Operacional, vështirësive të hasura, ndryshimeve të paraqitura, si dhe shkallën e arritjes së Produkteve të tij dhe kontributit në arritjen e Rezultateve të tij, dhe nëse është e mundur, në kohën e raportimit, kontributin për arritjen e ndikimeve të tij, të matura nga treguesit përkatës.

Komisioni mund të kryejë vizita monitoruese shtesë si nëpërmjet stafit të tij ashtu edhe nëpërmjet konsulentëve të pavarur të rekrutuar drejtpërdrejt nga Komisioni për vlerësime të pavarura monitoruese (ose të rekrutuar nga agjenti përgjegjës i kontraktuar nga Komisioni për kryerjen e këtyre vlerësimeve).

Rolet dhe përgjegjësitë për mbledhjen, analizimin dhe monitorimin e të dhënave:

Siç parashikohet në kornizën e rezultateve të IPA III, institucionet do të raportojnë vlerat për të gjithë treguesit përkatës si pjesë e ushtrimit vjetor të mbledhjes së të dhënave. Një shumëllojshmëri mjetesh dhe metodash do të përdoren si burime informacioni për treguesit, siç tregohet në pjesën 4.2.2. Aty ku kërkohen sondazhe, studime ose të ngjashme, ato do të financohen nëpërmjet Programit Operacional.

Në Modelin e qeverisjes të Planit të Zbatimit të Garancisë Rinore, është krijuar grupi ndërinstitucional për të kryer rolin e Komitetit të Monitorimit. Grupi i punës ndërinstitucional kryesohet nga Ministri i Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit dhe anëtarët e tij janë:

- Zëvendësministri i Financave dhe Ekonomisë.
- Përfaqësues nga Zyra e Kryeministrit.
- Ministri i Shtetit për rininë dhe fëmijët.
- Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes.
- Zëvendësministri i Arsimit dhe Sportit.
- Zëvendësministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.
- Drejtori i Përgjithshëm i Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive.
- Drejtor i Përgjithshëm i Agjencisë Kombëtare të Arsimit dhe Formimit Profesional dhe Kualifikimeve.
- Drejtori i Përgjithshëm i Agjencisë Kombëtare të Rinisë.
- Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimit Social Shtetëror.
- Drejtor i Përgjithshëm i Departamentit të Administratës Publike.
- Kryeinspektor i Inspektoratit Shtetëror të Punës dhe Shërbimeve Sociale.
- Drejtori i Përgjithshëm i Institutit të Statistikave.
- Drejtor i Përgjithshëm i Programimit të Buxhetit në Ministrinë e Financave.
- President i Business Albania.
- Kryetar i Unionit të Sindikatave të Pavarura të Shqipërisë.
- Kryetar i Konfederatës së Sindikatave të Shqipërisë.
- Përfaqësues të organizatave ombrellë rinore të caktuar nga Ministri i Shtetit për Rininë dhe Fëmijët.

Mbledhja e të dhënave në lidhje me arritjen e treguesve në fushën e GR dhe monitorimin e GR do të mbështetet në sistemin e informacionit të shërbimit publik të punësimit i cili tashmë mbledh informacion të detajuar për të papunët e regjistruar dhe lejon ndjekjen e pjesëmarrjes së tyre në programet aktive të politikave të punësimit që u drejtohen atyre. Sistemi i informacionit do të

përditësohet për të lejuar regjistrimin specifik të NEET-ve të rinj dhe për të siguruar ndërlidhjen e tij me Portalin Rinor.

Mbledhja e të dhënave për treguesit që lidhen me përfshirjen sociale është përgjegjësi e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Shërbimit Social Shtetëror dhe bashkive. Barazia gjinore do të monitorohet përmes mbledhjes së të dhënave të ndara siç parashikohet me Ligjin për Barazinë Gjinore Nr. 9970.2008, si dhe me mbledhjen ad-hoc të të dhënave për tregues të veçantë.

Në nivel të Programit operacional, një sistem i brendshëm monitorimi do të krijohet nga Autoriteti Menaxhues, i cili do të lejojë monitorimin e ecurisë së zbatimit, do të mundësojë mbledhjen sistematike dhe në kohë të të dhënave për treguesit dhe do të mbështesë raportimin vjetor. Një tabelë e zbatimit të programit do të sigurojë bazën për raportim komunikues dhe të orientuar drejt rezultateve dhe do të lejojë që progresi dhe arritjet e zbatimit të paraqiten vizualisht.

Komiteti i Monitorimit Sektorial, siç parashikohet në nenin 53 të Marrëveshjes Kuadër të Partneritetit Financiar luan një rol kyç në monitorimin dhe raportimin e zbatimit të Programit Operacional.

Komiteti i Monitorimit Sektorial do të përfshijë përfaqësues nga partnerët në përputhje me Kodin Evropian të Sjelljes së Partneritetit [Rregullorja e deleguar e Komisionit (BE) Nr. 240/2014 e 7 janarit 2014 mbi kodin Evropian të sjelljes për partneritetin në kuadrin e Fondeve Evropiane Strukturore dhe të Investimeve] në bazë të metodologjisë për zbatimin e parimit të partneritetit dhe përzgjedhjes së partnerëve të zhvilluar për Programet Operacionale 2024-2027 në Republikën e Shqipërisë në kuadër të IPA III.

Partneriteti për Programin Operacional përbëhet nga përfaqësuesit:

- Autoritetet publike përkatëse duke përfshirë përfaqësuesit rajonal dhe kombëtar të bashkive
- Autoritetet publike kombëtare përgjegjëse për zbatimin e parimeve horizontale
- Partnerët ekonomikë dhe socialë
- Organet përfaqësuese të shoqërisë civile

Sipas rastit, organizatat ombrellë u përfshinë në partneritet.

Autoriteti Menaxhues do të veprojë si Sekretariat për Komitetin e Monitorimit Sektorial të PO.

Pjesëmarrja aktive dhe domethënëse e palëve të interesuara do të sigurohet nëpërmjet:

- Kanaleve për angazhimin e palëve të interesuara të identifikuara sipas fushës së mbështetjes dhe sipas rastit të ë zyrtarizuara.
- Pjesëmarrjes së palëve të interesuara në Komitetet e Monitorimit.
- Pjesëmarrjes së palëve të interesuara në vizitat në terren.
- Sigurimit të rregullt të informacionit për palët e interesuara.
- Në rast të investimit të lokalizuar, do të përfshihen përfituesit vendorë.

Për sa i përket **mekanizmave të llogaridhënies**, do të krijohet Mekanizmi i korrigjimit të ankesave (nëse nuk është krijuar tashmë) dhe do të ofrojë informacion mbi:

- Aksesueshmërinë e kanaleve për të paraqitur ankesa.
- Publikimin e mekanizmit të ankesave.
- Mënyrën e trajtimit të çdo ankese.
- Monitorimin e rasteve dhe efektivitetin e mekanizmit të zgjidhjes së ankesave.
- Mbështetjen e funksionimit të mekanizmave të zgjidhjes së ankesave.

Ekziston një mekanizëm për monitorimin dhe raportimin mbi objektivat gjinore. Statistikat e ndara sipas gjinisë do të mblidhen në kuadër të aktiviteteve ku kjo është e mundur.

Në bazë të raporteve të dhëna nga Autoriteti Menaxhues përpara mbledhjeve, ai në veçanti:

- vlerëson efektivitetin, efikasitetin, cilësinë, koordinimin dhe përputhshmërinë e zbatimit të programeve.
- vlerëson progresin drejt përmbushjes së objektivave, arritjes së produkteve dhe rezultateve të planifikuara, dhe vlerësimit të ndikimit dhe qëndrueshmërisë së asistencës IPA III, duke siguruar koherencë me dialogun e politikave, strategjitë përkatëse të sektorit qendror dhe rajonal ose aktivitetet rajonale dhe shumë-palëshe në Përfituesin IPA III.
- vlerëson raportet vjetore të zbatimit, duke përfshirë ekzekutimin financiar të programeve.

- shqyrton gjetjet dhe konkluzionet përkatëse, si dhe propozimet për masat vijuese korrigjuese që rrjedhin nga kontrollet, monitorimi, vlerësimet dhe auditimet në vend, nëse ka.
- diskuton çdo aspekt përkatës të funksionimit të sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit.
- diskuton për çdo çështje dhe veprim problematik.
- nëse është e nevojshme, vlerëson ose bën propozime për të ndryshuar programet dhe për të ndërmarrë çdo veprim tjetër korrigjues për të garantuar arritjen e objektivave dhe për të rritur efikasitetin, efektivitetin, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e asistencës IPA III.
- vlerëson masat e marra të informimit, publicitetit, transparencës, komunikimit dhe vizibilitetit.

8.2. Vlerësimi

Duke pasur parasysh rëndësinë e programit, do të kryhet një vlerësim afatmesëm dhe përfundimtar për fushat e mbështetjes që përfshihen në këtë Program Operacional të kontraktuar nga përfituesi i IPA III dhe duhet të përfshihet në fushën e mbështetjes "Mbështetje tjetër". siç tregohet në pjesën 4.2.2.

Vlerësimi do të kryhet nga ekspertë ose organe, të brendshme ose të jashtme, funksionalisht të pavarura nga sistemi i menaxhimit dhe kontrollit.

Vlerësimi afatmesëm do të kryhet veçanërisht në lidhje me modelin e Ofrimit të Garancisë Rinore, në funksion të treguesve EMCO dhe në funksion të ofrimit për të rinjtë NEET të një oferte cilësore punësimi, trajnimi ose arsimimi brenda 4 muajve nga identifikimi. Ai gjithashtu do të shqyrtojë shtrirjen, efektivitetin dhe cilësinë e aktiviteteve informuese të zbatuara nga organizatat rinore, duke përfshirë metodat e përdorura, angazhimin e grupeve të synuara dhe rezultatet e arritura.

Vlerësimi përfundimtar do të kryhet për qëllime të llogaridhënies dhe mësimore në nivele të ndryshme, sidomos për vlerësimin e politikave, veçanërisht duke marrë parasysh faktin se PO synon të arrijë rritjen e punësueshmërisë dhe integrimin e NEET në tregun e punës, duke rritur të mësuarit gjatë gjithë jetës dhe duke arritur qëndrueshmërinë dhe shkallëzimin e rezultateve

Raporti i vlerësimit do të ndahet me të gjitha palët përkatëse. Përfituesi i IPA III dhe Komisioni do të analizojnë konkluzionet dhe rekomandimet e vlerësimeve dhe do të vendosin së bashku mbi masat vijuese që do të ndërmerren dhe çdo rregullim të nevojshëm, duke përfshirë, nëse tregohet, riorientimin e mbështetjes.

Afati kohor tregues për vlerësimet afatmesme dhe përfundimtare:

Vlerësimi afatmesëm do të kryhet në vitin 2027.

Vlerësimi përfundimtar do të bëhet në vitin 2030.

8.3. Auditi dhe verifikimet

Auditimet teknike për projektet madhore janë të detyrueshme gjatë zbatimit.

Dispozitat financiare në lidhje me auditimin dhe verifikimet, duke përfshirë auditimet teknike nëse aplikohen, të kryera nga Përfituesi IPA III duhet të përfshihen në fushën e mbështetjes "Mbështetje tjetër", siç tregohet në pjesën 4.2.2.

Pa cenuar detyrimet e zbatueshme për kontratat e lidhura për zbatimin e këtij programi, Komisioni, në bazë të një vlerësimi risku, mund të kontraktojë detyra të pavarura auditimi ose verifikimi për një ose disa kontrata ose marrëveshje.

9 Komunikimi strategjik dhe diplomacia publike

Të gjitha subjektet që zbatojnë veprime të jashtme të financuara nga BE-ja kanë detyrimin kontraktual të informojnë grupet përkatëse për mbështetjen e Bashkimit për punën e tyre duke treguar logon e BE-së dhe një deklaratë të shkurtër financimi sipas rastit në të gjitha materialet e komunikimit që lidhen me projektet në fjalë. Për këtë qëllim, ata duhet të zbatojnë udhëzimet e dhëna në dokumentin udhëzues 2022 *Komunikimi dhe rritja e vizibilitetit të BE-së:Udhëzues për veprimet e jashtme* (ose ndonjë dokument pasues).

Në veçanti, përfituesit e fondeve të BE-së duhet të njohin origjinën e financimit të BE-së dhe të sigurojnë fizibilitetin e duhur të tij duke:

- dhënë një deklaratë që thekson mbështetjen e marrë nga BE-ja në mënyrë të dukshme për të gjitha dokumentet dhe materialin e komunikimit në lidhje me zbatimin e fondeve, duke përfshirë në faqen zyrtare të internetit dhe llogaritë e mediave sociale, ku këto ekzistojnë; dhe

- promovuar veprimet dhe rezultatet e tyre me anë të informacionit të synuar koherent, efektiv dhe proporcional për audienca të shumta, përfshirë median.

Masat e vizibilitetit dhe komunikimit do të zbatohen, sipas rastit, nga subjektet e besuara të administratës kombëtare, kontraktorët dhe përfituesit e granteve. Detyrimet e duhura kontraktuale do të përfshihen, përkatësisht, në marrëveshjet e financimit, marrëveshjet e delegimit dhe kontratat e prokurimit dhe grantit.

Masat specifike të vizibilitetit dhe komunikimit për këtë program do të jenë plotësuese të aktiviteteve më të gjera të komunikimit të zbatuara drejtpërdrejt nga shërbimet e Komisionit Evropian dhe/ose Delegacionet dhe Zyrat e BE-së. Komisioni Evropian dhe Delegacionet dhe Zyrat e BE-së duhet të informohen plotësisht për planifikimin dhe zbatimin e aktiviteteve specifike të vizibilitetit dhe komunikimit, veçanërisht në lidhje me narrativën e komunikimit dhe mesazhet kryesore.

Një plan strategjik komunikimi i Programit Operacional do të përgatitet dhe do të miratohet me Delegacionin e BE-së në përputhje me Udhëzimet e Komisionit për veprimet e jashtme për Komunikimin dhe rritjen e vizibilitetit të BE-së. Ai do të përcaktojë përgjegjësitë e organeve zbatuese të Programit Operacional dhe NIPAC për sa i përket komunikimit.

Plani strategjik i komunikimit i Programit Operacional do të identifikojë mesazhet kryesore, objektivat e komunikimit, audiencat e komunikimit (përfshirë shumëfishuesit), qasjen, aktivitetet e parashikuara të komunikimit, treguesit dhe objektivat kyçe të komunikimit treguesit dhe objektivat e komunikimit kyç RACER, risqet dhe buxhetin e parashikuar. Planet vjetore të komunikimit do të hartohen dhe diskutohen me Delegacionin e BE-së paraprakisht për të koordinuar aktivitetet dhe për të maksimizuar shtrirjen.

NIPAC dhe Autoriteti Menaxhues do të jenë përgjegjës për angazhimin e shtypit dhe menaxhimin e kontakteve me shtypin dhe median.

Në përputhje me planin strategjik të komunikimit të Programit Operacional, do të krijohet një faqe interneti e dedikuar dhe kanale të mediave sociale. Standardet për përdorimin dhe menaxhimin e mediave sociale dhe plani i mediave sociale do të koordinohen ndërmjet organeve zbatuese dhe NIPAC.

10 Qendrueshmëria

Qëndrueshmëria në nivel programi.

Programi Operacional është hartuar për të siguruar qëndrueshmërinë e përfitimeve/rezultateve të arritura përtej zbatimit të tij. Faktorët kryesorë që ndikojnë në qëndrueshmëri janë niveli i pronësisë së përfituesve fundorë, kapacitetet e tyre institucionale dhe operacionale dhe burimet e tyre financiare dhe njerëzore për funksionimin dhe mirëmbajtjen e rezultateve. Autoriteti Menaxhues do të krijojë një sistem për të monitoruar qëndrueshmërinë e asistencës në kuadër të Programit Operacional gjatë periudhës së qëndrueshmërisë të përcaktuar si periudha ndërmjet përfundimit të periudhës së zbatimit të një veprimi dhe datës përfundimtare për zbatimin e Marrëveshjes përkatëse të Financimit. NIPAC dhe Autoriteti Menaxhues do të monitorojnë qëndrueshmërinë brenda fushës së tyre përkatëse të përgjegjësisë përmes Komitetit të Monitorimit Sektorial (FFPA neni 53(4)(b)) dhe së bashku me Komisionin brenda Komitetit të Monitorimit të IPA (FFPA neni 52(3)). Vlerësimi i qëndrueshmërisë së PO do të jetë një pikë standarde e rendit të ditës në mbledhjet e Komitetit të Monitorimit Sektorial/PO dhe do të përfshihet në vlerësimet e PO-së.

Qëndrueshmëria e Operacioneve.

Përfituesit përfundimtarë duhet të garantojnë që kontratat të zbatohen në përputhje me objektivat e përcaktuara për projektet/kontratat dhe që rezultatet të maten duke përdorur treguesit e zbatueshëm për projektet/kontratat siç përcaktohen në dokumentet përkatëse. Për të siguruar që rezultatet e krijuara nga projektet/kontratat e financuara në kuadër të Programit Operacional të

zgjasin pas përfundimit të periudhës së zbatimit të projekteve/kontratave, Autoriteti Menaxhues së bashku me Organin e Ndërmjetëm për Menaxhimin e Politikave dhe Organin e Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar, do të vendosë kushtet e qëndrueshmërisë të zbatueshme për rezultatet e prekshme dhe jomateriale sipas rastit.

Në rastin e punëve dhe furnizimeve të kontraktuara drejtpërdrejt, do të krijohen mekanizma bashkëpunimi midis Autoritetit Menaxhues dhe përfituesve përfundimtarë për planifikimin dhe zbatimin e veprimeve të parashikuara, si dhe përgjegjësitë e përfituesve përfundimtarë për të siguruar qëndrueshmërinë e asistencës IPA III. Kalimi i pronësisë do të vendoset në një marrëveshje formale e cila gjithashtu do të sigurojë angazhimin e tyre për të siguruar burimet financiare dhe njerëzore për funksionimin dhe mirëmbajtjen e rezultateve pas përfundimit. Në rastin e organeve publike, qëndrueshmëria e operacioneve të financuara do të sigurohet nëpërmjet përfshirjes në programin buxhetor afatmesëm. Në rastin e skemave të granteve, qëndrueshmëria do të jetë një parim udhëzues për përzgjedhjen e operacioneve. Kontrata e grantit do të përfshijë dispozita specifike për të garantuar qëndrueshmëri.

Autoriteti Menaxhues do të kryejë kontrolle të qëndrueshmërisë për operacionet e përfunduara në përputhje me procedurat e tij.

Përfituesit përfundimtarë janë të detyruar të garantojnë përdorimin e qëndrueshëm të rezultateve në përputhje me Programin Operacional, kontratën ose ekuivalentin. Përfituesit përfundimtarë janë të detyruar të ndajnë buxhet për të siguruar funksionimin dhe mirëmbajtjen e produkteve dhe të mbulojnë kostot e funksionimit dhe mirëmbajtjes së tyre. Marrësit përfundimtarë duhet t'i rikthejnë rezultatet në gjendjen e tyre fillestare në rast të dëmtimit të tyre ose të zëvendësojnë rezultatet me ato të cilësisë dhe funksionalitetit minimal të barabartë në rast të shkatërrimit të tyre.

Shkelja e kushteve për qëndrueshmëri mund të çojë në rimbursim të kontributit të BE-së, në rast se përfituesit përfundimtarë nuk marrin masat e nevojshme korrigjuese për eliminimin e mangësive të ndodhura.

Aneksi 1: Lista e palëve të interesuara që morën pjesë në takimet e konsultimit për Programin Operacional mbi BE-në për Punësimin e të Rinjve 2024-2027

Data: 8 qershor 2023

Ora: 9:30 paradite

Nr.	Emri	Mbiemri	Organizata
1.	Ana	Mullanji	Organizata Përtej Barrierave
2.	Mirsida	Skenderas	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
3.	Gerry	Mcweeney	OBSH
4.	Elsa	Dervishi	Forumi i Grave Elbasan
5.	Edisona	Xhani	Instituti për Bashkëpunim dhe Zhvillim Shqipëri
6.	Mariza	Rama	Kongresi Rinor Kombëtar i Shqipërisë
7.	Ana	Zacharian	Albanian Skills
8.	Entela	Gjyla	Albanian Skills
9.	Alma	Uku	Caritas Albania
10.	Enkeleda	Ndoj	Caritas Albania
11.	Mirela	Arqimandriti	Qendra Aleanca Gjinore për Zhvillim
12.	Jehona	Varfi	SEKTRA
13.	Juliana	Hoxha	Partners Albania
14.	Besnik	Alku	Fondacioni Shqiptar për Zhvillimin e Kapaciteteve Lokale
15.	Lindita	Manga	Fondacioni Shqiptar për Zhvillimin e Kapaciteteve Lokale
16.	Myftar	Doçi	Qendra Kombëtare Burimore e Trajnimit dhe Asistencës Teknike
17.	Ariana	Haxhiu	Qendra Kombëtare Burimore e Trajnimit dhe Asistencës Teknike
18.	Andi	Allko	NAO OS Ministria e Financave dhe Ekonomisë
19.	Aisela	Beqiraga	OKB- FAO
20.	Dritan	Nelaj	Fondacioni Shoqëria e Hapur për Shqipërinë
21.	Juela	Shamku	Agjencia Kombëtare e Rinisë

22.	Lira	Spiro	Agjencia Kombëtare e Rinisë
23.	Genc	Myftiu	Agjencia për Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik
24.	Klaudio	Pulaha	Qendra për të Drejtat e Fëmijës Shqipëri
25.	Dritan	Ziu	Roma Active Shqipëri
26.	Aldiona	Gjikondi	Agjencia e Zhvillimit Ekonomik Lokal
27.	Nikolla	Pulla	Agjencia e Zhvillimit Ekonomik Lokal
28.	Uenda	Aruçi	Shoqata Ndërkombëtare për Solidaritet
29.	Roberta	Profka	Shoqata Ndërkombëtare për Solidaritet
30.	Manjola	Stefani	Sot për të Ardhmen
31.	Migena	Nako	Shoqata Ndërkombëtare për Solidaritet
32.	Lorena	Zajmi	Ministri i Shtetit për rininë dhe fëmijët
33	Eno	Ngjela	UNDP
34.	Mirlinda	Bushati	UNICEF
35.	Anita	Lushi	Rrjeti Shqiptar i Fuqizimit të Grave
36.	Renis	Meta	Linja e Këshillimit për Gra dhe Vajza
37.	Enkelejda	Kallçiu	Terre des hommes Shqipëri
38.	Besnik	Kadesha	Save the Children
39.	Endri	Teta	World Vision
40.	Etleva	Martiri	DBE
41.	Edison	Hoxha	Qendra për të Drejtat e Punës
42.	Ilir	Xhemalaj	Sindikata Kombëtare e Operatorëve Telefonikë
43.	Sajmira	Kopani	ILO

Aneksi 2: Lista e akronimeve

AFD	Agjencia Franceze e Zhvillimit
AI	Inteligjenca Artificiale
LEK	Leku shqiptar
MATP	Masat Aktive të Tregut të Punës
KSHK	Korniza Shqiptare e Kualifikimeve
BMZ	Ministria Federale e Gjermanisë për Bashkëpunimin Ekonomik dhe Zhvillimin
CFCU	Njësia Qendrore e Kontraktimit dhe Financimit
OSHC	Organizata e Shoqërisë Civile
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
NJZH	Njësi Zhvillimi
ECEC	Edukimi dhe kujdesi në fëmijërinë e hershme
PEI	Plani Ekonomik dhe i Investimeve për Ballkanin Perëndimor dhe Axhenda e Gjelbër
EMCO	Kuadri i Treguesve për Komitetin e Punësimit
EMIS	Sistemi i Menaxhimit të Informacionit për Arsimin
ZP	Zyrë Punësimi
PNP	Programe të Nxitjes së Punësimit
KEK	Korniza Evropiane e Kualifikimeve
PRE	Programi i Reformës Ekonomike
ESCO	Aftësitë, Kompetencat, Kualifikimet dhe Profesionet Evropiane
FSE	Fondi Social Evropian
FET	Fondacioni Evropian i Trajnimeve
BE	Bashkimi Evropian
EURES	Shërbimi Evropian i Punësimit
PBB	Prodhimi i Brendshëm Bruto
GIZ	Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
QSH	Qeveria e Shqipërisë
SMIAL	Sistemi i Menaxhimit të Informacionit të Arsimit të Lartë
ONMP	Organi i Ndërmjetëm për Menaxhimin e Politikave
ONMF	Organi i Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar
TIK	Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit
PIP	Plani Individual i Punësimit.
ILO	Organizata Ndërkombëtare e Punës
INSTAT	Instituti i Statistikave i Republikës së Shqipërisë
IPA	Instrumenti për Ndihmë Para-Aderimit

GMPI	Grupi për Menaxhimin e Politikave të Integruara
IPS	Sistem i integruar planifikimi
ISCO	Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Profesioneve
Anketa e Fuqisë Punëtore	Anketa e Fuqisë Punëtore
LGBTIQ	Lezbike, homoseksualë, biseksualë, transgjinorë, interseks dhe queer
LLL	Të mësuarit gjatë gjithë jetës
OITP	Observatori i Informacionit të Tregut të Punës
AM	Autoriteti menaxhues
MEKI	Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Novacionit
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
MSHMS	Ministria e Shëndetit dhe Mbrojtjes Sociale
PBA	Programi Buxhetor Afatmesëm
AKPA	Agjencia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë
AKAFPK	Agjencia Kombëtare për Arsimin dhe Formimin Profesional
AKR	Agjencia Kombëtare për Rininë
NEET	Jo në punësim, arsim ose trajnim
SKPA	Strategjia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë
SKA	Strategjia Kombëtare për Arsimin
OJQ	Organizatë jo-qeveritare
KKP	Këshilli Kombëtar i Punës
SKZHIE	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian
SKMS	Strategjia Kombëtare për Mbrojtje Sociale
KKAFP	Këshilli Kombëtar i Arsimit dhe Formimit Profesional
SKR	Strategjia Kombëtare për Rininë
OECD	Organizata për Zhvillim dhe Bashkëpunim
PO	Program Operacional
SHSHP	Shërbimi Shtetëror i Punësimit
PISA	Programi për Vlerësimin Ndërkombëtar të Studentëve
SMIP	Sistemi i Menaxhimit të Informacionit Parauniversitar
RCF	Fondi Rajonal i Sfidës
RPL	Njohja e të nxënit të mëparshëm
SASPAC	Agjencia Shtetërore e Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndihmës
SDC	Bashkëpunimi zvicerian për zhvillim
OZHQ	Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm
SSHP	Sistemi i Shërbimit të Punësimit
AANJ	Anketa e të ardhurave dhe nivelit të jetesës
VNA	Vlerësimi i Nevojave të Aftësive
KSA	Komiteti Sektorial i Aftësive
STEM	Shkencë, Teknologji, Inxhinieri, Matematikë
SWOT	Pikat e forta, Pikat e dobëta, Mundësitë dhe Kërcënimet
AT	Asistencë Teknike
UK	Mbretëri e Bashkuar
UNDP	Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara
UNICEF	Fondi i OKB-së për Fëmijët
AFP	Arsimi dhe formimi profesional
QFP	Qendra të formimit profesional
WBL	Nxënia në punë
GR	Garancia Rinore
PZGR	Plani i zbatimit të Garancisë Rinore

ANEKSI II - KUSHTE TË PËRGJITHSHME

Përmbajtja

Pjesa e parë: Dispozitat e zbatueshme për Aktivitetet për të cilat Përfituesi i IPA III është Autoriteti Kontraktues sipas IMBC-së

Neni 1- Parime të përgjithshme
Neni 2- Shpallja e kontratave fituese të prokurimit dhe grantit
Neni 2a - Përjashtimi dhe masat administrative
Neni 3 - Komunikimi dhe vizibiliteti
Neni 4 – Kontrollet ex-ante dhe ex-post për procedurat e granteve dhe prokurimit dhe kontrollet ex-post për kontratat dhe grantet që do të kryhen nga Komisioni
Neni 5 - Llogaritë bankare, sistemet e kontabilitetiti dhe shpenzimet e pranuara
Neni 6 - Dispozitat mbi pagesat e bëra nga Komisioni për përfituesin e IPA III
Neni 7 – Ndërprerja e pagesave 7
Neni 8 – Rikuperimi i fondeve 8
Neni 8a – Korrigjimet financiare dhe mbyllja
Neni 9 - Parimet e përgjithshme për përzgjedhjen e veprimeve
Neni 10 - Model për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve
Neni 11 - Projekti madhor dhe marrëveshja dypalëshe
Pjesa e dytë: Dispozitat e Zbatueshme për këtë Marrëveshje Financimi në tërësi, pavarësisht nga mënyra e menaxhimit
Neni 12- Periudha e pranueshmërisë
Neni 13- Lejet dhe autorizimi
Neni 14- Kërkesat e raportimit
Neni 15- Të drejtat e pronësisë intelektuale
Neni 16 – Konsultimi ndërmjet përfituesit IPA III dhe Komisionit
Neni 17 – Ndryshimi i Marrëveshjes së Financimit
Neni 18 – Pezullimi i kësaj Marrëveshjeje Financimi
Neni 19 – Ndërprerja e kësaj Marrëveshjeje Financimi
Neni 20 - Ligji i zbatueshëm, zgjidhja e mosmarrëveshjeve
Neni 21 – Masat kufizuese të BE-së 15

Pjesa e parë: Dispozitat e zbatueshme të Aktiviteteve për të cilat Përfituesi i IPA III është Autoriteti Kontraktues sipas IMBC-së

Neni 1
Parime të përgjithshme

1. Qëllimi i Pjesës së Parë është caktimi i rregullave për realizimin e detyrave të besuara për zbatimin e buxhetit të parashikuara në Aneksin I dhe caktimi i të drejtave dhe detyrimeve përkatësisht të përfituesit të IPA III dhe Komisionit në kryerjen e këtyre detyrave.

Pjesa e Parë do të zbatohet për detyrat e realizimit të buxhetit që i besohen përfituesit të IPA III vetëm në lidhje me kontributet e Bashkimit, ose të kombinuara me fondet e përfituesit të IPA III apo të një pale të tretë, në rast se këto fonde zbatohen në një bashkëfinancim.

2. Përfituesi IPA III mbetet përgjegjës për përmbushjen e detyrimeve të përcaktuara në këtë Marrëveshje Financimi dhe në Marrëveshjen Kuadër të Partneritetit Financiar (FFPA). Në përputhje me nenin 7, nenin 18, nenin 19 dhe nenin 21, Komisioni rezervon të drejtën të ndërpresë pagesat, dhe të pezullojë dhe/ose përfundojë këtë Marrëveshje Financimi.

3. Përfituesi i IPA III duhet të respektojë normën minimale të kontributeve të tij të përcaktuara në Aneksin I. Në rastin kur kontributet jepen si nga përfituesi i IPA III edhe nga Bashkimi EvropianEvropian, kontributi i përfituesit të IPA III do të vihet në dispozicion të paktën në fund të periudhës së pranueshmërisë së programit.

4. Masa e kontributit të BE-së e specifikuar në Aneksin I dhe shuma maksimale e ndihmës IPA III bazohet në shumën e shpenzimeve publike të pranueshme. Shpenzim publik i pranueshëm është çdo kontribut publik për financimin e operacioneve, burimi i të cilit është buxheti i autoriteteve publike kombëtare, rajonale ose vendore të përfituesit të IPA III, buxheti i Bashkimit,

buxheti i organeve të së drejtës publike ose buxheti i shoqatave të autoriteteve publike ose të organeve të së drejtës publike. Financimi i kredisë, aty ku përdoret, i jepet organit përgjegjës për të shlyer kredinë, publik kombëtar ose privat kombëtar. Shpenzimet private kombëtare nuk mund të konsiderohen si shpenzime të pranueshme.

5. Për qëllim të zbatimit të nenit 25 të FFPA për mbrojtjen e të dhënave, të dhënat personale:

- përpunohen në mënyrë të ligjshme, të drejtë dhe transparente në lidhje me subjektin e të dhënave;
- mblidhen për qëllime të përcaktuara, të qarta dhe legjitime dhe nuk përpunohen më tej në një mënyrë që është e papajtueshme me ato qëllime;
- janë të përshtatshme, relevante dhe të kufizuara në çka është e nevojshme në lidhje me qëllimet për të cilat përpunohen;
- janë të sakta dhe, kur është e nevojshme, përditësohen;
- përpunohen në një mënyrë që garanton sigurinë e duhur të të dhënave personale dhe
- mbahen në një formë që lejon identifikimin e subjekteve të të dhënave për jo më shumë sesa është e nevojshme për qëllimet për të cilat përpunohen të dhënat personale.

Të dhënat personale të përfshira në dokumentet që duhen mbajtur nga përfituesi i IPA III, në përputhje me paragrafin 2 të nenit 2, duhet të fshihen pasi të kenë mbaruar afatet e përcaktuara në atë paragraf.

Neni 2

Shpallja e kontratave fituese të prokurimit dhe grantit

1. Pa. cenuar nenin 18(5) të FFPA, detyrat e referuara në paragrafin 1 të nenit 1 kryhen nga përfituesi i IPA III në përputhje me procedurat dhe dokumentet standarde të përcaktuara dhe të publikuara nga Komisioni për shpalljen e kontratave fituese të prokurimit dhe grantit në veprimet e jashtme, veçanërisht udhëzuesi praktik për procedurat e kontratave për veprimin e jashtëm të Bashkimit Evropian (PRAG), në fuqi në kohën e fillimit të procedurës në fjalë, si edhe në përputhje me standardet e kërkuara për vizibilitetin dhe komunikimin, të përmendura në Nenin 3(2).

Përfituesi i IPA III kryen procedurat e shpalljes fituese të kontratave të prokurimit dhe dhënies së granteve, lidh kontratat përkatëse, dhe garanton që të gjitha dokumentet përkatëse për gjurmën e auditit të jenë në gjuhën e kësaj Marrëveshjeje Financimi. Për qëllimin e Pjesës së Parë të kësaj Marrëveshjeje Financimi, çdo referencë për kontratat e grantit do të interpretohet gjithashtu si referencë për marrëveshjet e kontributit dhe çdo referencë për përfituesit e grantit do të interpretohet gjithashtu si organizata që kanë nënshkruar marrëveshje kontributi.

2. Pa cenuar nenin 49 të FFPA, përfituesi i IPA III do të mbajë të gjitha dokumentet përkatëse financiare dhe kontraktuale mbështetëse nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi ose nga një datë më e hershme në rast se procedura e prokurimit, thirrja për propozime ose procedura e drejtpërdrejtë e dhënies së grantit fillon përpara hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi, për pesë vjet nga data e mbylljes së një programi. Përfituesi i IPA III do të mbajë në veçanti, sa më poshtë:

a) Procedurat e prokurimit:

i) Njoftimin e parashikimit me dëshminë e publikimit të njoftimit të prokurimit dhe çdo korrigjim të gabimeve;

ii) Caktimin e panelit të listës përfundimtare;

iii) Raportin e listës përfundimtare (përfshirë anekset) dhe kërkesave;

iv) Dëshminë e publikimit të njoftimit të listës përfundimtare;

v) Shkresat për kandidatët që nuk bëjnë pjesë në listën përfundimtare;

vi) Ftesën për tender ose ekuivalente;

vii) Dosjen e tenderit, përfshirë anekset, sqarimet, procesverbalet e mbledhjeve, dëshminë e publikimit;

viii) Caktimin e komisionit të vlerësimit;

ix) Raportin për hapjen e tenderit, përfshirë anekset;

x) Raportin e vlerësimit/negocimit, përfshirë anekset dhe ofertat e pranuara;[1]
xi) Letërnjoftimin;
xii) Shkresën përcjellëse për dorëzimin e kontratës;
xiii) Shkresat për kandidatët që nuk kanë fituar;
xiv) Njoftimin për dhënien/anulimin e kontratës fituese, përfshirë dëshminë e publikimit;
xv) Kontratat e nënshkruara, ndryshimet, klauzolat shtesë, raportet e zbatimit dhe korrespondencën përkatëse.
b) Thirrjet për propozime dhe procedurat direkte për dhënien e granteve:
i) Caktimin e komisionit të vlerësimit;
ii) Raportin e hapjes dhe raportin administrativ, përfshirë anekset dhe kërkesat e pranuara;[2]
iii) Shkresat për aplikantët e suksesshëm dhe të pasuksesshëm pas vlerësimit të dokumentit konceptual;
iv) Raportin e vlerësimit të dokumentit konceptual;
v) Raportin e vlerësimit të kërkesës së plotë ose raportin e negocimit me anekset përkatëse;
vi) Kontrollin e përshtatshmërisë dhe dokumentet mbështetëse;
vii) Shkresat për aplikantët e suksesshëm dhe të pasuksesshëm, së bashku me listën e miratuar rezervë pas vlerësimit të aplikimit të plotë;
viii) Shkresën përcjellëse për dorëzimin e kontratës së grantit;
ix) Njoftimin e shpalljes/anulimit me dëshminë e publikimit;
x) Kontratat e nënshkruara, ndryshimet, kushtet dhe korrespondencën përkatëse.
Gjithashtu, dokumentet financiare dhe kontraktuale të përmendura në paragrafin 6(a) dhe (b) të këtij neni do të plotësohen me të gjitha dokumentet mbështetëse përkatëse, siç kërkohet nga procedurat e përmendura në paragrafin 1, si edhe i gjithë dokumentacioni përkatës në lidhje me pagesat, rikuperimet dhe shpenzimet operacionale, për shembull raporti i projektit dhe kontrolleve në terren, pranimi i furnizimeve dhe punimeve, garancitë, raportet e inxhinierëve të mbikëqyrjes.
(3) Operacionet e bashkëfinancuara nga Bashkimit sipas Programit mund të marrin fonde edhe nga donatorë të tjerë siç janë organizatat ndërkombëtare, Shtet Anëtar, vend i tretë ose organizatë rajonale.

Neni 2a
Përjashtimi dhe masat administrative

1. Gjatë zbatimit të procedurave dhe dokumenteve standarde të përcaktuara dhe të publikuara nga Komisioni për shpalljen e kontratave fituese të prokurimit dhe grantit, përfituesi i IPA III duhet të sigurohet, në përputhje me rrethanat, që asnjë kontratë prokurimi ose granti e financuar nga BE-ja të mos i jepet një operatori ekonomik ose aplikanti për grante, nëse operatori ose aplikanti për grante, ose vetë, ose nëpërmjet një personi me kompetenca përfaqësimi, vendimmarrëse ose kontrolli mbi të, është në një nga situatat e përjashtimit të parashikuara në procedurat përkatëse dhe dokumentet standarde të Komisionit.
2. Përfituesi i IPA III duhet të informojë Komisionin menjëherë kur një kandidat, ofertues ose aplikant ndodhet në një situatë përjashtimi të përmendur në paragrafin 1, ose ka kryer parregullsi dhe mashtrim siç përcaktohet në nenin 51 (5) të FFPA, ose ka shfaqur mangësi në përmbushjen e detyrimeve të tij kryespre për zbatimin e një angazhimi ligjor të financuar nga buxheti i Bashkimit.
3. Përfituesi i IPA III duhet të marrë parasysh informacionet që gjenden në Sistemin e Komisionit për Zbulim të Hershëm dhe Përjashtim (EDES) kur akordon kontratat e prokurimit dhe granteve. Njohja me informacionin mund të bëhet nëpërmjet pikës (pikave) të ndërlidhjes ose nëpërmjet konsultimeve duke përdorur mënyrat e mëposhtme: (Komisioni Evropian, Drejtoria e Përgjithshme e Buxhetit, Kontabilisti i Komisionit, BRE2-13/505, B-1049 Bruksel, Belgjikë dhe

[1] Eliminimi i ofertave të pasukseshme pesë vjet pas mbylljes së procedurës së prokurimit.
[2] Eliminimi i ofertave të pasuksesshme tre vjet pas mbylljes së procedurës së grantit.

nëpërmjet e-mailit BUDG-C01-EXCL- DB@ec.europa.eu, ku një kopje i drejtohet Komisionit të përcaktuar në nenin 3 të Kushteve të Veçanta). Çdo kontratë ose grant i lidhur me një kontraktor ose përfitues granti që ndodhet në një situatë përjashtimi në kohën e lidhjes së kontratës, do të përjashtohet nga financimi i Bashkimit dhe mund të zbatohet mekanizmi i korrigjimeve financiare në përputhje me nenin 8a.

4. Kur përfituesi i IPA III merr dijeni për një situatë përjashtimi të përmendur në paragrafin (1) në zbatim të detyrave të përshkruara në Aneksin I, përfituesi i IPA III, sipas kushteve të legjislacionit të tij kombëtar, vendos ndaj operatorit ekonomik ose aplikantit të grantit refuzim nga procedura e dhënë dhe përjashtim nga procedurat e ardhshme të prokurimit ose dhënies së grantit. Përfituesi i IPA III mund të vendosë gjithashtu një gjobë financiare në përpjesëtim me vlerën e kontratës në fjalë. Refuzimet, përjashtimet dhe/ose gjobat financiare do të vendosen pas një procedure kundërshtuese që siguron të drejtën e mbrojtjes së personit në fjalë. Përfituesi i IPA III do të njoftojë Komisionin në përputhje me paragrafin (2).

Neni 3
Komunikimi dhe vizibiliteti

1. Në përputhje me Nenin 24 të FFPA, përfituesi i IPA III merr masa të nevojshme për të garantuar vizibilitetin e financimit të BE-së për aktivitetet që i janë besuar, dhe përgatit një plan koherent aktivitetesh vizibiliteti dhe komunikimi i cili duhet t'i paraqitet Komisionit për miratim brenda 2 muajve nga data e hyrjes në fuqi të Marrëveshjes së Financimit.

2. Këto aktivitete komunikimi dhe vizibiliteti duhet të jenë në përputhje me udhëzimin për veprimin e jashtëm mbi komunikimin dhe rritjen e vizibilitetit të BE-së të përcaktuar dhe të publikuar nga Komisioni, në fuqi në kohën e aktiviteteve.

Neni 4
Kontrollet ex-ante dhe ex-post për procedurat e granteve dhe prokurimit dhe kontrollet ex-post për kontratat dhe grantet që do të kryhen nga Komisioni

1. Komisioni ushtron kontrolle *ex-post* mbi procedurat e shpalljes së fituesve për prokurimin dhe grantet për fazat e mëposhtme:

(a) njoftimi kontratës për prokurim, thirrjet për propozime dhe çdo korrigjim të tyre;
(b) dosje të tenderit dhe udhëzime për aplikantët për grantet;
(c) përbërja e Komisioneve të Vlerësimit;
(d) raporte të vlerësimit, vendim refuzimi dhe shpallje fituesi;[1]
(e) dosje të kontratave dhe shtesave të kontratave.

2. Lidhur me kontrollet *ex-post* Komisioni mund të vendosë pas vlerësimit të riskut:

(a) të kryejë kontrolle *ex-post* për të gjitha dosjet, ose
(b) të kryejë kontrolle *ex-post* mbi një përzgjedhje të këtyre dosjeve, ose
(c) të heqë dorë plotësisht nga kontrollet *ex-post*.

3. Nëse Komisioni vendos të kryejë kontrolle *ex-post*, në përputhje me paragrafin 2(a) pse (b), ai do të njoftojë përfituesin e IPA III për dosjet e përzgjedhura për kontrolle *ex-post*. Përfituesi i IPA III duhet t'i paraqesë Komisionit të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e nevojshëm për dosjen e përzgjedhur për kontroll *ex-post* brenda një muaji nga nënshkrimi i kontratës ose shtesës së kontratës.

4. Komisioni mund të kryejë kontrolle *ex-ante* për miratimin e secilës prej fazave të përmendura në paragrafin 1 për procedurat e dhënies së kontratës që nuk janë përzgjedhur për kontroll *ex-post*. Përfituesi i IPA III do t'i japë Komisionit të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e nevojshëm pasi të jetë informuar se një dosje është përzgjedhur për kontroll *ex-ante*, të paktën në momentin e dorëzimit të njoftimit të kontratës ose udhëzimeve për aplikantët për publikim.

[1] Për kontratat e shërbimit ky hap përfshin kontrolle *ex ante* në lidhje me miratimin e listës së përzgjedhur.

5. Komisioni mund të vendosë të kryejë kontrolle *ex-post*, duke përfshirë auditimet dhe kontrollet në terren, në çdo kohë gjatë ose pas zbatimit të çdo kontrate ose granti të dhënë nga përfituesi i IPA III që rrjedh nga kjo Marrëveshje Financimi. Përfituesi i IPA III do t'i vendosë në dispozicion Komisionit të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e nevojshëm pasi të jetë informuar se një dosje është përzgjedhur për kontroll *ex-post*. Komisioni mund të autorizojë një person ose subjekt që të kryejë kontrolle *ex-post në emër të tij*.

Neni 5

Llogaritë bankare, sistemet e kontabilitetiti dhe shpenzimet e pranuara

1. Pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi, Organi i Kontabilitetit dhe Organi i Ndërmjetëm për Menaxhimin Financiar (IBFM) i përfituesit të IPA III që është autoriteti kontraktues për Programin, hap të paktën një llogari financiare në Euro dhe i paraqet Komisionit Formularin (Formularët) e Identifikimit Financiar së bashku me mandatet përkatëse bankare. Bilanci i përgjithshëm bankar për Programin do të jetë shuma e bilanceve për të gjitha llogaritë bankare të Programit të mbajtura nga Organi i Kontabilitetit dhe të gjitha IBFM pjesëmarrëse në përfituesin IPA III. Raportimi për të gjitha llogaritë bankare të lidhura me çdo program regjistrohet nëpërmjet IPA-APP[1].

2. Përfituesi IPA III duhet të përgatisë dhe t'i paraqesë Komisionit planet e parashikimit të disbursimit për kohëzgjatjen e Programit sipas modelit në pikën (d) të Aneksit IV. Këto parashikime duhet të përditësohen dhe të paraqiten me çdo kërkesë për fonde të përmendur në nenin 6(2) dhe 6(3) me raportin vjetor financiar të përmendur në nenin 14(4) dhe me parashikimin e kërkesave të mundshme për pagesë të përmendura në nenin 33(3) FFPA. Planet e parashikimit të disbursimit duhet të bazohen në nevojat reale dhe aktuale dhe të mbështeten nga analiza e hollësishme e dokumentuar (duke përfshirë kontraktimin e planifikuar dhe planifikimin e pagesës për kontratë) e cila do të vihet në dispozicion të Komisionit, nëse kërkohet.

3. Planet fillestare për parashikimin e disbursimit duhet të përmbajnë një përmbledhje të parashikimeve vjetore të disbursimit për të gjithë periudhën e pranueshmërisë dhe parashikimet mujore të disbursimit për dymbëdhjetë muajt e parë të Programit. Planet e mëvonshme do të përmbajnë përmbledhje të parashikimeve vjetore të disbursimit për bilancin e periudhës së zbatimit të Programit dhe parashikimet mujore të disbursimit për katërmbëdhjetë muajt e tjerë.

4. Kërkohet që përfituesi IPA III të krijojë dhe të ruajë një sistem kontabiliteti në përputhje me Klauzolën 4(3)(a) të Aneksit A të FFPA i cili do të mbajë të paktën informacionin për kontratat e menaxhuara në kuadrin e Programit të specifikuara në Aneksin V.

5. Sipas nenit 57(2) të FFPA, shpenzimet e pranuara në sistemin e kontabilitetit të parashikuar sipas paragrafit 4 duhet të jenë bërë (nga një marrës), pranuar (nga Organi i Ndërmjetëm për Menaxhimin financiar) dhe paguar (nga Organi i Ndërmjetëm për Menaxhimin financiar) dhe të korrespondojnë me shpenzimet aktuale të provuara me dokumente mbështetëse dhe duhet të përdoren kur është e nevojshme për të likuiduar parafinancimin e paguar nga përfituesi i IPA III sipas kontratave lokale.

Neni 6

Dispozitat mbi pagesat e kryera nga Komisioni për përfituesin e IPA III

1. Çdo kërkesë për parafinancim do të përmbajë një pasqyrë të shpenzimeve për Programin, duke përfshirë shumat e kontraktuara, të disbursuara dhe shpenzimet e njohura.

2. Përfituesi i IPA III duhet të paraqesë parashikimet e tij fillestare të disbursimit, të përgatitura sipas nenit 5(2), së bashku me kërkesën e pagesës së parë të parafinancimit. Pagesa e parë e

[1] IPA-APP është një aplikacion i dedikuar IT i zhvilluar nga DG NEAR për të zëvendësuar iPerseus që ishte instrumenti i përdorur për të monitoruar zbatimin e fondeve të para-aderimit nën menaxhimin indirekt nga vendet përfituese (IMBC).

parafinancimit duhet të jetë për 100% të disbursimeve të parashikuara për vitin e parë të planit të parashikimit për disbursimet. Parafinancimi do të mbështetet nga mandatet bankare për të gjitha llogaritë bankare të Programit, nëse është e zbatueshme.

3. Përfituesi i IPA III duhet të paraqesë kërkesat e pagesave vijuese të parafinancimit kur bilanci i përgjithshëm bankar për Programin bie nën nivelin e parashikimeve të disbursimit për pesë muajt e ardhshëm të Programit.

4. Çdo kërkesë për parafinancim shtesë duhet të përmbajë:

a) Bilancet bankare për Programin në datën përfundimtare së kërkesës;

b) Mandatet bankare të përditësuara për të gjitha llogaritë bankare të Programit, nëse ka;

c) Një plan parashikimi të disbursimeve për Programin për katërmbëdhjetë muajt e ardhshëm që nga dita e fundit e kërkesës të përmendur në nenin 5(2).

d) Raportimi i përditësuar në IPA-APP.

5. Përfituesi i IPA III mund të kërkojë, për çdo financim të mëvonshëm, shumën e disbursimeve totale të parashikuara për katërmbëdhjetë muaj që nga data e kërkesës, pa bilancet e përmendura në paragrafin 4(a) në datën e fundit të kërkesës për fonde, të shtuar me çdo shumë të financuar nga përfituesi i IPA III sipas paragrafit 6 dhe që nuk është rimbursuar ende. Periudha prej katërmbëdhjetë muajsh e parashikimit të disbursimit mund të shtyhet, nëse specifikohet në Kushtet e Veçanta.

Komisioni rezervon të drejtën të zbresë çdo pagesë të mëvonshme parafinancimi nëse bilancet e përgjithshme bankare të mbajtura nga përfituesi IPA III në kuadrin e këtij Programi tejkalojnë parashikimin e disbursimit për katërmbëdhjetë muajt e ardhshëm.

6. Kur pagesa reduktohet sipas paragrafit 5, përfituesi i IPA III duhet të financojë Programin me burimet e veta deri në shumën e reduktimit. Përfituesi i IPA III mund të kërkojë më pas rimbursimin e financimit si pjesë e kërkesës së radhës për fonde siç specifikohet në paragrafin 5.

7. Sipas nenit 33(1) të FFPA, Komisioni rezervon të drejtën të përpunojë pagesa të pjesshme brenda kufijve të fondeve në dispozicion. Pasi fondet janë vënë sërish në dispozicion, Komisioni do të përpunojë menjëherë pagesën e shumës së mbetur.

8. Komisioni ka të drejtë të rikuperojë bilancet e tepërta bankare që kanë mbetur pa u përdorur për më shumë se dymbëdhjetë muaj. Para ushtrimit të kësaj të drejte, Komisioni fton përfituesin IPA III që të japë arsyet e vonesës në disbursimin e fondeve dhe të demonstrojë nevojën e vazhdueshme për to gjatë dy muajve të ardhshëm.

6. Interesat e gjeneruara nga llogaritë bankare të përdorura për këtë Program, nuk do t'i ngarkohen Komisionit.

7. Sipas nenit 33(4) të FFPA, nëse afati kohor për kërkesën e pagesës ndërpritet nga Komisioni për më shumë se dy muaj, përfituesi IPA III mund të kërkojë një vendim nga Komisioni nëse duhet të vazhdojë ndërprerja e afatit kohor.

8. Deklarata përfundimtare e certifikuar, e përmendur në Nenin 36(1) (a) të FFPA-së, i paraqitet NAO-s jo më vonë se gjashtëmbëdhjetë muaj pas përfundimit të periudhës së pranueshmërisë.

Neni 7

Ndërprerja e pagesave

1. Pa cenuar pezullimin ose përfundimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi në përputhje përkatësisht me nenet 18 dhe 19, si dhe pa cenuar nenin 38 të FFPA, Komisioni mund të ndërpresë pagesat pjesërisht ose plotësisht, nëse:

a) Komisioni ka konstatuar ose ka shqetësime serioze se përfituesi i IPA III ka kryer gabime të konsiderueshme, parregullsi apo mashtrime që vënë në dyshim ligjshmërinë ose rregullsinë e transaksioneve të veçanta të rëndësishme në zbatimin e Programit, ose nuk ka përmbushur detyrimet e tij në kuadrin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, duke përfshirë detyrimet në lidhje Komunikimin Strategjik dhe Diplomacinë Publike;

b) Komisioni ka konstatuar ose ka shqetësime serioze në lidhje se përfituesi i IPA III ka kryer gabime sistematike ose të përsëritura, parregullsi, mashtrime ose shkelje të detyrimeve në kuadrin

e kësaj Marrëveshjeje Financimi apo të tjerave si kjo, me kusht që këto gabime, parregullsi, mashtrime ose shkelje të detyrimeve të kenë ndikim material në zbatimin e Marrëveshjes së Financimit apo të vënë në dyshim besueshmërinë e sistemit të brendshëm të kontrollit të përfituesit IPA III ose ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve kryesore.

Neni 8
Rikuperimi i fondeve

1. Përveç rasteve të përmendura në Nenin 40 të FFPA, Komisioni mund të rikuperojë fondet nga përfituesi i IPA III, siç parashikohet në Rregulloren e Financimit, veçanërisht në rastet e mëposhtme:

(a) mosrealizimi i arritjes së objektivave dhe rezultateve të Programit të përcaktuara në Aneksin I;

(b) mos-garantimi i përdorimit të aseteve dhe produkteve për qëllimet e synuara të përcaktuara në Aneksin I;

(c) shpenzime të papranueshme;

(d) mosrespektimi i normës së bashkëfinancimit, siç parashikohet në Aneksin I;

(e) shpenzime të krijuara si rezultat i gabimeve, parregullsive, mashtrimeve ose shkeljes së detyrimeve në zbatimin e Programit, veçanërisht në procedurën e prokurimit dhe dhënies së granteve.

(f) dobësi ose mangësi në menaxhim dhe sisteme kontrolli të përfituesit të IPA III që çojnë në aplikimin e korrigjimeve financiare,

2. Në përputhje me të drejtën kombëtare, NAO rikuperon kontributin e Bashkimit që i paguhet përfituesit IPA III nga marrësit të cilët ishin në secilën nga situatat e përcaktuara në paragrafin 1 pikat b) ose d) të këtij Neni ose të përmendur në nenin 40 të FFPA-s. Fakti që NAO nuk arrin të rikuperojë një pjesë apo të gjitha fondet, nuk e pengon Komisionin të rikuperojë fondet nga përfituesi i IPA III.

3. Shumat e paguara në mënyrë të parregullt ose të rikuperuara nga përfituesi i IPA III, shumat nga garancitë financiare, të performancës dhe parafinancimit të paraqitura mbi bazën e procedurave të prokurimit dhe dhënies së granteve, shumat nga gjobat financiare të vendosura nga përfituesi IPA III ndaj kandidatëve, ofertuesve, aplikantëve, kontraktuesve ose përfituesve të granteve për përfituesin IPA III ose do të përdoren sërish për Programin ose do t'i kthehen Komisionit.

Neni 8a
Korrigjimet financiare dhe mbyllja

Sipas neneve 42, 43 dhe 47 të FFPA-së, Komisioni jep udhëzime plotësuese për procedurën e ekzainimit dhe pranimit të llogarive, duke përfshirë korrigjimet financiare dhe mbylljen.

Neni 9
Parimet e përgjithshme për përzgjedhjen e veprimeve

1) Procedurat e përzgjedhjes duhet të plotësojnë parimet e transparencës, trajtimit të barabartë dhe mosdiskriminimit. Ato do të parandalojnë çdo konflikt interesi dhe do të garantojnë përfshirjen e palëve të interesuara dhe njohjen e publikut me informacion.

2) Komiteti Sektorial i Monitorimit do të shqyrtojë dhe miratojë kriteret e përgjithshme për përzgjedhjen e veprimeve të përmendura në nenin 10 brenda gjashtë muajve nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi dhe do të miratojë çdo rishikim të këtyre kritereve në përputhje me nevojat e programimit.

3) Në bazë të nenit 53(7) të FFPA, Komisioni mund të bashkëkryesojë mbledhjet e Komiteteve Sektoriale të Monitorimit.

4) Përfituesi i IPA III do të garantojë që veprimet të përzgjidhen për financim dhe të miratohen në përputhje me kriteret dhe mekanizmat e zbatueshëm për programin, duke përfshirë programin përkatës operacional, dhe që ato të jenë në përputhje me rregullat përkatëse të Bashkimit dhe ato kombëtare.

Neni 10
Modeli për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve

1. Për çdo veprim që nuk bie nën përkufizimin e projektit madhor të përmendur në nenin 3(f) dhe nenin 16(6) të FFPA-së, përfituesi i IPA III do të hartojë një fletë identifikuese për çdo veprim të përzgjedhur për bashkëfinancim të Bashkimit sipas Programit.

2. Modeli për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve duhet të përmbajë, ndër të tjera, elementët e mëposhtëm:

a) identifikimin e veprimit dhe institucionit përgjegjës për zbatimin e tij;

b) një përshkrim përmbledhës të veprimit dhe demonstrimin e përputhshmërisë së tij me programin;

c) rregullimet e zbatimit, risqet dhe supozimet;

d) produktet e pritshme, rezultatet dhe ndikimi, duke përfshirë kontributet në temat horizontale;

e) lidhjet me programet e tjera IPA, IPA II dhe IPA III;

f) marrëveshjet e financimit dhe buxhetin e parashikuar; dhe

g) procedurat e parashikuara për tenderët dhe kontratat.

Modeli i Fletës Identifikuese të Veprimit paraqitet në Aneksin VII.

3. Përfituesi i IPA III do t'i transmetojë një kopje të fletës identifikuese të veprimit Delegacionit të BE-së, i cili pas konsultimit me DG NEAR, do të dërgojë opinionin e tij. Pasi të jetë dhënë një opinion pozitiv mbi fletën identifikuese të veprimit, projekti mund të miratohet nga përfituesi IPA III.

4. Kur natyra e veprimit e justifikon, Komisioni mund të vendosë t'i kërkojë përfituesit të IPA III që të zbatojë nenin 11 për një veprim të caktuar dhe të përgatisë një formular aplikimi, në përputhje me formatet e përcaktuara në Aneksin VI të kësaj Marrëveshjeje Financimi.

Neni 11
Projekti madhor dhe marrëveshja dypalëshe

1).Në përputhje me nenin 16(6) të FFPA, aplikimet për projekte madhore do t'i dorëzohen Komisionit për vlerësim, duke përdorur modelin e Aplikimit për Projekt Madhor (Aneksi VI).

2. Vlerësimi i Komisionit përcakton objektin fizik dhe shpenzimet e pranueshme. Vlerësimi i Komisionit do të përmbyllet ose me një shkëmbim notash (përkatësisht me paraqitjen e aplikimit për projektin madhor nga përfituesi IPA III dhe përgjigjen nga Komisioni që e miraton atë) ose me nënshkrimin e një Marrëveshjeje Dypalëshe me përfituesin e IPA III që përcakton elementët individualë dhe kërkesat specifike për projektin.

3. Marrëveshja dypalëshe ose shkëmbimi i notave, të paktën, do të përmbajë informacionin e mëposhtëm:

a) emri i projektit;

b) identifikimi i vendndodhjes së projektit;

c) një përshkrim konciz të projektit, i ndarë, sipas nevojës, në komponentë individualë;

d) detajet e autoritetit përgjegjës për aplikimin e projektit, organit përgjegjës për zbatimin, autoritetit kontraktues dhe marrësit;

e) detajet e çdo institucioni financiar ndërkombëtar (IFI) ose donatorëve të tjerë të përfshirë në projekt;

f) objektivat specifikë të projektit;

g) një përmbledhje të rezultateve kryesore të analizës socio-ekonomike të kosto-përfitimit;

h) një përmbledhje të analizës financiare;
i) një përmbledhje të gjetjeve kryesore të vlerësimit të ndikimit në mjedis;
j) vlerën totale të parashikuar të projektit, si dhe një zbërthim indikativ të vlerës së elementeve individuale të projektit;
k) kostot totale të parashikuara të projektit, të pranueshme dhe jo të pranueshme, shpenzimet totale publike, kontributin financiar të Bashkimit dhe normën e bashkëfinancimit, të zbatueshme për shpenzimet e pranueshme;
l) çdo kusht specifik në lidhje me projektin;
m) një plan prokurimi indikativ që tregon llojet specifike dhe vlerat e parashikuara të kontratave që do të tenderohen dhe në rast të bashkëfinancimit paralel me IFI-të, identifikimin e kontratave që do të financohen nga IFI-të, si dhe një të dhënë për datën e fillimit të procedurës së tenderimit;
n) një plan indikativ të zbatimit;
o) një listë indikative të treguesve kryesorë që do të përdoren për të demonstruar arritjen e qëllimeve të projektit;
p) datën nga e cila shpenzimet janë të pranueshme.
4. Procedura e prokurimit për një projekt madhor mund të iniciohet nga përfituesi IPA III pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financimi. Asnjë kontratë prokurimi për një projekt madhor nuk mund të nënshkruhet para hyrjes në fuqi të Marrëveshjes Dypalëshe ose përfundimit të shkëmbimit të notave që miratojnë aplikimin e projektit madhor.
5. Modifikimet e projekteve madhore të miratuara i nënshtrohen kufizimeve dhe kushteve të përcaktuara në Marrëveshjen Dypalëshe ose në shkëmbimin e notave.

Pjesa e dytë:
Dispozitat e Zbatueshme për këtë Marrëveshje Financimi në tërësi, pavarësisht nga mënyra e menaxhimit

Neni 12
Periudha e pranueshmërisë

1. Periudha e pranueshmërisë është periudha ku përfundojnë të gjitha aktivitetet operacionale të Programit. Kohëzgjatja e kësaj periudhe është përcaktuar në nenin 2(2) të Kushteve të Veçanta.
Kjo periudhë do të tregohet në marrëveshjet që do të lidhen nga përfituesi i IPA III dhe nga Komisioni në zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, veçanërisht në marrëveshjet e kontributit, kontratat e prokurimit dhe kontratat e granteve.
2. Nëse nuk parashikohet ndryshe në nenin 7 të Kushteve të Veçanta, kontratat dhe shtesat e nënshkruara, shpenzimet e kryera, pagesat e bëra nga autoritetet kombëtare si dhe çdo kosto tjetër që lidhet me aktivitetet e Programit, do të jenë të pranueshme për financim nga BE-ja vetëm nëse janë kryer gjatë periudhës së pranueshmërisë, pa cenuar paragrafin (3) të këtij neni.
3. Në rastin e projekteve madhore, data e fillimit të periudhës së pranueshmërisë është data e miratimit të projektit madhor nga Komisioni, siç përcaktohet në një marrëveshje dypalëshe ose shkëmbim notash.
4. Sipas nenit 29(3)(b) të FFPA-së dhe pa cenuar nenin 28 të tij dhe nenin 7 të Kushteve të Veçanta, shpenzimet e mëposhtme të kryera nga përfituesi i IPA III nuk do të jenë të pranueshme për financim sipas kësaj marrëveshjeje financimi:
a) tarifat bankare, kostot e garancive dhe tarifat e ngjashme;
b) gjobat dhe gjobat financiare;
c) shpenzimet e proceseve gjyqësore;
d) luhatjet e këmbimit valutor;
e) borxhet dhe detyrimet për kamatëvonesën e borxhit (interesin);
f) provizionet për humbjet, borxhet ose detyrimet e ardhshme të mundshme;
g) kreditë ndaj palëve të treta, nëse nuk specifikohet ndryshe në kushtet e veçanta;

h) interesin negativ të vendosur nga bankat ose institucionet e tjera financiare.

5. Kontrata e prokurimit, kontrata e grantit ose marrëveshja e kontributit e cila nuk ka shkaktuar asnjë pagesë, brenda dy viteve nga nënshkrimi i saj, do të ndërpritet automatikisht dhe financimi i saj do të likuidohet, me përjashtim të rasteve të çështjeve gjyqësore para gjykatave ose organeve të arbitrazhit.

Neni 13
Lejet dhe autorizimi

Pa cenuar nenin 27 të FFPA-së, çdo lloj leje dhe/ose autorizimi i kërkuar për zbatimin e Programit duhet të sigurohet në kohën e duhur nga autoritetet kompetente të përfituesit IPA III, në përputhje me të drejtën kombëtare.

Neni 14
Kërkesat e raportimit

1. Për qëllimin e kërkesave të përgjithshme të raportimit në Komision , të përcaktuara në Nenin 59 të FFPA-së mbi raportin vjetor për zbatimin e ndihmës IPA III, NIPAC do të përdorë modelin e dhënë në Aneksin III.

2. Për qëllimin e nenit 60 të FFPA-së, NIPAC dorëzon tek Komisioni një raport për realizimin e aktiviteteve nën menaxhimin indirekt nga përfituesi i IPA III të këtij Programi, të paktën gjashtëmbëdhjetë muaj pas mbarimit të periudhës së pranueshmërisë. NIPAC do të përdorë modelin e dhënë nga Komisioni.

3. Për qëllimet e nenit 61(4) të FFPA, NAO duhet të paraqesë në format elektronik një kopje të të dhënave në sistemin e kontabilitetit të krijuar sipas nenit 4(4), deri më 15 janar të vitit të ardhshëm fiskal. Kjo duhet të mbështetet nga një raport përmbledhës i pa-audituar financiar i nënshkruar, në përputhje me pikën c të Aneksit III.

4. Për qëllimin e kërkesave specifike të raportimit nën menaxhimin indirekt të përcaktuara në nenin 61 (2) (a) dhe 61 (3) të FFPA, NAO në përfituesin e IPA III përdor modelet e dhëna në pikat (a) dhe (b) të Aneksit IV.

Neni 15
Të drejtat e pronësisë intelektuale

1. Kontratat e financuara në kuadrin e kësaj Marrëveshjeje Financimi duhet të sigurojnë që përfituesi IPA III të fitojë të gjitha të drejtat e nevojshme të pronësisë intelektuale në lidhje me teknologjinë e informacionit, studimet, skicat, planet, publicitetin dhe çdo material tjetër të përgatitur për qëllime planifikimi, zbatimi, monitorimi dhe vlerësimi.

2. Përfituesi IPA III duhet të garantojë që Komisioni ose çdo organ apo person tjetër i autorizuar nga Komisioni, të ketë akses dhe të drejtën që të përdorë këtë material. Komisioni do të përdorë këtë material vetëm për qëllimet e veta.

Neni 16
Konsultimi ndërmjet Përfituesit IPA III dhe Komisionit

1. Përfituesi IPA III dhe Komisioni konsultohen me njëri-tjetrin para shkaktimit të ndonjë mosmarrëveshjeje në lidhje me zbatimin ose interpretimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi më tej në zbatim të nenit 20.

2. Nëse Komisioni vihet në dijeni të problemeve për kryerjen e procedurave në lidhje me zbatimin e kësaj Marrëveshje Financimi, ai vendos të gjitha kontaktet e nevojshme me përfituesin IPA III për të rregulluar dhe ndërmarrë çdo hap të nevojshëm.

3. Konsultimi mund të çojë në një ndryshim, pezullim ose ndërprerjen e kësaj Marrëveshje Financimi.

4. Komisioni vë në dijeni rregullisht Përfituesin IPA III mbi zbatimin e aktiviteteve të përshkruara në Aneksin I të cilat nuk përfshihen në Pjesën e Parë të Kushteve të Përgjithshme.

Neni 17

Ndryshimi i Marrëveshjes së Financimit

1. Çdo ndryshim i kësaj Marrëveshjeje Financimi bëhet me shkrim, duke përfshirë shkëmbimin e notave.

2. Nëse Përfituesi i IPA III kërkon një ndryshim, kërkesa duhet t'i paraqitet Komisionit të paktën tre muaj para se ky ndryshim të synohet të hyjë në fuqi, përveç në raste të justifikuara sipas rregullave.

3. Komisioni mund të ndryshojë Dokumentet në Anekset III – VII, pa nevojën për ndryshimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi. Përfituesi i IPA III informohet me shkrim për çdo ndryshim të tillë dhe hyrjen e tij në fuqi.

Neni 18

Pezullimi i kësaj Marrëveshjeje Financimi

1. Marrëveshja e Financimit mund të pezullohet në rastet e mëposhtme:

a) Komisioni mund të pezullojë zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, nëse përfituesi i IPA III shkel një detyrim sipas kësaj Marrëveshjeje Financimi;

b) Komisioni mund të pezullojë zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, nëse përfituesi i IPA III shkel ndonjë detyrim të përcaktuar sipas procedurave dhe dokumenteve standarde të përmendura në nenin 18(2) të FFPA-së;

c) Komisioni mund të pezullojë zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, nëse përfituesi i IPA III nuk përmbush kërkesat për t'i besuar detyrat e zbatimit të buxhetit;

d) Komisioni mund të pezullojë zbatimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi, nëse përfituesi i IPA III vendos të pezullojë ose të pushojë procesin e anëtarësimit në BE;

e) Komisioni mund të pezullojë këtë Marrëveshje Financimi, nëse përfituesi i IPA III shkel detyrimin në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut, parimet demokratike dhe shtetit ligjor, si dhe në rastet e rënda të korrupsionit ose nëse përfituesi i IPA III është fajtor për shkelje të rëndë profesionale të provuar me çdo mjet të justifikuar. Shkelje e rëndë profesionale duhet të kuptohet si një nga sa vijon:

-shkelje e ligjeve ose rregulloreve në fuqi ose standardeve etike të profesionit të cilit i përket një person ose subjekt, ose

- çdo sjellje e gabuar e një personi ose subjekti që ka ndikim në besueshmërinë e tij profesionale, kur kjo sjellje tregon qëllim të gabuar ose pakujdesi të rëndë.

f) Marrëveshja e Financimit mund të pezullohet në rastet e forcës madhore, siç përcaktohet më poshtë. "Forcë madhore" është çdo situatë ose ngjarje e paparashikueshme dhe e jashtëzakonshme përtej kontrollit të palëve që pengon secilën prej tyre në përmbushjen e detyrimeve të tyre, që nuk i atribuohet një gabimi apo pakujdesie nga ana e tyre (ose nga ana e kontraktorëve, agjentëve apo të punësuarve të tyre) dhe që rezulton e pakapërcyeshme, pavarësisht kujdesit të duhur. Defektet në pajisje ose materiale apo vonesat në vënien e tyre në dispozicion, mosmarrëveshjet në punë, grevat ose vështirësitë financiare nuk mund të përdoren si forcë madhore.

Një palë nuk mund të shpallet në shkelje të detyrimeve të saj, nëse pengohet t'i përmbushë nga një rast i forcës madhore për të cilin pala tjetër është informuar në mënyrën e duhur. Një palë që përballet me forcë madhore duhet të informojë palën tjetër pa vonesë, duke deklaruar natyrën, kohëzgjatjen e mundshme dhe efektet e parashikueshme të problemit, dhe ndonjë masë për minimizimin e dëmit të mundshëm. Nëse forca madhore ndikon vetëm në një pjesë të Programit,

pezullimi i Marrëveshjes së Financimit mund të jetë i pjesshëm. Asnjë nga Palët nuk mund të shpallet përgjegjëse për shkelje të detyrimeve të saj sipas kësaj Marrëveshjeje Financimi, nëse pengohet në përmbushjen e tyre për shkak të një force madhore, me kusht që të marrë masat për të minimizuar çdo dëm të mundshëm.

2. Komisioni mund të pezullojë këtë Marrëveshje Financimi pa njoftim paraprak.

3. Komisioni mund të marrë të gjitha masat e nevojshme paraprake para se të ndodhë pezullimi.

4. Në rastin kur njoftohet pezullimi, duhet të specifikohen pasojat për kontratat e prokurimit në vijim apo që do të nënshkruhen dhe kontratat e granteve, si dhe marrëveshjet e kontributit.

5. Pezullimi i Marrëveshjes së Financimit bëhet pa cenuar ndërprerjen e pagesave dhe mbarimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi nga Komisioni, në përputhje me nenin 7 dhe nenin 19.

6. Palët e përfshira fillojnë zbatimin e Marrëveshjes së Financimit menjëherë sapo ta lejojnë kushtet me miratimin paraprak me shkrim të Komisionit. Kjo bëhet pa cenuar ndonjë ndryshim të kësaj Marrëveshjeje Financimi që mund të jetë i nevojshëm për të përshtatur Programin me kushtet e reja të zbatimit, duke përfshirë, nëse është e mundur, zgjatjen e periudhës së pranueshmërisë, ose ndërprerjen e kësaj Marrëveshjeje Financimi në përputhje me nenin 19.

Neni 19

Ndërprerja e kësaj Marrëveshjeje Financimi

1. Nëse çështjet që çuan në pezullimin e kësaj Marrëveshjeje Financimi nuk janë zgjidhur brenda një periudhe maksimale prej 180 ditësh, secila palë mund ta ndërpresë këtë Marrëveshje Financimi pas një njoftimi brenda 30 ditëve.

2. Në rastin kur njoftohet ndërprerja, duhet të specifikohen pasojat për kontratat e prokurimit dhe granteve, marrëveshjet e kontributit në proces dhe këto kontrata ose grante dhe marrëveshjet e kontributit që do të nënshkruhen.

3. Ndërprerja e Marrëveshjes së Financimit nuk përjashton mundësinë që Komisioni të bëjë korrigjime financiare në përputhje me nenet 43 dhe 44 të FFPA-së.

Neni 20

Ligji i zbatueshëm, zgjidhja e mosmarrëveshjeve

1. Kjo Marrëveshje rregullohet nga ligji i BE-së.

2. Nëse një mosmarrëveshje në lidhje me interpretimin, zbatimin ose vlefshmërinë e Marrëveshjes nuk mund të zgjidhet me mirëkuptim, ajo do të zgjidhet me arbitrazh në përputhje me Rregullat e Arbitrazhit të PCA të vitit 2012, sipas sa vijon:

a) Përbërja e panelit

Për pretendimet prej 500 000 Euro ose më shumë: paneli do të përbëhet nga tre arbitra. Secila palë do të caktojë një arbitër brenda 40 ditëve kalendarike pas dërgimit të njoftimit të arbitrazhit. Dy arbitrat e emëruar nga palët do të caktojnë nga ana e tyre një arbitër të tretë për të vepruar si arbitër kryesues.

Për pretendimet nën 500 000 Euro: paneli do të përbëhet nga një arbitër, përveç kur palët bien dakord ndryshe.

Nëse trupi gjykues nuk formohet, brenda 80 ditëve kalendarike pas dërgimit të njoftimit të arbitrazhit, secila palë mund t'i kërkojë Sekretariatit të PCA-së ose autoritetit tjetër të paanshëm të pranueshëm reciprokisht që të caktojë arbitrin(at) e nevojshëm.

b) Selia

Selia e panelit të arbitrazhit do të jetë Hagë, Holandë.

c) Gjuha

Gjuha e proceseve do të jetë gjuha angleze ose një gjuhë tjetër zyrtare e pranueshme reciprokisht e Bashkimit Evropian. Provat mund të paraqiten në gjuhë të tjera, nëse palët bien dakord.

d) Procedura

Përjashtohet përdorimi i masave të sigurimit, ndërhyrjet e palëve të treta dhe ndërhyrjet amicus curiae.

Nëse një palë i kërkon panelit që të trajtojë informacionin ose materialin në mënyrë konfidenciale, vendimi do të merret në formë të një urdhri të arsyetuar dhe pas dëgjimit të palës tjetër (10 ditë kalendarike për të paraqitur parashtrimet). Paneli do të vlerësojë arsyet e kërkesës, natyrën e informacionit dhe të drejtën për mbrojtje efektive gjyqësore. Paneli në veçanti:

- mund t'ia nënshtrojë dhënien e informacionit masave specifike ose
- mund të vendosë kundër nxjerrjes së informacionit, por të urdhërojë prodhimin e një versioni jo-konfidencial ose përmbledhje të informacionit ose materialit që përmban informacion të mjaftueshëm për t'i mundësuar palës tjetër të shprehë pikëpamjet e saj në një mënyrë të kuptueshme.

Nëse panelit i kërkohet të shqyrtojë çështjen me dyer të mbyllura, vendimi merret pasi të dëgjojë palën tjetër (10 ditë kalendarike për të paraqitur parashtrimet). Paneli do të marrë parasysh arsyet e kërkesës dhe kundërshtimet e palës tjetër (nëse ka).

Nëse panelit i kërkohet të interpretojë ose zbatojë ligjin e Bashkimit Evropian, ai do të pezullojë procedurën dhe do t'i kërkojë 'Kryetarit të Gjykatës së Lartë të Parisit' (Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'), në përputhje me nenet 1460 dhe 1505 të Kodit të Procedurës Civile Franceze, që të kërkojë një vendim paraprak nga Gjykata e Drejtësisë e Bashkimit Evropian në përputhje me nenin 267 TFBE. Proceset para tribunalit të arbitrazhit do të rifillojnë pasi të merret vendimi nga juge d'appui. Vendimi i Gjykatës së Drejtësisë dhe i juge d'appui është i detyrueshëm për panelin.

Vendimi i arbitrazhit do të jetë i formës së prerë dhe detyrues për palët dhe do të zbatohet prej tyre pa vonesë.

Megjithatë, secila palë mund të kërkojë që vendimi të rishikohet nga Gjykata e Apelit të Hagës (Gerechtshof Den Haag) në bazë të së drejtës kombëtare të zbatueshme. Në këtë rast, vendimi nuk do të konsiderohet i formës së prerë deri në përfundimin e kësaj procedure. Vendimi i gjykatës rishikuese është i detyrueshëm për panelin.

e) Shpenzime

Shpenzimet e arbitrazhit do të përbëhen nga:

- tarifat dhe shpenzimet e arsyeshme të arbitrave
- shpenzimet e arsyeshme të ekspertëve dhe dëshmitarëve të miratuar nga paneli dhe
- tarifat dhe shpenzimet e Sekretariatit të PCA-së për procedurat e arbitrazhit (p.sh. ushqimi, sigurimi i nëpunësve, sallës, përkthimit).

Tarifat e arbitrave nuk duhet të kalojnë:

- 30 000 Euro për arbitër, nëse shuma e kontestuar është nën 1 000 000 Euro
- 15% të shumës së kontestuar, nëse kjo shumë është mbi 1 000 000 Euro. Në çdo rast, tarifat e arbitrave nuk duhet të kalojnë 300 000 Euro.

Shpenzimet e arbitrazhit do të mbulohen nga palët në pjesë të barabarta, përveç nëse është rënë dakord ndryshe.

Palët do të mbulojnë shpenzimet e tyre të përfaqësimit ligjor dhe shpenzimet e tjera të kryera prej tyre në lidhje me arbitrazhin.

f) Privilegjet dhe imunitetet

Marrëveshja për të ushtruar arbitrazhin sipas Rregullave të Arbitrazhit të PCA-së të vitit 2012 nuk përbën dhe nuk mund të interpretohet si heqje dorë nga privilegjet ose imunitetet e ndonjërës prej palëve, për të cilat ato kanë të drejtë.

Neni 21
Masat kufizuese të BE-së

1. Përkufizime

a) "Masa kufizuese të BE-së" janë masa kufizuese të miratuara në bazë të Traktatit të Bashkimit Evropian (TEU) ose të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFBE).

b) "Person i kufizuar" është çdo subjekt, individ ose grup individësh të përcaktuar nga BE-ja si subjekt i Masave Kufizuese të BE-së[1].

2. Në të gjitha marrëdhëniet e tyre, Palët pranojnë se sipas të drejtës së BE-së, asnjë fond ose burim ekonomik i BE-së nuk duhet të vihet në dispozicion të drejtpërdrejtë ose të tërthortë të Personave të Kufizuar ose në dobi të tyre.

3. Përfituesi i IPA III do të sigurojë që asnjë transaksion që i nënshtrohet një identifikimi të verifikuar kundrejt listës së sanksioneve të BE-së, të mos përfitojë drejtpërdrejt ose tërthorazi nga financimi i BE-së. Përfituesi i IPA III angazhohet të sigurojë këtë detyrim:

a) duke kontrolluar për identifikim kundrejt listës së sanksioneve të BE-së, përpara se të lidhë dhe para se të kryejë pagesa sipas marrëveshjeve përkatëse, çdo kontraktor, përfitues granti dhe marrës përfundimtar me të cilin Përfituesi i IPA III ka ose pritet të ketë një marrëdhënie të drejtpërdrejtë kontraktuale (marrësi i drejtpërdrejtë), në mënyrë që të vlerësohet nëse ky marrës është një person i kufizuar.

b) duke kontrolluar ose nëpërmjet mjeteve të tjera të përshtatshme (që mund të përfshijnë një verifikim ex-post) mbi bazën e një qasjeje të bazuar në risk, që asnjë subjekt që do të merrte indirekt financimin e BE-së nuk është person i kufizuar.

4. Në rast se Përfituesi i IPA III çmon se ndonjë nga përfituesit (direkt ose indirekt) e fondeve të BE-së është një person i kufizuar, përfituesi i IPA III duhet të informojë menjëherë Komisionin.

5. Pa cenuar detyrimin në pikën 3 më sipër, nëse Komisioni çmon se përdorimi i ndihmës financiare të Bashkimit sipas IPA III rezulton ose ka rezultuar në shkelje të masave kufizuese të BE-së, shumat përkatëse nuk do të jenë të pranueshme për ndihmën financiare të Bashkimit sipas IPA III. Kjo nuk cenon të drejtën që mund të ketë Komisioni për të pezulluar ose ndërprerë veprimin e prekur nga një shkelje e tillë, për të rikuperuar çdo financim të BE-së të kontribuuar nga Komisioni, ose për të pezulluar ose ndërprerë këtë marrëveshje financimi.

6. Përcaktimi i masave korrigjuese do të bëhet në përputhje me parimin e proporcionalitetit. Masat korrigjuese do të zbatohen vetëm për fondet e BE-së të vëna në dispozicion, ose në dobi të një përfituesi për periudhën gjatë së cilës ai ka mbetur person i kufizuar.

7. Kjo klauzolë nuk cenon përjashtimet e përfshira në Masat Kufizuese të BE-së.

Format i raportit vjetor për zbatimin e Instrumentit të Ndihmës Para-Aderimit, i paraqitur nga Koordinatori Kombëtar për IPA-n
(në përputhje me nenin 59 të Marrëveshjes Kuadër të Partneritetit Financiar)

Periudha që mbulon raportimi: 01/01/20XX-31/12/20XX
Raporti i nxjerrë më XX/XX/20XX

Raporti Vjetor për Zbatimin e Instrumentit për Ndihmën Para-Aderimit në menaxhim direkt dhe indirekt nga <*përfituesi i IPA-s*>

I. Përmbledhje ekzekutive

Kjo pjesë duhet të identifikojë gjetjet kryesore të përgjithshme siç raportohen në Pjesën II, duke u fokusuar në:

- Progresin në arritjen e objektivave të dokumenteve strategjike gjithëpërfshirëse të IPA-s (Dokumentet Strategjike të vendit sipas IPA II dhe Kuadri i Programimit IPA III)

[1] www.sanctionsmap.eu. Harta e sanksioneve është një mjet IT për identifikimin e regjimeve të sanksioneve. Burimi i sanksioneve rrjedh nga aktet ligjore të publikuara në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian (OJ). Në rast mospërputhjeje ndërmjet akteve ligjore të publikuara dhe përditësimeve në faqen e internetit, versioni i OJ-së do të ketë përparësi.

- Arritjet dhe sfidat kryesore në programimin dhe zbatimin dhe masat korrigjuese të ndërmarra, duke përfshirë ndjekjen e rekomandimeve më të rëndësishme të monitorimit, vlerësimit dhe/ose auditimit
- Plotësimin me veprimet e shumë vendeve dhe mbështetjen nga donatorë të tjerë (përfshirë Team Europe, nëse është e nevojshme)
- Arritjet kryesore me aktivitetet e komunikimit dhe vizibilitetit
- Rekomandimet kryesore të Koordinatorit Kombëtar për IPA-n për periudhën e ardhshme

II. Zbatimi i ndihmës IPA për Dritaren/Prioritetin Tematik IPA dhe Sektorin IPA II

Informacioni i dhënë në këtë pjesë duhet të bazohet/lidhet me informacionin e dhënë në tabelën 1 më poshtë.

Kjo pjesë duhet të përfshijë një përmbledhje për dritare/prioritet tematik (ndihma IPA III) dhe për sektor (ndihma IPA II) të organizuar si më poshtë:

Sektori IPA II: <emri(emrat) e sektorit[1]>

Dritare IPA III: <numri dhe emri i dritares>/Prioriteti tematik:<emri (emrat) e prioritetit tematik[2]>

Duhet të jepet informacioni i mëposhtëm:

1. Përfshirja e përfituesit të IPA-s në programim
2. Progresi i bërë në zbatim për të arritur objektivat e përshkruara në dokumentet kyçe strategjike dhe të programimit (treguesit përkatës të rezultateve/produkteve duhet të jepen në Aneksin 1)
3. Problemet e hasura në zbatim dhe masat korrigjuese të marra dhe/ose të planifikuara, dhe rekomandimet për veprime të mëtejshme, në mënyrë që të garantohet qëndrueshmëria[3]
4. Gjetjet kryesore të monitorimit, vlerësimeve dhe/ose auditim dhe vijueshmëria e tyre
5. Plotësimi me instrumente të tjera dhe koordinimi me donatorët e tjerë/IFI, brenda dritares/prioritetit tematik (IPA III) ose sektorit (IPA II) (p.sh. nëpërmjet Team Europe)
6. Vlerësimi i ndikimit të ndihmës IPA në përmirësimin e qasjes sektoriale, duke përfshirë strategjitë sektoriale, kapacitetet institucionale dhe buxhetimin dhe shtrirjes së sigurimit të koherencës së tyre me planifikimin e politikave strategjike kombëtare dhe kuadrit buxhetor.
7. Veprimtari komunikimi dhe vizibiliteti

Në rast të **menaxhimit indirekt nga vendi përfitues (IMBC)**, duhet të përfshihet gjithashtu informacioni i mëposhtëm:

8. Informacion për realizimin e veprimeve
9. Vlerësim i shkurtër mbi funksionimin e strukturave zbatuese dhe çdo çështje kritike që haset në zbatimin e detyrave të besuara p.sh. vonesat në kontraktim dhe masat vijuese të marra/planifikuara.
10. Aktivitetet e zbatuara të monitorimit, vlerësimit dhe/ose auditimit, gjetjet kryesore të auditit dhe mësimet e nxjerra, rekomandimet, masat vijuese dhe korrigjuese të ndërmarra

Programet IPA për Zhvillimin Rural (IPARD) duhet të mbulohen si një pjesë e veçantë nën Dritaren 4 IPA III / Sektori IPA II për bujqësinë dhe zhvillimin rural. Meqë programet IPARD i nënshtrohen raportimit të veçantë, pjesa duhet të përfshijë vetëm një përmbledhje të progresit të përgjithshëm me zbatimin dhe të identifikojë çështjet më të rëndësishme. Informacioni kryesor duhet të theksohet gjithashtu në përmbledhjen ekzekutive (sipas rastit).

Programet operacionale IPA II duhet të mbulohen nga sektori përkatës që ofron informacion mbi pikat 1-10 (sipas rastit). **Programet operacionale IPA III** duhet të mbulohen në dritaren përkatëse tematike dhe të përfshijnë vetëm një përmbledhje të progresit të përgjithshëm për zbatimin dhe të theksojnë çështjet më të rëndësishme. Informacioni kryesor duhet gjithashtu të

[1] Sipas sektorëve në Dokumentin e Projektit, p.sh. Sundimi i Ligjit, Transporti, Energjia etj.
[2] Sipas Kuadrit të Programimit IPA III
[3] Qëndrueshmëria i referohet masës në të cilën përfitimet/rezultatet (produktet dhe rezultatet) e arritura mund të vazhdojnë përtej periudhës së zbatimit të tij. Në veçanti, faktorët kyç që ndikojnë në qëndrueshmëri janë pronësia nga përfituesit, kapacitetet e menaxhimit institucional dhe burimet e angazhuara për të garantuar funksionimin dhe ruajtjen e rezultateve.

theksohet në përmbledhjen ekzekutive sipas rëndësisë. Programet operacionale IPA III do t'i nënshtrohen një raportimi më të detajuar sipas një modeli raportimi që do t'i bashkëlidhet Marrëveshjeve të Financimit.

Programet e bashkëpunimit territorial duhet të mbulohen nga Dritarja 5 IPA III / Sektori IPA II për bashkëpunimin territorial dhe rajonal. Kjo pjesë duhet të paraqesë një pasqyrë mjaft të shkurtër të programeve të bashkëpunimit territorial ku merr pjesë përfituesi IPA:

– Për **programet e bashkëpunimit ndërkufitar Interreg (CBC) me Shtetet Anëtare dhe programet e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe ndërrajonal**, maksimumi një paragraf për program që tregon progresin e përgjithshëm me zbatimin (p.sh. programi i miratuar/i pamiratuar, thirrjet e planifikuara et.) dhe thekson kryesisht çështjet e rëndësime në zbatim.

– Për **programet CBC ndërmjet përfituesve të IPA-s**, një përmbledhje maksimumi gjysmë faqe për program, e cila jep një pasqyrë të zbatimit (p.sh. programi i miratuar/Komiteti i Përbashkët i Monitorimit i krijuar/ Takimet e JMC-së në periudhën e raportimit, thirrje për propozime të mbyllura/në proces/të planifikuara dhe projekte strategjike (nëse ka). Përmbledhja duhet të fokusohet në problemet e hasura gjatë zbatimit dhe masat korrigjuese të marra dhe/ose të planifikuara, si dhe rekomandimet për veprime të mëtejshme. Raportet vjetore të zbatimit për CBC-në (siç përmendet në nenin 80 të Marrëveshjes Kuadër të Partneritetit Financiar) duhet të përfshihen si aneks.

Në rastin e **IMBC-së**, informacioni i mëposhtëm duhet të përfshihet gjithashtu nga Shteti kryesor:

1. Vlerësim i shkurtër mbi funksionimin e strukturave zbatuese dhe çdo problem domethënës që haset në zbatimin e detyrave të besuara p.sh. vonesat në kontraktim dhe masat vijuese të marra/planifikuara.

2. Rekomandime për masa të mëtejshme

Tabela 1. Vështrim i përgjithshëm i zbatimit në nivel mase

[Marrëveshje Financimi] *p.sh. plani një-vjeçar i veprimit 20xx*	
[Titulli i projektit dhe referenca] *p.sh. Elektrifikimi i linjës hekurudhore nga xxx ne kufirin me xxx*	
Statusi/Progresi për projektin e veçantë (p.sh Termat e Referencës që janë duke u përgatitur, tenderi i shpallur, i kontraktuar, në zbatim, i përfunduar)	*Jepni një vlerësim të zbatimit të aktiviteteve në kuadër të projektit,* *p.sh. u nënshkrua dhe është duke u zbatuar kontrata e shërbimit për përgatitjen e Termave të Referencës për kontratën e punimeve, tenderi për kontratën e punimeve do të hapet në tremujorin e dytë të vitit 2015 etj.* *<u>Për IMBC-në</u>: Bëni një krahasim me parashikimin e paraqitur me Kërkesën për Fonde dhe një analizë mbi ritmin e zbatimit. Kryeni një vlerësim të zbatimit të planit të prokurimit në krahasim me versionin fillestar*
Arritjet kryesore dhe vlerësimi i tyre	*Përshkruani përfitimet e ndihmës IPA dhe kontributit për reforma,* *p.sh. u miratua një ligj i ri për [xx], i cili u ofron qytetarëve akses me të shpejtë në shërbimet publike*
Probleme të theksuara të hasura dhe masat e marra/planifikuara për kapërcimin e tyre	*Përshkruani çdo problem të mundshëm për të përmbushur kushtet e Marrëveshjes së Financimit dhe masat korrigjuese për t'i adresuar,* *p.sh. Kontrata e shërbimit për përgatitjen e Termave të Referencës për kontratën e punimeve, u vonua sepse procedura e negociuar deshtoi dhe duhet të rihapej.* *<u>Për IMBC-në</u>: Kryeni një vlerësim të plotë të arsyeve të vonesave së bashku me një analizë nëse problemet janë të përsëritura (krahasuar me veprimet dhe masat e tjera të marra për të kapërcyer një situatë të ngjashme). Përshkruani gjetjet e audimit dhe/ose parregullsitë e identifikuara dhe masat e marra për adresimin e tyre.*
Zhvillimet dhe/ose rreziqet e identifikuara që ndikojnë në zbatimin e ardhshëm dhe arritjen e objektivave	*P.sh ndryshimi i një ligji për ta përafruar me paketën e katërt për Hekurudhat*
Rekomandime për masa të mëtejshme korrigjuese	

Shtoni sa tabela të jetë e nevojshme:

[Marrëveshje Financimi]	
[Titulli i projektit dhe referenca]	
Statusi/Progresi për projektin e veçantë (p.sh Termat e Referencës që po përgatiten, tenderi i	

shpallur, i kontraktuar, në zbatim, i përfunduar)	
Arritjet kryesore dhe vlerësimi i tyre	
Probleme të theksuara të hasura në realizimin e detyrave të besuara dhe masat e marra/planifikuara për kapërcimin e tyre	
Zhvillimet dhe/ose rreziqet e identifikuara që ndikojnë në zbatimin e ardhshëm dhe arritjen e objektivave	
Rekomandime për masa të mëtejshme korrigjuese	

Aneksi 1: Rezultati/treguesit e produktit për veprim IPA

Ky Aneks duhet të përfshijë një përditësim vjetor të treguesve të përfshirë në dokumentet përmbledhëse të veprimit IPA II dhe dokumentet e veprimit IPA III, duke mbuluar veprimet si në menaxhimin direkt, edhe në atë indirekt. Aneksi preferohet të përgatitet në Excel ose në një sistem të mbledhjes së të dhënave online të përdorur nga përfituesi i IPA III, me tabela të veçanta për veprimet IPA II dhe veprimet IPA III sipas modelit të mëposhtëm. Duhet theksuar se objektivat kërkohen vetëm për treguesit IPA II.

Treguesit IPA II

Program veprimi një vjeçar/shumëvjeçar	Projekti	Sektori	Treguesi	Burimi	Baza e referimit	Objektivi (20xx)	Synimi	Vlera aktuale (20xx)
Programi një vjeçar i veprimit 20xx	*Projekti 1:*	*Transporti*	*Shkurtimi i kohës mesatare të udhëtimit për pasagjerët ndërmjet qendrave kryesore urbane me anë të mjeteve të transportit*					
Programi shumëvjeçar i veprimit 20xx-20xx	*Projekti 1:*	*Mjedisi*	*Ulja e kostos së transportit për njësi të produktit*					
[Shtoni sa rreshta të jetë e nevojshme……]	……	……	……					

Treguesit IPA III

Plan Veprimi një vjeçar/shumëvjeçar	Dritare	Prioriteti tematik	Treguesi	Burimi	Baza e referimit	Synimi	Vlera aktuale (20xx)
Plani një vjeçar i veprimit 20xx							
[Shtoni sa rreshta të jetë e nevojshme……]	….	….					

Aneksi 2: Transparenca, vizibiliteti, aktivitetet e informimit dhe komunikimit

Ky Aneks (maksimumi një faqe) duhet të jepet vetëm për veprimet e menaxhuara në menaxhim indirekt, në përputhje me kërkesat e përcaktuara nga Marrëveshja Kuadër IPA II dhe Marrëveshja Kuadër e Partneritetit Financiar IPA III.

Aneksi 3: Histori suksesi

Ky Aneks duhet të jepet vetëm për veprimet e menaxhuara në menaxhimin indirekt. (Vini re, kjo pjesë mund të përdoret për raportin vjetor mbi zbatimin e instrumenteve të veprimit të jashtëm të Bashkimit Europian të përgatitur nga Komisioni Europian)

Aneksi 4: Plani vjetor i prokurimit

Ky aneks duhet te jepet vetëm për veprimet e menaxhuara ne menaxhimin indirekt .

[illegible]

Aneksi IV(a): Raporti financiar - [illegible]
sipas nenit 61(2)(b) të FFPA
sipas nenit 61(2)[illegible] të FFPA

Raporti Financiar i përfituesit të IPA III (*)

Referenca e Programit	Numri referencë OPSYS i Marrëveshjes së Financimit	Buxheti i programit	Shuma totale e kontraktuar	% kontraktuar	Shuma totale e çliruar në mbyllje	% liruar	Shuma totale e disbursuar	% disbursuar	Kosto të pranuara gjithsej	% Kosto	Parafinancimi i hapur total	Parafinancimi i hapur %	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Gjithsej	Gjithsej [illegible]	[illegible]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
AAP 2022	JAD.XXXXXX																		
CBC AA/BB 2021	JAD.XXXXXX																		

(*) [illegible]
(**) [illegible]

Unë, i/e nënshkruari/a ____________, NAO për përfituesin e IPA III ____________, [illegible] 61(5) të FFPA.

Aneksi IV (b): Raporti Financiar Vjetor - Kontributi i BE-së për programin individual
sipas nenit 61(2)(a) të FFPA

Raporti Financiar vjetor i përfituesit të IPA III (*)

Referenca e Programit	Numër reference OPSYS i Marrëveshjes së Financimit	Buxheti i Kontributit të BE-së për Programin	Aktivitetet e Kontratës Lokale									
			Shuma totale e kontraktuar	% kontraktuar	Shuma totale e çliruar në mbyllje	% liruar	Shuma totale e disbursuar	% disbursuar	Kosto të pranuara gjithsej	% Kosto	Parafinancimi i hapur total	Parafinanci mi i hapur %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
				4/3*100%		6/4*100%		8/4*100%		10/4*100%		12/4*100%
AAP 2022	JAD.XXXXXX											
Projekti 1:	ACT-XXXXX											

(*) 15 shkurt

Unë, i/e nënshkruari/a ____________________________, NAO për përfituesin e IPA III ____________________, deklaroj se raporti/pasqyra financiare e mësipërme është e plotë, e saktë dhe e vërtetë në përputhje me nenin 61(5) të FFPA.

Aneksi IV(c): raport vjetor përfundimtar i kontabilitetit
sipas nenit 61(1) të FFPA

Raporti vjetor përfundimtar i kontabilitetit i përfituesit IPA III (*)

Vendimi BE-se	Kontrata BE	Titulli	Referenca e Kontratës Lokale	Formulari i Kontraktorit Subjekt Juridik (LEF)	Lloji i kontratës	Data e nënshkrimit të kontratës	Data e fillimit të zbatimit të kontratës	Data e mbarimit të zbatimit të kontratës	Statusi i kontratës	IPA BE - vlera fillestare e kontratës	IPA BE - vlera aktuale e kontratës	IPA BE - Shuma e paguar	RAL	IPA BE - Rikuperimet	IPA BE - Para-financimi i paguar	IPA BE - Para-financimi i likuiduar	IPA BE - Para-financimi i hapur	IPA BE - Kostot e pranuara	IPA BE - Kostot e kryera (ende të pranuara të papaguara)	IPA BE - Kostot në qarkullim - Shuma e faturës (përpara vlerësimit të shumës së pranueshme)
1	2	3	4	5	6	7	8	1	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	19 bis	20

(*) për t'u dorëzuar deri në 15 janar

Unë, i/e nënshkruari/a ________________________ NAO për përfituesin e IPA III ________________ deklaroj se raporti/pasqyra financiare e mësipërme është e plotë, e saktë dhe e vërtetë në përputhje me nenin 6' (5) të FFPA.

* Ky model duhet të përdoret edhe për programin IPA I dhe IPA I

Aneksi IV (d) - plani i parashikimit të disbur.
sipas nenit 4(2) të FA GC

Të dhëna që nga: ____

Plani i parashikimit të disbursimit për përfituesin IPA III

Referenca e Programit	Numër reference OPSYS i Marrëveshjes së Financimit	Plani i parashikimit të disbursimit (shtoni vitet sipas nevojës)																	
		Parashikimi mujor i disbursimit (për RfF: 12 muaj për kërkesën e parë për para-financim/ 14 muaj për para-financimin pasues; për raportin vjetor financiar dhe parashikimin e kërkesave të mundshme për pagesë: 24 muaj)																	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Gjithsej për 12 muaj	13	14	Gjithsej për 14 muaj*	15-24	Gjithsej për 24 muaj**
AAP 2021	JAD.XXXXXX																		
CBC AA/BB (alokimi 2024)																			
MAAP Mjedisi																			

* Shtyllat O deri në Q të përdoren për para-financimin pasues
** Shtyllat O deri në S të përdoren për raportin vjetor financiar dhe parashikimin e kërkesave të mundshme për pagesë

Aneksi IV(e) - parashikimi i kërkesave të mundshme për pagesë
sipas nenit 33(3) të FFPA

Të dhëna që nga: ________________

Parashikimi i kërkesave të mundshme për pagesë i përfituesit IPA III

Numër reference OPSYS ose i ngjashëm i Marrëveshjes së Financimit	Referenca e Programit	Hyrja në fuqi e MF	Afati i kontraktimit	Afati i zbatimit operacional	Alokimi i buxhetit lokal në EUR*	Fondet e BE-së paguar nga KE në EUR	RAL në 31/12/21 në EUR	RfFs në BE në EUR	Parashikimi total	parashikimi 202X (sipas muajve)													parashikimi 202Y				
									202X-202Y	Total 202X	01-202X	02-202X	03-202X	04-202X	05-202X	06-202X	07-202X	08-202X	09-202X	10-202X	11-202X	12-202X	Total 202Y	Trm1/ 202Y	Trm2/ 202Y	Trm3/ 202Y	Trm4/ 202Y
1	2	3	4	5	6	7	8=6-7																				
	NP 2012																										
Totali i Programeve IPA I																											
	2015 AAP - Obj 1/Obj2: (IMBC)																										
	CBC 2016 AA-BB																										
	MAAP Mjedisi																										
Totali i Programeve IPA II																											
	2021 AAP (IMBC)																										
Totali i Programeve IPA III																											
Totali i Programeve IPA I, IPA II & IPA III																											

* LBA i korrespondon kontributit total të BE-së për IMBC deri në afatin e kontraktimit; pas këtij afati i korrespondon totalit të kontraktuar.

\

Të dhëna kryesore
Për çdo kontratë lokale kërkohet informacioni:

1. Vendim i BE-së
Referenca e Programit, psh Program Veprimi Vjetor 2022
2. Kontratë BE
Numër reference OPSYS i Marrëveshjes së Financimit, psh 2014/031-878
3. Titulli
Titulli e Kontratës Lokale
4. Referenca e Kontratës Lokale
5. Formulari i Kontraktorit/Subjektit Juridik (LEF)
6. Lloji i kontratës
p.sh grant, shërbim, furnizim, punime, bashkëpunim...
7. Data e nënshkrimit të kontratës
Data e nënshkrimit të kontratës nga pala e fundit
8. Data e fillimit të zbatimit të kontratës
Data e nënshkrimit për kontraktorin, data e nënshkrimit për autoritetin kontraktues, data në të cilën kontrata hyn në fuqi dhe data në të cilën fillon zbatimi i kontratës janë koncepte të ndryshme, të cilat mund të jenë të gjitha në të njëjtën ditë ose mund të jenë ditë të ndryshme.
Në veçanti, data e fillimit të zbatimit të kontratës (= dita e parë në të cilën mund të krijohen kostot e pranueshme sipas kontratës) mund të përcaktohet pasi kontrata të jetë nënshkruar përmes një klauzole përkatëse në kontratë, një urdhri administrativ, etj. Sistemi juaj mund të mbajë të gjitha këto data; por për qëllimet e raportit përfundimtar të fundvitit data kritike është data e fillimit të zbatimit.
9 Data e mbarimit të zbatimit të kontratës
Rregulluar për ndryshime aty ku është e nevojshme. Kjo zakonisht nuk është e njëjtë me datën e fundit të përfundimit, ku kjo përfshin kohën për faturimin, periudhat e garancisë, etj.
Data e përfundimit të zbatimit të kontratës është dita e fundit në të cilën mund të kryhen kostot e pranueshme sipas kontratës. Kontrata mund të lejojë kohë shtesë për finalizimin e administrimit të kontratës ose një periudhë ndërmjet pranimit të përkohshëm dhe përfundimtar të punës së kryer, por kjo kohë shtesë nuk është e rëndësishme për raportin përfundimtar të fundvitit.
10. Statusi i kontratës
HAPUR, MBYLLUR, NDËRPRERË, PA FILLUAR (nëse data e fillimit të aktiviteteve është pas datës së përfundimit)
11. IPA BE - vlera fillestare e kontratës
Shuma fillestare ligjore e angazhimit të pjesës IPA (financimi i BE-së)
12. IPA BE - vlera aktuale e kontratës
Shumat pas ndryshimeve (sipas rastit)
Vlera aktuale e kontratës do të përfshijë çdo ndryshim të shumave të kontraktuara përmes një shtese që ndryshon kontratën.
13. IPA BE - Shuma e paguar
Shuma totale e paguar sipas kontratës; d.m.th pagesat e parafinancimit + shuma e faturave të paguara drejtpërdrejt – rikuperimet).
14. RAL
"Reste à likuidues" është "angazhimi i mbetur për t'u likuiduar"
Shuma e angazhuar, por e papaguar ende për përfituesit dhe kontraktorët nga shuma e BE-së në IPA.
15. IPA BE - Rikuperimet
Vlera totale e rikuperimeve (si rikuperimet e parafinancimit dhe rikuperimet e shpenzimeve) të bëra sipas kontratës (aty ku është e nevojshme).
Rikuperimet zakonisht do të jenë të parafinancimit. Rikuperimet e parafinancimit janë thjesht transferta në para, të cilat nuk kanë ndikim në koston totale. Herë pas here, rikuperimet do të jenë kundrejt pagesave për shpenzime, të cilat fillimisht janë pranuar si të pranueshme, por më pas janë refuzuar në bazë të informacionit të ri. Rikuperimet e shpenzimeve do të zvogëlojnë koston totale të raportuar për kontratën (ju lutemi shihni pikën 19.).
16. IPA BE - Para-financimi i paguar
Vlera totale e parafinancimit të paguar sipas kontratës (aty ku është e nevojshme).
Para-financimi është një pagesë që synon t'i sigurojë përfituesit një parapagim, d.m.th. një paradhënie në para. Si i tillë, ai paguhet përpara dorëzimit të mallrave dhe shërbimeve (në rastin e kontratave të prokurimit) dhe përpara krijimit të kostove të pranueshme nga përfituesit (në rastin e kontratave të grantit). Para-financimi njihet në bilanc kur paratë i transferohen marrësit.
17. IPA BE - Para-financimi i likuiduar
Vlera totale e parafinancimit është likuiduar.
Pagesa e parafinancimit njihet si aktiv. Në përputhje me rregullin përkatës të kontabilitetit, aktivi i para-financimit në përgjithësi çregjistrohet (d.m.th. likuidohet/zbritet) si më poshtë:
• nëse shuma e një faturë të përkohshme/përfundimtare ose pretendimi për kosto, ose një pjesë e saj, justifikon përdorimin e një para-financimi, atëherë vlefësimi i këtyre shpenzimeve të pranueshme do të gjenerojë një likuidim të para-financimit;
• nëse përfituesi nuk përdor (një pjesë të) para-financimit, atëherë shuma e para-financimit do të rikuperohet pjesërisht ose tërësisht nga përfituesi.

18. IPA BE - Para-financimi i hapur
Totalet e 16 dhe 17 do të japin para-financimin total të hapur (të palikuiduar) të paguar sipas programit, d.m.th. parafinancimi i paguar - parafinancimin i likuiduar
19. IPA BE - Kostot e pranuara
Kostot totale të pranueshme të bëra, të pranuara, të paguara (pagesa direkte e kostove plus likuidimi i parafinancimit sipas kontratës) dhe të vërtetuara me dokumente mbështetëse.
Ajo llogaritet me formulën e mëposhtme: 19 = 12 (IPA BE-Vlera aktuale e kontratës) – 14 (RAL) – 18 (IPA BE-Para-financimi i hapur) – 15 (IPA BE – Rikuperimet) Ju lutemi përfshini në llogaritjen e 'IPA BE - Kostot e pranuara' vetëm rikuperimet e shpenzimeve që zbresin koston e pranuar (+19 bis (IPA BE – kosto e krijuar dhe e pranuar ende e papaguar) – VETËM nëse nuk jeni në gjendje të krijoni një shtyllë të veçantë 19 bis në raport)
Kostot do të përfaqësojnë vlerën e pranueshme të punës që:
Ø janë kryer sipas kontratës, janë pranuar, paguar nga autoriteti kontraktues (drejtpërsëdrejti ose nëpërmjet parafinancimit të likuiduar) dhe janë provuar me dokumente mbështetëse,
Ø janë kryer dhe paguar nga kontraktori (aty ku është e nevojshme - nënkontraktorëve ose nga përfituesit e granteve, për shembull) dhe janë pranuar dhe paguar nga autoriteti kontraktues; Në rastin e kostove të përkohshme, pranimi përfundimtar kuptohet se varet nga rezultati përfundimtar i kontratës.
Vini re se:
** Kostot e akumuluara (vlera e parashikuar e punës së kryer, por ende të pafaturuar) nuk kërkohen.*
** Shumat e angazhuara por të papaguara nuk janë kosto për qëllimin e këtij raporti.*
** Parafinancimi i paguar ose nga autoriteti kontraktues ose nga kontraktori (ku është e nevojshme) nuk është kosto.*
19 bis. IPA BE - Kostot e kryera dhe të pranuara të papaguara
Shembuj janë:
• faturat në qarkullim që janë vërtetuar të sakta (të kryera dhe të pranuara) por që do të paguhen vetëm në periudhën e ardhshme raportuese ose
• shumat e mbajtur për garanci.
Ju lutemi vini re: Nëse ju - p.sh. për arsye teknike – nuk mund ta zbatoni këtë shtyllë në raportin tuaj, ju lutemi shtoni shumat përkatëse në mënyrë të jashtëzakonshme direkt në kolonën 19 duke njoftuar arsyen e përfshirjes së tyre psh: "Shtylla 19 përfshin koston e kryer, të pranuar por të papaguar ende, në shumën "(...)", për arsyen e mëposhtme:"(...)" ose na informoni me një shkresë shoqëruese për shumat përkatëse për kontratë.
Ju lutemi vini re më tej se shumat e hedhura në këtë shtyllë konsiderohen si kosto të kryera dhe pranohen vetëm për qëllimin e këtij raporti përfundimtar në fund të vitit, por jo për qëllimin e Raportit Vjetor Financiar ose të Kërkesës për Fonde ku duhet të konsiderohen vetëm kostot e pranuara (të kryera, të pranuara, të paguara dhe të vërtetuara me dokumente mbështetëse).
Kur kostot raportohen me faturë (zakonisht prokurime)
20. Kostot në qarkullim - Shuma e faturës (përpara vlerësimit të shumës së pranueshme)
Faturat dhe raportet e marra por akoma të pa miratuara.
Kur nuk ka faturë dhe kostot identifikohen nga një raport financiar (zakonisht grante)
20. Kostot në qarkullim - Shuma e raportit financiar (përpara vlerësimit të shumës së pranueshme)
Raportet e mara por akoma të pa miratuara.

Aneksi V i Marrëveshjes së Financimit
Specifikimet Minimale të Sistemit të Kontabilitetit me Bazë Rritëse

Sistemi i kontabilitetit i përfituesit IPA III duhet të plotësojë kërkesat e mëposhtme:

1. Të pasqyrojë strukturën organizative të vënë në funksionim për sistemet e kontrollit të brendshëm të përshtatur për kryerjen e detyrave. Në veçanti, para autorizimit të një veprimi, të gjitha aspektet (si ato operacionale dhe financiare) e veprimit duhet të verifikohen nga anëtarë të stafit dhe jo nga personi që ka filluar veprimin. Personi që merret me verifikimin nuk mund të jetë nën varësinë e iniciuesit të transaksionit.

2. Të përfshijë gjurmën e auditit për të gjitha transaksionet dhe ndryshimet.

3. Të ketë sigurinë e duhur fizike dhe elektronike, duke përfshirë sistemet mbështetëse dhe ato të rikuperimit.

4. Sistemi i kontabilitetit duhet të mbajë të paktën informacionin e mëposhtëm për kontratat lokale të menaxhuara sipas secilit program:

a) Referencën e kontratës;

b) Vlerën e kontratës, duke përfshirë çdo ndryshim;

c) Datat e nënshkrimit të kontratës (nga të dyja palët);

d) Data për fillimin e zbatimit të kontratës;

Kjo datë jepet përveç datës së nënshkrimit të kontratës dhe mund të ndryshojë prej saj, si në rastin kur data për fillimin e punimeve të kontratës jepet pas nënshkrimit të kontratës me anë të një Urdhri Administrativ.

e) Data për përfundimin e zbatimit të kontratës, duke përfshirë çdo ndryshim;

Kjo është data e fundit në të cilën mund të krijohen kosto të pranueshme. Kjo datë nuk përfshin asnjë periudhë garancie apo kohën e lejuar për përgatitjen e raportit nga kontraktuesi.

f) Totali i paguar (para të gatshme/cash) sipas kontratës;

g) Parafinancimi i paguar sipas kontratës;

Njohja shprehimisht dhe regjistrimi në pasqyrën financiare, i parafinancimit të kërkuar me kontratë.

h) Kostot e pranuara – direkte (sipas kontratës);

Njohja shprehimisht e kostos si pagesë e shpenzimeve të vitit. Disa pagesa do të mbulojnë drejtpërdrejt shpenzimet që janë kryer. Nuk përfshihet parafinancimi. Pagesat mund të jenë përfundimtare kur parafinancimi të jetë liruar ose mund të jenë pagesa të përkohshme kur parafinancimi të jetë liruar ose kur kontrata nuk përfshin dispozitën e parafinancimit.

i) Kostot e pranuara – indirekte (sipas kontratës);

Njohja shprehimisht e kostos si pagesë e shpenzimeve të vitit. Disa fatura apo pretendime për kosto të paraqitura nga kontraktuesi apo përfituesi i grantit do të kenë lidhje me kostot që janë mbuluar nga parafinancimi i paguar më parë gjatë periudhës së zbatimit të kontratës apo marrëveshjes së grantit. Në këto raste, pagesa e kryer do të jetë më e ulët sesa kostoja e raportuar. Ajo mund të jetë edhe zero, nëse e gjithë kostoja mbulohet nga parafinancimi (me siguri ajo do të jetë zero, nëse kostot e raportuara janë të pamjaftueshme për të thithur parafinancimin dhe për bilancin e pashfrytëzuar të parafinancimit nxirret një urdhër rikuperimi). Në të gjitha këto raste, sistemi duhet të regjistrojë vlerën e plotë të kostos së pranueshme të raportuar si shpenzime për vitin dhe të reduktojë bilancin e parafinancimit nga shuma e kostos së kompensuar kundrejt parafinancimit, kur përcakton shumën që do të paguhet.

j) Urdhra rikuperimi për të reduktuar parafinancimin (sipas kontratës);

Pranimi i reduktimit të parafinancimit në pasqyrën financiare pas rikuperimit të parafinancimit të pashfrytëzuar.

k) Urdhra rikuperimi për të zbritur koston (sipas kontratës);

Kur rikuperimi është bërë kundrejt kostos që është pranuar më parë – mundësisht pas një hetimi për mashtrim. Në këto raste, kostot e regjistruara për vitin duhet të zbriten nëse kostoja është pranuar në të njëjtin vit si rikuperim pasues; ose të ardhurat duhet të regjistrohen kur kostoja është pranuar në një vit më herët se ai i rikuperimit.

l) Data e faturës së furnizuesit për çdo faturë apo dokument tjetër të shoqëruar me një raport financiar që mundëson kostot e pranuara;

m) Të dhëna në kontekstin e rikuperimit për kostot e papranueshme dhe rikuperimet.

IPA III - APLIKIM PËR PROJEKT MADHOR[1]

1. INFORMACION PËRMBLEDHËS

1.1. Tabela Përmbledhëse e Programit

Titulli i projektit	[titull]
Programi Operacional Shumë-vjeçar	Program Operacional Shumë-vjeçar për [sektorin (sektorët). p.sh., mjedisi] në favor të [vendi përfitues] për [vitet]
	Miratuar me vendimin e Komisionit [# dhe data]
	Ref: OPSYS/PINTV: [# Në rast se projektet madhore do të ekzistojnë si subjekte më vete në]

[1] Si të plotësohet formulari i aplikimit:
Udhëzimi me ngjyrë të verdhë - ndiqni udhëzimin, hidhni informacionin e kërkuar ose trajtoni temën, më pas fshini udhëzimin me të verdhë brenda kllapave
Udhëzimi me gri - zgjidhni opsionin përkatës dhe fshini ato që nuk kanë lidhje

	Ref JAD: [#] Ref ACT: [#]
Akti bazë/Ref. Programit	Financuar sipas Instrumentit të Ndihmës para Aderimit (IPA III) Kuadri i Programimit IPA III
Plani Ekonomik dhe i Investimeve (PEI)	[Po/Jo]
Programi Kryesor (Pionier) PEI	<Nëse po, specifikoni prioritetin/prioritetet tematik/e[1] dhe pjesën e Fushës Prioritare (FP) (FP) %>[2] [Po/Jo] [Prioritetet: Transporti, Energjia, Mjedisi dhe Përshtatja me Klimën, Zhvillimi Dixhital, Zhvillimi Ekonomik (përfsh. sektorin privat, tregtinë dhe mbështetjen makroekonomike), Zhvillimi Njerëzor (përfsh. kapitalin njerëzor dhe rininë), Përshtatja me Sistemin Shëndetësor, Migracioni dhe Lëvizshmëria, Bujqësia, Siguria Ushqimore dhe Zhvillimi Rural, Sundimi i Ligjit, Qeverisja dhe Reforma e Administratës Publike, Tjetër. Programet Kryesore (Pioniere): "I Lidhja Lindje-Perëndim", II Lidhja Veri-Jug", "III Lidhja rajoneve bregdetare", "IV Energjia e Rinovueshme, "V Tranzicioni i Qymyrit", "VI Vala e Rinovimit", "VII Uji dhe ujërat e zeza "VIII Infrastruktura dixhitale", "IX Mbështetja e konkurrueshmërisë", "X Garancia Rinore"]
Team Europe	Po/Jo
Përfitues (it) e projektit	Projekti do të zbatohet në <Rajoni>, <Shteti>,<vendndodhja(et) nëse ka> Nëse ka, përmendni mbulimi gjeografik të zgjeruar, siç specifikohet në pjesën 1.3 më poshtë.
FUSHAT PRIORITARE:	
Dritare dhe prioritet tematik	Dritare: [#: emri i dritares] Prioriteti tematik: [emri e prioritetit tematik]
Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ)	OZHQ kryesor (vetëm 1): OZHQ (deri në 9) të tjera të rëndësishme dhe, sipas rastit, objektivat:
Kodi (et) DAC[3]	<Kodi kryesor i DAC – sektori- përqindja> <nën-kodi 1 – sektori- përqindja> <nën-kodi 2 – sektori- përqindja> etj
Mënyra kryesore e ofrimit @	<Mënyra 1><Kodi i mënyrës> *Shembull: Banka Botërore- 44001*
Synimet	<Ju lutem specifikoni (nëse ka) objektivin e shpenzimit për të cilin kontribuon ky projekt (të mundshëm) > ☐ Klima ☐ Gjinia ☐ Biodiversiteti

Markuesit[4] (nga formulari DAC)	**Objekti i përgjithshëm i politikave**	**Nuk synohet**	**Objektiv i rëndësishëm**	**Objektivi kryesor**
	Pjesëmarrje në zhvillim/qeverisja e mirë	☐	☐	☐
	Ndihma për mjedisin	☐	☐	☐

[1] Fushat prioritare: 1) Transporti (lidhur me Etiketën e IPA III "Transport i qëndrueshëm), 2) Energjia (lidhur me Etiketën e IPA III "Energjia e pastër"), 3) Mjedisi dhe përshtatja me klimën (lidhur me Etiketën e IPA III "Axhenda e gjelbër"), 4) Zhvillimi Digjital (lidhur me Etiketën e IPA III "Agjenda Digjitale"), 5) Zhvillimi ekonomik (përfsh. sektorin privat, tregtinë dhe mbështetjen makroekonomike) (lidhur me Etiketën e IPA III "Rritja e zhvillimit të sektorit privat" dhe "Integrimi ekonomik rajonal"), 6) Zhvillimi njerëzor (përfsh. kapitalin njerëzor dhe rininë) (lidhur me Etiketën e IPA III "Kapitali njerëzor" dhe "Inovacioni"), 7) Përshtatja me sistemin shëndetësor, 8) Migracioni dhe Lëvizshmëria, 9) Bujqësia, siguria ushqimore dhe zhvillimi rural, 10) Sundimi i ligjit, qeverisja dhe reforma e administratës publike (lidhur me Etiketën e IPA III "Sundimi i ligjit, qeverisja dhe RAP", 11) Tjetër.

[2] Pjesa e fushave prioritare duket të lidhet me nënetiketimet e PEI NEAR: Transporti, Energjia, Mjedisi dhe Përshtatja me Klimën, Zhvillimi Dixhital, Zhvillimi Ekonomik (përfsh. sektorin privat, tregtinë dhe mbështetjen makroekonomike), Zhvillimi Njerëzor (përfsh. kapitalin njerëzor dhe rininë), Përshtatja me Sistemin Shëndetësor, Migracioni dhe Lëvizshmëria, Bujqësia, Siguria Ushqimore dhe Zhvillimi Rural, Sundimi i Ligjit, Qeverisja dhe Reforma e Administratës Publike, Tjetër.

[3] Sektorët (kodet dhe përshkrimet) e Komitetit të Asistencës për Zhvillim (DAC) specifikohen në shtyllën e parë dhe të katërt të qelizës "Kodet dhe qëllimi" në dokumentin më poshtë: DAC and CRS code lists - OECD

[4] Për orientim shihni https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/development-finance-standards/ Shkoni tek "Data collection and resources for reporters", përzgjidhni Shtojca 2, Anekset 18 (politika) dhe 19 (Rio) e direktivës së raportimit.

Nëse një projekt në formularin DAC shënohet si i tillë që kontribuon në një nga objektivat e përgjithshme të politikave ose për parimet RIO si objektivi parësor ose i rëndësishëm, atëherë kjo duhet të pasqyrohet në matricën e kuadrit logjik (në zinxhirin e rezultatit dhe/ose treguesit).

	Barazia gjinore, fuqizimi i grave dhe vajzave	☐	☐	☐
	Shëndeti riprodhues, i nënës, të porsalindurit dhe fëmijës	☐	☐	☐
	Reduktimi i Riskut nga Katastrofat	☐	☐	☐
	Përfshirja e personave me aftësi të kufizuara	☐	☐	☐
	Ushqyerja[1]	☐	☐	☐
	Markuesit e Konventës RIO	**Nuk synohet**	**Objektiv i rëndësishëm**	**Objektivi kryesor**
	Diversiteti biologjik	☐	☐	☐
	Lufta kundër shkretëtirëzimit	☐	☐	☐
	Zbutja e ndryshimit të klimës	☐	☐	☐
	Përshtatja me ndryshimin e klimës	☐	☐	☐
Markuesit e brendshëm[2] dhe etiketimet	**Objektivat e politikave**	**Nuk synohet**	**Objektiv i rëndësishëm**	**Objektivi kryesor**
	Dixhitalizimi	☐	☐	☐
	Etiketimet[3] konektiviteti dixhital qeverisja dixhitale sipërmarrja dixhitale aftësitë/njohuritë dixhitale shërbimet dixhitale	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Konektiviteti	☐	☐	☐
	Etiketimet konektiviteti dixhital energjia transporti shëndeti arsimi dhe kërkimi	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Migracioni	☐	☐	☐
	Ulja e pabarazive	☐	☐	☐
	COVID-19	☐	☐	☐
INFORMACION PËR BUXHETIN				
Kostoja TOTALE e projektit	[shuma] EURO			
Financim i BE-së[4]	[shuma] EURO			
Linjë buxheti	Linjë buxheti: [15.020201]			
MENAXHIMI DHE ZBATIMI				
Modaliteti i zbatimit	**Menaxhim indirekt me** [emrin e përfituesit e IPA III]			
Afati i likuidimit për çdo angazhim buxhetor të përfshirë në Program Operacional Shumëvjeçar[5]	Angazhim buxhetor [viti n]: deri më 31/12/[viti n+5] Angazhim buxhetor [viti n+1]: deri më 31/12/[viti n +1 +5] Angazhim buxhetor [viti n+2]: deri më 31/12/[viti n +2 +5] Angazhim buxhetor [viti n+3]: deri më 31/12/[viti n +3 +5] Angazhim buxhetor [viti n+4]: deri më 31/12/[viti n +4 +5] Angazhim buxhetor [viti n+5]: deri më 31/12/[viti n +5 +5] Angazhim buxhetor [viti n+6]: deri më 31/12/[viti n +6 +5] [angazhimi i fundit buxhetor mund të jetë deri në vitin 2027]			
Periudha indikative e pranueshmërisë	[31/12/n+5 nga angazhimi i fundit buxhetor]			

[1] Ju lutem shihni Handbook on the OECD-DAC Nutrition Policy Marker.
[2] Këta tregues kanë objekt/arsye tjetër nga kodet DAC. Ato janë nxjerrë nga niveli i alokimit të buxhetit dhe theksi vendoset tek projekti në lidhje me objektin/objektivat kryesor/e të përzgjedhur/a. Përcaktimi i objektivave, rezultateve, aktiviteteve në përshkrimin e projektit duhet të jetë në përputhje me këtë pjesë.
[3] Cili markues është Objektiv parësor ose Objektiv i Rëndësishëm, ju lutem tregoni etiketimet përkatëse duke përzgjedhur "PO" ose "JO".
[4] Siç e kërkon Aplikimi për Projekt Madhor
[5] Sipas vendimit përkatës të Komisionit

Data përfundimtare për zbatimin e Marrëveshjes së Financimit	[data sipas vendimit të Komisionit për Programin Operacional Shumëvjeçar – duhet të jetë 12 muaj pas lidhjes së Marrëveshjes së Financimit]
Autoriteti menaxhues përgjegjës për aplikimin	Emri: Adresa: Kontakt: Telefon: E-mail:
Organi ndërmjetës për menaxhimin e politikave (nëse ka)	Emri: Adresa: Kontakt: Telefon: E-mail:
Organi ndërmjetës për menaxhimin financiar	Emri: Adresa: Kontakt: Telefon: E-mail:
Përfituesi fundor i projektit (pronari i projektit pas zbatimit)	Emri: Adresa: Kontakt: Telefon: E-mail:

1.2. Përmbledhje e Projektit - (maks. ½ faqe)

Në këtë pjesë duhet të bëhet një përshkrim i objektivave të përgjithshme dhe specifike të projektit, aktiviteteve të tij indikative dhe mënyrës sesi ky projekt është i rëndësishëm për realizimin e Programit Operacional.

2. PËRSHKRIMI I PROJEKTIT

2.1 Logjika e ndërhyrjes dhe Zinxhiri i Rezultatit

2.1.1 Konteksti i Projektit

[Përshkruani shkurtimisht sesi rajoni(et) është/janë të pajisur aktualisht me llojin e infrastrukturës që mbulon ky aplikim; Krahasojeni me nivelin e cilësisë së infrastrukturës të synuar deri në vitin e synuar 20XX. Përmblidhni ndryshimet kryesore që do të sjellë projekti.]

[Përshkruani shkurtimisht Planifikimin Kombëtar të Investimeve përkatëse dhe/ose Politikën/Strategjinë Sektoriale, duke paraqitur mekanizmin e financimit të parashikuar nga Qeveria për zbatimin e këtij plani dhe tregoni sesi ky projekt ka prioritet/është vlerësuar në planin kombëtar të investimeve/listën prioritare të projekteve (nëse ka). Tregoni sinergjitë e projektit me nisma/projekte të tjera lokale/rajonale/kombëtare ose ndërkombëtare]

[Përshkruani marrëveshjet institucionale të parashikuara për realizimin e funksionimit dhe kapacitetet aktuale të institucioneve të përfshira. Informacioni mbi organet menaxhuese për infrastrukturat, duhet të përfshihet në pjesën 3.3.1.

[Përfshini gjithashtu detaje mbi qëndrueshmërinë e Projektit, d.m.th., nëse dhe në cilën masë përfitimet/rezultatet e arritura (produktet dhe rezultatet) mund të vazhdojnë përtej periudhës së zbatimit të tij. Në veçanti, kjo pjesë duhet të përfshijë të paktën disa nga faktorët kryesorë që ndikojnë në qëndrueshmëri, të tillë si niveli i pronësisë së përfituesve, kapacitetet e tyre drejtuese institucionale, burimet që angazhojnë për të garantuar funksionimin dhe ruajtjen e rezultateve pas përfundimit të Projektit.]

2.1.2 Objektivat, produktet e Projektit dhe Kontributi i Projektit në Programin Operacional Shumëvjeçar

[Përshkruani objektivat specifike dhe produktet e projektit dhe përcaktoni treguesit përkatës të performancës dhe objektivat. Në mënyrë të përmbledhur dhe të saktë, identifikoni lidhjen me objektivat e Programit Operacional Shumëvjeçar dhe treguesit dhe objektivat e përcaktuara në të[1]. Përshkruani treguesit për të cilët kontribuon Projekti dhe shpreheni në terma sasiore këtë kontribut.]

[1] Projekti duhet të kontribuojë në arritjen e objektivave të Programit Operacional Shumëvjeçar përkatës

2.1.3 Ndikimi ndërkufitar i projektit

	Po	Jo
A ka projekti ndonjë ndikim ndërkufitar të afërt?	(1)	
A ka projekti ndonjë ndikim mbi BE-në?		(2)
A është identifikuar ndonjë ndikim ndërkufitar?	(3)	

[Kjo pjesë i referohet të gjitha ndikimeve të rëndësishme ndërkufitare, duke përfshirë ndikimet mjedisore dhe shëndetësore, si ato të menjëhershme ashtu edhe ato afatgjata. Me ndërkufitar nënkuptohet "efekte të rëndësishme në mjedis në një shtet tjetër" (sipas Direktivës së VNM-së)".

[(1) Nëse PO, përshkruani ndikimin e projektit përtej kufijve të vendit përfitues dhe në BE. Përqendrohuni në ndikimet në pellgjet e lumenjve, dete dhe tokë. Në këtë kontekst, projektet që ndikojnë në lumenjtë që dalin në detet e rajoneve detare europiane (d.m.th. Deti Mesdhe dhe Deti i Zi) duhet të kenë vëmendje prioritare. Në rastin e projekteve të trajtimit të ujërave dhe ujërave të zeza shprehin ndikim në qytezat dhe qytetet e mëdha dhe në vijën bregdetare të përbashkët me BE-në. Për projektet në Dritaren 3. Prioriteti tematik 2: Transporti, ekonomia dixhitale dhe shoqëria, dhe energjia, shpjegoni nëse projekti bën pjesë në Rrjetin Transevropian. Referojuni ndonjë marrëveshjeje specifike me një vend fqinjë ose BE-në.

(2) Nëse JO, shpjegoni pse projekti mund të konsiderohet me interes për BE.

(3) Në rast se është identifikuar një ndikim negativ ndërkufitar, shpjegojeni në detaje dhe përshkruani masat zbutëse/restauruese të planifikuara dhe pjesë të projektit. Referojuni procedurës së përcaktuar nga Konventa për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis në një Kontekst Ndërkufitar (Konventa Espoo).]

2.1.4. Ndikimi gjinor i Projektit

[Përcaktoni nëse projekti merr parasysh aspektin gjinor. A është bërë një analizë e ndikimit gjinor? Nëse po, jepni shkurtimisht rezultatet e analizës dhe specifikoni masat që janë identifikuar për të garantuar parimin e barazisë gjinore. Nëse jo, duhet të jepet një shpjegim/arsyetim.]

2.1.5 Përfshirja e komunitetit rom

[Përcaktoni nëse projekti kontribuon në përfshirjen e komuniteti rom dhe nëse po, jepni detaje. A janë romët pjesë e grupit të synuar? Cilat janë masat specifike të identifikuara? A janë marrë parasysh nevojat e romëve në vlerësimin e ndikimit?]

2.1.6 Përdoruesit fundorë

[Përshkruani grupet e ndryshme të përdoruesve fundorë dhe interesin e tyre në projekt.]

2.1.7 Komunikimi dhe vizibiliteti

[Jepni detaje të masave të propozuara për të publikuar ndihmën e Bashkimit Europian, p.sh. llojin e masës, përshkrimin e shkurtër, kohëzgjatjen etj. Kostot e vlerësuara duhet të përfshihen në planin e financimit.]

3. MATURIMI I PROJEKTIT

3.1. Planifikimi kohor i projektit

[Jepni një planifikim kohor për zbatimin e projektit. Parashikoni një pikënisje të veçantë për çdo kontratë ose fazë, sipas rastit. Kur aplikimi lidhet me një fazë projekti (shihni pjesën 2.2.2), tregoni qartë elementët e projektit të përgjithshëm për të cilin kërkohet ndihmë me anë të këtij aplikimi. Jepni detajet e zbatimit për secilën linjë/fazë.]

	Mbuluar nga ky Aplikim (Po/Jo)	**Data e fillimit (A)**	**Data e përfundimit (B)**	**Detajet e zbatimit**
1. Studime dhe analiza		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
a. Studim Fizibiliteti, përfshirë....				
b. CBA...				
c. Tjetër (specifikoni)				
2. Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	

3. Konsiderata klimatike [1]				
4. Projektimi konceptual inxhinierik		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
5. Planifikimi urban për zhvillimin infrastrukturor		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
6. Projektimi përfundimtar (i detajuar) inxhinierik		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
7. Përgatitja e dokumentacionit të tenderit		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
8. Leje/Licenca[2]		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
a.…				
b. ….				
9. Blerja e tokës		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
10. Prokurimi dhe procedurat e kontraktimit, duke përfshirë auditimin teknik		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
11. Faza e ndërtimit		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
12. Periudha për njoftimin e defektit		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	
13. Faza operacionale		dd/mm/vvvv	dd/mm/vvvv	

3.2. Konteksti administrativ dhe kërkesat

[Nëse nuk përmendet tashmë në pikën 3.1, jepni një listë të dokumenteve ligjore dhe administrative (vendime, autorizime, VNM, blerja e tokës, ftesa për tender, lejet etj) që do të kërkoheshin për zbatimin e projektit. Tregoni se cilat dokumente janë marrë tashmë dhe jepni datat e specifikuara për marrjen e dokumenteve të mbetura.]

3.3. Fizibiliteti dhe Maturiteti i Projektit

[Përmblidhni metodologjinë dhe gjetjet kryesore të fazës përgatitore.]

3.3.1. Studime Fizibiliteti

[Specifikoni nëse ndihma e Bashkimit Europian është/ka qenë e përfshirë në financimin e studimeve të fizibilitetit]

[Përshkrimi i situatës ashtu siç është (përpara projektit) + problemet e hasura]

a) Analiza e kërkesës

[Jepni një përmbledhje të analizës së kërkesës, duke përfshirë normën e parashikuar të përdorimit pas përfundimit dhe normën e rritjes së kërkesës.]

b) Opsionet e shqyrtuara

[Paraqisni opsionet alternative të shqyrtuara në studimet e fizibilitetit.]

Përshkrimi teknik i infrastrukturës së propozuar

[Përshkrim i shkurtër teknik i projektit, duke përfshirë kapacitetin e parashikuar të infrastrukturës kryesore, justifikimin e objektit të projektit dhe madhësinë e projektit në kontekstin e kërkesës së parashikuar, duke përfshirë për çdo element të projektit një përshkrim të teknologjive dhe infrastrukturës që do të përdoret dhe standardet teknike përkatëse që janë përdorur. Përshkrimi teknik i projektit duhet të shoqërohet me hartat e nevojshme të strukturës.]

Llogaritjet e kostos së projektit

[Përshkruani metodologjinë e përdorur për të llogaritur kostot dhe një zbërthim me norma njësie dhe një përmbledhje të preventivit, nëse ka.]

	Po	*Jo*
A është organizuar projekti i plotë me faza?		
A ka filluar tashmë projekti?		

[1] Njoftim i Komisionit- Udhëzim Teknik për mbrojtjen klimatike të infrastrukturës në periudhën 2021-2027 – Zyra e Botimeve e BE-së (europa.eu)

[2] Shtoni një zë për çdo leje, psh leje ndërtimi, leje për nxjerrjen e ujit etj.

[Kur projekti konsiderohet vetëm një fazë e një projekti më të madh, jepni një përshkrim të të gjitha fazave të propozuara të zbatimit dhe shpjegoni nëse ato janë teknikisht dhe financiarisht të pavarura. Cilat kritere janë përdorur për të përcaktuar ndarjen e projektit në faza?]

Rregullime në lidhje me infrastrukturën

[Përshkruani sesi do të realizohet infrastruktura. Fokusohuni në llojin e kontratave, procesin e përzgjedhjes së operatorit dhe sipas rastit, strukturën e PPP/koncesionit, marrëveshjet e pronësisë së infrastrukturës, marrëveshjet e shpërndarjes së risqeve etj.]

Menaxhimi i infrastrukturës së përfunduar dhe shpenzimet operative

[Përcaktoni organin që do të menaxhojë infrastrukturën pas përfundimit. Jepni një përshkrim të detajuar për ruajtjen e investimeve të realizuara (fondet, burimet njerëzore, përgjegjësitë etj).]

3.3.2. Analiza financiare dhe vlerësimi ekonomik

Pjesa e mëposhtme është strukturuar për të raportuar mbi një analizë të plotë kosto-përfitim. Megjithatë, sipas politikës së kohezionit 2021-2027, udhëzuesi i vlerësimit ekonomik 2021-2027 [1] lejon përdorimin e metodologjive të tjera të vlerësimit

Elementet kryesore nga analiza financiare CBA duhet të përmblidhen më poshtë, duke përfshirë përshkrimin e metodologjisë. Dokumenti i plotë i analizës kosto-përfitim do t'i bashkëlidhet këtij aplikimi si Aneksi IV.

A) Analiza financiare (nëse ka)

Shpenzime operative dhe të ardhura

	milion EURO
a)_ Shpenzime operative vjetore (sipas analizës kosto-përfitim)	
b) Të ardhurat e pritshme vjetore (sipas analizës kosto-përfitim)	

[Tregoni vitin e parë të plotë të funksionimit;]

- Bëni një ndarje të kostove O&M, duke bërë dallimin midis shpenzimeve operative të ndryshueshme dhe fikse dhe shpenzimeve për mirëmbajtje;

- Jepni supozimet e kostos për njësi të përdorura për llogaritjen e kostove O&M. b) Të ardhurat

Nëse projekti pritet të gjenerojë të ardhura, shpjegoni:

- natyrën e të ardhurave - tarifat ose detyrimet ndaj përdoruesit ose forma të tjera të rregullimeve; referenca për kuadrin rregullator përkatës dhe parimet e përcaktimit të tarifave, aty ku është e nevojshme;

- jepni detajet e tarifave (llojet dhe niveli i tarifave - sipas grupit të përdoruesve, nëse është e përshtatshme; komponentët fiks dhe të ndryshueshëm, kur është e nevojshme; aplikimin e parimit 'ndotësi paguan', sipas rastit);

Përballueshmëria dhe qëndrueshmëria financiare

Siguroni të dhëna për qëndrueshmërinë financiare të projektit (flukse monetare neto të akumuluara jo-negative gjatë periudhës së referencës së projektit);

Aty ku është e zbatueshme,

- Shpjegoni nëse tarifat janë vendosur në nivelin e rikuperimit të plotë të shpenzimeve, p.sh. mbulimi i shpenzimeve operative, amortizimit dhe kthimit të kapitalit;

- Nëse tarifat përcaktohen nën mbulimin e plotë të shpenzimeve: (i) jepni një justifikim bazuar në një analizë të përballueshmërisë (p.sh. krahasimi i shpenzimeve mesatare vjetore për mallrat/shërbimet e projektit si pjesë e të ardhurave/shpenzimeve mesatare/ të mesme dhe/ose me dhjetëshen më të ulët) të familjes; (ii) shpjegoni sesi arrihet qëndrueshmëria financiare (p.sh. subvencionet, transfertat); (iii) tregoni sesi tarifat pritet të evoluojnë me kalimin e kohës për të garantuar mbulimin e shpenzimeve në një afat më të gjatë.

B) Analiza ekonomike

a) Metodologjia

[1] https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf
https://op.europa.eu/s/yBiT

[Jepni një përshkrim të shkurtër të metodologjisë (supozimet kryesore të bëra për vlerësimin e kostos dhe përfitimit) dhe gjetjeve kryesore të analizës ekonomike)]

b) Kostot, përfitimet dhe treguesit kryesorë (nëse kryhet CBA)

Parametrat dhe treguesit kryesorë	Vlera
1. Norma e zbritjes sociale (%)	
2. Norma ekonomike e kthimit (%)	
3. Vlera ekonomike aktuale neto (në Euro)	
4. Raporti kosto-përfitim	

c) Pasojat e punësimit të projektit (nëse ka)

Jepni një të dhënë për numrin e vendeve të punës të krijuara (me ekuivalentin me kohë të plotë (FTE).[Kujdes: vendet indirekte të punës që krijohen ose humbasin, nuk kërkohen për investim në infrastrukturën publike

Numri i vendeve të punës të krijuara drejtpërdrejt:	Nr. (FTE) (A)	Kohëzgjatja mesatare e këtyre vendeve të punës (muaj) (B)
1. Gjatë fazës së zbatimit		
2. Gjatë fazës operacionale		

4. NDIKIMI MJEDISOR

4.1. Kontributi i projektit në politikat dhe legjislacionin e BE për klimën dhe mjedisin

Përshkruani sesi projekti kontribuon në politikën dhe legjislacionin e BE-së për klimën dhe mjedisin, duke përmbledhur gjithashtu gjetjet e VNM-së

a) Si kontribuon projekti në objektivin e qëndrueshmërisë mjedisore (politika europiane për ndryshimet klimatike, ndalimi i humbjes së biodiversitetit, mbrojtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore dhe ekosistemeve etj.) dhe si jep ndonjë kontribut pozitiv neto për gjendjen e mjedisit, për të zbutur ndryshimet klimatike dhe për t'iu përshtatur ndryshimeve klimatike

b) Si i respekton projekti parimet e veprimit parandalues dhe që dëmi mjedisor me prioritet duhet të korrigjohet në burim

c) Si e respekton projekti parimin "ndotësi paguan", veçanërisht nëpërmjet dispozitave të Direktivës për Përgjegjësinë Mjedisore

4.2. Konsultimi me Autoritetet Mjedisore

	Po	*Jo*
A ka të ngjarë që autoritetet mjedisore të shqetësohen nga projekti, të konsultohen për shkak të përgjegjësive të tyre specifike?	*(1)*	*(2)*

1. Nëse PO, jepni emrin (emrat) dhe të dhënat e kontaktit dhe shpjegoni përgjegjësinë e autoritetit.

2. Nëse JO, specifikoni arsyet.

4.3. Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis

[Tregoni ndikimet kryesore negative në mjedis dhe në shëndetin e njeriut që priten nga projekti dhe masat që do të zbatohen për të shmangur dhe/ose minimizuar këto ndikime. Bëni një dallim midis ndikimeve nga fazat e ndërtimit, funksionimit dhe mbylljes.]

4.3.1 Pëlqimi për zhvillimin [1]

	Po	*Jo*
A është dhënë tashmë pëlqimi për zhvillim për këtë projekt?	*(1)*	*(2)*
A është ndjekur mendimi i autoriteteve kompetente mjedisore në vendimin për lejen e zhvillimit? Nëse jo, shpjegoni shkurtimisht përse.		

[1] Pëlqimi për zhvillim' është vendimi i autoritetit ose autoriteteve kompetente (kombëtare) që i jep të drejtën zhvilluesit të vijojë me projektin.

A janë përfshirë (dhe si) konkluzionet nga pjesëmarrja e publikut (dhe konsultimet ndërkufitare, nëse është e nevojshme) apo janë adresuar ndryshe në vendimin për dhënien e pëlqimit për zhvillim? Nëse jo, ose vetëm pjesërisht, shpjegoni shkurtimisht përse.		

1. Nëse PO, në cilën datë?

2. Nëse JO, kur është paraqitur kërkesa zyrtare për pëlqimin për zhvillim? Deri në cilën datë pritet vendimi përfundimtar?

Specifikoni autoritetin ose autoritetet kompetente, të cilat kanë dhënë ose do të japin pëlqimin për zhvillim.

4.3.2 Legjislacioni i BE-së për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (VNM) në fuqi [1]

A është projekti një klasë zhvillimi e mbuluar nga:

	Po	Jo
Aneksi I i Direktivës	(1)	
Aneksi II i Direktivës		
A është kryer Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis për këtë projekt?		(2)
Asnjë nga të dy anekset		

1. Kur mbulohet nga Aneksi I ose Aneksi II i Direktivës, bashkëlidhni sa më poshtë:

a) Përmbledhje jo-teknike[2] e Studimit të Ndikimit në Mjedis të kryer për projektin.

b) Informacion mbi konsultimet me autoritetet kompetente mjedisore, duke treguar se në cilën mënyrë janë marrë parasysh shqetësimet e të konsultuarve.

c) Rezultatet e konsultimeve me publikun e interesuar[3].

d. Duhet të sigurohen konsultime ndërkufitare me ato shtete të prekura nga projekti, duke provuar se është zbatuar procedura e nenit 7 të direktivës VNM. Duhet të jepen të dhëna të mënyrës sesi janë marrë parasysh shqetësimet e atyre që janë konsultuar dhe publikut të interesuar

e. Të dhëna që vendimi për të dhënë ose refuzuar pëlqimin për zhvillimin i është vënë në dispozicion publikut nga autoriteti kompetent[4] .

---

[1] Shihni https://ec.europa.eu/environment/eia/index_en.htm .

[2] - një përshkrim i projektit që përmban informacion mbi vendin, projektimin dhe madhësinë e projektit,
- një përshkrim i masave të parashikuara për të shmangur, reduktuar dhe, nëse është e mundur, për të korrigjuar efektet negative të konsiderueshme
- të dhënat e nevojshme për të identifikuar dhe vlerësuar efektet kryesore direkte dhe indirekte që projekti mund të ketë në mjedis për faktorët e mëposhtëm:
a) qeniet njerëzore, fauna dhe flora (duke përfshirë ato zona të ndjeshme ndaj mjedisit që mund të përfshihen në të ardhmen nën mbrojtjen e Direktivës për Zogjtë (79/409/KEE, e ndryshuar dhe kodifikuar nga Direktiva 2009/147KE) dhe Direktivës së Habitateve (92). /43/KKE);
b) toka, uji, ajri, klima dhe peizazhi;
c) pasuritë materiale dhe trashëgimia kulturore;
- ndërveprimi midis faktorëve të përmendur në paragrafin e parë, të dytë dhe të tretë.
- çdo informacion të mëtejshëm që mund të lindë nga ndonjë prej detyrimeve që rrjedhin nga Aneksi IV i Direktivës VNM.

[3] Informacioni i dhënë duhet të mbulojë sa vijon:
- publiku i interesuar i cili është konsultuar,
- vendet ku informacioni është konsultuar,
- koha që i është dhënë publikut për të shprehur mendimin e tij,
- mënyra sesi është informuar publiku (për shembull, me anët të afishimit brenda një zone të caktuar, publikim në gazetat lokale, organizime ekspozitash me plane, skica, tabela, grafikë, modele etj.),
- A është informuar publiku dhe a i është dhënë mundësi e hershme dhe efektive për të marrë pjesë në procedurën e vendimmarrjes mjedisore, në përputhje me nenin 6 të Direktivës VNM?
- shpjegoni mënyrën sesi është konsultuar publiku (për shembull, me parashtrime me shkrim, me pyetje publike etj.)
- mënyra sesi janë marrë parasysh shqetësimet e publikut.

[4] Në veçanti:
- përmbajtja e vendimit dhe kushtet e bashkëlidhura,
- arsyet dhe konsideratat kryesore mbi të cilat është bazuar vendimi,
- një përshkrim, aty ku është e nevojshme, i masave kryesore për të shmangur, reduktuar dhe, nëse është e mundur, për të kompensuar efektet kryesore negative.

Në lidhje me pikën b., c. dhe d., propozuesit e projektit duhet të informohen se këto mund të jenë në formën e një deklarate, përfundimi ose vërtetimi nga autoritetet kompetente mjedisore që dëshmojnë se të gjitha detyrimet e përshkruara në pikat e mësipërme janë ndjekur dhe duke përshkruar mënyrën sesi.

2. Nëse nuk është zbatuar VNM-ja për projektet e mbuluara nga Aneksi II II, shpjegoni arsyet dhe specifikoni kufijtë, kriteret ose ekzaminimin rast pas rasti të kryer për të arritur në përfundimin se projekti nuk ka efekte të rëndësishme mjedisore. Shpjegoni se si janë analizuar ndikimet ndërkufitare dhe përshkruani sesi dhe cilat kanë qenë përfundimet e analizës. Referojuni opinionit/konkluzionit të shqyrtimit të dhënë nga Autoriteti Kompetent i VNM-së dhe jepni të dhëna që vendimi (vendimi i shqyrtimit të VNM) i është vënë në dispozicion të publikut.

4.4. Vlerësimi i pasojave mbi rëndësinë e ruajtjes së natyrës

Përkufizimi i vendeve me rëndësi të konservimit së natyrës

a) Vendet e identifikuara nga autoritetet kombëtare kompetente si vende që do të propozohen për rrjetin Natura 2000, siç përcaktohet në Direktivën e Zogjve (2009/147/KE) dhe Direktivën e Habitateve (92/43KEE);

b) Vendet e listuara në inventarin më të fundit të Zonave të Rëndësishme të Zogjve (IBA 2000) për vendet kandidate ose (nëse ka) inventarët ekuivalentë më të detajuar shkencorë të miratuar nga autoritetet kombëtare;

c) Ligatinat me rëndësi ndërkombëtare të përcaktuara sipas Konventës Ramsar ose që kualifikohen për një mbrojtje të tillë;

d) Zonat për të cilat zbatohet Konventa e Bernës për ruajtjen e kafshëve të egra dhe habitateve natyrore europiane[1](Neni 4), në veçanti zona që plotësojnë kriteret e rrjetit Emerald;

e) Zonat e mbrojtura sipas legjislacionit kombëtar për ruajtjen e natyrës

	Po	Jo
A ka gjasa që projekti të ketë efekte (të drejtpërdrejta ose të tërthorta), individualisht ose në kombinim me plane ose projekte të tjera në zona të përfshira ose që synohen të përfshihen në zona me rëndësi për ruajtjen e natyrës	*(1)*	*(2)*
A janë këto efekte negative të rëndësishme që kërkojnë masa kompensimi sipas nenit 6 (4) të Direktivës së Habitateve?	*(3)*	

(1) Nëse PO bëni një përmbledhje të konkluzioneve të vlerësimit të duhur të kryer "sipas nenit 6 (3) të Direktivës 92/43/KEE[1]".

(2) Nëse JO, bashkëlidhni deklaratën e plotësuar nga autoriteti përkatës, sipas Aneksit I të këtij formulari aplikimi.

(3) Nëse PO, jepni një kopje të formularit "Informacion mbi projektet që mund të kenë një efekt të rëndësishëm negativ në zonat me rëndësi të ruajtjes së natyrës", siç i njoftohet Komisionit (DG Mjedisi) sipas Direktivës për Habitatin 92/43/KEE-së[2].

Efekti mbi statusin ekologjik të masave ujore.

	Po	Jo
A përfshin projekti një modifikim të ri të karakteristikave fizike të një mase ujore sipërfaqësor ose ndryshime në nivelin e masave ujore nëntokësore që përkeqësojnë statusin/potencialin e një mase ujore ose shkaktojnë dështimin për të arritur statusin/potencialin e mirë të ujit?	*(1)*	*(2)*

1. Nëse PO, jepni vlerësimin e ndikimeve në masën ujore dhe një shpjegim të detajuar sesi duhet/do të plotësohen të gjitha kushtet sipas nenit 4.7 të Direktivës Kuadër për Ujin. Tregoni gjithashtu nëse projekti rezulton nga një strategji kombëtare/rajonale në lidhje me sektorin përkatës dhe/ose nga një plan menaxhimi të pellgut ujëmbledhës, i cili merr parasysh të gjithë faktorët përkatës (p.sh. një opsion më i mirë mjedisor, efekte kumulative etj.)? Nëse po, ju lutem jepni detaje.

[1] OJ L 206 of 22.07.1992

[2] Dokumenti 99/7 rev.2 i miratuar nga Komiteti i Habitateve (përfaqësuesit e Shteteve Anëtare, i krijuar sipas Direktivës 92/43/KEE) në mbledhjen e tij më 04.10.99.

2. Nëse JO, jepni arsyetim për çdo masë ujore pse projekti nuk mund të çojë në përkeqësim të statusit/potencialit ekologjik ose nuk e pengon masën ujore të arrijë statusin/potencialin e mirë ekologjik.

4.5. Masat shtesë të integrimit mjedisor

	Po	Jo
A parashikon projekti, përveç Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis, ndonjë masë shtesë të integrimit mjedisor (p.sh. auditim mjedisor, menaxhim mjedisor, monitorim specifik mjedisor)?	(1)	

(1)Nëse PO, specifikoni.

4.6. Kostoja e masave të marra për korrigjimin e ndikimeve negative në mjedis

	%
Nëse përfshihet në koston totale, vlerësoni përqindjen e kostos së masave të marra për të reduktuar dhe/ose për të kompensuar ndikimet negative mjedisore	

Shpjegoni shkurtimisht.

4.7. Aftësia përshtatëse me klimën dhe zbutja e klimës

Shpjegoni rreziqet kryesore të lidhura me klimën dhe mënyrën sesi do të trajtohen. Nëse është e mundur, përdorni Indeksin e Krijimit të Aftësisë Përshtatëse[1] . Shpjegoni metodologjinë e aplikuar[2] . Listoni masat e përshtatjes të identifikuara dhe sesi ato janë integruar në projekt. Sqaroni nëse aftësia për t'iu përshtatur ndryshimeve klimatike është integruar në VNM për projektin.

Tregoni ndikimet kryesore në klimë që priten nga projekti (psh gjurmë karboni) dhe masat që do të zbatohen për të shmangur dhe/ose minimizuar këto ndikime. Nëse është e mundur, bëni një dallim midis ndikimeve nga fazat e ndërtimit, funksionimit dhe mbylljes.

Tregoni cenueshmërinë klimatike të projektit dhe çfarë masash do të zbatohen për të garantuar mbrojtjen e tij klimatike

5. FINANCIMI I PROJEKTIT

5.1. Plani Financiar

- Plotësoni tabelën më poshtë. Shembulli jepet për qëllim orientues. Tabela jepet edhe ne xls. Rregullojeni tabelën sipas specifikave të projektit.
- Listoni të gjitha grupet e shpenzimeve në një zë më vete.
- Meqë shpenzimet private nuk janë të pranueshme për financim në këtë aktivitet, do të përfshihen - nëse ka - nën "kosto të papranueshme"

Zërat buxhetorë	KOSTO TOTALE PROJEKTI	KOSTO TË PAPRANUESHME	KOSTO TË PRANUESHME
	EURO	EURO	EURO
	(A)	(B)	(C)=(A)-(B)
1. Tarifa planifikimi/projektimi	**1,600,000**	**500,000**	**1,100,000**
Studim paraprak fizibiliteti	20,000		20,000
Studim Fizibiliteti	550,000		550,000
Analiza socio-ekonomike	150,000		150,000

[1] https://www.resilienceindex.org/

[2] Përdoreni këtë si bazë Njoftim i Komisionit- Udhëzim Teknik për mbrojtjen klimatike të infrastrukturës në periudhën 2021-2027 – Zyra e Botimeve e BE-së (europa.eu)

Zërat buxhetorë	KOSTO TOTALE PROJEKTI	KOSTO TË PAPRANUESHME	KOSTO TË PRANUESHME
	EURO	EURO	EURO
	(A)	(B)	(C)=(A)-(B)
Vlerësimi i hendekut të planifikimit urban	300,000		300,000
Analiza kosto-përfitim	500,000	500,000	
Analiza e ndikimit gjinor	80,000		80,000
Tjetër			
2. Blerja e tokës	**8,000,000**	**8,000,000**	**0**
Blerja e tokës	8,000,000	8,000,000	
3. Ndërtimi	**300,000,000**	**50,000,000**	**250,000,000**
Infrastruktura kryesore A	20,000,000		20,000,000
Infrastruktura kryesore A	150,000,000		150,000,000
Infrastruktura kryesore A	80,000,000		80,000,000
Infrastruktura kryesore B	50,000,000	50,000,000	
4. Impianti dhe makineritë[1]			
5. Asistenca Teknike			
6. Komunikimi dhe vizibiliteti			
7. Mbikëqyrja			
8. Nën-totali	**309,600,000**	**58,500,000**	**251,100,000**
1. Rezerva[2]			
10. **TOTALI**	**309,600,000**	**58,500,000**	**251,100,000**
11. **TVSH-ja**			

Llogaritja e financimit të kërkuar të BE-së

		Vlera
1.	Kosto të pranueshme (në Euro)	251,000,000
2.	Norma e bashkëfinancimit (%)	85%
3.	Kërkesa për financim të BE-së (në Euro)	231, 350,000

[1] Vetëm nëse përfaqëson një procedurë të veçantë tenderimi
[2] Maksimumi 15% e buxhetit total

Kosto të papranueshme janë (i) shpenzimet jashtë periudhës së pranueshmërisë, (ii) shpenzimet e papranueshme sipas rregullave të zbatueshme kombëtare dhe të BE-së, (iii) shpenzime të tjera qe nuk paraqiten për bashkëfinancim.

Data e fillimit për pranueshmërinë e shpenzimeve është data e miratimit të shkresës së Projektit Madhor.

Rregullorja e Zbatimit të IPA III përcakton (neni 5): 3. Marrëveshjet e Financimit do të parashikojnë kushtet mbi të cilat do të jepet asistenca IPA III, duke përfshirë metodat e zbatueshme të zbatimit të asistencës IPA III, afatet e zbatimit, si dhe rregullat për pranueshmërinë e shpenzimeve.

Autoriteteve kombëtare të përfituesit u kujtohet që kontratat e projekteve madhore duhet të regjistrohen në aplikacionin IPA APP pas dhënies së tyre.

Burimet e financimit (Subjekti – Vendi i origjinës – Publik-Privat)	**Shumat e financimit**	**% e financimit total**

5.2 Konkurrenca

	Po	*Jo*
A përfshin ky projekt në ndonjë fazë të tij ndihmën shtetërore, veçanërisht gjatë funksionimit të infrastrukturës së përfunduar?	*(1)*	

[(1) Nëse PO, shpjegoni sesi janë respektuar rregullat e konkurrencës. Jepni një opinion të autoritetit të ndihmës shtetërore në gjuhën angleze.]

[Nëse jo, ju lutem shpjegoni me detaje arsyet për të treguar se projekti nuk përfshin ndihmë shtetërore]

5.3 Plani i prokurimit

Përgatisni një plan prokurimi indikativ për kontratat që do të zbatohen me financim të BE-së. Nëse kontratat janë publikuar tashmë në Fletoren Zyrtare të Bashkimit Europian/TED, jepni referencë. Sigurohuni që të arrihet respektimi i plotë i afateve kohore të projektit, siç përcaktohet në pjesën 3.1. sipër.

Kontrata	**Lloji i kontratës**	**Buxheti i llogaritur në EURO**	**Procedura Lloji**	**Fillimi i parashikuar i procedurës së prokurimit**	**Data e llogaritur e nënshkrimit të kontratës**	**Kohëzgjatja e parashikuar e kontratës**
…			…		…	

6. Sensitiviteti dhe Analiza e riskut

6.1 Analiza e riskut

6.1.1 Sensitiviteti i rezultateve të CBA-së

a) Tregoni ndryshimin e përqindjes së aplikuar për variablet e testuara:

Variablet e testuara	Ndryshimi në përqindje i aplikuar
Investimi	
O&M	

b) Tregoni efektin e llogaritur mbi rezultatet e indekseve të performancës financiare dhe ekonomike.

Variablet e testuara	Variacioni Norma e kthimit financiar	Variacioni Vlera financiare aktuale neto	Variacioni Norma e kthimit ekonomik	Variacioni Vlera ekonomike aktuale neto

c) Variable kritike
- Përcaktoni cilat variable janë identifikuar si variable kritike
- Tregoni cili kriter është zbatuar.
- Përcaktoni vlerat kritike të variableve kritikë

6.1.2 Analiza e riskut

Identifikoni rreziqet (duke përfshirë rreziqet mjedisore dhe ndryshimet klimatike), tregoni se çfarë lloj analize risku është kryer.

Kategoria	**Risqet**	**Probabiliteti (I lartë/ I mesëm/ I ulët)**	**Ndikimi (I lartë/ I mesëm/ I ulët)**	**Masa zbutëse**
	Risku 1			
	Risku 2			
	Risku #			

6.2 Përfshirja e palëve të interesit

a) Përshkruani palët e interesuara dhe përdoruesit dhe mënyrën sesi janë përfshirë dhe konsultuar në fazën e identifikimit dhe hartimit të projektit.

b) A ka ndonjë risk për zbatimin e projektit që vjen nga rezistenca e palëve specifike të interesuara? Pasqyrojeni në tabelën e mësipërme.

7. ANEKSE

Listoni të gjitha anekset sipas kërkesës dhe që shoqërojnë këtë aplikim.

8. KONFIRMIMI I AUTORITETIT KOMBËTAR KOMPETENT

Konfirmoj që informacioni i dhënë në këtë formular është i saktë dhe korrekt.
EMRI:
NËNSHKRIMI:
ORGANIZATA:
DATA:

ANEKSI I
DEKLARATË NGA AUTORITETI PËRGJEGJËS PËR MONITORIMIN E VENDEVE ME RËNDËSI PËR RUAJTJEN E NATYRËS

Autoriteti Përgjegjës _____
Pasi mori në shqyrtim aplikimin e projektit _____
i cili ndodhet në _____
Deklaron se projekti nuk mund të ketë efekte të konsiderueshme në një vend me rëndësi për ruajtjen e natyrës për arsyet e mëposhtme (jepni emrin e vendndodhjeve përkatëse, numrin e referencës, distancën e projektit nga vendndodhja më e afërt me rëndësi për ruajtjen e natyrës, objektivat e ruajtjes dhe justifikimin që projekti (në mënyrë individuale ose në kombinim me projekte të tjera) nuk mund të ketë efekte negative të konsiderueshme në vendin me rëndësi për ruajtjen e natyrës dhe, nëse është e nevojshme, një vendim administrativ. (d.m.th. vendimi i duhur i shqyrtimit të vlerësimit)):

Si rrjedhojë, një vlerësim i duhur i kërkuar nga neni 6 (3) i Direktivës për Habitatin 92/43/KEE nuk u çmua i nevojshëm.
Një hartë e shkallës 1:100.000 (ose shkallës më të afërt të mundshme) është bashkëlidhur për të treguar vendndodhjen e projektit si dhe *vendet me rëndësi për ruajtjen e natyrës* në fjalë, nëse ka.

Data (dd/mm/vvvv): _____
Nënshkruar: _____
Emri: _____
Pozicioni: _____

Organizata: _____

(Autoriteti përgjegjës për monitorimin e vendeve *me rëndësi për ruajtjen e natyrës*)
Vula zyrtare:

IPA III – Model për Dokumentet e Identifikimit të Veprimeve
(për t'u përdorur për projektet jo madhore - maksimumi 6 faqe)

1) Titulli i Projektit:
2) Autoriteti menaxhues:
3) Organet e ndërmjetme përgjegjëse për zbatimin e Veprimit:
4) Përputhshmëria dhe koherenca me Programin Operacional
4.1 Titulli i programit
4.2 Titulli i fushës përkatëse të mbështetjes
5) Përshkrimi i Projektit
5.1 Kontributi për realizimin e Programit Operacional: *Përshkruani veprimin, informacionin paraprak, mënyrën sesi kontribuon në arritjen e objektivave të Programit Operacional dhe fushën përkatëse të mbështetjes*
5.2 Objektivi i përgjithshëm i Projektit: *Shpjegoni me një fjali*
5.3 Objektivat Specifike të Projektit: *Shpjegoni me një fjali*
5.4 Rezultatet *(Ju lutem tregoni rezultatet e këtij veprimi dhe mënyrën sesi ato lidhen me programet operacionale shumëvjeçare të fushave përkatëse të mbështetjes)*
5.5 Aktivitetet indikative:
5.6 Treguesit: *Ju lutem përdorni treguesit që janë të rëndësishëm për veprimin nga Kuadri i Rezultateve të IPA III*[1] .
5.7 Vendndodhja (vendndodhjet) indikative
5.8 Kohëzgjatja: *Kohëzgjatja e veprimit nuk mund të kalojë datën përfundimtare të pranueshmërisë së shpenzimeve të përcaktuar në Marrëveshjen e Financimit*
5.9 Marrësit fundorë dhe grupet e synuara: *identifikimi i kategorisë dhe grupeve të institucioneve, organizatave dhe partnerëve socialë dhe ekonomikë që do të kenë të drejtë për mbështetje në çdo aktivitet.*
6) Rregullimet e zbatimit
6.1 Kuadri Institucional: *Rregullimet institucionale të parashikuara për zbatimin e veprimit, p.sh. njësia e koordinimit të veprimit, komiteti drejtues, autoritetet rajonale dhe/ose krahinore, ekipi i asistencës teknike*
6.2 Struktura dhe metodologjia e propozuar e monitorimit: *Kush do të jetë përgjegjës për monitorimin e veprimit, si do të monitorohet, cila do të jetë radha e punës dhe linjat e raportimit*
7) Maturia
7.1 Procedurat dhe kontratat e kërkuara për zbatimin e veprimit dhe renditja e tyre:
Listoni llojin e procedurave (thirrje për propozime, zbatim i drejtpërdrejtë nga institucionet kombëtare pa thirrje paraprake për propozime, marrëveshje direkte me organizata ndërkombëtare etj) dhe kontratat përkatëse (kontratat e granteve, marrëveshjet e kontributit me organizatat ndërkombëtare, shërbimet, furnizimet, punimet etj) për aktivitetet e propozuara, së bashku me afatin kohor dhe vijueshmërinë e tyre, duke përfshirë fillimin e pritshëm të tenderimit, fillimin e pritshëm të veprimit dhe kohëzgjatjen e tij. Ju lutem shtoni një justifikim për çdo modalitet zbatimi të treguar, veçanërisht në rast se parashikohen grante të drejtpërdrejta ose marrëveshje kontributi me Organizatat Ndërkombëtare.
7.2 Dokumentacioni mbështetës
Për secilin nga llojet e procedurave të prokurimit të përmendura në pikën 7.1), ju lutem tregoni se cilat dokumente mbështetëse janë në dispozicion (d.m.th. dosjet e tenderit, termat e referencës, specifikimet teknike, thirrjet për propozime, drafti i fishave për binjakëzim), duke përfshirë, nëse ka vend, projektet e infrastrukturës, studime projektimi, vlerësimin e ndikimit në mjedis (VNM), analizën kosto-përfitim (CBA) etj.
8) Risqe dhe supozime
9) Qëndrueshmëria:

[1] SWD_2022_445_1_EN_document_travail_service_part1_v2.pdf (europa.eu)

Përfshini detaje mbi qëndrueshmërinë e projektit, d.m.th., nëse dhe në cilën masë përfitimet/rezultatet e arritura (produktet dhe rezultatet) mund të vazhdojnë përtej periudhës së zbatimit të tij. Në veçanti, kjo pjesë duhet të përfshijë të paktën disa nga faktorët kryesorë që ndikojnë tek qëndrueshmëria, të tilla si niveli i pronësisë së përfituesve, kapacitetet e tyre institucionale të menaxhimit, burimet që ata angazhohen të garantojnë për veprimin dhe ruajtjen e rezultateve pas përfundimit të projektit.

10) Barazia gjinore dhe fuqizimi i grave dhe vajzave, mundësitë e barabarta, romët, minoritetet dhe grupet vulnerabël (sipas rastit):

Ju lutem specifikoni se si projekti kontribuon në promovimin e barazisë gjinore dhe fuqizimin e grave/vajzave. Përcaktoni nëse projekti merr parasysh aspektin gjinor. A është bërë një analizë e ndikimit gjinor? Nëse po, jepni shkurtimisht rezultatet e analizës dhe specifikoni masat që janë identifikuar për të garantuar parimin e barazisë gjinore. Nëse jo, duhet të jepet një shpjegim/arsyetim.

Ju lutem identifikoni palët e interesuara (aktorët publikë dhe/ose jo-shtetërorë) më të prekur nga çështjet që do të trajtohen nga ky veprim, rolet dhe mandatet e tyre dhe çdo çështje institucionale, organizative dhe/ose kapacitetesh që do të mbulohen nga veprimi. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet grupeve më vulnerabil – përfshirë romët – të cilët mund të ndikohen pozitivisht ose negativisht nga veprimi, duke përfshirë rreziqet e shkaktimit të dëmit (jo më pak në mjediset e brishta dhe të prekura nga konflikti), si dhe palëve të interesuara që i përfaqësojnë ata

11) Fondet e kërkuara nga Komisioni Evropian:

(Kontributi i Bashkimit nuk duhet të kalojë 85% në nivelin e fushës së mbështetjes)

12) Bashkëfinancimi: *(ju lutem identifikoni kontributin total që pritet sipas burimit)*

13) Ndarja e buxhetit:

(Indikative, sipas llojit të procedurës së prokurimit, duke përfshirë koston totale të llogaritur, kontributin IPA, kontributin publik kombëtar dhe kontributin privat)

- Vetëm për veprimet që përfshijnë projektet e infrastrukturës -

14) Analiza financiare dhe vlerësimi ekonomik

(nëse është e zbatueshme - Ju lutem referojuni edhe udhëzimeve të përfshira në seksionin përkatës 3.3.2 të Aplikimit për Projekt Madhor për referencë)

Ju lutem paraqisni elementët kryesorë të analizës financiare, duke përfshirë kostot e llogaritura operative dhe të ardhurat, përballueshmërinë dhe qëndrueshmërinë financiare të investimit të propozuar, analizën ekonomike (në veçanti metodologjinë e përdorur, gjetjet kryesore dhe koston kryesore, përfitimet dhe treguesit si p.sh. norma e zbritjes sociale, norma ekonomike e kthimit, vlera aktuale ekonomike neto dhe raporti përfitim-kosto)

15) Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis

(nëse është e zbatueshme - Ju lutem referojuni edhe pjesëve 4.3 dhe 4.4 të Aplikimit për Projekt Madhor për referencë)-

Tregoni ndikimet kryesore në mjedis dhe në shëndetin e njeriut që priten nga projekti, dhe masat që do të zbatohen për të shmangur dhe/ose minimizuar këto ndikime. Bëni një dallim midis ndikimeve nga fazat e ndërtimit, funksionimit dhe mbylljes.

A është dhënë tashmë pëlqimi për zhvillim për këtë projekt?

Nëse po, në cilën datë?

Nëse jo, kur është paraqitur kërkesa zyrtare për pëlqimin për zhvillim dhe deri në cilën datë pritet vendimi përfundimtar?

Specifikoni autoritetin ose autoritetet kompetente, të cilat kanë dhënë ose do të japin pëlqimin për zhvillim. Përmblidhni rezultatet e konsultimeve me publikun e interesuar

A është projekti një klasë zhvillimi e mbuluar nga:

	Po	*Jo*
Aneksi I i Direktivës		
Aneksi II i Direktivës		
A është kryer Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis për këtë projekt?		
Asnjë nga të dy anekset		

	Po	*Jo*
A është e mundur që projekti të ketë efekte (të drejtpërdrejta ose të tërthorta), individualisht ose në kombinim me plane ose projekte të tjera në zona të përfshira ose që synohen të përfshihen në zona me rëndësi për ruajtjen e natyrës		
A janë këto efekte negative thelbësore që kërkojnë masa kompensimi sipas nenit 6 (4) të Direktivës së Habitateve		

Efekti mbi statusin ekologjik të masave ujore.	*Po*	*Jo*
A përfshin projekti një modifikim të ri të karakteristikave fizike të një mase mujore sipërfaqësore ose ndryshime në nivelin masave ujore nëntokësore që përkeqësojnë statusin/potencialin e një mase ujore ose shkaktojnë dështimin për të arritur statusin/potencialin e mirë të ujit?		

16. Aftësia përshtatëse me klimën dhe zbutja e klimës

[Ju lutem referojuni pjesës përkatëse 4.7 të aplikimit për Projekt Madhor për referencë]

Shpjegoni rreziqet kryesore të lidhura me klimën dhe mënyrën si do të trajtohen. Nëse është e mundur, përdorni Indeksin e Krijimit të Aftësisë Përshtatëse. Shpjegoni metodologjinë e zbatuar. Listoni masat e përshtatjes të identifikuara dhe se si ato janë integruar në projekt. Sqaroni nëse aftësia për t'iu përshtatur ndryshimeve klimatike është integruar në VNM për projektin.

Tregoni ndikimet kryesore në klimë që priten nga projekti dhe masat që do të zbatohen për të shmangur dhe/ose minimizuar këto ndikime. Bëni një dallim midis ndikimeve nga fazat e ndërtimit, funksionimit dhe mbylljes. Tregoni cenueshmërinë klimatike të projektit dhe çfarë masash do të zbatohen për të garantuar mbrojtjen e tij klimatike.

FINANCING AGREEMENT

SPECIAL CONDITIONS

The European Commission, hereinafter referred to as "**the Commission**", acting on behalf of the European Union, hereinafter referred to as "**the Union**",

of the one part, and

the Republic of Albania, hereinafter referred to as "**IPA III beneficiary**", represented by the Council of Ministers,

of the other part,

have agreed as follows:

Article 1 - The Programme

(1) The Union agrees to finance and the IPA III beneficiary agrees to accept the financing of the following Programme:

Multiannual Operational Programme on EU for Youth Employment in favour of the Republic of Albania for 2024-2027

comprising the following action:

Multiannual Operational Programme on EU for Youth Employment in favour of the Republic of Albania for 2024-2027

Global commitment number: JAD.1421652

This Programme is financed from the Union Budget under the following basic act: Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III).[1]

(2) The total estimated cost of this Programme is EUR 63 480 000 and the maximum Union contribution to this Programme is set at EUR 50 000 000.

The Union contribution shall be split into yearly commitments for the period 2024 – 2027 in accordance with Annex I. Nothing in this Financing Agreement can be interpreted as implying a financial commitment of the Union in relation to credits which have not yet been approved by adoption of the EU budget. The Commission shall inform in writing the IPA III beneficiary about the adoption of the subsequent financial commitments indicated in Annex I.

[1] Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, p. 1.

VS

This Programme requires financial contributions from both the IPA III beneficiary and the Union. The breakdown of the respective financial contributions is set out in Annex I.

(3) The Programme shall be implemented in accordance with the Multiannual Operational programme provided in Annex I.

Article 2 – Execution period, eligibility period, and automatic de-commitment

(1) The execution period of this Financing Agreement shall commence on the entry into force of this Financing Agreement and end 12 years after this date.
(2) The eligibility period, as defined in Article 12(1) of Annex II (General Conditions) shall commence on the date of the entry into force of this Financing Agreement and end on 31 December 2033.
(3) The Commission shall automatically decommit any portion of a budgetary commitment for the programme indicated in Annex I that, by 31 December of the fifth year following that of the budgetary commitment, has not been used for the purpose of pre-financing or making interim payments, or for which no certified statement of expenditure or any payment request has been submitted.
(4) Without prejudice to the automatic decommitment deadline referred to in paragraph 3, the Commission shall inform the IPA III beneficiary 9 months before the automatic decommitment deadline about the risk of decommitment.
(5) The amount concerned by decommitment shall be reduced by the amounts equivalent to that part of the budget commitment for which:
   (a) the operations are suspended by a legal proceeding or by an administrative appeal having suspensory effect; or
   (b) it has not been possible to make a payment request for reasons of force majeure seriously affecting implementation of all or part of the programme.
   The IPA III beneficiary claiming force majeure shall demonstrate the direct consequences of the force majeure on the implementation of all or part of the programme.

Article 3 – Addresses and communication

All communications concerning the implementation of this Financing Agreement shall be in writing, shall refer expressly to the Programme as identified in Article 1(1) and shall be sent to the following addresses:

(a) **for the Commission**

Valentina Superti
Director D, Western Balkans
Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations (DG NEAR)
European Commission
Rue de la Loi 15
B-1049 Brussels, Belgium
E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

2

VS

(b) **for the IPA III beneficiary**

Eridana Çano
National IPA Coordinator
General Director of State Agency of Strategic Programming and Aid Coordination
"Kuvajt" Street
Tirana, Albania
E-mail: eridana.cano@saspac.gov.al

Article 4 – OLAF contact point

The contact point of the IPA III beneficiary having the appropriate powers to cooperate directly with the European Anti-Fraud Office (OLAF) in order to facilitate OLAF's operational activities shall be:

Blerina Naska
Director of the Financial Inspection Unit within the Directorate of Public Finance Inspection at the Ministry of Finance
Ministry of Finance
Bulevardi Dëshmorët e Kombit Nr.3
Tirana, Albania
E-mail: blerina.naska@financa.gov.al

Article 5 – Financial framework partnership agreement

The Programme shall be implemented in accordance with the provisions of the Financial Framework Partnership Agreement (FFPA) between the European Commission and the Republic of Albania on the arrangements for implementation of Union financial assistance to the Republic of Albania under the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III) which entered into force on 14 October 2022 (hereafter referred to as "the FFPA"). This Financing Agreement supplements the provisions of the FFPA. In case of conflict between the provisions of this Financing Agreement and the provisions of the FFPA, the latter shall take precedence.

Pursuant to Article 157(5) of the Financial Regulation, the implementation of the programme in indirect management by the IPA beneficiary shall be complemented with the ad-hoc measures stated in Article 7.

Article 6 - Annexes

(1) This Financing Agreement is composed of:

(a) these Special Conditions

(b) Annex I: Multiannual Operational Programme

(c) Annex II: General Conditions

(d) Annex III: Annual Report template on the implementation of IPA III assistance as per Article 59 of the FFPA

(e) Annex IV: Financial Report template as per Article 61(2)(a) and 61(3) of the FFPA, including the template of forecasts for likely payment requests as per Article 33(3) of the FFPA

VS

(f) Annex V: Accrual Based Accounting System Minimum Specification

(g) Annex VI: Major Projects Application template

(h) Annex VII: Operation Identification Sheet template

(2) In the event of a conflict between the provisions of the Annexes and the provisions of these Special Conditions, the latter shall take precedence. In the event of a conflict between the provisions of Annex I and the provisions of Annex II, the latter shall take precedence.

Article 7 – Provisions derogating from or supplementing Annex II

The following shall supplement Annex II:

(1) Following the verification mission for entrustment of budget implementation tasks conducted by DG NEAR in June 2024, a follow-up mission will be conducted by DG NEAR to verify that the communication lines within the Managing Structure are properly formalised, as required by the IPA III FFPA. This will be in addition to the findings of the final audit report which require a follow up based on the timeframe set by deadlines for each finding.

(2) The Commission has introduced an electronic exchange system for the reporting of contracts under indirect management by IPA III beneficiary ("IPA-APP"). The IPA III beneficiary is required to register in and use IPA-APP to allow for the e-management of Financing Agreements.

Article 8 – Entry into force

This Financing Agreement shall enter into force on the date on which the Commission receives a notification from the IPA III beneficiary confirming the completion of the internal procedures of the IPA III beneficiary necessary for its entry into force. The Commission shall inform the IPA III beneficiary of the date of the receipt of this notification.

This Financing Agreement is drawn up in duplicate in the English language, one being handed to the Commission and one to the IPA III beneficiary.

For the IPA III beneficiary:

Eridana Çano
National IPA Coordinator and General Director
State Agency of Strategic Programming and Aid Coordination
Tirana,

Date: 15.04.2025

Signature:

For the Commission:

Valentina Superti
Director D. Western Balkans
Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations
European Commission
Brussels,

Date: 14/7/25

Signature:

VS

EN

THIS ACTION IS FUNDED BY THE EUROPEAN UNION

ANNEX I

of the Financing Agreement on the financing of the multiannual Operational Programme on EU for Youth Employment in favour of the Republic of Albania for 2024-2027

MULTIANNUAL OPERATIONAL PROGRAMME

This document constitutes the multiannual work programme in the sense of Article 110(2) of the Financial Regulation, and multiannual action plan in the sense of Article 9 of IPA III Regulation and Article 23 of NDICI-Global Europe Regulation

1 Programme Synopsis
- 1.1 Programme Summary Table
- 1.2 Summary of the programme

2 Sector(s) analysis
- 2.1 National sectoral policies and context
- 2.2 Legal framework
- 2.3 Institutional setting, leadership, and capacity
- 2.4 Sector(s) and donor coordination
- 2.5 Mid-term budgetary perspectives
- 2.6 Performance assessment framework
- 2.7 Socio-economic analysis (including SWOT analysis)

3 Overall Objective(s) and Specific Objectives(s) of the Operational Programme
- 3.1 Coherence with the IPA III Programming Framework and with the specific policy instruments of the enlargement process

4 Operational features of the programme
- 4.1 Interaction of the programme with IPA III annual action plans or measures and interventions from other donors/ International Financial Institutions
- 4.2 Description of the programme
  - 4.2.1 Intervention Logic
  - 4.2.2 Detailed description of each area of support
  - 4.2.3 Indicative List of major projects per each area of support
- 4.3 Mainstreaming
  - 4.3.1 Environmental Protection, Climate Change and Biodiversity
  - 4.3.2 Gender equality and empowerment of women and girls
  - 4.3.3 Human Rights
  - 4.3.4 Disability
  - 4.3.5 Democracy
  - 4.3.6 Conflict sensitivity, peace, and resilience
  - 4.3.7 Disaster Risk Reduction
- 4.4 Risks and Assumptions

5 Overview of the consultation process for the preparation of the Operational Programme

6 Implementation arrangements
- 6.1 Financing Agreement
- 6.2 Methods of implementation
- 6.3 Scope of geographical eligibility for procurement and grants

7 Financial tables by areas of support and by year (including co-financing rates if applicable)

1

VS

8 Performance Measurement
8.1 Monitoring and Reporting
8.2 Evaluation
8.3 Audit and Verifications

9 Strategic communication and public diplomacy

10 Sustainability

Annex 1: List of partners consulted
Annex 2: List of Acronyms

VS

1 Programme synopsis

1.1 Programme Summary Table

Title	**Multiannual Operational Programme on EU for Youth Employment in favour of Albania for 2024-2027**
OPSYS	ACT- 62470 2024-2027: JAD.1421652
ABAC	ABAC Commitment level 1 number: JAD.1421652
Basic Act	Financed under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III)
Team Europe	No
IPA III beneficiaries	The Republic of Albania
Programming document	IPA III Programming Framework
	PRIORITY AREAS AND SECTOR(S) INFORMATION
Window and thematic priority	Window 4: Competitiveness and Inclusive growth Thematic Priority: 1: Education, employment, social protection and inclusion policies, and health (100 %).
Sustainable Development Goals (SDGs)	Main SDG: SDG8 Decent Work and Economic Growth Other significant SDGs: SDG 1: No Poverty SDG 5: Gender Equality SDG 8: Quality Education SDG 10: Reduced Inequalities SDG 14: Climate Action
DAC code(s)	Main DAC codes: 16020 - Employment creation (48%) Sub-code 1: 11330 -Vocational Training (40%) Sub-code 2: 11110 – Education policy and administrative management (12%)
Main Delivery Channel	Central Government – 12000
Targets	**X Climate** **X Gender** ☐ Biodiversity

Markers (from DAC form)	**General policy objective**	**Not targeted**	**Significant objective**	**Principal objective**
	Participation development/good governance	☐	X	☐
	Aid to environment	X	☐	☐
	Gender equality, women's, and girl's empowerment	☐	X	☐
	Reproductive, maternal, new-born and child health	X	☐	☐
	Disaster Risk Reduction	X	☐	☐
	Inclusion of persons with Disabilities	☐	X	☐
	Nutrition	X	☐	☐

3

VS

	RIO Convention markers	Not targeted	Significant objective	Principal objective
	Biological diversity	X	☐	☐
	Combat desertification	X	☐	☐
	Climate change mitigation	X	☐	☐
	Climate change adaptation	☐	X	☐
Internal markers and Tags	**Policy objectives**	**Not targeted**	**Significant objective**	**Principal objective**
	Digitalisation	☐	X	☐
	Tags	YES		NO
	digital connectivity	☐		☐
	digital governance	☐		☐
	digital entrepreneurship	X		☐
	digital skills/literacy	X		☐
	digital services	X		☐
	Connectivity	X	☐	☐
	Tags	YES		NO
	digital connectivity	☐		X
	energy	☐		X
	transport	☐		X
	health	☐		X
	education and research	☐		X
	Migration	☐	X	☐
	Reduction of Inequalities	☐	X	☐
	COVID-19	X	☐	☐

BUDGET INFORMATION	
Amounts concerned	Budget line: 15 02 02 01 Total estimated cost for 2024-2027: EUR 63 480 000 Total amount of EU budget contribution for 2024-2027: EUR 50 000 000 The contribution from the general budget of the European Union is split per year as follows: - For 2024 - EUR 2 500 000 - For 2025 - EUR 16 500 000 - For 2026 - EUR 14 000 000 - For 2027 - EUR 17 000 000 The contribution from the general budget of the European Union for the subsequent years is subject to the availability of appropriations for the respective financial years following the adoption of the relevant annual budget, or as provided for in the system of provisional twelfths.
MANAGEMENT AND IMPLEMENTATION	
Implementation modalities (management mode and delivery methods)	Indirect management with the Republic of Albania
Relevant priorities and flagships from Economic and Investment Plan for the Western Balkans	Priorities: Human Capital Development Flagship Programme no. 10. Youth Guarantee

4

VS

Final Date for conclusion of Financing Agreement	At the latest by 31 December 2025
Decommitment deadline for each budgetary commitment	Budgetary commitment 2024: by 31/12/2029 Budgetary commitment 2025: by 31/12/2030 Budgetary commitment 2026: by 31/12/2031 Budgetary commitment 2027: by 31/12/2033
Indicative eligibility period	31/12/2033
Final date for implementing the Financing Agreement	12 years following the conclusion of the Financing Agreement

1.2 Summary of the programme

The European Commission's 2023 Report[1] on Albania recognises the government's commitment to establishing a youth guarantee scheme, reflected in the adoption of the Brdo Declaration on ensuring sustainable labour market integration for young people on 8 July 2021. In line with this commitment, Albania aims to gradually implement the Youth Guarantee scheme, as outlined in the National Employment and Skills Strategy 2023-2030 (NESS). This strategy specifically targets young people Not in Education, Employment, or Training (NEET), and is in line with the objectives of the Western Balkans Youth Guarantee, as part of the Economic and Investment Plan (EIP) Flagship no. 10.

The main objective of the Operational Programme EU for Youth Employment is to provide unemployed and inactive young people, registered at employment offices, with quality employment, training, or education opportunities within a period of four months from the date of registration. The programme will primarily focus on the NEET population aged 15-29, given their high unemployment and inactivity rates. By addressing the challenges faced by youth in accessing suitable jobs and acquiring relevant skills for the labour market, the Youth Guarantee aims to alleviate the lack of future prospects that often leads to an increased need to emigrate. To facilitate the successful implementation of the Youth Guarantee, Albania has adopted the Youth Guarantee Implementation Plan 2023-2024 (YGIP). This plan will guide the initial pilot phase, which was launched on 27 October 2023.

The Operational Programme EU for Youth Employment 2024-2027 aims *to provide inclusive and responsive labour market integration of a skilled and adaptable young workforce*. The areas of support within the programme are outlined as follows:

Area of Support 1: Youth Employment
This area of support focuses on enhancing the employment and employability of young people, with a particular emphasis on vulnerable groups. It includes the implementation of a reinforced Youth Guarantee (YG) delivery model, building upon the lessons learned from the pilot phase, and improving the capacities of the National Agency for Employment and Skills (NAES), as well as all the other partners at the local and national level in Albania. The outreach phase in the YGIP in Albania envisages, among other activities, also using digital means as an essential component of modern engagement strategies and including young NEETs in the design of communication campaigns. In this context, NAES is set to introduce a dedicated "Youth Guarantee" Portal, serving as a comprehensive platform for sharing information about the Youth Guarantee and enabling NEETs to pre-register. Eligible activities include various initiatives, such as outreach activities in cooperation with the National Agency for Youth (NAY) and youth organisations, preparing youth before they register to the Youth Guarantee, building capacities of youth organisations and information campaigns on youth rights in the workplace. In addition, the programme aims to strengthen NAES's policies and capacity by upgrading their Information and Communication Technologies (ICT) platform and increasing human resources for data processing. To increase the reach and quality

[1] Albania Report 2023 - European Commission (europa.eu)

5

VS

of employment services, additional staff will be recruited, youth-friendly employment offices will be established, and support for counsellors to reach youth in remote areas will be enhanced. In addition, the programme focuses on improving the employability of vulnerable youth through Active Labour Market Programmes (ALMPs), self-employment and entrepreneurship skills and improved employment services. This Area of support hinges on a collaborative effort, inviting young individuals and youth representatives to lead innovative, tailored, and youth-friendly approaches for delivering integrated services at the grassroots level, in collaboration with employers, employer organisations, municipal social services, education and training providers, local youth councils, and other social partners.

Area of Support 2: Vocational Education and Training
This area of support focuses on improving the quality, flexibility and diversity of the vocational education and training offer to enhance the career prospects of youth and young adults below 30. It emphasises the need to update the initial and continuous Vocational Education and Training (VET) programmes offered by public VET providers, to align with industry needs. New post-secondary education programmes will be developed and delivered through VET schools and through apprenticeship and traineeship models. To support the implementation of these updated programmes, grants will be provided to VET schools to improve the capacities of teaching and management staff, develop teaching materials, and improve governance, facilities and resources. Efforts to improve the learning environment in VET schools will be facilitated by investing in renewed school infrastructure and laboratories, including increased interaction between labour market actors and VET schools, skills competitions, and skills needed to take advantage of new opportunities in the green and digital transitions. Specialised programmes and resources will be developed to support students facing learning difficulties, while scholarships will be offered to students from vulnerable backgrounds, ensuring their access to quality vocational education. Furthermore, this area of support will provide opportunities for upskilling and retraining in collaboration with private and public providers.

Area of Support 3: Other Support
Another objective of the programme is to support the Managing Authority, Intermediate Bodies and other structures and authorities, including Operational Programme partners, in the implementation of the Operational Programme by strengthening their capacity to effectively implement and monitor the Operational Programme and successfully disburse the allocated funds through a wide range of training and other capacity-building activities, as well as provide additional compensation, to address the workload deriving from the implementation of this OP, for the salaries of assigned employees, in order to prevent staff turnover and create a stable working environment. The goal is to ensure efficient and effective implementation, monitoring, and communication. A comprehensive support system will be provided, including assistance with project development, conducting studies, and establishing an internal monitoring system. The programme will also serve as a pilot project to build administrative capacity and align with the Ministry of Finance's plans to prepare institutions to access Cohesion Policy funds.

2 Sector(s) analysis

2.1 National sectoral policies and context

The 'EU for Youth Employment" Operational Programme focuses on a specific target: the youth population in the 15-29 age group, in particular the NEET, is the specific target of this multi-annual Programme. This part of the youth population is most at risk of being excluded from the labour market. NEET rate is calculated as a percentage of the total population of the same age group and gender and reached the level of 26.1% in 2021. Within this group, 37.3% are unemployed, 15.4% are discouraged, 17.5% care for family members and around 29.8% are inactive for other reasons. Men NEET tend to have a higher share of unemployment (46.8%), and women NEET tend to have a higher proportion of inactivity due to family responsibilities (31.6%) (INSTAT, LFS 2021).

Two interlinked sectoral areas of support designed under this Operational Programme aim to strengthen the policy links between the labour market, education and youth policies by promoting skills-based active labour market policies, aimed at unlocking employment opportunities for Albanian youth.

Area of Support 1: Youth Employment.
Area of Support 2: Youth Vocational Education and Training.

Several strategic documents have envisaged policy reforms and planned interventions in these two areas of support.

Area of Support 1: Youth Employment.

6

VS

Sectoral priorities are an important part of the country's long-term strategic framework set out in the National Strategy for Development and European Integration 2030 (NSDEI 2030). This overarching strategic framework sets the direction and defines the priorities of the country's sustainable economic and social development on its path towards EU integration, preparing Albania for a just green and digital transition, including links with the Sustainable Development Goals (SDGs) to achieve the goals of the 2030 Agenda by defining the vision for the country's democratic, social, and economic development in the period 2022-2030. Employment and social inclusion are addressed in the third pillar of the NSDEI 2030, Social Cohesion, which focuses on the development of human resources as the country's most valuable asset and aims to provide basic public services for all, fight poverty and promote employment, strengthen the social protection system, and support people in need.

The new National Employment and Skills Strategy 2023-2030 (NESS 2023-2030)[2] is fully in line with the IPA III programming framework objectives and continues these visions with more ambitious targets in terms of promoting the skills agenda and labour market policies. It targets Quality Jobs and Lifelong Skills for All and takes into account reforms and interventions relevant to skills development and better skills matching to increase decent and inclusive employment opportunities for all women and men, girls, and boys. The NESS 2023-2030 is operationalised through an Action plan covering the period 2023-2030. The NESS 2023 – 2030 has an estimated cost of ALL 75.5 billion (approximately EUR 650 million), of which 67% is funded through the public budget and 10% through international development programmes. The financing gap of the NESS 2023-2030 is at the level of 23%.

One of the key measures of the NESS 2023-2030, under Policy Goal 2, is a "supported and inclusive transition to work for young people (NEET) through the implementation of the Youth Guarantee scheme". Reforms and interventions will contribute to the successful implementation of the Youth Guarantee, but also to further progress in overall employment and skills development policies, such as the promotion of inclusive lifelong learning opportunities, the recognition of prior non-formal and informal learning, the digital transformation of employment services and programmes, the establishment of a skills mapping system to support the further development of guidance and counselling services, the expansion and consolidation of services for employers and jobseekers tailored to their needs, and the implementation of training and employment programmes in partnership with other labour market actors. Creating flexible and diverse entry points will enable a more productive environment for continuous education so that NEETs can re-enter education to retrain and improve their employability skills.

Although guidance and counselling are not the subject of a specific strategic action in NESS 2023-2030, the Strategy has created new opportunities for the consolidation and expansion of guidance and counselling services within the employment services and the provision of VET services. In line with the 'digital-first' policy, the NESS 2023-2030 envisages the full digitalisation of employment services and processes, and the consolidation of the Labour Market Information Observatory as a tool to be used for the provision of labour market signals and up-to-date labour market information to career counsellors and workers at the local level who reach out to young people.

The guidance and counselling approaches for the case management of unemployed jobseekers is planned to be optimised. The strategy aims to improve the efficiency of the three-tier employment services model[3]. The institutions will develop specialised case management approaches and models at the third level and provide counselling services to jobseekers in partnership with other labour market stakeholders, which will also help in addressing labour market obstacles in a specialised manner. Such partnerships will make it possible to draw on the experience and capacity of various actors at central and local levels, such as non-governmental organisations, international organisations, public and private training providers, supporting services providers, adult basic and secondary vocational education, chambers of commerce, industry and trade, employers' organisations, social partners, private employment agencies, and other formal and non-formal groups.

---

[2] Official Gazette, DCM no. 173, 24.03.2023: on the approval the National Strategy for Employment and Skills, its implementation plan 2023-2030 and the Youth Guarantee Implementation Plan 2023-2024.

[3] First tier of employability: The jobseeker is ready for work and has no obvious secondary and personal issues and presents a low risk to convert into a long-term unemployed. Second tier of employability: The jobseeker is close to the labour market, but the econometric profiling shows that there is a medium risk for him/her to convert into a long-term unemployed. Third tier of employability: The jobseeker is disadvantaged and more at risk to convert into a long-term unemployed. The third-tier employability jobseekers constitute the category with the highest priority to engage in an intensive interaction with the NAES advisor and this group will have at its immediate disposal an inclusive range of interventions.

7

VS

The National Youth Strategy 2022-2029 (NYS 2022-2029) [4], **in line with the European Youth Strategy 2019 – 2027, aims to ensure equal rights and opportunities, support and engagement for vulnerable, marginalised youth and youth most affected by poverty, violence, abuse, disability and social exclusion.** Reforms and interventions are planned that contribute to the successful implementation of the Youth Guarantee scheme, but also to further improve the overall position of young people in society, such as: building youth employment skills, supported by youth-oriented career counselling and employment services, increasing and improving opportunities to enter the labour market, innovation and quality education to help youth reach their full potential, safety, security and inclusion of youth, taking into account their diverse and special needs. Special attention is given to youth risking marginalisation based on potential sources of discrimination, such as their ethnic origin, sex, sexual orientation, disability, religion, belief, or political opinion. Socioeconomic exclusion and democratic exclusion go hand in hand. Youth struggling with disadvantages are generally fewer active citizens and have less trust in institutions.

Area of support 2: Youth Vocational Education and Training

The NESS 2023-2030 places knowledge and skills at the heart of the economic model and expects to have a positive impact on long-term growth by promoting decent employment opportunities through more effective labour market policies and ensuring qualitative Vocational Education and Training (VET) for young people, adults, women and men, especially as a contribution to digital transformation and the country's green growth agenda; while at the same time reducing the rate of informal employment in non-agricultural sectors. The strategy emphasises the development of VET provision that is more relevant and flexible, including appropriate quality assurance mechanisms, the promotion of inclusive lifelong learning opportunities including adult education, and enabling measures such as the recognition of prior learning experiences and the improvement of data- and digitally- enabled management and services in the provision of training and employment services.

At the same time, the NESS 2023-2030 provides for institutions to develop and manage interactive online VET platforms and will provide targeted support to the VET providers to improve and strengthen the delivery of their educational or training provision in blended teaching, online classes, and e-internship, as a new and complementary modality to in-company trainings. These digital products will be assessed and gradually expanded to be used by all providers by 2030. The NESS 2023-2030 envisages strengthening the role of the Development Units within VET providers to improve cooperation with employers and the private sector and establishing new channels of communication with the private sector to support the promotion of and engagement with the VET system. It foresees the establishment of specialized clusters at the regional level to facilitate collaboration between employment services, VET institutions and businesses, social partners ensuring training programmes meet industry demands effectively. In addition, awareness raising and information on the recognition of prior non-formal and informal learning will be part of the lifelong learning promotion that will be also carried out through ad hoc communication and information campaigns.

More specifically, on the VET policy reform, the previous Ministry of Finance and Economy (MFE), now Ministry of Economy, Culture and Innovation (MECI)[5], has also developed the **National Implementation Plan for the Declaration of Osnabrück (2022-2025)**[6], which is embedded in the NESS 2023-2030. This plan was prepared as a response and contribution to the Economic Reform Programme (ERP) 2022-2024[7] and, as a contribution to the efforts of the Government of Albania (GoA) to establish the National Youth Guarantee Scheme. The developed plan is based on four main policy areas: (1) Systemic and systematic engagement of the private sector in skills development (VET and Employment); (2) Ensuring sound evidenced-based governance of labour market and VET policies; (3) Supporting and promoting quality and inclusive lifelong learning to improve employability; (4) Digital transformation of VET provision and delivery of Employment services for the green transition.

---

[4] Official Gazette, DCM no. 692, 26.10.2022, on the approval the National Strategy for Youth and its implementation plan 2022-2029.

[5] Since its establishment in January 2024, the Ministry of Economy, Culture and Innovation (MECI) was assigned responsibility for employment and labour issues, taking over from the former Ministry of Finance and Economy (MFE).

[6] The National Implementation Plan for the Declaration of Osnabrück 2022-2025 was prepared with the support of ETF, by the MFE and is available at: https://arkiva.financa.gov.al/wp-content/uploads/2022/11/Osnabruck-Declaration_National-Implementation-Plan_Albania51.docx

[7] At the time of its preparation, it contributed to ERP 2022-2024. However, it remains relevant also in the context of ERP 2023-2025.

VS

In addition, the National Education Strategy 2021-2026[8] (NES 2021-2026) aims to provide a quality education system based on the principles of inclusion and lifelong learning, enabling the development of the individual's potential, which contributes to the personal well-being of individuals, as well as to the strengthening of democracy and the integration of the country into the European Union. It is an overarching strategy that covers the entire education sector (with the exception of VET) and includes three main policy goals related to pre-university education, quality management and assurance, and higher education. It sets out 14 specific objectives that are operationalised in the accompanying action plan for the period 2021-2026.

In the area of pre-university education, the policy focuses on increasing participation in pre-university education and establishing a system to prevent and respond to non-enrolment in school and the risk of dropping out; reducing the number of students studying in shared classes; providing financial support to vulnerable students such as Roma and Egyptians, and equipping schools with technological software and tools to help children with disabilities. Moreover, the strategy envisages piloting SELFIE (an application designed to help schools incorporate digital technologies into teaching, learning, and assessment); raising students' awareness of Internet safety; involving lower and upper secondary students in the national coding programme; and mainstreaming digital competence through information and communication technology from the first grade of primary education. In addition, the NES 2021-2026 envisages the full functionalisation of the Pre-University Information Management System (PUIMS), the establishment of the Higher Education Management Information System (HEIMS), and the inclusion of dropout risk assessment elements. With regard to higher education, the NES 2021-2026 provides for the establishment of career centres at all public universities.

Albania currently lacks a comprehensive legislative and regulatory framework that covers the various settings impacting a wide range of activities related to Early Childhood Care and Development (ECCD), from education and childcare to nutrition and parental education. The absence of a national regulatory system affects settings such as homes, day-care centres, kindergartens, schools, and health facilities where ECCD services are provided. Additionally, it extends to public, private, and non-governmental agencies offering ECCD services. It is important to note that early childhood institutional care in Albania is divided into two distinct structures: crèches (çerdhe), primarily catering to children aged 6 months to 3 years, and preschools (kopsht), focusing on the holistic development of children aged 3-6 years. To provide a clearer understanding of the gaps in the legislative framework, this document will maintain this distinction and explore the regulatory challenges faced by both types of structures.

Horizontal policies / strategies related to education and labour market inclusion

The National Strategy of Social Protection 2015–2023 (NSSP) aims to reform social protection policies through the transformation of the social assistance scheme into an active scheme that enables social reintegration; the revision of the system of disability evaluation; intervention and ensuring reintegration of children in families and the community, paying special attention to social and biological orphans, and ensuring the provision of integrated social and community welfare services. One of the priorities is to ensure the necessary funding for the affected groups through the Social Fund. The NSSP also highlights the need to establish links and better integration between active employment policies and social inclusion and social protection policies. The three main strategic objectives of the NSSP are: A) Poverty reduction and alleviation, focusing on the modernisation of the system of Economic Aid including through the management of the national electronic register and scoring system; strengthened management capacity at national and local levels; improved targeting as well as its transformation into a social reintegration programme through labour market activation measures; B) Improving the quality of life for persons with disabilities, focusing on the reformation and better targeting of the cash benefit scheme for persons with disabilities based on the bio-psycho-social assessment system; increased transparency including through the establishment of management information systems; strengthened monitoring and control systems, and the establishment of an integrated system of social care services to complement cash benefits; and C) Development of social care services based on the principles of decentralisation and deinstitutionalisation, to include vulnerable groups in Social Protection programmes. In addition, these objectives are in line with the IPA III objectives on the improvement of the governance, the financing of the education system, and the inclusion of the most disadvantaged groups, including children and marginalised communities.

Regarding integrated service delivery, the NSDEI 2030 has included the following goal "Every Albanian individual and family, such as the categories in need, will have equal access and will benefit from a functional and integrated system of social care services, based on the principles of decentralisation, deinstitutionalisation and

[8] Official Gazette, DCM no. 621, 22.10.2021, on the approval of the National Education Strategy and its implementation plan 2021-2026.

VS

diversification of services of social care" (NSDEI 2030 approved in 2023, page 133). In the social protection chapter, the NSDEI also highlights priority actions related to addressing inequalities and combating discrimination against ethnic minorities, Lesbian, Gay Bisexual, Transgender, Intersex and Queer (LGBTIQ) people and other people vulnerable to discrimination. It also highlights the importance of upholding gender equality principles and addressing gender-based violence through the strengthening of referral mechanisms for domestic violence and appropriate provision of services. These policy benchmarks have also been set out in a number of policy document which adopt a cross-sectoral approach towards social inclusion, such as the National Plan of Action for Integration of Roma and Egyptians (2020-2030) which focuses on providing access and reintegration opportunities for these communities in the areas of: employment and skills, social protection, and inclusive education; the National Agenda for Children's Rights 2021 – 2026; the Lesbian, Gay Bisexual, and Transgender Action Plan 2021 – 2027; the National Strategy for Gender Equality 2021 – 2030 and the National Action Plan for Persons with Disabilities 2021-2025.

The **National Strategy for Gender Equality 2021-2030**[9] aims to create a society that values gender equality and gender justice as fundamental conditions for the sustainable, social, economic, and political development of the country, empowers all people to enjoy equal rights and opportunities and is based on the principle of zero tolerance to all forms of violence. It consists of four main strategic goals, including: 1. Fulfilment of economic and social rights of women, young women, girls, and men, young men and boys in society and empowering women, young women, and girls in all their diversity, with the aim of improving and sustaining the green economy and their equal participation in the digitalisation process; 2. Ensure the equal participation, representation, and leadership rights of women and men, young women and men, girls and boys in all their diversity in political and public decision-making processes at the local level; 3. Reduce all forms of harmful practises, gender-based violence and domestic violence; and 4. Apply gender mainstreaming as the main tool to achieve gender equality and gender justice in society.

The **Digital Agenda of Albania 2022-2026**[10] outlines the country's vision for digital transformation and economic growth over the next five years, aligned to the EC political priorities on the digital transitions. The key strategic priorities of the Digital Agenda of Albania relevant to this Operational Programme (OP), are: promoting the digitalisation of the public sector and services, such as e-government, e-health, and e-education, to increase efficiency, transparency, and citizen participation; fostering a digital entrepreneurship ecosystem that supports start-ups, innovation, and digital skills development; and ensuring digital inclusion and accessibility for all citizens, especially vulnerable groups and those living in rural areas. It aims to promote investments in the key areas of advanced computing and data processing, artificial intelligence, cyber security, and the advanced digital skills needed to develop them.

In addition, the digitalisation of education and digital skills and the development of digital competences through better use of information and communication technology for teachers and students are part of the **National Strategy for Education 2021 – 2026**[11] and the Action Plan for its implementation, which cover higher education and pre-university education. The OP will support the achievement of the expected results and the measures that will be taken to achieve the objectives:

- Establishment of appropriate infrastructure for the use of ICT in schools and its maintenance.
- Development of digital competence through increased use of ICT in all subjects.
- Providing quality ICT services for the pre-university education system.

The Youth Guarantee Implementation Plan was approved as an annex to the NESS 2023-2030, committing to providing a decent employment, training, or education offer to every young NEET (15- 29 years old) within four months of their identification, as foreseen in the **Council Recommendation on A Bridge to Jobs – Reinforcing the Youth Guarantee (2020)**,[12] taking into account regional circumstances. The Youth Guarantee will enable further alignment with the EU social acquis and policies as part of the ongoing European integration

---

[9] Official Gazette, DCM no. 400, 30.06.2021, on the approval of the National Strategy Gender Equality and its implementation plan 2021-2030.

[10] Official Gazette, DCM no. 370, 1.6.2022, on the approval of the cross-sectorial strategy 'Digital Agenda of Albania' and its implementation plan 2022-2026

[11] Official Gazette, DCM no. 621, 22.10.2021, on the approval of the National Education Strategy and its implementation plan 2021-2026.

[12] Council Recommendation of 30 October 2020 on A Bridge to Jobs – Reinforcing the Youth Guarantee and replacing the Council Recommendation of 22 April 2013 on establishing a Youth Guarantee 2020/C 372/01, available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.372.01.0001.01.ENG

VS

process including the Pillar of Social Rights. It includes a commitment to provide decent jobs and quality education for youth, in line with the UN Sustainable Development Goals SDG8 Decent Work and Economic Growth and SDG 4: Quality Education.

The approved YGIP 2023-2024[13] is in line with the strategic frameworks described above and provides for policy interventions in the following areas: (1) promoting information and activation strategies for young NEETs supported by local partnerships that are open to institutional diversity and value proximity to young people; (2) strengthening the role of school and vocational guidance and counselling in the mediation processes that govern access to employment and education and training programmes, as well as in matching job seekers with job opportunities; (3) consolidate the portfolio of Active Labour Market Policies and considering making reforms concerning this policy area; (4) strengthen the link between education and training on the one hand and labour market dynamics on the other; and (5) create incentives and strengthen further continuous training opportunities that offer young people the possibility of a second qualification.

The YGIP includes three interlinked steps that will be implemented in parallel. The first step provides for the amendments to the legal framework and the adoption of the policy reforms needed to implement the reinforced Youth Guarantee, which is a commitment to ensure that all young people under the age of 30 receive a quality offer of employment or continued education or training. The second step includes the policy reforms needed to introduce the YG service delivery system (preparatory services and quality provision) and a pilot action, as well as the establishment of monitoring mechanisms guided by the Employment Committee (EMCO) indicator framework[14]. The third step is to scale up the YG service delivery system, with close monitoring and evaluation in pilot municipalities. The third step will be supported by the OP.

The NAES has conducted a thorough analysis of the recommended indicators to assess the status of NEETs registered in Employment Offices. This analysis provided insights into available resources and regional labour market dynamics. It guided the NAES in identifying the initial pilot areas for the Youth Guarantee service delivery system, including registration, preparation services, quality offers, and monitoring. The pilot programme will begin in selected municipalities before expanding nationwide. These municipalities were chosen based on their capacity for efficient service delivery and socio-economic factors. The pilot municipalities are: Shkodra (North), Tirana (Central), Vlora (South). The Youth Guarantee pilot programme is scheduled to run from late October 2023 to February 2024. The purpose of these pilots is to gather practical experiences that can inform the launch and implementation of national Youth Guarantee schemes and related actions by the NAES and other institutions. The target groups include individuals with varying skill levels, such as graduates, youth with limited qualifications, and unemployed youth. The goal is to guarantee a quality offer to at least 200 young individuals, using a "first come, first served" approach. This will encompass new registrants and currently registered unemployed jobseekers who wish to participate in the Youth Guarantee programme.

2.2. Legal framework

The Law on Youth (No. 75/2019)[15] is the legal framework that protects and promotes the rights of young people, recognises the importance of youth development, and aims to create an enabling environment for young people to participate in social, cultural, and economic activities. The law defines young people as persons between the ages of 15 to 29 and outlines the rights and obligations of young people in Albania. It provides for the establishment of the National Youth Council and Local Youth Councils, which serve mainly as advisory bodies for national institutions and municipalities on youth related issues, as well as provisions on youth organizations at national and local levels.

Area of Support 1: Youth Employment.

---

[13] Official Gazette, DCM no. 173, 24.03.2023; on the approval the National Strategy for Employment and Skills, its implementation plan 2023-2030 and the Youth Guarantee Implementation Plan 2023-2024.

[14] Employment Committee (EMCO) is the advisory committee for Employment and Social Affairs Ministers in the Employment and Social Affairs Council (EPCO) to promote the coordination of employment and labour market policies both at European and national level. The EMCO Indicators Group was mandated to develop a fully-fledged proposal for a methodology and indicators for monitoring at EU level the implementation and the results of the Youth Guarantee (YG). The present Indicator Framework for Monitoring the Youth Guarantee was endorsed by EMCO on 28 May 2015. It comprises indicators at three levels: Aggregate monitoring: Macroeconomic indicators; Direct monitoring: Monitoring of YG delivery, Follow-up monitoring: Follow-up of individuals who have who have exited the YG preparatory phase.

[15] Official Gazette, Law no. 75, 4.11.2019, Law on Youth.

VS

The Law on Employment Promotion (No. 15/2019)[16] defines the rules and functions of the system of public employment services, active and passive labour market programmes, and the institutions in charge of their management. The law aims to promote the employability of the Albanian labour force, through the provision and delivery of public employment services and programmes, self-employment, and vocational qualifications. In line with the EU guidelines on employment policy, some of the key provisions of the law include special measures to promote the employment of groups such as young people, women, people with disabilities and the long-term unemployed; employment promotion programmes, such as wage subsidies, internships, on-the-job training, community employment programmes, self-employment, voucher schemes for provision of training by non-public providers, traineeships etc. The law also provides for the provision of incentives/subsidies to employers to encourage job creation, training opportunities, and self-employment.

The Law on Employment Promotion also regulates employment services, which include information services for jobseekers, employers, and others; job placement and mediation; and job guidance and counselling. The law obliges regional and local employment structures to provide information on labour market supply and demand, information on services and programmes, employment opportunities, educational and skills training provided by education and professional training institutions, and vocational and career orientation. The specialised counselling services provide in depth counselling services on an individual basis to those clients who may be at a disadvantage or face barriers to accessing employment opportunities and whose profile indicates that a more intensive level of intervention is required. Career, employment and vocational guidance and counselling is provided: (1) career guidance which aims to assist the jobseeker in selecting an appropriate occupation that matches their individual characteristics and is in demand in the labour market; (2) job counselling which aims to assist the jobseeker in identifying skill gaps and appropriate options to fill them; (3) employment counselling which aims to assist the jobseekers in clarifying their own employment goals, approach to employment and qualification opportunities as well as becoming aware of the skills needed to find and keep a job.

The Law on Employment Promotion sets out the typology of vocational training services for both jobseekers and employers. This law mandates the NAES to provide vocational training programmes for unemployed jobseekers, and also to provide the facilities for its provision.

The Law on Unemployed Jobseekers (No. 146/2015) sets out the administrative definitions of unemployed jobseekers, their rights and obligations and the institutions responsible for providing labour market integration support, in terms of services and programmes. The NAES is mandated as the institution responsible for creating and maintain a database of jobseekers and facilitating job matching services.

A wide range of Active Labour Market Measures (ALMMs) (defined in the Law on Employment Promotion as Employment Promotion Programmes area available to jobseekers. These were revised in 2020 to bring them up to date with the needs of both the supply and demand sides of the labour market:

- On-the-job Training, which targets jobseekers without qualifications, and trains them on the job: it provides an employer with a grant for 4 months, based on an approved training plan supervised by the employer's designated trainer - *(Decision of the Council of Ministers (DCM) No. 17, dated 15.01.2020)*[17] *(amended)*
- Wage-subsidy, which is a one-year subsidised employment contract, where the need of the jobseeker is matched to the profile of the employers: the wage is set on the basis of the market wage, and the duration of the subsidy is defined based on the vulnerabilities of the jobseeker - *(DCM No. 17, dated 15.01.2020)*[18] *(amended)*
- Internship employment programme, which ensures the rapid transition into the labour market for eligible recent graduates, in the same or similar field as their studies, for a period–of 6 months - *(DCM No. 17, dated 15.01.2020)*[19] *(amended)*

[16] Official Gazette, Law no. 15, 13.3.2019, Law on Employment Promotion.

[17] Official Gazette, DCM no. 17, 15.1.2020 on the procedures, criteria, and rules for the implementation of the employment promotion programmes through subsidized employment, on-the-job training, and internships. Latest revision on 6.5.2022.

[18] Ibid.

[19] Ibid.

VS

- Self-Employment Programme, which is a start your business programme that provides financial grants and support to unemployed jobseekers, who have a proven, viable and marketable business ideas and plans. - ***(DCM No. 348, dated 29.04.2020)***[20]
- The Community Employment and Training programme, which addresses the needs of long-term unemployed jobseekers, is a programme with a clear focus on workforce training and is designed to reintegrate jobseekers into the labour market, in line with local employment opportunities. It is implemented in partnership with communities and community-based organisations - ***(DCM No. 535, dated 08.07.2020)***[21]
- Outsourced training provision, which is a subsidy scheme for employed and unemployed jobseekers where training is provided by private training providers - (***DCM No. 646, dated 5.10.2022***)[22]
- A more recently approved EPP foresees the implementation of the Traineeship programme in Albania for youth aged 15-29. The programme is yet to be operationalised and the NAES is working to develop the full operational procedures for its implementation. (DCM No. 264, dated. 27.04.2023)[23]. It incorporates elements of a dual training system, representing a more comprehensive approach to training and employment. It is worth noting that, despite these significant advancements, there are still legislative gaps that need to be addressed before a fully-fledged apprenticeship programme can be successfully implemented.
- A special programme for persons with disabilities, providing a workplace adaptation grant which provides funding of up to EUR 1.600 to enable the adaptation of a workplace to the needs of a person with disabilities.
- Subsidies for transport and childcare are available to support the integration of vulnerable jobseekers into the labour market.

Each DCM sets out the criteria, procedures and levels of subsidies offered to partner employers. The NAES has approved internal operational guidelines to define the roles and responsibilities of the staff involved in implementation at the central, regional, and local levels.

The same law also introduces a quota/levy scheme for public and private employers and establishes an Employment Social Fund to finance programmes which aim at integrating persons with disabilities into the labour market. This newly introduced quota/levy scheme stipulates that every employer with more than 25 employees must employ one person with disabilities, and thereafter one additional person with disabilities for every 50 employees. If the employer fails to meet this obligation, the employer needs to contribute to the Employment Social Fund an amount equal to 100% of the minimum wage per month for each obligation not met. The fund is not yet fully operational.

The Law on the Support and Development of Start-ups (No. 25/2022)[24] aims to fill the existing legislative gap by providing a regulatory and institutional framework for the creation and development of start-ups and support for the ecosystem, to promote research, implementation and use of new ideas, models, products, and processes. Some of the key provisions of the law include delivering support mechanisms for start-up development, such as start-up one-stop-shops, awarding grants and support measures from the state budget, and other forms of support developed in cooperation with third parties.

The Law on Social Entrepreneurship (No. 65/2016)[25] regulates the definition of social enterprises, their economic activity, and governing structures. Social enterprises may have access to financing from the government grants and subsidies, as well as from banks and other financial institutions, and they must ensure the transparency of their activities.

---

[20] Official Gazette, DCM no. 348, 29.04.2020, on the procedures, criteria, and rules for the implementation of the employment promotion programme through self-employment. Latest revision on 16.08.2022.

[21] Official Gazette, DCM no. 535, 8.7.2020, on the procedures, criteria, and rules for the implementation of the community employment and training programme. Latest revision on 05.05.2022.

[22] Official Gazette, DCM no. 646, 5.10.2022, on the procedures, criteria, and rules for the implementation of vocational training programmes through offering financial subsidies based on competitive procedures, for offering vocational courses organized by public or private VET providers.

[23] Official Gazette, DCM no. 264, 27.04.2023, on the procedures, criteria, and rules for the implementation of the employment promotion programme according to the youth guarantee scheme, through traineeship.

[24] Official Gazette, Law no. 25, 10.3.2022, Law on support and development of start-ups.

[25] Official Gazette, Law no. 65-2016, 9.6.2016, Law on social enterprises in the Republic of Albania.

VS

Area of Support 2: Youth Vocational Education and Training

The Law on Vocational Education and Training (No. 15/2017)[26] and its bylaws establish the fundamental principles for the provision, governance, funding, and management of VET in Albania and regulate the aspects of the VET system in accordance with the pre-university education system and the labour market. This law aims to create a system of VET that meets the needs of the labour market and provides individuals with the skills and knowledge necessary to succeed in the workforce, providing for qualifications at level of 2-5 of the Albanian Qualifications Framework (AQF). The law provides for the establishment of vocational schools and training centres, recognition of prior learning and accreditation of non-formal and informal learning. Even though the VET legislation provides for the dual form which combines the work process with education and qualification in a VET providing institution, the current regulations on this form of acquiring partial or full qualifications are not sufficient. The **Law on Crafts (No. 70.2016)[27]**, which provides for qualification opportunities and modalities for apprentices in the craft sector, includes an apprenticeship scheme. This apprenticeship scheme is not fully regulated, and the NESS 2030 does not include any interventions to improve it.

The law emphasises the importance of cooperation between the education system and the private sector to ensure that the content of the VET programmes is relevant to the labour market and to promote the involvement of social partners in the development and implementation of VET policies and programmes. In addition, the law introduces a system of quality assurance and development, which includes provisions in the area of accreditation of providers and programmes, self-assessment, inspection, and monitoring. The law recognises the importance of guidance and counselling services in helping students make informed decisions about their education and career paths. It stipulates that VET institutions shall provide students with individualised guidance and counselling services to help them access the labour market or choose other education pathways, including assessing their interests, skills, and aptitudes, including their commitment to sustainable development and climate change which can provide a significant motivational factor to leverage for needed skills for the green transition and more generally sustainable development, providing information about employment opportunities, VET programmes and other career development opportunities. The law provides that each VET provider has dedicated structures, namely the Development Units, to provide these services. The approved DCM on the Recognition of Prior Learning[28] also provides for the new role of career counsellors to be established in the institutions accredited as Recognition of Prior Learning (RPL) providers.

The AQF, which recently referenced the European Qualification Framework[29], is regulated through the Law No. 10247/2010, amended in 2018[30]. The AQF is divided into eight levels, each with specific learning outcomes, i.e., knowledge, skills, and broader competences, with the aim to improve transparency and the labour market relevance of qualifications, and enhance training quality, mobility, and progression within different educational pathways. The law initially covered only formal qualifications acquired through initial education programmes, i.e., general or pre-university education, general education, and VET. Later, provisions were made to promote lifelong learning allowing individuals to receive credits for skills and knowledge acquired through informal and non-formal learning. The law also establishes a quality assurance system for qualifications and defines the roles and responsibilities of the relevant institutions responsible for its implementation. To ensure a close link between AQF qualifications and the needs of the labour market, the amended AQF law, provides for the establishment of sector skills committees (SSC), which are advisory bodies that identify future sectoral needs for required qualifications, propose new qualifications, and assist in drafting and validating of occupational and qualifications standards. The law also provides for the possibility of collaborating with external experts to achieve quality assurance of qualifications and its related provisions.

The Law on Pre-University Education (No. 69/2012, amended)[31] defines the objectives of pre-university education, which include the development of critical thinking, creativity, and problem-solving skills, and the promotion of social and civic values. It also provides for the establishment of a national framework curriculum, that sets out the content, standards, and assessment criteria for each subject at each level of pre-

[26] Official Gazette, Law no. 15-2017, 16.2.2017, Law on vocational education and training in the Republic of Albania.

[27] Official Gazette, Law no. 70-2016, 30.6.2016, Law on crafts in the Republic of Albania

[28] Official Gazette, DCM no. 756, 9.12.2021, on the system of recognition of prior non-formal and informal learning.

[29] The EQF referencing Report, Albania, is available at: https://europa.eu/europass/en/document-library/eqf-referencing-report-albania

[30] Official Gazette, Law no. 10247, 4.3.2010, Law on Albanian Qualifications Framework. Latest revision on 14.06.2018.

[31] Official Gazette, Law no. 69, 21.06.2012, Law on the System of Pre-university Education in the Republic of Albania. Latest revision on 18.08.2018.

VS

university education. It contains provisions for various forms of school-based education, such as full-time, part-time and distance learning. This law sets an age limit of 18 years for entry into upper secondary education and 22 years for completion of upper secondary education. This is a limiting factor for lifelong learning, as opportunities to obtain the State Matura[32] at a later stage of life are very rare and not really feasible. The available educational opportunities for adults, named as 'Second Chance' have a duration of 4 years and are difficult to access for inactive or unemployed persons. A permeable education system is crucial for providing equal opportunities to individuals from all backgrounds. By reducing barriers to entry, such a system ensures that education is accessible to a wider range of people, regardless of their socioeconomic status or other factors.

The law on pre-university education does not contain specific provisions on career guidance and counselling. However, within the framework of the curriculum for all qualifications, especially pre-university education, career guidance is not seen simply as provision of information, nor as the task of a single subject or field of study. Career guidance is seen as a complex effort by all subjects and areas of study to provide a basis for gradual changes in the learning process. There are spaces and opportunities for each subject to provide career guidance through tasks, activities, and especially curricular projects, to develop initiative, self-direction and self-confidence, individual work skills and teamwork, to develop ideas and take initiatives to implement them, taking into account opportunities and risks for their realisation.

Horizontal legislation related to inclusion in education and the labour market

The **Law on Protection from Discrimination, No. 10221/2010 (amended in 2020)**[33] prohibits discrimination on various grounds, including gender, age, race, ethnicity, religion, disability, sexual orientation, and social status. It establishes the Commissioner for Protection from Discrimination as an independent authority responsible for handling complaints and promoting equal treatment.

The Law on inclusion and accessibility of Persons with Disabilities, No. 93/2014[34], aims to protect and promote the rights of persons with disabilities. It ensures equal opportunities for participation in society, education, employment, health care, and access to public services. The law mandates the establishment of accessibility standards and the provision of reasonable accommodations for persons with disabilities. **A recent Law on social assistance, No. 57/2019**[35], removed a previous provision which stated that after 48 months of employment, persons with disabilities would lose cash disability benefits. This will be an additional incentive to promote their employment.

The Law on the Protection of National Minorities, No. 96/2017[36], recognises and protects the rights of national minorities. It promotes the preservation of cultural identity, language rights, and participation in public and political life for minority communities. The law also establishes the Council for National Minorities as a consultative body. This law recognises Roma and Egyptian communities as ethnic minorities in Albania.

The Law on Gender Equality No. 9970/2008[37] regulates the fundamental issues of gender equality in public life, of equal protection and treatment of women and men, equal opportunities in the enjoyment of rights, and the participation and support of women in the development of all spheres of life. This law provides for special interim\transitional measures to guarantee at least 30% participation of the underrepresented gender in political and public decision-making positions, as well as protection against discrimination in education, employment,

---

[32] The State Matura, known as Matura Shtetërore in Albanian, is a comprehensive examination administered at the culmination of secondary education in Albania. Successful completion of the Matura exam is a prerequisite for pursuing higher education within the country. Upon passing the examination, students are conferred a "Maturity Diploma Certificate," which serves as an official validation of their fulfilment of secondary education requirements. Introduced by the Ministry of Education and Sports in 2006, the State Matura exam has undergone significant modifications since its inception. In 2016, a revised higher education law was enacted to afford universities greater flexibility in utilizing the State Matura Examination as a foundation for admission into their respective programmes. Although students are still obliged to attain a minimum score calculated according to a predetermined formula devised by the Council of Ministers, universities now possess the autonomy to establish their own criteria, publicly disclose these criteria, establish admission quotas, and conduct independent evaluations of prospective applicants.

[33] Official Gazette, Law no. 102, 4.2.2010, Law on Protection against Discrimination. Latest revision on 11.11.2020.

[34] Official Gazette, Law no. 93, 24.7.2014, Law on Inclusion and accessibility of people with disabilities.

[35] Official Gazette, Law no. 57, 18.07.2019, Law on Social Assistance.

[36] Official Gazette, Law no. 96-2017, 13.10.2017, Law on Protection of National Minorities.

[37] Official Gazette, Law no. 9970, 24.7.2008, Law on Gender Equality in Society.

VS

media, and others. It also provides for the compulsory collection of gender statistics by all state bodies such as agencies, and the establishment of institutional structures and mechanisms to promote gender equality.

2.3. Institutional setting, leadership, and capacity

Area of Support 1: Youth Employment.

The Ministry of Economy, Culture and Innovation (MECI) is the lead institution for policy development and monitoring of labour, employment, and skills development policies in Albania. The directorate responsible for this policy is the General Directorate for Employment, Skills Development, and Social Insurance Policies. The structure of the General Directorate (former MoFE until January 2024, now MECI), was revised during the first quarter of 2023 adding more resources. As of June 2024, it consists of four directorates.

The MECI is responsible for developing employment policy, regularly analysing labour market trends, forecasting possible development, and developing new policies to increase employment and reduce unemployment through employment promotion and self-employment programmes and measures. In addition, the MECI is responsible for planning and allocating resources for the implementation of employment and skills development policies, including employment services, ALMMs, and VET. Within the MECI, the General Directorate for Employment, Skills Development and Social Insurance policies is in charge of drafting policies to ensure the proper implementation of employment services, active and passive programmes and has responsibility for social dialogue, collective bargaining, and wages; labour law; employment policy; and employment and labour migration legislation. Within this general directorate, the Directorate of Employment and Migration Policies is responsible for the development of primary and secondary legislation on employment. In this directorate, which has recently been restructured, four persons are in charge of employment policies. This number may be sufficient to meaningfully fulfil the policy tasks assigned to it, but substantial support is needed to manage the complexity of the YG.

The global coordination of the YG is the responsibility of the MECI, and the National Coordinator is the Deputy Minister responsible for Employment and Skills. The latter will be responsible for monitoring and reporting to the Prime Minister and the European Commission on the progress of reforms and interventions for the YG, data collection and management, the monitoring and evaluation system, the organisation of the meetings of the inter-institutional group and the technical working group and dealing with any problem that may arise during preparations for the YG scheme.

The MECI supervises and ensures that the implementing agency in Albania, namely the National Agency for Employment and Skills, manages and implements the employment promotion programmes and manages regional/local employment structures. The NAES is responsible for the implementation of public policies and the provision of employment policies, as well as for the management of vocational education and training providers. In pursuit of its ambitious vision to become the partner of choice for vocational students, adult trainees, job seekers, job changers, and employers, the NAES has undergone a process of modernisation and reform. The reformed NAES was established in 2019 through a by-law that sets out its organisational structure, which includes administrative bodies and service providers for employment and self-employment and opened up the institution to potential partnerships at local, regional, and national levels. The Employment Advisory Council, established in 2019, is an advisory body to support the NAES, and includes representatives from employers' organisations, trade unions, social partners and government institutions.

The NAES provides a wide range of guidance and counselling services to job seekers, to assist them in their job search and career development. These services include providing information and counselling on career choices, training and study programmes, career change and mobility, placement, and self-employment, as well as other labour-market related issues, such as labour market programmes and financial assistance. Employment counsellors are mainly responsible for providing employment services and assessing the jobseeker's profile, skills, competences, and suitability for available jobs. Based on this assessment, the counsellor prepares an individual action plan which defines the next steps and responsibilities of the officially registered unemployed jobseekers and the placement officer.

The central organisational structure (head office in Tirana) of the NAES employs 90 staff, compared to 36 staff before the restructuring in 2019, and consists of 9 directorates, including the Directorates of Active and Passive Labour Market Programmes, Planning and Performance, and Employer Relations. The NAES is responsible for implementing national employment policies across the country and has 12 regional NAES offices and 40 employment offices, with a total of 298 staff. These offices serve about 80,000 registered jobseekers each

VS

year, but unfortunately, the Public Employment Service (PES) client–staff ratio is high, ranging from 600 - 150':1. This ratio is much higher than in 'mature' European PES, where the average ratio is 150:1. Currently, 115 staff work directly with jobseekers, while 93 staff work with employers. NAES is currently in the process of reorganising the distribution of job counsellors to align the average client/staff ratio across the country. Although the total number of counsellors in Albania is likely to remain the same, NAES plans to increase the total number of counsellors in Tirana. In addition, two mobile offices have been set up in Tirana and Durres, where counsellors are deployed in municipalities where they are most needed, moving from municipality to municipality on a rotating basis. There are many more opportunities to expand the idea of mobile PES and bring the services to the clients. This requires, among other things, a fully funded travel budget for individual PES staff (in line with EU best practice).

The NAES is responsible for the executive coordination of the YGIP, and the Executive Coordinator of the Plan is the NAES director. The Executive Coordinator is responsible for managing the plan and coordinating the implementation of the instruments contained therein. Implementation will also involve the participation of stakeholders at multiple levels, such as municipalities, and the significant contributions from NGOs, especially those supporting young people (particularly those in a vulnerable situation). In addition, the institutional arrangements of the YGIP provide for a coordination and monitoring platform (Monitoring Committee) to integrate the different relevant policy sectors.

In addition to the responsible institutions at the central level and implementing institutions, cross-cutting coordination, and alignment with the ministries responsible for education and social protection, their implementing agencies, as well as with the municipalities play a key role in implementing the employment and skills development policies. Integrated service delivery at the local level remains a challenge. Local authorities are expected to play a central role in the successful implementation of the Youth Guarantee.

As per the approved YG governance structure, NAES in collaboration with local authorities, is responsible for adopting a localised approach to identify and register inactive NEETs, which is crucial for the programme's sustainability and long-term success. NAES oversees the establishment of Local Cooperation Networks and involve new partners in implementing employment and training policies, ensuring a comprehensive and collaborative effort, with municipalities, youth organisations, education providers, and social partners. Local authorities should be mobilised to deliver the outreach strategy, which combine pre-registration of the young NEETs, information on programmes and labour market opportunities, awareness raising and the development of basic employability skills. Linking these four areas of intervention will be of great value in improving the effectiveness of the services delivered in subsequent phases.

The Local Youth Councils are advisory bodies to the mayor of each municipality and are relatively new structures. They still need time and resources to build their operational and human capacity to effectively carry out their functions. This process involves identifying weakness, implementing appropriate policies and procedures, recruiting, training qualified staff, and establishing effective communication channels and workflows. These structures will be supported by the IPA 2022 EU for Youth Action. Local Youth Councils are a relevant platform on which to base the outreach approach alongside the youth workers who already exist in each municipality.

The Ministry of Health and Social Protection (MHSP) is entrusted with the responsibility of designing and monitoring the implementation of social protection policies, with a focus on promoting social care, social inclusion, and equal opportunities. The main tasks of the MHSP include the development of policies aimed at protecting, integrating, and improving the social well-being of vulnerable individuals, families, and communities. In addition, the MHSP is responsible for developing interventions against various forms of abuse, including gender-based violence, child abuse, and discrimination based on gender, sexual orientation, disability, ethnicity, and minority status. This includes policies to protect children's rights, promote gender equality, and combat discrimination based on sexual orientation, disability, ethnicity, and minority.

The State Social Service is a government agency under the MHSP. The State Social Service is responsible for the implementation of economic assistance and the disability allowance programmes in the country's 61 municipalities. The State Social Service is organised in a Head Office with 12 regional directorates, and 29 residential institutions. It works in close coordination with the social workers of the social assistance and social services units established in each municipality. The Economic Assistance Inspectors within the State Social Service at central and regional levels are responsible for monitoring the economic assistance and disability allowance programmes.

Area of Support 2: Youth Vocational Education and Training.

VS

The VET system is primarily governed by the MECI, national agencies, and public VET providers. The MECI is responsible for formulating national policy, developing the legal framework, and monitoring implementation. It is also responsible for adopting national VET qualifications, opening and closing VET providers, and providing VET infrastructure and human resources. In addition, the MECI sets the quality assurance and development framework and conduct inspections of public and private VET providers. The ministry works closely with other institutions at central level, including the Ministry for Education and Sports (MES), the Agency of Quality Assurance in Pre-University Education, and the Centre of Education Services, on various issues such as recruitment and development of general subjects' teachers and the organisation of Matura Exams for secondary VET students. The figure[38] below gives an overview of the administration of the VET system in Albania (prior to the transfer of the VET portfolio from the former MFE to MECI):

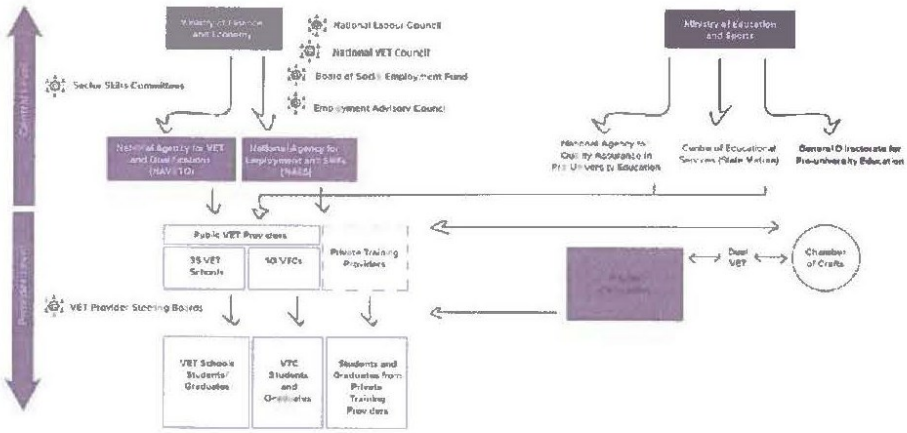

The National Labour Council (NLC) is the highest tripartite consultative body established by the Labour Code[39], involving employers' and workers' organisations. Amendments to the Labour Code in 2015 restructured the NLC with the aim of strengthening social tripartite dialogue. The NLC is composed of 10 representative members from employers' organisations, and 10 representative members from trade unions, while the Government is represented by 7 ministers. The NLC makes recommendations to the Council of Ministers on Employment and Training related issues.

The National Vocational Education and Training Council (NVETC) is an advisory body to the Ministry responsible for VET policy. It is chaired by the Minister responsible for VET and is composed of representatives of other line ministries, representatives of the associations of municipalities, representatives of employers' organisations, representatives of trade unions, and representatives of non-public VET providers.

The development, management, monitoring, and quality assurance of VET is overseen by two national agencies that are subordinated to the MECI. The first agency, the National Agency for Vocational Education, Training and Qualifications (NAVETQ), was established in 2006 with a mandate to create a unified national system of vocational qualifications based on the AQF. Newly reorganised, as of October 2019, the NAVETQ is responsible for the development and revision of the National Classification of Occupations (based on ISCO-08), occupational and assessment standards, the national framework curricula for AQF levels 2-5, the accreditation of VET providers, and the organisation of continuous professional development for VET teachers and instructors. It has increased the number of its staff from 16 to 30 people. Its structure includes the Directorate of Occupations and Vocational qualifications, organised in two sectors; the Directorate of VET programmes and Teacher Qualifications organised in two sectors; and two additional sectors, namely the Sector for Accreditation of VET providers and the Sector for Projects and Supportive Services. The NAVETQ provides the Technical

[38] Review of the Albania's Vocational Education and Training System, 2020, UNDP, available at: https://www.undp.org/albania/publications/review-albanias-vet-system

[39] Article 200 of the Labour Code

VS

Secretariat for the SSC, which enable employers to work directly with the NAVETQ and training providers to design curricula, skills and occupational standards, and dual learning programmes that meet the needs of the labour market. In this way, employers, including small businesses, can play a critical role in addressing the skills shortages and fostering resilient human capital in the sector and country. So far, two SSC have been established and are operational, in the Hospitality and Tourism[40] and ICT sector. The VET law provides for the establishment of up to 10 SSC in Albania[41].

The second agency, the NAES, has been entrusted with the expanded responsibility of overseeing and supporting the management of all 45 public VET providers (35 VET schools and 10 Vocational Training Centres - VTCs) to improve their service delivery through regular monitoring and result-based management. This includes managing VET certificates and tracking of VET graduates. The NAES has previously played an important role in the VET system by managing the 10 public VTCs that provide short-term vocational trainings. The NAES has been responsible for conducting the biennial Skills Needs Analysis since 2010.

Training takes place mainly at public VET providers (VET schools and VTCs) for which the new VET Law provides a higher share of autonomy in terms of cooperation with companies and income-generating activities. In the school year 2022-2023, the 35 public vocational schools, with 1,671 staff, offered 26 broad vocational qualifications, and many other specialisations (so called "profiles"), making a total of 87 vocational qualifications. The VTCs also offer a wide range of short-term vocational training. In 2022, the 10 public VTCs, which employ 95 staff, offered 74 short-term vocational programmes. Career education is an essential component of VET providers, complemented by extracurricular activities, often in cooperation with companies, such as visits to businesses, job fairs, and internships. The objective is to prepare students for working life by improving their career management skills and the ability to search for and use information to make decisions. Each VET institution has a development unit within its internal structure responsible for providing career guidance. The VET system also provides learners with career education, counselling, and guidance to facilitate their transition into employment or further education. The total number of hours worked per week by members of the development unit varies depending on the number of students and the directions offered. The NAVETQ provides the necessary tools and training to the development unit staff of VET providers, including aspects of career guidance and counselling.

The private offer of upper secondary VET (initial VET) is limited to a handful of schools that provide similar programmes to the public provision. However, the private provision of short-term trainings (C-VET), including vocational training, has boomed, and opened up opportunities, especially in priority sectors, such as tourism and ICT, better preparing for the green and digital transitions. Collaboration with the Ministry of Tourism and Environment can be leveraged, as an active player of Albania's Climate Change strategy and plans.

Representative organisations of the private sector and social partners (e.g., Chambers, Business Associations, and Trade Unions) are not legally entrusted with a specific role in the Albanian VET system. Their contribution is mainly voluntary and advisory and provided for in a number of committees and boards such as the National VET Council, the Sector Skills Committees, and the VET Providers' Steering Boards. Subject-matter experts from the business community are expected to advise on sector-specific issues, propose review VET qualifications, develop and validate occupational standards, support in-service learning, and participate in the assessment of vocational competencies.

The VET Provider's Steering Board is a collegial body established by law that makes decisions on the overall strategic direction, planning and use of human, financial, and infrastructure resources of the VET provider. Each VET provider's steering board is chaired by a representative of the private sector, and it is composed of two representatives of the private sector; one representative of the local/regional education authority; one representative of the district council; one representative of the regional/local employment office; one representative of the VET students and one representative of the teaching staff of the VET provider.

In addition, in 2018, the Ministry of Education and Sports issued Order No. 17, which sets out the procedures for adults who have not completed their full-time basic education for participation in part-time basic education, even if they have not attended at least two classes of basic education, the so-called "Second

[40] Official Gazette, DCM no. 163, 06.06.2022, on establishing and membership of the Sectorial Skills Committee on Hospitality and Tourism.

[41] Official Gazette, DCM no. 426, 26.06.2019, on the organization, functioning and the criteria for selection of the members of Sectoral Skills Committees and their remuneration. Please refer also to DCM no. 332, 2.6.2021 for the amount of renumeration provided to the members of the committees.

VS

Chance" programmes. This allows them to be admitted to classes higher than the one for which they have a school document, subject to approval by a committee established at the school level. However, despite these facilitations, the programme has not been successful in meeting the needs of low-skilled, low-educated unemployed adults, as the number of participants is very small, and the programme is not really attuned to the real circumstances of this group.

The Ministry of Education and Sports, and its subordinate agencies, i.e., the Agency for Quality Assurance in Pre-University Education and the Centre for Education Services, have developed policies and programmes to support guidance and counselling services in the education system, especially in secondary schools. A new "competence-based" curriculum has been introduced in pre-university education, in which various career guidance modules are offered as extracurricular activities. The general high school institutions offer elective modules, specifically professional elective modules (e.g., assembling household appliances, mechanical repair works, ethical dressing and decorating, working as a tourist guide, gardening, office assistance, etc.) and subject elective modules (e.g., career education, financial education, intellectual property, cultural heritage, etc.). The career education elective module (36 teaching hours) aims to enable final year students to identify career goals, develop career research skills, plan further education training or employment, and carry out career research procedures. The idea of creating a positive attitude toward self-employment and the spirit of initiative and entrepreneurship is part of all curricula in general high school education. The elective module "Career education" is mainly intended for those who fail to go to university.

A recent Minister's instruction on Career Orientation[42] aims to assist pre-university education institutions, more specifically, school leaders, career guidance coordinators, teachers, and school counsellors, in planning and implementing career guidance activities. The guide aims to strengthen cooperation with parents, VET providers, professionals in different fields, municipalities, and employers. The guide also defines the roles and responsibilities of all actors involved in the process. The guide also gives examples of possible activities that can be organised by schools to improve career opportunities of students, such as: career days, career fairs and job fairs, meetings with different professionals, meeting with parents, visits to workplaces or education institutions, different school clubs etc.

All 43 universities (16 public and 27 non-public) have hired full-time staff to manage their Career and Alumni Centres. These centres provide Career Guidance as part of their commitment to the institutional accreditation process and raise awareness of the importance of career guidance services in orienting students to the labour market and in their academic and professional development. The Career and Alumni Centres help students and graduates connect their academic careers with employment opportunities and promotions in companies, organisations, and various associations interested in finding employees. They also help students with career development, by assessing their personal interests and matching them with job, salaries, and conditions that are of interest to both parties. Career and Alumni Centres disseminate information about labour market opportunities, internship opportunities, qualifications, etc. They organise meetings between graduates and students to share employment experiences and organise joint activities. Graduate students provide information based on their personal experience and career counselling for students.

The Minister of State for Youth and Children aims to strengthen the involvement of young people in political decision-making processes, to protect the rights of young people, to create the necessary conditions for activation and participation. As the responsible institution focusing on youth and children, the Minister of State builds bridges of cooperation between children and youth and in organisations in Albania and the diaspora, with representatives of public and private institutions, and with civil society organisations working in the field of youth. The National Youth Agency is a subordinate body of the Minister of State for Youth and Children, entrusted with ensuring and promoting the rights of young people through the support of non-formal education, youth activation interaction and funding of youth activities, based on and implementing state policy in the field of youth.

Municipalities have no direct role or formal responsibility for the provision of vocational education and training or employment services in Albania. However, they have a mandate to engage in local economic development and can support these services indirectly by work with VET institutions and employment offices. In addition, municipalities can coordinate with the NAES to support participants in employment promotion programmes. A career centre has been established by the municipality of Tirana to provide career guidance services to both students and adults, with staff who have received specialised training.

---

[42] Minister's order No. 246 2023, available at: https://www.ascap.edu.al/wp-content/uploads/2023/01/Udhezuesi-i-karrieres-klasa-9-Fund-i.pdf

VS

2.4 Sector(s) and donor coordination

For general policy and assistance, the Government of Albania (GoA) has an inter-institutional and operational organisation structure in place for managing the implementation of a broad sectoral and cross-sectoral approach through the Integrated Planning System (IPS), which acts as the main system that establishes the tools and mechanisms for integrated public policy planning. The State Agency for Strategic Planning and Aid Coordination (SASPAC) was established in October 2021. The main tasks of this Agency are to coordinate foreign assistance for development programmes and projects, coordinate the process of managing projects of national interest, provide methodological support in drafting cross-sectoral and sectoral strategies, to align them with the NSDEI 2030, and to monitor their implementation. This Agency collaborates closely with the Donor Technical Secretariat, a collective initiative of development partners in Albania, to facilitate stronger information exchange between development partners and the government and in particular, to strengthen the policy dialogue on legal and institutional developments, as part of the EU integration process taking place between the EU and Albania, in the framework of the Stabilisation and Association Agreement between the Republic of Albania and the EU.

Since 2014, efforts have been made to define concrete guidelines for the monitoring and evaluating procedures of the adopted sectoral strategies, namely in establishing Integrated Policy Management Groups (IPMGs) and the definition of their policy coordination role. The first IPMG on "Employment and Social Polices" was activated in 2017. The IPMG system was reformed under a new Order of the Prime Minister in 2023 also to reinforce multi-level governance and mainstream the partnership principle; the new IPMG "Human Capital Development" includes Thematic Groups on Employment, Skills and Decent Work, Social protection, Education, Children, Youth, Culture and Sport, Gender equality and Marginalised groups. Apart from relevant public authorities and agencies, representatives from the National Labour Council, trade unions, providers of social services, the Association of Municipalities, the private sector and NGOs are included in the IPMG.

The IPMG is led by the MECI, previously MFE. The sector's main donors and implementing partners are invited to IPMG meetings. Currently, active donors in the sector include the EU, the SDC, the Federal Ministry for Economic Cooperation and Development of Germany (BMZ), the United Kingdom (UK), the Agence Française de Développement (AFD), and a loan is in the process of being negotiated with the World Bank on reforming the economic assistance and reintegration programmes. This IPMG is also mandated to coordinate the harmonisation of national policies with Chapter 2, 3, 19, 25, 26 and 28 of the EU Acquis.

The IPMG has been functioning well and regularly since 2018 and all meetings have been well documented with respective agendas and minutes of the meeting, with regular reporting to the responsible directorate in the Prime Minister's Office earlier, and later to SASPAC. It has been considered a best practice by the EU and the active donors in the sectors. This IPMG also served as the IPA Steering Committee for Employment, VET, Social Protection, and Education, monitoring and guiding the implementation of the budget sector contracts (Sector Reform Contract "Employment and Skills 2016-2020" and "EU for Social Inclusion 2019-2024"). The MFE held separate policy consultation meetings with members of CSOs, representing the voices of vulnerable groups in the country. The recent reform of the IPMGs have extended membership to social partners.

During the IPMG and thematic group meetings, the progress of government reforms on employment and social protection sector are discussed. The respective thematic groups meet regularly, four times a year, and have endorsed several strategic policy documents, in both the employment and social protection sectors, including the annual progress reports on the National Employment and Skills Strategy and Social Protection Strategy, the draft National Plan for Persons with Disabilities 2021-2025, the National Education Strategy 2021-2026, the Annual NESS Report 2022, and the Youth Guarantee Implementation Plan. Further efforts and coordination are needed to ensure that each IPMG can make a significant contribution to the Integrated Planning System.

The YGIP was drafted by two working groups established by an order of the Prime Minister, dated 24.02.2022: (i) the technical working group; and (ii) the inter-institutional group, which includes partners such as the Ministry of State for Youth and Children, the MHSP, the MES, Ministry of Interior, Ministry of Tourism and Environment and the main implementing agencies for employment, education, and qualifications. Youth Umbrella Organisations, social partners and various experts are also active in these two groups. The same plan was then consulted in an IPMG meeting and separately consulted with civil society organisations. The inter-institutional group will continue to operate and will serve as the monitoring committee of the YGIP and will be improved and strengthened to respect the European Code of Conduct on Partnership.

2.5 Mid-term budgetary perspectives

21

VS

As described in the Law on Management of the Budgetary System[43], Albania's budget classification is in line with international standards and includes administrative, economic, functional, programme-based, and source of funding classifications. Budget management is primarily based on institutions and policy areas rather than sectors. Budget programmes are directly linked to policy goals and objectives that are consistent with sectoral policies and strategies.

The monitoring reports for these budget programmes contain detailed information on the corresponding expenditure, the progress made towards achieving each programme objective, the respective products, and the targets. Although a minimum of information on annual progress is reported, information on the number of beneficiaries is not always included. The MFE has also identified issues with the quality of reporting[44] on selected budget programmes, often the reports only state the facts, rather than providing a detailed analysis of monitoring indicators and expenditure items that could explain the reasons for non-compliance.

In the period 2023-2025, the level of the Medium-Term Budgetary Programme for the Ministry of Finance and Economy in Albania remains at around 10% of the total Medium-Term Expenditure Framework (MTEF), with a share of 3.10% of GDP.

Table 1

MTEF MFE 2023-2025	Budget 2023	MTEF 2024	MTEF 2025
In million ALL	65,992	72,781	74,383
% of the GDP	3.03%	3.18%	3.10%
% of the total MTEF	9.45%	10.44%	10.18%

The two main budgetary programmes that address the typology of expenditures under this programme are Labour Market and Vocational Education and Training, which were part of the MTEF of the MFE, but have been transferred and are managed by MECI following the restructuring. As analysed in Table 2, the annual budget for the labour market has increased by 20%, while the budget for vocational education and training has increased by 30%. These increases demonstrate the government's commitment to addressing labour market challenges and improving the skills of the labour force. The budget perspectives for 2024 and 2025 is almost identical to the 2023 budget, indicating a continued focus on these critical areas. In the MTBP 2025-2027, which is under preparation as of June 2024, the part of the budget planning for the labour market and vocational education will remain under MECI.

Table 2

MTEF MECI 2023-2025	Budget 2023 (ALL)	MTEF 2024 (ALL)	MTEF 2025 (ALL)
10550 Labour Market	2,434,006 (+20%)	2,601,000 (+7%)	2,651,000 (+2%)
09240 Vocational Education and Training	3,394,159 (+30%)	3,338,469 (-2%)	3,318,469 (-1%)

The cost calculation of the NESS 2023-2030 estimates an overall funding gap of 23%, with the largest gap calculated for specific objective 1.2: upskilling of all women and men of working age (43%), and objective 2.1: more inclusive mediation for vulnerable jobseekers (34%).

The implementation of the YGIP will require a significant amount of funding due to the ambitious targets and measures proposed. The table below summarises the total costs of the YGIP as outlined in the NESS 2023-2030. However, some activities for which no costs are indicated are included in other policy measures within NESS 2023-2030, in particular policy goals 1.1 and 1.2.

Table 3

Budget Overview of the YGIP, in the NESS 2023-2030 costs action plan[45]

[43] Official Gazette, law no. 9936, 26.6.2008, Law on Management of the Budgetary System in the Republic of Albania. Latest revision on 22.10.2021.

[44] Jorgoni, Elira and Sorensen, Dajna (2022). ESPN Thematic Report on National monitoring frameworks for public social spending – Albania. European Social Policy Network (ESPN). Brussels: European Commission.

[45] Official Gazette, DCM no. 173, 24.03.2023, on the approval the National Strategy for Employment and Skills, its implementation plan 2023-2030 and the Youth Guarantee Implementation Plan 2023-2024.

VS

2.1.2. Supported and inclusive school-to-work transition for young people (NEET) through the implementation of the Youth Guarantee scheme	Indicative Cost 2023-2030 (ALL)	State Budget (ALL)	Foreign Funding (ALL)	Financial Gap (ALL)
Conducting an (annual) assessment of the NEET profile in Albania	2.105.100.000	392.481.517	1.032.150.000	680.468.483
Developing the National Portal of Youth Guarantee				-
Expanding the already developed and tested early warning system, which will allow to assess the risk of drop out from compulsory education.				-
Providing educational support to students at risk of drop out				-
Assessing the implementation of social support measures to reduce disadvantages in access to the education and training system	-			-
Developing and implementing community-based information campaigns and campaigns that use innovative methods of engagement in social networks, in cooperation with partners and stakeholders	371.400.000	84.899.129	159.450.000	127.050.871
Organising trainings with employment offices and other partners to deliver more specialised services to NEET	92.400.000	-	33.000.000	59.400.000
Strengthening guidance and counselling services within the education and training system	-			-
Providing support to NEET persons to acquire job search skills, soft labour market skills, digital skills, etc., as per their needs	10.873.356.000	805.080.660	4.764.756.000	5.303.519.340
Adapting and expanding the programme to promote employment and training, such as employment supporting programmes, vocational secondary, post-secondary and part-time education programmes, and continuous training and internship programmes to enhance basic and professional skills.	-			-
Expanding the labour market information management system to track the NEET youth journey before, during and after their inclusion in the Youth Guarantee scheme	-			-

Area of support 1: Youth Employment

The financing of public employment polices is governed by the Law on Employment Promotion (No. 15, 2019) which stipulates that employment policies are mainly financed by the state budget, donors, and private sector. The state budget is the main source of funding for NAES regional offices and employment offices to finance the provision of employment services and employment promotion programmes. In 2023, a budget of ALL 445.367.500 has been allocated for the provision of employment services, which covers the staff costs of NAES structures. This includes funds for travel and subsistence of employment office staff providing services to jobseekers and employers outside of Employment Offices premises. It is envisaged that the IT system of employment services will be improved and about ALL 60.000.000 per year is foreseen.

The budget for the implementation of ALMMs in 2023 is ALL 550.000.000 and provides for the implementation of the various types of approved EPPs. Funding subsidies provided by the NAES include wage subsidies to employers, grants to Civil Society organizations (CSOs), self-employment grants, transportation costs, childcare costs, reasonable accommodation costs for employed persons with disabilities, and material costs for on-the-job training.

23

VS

Table 4

MTEF 2023-2025, 10550 Labour Market (ALL)	2023	2024	2025
Employment structures (head office, 12 regional offices and 40 employment offices)	445,367,500	537,667,500	587,667,500
Employment Promotion Programmes	550,000,000	550,000,000	550,000,000
Unemployment benefit	900,000,000	900,000,000	950,000,000
VTCs (short term training)	264,881,000	271,875,000	271,875,000
IT system	66,000,000	60,000,000	60,000,000
Skills campus	50,000,000	120,000,000	70,000,000

Area of support 2: Youth Vocational Education and Training

The financing of public Vocational Education and Training is regulated by the VET Law (No. 15/2017), Chapter VI, Article 30, 31 and 32, which identifies four sources of financing: the State Budget, revenues generated by public VET providers, contributions from donors, and sponsorship.
The State Budget is the main source of funding for public VET allocated to both secondary VET schools and VTCs. Municipalities are responsible for the maintenance of the dormitories. Donor funding is critical to the functioning of the system, exceeding national funding resources for VET. Although there is no legal obligation for employers to contribute to the financing of initial VET, it is common for cooperating companies that offer internships to provide in-kind support, such as mentoring, food, or transport for the interns.

The State Budget allocation for public VET providers is based on regular forecasts for various expenditures, including personnel (salaries, social and health insurance), bonuses for good performance and continuous professional development, operational expenditures (consumables, repairs, development of vocational practice and theory, extracurricular activities), and investments (construction, maintenance of buildings, infrastructure, and equipment). Expenditure planning is carried out at central level by the MECI, previously MFE, and is based on historical data, considering the number of staff employed and students enrolled, but not the actual costs for specific VET programmes.

The following two tables provide an overview of the funding plans for VET schools and Vocational Training Centres.

Table 5

MTEF 2023-2025, Product – VET schools (09240)	2023 (ALL)	2024 (ALL)	2025 (ALL)
VET schools (wages, operational/running costs, materials for WBL at school)	1,861,213,000	1,859,463,000	1,955,345,000
Student scholarships	275,252,000	277,411,000	294,520,000
Schools text for vulnerable students	13,500,000	13,500,000	14,500,000
School infrastructure, renovation	790,469,000	868,469,000	748,469,000

Table 6

MTEF 2023-2025, Product – VTCs (10550)	2023 (ALL)	2024 (ALL)	2025 (ALL)
VTCs (wages, operational/running costs, materials for practical training)	264,881,000	271,875,000	271,875,000
School infrastructure, renovation	15,000,000	9,000,000	
Building the Skills Campus	50,000,000	120,000,000	70,000,000

In addition, the budget of the National Agency for Vocational Education and Training and Qualifications includes expenses related to the implementation of the quality assurance framework, such as the accreditation of VET providers, the recruitment of external evaluators, travel, and staff costs for monitoring visits and the preparation of accreditation reports. This budget is estimated to be approximately ALL 10,000,000 annually. Moreover, the budget allocated for the training of teaching staff is approximately ALL 6,000,000 annually and is expected to increase to ALL 8,000,000 in 2025. A budget of ALL 12,000,000 has been set aside for the review of qualification and occupational standards, which is expected to increase to ALL

VS

19,500,000 in 2025. In addition, the development of framework curricula and other school materials has a budget of ALL 13,000,000 in 2023, ALL 16,000,000 in 2024, and ALL 22,000,000 in 2025

2.6 Performance assessment framework

Responsibility for monitoring and evaluating employment and VET lies mainly with the NAES and NAVETQ, with a dedicated unit within NAES responsible for monitoring VET. A skills intelligence system is under development to provide updated labour market analyses based on administrative and statistical data. Digital management information systems will also be developed for VET school administration. The MECI aims to improve accountability and provide better quality information to stakeholders through progress and performance assessments, although completion of the monitoring and evaluation system depends on regular use of the tools and integration into institutional culture and routines.

The Institute for Statistics of the Republic of Albania (INSTAT) is the national institution responsible for collecting and certifying national data on the labour market and education. The NAES collects and reports administrative data on main labour market policy statistics, such as data on registered unemployment, services, measures, and programmes provided by beneficiary, typology, etc, and administrative data on job vacancies. The NAES also collects administrative data on the VET system, including data from the VET schools and the Vocational Training Centres (VTCs). The NAES conducts studies to trace beneficiaries of Employment Promotion programmes, graduates of VET schools and beneficiaries of short-term training provided by VTCs. INSTAT continues to conduct the Labour Force Survey (LFS), and the Survey of Income and Living Conditions (SILC), two important surveys for understanding labour market dynamics and households' vulnerability.

The monitoring framework for the employment and skills strategic framework is currently in place, providing a clear timetable for reporting progress included in the NESS 2023-2030 action plan. Previous cycle strategies were assessed through Annual Reports that provided updated information and analysis on policy implementation and challenges encountered. The NESS 2014-2020 underwent a mid-term review in 2019, which resulted in a revision of priority measures and an extension of the Action Plan until 2022. The monitoring frameworks have also influenced the design of the new NESS strategy for 2023-2030.

The MECI, previously MFE, has identified the need for tools and methods to assess the links between service delivery outcomes and the policy goal of providing quality jobs and employment opportunities for youth and adults. The monitoring and evaluation frameworks for the NAVETQ and the NAES, including Employment Offices, Vocational Training Centres, and VET schools, have been developed with the support of external international development programmes. This system allows for a systematic, consistent, and easily accessible compilation and provision of information to decision-makers that can be used to closely monitor the delivery of public services such as VET and employment services. The system is also able to measure the impact of public services, as part of the NESS 2023-2030. The system still needs to be embedded in the institutional framework in terms of defining roles and responsibilities and the tools needed to fully operationalise it.

2.7 Socio-economic analysis (including SWOT analysis)

Area of support 1: Youth Employment

The labour market outcomes of young people in Albania have improved in recent years but are still below the average for EU countries and below the outcomes for the population as a whole. The employment rate for the 15+ age group increased from 50.3% to 52.9%. Despite the improvement in the youth (15-29) employment rate, from 33.8% in 2017 to 41.5% in 2021, the gender gap remains unchanged at 10.2 p.p. The unemployment rate for the 15+ age group showed a positive trend, decreasing by 2.2 percentage points (pp.) between 2017 and 2021, to 11.5%. In the youth age group (15-29) it decreased by 5 pp. from 25.9 in 2017 to 20.9 in 2021.

The NEET rate decreased from 29.7% in 2017 to 26.1% in 2021. In this group, 37.3% are unemployed, and the others are outside of the labour force because they are discouraged workers (15.4%), performing domestic and family duties (17.5%) or for other reasons (29.8%).

A detailed analysis of the NEET population was conducted by the SREPVET project[46] based on data from the LFS and NAES administrative data for the period 2017-2020. The report observed that more than two-thirds of NEET (65%) are economically inactive, with 60% of this group being young women. Besides feeling discouraged, one

[46] Technical Assistance to Support the Reform of Employment Policies and Vocational Education and Training project 2020-2022, IPA 2015 Action Programme for Albania

VS

of the reasons for inactivity is the responsibility for household chores. Women make up 98% of young NEETs who give this reason for their inactivity. Among the unemployed NEET, the long-term unemployed makes up the majority (58.2%) of unemployed NEET, with men NEET being the most represented in this category. Only 25.6% of the total number of NEETs are registered with the NAES employment services. Consequently, 74% are 'unknown' to the public services.

The same report found that **the regional distribution of NEETs** in 2020 showed considerable differences.

- Tirana, Durres and Elbasan comprise a more urban population in the centre of the country and have 51.7% of the NEETs nationally. This includes three level 3 regions[47]: Tirana (35.1%), Elbasan (8.9%) and Durres (7.7%).
- Coastal regions of Albania, which includes all the coastal regions except Durres, have 26.9% of the NEETs. This includes four regions: Vlore (4.6%), Fier (8.1%), Lezha (7.4%) and Shkoder (6.8%).
- Inner Albania, which includes the remaining five regions, has 21.5% of the NEETs. This category includes the regions of Diber (5.8%), Kukes (1.2%), Korce (6.9%), Gjirokaster (1.4%) and Berat (4.4%).

The regions with the highest rate of young people who are NEETs are Diber (49.2%) and Lezha (43.2%) – these were the only regions with a NEET rate over 40% in 2021. All the other regions have a NEET rate below 30%. These were also the regions where the situation deteriorated significantly in the five year period 2017-2021. On the other hand, Gjirokaster and Fier recorded the largest decrease in the NEET rate during the same period. Even though the number of NEETs is much higher – as mentioned above – the incidence is lower in the urban areas of Durres, Elbasan, and Tirana, as well as in Kukes.

The same report produced by SREPVET, identified five NEET profiles (sub-categories):

1. Young NEETs with family care responsibilities: they are almost all women with low and, to a lesser extent, medium levels of education – although a small proportion of them have had higher education. Their lack of employability, mainly resulting from their low average level of education, combined with a disadvantaged and socially unprotected economic situation, puts them far from entering the work force and finding a job. The vast majority are married. They represent about 17% of the total (30.716). The most important requirement for this group seems to be social and economic support to complement education and training. In addition, they need guaranteed access to Early Childhood Education and Care (ECEC) for their children as well.

2. Discouraged NEETs: are young people in the youngest groups who are not in employment and have never had work experience, have no prospect of finding a job, and usually have a low or medium level of qualifications due to school failure and early school leaving. These young people do not have the right skills for a successful active job search. They make up about 15% of the total (28.101). Social skills development, mentoring and the chance of a second opportunity seem to be what this group desperately needs. NEETs with disabilities are a minority among young people who are inactive. Their inactivity is mainly due to their disabilities. The available data do not allow for a more precise characterisation of this group. They represent about 4% of the total (7.191). It is a small group that needs very specific support.

3. Other Inactive NEETs: represent the largest category of inactive young people. One of the key priorities for an effective implementation strategy is to characterise this group. It includes inactive young people who have not received education and training provision in the last four months. It is assumed that these are young people not yet active in the labour market but there is a lack of information to better characterise them. The NEET youth registration strategy to be developed under the YGIP could address this lack of data. The group represents about 29% of the total (53.848). The first step in meeting the needs of these NEETs is to reach out, identify and register them and then better understand their profile and reasons for being NEET.

4. Young, long-term unemployed NEETs: these are young unemployed people who have been unemployed for more than 12 months, with a higher proportion of lower and higher educational levels than among active young people. They are mostly male, are older and show a greater mismatch between their skills profiles and professional expectations compared to the dynamics of labour market demand. They represent about 20% of the total (37.623). In order to promote the employability of these NEETs, the development of social and transversal skills needs to

[47] Albania reports to Eurostat data disaggregated for 3 statistical level 2 regions (North, Centre and South) and 12 level 3 regions, available at: Maps - Eurostat (europa.eu)

be combined with professional ones. The young people in this group are likely to need longer preparation before they can enter the Youth Guarantee scheme.

5. Active NEETs: are young unemployed people who are still actively looking for a job; they have been unemployed for less than a year; they are on average better educated and have mostly an average level of education. Their main difficulty lies in the existing obstacles to transition into the labour market. These obstacles may result from a lack of employment opportunities that require the skills of these young people and/or a mismatch between their skills and the dynamics of demand and opportunities in the labour market. They represent about 15% of the total (27,061). (Re) skilling strategies should be at the core of the strategy to meet the needs of these NEETs.

In the context analysis of NESS 2023-2030, Albania acknowledges that the labour market mechanism in Albania still needs improvements in term of efficient and all-inclusive mediation, and better matching of job supply and demand. According to the **Skills toward Employment and Productivity Survey of the World Bank, in 2018**[48] non-formal channels (personal contacts, recommendations from others) were the most important and frequently used channels for recruitment. The same report highlighted that large companies and foreign-owned companies are more inclined to use non-formal channels for hiring employees. The predominance of non-formal channels and offering jobs to those already employed in other businesses, indicate the difficulties that the employers face in identifying employees with the right skills, as well as in finding employees through formal channels and professional services.

The same report estimates that 7.4% of private sector employers have used public employment services to recruit staff. Similarly, the use of private employment services is also low (less than 10 per cent). These findings are partly confirmed by a survey conducted by **Albanian Investment Council** in 2022[49], which found that only 15% of the 253 surveyed companies used the employment offices to secure workers. Continuous communication from the state to the private sector, especially at operational levels, is needed. Skills Needs Assessment (SNA) is just one of the many and varied channels that the state should open. SNA is an adopted standard methodology that was conducted in 2017.

The use of employment services by jobseekers still remains a challenge. About 50% of unemployed are registered at PES. At the end of 2022, there were 76,879 unemployed jobseekers registered at employment offices nationwide.

Table 7

Registered unemployment (average number) (Source: NAES Administrative data)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Feb)
The total of unemployed job seekers	82,921	87,419	76,879	76,063
Female	43,647	45,125	40,620	42,199
In Unemployment benefit	4,745	4,679	2,586	2,510
NEET 15-29 years old	18,561	20,155	17,598	18,225
In economic aid	26,633	27,576	27,451	24,680
Long term unemployed job seekers	37,788	43,902	35,530	---
From the Roma and Egyptian community	7,570	7,671	7,198	7,039
People with disabilities	604	475	237	487
Returned immigrants	572	567	360	375

The NAES has recently redesigned **the profiling system for registered unemployed jobseekers and the preparation of the Individual Employment Plan (IEP), accompanied by a new tool for the guidance and counselling approach.** However, the value of the IEP is still not fully exploited, and the matching process is still mainly mechanical. The IEP should also be used for planning and budgeting through the employment services'

[48] Honorati, Maddalena; Johansson De Silva,Sara; Kupets,Olga; Inoue,Keiko; Kelmendi,Flora; Miyamoto,Koji; Santillana Farakos, Ana Maria; Valerio, Alexandra. *Western Balkans - Demand for skills in Albania : an analysis of the skills towards employment and productivity survey (English)*. Washington, D.C. World Bank Group.

[49] Albanian Investment Council. Findings of the IC Survey 'On the workforce challenges'. 2022. Available at: https://www.investment.com.al/wp-content/uploads/2022/12/EN_AIC-Surveys-Findings-On-the-Workforce-Challenges-2022.pdf?fbclid=IwAR213ij_w50QDvVsXUeF0BhdCA2TlLv-_mriegSUWpPROphV9CjvLER4_4k

VS

IT system, with the main target groups being unemployed jobseekers, especially those from vulnerable categories. There is also a need to build capacities to reduce the workload of employment agents and enable them to spend sufficient time with registered unemployed jobseekers by making greater use of the IEP, understanding jobseekers' needs and vulnerabilities, and responding to their needs with tailored services. Moreover, there is a great need for standardised referral mechanisms between state and local structures to better support the needs of the registered unemployed jobseekers. The performance of the employment services in terms of direct job mediation is outlined below.

Table 8

Number of people employed through PES (Source: NAES Administrative data)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Feb)
Total	23,118	24,158	26,808	4963
Women	13,531	11,677	13,044	2666
Heads	6,306	7,699	7,898	1479
In unemployment benefit	2,728	2,212	893	48
In economic aid	1,374	972	1,785	376
Long term unemployed job seekers	2,636	2,974	4,152	---
From the Roma and Egyptian community	738	513	497	136
People with disabilities	50	32	18	13
Returned immigrants	67	28	2	21

The main instrument to address the imbalances in the Albanian labour market are the ALMMs. The ALMMs are designed by the MECI, previously MFE, and implemented by the NAES. The portfolio of approved ALMMs includes six different types of ALMMs. Recently, in May 2023, a new ALMM on Traineeship was approved by the Council of Ministers. For the implementation of the planned programmes of ALMMs, around EUR 4.5 million is provided every year, with an increase in 2022 of EUR 1 million for the implementation of the Youth Guarantee pilot project. The funding sources include only the NAES budget. The largest part of the NAES budget is allocated to unemployment benefit (about twice as much as on active labour market programmes).

Table 9

Number of participants by type of Employment Promotion Programme (Source: NAES Administrative data)	2020	2021	2022	2023 (Jan-Feb)
DCM 17 (Subsidized Employment, on-the-job training, internships)	1,105	1,896	1,790	807
DCM 535 (Community-Employment)	0	207	1,267	995
DCM 348 (Self-Employment)	0	44	286	235
DCM 608 (COVID-Employment)	1,722	2,687	1,001	184
Old DCM (concluded in 2020)	1,319	0	0	0
Total	4,146	4,834	4,344	2,221

Recently, a process evaluation of the EPPs conducted by the UNDP (to be published) found that the newly approved portfolio of EPPs (all of them approved after 2020) has been very well received by employment counsellors and provides flexibility to both employers and jobseekers. Furthermore, the unemployed jobseeker is now the focus of the redesigned programmes, but this change has not been easy and the implementation of the redesigned EPPs process is still in its initial stages. Therefore, there is still a need for specific targeting and targeting mechanisms to focus on unemployed jobseekers and to implement outreaching activities for unemployed jobseekers.

There is an increased need to deliver ALMMs and employment services in collaboration with non-public actors and other public service providers in the municipalities. The development and delivering of such mechanisms require well-coordinated efforts, that go beyond signed memorandums.

28

VS

The NAES is following a 'digital-first' policy, that allows Employment Offices to focus on delivering services to more challenging client groups, and to this end is working towards the digitalisation of all its services to jobseekers and employers, using the System of Employment Service (SES). The SES was completely redesigned in 2020 and is now fully operational in all 40 employment offices in the country. The registration services and the profiling process have been simplified considering that a significant amount of information is automatically filled in by communicating in real time with various other databases, such as: the civil registry, the tax administration, economic aid, etc. The Guidance and Counselling approach to case management and progress stages are implemented in the system.

Multichannel approaches and additional service delivery models are being developed. Recently, the focus has also shifted to using local partnerships to enable the delivery of employment services in more locations. Online employment services are currently provided through the online platform puna.gov.al. Services include registration, CV preparation, applications for vacancies etc. Other online services are offered to employers through the e-Albania portal. Many new jobseekers have registered through the online platform and are using the online services. Mobile services have also been set up recently.

The NAES has also recently designed and tested a new feature of the online employment service, that uses artificial intelligence (AI)-generated content to prepare CVs and provide career/employment advice to jobseekers. The NAES is also working on the development of the Vocational Training module, which will be also linked to the SES. Further developments are taking place to improve the automatic matching of jobseekers with jobs. The modalities of the Individual Employment Plan could also be redesigned, as it is not always used optimally by counsellors and needs to be filled with more data.

Strengths	Weaknesses
• Employment Policy has a well-developed and approved strategic, legal and operational framework and is up to date with EU guidelines. • The National Employment and Skills Strategy 2023-2030 was approved in March 2023 (the second reform cycle in the sector after 2014-2022) • The Public Employment Service has 41 local offices and service points, with inter-institutional coordination at all levels. • A wide range of EPPs are in place, fully reformed in 2019.	• Lack of information and in-depth analysis on the current status of NEETs in Albania. • Insufficient exchange between labour market actors and the Public Employment Service. • Gaps in accessibility and quality in the provision of employment services based on individual needs of jobseekers. • The EPP budget covers only 6% (excluding training provided by the VTCs) of registered jobseekers, and there are challenges in financial absorption. • Limited knowledge on the labour market and career guidance tools.
Opportunities	**Threats**
• The Youth Guarantee is an opportunity to improve the Public Employment Service. • Working conditions are improving, and new wage policies are being developed. • Opportunity to use NAES' recently introduced innovative online services for more effective youth engagement.	• Only 17,000 NEET are registered as unemployed jobseekers. • High regional differences in labour market outcomes for NEETs. • Stereotypes, prejudices, and discrimination are barriers to the effective integration of vulnerable groups.

Area of support 2: Youth Vocational Education and Training

Albania is currently facing two major challenges related to skills mismatch, which refers to the gaps and imbalances in skills in the labour market due to the level of qualification or skills. The first challenge is the low skill level of the working age population in the Albanian labour market. According to the LFS 2021, 41.6% of the labour force and 48.3% of the working age population in Albania have basic education (8–9-years education) or less. This is higher than the average for the Western Balkan countries, which is 31%. In addition, certain segments of Albanian society, such as 45.28% of unemployed Roma jobseekers and 13.9% of Egyptian unemployed jobseekers registered with employment offices, have not completed primary education. Moreover, the majority of economic aid recipients have only completed the compulsory 9-year education.

The second challenge Albania faces concerns the possession of skills needed in the labour market, as a lack of such skills can hinder the creation of more and better-quality jobs. A recent study by the European Training

29

VS

Foundation (ETF)[50] on skills in ETF partner countries attempted to measure the vertical and horizontal skills mismatch. According to the study, at least one in five university graduates had a job that required a lower level of formal qualifications, which was a trend in the most ETF partner countries, including Albania. In 2019, around 40% of employees in Albania were either overeducated or undereducated, which is similar to the situation in other Western Balkan countries. University graduates were more likely to be overqualified than secondary school graduates. Meanwhile, the horizontal mismatch weight (mismatch between the field of studies and occupation) was more than 66% in 2019, which was 6% higher than the average for Western Balkan countries.

These challenges related to the lack of skills, or their mismatch, are connected to the insufficient quantity, quality, or relevance of the education and training offered. An indicator of the insufficient quality of Albania's education system is the PISA scores, which reveal that Albanian youth aged 15 years old perform below the OECD average in reading, mathematics, and science (PISA 2018). The participation of adults (aged 25-64 years old) in formal and non-formal education and training in 2017 was 9.2 per cent, with a significant gap between Albania and the EU average, which was 43.7% for the same year, according to the results of the adult education survey conducted by INSTAT in 2017. According to the LFS 2020 conducted by INSTAT, less than 1% of adults aged 25-64 years old engaged in some type of lifelong learning activity in the four weeks prior to the survey. The same survey indicates that 9.5% of women and 8.8% of men aged 25-64 years old have participated in formal and non-formal education and training.

On average, less than 15% of businesses have provided internal or on-the-job training for their workforce, and less than 5% have provided external training, according to a survey conducted by the World Bank[51]. Workers and potential workers usually have limited work-based learning opportunities, which in turn, limits the development of skills and lifelong learning of the workforce and hinders the productivity growth of enterprises. The same study[52] shows that nearly 51% of enterprises that have tried to hire workers in the last three years have faced difficulties in hiring due to the lack of job skills and experience or insufficient applications. These enterprises stated that applicants lacked the necessary technical and specific job skills, as well as the necessary soft skills to be efficient at work, particularly for occupations requiring higher skills. Construction, industry, and tourism sectors are particularly constrained when hiring individuals for low- to medium-skilled jobs, while enterprises in agro-processing and industry are more limited when hiring high-skilled workers. Employers also perceive that skills-related problems mainly affect young people and those entering the labour market for the first time, underscoring the importance of quality VET education and system.

Albania has set 5 priority sectors in its recently approved NSDIE 2030, i.e., Energy, Agriculture, ICT, Manufacturing, Hospitality and Tourism, which are crosscutting with the **foundational reforms of the VET system in the last years, in its legal and organisational framework, quality assurance and development framework, and other policies which guarantee a flexible system.** Some of the initiatives undertaken are the adoption, development and implementation of the AQF, the development of the quality assurance framework and the referencing of the AQF to the European Qualifications Framework. These initiatives aimed at increasing the quality of the skills supply for the labour market in Albania, but also to increase labour force mobility with other countries.

The Albanian VET system is built on a network of some 45 public institutions that deliver upper secondary initial VET (i-VET) programmes, as well as short-term vocational training (c-VET). 35 secondary vocational schools and 10 adult learning centres currently prepare around 17.000 upper secondary VET students and 11.000 adults. From the i-VET students, the majority attend schools in the region of Tirana and Durres, which make up 51% of the total number of students. The top five programmes attended by students are: Hospitality and Tourism, Car Mechanics, ICT, Business Administration and Electrotechnics and Mechanics. VET attractiveness as an educational pathway – compared to general education – remains modest, with declining numbers of participation in upper secondary VET in the recent years (MFE, VET administrative data).
The participation rate in vocational education and training still lags compared to the EU countries. Gaps between urban and rural areas and students from different socio-economic classes in educational attainments persist, impacting on the social exclusion of groups in need in the population. The quality and relevance of education

---

[50] ETF, Skills mismatch measurement in ETF partner countries, 2019, available at: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2019-05/Skills%20mismatch%20measurement_ETF%20partner%20countries.pdf

[51] World Bank (2018). Demand for Skills in Albania. An Analysis of the skills towards Employment and Productivity Survey, available at: https://documents1.worldbank.org/curated/en/262231529562176390/pdf/ALB-STEP-Report-Final-with-Cover-Page-June-15.pdf

[52] Ibid.

VS

needs to be improved, including the training systems, and the links strengthened between employers and vocational educational institutions.

Table 10

Number of students in VET schools (Source: INSTAT)	2018		2019		2020		2021	
	Registered	Graduated	Registered	Graduated	Registered	Graduated	Registered	Graduated
Total	21.287	4.189	19.664	3.807	19.024	4.862	18.279	3.831
Men	17,896	3,513	16,409	3,164	15,928	4,023	15,565	3,091
Women	3,391	676	3255	643	3,096	839	2714	740

In this context, the main remaining challenges of the VET system reform are how to guarantee an optimised VET system that provides high-quality, relevant, and sustainable skills for all, and intensifies the engagement with the private sector. With the aim to increase the labour market relevance and improve the effectiveness and efficiency of VET delivery, the re-organisation of the network and offer of the VET system in Albania has seen a long engagement and effort by the government and several development projects. In line with the European 2020 Strategic Framework, the Riga Conclusions[53], and the NESS 2014-2020, the previous MFE, NAES and NAVETQ, in collaboration with several other partners, prepared the Optimisation Plan for the VET system. The process was informed by several studies, among others: "The Baseline survey of public VET providers in Albania", developed by GIZ and the ETF in 2014, the policy paper "The reform of the VET system in Albania" developed by the UNDP in 2015, the proposal developed in 2017 by the 2013 IPA technical assistance project, the "Review of the Albanian VET system" published by the UNDP in 2020, as well as the most recent study by KfW "VET in Albania. Phase-II-Student: Assessment of Investments Needs and options in Albania". Thus, the Optimisation Plan for the VET system considers all the relevant information, findings, and recommendations from these studies. The following four core criteria that guided the process were established on the basis of the key achievements and milestones of the system in the last years:

- Socio-economic development context in each of the regions.
- Labour market situation by sector and occupation.
- Performance of the VET providers over the years.
- Geographical coverage of each VET provider.

Based on the approved optimisation plan, the VET provider network will be organised into approximately 31 VET providers. In terms of the new policy reform cycle, the optimisation process is understood as a systemic improvement that goes beyond the reorganisation process of the public VET providers. At the local level, VET providers are part of the local community and labour market. In communities far from urban centres, municipalities, as well as local education authorities, play an important role in providing local communities with information on existing services, employment, and learning opportunities. The government's plan is to better leverage the role of the two meso-level structures (NAES and NAVETQ) to strengthen the links between local communities, businesses, and VET providers, especially in areas that lack VET services coverage[54]. The main outstanding challenges of the sector reform have been provision of didactic tools, using IT and other technology in the learning process and further capacity development and growth.

Vocational students are eligible for assistance in transitioning to employment or further learning. Each vocational institution is required to establish a Development Unit, to which a career guidance coordinator is assigned. The latter is a regular teacher who devotes part of his or her time to career guidance. In addition, the deputy director – who is responsible for overseeing the implementation of the curriculum – is expected to ensure that all subjects include 1 to 3 career guidance topics, while classroom teachers are encouraged to devote at least 2 hours to career education every month. All VET schools have established a Development Unit and assigned staff

[53] Medium-term deliverables in the field of VET for the period 2015-2020, available at: https://education.ec.europa.eu/document/riga-conclusions-2015

[54] Diversification of the offer to post-secondary level, offer recognition of prior non-formal and informal learning, reskilling and upskilling opportunities for adults, e-learning opportunities.

VS

to this task. The NAVETQ has developed a curriculum and conducted training for the relevant staff in all 35 VET schools.

Career guidance also considers and to some extent tests the full range of curricular strategies to incorporate learning about occupations at key transition points in a young person's journey through the education system. This is particularly true at the end of lower secondary school (grade 9) and the end of upper secondary school, especially in the VET schools. In lower secondary education, vocational learning is a cross-curricular issue. The Minister of Education and Sports recently approved and distributed a guide for practitioners. Implementation is still in the early stages.

Unmotivated students who have either disengaged from school or are at risk of disengaging from it, are likely to miss out on important support. This gap in service provision is a significant problem, especially considering that Albania has a higher rate of primary and lower secondary education dropouts than its neighbouring countries and more than double the rates of OECD and EU countries. CSOs and donor funding have successfully supported various projects that address this issue. However, these initiatives often have limitations in terms of their scope and the number of people they can reach. Additionally, such projects are usually tied to project funding cycles, which makes it challenging to sustain them over time and expand their reach. Therefore, it has become necessary to secure new sources of funding and government support to maintain the initiatives' continuity and scale them up to reach more people.

Despite well-regulated provisions in the legal and policy framework, and although this is one of the key reform policies recognised in national strategic documents, opportunities for adults to engage in lifelong learning or skills and career development in Albania are very limited. Participation in lifelong learning is extremely low. Less than 1% of adults aged 25–64 had engaged in some type of Life-Long Learning (LLL) activity in the four weeks before the survey results were gathered according to **INSTAT (Adult Education Study, 2017)**, which is a clear indicator of the poor level of lifelong learning policies and practices in the country.

Non-formal education 'takes place through a programme of instruction but does not usually lead to the attainment of a formal qualification or award, for example, in-house professional development programmes conducted in the workplace'[55]. Vocational training courses are non-formal courses typically lasting between a few weeks and six months. Vocational training is offered in VTCs, which fall under the responsibility of the NAES. Any adult who has an elementary school diploma can enrol in these programmes for a small fee (unemployed jobseekers are exempt from the fee). VTCs are used by many young people as an alternative to formal vocational training (around 50% of learners in public VTCs are 25 years old or younger). While formal vocational training programmes can last 3 to 4 years, non-formal training lasts only a few weeks or months.

Besides public VTCs, some 953 private entities have been licensed to provide a wide range of trainings, from soft skills to advanced vocational training and of different duration (from one to two weeks to several months). However, the responsible institutions (the MECI, previously MFE, and the NAES) have not managed to capitalise on the private offer, due to a lack of human resources and a missing framework for quality assurance in this regard.

Socio-economic and demographic trends require the government of Albania and other stakeholders to focus their policy priorities on lifelong learning to improve employability. In addition, Albanian authorities and other stakeholders need to further define the Recognition of Prior Learning (RPL) model as part of human capital development. The model will inform governance arrangements and resource allocations.

With a clearly defined governance structure that is transparent and efficient, implementation needs to focus on a balance between awareness raising and outreach to learners, employers, and other relevant institutions on the one hand, and the quality assurance of the RPL processes on the other. Quality assurance is crucial to build trust of all stakeholders in RPL, which is crucial for its success for learners, potential employers and society at large.

Strengths	Weaknesses
• In recent years, the VET system has undergone significant reforms in its legal and institutional framework, quality assurance and development framework, to develop a flexible and sustainable system.	• Gaps and imbalances in skills in the labour market due to the level of qualification or skills. • Insufficient quantity, quality, or relevance of the education and training offered.

[55] TVETpedia, UNEVOC-UNESCO

VS

• 45 public VET providers offer programmes of initial secondary higher vocational education (i-VET), as well as short-term vocational training (c-VET). 35 vocational secondary schools and 10 adult learning centres currently prepare about 17,000 upper secondary VET students and 11,000 adults. New cooperation mechanisms with private providers have been established.	• Missing framework for the quality assurance of private VTCs. • Difficulties in developing cross-sectorial partnership that are essential to ensure close collaboration between different stakeholders, including government entities, providers of labour market information, employment offices, municipalities, employers, international partners and CSOs.
Opportunities • The labour market currently needs the skills produced by the VET system at all levels (CFA levels 2-5). • VET can expand post-secondary levels, introduce Recognition of Prior Learning for non-formal and informal learning, and diversify reskilling and upskilling opportunities for adult learners.	Threats • Frequent changes of VET governance. • Low attractiveness of the VET offers among young people and adults. • Opportunities offered by migration (pull factors). • High regional disparities in labour market outcomes for NEET. • Stereotypes, prejudice, and discrimination is an obstacle for the effective integration of vulnerable groups.

3 Overall Objective(s) and Specific Objective(s) of the Operational Programme

The overall objective of this OP is to *enable the inclusive and labour-market responsive integration of a skilled and adaptable young workforce.*

The specific objective (outcome 1) of this OP in the Youth Employment area of support is:

1. *Enhanced employment and employability of young individuals, focusing on vulnerable groups.*

The specific objective (outcome 2) of this OP in the Youth Vocational Education and Training area of support is:

2. *Improved quality, flexibility and diversity of vocational education and training offer to enhance career prospects of youth.*

The specific objective (outcome 3) of this OP in the other support area of support is:

3. *Capacities of the Managing Authority, Intermediate Body for Policy Management and Intermediate Body for Financial Management and Partners and end recipients for the efficient implementation of the Operational Programme, strengthened.*

3.1 Coherence with the IPA III Programming Framework and with the specific policy instruments of the enlargement process

Through this OP, by establishing a Youth Guarantee, the Albanian Government aims to achieve key objectives regarding youth employment, education and skills, participation, and development. These objectives take into account the specific issues faced by young women and young vulnerable persons, including those belonging to minority groups and youth living in remote or less economically developed regions and peripheral rural areas. Consequently, this OP is fully coherent with the IPA III objectives under the IPA III Programming Framework, Window 4, Thematic Priority 1: Education, employment, social protection and inclusion policies, and health, that aim to strengthen access to and quality of inclusive education, including vocational education and training, participation in Early Childhood Education and Care and lifelong learning opportunities at all levels. More specifically, the OP aims to:

- Ensure equal opportunities, access to the labour market, fair working conditions, social protection, and inclusion.
- Enhance employment opportunities for youth.
- Build strong links to the education sector and in developing a broad range of active labour market measures, increase labour market participation and employment in particular for youth.
- Support the quality, effectiveness, and labour market relevance of education, including vocational education, and training systems in order to provide people with skills adjusted to digitalisation, technological change, innovation, and economic change.
- Support the implementation of the Western Balkans Agenda on Innovation, Research, Education, Culture, Youth and Sport.

VS

In line with the IPA III objectives, this OP will also contribute to fostering quality employment and access to the labour market, reducing the proportion of people engaged in informal employment as well as promoting equality and non-discrimination, social protection and inclusion and combating poverty.

Youth employment through active labour measures and the implementation of Youth Guarantee are established as a priority in the NESS 2023-2030 and as envisaged in the NESS, the Government confirms its full commitment to implement the Youth Guarantee – EIP Flagship Programme on the Western Balkans. Unlike previous strategic documents, the NESS emphasises the needs and inclusion opportunities of young NEETs as a specific category of youth and guarantees a smooth path to work transition. Thus, it is aligned to the overall objective of IPA assistance under Window 4, which aims to strengthen economic and social development, including through education, competitiveness, research and innovation, social inclusion, industrial and employment policies, with a specific focus on private sector development as well as agriculture, rural and industrial development.

The EIP[56] sets out a substantial investment package for the Western Balkan region, including Albania, and it is built on the foundations of a performance-based and reform-oriented proposal for IPA III and reinforced instruments to foster public and private sector investment and to support competitiveness and inclusive growth, sustainable connectivity, and the twin green and digital transition. To support employment and offer solutions and perspectives for young people at local level, the Commission proposes the Youth Guarantee flagship (flagship 10), which will guarantee that young NEET are provided with a quality employment, training or education offer within 4 months of identification. This OP aligns with the EIP by promoting employment, enhancing human capital, and supporting entrepreneurship. It also contributes to the Green Agenda and Green Deal by fostering green skills development, promoting green entrepreneurship, and raising environmental awareness among young people. By addressing youth unemployment and empowering young individuals, the Youth Guarantee helps advance the goals of these policy instruments within the context of the enlargement process. Wider involvement of the civil society and the private sector by encouraging innovative solutions and promoting social entrepreneurship to tackle social challenges is also fostered through the proposed interventions.

Albania opened a new phase in relations with the EU following **the first intergovernmental conference** on accession negotiations on 19 July 2022[57]. Albania needs to further intensify efforts in key areas of rule of law, the fight against corruption and the fight against organised crime. Albania also has to address property rights, minority issues and freedom of expression. The commission has launched a screening process. According to the 2022 Report on Albania, Albania **has continued to maintain an overall focus on the EU reform agenda**[58], despite the challenges of addressing the economic and social consequences of the triple shock of the 2019 earthquake, the pandemic, and the Russian war against Ukraine.

- The proposed interventions draw upon key recommendations from the ***2022 Report for Chapter 19***, which states that Albania has some level of preparation on social policy and employment, continues restructuring its employment governance, but needs to address the inclusivity in the labour market, especially for the vulnerable categories impacted the most by the consequences of the war against Ukraine. In line with the recommendation, Albania has adopted the 2023-2030 strategy for Employment and Skills, incorporating objectives of the decent work agenda, the Youth Guarantee Scheme, as well as the green and digital transitions. In addition, Albania has adopted an action plan and costing of the Youth Guarantee scheme in line with the EU model and guidance, incorporating its objectives in the new strategy on Employment and Skills. The long-term effects of the pandemic, increased commodity prices, and inflation pose risks to the pace of recovery and employment rates, particularly for informal workers and vulnerable groups. The NAES needs increased capacity and staffing. Public employment services made progress in establishing performance indicators, procedures, and outreach services for vulnerable groups. Long-term unemployment remains a challenge, necessitating more flexible and integrated policy interventions.

---

[56] Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. An Economic and Investment Plan for the Western Balkans. Available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2020-10/communication_on_wb_economic_and_investment_plan_october_2020_en.pdf

[57] Council Conclusions on enlargement and stabilization and association process for the Republic of North Macedonia and the Republic of Albania, available at: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7002-2020-INIT/en/pdf

[58] Albania 2022 Report, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2022 Communication on EU Enlargement policy, available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Albania%20Report%202022.pdf

VS

- The proposed interventions draw upon key recommendations from the ***2022 Report for Chapter 26***, which states that Albania still faces challenges in fully implementing the legislation related to the 2017 VET Law and achieving financial autonomy for VET providers. The government has made progress in consolidating the VET institutional framework by strengthening the NAES and restructuring the NAVETQ. However, additional efforts are needed to finalise staffing, enhance the quality assurance framework, and strengthen planning, monitoring, and evaluation functions at the central level. The Optimisation Plan for VET providers, endorsed in 2020, has not been implemented yet. It is crucial for Albania to adopt implementing legislation regarding the organisation, functions, and activities of VET providers, as well as their financial autonomy. The full implementation of this plan by 2023 is necessary to rationalise and modernise the VET offerings. Further training in 2022 and 2023 is required to ensure the successful implementation of digital education and the development of digital competences for online teaching in the VET sector. Additional efforts are needed to encourage more students to choose VET as a viable and attractive educational pathway.
- **In regard to *Chapter 2*,** Albania has made significant strides in preparing to join the European network of employment services (EURES). An integrated database has been established for the employment services, allowing for seamless information exchange between various departments. However, further development of the IT system is needed to ensure a smooth connection with EURES.
- **Finally, on *Chapter 18*,** in the field of social statistics, Albania has made progress in certain areas. The country's statistical agency, INSTAT, regularly conducts the labour force survey and provides micro-data to Eurostat. However, it does not yet produce job vacancy statistics. Further development might be needed to improve reporting on NEET rate within the LFS. The calculation of labour cost statistics is based on a labour cost survey. INSTAT has also conducted the survey of income and living conditions (SILC), and the data has been validated and published by Eurostat. Data on households and child poverty have been released using the EUROSTAT EU-SILC survey.
- No developments were reported regarding the preparations for the European Social Fund, however, the MECI intends to take proactive steps to prepare the institutions and progress has been made since the last report, in terms of institutional restructuring, staffing, and preparing the institutional framework, as described within this OP. In essence, successful adoption and implementation of this OP can be considered a pilot for the adoption and implementation of an ESF+ Programme when Albania joins the EU. Specifically, the proposed OP will provide the structure with the opportunity to develop the institutional framework and administrative capacities in programming, monitoring, evaluation, financial management and control which will be necessary to implement Cohesion Policy, and more broadly for chapter 22.

The proposed interventions of this OP respond to key challenges and Policy Guidance agreed in **Albania's Economic Reform Programme 2023-2025**[59]. More concretely, this OP links to Policy guidance 5.1. Finalise, in cooperation with all relevant ministries and their agencies and stakeholders, a youth Guarantee Implementation Plan, adopt it and initiate its implementation; and 5.2. Conduct the regional labour market analysis in all regions, institutionalise the national skills needs analysis and utilise these tools together with the Labour Market Observatory to improve the labour market relevance of initial and continuous vocational education and training for young people and adults and to target the use of active labour market measures. In the Commission Assessment of the ERP, both were found to be partially implemented. The Youth Guarantee Plan in Albania has been carefully developed through an inclusive consultative process and is in line with the new national strategy on Employment and Skills for the period of 2023-2030. In March 2023, the national implementation plan for the Youth Guarantee scheme was adopted, marking a significant step forward. To support the implementation of the plan and provide valuable labour market insights, a Labour Market Information Observatory has been established. This Observatory serves as the primary mechanism for collecting and disseminating labour market information and intelligence. So far, labour market analysis has been completed for two regions, namely Elbasan and Durres. This analysis needs to cover the remaining regions of the country. Additionally, the capacities for regular publication of datasets and findings derived from labour market analysis need to be strengthened. These datasets and findings are to be effectively utilised in policy-making processes, particularly in the areas of education, training, and ALMMs planning. By completing the labour market analysis for all regions and ensuring the regular utilisation of labour market data, Albania can enhance its ability to make informed decisions and develop targeted interventions for the youth population.

[59] Republic of Albania, Council of Ministers, Economic Report Programmes 2023-2025, available at: Economic Reform Programme 2023-2025 (financa.gov.al)

VS

The **Commission assessment of the ERP**[60] identified key structural challenges in terms of increasing funding and capacity for skills and training, social protection, and health care to improve employability and social inclusion. Recognising that Albania's labour market has shown consistent improvement in recent years, demonstrating resilience to economic shocks, key challenges remain in low educational attainment of the labour force and low lifelong learning participation. The level of investment in human capital, including education, health care and social protection, is significantly lower than the EU average. In addition, the lack of matching skills and insufficient skills contribute to high inactivity among young people, highlighting the importance of addressing them through initiatives like the Youth Guarantee, aligning curriculum to labour market needs, career support and guidance and promoting quality jobs.

Related to this structural challenge, four key reform measures are approved in the ERP 2023-2025: 1. Increasing the quality and access to VET; 2. Improving the employability of the most vulnerable unemployed jobseekers; 3. Increasing the coverage and adequacy of integrated social care system to reduce the share of the population at risk of poverty; 4. Increasing access to health care. This OP directly addresses the key reforms outlined in reform measures 1 and 2. Monitoring the performance in the light of the **European Pillar of Social Rights**, the Commission provided an assessment of the 16 headline indicators on the Social Scoreboard used to compare performance of EU member States, by analysing the trend of the indicators on the latest available three-year period data for the country. Albania scores better than the EU average in two headline indicators, worse in 13, and there are no available data for one indicator. The interventions proposed are in line the **European Pillar of Social Rights** and some of the key principles laid within - Chapter 1, Equal opportunities, and access to the labour market that among other rights includes access to education, training, and life-long learning, the right to equal treatment and opportunities regarding employment, social protection, education, and access to goods and services.

The **conclusion of the meetings**[61] organised in the context of the Stabilisation and Association Agreement, welcomed the revised enlargement methodology that is now being applied to four negotiating countries, including Albania, making the accession process more focused on fundamental reforms, more predictable and based on objective criteria and rigorous positive and negative conditionality, as well as reversibility. The screening process has started in 2023 and roadmaps will be developed following the screening processes. The meeting welcomed the progress Albania made in the area of the fundamentals. On economic reforms, the Council has encouraged Albania to continue efforts to further meet the requirements of the EU's internal market and to cope with competitive pressures and market forces of the union. There was no particular mention of any other reforms relevant to this OP.

The **National Plan for European Integration 2023-2025** defines the key priories in terms of acquis adoption and alignment, as follows:

- **On chapter 19**, to implement the new and revised employment promotion programmes and adopt the new youth guarantee programme and intensify efforts on the implementation of the social protection strategy. A special focus is given to gender quality, social inclusion of people with disabilities, minorities and LGBTIQ.
- **On chapter 26**, to complete the legislation implementing the Law on VET and implement the optimisation plan, and to develop services and competences in accordance with the needs of the private sector at the local level; digitalisation in education and development and strengthening of digital competencies.
- **On chapter 2**, to align the EU legislation on the free movement of workers and development of an IT system to enable connection to EURES. EU citizens will have access to Albanian labour market and will be treated equally to Albanian citizens in terms of employment, conditions, remuneration, study, and vocational training.

According to the Western Balkans Strategy, the European Commission will support employment and social policy in the region, encouraging appropriate engagement from all levels of government, social partners, and civil society. In addition, further efforts are needed to increase the competitiveness of the Western Balkan economies, to address high unemployment, especially among the young, to increase prosperity and to create business opportunities not least for local players. Stronger skills-based economies will also help to attenuate the brain drain that exists, turning it into brain circulation. Fairness and inclusiveness are important in ensuring that the benefits of recovery and

[60] Commission staff working document, Economic Reform Programme of Albania 2023-2025, Commission Assessment, available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-05/Albania%202023%20ERP%20assessment%20SWD_2023_105.pdf

[61] Enlargement and Stabilisation and Association Process – Council conclusions, 31 December 2022, available at: https://www.consilium.europa.eu/media/60797/st15935-en22.pdf

VS

growth are shared by everyone and that no one is left behind. A well-functioning labour market and a well-trained and productive workforce are crucial for a resilient economy.

4 Operational features of the programme

4.1. Interaction of the programme with IPA III annual action plans or measures and interventions from other donors/International Financial Institutions

Ensuring complementarity and avoiding overlaps of interventions between the different sectoral programmes under IPA III are essential in ensuring coherence and efficiency to maximise the benefits of the IPA assistance. This OP supports the supply-side policies for the labour force by supporting employment, education, and training actions. Complementarity at the action and activity level will be enhanced through close cooperation and coordination between the structures by seeking common implementation modalities in areas of common synergy, in parallel with additional activities and ensuring coherence in terms of timing. The IPMG and thematic groups will be utilised as the formal coordination bodies among various donors, while thematic groups will be used to ensure coordination with development projects at the operational level.

When preparing this OP, consideration was given to ongoing projects, the implementation of IPA II programmes and information given in the sectoral planning documents. More specifically, this regards in particular the IPA 2019 EU for Social Inclusion which provided technical assistance to support the implementation of reforms in the area of social inclusion in Albania 2021-2025, which is supporting the national institutions in carrying out reforms in the area of integrated social, employment, education, and health policies, as well as supporting the piloting of the Youth Guarantee Scheme for 2023-2024. At the central level, the technical assistance is providing support and advice to the three responsible Ministries, while at the local level, it is supporting the municipalities on the delivery of these services, following the decentralisation process. With the overall goal to strengthen the capacity of the government of Albania to successfully implement reforms in the area of social inclusion, social care services, inclusive education and VET and employment, the technical assistance aims to achieve tangible results such as: 1) stronger and integrated social and community care services at municipal level; 2) established financial and legal framework for modern social care practice and standards; 3) better equipped education system to implement inclusive education in schools; 4) increased employability and labour market participation of those at risk of social exclusion; 5) delivery of VET for the groups at risk, especially in the rural areas and 6) stronger policy coordination in the different areas of social inclusion.

The IPA 2022 action EU for Youth shall support the participation and empowerment of youth in the political, economic and social life of Albania, and foresees three specific objectives: 1. Youth civic participation consolidated through inclusive, gender responsive and structured dialogue, youth human rights consolidated and youth volunteerism and participation in local community development, culture and sports fostered; 2. The employability of young boys and girls not in education and employment improved through the implementation of qualitative and labour market relevant education and training. 3. Life skills improved through their integration in secondary education curricula and careers guidance introduced in the school system. The proposed interventions fall under the remit of the Minister of State for Youth and Children, the MECI and the Ministry of Education and Sports. This action is foreseen to support the initial pilots of the Youth Guarantee and will expose the institutions to the required capacities for facilitating a full roll-out of the Youth Guarantee. Assistance will be provided to support the role of the newly established National Youth Council and Local Youth Councils as part of more inclusive, participatory processes for decision and policymaking in practice in order to achieve a co-responsibility culture, building a sense of ownership, and fostering positive attitudes toward a renewed governance style. Technical Assistance will also be provided to prepare the institutions for the initial pilot of the YG.

This OP correlates to IPA 2023 sector budget support. **The draft action document for EU for Social Inclusion in Albania 2024** aims to provide support to the Government's priorities towards advancing labour market policies and social welfare reforms that foster equal opportunities, decent work, and the wellbeing of the population. These objectives directly respond to the structural challenges currently faced by the country and propose interventions that fall under the remit of at least the MECI and MHSP. The main objective of the action is to expand the coverage, inclusiveness, effectiveness and shock-responsiveness of social protection and labour market measures, including categories at risk of exclusion. The specific objectives are linked with (i) enhancing the governance systems and delivery instruments for better jobs and employability of the labour force, including skills development for young people and adults, in line with the European Skills Agenda; and (ii) improving the adequacy of social protection measures and accessibility and quality of integrated social care measures. More specifically, and relevant to this OP, the first specific objective foresees reforms in enhanced governance and the delivery system to facilitate increased labour market participation, including social and disability assistance beneficiaries, youth, women and

VS

men and other population at-risk of exclusion: and a strengthened enabling framework for an extended, relevant, and permeable VET offer and inclusive life-long learning.

Other main partners contributing in the sector are followed by the Swiss Development Cooperation (SDC) – Skills Development for Employment (implemented by UNDP). Skills for Jobs (implemented by Swiss Contact) and Making the Labour Market Work for Young People (RISI Albania); German Development Cooperation (GIZ) focusing in migration, skills development and employment, and BMZ Programme – 'Regional Challenge Fund' (loan), and infrastructure development (financed by SDC) as well as Italian Development Cooperation.

- **The UNDP has been a long-standing partner of the GoA in supporting the development and implementation of innovative employment and VET policies**, aligned with the government priorities set out in the national strategies. With the support of the SDC, the UNDP has been instrumental in producing several crucial outputs, many of which serve as building blocks for the skills development and employment system, including support for the extended National Employment and Skills Strategy (NESS) Action plan and Monitoring and Evaluation (M&E) framework; support to the reorganisation and strengthened governance systems in the National Agency for Employment and Skills (NAES) and the National Agency for VET and Qualifications (NAVETQ) as well as key secondary legislation on VET and employment promotion Law; reorientation of employment services and employment promotion programmes to better cater to individual jobseeker needs; or VET provider functioning and model for accreditation. The UNDP has been instrumental in supporting the previous MFE, now MECI, achieve the objectives by the EU Sectoral Budget Support mechanism.
- **Skills for Jobs (S4J) is part of the SDC development programme** to support the Government of Albania in the reform of National VET and Employment Promotion System. While the UNDP primarily acts on the macro- and meso-level, the S4J puts a complementary focus on the micro-level of the system. The S4J project in the current phase (Mid-2019-Mid-2023) was designed to address the main challenges of the VET system at the provision level such as: low quality and status, insufficient financing, weak labour market orientation and poor private sector engagement. The project focused on ensuring systemic change, capacity development and empowerment of key actors. Based on this approach, in its second phase, the S4J supported 10 partner VET institutions in six regions of the country, in terms of: 1) employers' and partner relations; 2) diversification of the VET offer; 3) new ways of inclusive learning and quality; 4) work-based learning in cooperation with employers and 5) organisational development. A new project cycle is being designed covering the period 2023-2027.
- **RisiAlbania project** is another intervention supported by SDC and implemented by a consortium consisting of HELVETAS Swiss Inter-cooperation and Partners Albania, in partnership with the Ministry of Finance and Economy. RisiAlbania was initiated in 2013. Phase I of the project ran from November 2013 to October 2017, Phase II, lasted 4 years (November 2017 to October 2021). Currently the project is implementing Phase III, which lasts 4 years (November 2021 to October 2025). Based on the market system development approach, the overall goal of the project is for young women and men to be equipped with well-informed career advice and market-relevant skills, and to have increased access to better and inclusive jobs which are provided by competitive and resilient businesses. The goal will be achieved through (i) enhanced growth and job creation by the private sector in three selected subsectors (agribusiness, tourism, and ICT), (ii) improved career guidance and job intermediation services and (iii) improved and developed skills of young women and men through market-oriented private non-formal skills training programmes.
- **The Regional Challenge Fund (RCF)** is a unique financing mechanism that aims to increase the employability of vocational education and training students by reinforcing a cooperative training approach in the economies of the Western Balkans 6: Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo*, Montenegro, North Macedonia, and Serbia. The Fund is commissioned and financed by the German and the Swiss Governments. The Fund is managed and executed by the Western Balkans Chambers Investment Forum (WB 6 CIF), a joint initiative of chambers of commerce from Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, Montenegro, North Macedonia, and Serbia. The RCF supports projects that are jointly implemented by vocational training institutes and partnering enterprises that engage, or plan to engage, in cooperative training activities. They can receive support for developing new programmes or expanding and improving existing offers. The grants are allocated to consortia that have successfully passed the two-step competitive selection process. The RCF provides financial and accompanying support to the selected consortia for: 1) Workshop infrastructure and equipment for training facilities

---

* *This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.*

VS

within the vocational training institutes 2) Training of vocational training institute teachers, in-company trainers, and cooperative training coordinators (in VET institutions and enterprises) 3) Advisory support during the planning and implementation of the project.

- **The PROSEED Programme of the GIZ** started in 2017, and its implementation has been extended to 2025 (PROSEED 2.0). The overall objective of phase 2 of the project is to improve the employment situation in Albania, while considering green and digital aspects. In three intervention areas: 1) vocational education and training; 2) private sector development and 3) policy development support, the project aims to achieve the following outcomes: 1) Modernising VET qualifications and curricula through "digital" and "green" competences, including equipment; 2) Improving the competitiveness and support services for MSMEs, considering digital transformation and green business elements; 3) Supporting policy development in VET and private sector development and 4) Mainstreaming digitalisation and the green economy.
- **UNICEF focuses on supporting youth transition from education to the labour market through its Education and Adolescents programme.** It places particular emphasis on youth at risk of dropping out from secondary education and NEETs, with a specific focus on girls. UNICEF is working to establish local and national networks to identify youth at risk of dropping out and develop career orientation and guidance programmes in collaboration with the MES, implementing an early warning system for drop-out prevention in pre-university education, including VET schools, and providing 21st century skills through the flagship programmes like Upshift and Ponder.
- More recently, in 2023, **the technical assistance facility of the EU/ILO** on innovation in youth employment policy, started to support the government of Albania with technical assistance to prepare the outreach strategy for young Albanian NEET based on good practice from the EU and in line with YG principles, to select youth organisations and CSOs to deliver outreach measures, and to set minimum quality and quantity of services to be delivered and the process with which the youth organisations and CSOs will accompany the person to registration in the YG delivery system.
- **Supporting Women's Economic Opportunities of Expertise France** is a project that complements an AFD loan and aims to reduce gender inequality in access to economic opportunities in Albania and promote more inclusive growth, by addressing the factors that deprive women of the same economic opportunities as men. In doing so, the project contributes to achieving the social criteria required for EU integration. The project has three specific objectives: 1) Promote greater equity in the right and access to inheritance, by recognising the rights acquired by women concerning the ownership of land; 2) Promote labour market opportunities for women through a) The application of labour legislation, which provides for equal treatment for workers and the creation of favourable working conditions for combining the private and professional lives of women; b) The creation of employment services adapted to women living in rural areas; c) An improvement in the quality and range of education services for children in order to promote and facilitate the participation of women in the labour market; 3) Strengthen the institutional framework to take the gender dimension into account at national and local levels, in the definition of public policies. This involves monitoring the results of gender-responsive budgeting and progress in gender equality.
- **A new loan is being negotiated with the World Bank to improve the economic aid programme and develop reintegration programmes. The World Bank's activity and support to the employment and skills sector is based on the Country Economic Memorandum**[62] that highlights 4 key priorities to help Albania identify the next steps in its structural reform agenda, namely, refocus attention on the pre-crisis reform agenda and accelerate long-term economic growth, including by spurring productivity growth, building human capital, and supporting investment. On the labour supply side, this means investing in people and supporting workers' transition to better employment (Priority 1), while on the labour demand side, this means accelerating firm productivity growth and creating better job opportunities (Priority 2). Beyond achieving higher economic growth, policymakers need to strengthen the quality of the country's socioeconomic development model through more green, resilient, and inclusive development (GRID), which can ensure the sustainability of economic growth (Priority 3). Foundationally, Albania needs to create fiscal space to support its growth priorities (Priority 4).

[62] Albania country economic memorandum: Strengthening the sustainability of Albanian's Growth model *(English)*. Washington, D.C. : World Bank Group, available at http://documents.worldbank.org/curated/en/099845001312232607/P1752090e8141b05a08afc06ea6bc385da3

39

VS

4.2. Description of the programme

4.2.1. Intervention Logic

The Overall Objective Impact of this action is *to enable the inclusive and labour-market responsive integration of a skilled and adaptable young workforce.*

Area of support 1. Youth Employment

The **Specific Objective (Outcome 1)** is: *Enhanced employment and employability of young individuals, focusing on vulnerable groups*

The **Outputs** to be delivered contributing to the corresponding Specific Objective (Outcome 1) are:

1.1 Employment opportunities of young people increased through the implementation of a reinforced YG delivery model.
1.2 Employability of youth in the labour market improved through employment promotion programmes and enhanced employment services.

Area of support 2: Youth Vocational Education and Training

The **Specific Objective (Outcome 2)** is: *Improved quality, flexibility and diversity of vocational education and training offer to enhance the career prospects of youth.*

The **Outputs** to be delivered contributing to the corresponding Specific Objective (Outcome 2) are:

2.1. The development of a high quality and relevant VET offer supported.
2.2. Relevant upskilling and reskilling opportunities provided in partnership with public and private providers.

Area of support 3: Other support
The **Specific Objective (Outcome)** is: Capacities of Managing Authority, Intermediate Body for Policy Management and Intermediate Body for Financial Management and Partners and end recipients for the efficient implementation of the Operational Programme, strengthened.

The **Outputs** to be delivered to the corresponding Specific Objective (Outcome) are:

3.1. Administrative capacities of MA, IBPM, IBFM, Partners, recipients and end recipients increased.

3.2. Capacities of Partners to participate actively in the OP implementation strengthened

3.3. Effective implementation of the OP supported

3.4. Monitoring and evaluation of the OP effectively implemented

4.2.2 Detailed description of each area of support

The concept of Areas of Support within the OP is crucial for organising and guiding the implementation of activities. These areas represent specific sub-sectors or thematic focuses of the programme and ensure a structured approach to address identified needs and challenges. The Areas of Support play a significant role in achieving the programme's overall objectives by aligning with EU legislation, promoting legislative approximation, capacity building, sector reforms, and harmonisation. This approach enhances clarity, focus, and efficiency, enabling the programme to deliver targeted and coordinated interventions to maximise its impact.

This operational programme aims to *enable the inclusive and labour-market responsive integration of a skilled and adaptable young workforce*, foster innovation, addressing regional labour market disparities, as well as ensuring equal opportunities in two specific sub-sectors.

1. Area of Support 1: Youth Employment
2. Area of Support 2: Youth Vocational Education and Training
3. Other support: Technical assistance

Area of Support 1: Youth Employment

VS

Rationale

The proposed action will make a significant contribution to addressing the pressing needs to address the challenges that youth face in entering the evolving labour market. Accelerated economic growth and shared prosperity will depend upon measures to raise productivity and competitiveness and to redistribute wealth through quality, inclusive services and effective social protection. Policy solutions to address structural weaknesses in the economy for more inclusive and resilient economic development, prepared for the just green and digital transitions, are needed. The labour market outcomes for young people in Albania have shown improvement in recent years but still lag behind EU countries and the overall population. Although the employment rate for young people aged 15-29 has increased, there remains a persistent gender gap. Unemployment rates have decreased, both for the overall population and the youth age group. However, a significant number of young people are categorized as NEETs, with regional variations in their geographical distribution and profile.

NEETs face several labour market integration challenges, including those with family care responsibilities, discouraged NEETs, NEETs with disabilities, other inactive NEETs, long-term unemployed NEETs, and active NEETs. This underscores the need for social and economic support, improved employability skills, mentoring, and targeted interventions to address the specific needs of each NEET profile. At the same time, employers face persistent challenges in finding employees with the necessary skills.

The key instrument utilised to remedy market imbalances in the labour market in Albania are the ALMMs. The legal framework defines ALMMs as encompassing of Employment Services, Employment Promotion Programmes, life-long learning, regulated under the governance of the MECI, the NAES, the NAVETQ, regional structures, employment offices, VET providers, employers, civil society, education institutions and social partners. Capacity enhancements are needed, including on the effective delivery of employment services, improving the matching process between job seekers and employers, and on working in partnership with other labour market actors.

The approved portfolio of ALMMs includes employment services and six different types of EPPs, with a recent addition of the Traineeship programme. The annual budget allocated for EPP implementation is approximately EUR 4.5 million, with an increase of EUR 1 million in 2022 for the Youth Guarantee pilot. The majority of the NAES budget is allocated to unemployment benefits, significantly surpassing the funding for active labour market programmes. The number of participants in the EPPs varies each year, with different programmes showing different levels of engagement. A recent process evaluation conducted by the UNDP highlighted the positive reception of the newly approved EPPs among employment counsellors, providing flexibility for both employers and jobseekers. However, the implementation of the redesigned EPPs targeting unemployed jobseekers is still in its early stages, requiring specific targeting mechanisms and outreach activities. The implementation of EPPs began in 2019 amid COVID-19 social distancing policies, hampering the implementation of the necessary collaboration with non-public actors and other public service providers.

The NAES is adopting a "digital-first" policy, aiming to digitize all services using the System of Employment Service (SES), which underwent a redesign in 2020 and is now operational in all employment offices across the country. Multichannel approaches and local partnerships are being developed, and online services for jobseekers and employers are available through platforms like puna.gov.al and the e-Albania portal. The NAES is also exploring the use of artificial intelligence (AI) for CV preparation and career guidance, as well as enhancing the automatic matching of jobseekers to job opportunities. Further developments are underway to improve targeting (the utilisation of individual employment plans) and expand coverage. The EU, SDC and other donors have provided valuable support in recent years.

Outreach will play a major role in the YG implementation as most of the NEETs are inactive. Nearly a third (28.7%) of unemployed NEETs are registered in the employment services (10.1% of the total). Thus, the outreach strategy is a crucial phase and a major element in the approach to the implementation of YG in Albania. The main outreach approach for YG in Albania will to be the development of local networks, in which the main partners will be municipalities, youth organisations and local employment services. The outreach strategy must combine pre-registration of the young NEETs, information on programmes and labour market opportunities, awareness raising and the development of basic employability skills. Linking these four areas of intervention will be of great value in improving the effectiveness of the services delivered in subsequent phases.

The SWOT analysis of Albania's labour market reveals strengths in its well-developed strategic framework, structure and delivery model of employment services, and a range of established EPPs. However, weaknesses include limited data on NEET individuals, inadequate human resources and expertise, insufficient presence of the NAES in all municipalities, coordination challenges, low NEET registration rates, and a lack of local expertise in digital career guidance tools. Opportunities lie in the improving labour market conditions, lessons learned from

VS

youth focused EPPs, and the potential of innovative and online services. Threats include the low attractiveness of employment offices to young people, regional disparities in labour market outcomes for NEETs, and prejudice and discrimination for vulnerable groups.

Applicable EU legislation. Interventions under this Specific Objective are not part of the *acquis* but adhere and contribute to implementation of the principles established in the Council Recommendation on A Bridge to Jobs – Reinforcing the Youth Guarantee (2020) and the European Pillar of Social Rights in particular the principle of equal opportunities and active support employment. However, the outputs will directly contribute to Albania implementing reforms guided by the principles of the European Pillar of Social Rights, the Employment Guidelines, the Osnabrück Declaration, as well as the VET recommendations.

The **Specific Objective (Outcome)** is: Enhanced employment and employability of young individuals, focusing on vulnerable groups
Typologies of outputs: To achieve the stated outcome within this area of support, two key outputs will be accomplished:

1.1. Employment opportunities of young people increased through the implementation of a reinforced YG delivery model.
1.2. Improved employability of youth in the labour market through Employment Promotion Programmes and enhanced Employment Services.

Table 11: Impact, outcome, and output indicators (incl. baselines and targets):

Results	Indicator	Measurement Unit	Baseline	Target	Source
Impact: to *enable the inclusive and labour-market responsive integration of a skilled and adaptable young workforce*	Rate of youth NEET	Rate	26.1% (2021)	20% (2032)	LFS, INSTAT
	Employability levels of young people exiting the YG preparatory phase with a positive, known outcome within 4 months.	Percentage rate (disaggregated by gender, age, region, type of employment…)	N/A	40% (2032)	Impact Evaluation
	Increased readiness of Albania for EU accession negotiations under Chapter 22.	Level of preparation	Moderately prepared (2022)	Chapter 22 closed (2032)	EC Annual Enlargement Reports
Outcome 1: Enhanced employment and employability of young individuals, focusing on vulnerable groups	Percentage increase of individuals who found a job within 6 months after having received support, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Rate	N/A	3 percentage points each year (2032)	Tracer Studies at the country and regional level, evaluations
	Percentage increase of young NEET who continued their business one year after the received support, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Rate	N/A	5 percentage points each year (2032)	

42

Results	Indicator	Measurement Unit	Baseline	Target	Source
1.3 **Output 1.1:** Employment opportunities of young people increased through the implementation of a reinforced YG delivery model.	Number of young people in YG preparatory phase (annual stock), disaggregated by disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Number of persons	0	40,000 (2030)	NAES Administrative data
	Number of young people reached by outreach and information, communication, and awareness-raising activities on YG, disaggregated by type of activity: direct outreach activity, information, communication, and awareness-raising, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Number of persons	0	60,000 (2030)	NAY administrative data
	Number of Employment service delivery points, adopted for youth, supported by the EU	Number	0 (2023)	12 (2030)	TA reports
Output 1.2: Employability of youth in the labour market improved through Employment Promotion Programmes and enhanced Employment Services	Number of young NEET employed due to improved mediation services disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability, supported by the EU.	Number of persons	0	15,000 (2030)	NAES administrative data
	Number of young NEET starting a business as a result of the received support, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability, supported by the EU	Number of persons	0	600 (2030)	NAES administrative data

43

VS

Results	Indicator	Measurement Unit	Baseline	Target	Source
	Number of vulnerable beneficiaries of EPP receiving support adapted to their needs, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability, supported by the EU.	Number of persons	0	6.000 (2030)	NAES administrative data

Type of activities

Output 1.1. Employment opportunities of young people increased through the implementation of a reinforced YG delivery model.

Description of eligible activities

[1.1.1] Enhance the YG implementation model and build the capacities of national and municipal level institutions to facilitate the effective implementation of the scheme across its four key phases: mapping, outreach, preparation, and offer.

Local Partnership Network model with clear roles and responsibilities, and a shared commitment to common objectives, and well-understood targets shall be established and strengthened at the local level, throughout Albania. The NAES's human resource structure and staff profile will be enhanced to strengthen integrated and individualised service delivery and the management of the YG, in partnership with all the actors at the local level, including municipal social services, education providers, youth workers, Local Youth Council, private sector, employers and all other social partners.

The outreach component of the YG will be done in partnership with the National Agency for Youth that envisages building capacities of youth workers and organizations, and the establishment of a common framework for monitoring outreach activities: the introduction of a standard outreach methodology (including criteria for profiling and needs assessment, the definition of quality services delivery, data gathering and processing, a transition indicator to monitor progress).

The implementation of employment mediation is a key aspect of the YG programme to enhance the employability and employment prospects of young people in the labour market. After young individuals register in the unemployment jobseeker's database of the NAES, various employment services will be provided to prepare them for the job market. Additionally, the NAES will offer mediation services to facilitate the placement of these young jobseekers into quality jobs. The YG programme recognises the importance of not only securing employment for young people but also ensuring that the job opportunities provided are of high quality. To achieve this, the reinforced YG will invest in the quality of job offers by providing support to NAES local employment offices. These offices will be empowered to verify the quality of job offers extended to young individuals who are NEET. By offering employment mediation services, the YG programme aims to bridge the gap between job seekers and employers, increasing the likelihood of young people finding suitable employment opportunities. Mediation services can involve various activities, such as matching job seekers' skills and preferences with available job openings, providing guidance on writing resumes and preparing for interviews, and facilitating connections between employers and potential candidates. Moreover, the YG programme acknowledges the significance of quality job offers that align with young people's skills, interests, and career aspirations. By supporting NAES local employment offices in verifying the quality of job offers, the YG programme aims to ensure that young NEETs are presented with genuine and valuable employment opportunities. This can involve assessing the job conditions, salary, benefits, and potential for career growth and development. The capacities of local staff to provide such services, in partnership with local labour market actors, will be enhanced.

[1.1.2.] Implement outreach activities for young people offering a line of support for labour market inclusion:

The National Youth Agency will lead outreach activities, to be implemented in collaboration with youth organizations and other social partners. All partners involved in YG implementation shall promote information

and activation strategies for young NEETs supported by local partnerships that are open to institutional diversity and value proximity to young people. Implementing partners will establish modern, youth-friendly, national, and local information channels for awareness-raising activities among NEETs while ensuring the involvement of young people and youth organisations. Various and innovative communication channels/tools/methods shall be used, such as: online communication, media (TV, radio, news portals, magazines), events, electronic and printed publications, promotional materials, photos, and audio-visual materials, etc. The above-mentioned outreach initiatives will be complemented by information, communication, and awareness-raising activities about youth rights at work implemented in partnership with trade unions within their regular activities and events organised with other YG partners. The goal will be to motivate young people to act, make them aware of the opportunities and guide them through the system.

[1.1.3] Enhance the Youth Guarantee Portal, diversify the delivery of online employment services and learning.

Outreaching activities will be complemented with activities that further develop the Youth Portal, an online pre-registration system for young people, implemented by the NAES. The development of an online registration module for the referral of outreach beneficiaries to the NAES YG service delivery system, the introduction of the outreach component and the potential for inclusion of municipal Youth Centres and, where needed, other organisations in outreach responsibilities.

The fine-tuning of the monitoring system, as described above, as well as additional data sharing features (education, social security, cadastre, tax authority, business register), will require an upgrading of the NAES ICT platform and a strengthening of human resources dealing with data processing and analysis. Other digitalisation reforms and initiatives will be supported, including the NAES IT system, the Labour market Information Observatory and online pre-registration modules for outreach activities, and alignment of data with ESCO classifications. The interoperability between social, employment, education registries will be established and enhanced, as this is also key for the verification of NEET status, tracing of clients and monitoring of the YG.

Develop a comprehensive digital platform that enables individuals to access educational content and engage in online learning experiences. This platform serves as a centralised hub where a wide range of courses, training materials, and resources can be accessed remotely, providing flexibility and convenience to learners across the country. The institutions have already acquired some experience in the realm of online learning platforms, utilised by certain VET schools. Its significance has grown notably, particularly during the implementation of social distancing measures during the Covid-19 pandemic. At present, the NAES has commenced the process of assuming responsibility for the platform. However, further support is necessary to enhance its functionality, expand access to jobseekers, and incorporate new learning programmes into the platform. By leveraging this expertise, the NAES can focus on developing operability, ensuring smooth navigation, and enhancing the user experience. Moreover, efforts should be directed towards broadening the platform's reach, making it accessible to a larger pool of jobseekers who can benefit from the available learning opportunities.

[1.1.4] Increase the coverage and quality of employment services delivered by the employment offices to implement YG:

To increase the coverage of the YG at least 10 new youth-friendly employment service delivery points will be established, refurbished and equipped with the necessary IT equipment. These youth friendly employment offices will be established in areas where there is high concentration of NEET and pockets of long-term unemployment, as well as areas which ensure high visibility of the YG. In addition, existing employment offices will be equipped with vehicles to establish mobile offices which offer services to NEET residing in rural locations or in areas distant from the employment offices.

Delivery model

An option of a **direct grant** to the NAY will be considered, if justified. Cooperation with partner youth organisations, youth centres and other organisations through a transparent process to ensure sound outreach to young people is envisaged. For potential support to third parties, the criteria will be subject to consideration by the relevant authorities. The principles underlying the criteria will include at least the following:

- Relevance of the action.
- Quality and feasibility of the action.
- Financial and operational capacity.
- Complementarity with other funds and policies regarding employment.

VS

- Contribution to the Programme indicators.
- Sustainability of the action, including a green criterion.

Other delivery methods will be taken into consideration and proposed in the Operational Identification Sheets. Those will be in line with the detailed operational proposals, the objectives and planned activities of the intervention. Delivery methods for this action, that may be considered as alternative or complementary to eventual grants, include twinning, services and supply procurements.

End recipients and target groups:
The end recipients are the following:

- NAES
- NAY
- MECI
- Ministry of State for Youth and Children
- Employers and Employer organisations
- Municipalities
- Schools and training providers.

The target groups are the following:

- NEET (15 – 29)
- NAES staff
- NAY staff
- Youth Organisations, other partner organisations and youth workers.

Conditions: Some conditions for the start of the activities have been met. The Government has approved the YG Implementation Plan 2023-2024. The YGIP should be reviewed and approved to cover the period 2025-2027. Reforms include the revision of the legal framework governing employment promotion as well as the adjustments to the functional organisation and staffing levels of the Agency.

Output 1.2: Employability of youth in the labour market improved through Employment Promotion Programmes and enhanced Employment Services

Description of eligible activities

[1.2.1] Promote and support youth entrepreneurship and self-employment.

The NAES has implemented the Self-Employment programme targeting unemployed jobseekers since 2021. So far, around 400 unemployed have benefited from this programme, which aims to assist unemployed individuals in realizing their entrepreneurial aspirations by offering a range of resources and assistance. The Self-Employment programme is a competitive programme, organised at the national level, with clear procedures and rules for the participants.

The NAES will enhance the existing programme to provide support before the young people receive the grant, as well as after they start their businesses, through tailored mentorship, guidance on business planning, market research, financial management, sustainability integration, and other essential aspects of starting a business to young people aspiring to start their own business. Youth entrepreneurship in sectors such as digital and tourism, with self-employment potential will have a particular focus. Additionally, access to funding, business incubators, networking events, and specialised training will equip the young entrepreneurs with the necessary skills and knowledge to succeed in their ventures.

[1.2.2] Implement dedicated employment services and programme contributing to the social inclusion of groups at risk in the labour market (youth, women, long-term unemployed, Economic Aid beneficiaries, persons with disabilities, low-skilled individuals, Roma and Egyptians):

The National Employment and Skills Strategy, the Economic Reform Programme, the Youth Guarantee Plan 2023-2024, and the Council Recommendation on the integration of the long-term unemployed into the labour market, 2016 emphasise the importance of activation strategies, individualised delivery modes, case management and the availability of a wide spectrum of EPPs to ease the transition to the labour market.

46

VS

On an annual basis, the NAES and the MECI prepare the annual performance targets, which define a range of public programmes aimed at increasing employment, enabling people to move into jobs and achieving a better match between labour supply and demand, especially for vulnerable groups in the labour market such as the long-term unemployed and beneficiaries of economic aid. As vulnerable groups in the labour market often face very specific or even multiple obstacles, providing them with additional support through EPPs and, at times, even tailor-made and innovative support to meet their complex needs will be essential. The inclusion pathway will require a step-by-step approach which relies on the cooperation between the NAES and other institutions that provide different types of services (social, health, education, childcare, etc.) as well as providing passive measures and benefits might be needed before as well as during EPPs implementation to tackle social integration obstacles more generally.

The focus of this programme will be to improve labour market inclusion for unemployed women, low-skilled unemployed persons, unemployed persons who are beneficiaries of Economic Aid, unemployed persons with disabilities, Roma and Egyptians, and others that will be identified as vulnerable in the labour market. The range of ALMPs that will be implemented for vulnerable groups will include direct employment measures that include the traineeship programme, employment subsidies (subsidising the employment of unemployed persons and enhancing job creation within enterprises), upskilling and reskilling (through on-the-job training targeted to the requirements of employers, occupations in demand and IT skills), the internship programme (acquiring practical working knowledge and skills needed to perform work tasks in specific workplaces) and Community Employment programmes (providing social inclusion of vulnerable groups to acquire specific skills and their gradual inclusion in the labour market, through the implementation of community projects on different levels).

During the implementation of EPPs, the following basic principles will be respected such as the principle of diversity and inclusiveness for all social categories in the private sector following the principles of fair and adequate representation of ethnic, gender, religious, racial or any other vulnerable category of citizens; rules governing occupational health and safety and policies encouraging balanced regional development, while also taking into account the number of registered unemployed persons in employment offices belonging to the region.

Additional support will be provided to address the compounding vulnerabilities of the young NEET, such as subsidies for reasonable accommodation for youth with disabilities, transportation subsidies for youth residing in areas distant from their workplace, subsidies for covering the costs of childcare and elderly care for young parents, as well as other areas which may be identified. This support will aim to remove barriers and facilitate labour market inclusion of vulnerable jobseekers.

The same EPPs were implemented in the previous period, and the tracer studies showed they are working fairly well.

Implement local partnerships in the ground will encompass a wide range of stakeholders, including municipal social services, education and training providers, employment offices, NGOs, youth organizations, employers and other social partners. New programmes will be developed to increase collaboration with local level actors and address the specific needs of vulnerable youth. Such collaborations and partnerships will be designed and developed and later financed under this output.

[1.2.3.] Implement communication and visibility activities to promote the programmes offered by NAES to employers and jobseekers

To ensure the success of the YG programme, it is crucial to implement engaging and targeted outreach activities for employers. This typology of activities aims to attract a wider variety of employers and encourage their participation in the programme. A communication campaign will be designed and delivered specifically targeting employers. This campaign will be tailored to effectively engage employers and convey the benefits and opportunities associated with the YG. By crafting compelling messages, utilising appropriate communication channels, sharing engaging storytelling and testimonials, providing clear information and support, leveraging partnerships and networks, and implementing monitoring and evaluation mechanisms, the campaign will strive to attract and engage employers. Through these efforts, the YG programme aims to build a strong network of employers who are committed to providing employment opportunities for young people and contribute to their skill development and future success.

Delivery methods:

An option of a **direct grant** to the NAES will be considered, if justified, to improve employment services and EPPs according to the needs of different groups persons. Generally, efforts will be made to achieve the equal representation of men and women, ensuring diversity and inclusiveness for all social categories (Roma and

VS

Egyptians, people with disabilities, Economic Aid Beneficiaries) and encouraging balanced regional development. Technical assistance may also be procured depending on the needs of the recipient and detailed activities proposed.

End recipients and target groups:

The end recipients are the following:

- NAES
- Ministry of Economy, Culture and Innovation
- Minister of State for Youth and Children
- Employers and Employers organisations
- CSOs
- Schools and training providers

The target groups are the following:

- NEET
- Unemployed women
- Long-term unemployed
- Unemployed PwDs
- Unemployed with low education
- Unemployed beneficiaries of economic aid
- Other vulnerable groups in the labour market
- NAES staff

Conditions: Organisational reforms in the NAES are needed. These include the revision of the legal framework governing EPPs as well as adjustments to the functional organisation and staffing levels of the Agency.

Area of Support 2: Youth Vocational Education and Training

Rationale

The proposed action will make a significant contribution to addressing the current two significant challenges related to skills mismatch in the labour market in Albania. The first challenge is the low level of skills among the working-age population. A substantial percentage of the labour force and working-age population in Albania have basic education or lower, which is lower than the average for Western Balkan countries. This is particularly true for certain segments of society, such as unemployed Roma and Egyptian jobseekers and recipients of economic aid. The second challenge is the possession of skills required by the labour market. Many university graduates in Albania have jobs that require a lower level of formal qualifications, and the trend is similar in other Western Balkan countries. A mismatch between the field of studies and occupation is also prevalent.

The challenges related to the lack of skills and their mismatch can be attributed to the insufficient quantity, quality, and relevance of education and training offered in Albania. The country's education system is marked by low PISA scores among Albanian youth, indicating below-average performance in reading, mathematics, and science. Furthermore, the participation of adults in formal and non-formal education and training is significantly lower than the EU average, and lifelong learning activities are limited. Businesses also contribute to the problem, as less than 15% provide internal or on-the-job training, limiting work-based learning opportunities for workers. The programmes offered by the VET providers are highly relevant to the labour market, at the level of around 60% of those who continue into employment (regular tracer studies). Only 17% of the cohort is registered in pre-university education providers. Life-long learning is at the level of 9% (Instat, forthcoming 2023).
These challenges are further compounded by difficulties faced by enterprises in hiring workers due to the lack of job skills, experience, or insufficient applications. Skills-related problems are particularly prevalent among young people and those entering the labour market for the first time.

These issues highlight the importance of quality VET in addressing the skills mismatch and promoting employment opportunities. Albania has undertaken several foundational reforms in its VET system. The Albanian VET system comprises public institutions that offer upper secondary initial VET programmes and short-term vocational training. However, the attractiveness of VET as an educational pathway remains modest, with declining numbers of participation in recent years. Furthermore, the opportunities for adults to engage in lifelong learning or skills and career development in Albania are very limited, with extremely low participation rates. Gaps in VET persist between urban and rural areas and different socio-economic classes, leading to social exclusion.

VS

Based on the approved optimisation plan, the VET provider network in Albania will be organised into approximately 31 VET providers. However, the optimisation process is not limited to the reorganisation of public VET providers. It is understood as a systemic improvement that goes beyond structural changes. Municipalities and education authorities play an important role, especially in communities far from urban centres, by providing information on existing services, employment, and learning opportunities. The aim is to strengthen the links between local communities, businesses, and VET providers, particularly in areas lacking VET services coverage.

The VET system requires further capacity development and growth to ensure effective implementation and outcomes, including the provision of didactic tools and the utilisation of IT and other technology in the learning process. Though established within the Development Units of VET providers, further development of career guidance tools and strategies are needed, particularly at key transition points in a student's educational journey, such as the end of lower secondary school and the end of upper secondary school.
Addressing the issue of unmotivated students and education dropouts is crucial. Albania has a higher rate of primary and lower secondary education dropouts compared to neighbouring countries and significantly higher rates than OECD and EU countries. While community-based organisations and donor-funded projects have been successful in supporting initiatives to address this issue, their scope and reach are limited. Sustainability and expansion require securing new sources of funding and government support.

The SWOT analysis of the VET system highlights several key points. In terms of strengths, the system has undergone significant reforms, improving its legal framework, organisational structure, and quality assurance mechanisms. Additionally, there are a considerable number of public institutions delivering VET programmes, catering to both upper secondary students and adults. However, weaknesses include gaps in skills and imbalances in the labour market, as well as issues related to the quantity, quality, and relevance of education and training offered. The lack of a quality assurance framework for private vocational training centres and difficulties in establishing cross-sectorial partnerships are also identified weaknesses. On the other hand, there are opportunities to optimise the VET system, providing high-quality, relevant, and sustainable skills while strengthening engagement with the private sector. Municipalities can play a crucial role in providing information on services and opportunities. The demand for VET skills in the labour market presents opportunities for expansion, diversification and reskilling and upskilling opportunities for adults. Aspects related to the environment, biodiversity and climate change shall be mainstreamed and content on sustainability, sector by sector, shall be included in the courses and trainings developed.
However, the VET system also faces threats such as political and economic instability, low attractiveness among young people and adults, migration leading to skill drain, regional disparities in labour market outcomes, and challenges in integrating vulnerable groups due to stereotypes and discrimination.

Applicable EU legislation: Interventions under this Specific Objective are not part of the *acquis* but adhere and contribute to implementation of the principles established in the Council Recommendation on A Bridge to Jobs – Reinforcing the Youth Guarantee (2020) and European Pillar of Social Rights in particular principle of equal opportunities and active support employment.

However, there is a need to improve the quality and relevance of education, diversify the VET offer, strengthen the training systems, and establish stronger links between employers and vocational educational institutions. The new NESS 2030 foresees concrete actions to be implemented during the new reform cycle, guided by the principles of the **European Pillar of Social Rights**, the **Employment Guidelines**, the **Osnabrück Declaration**, as well as the **VET recommendation**, which are some of the key pieces of the EU acquis for the sector.

The **Specific Objective (Outcome)** is: Improved quality, flexibility and diversity of the vocational education and training offer to enhance the career prospects of youth.

Typologies of outputs: To achieve the stated outcome within this area of support, two key outputs will be accomplished:

2.1. Supported development of a high quality and relevant VET offer.
2.2. Relevant upskilling and reskilling opportunities delivered in partnership with public and private providers.

Table 12: Impact, outcome, and output indicators (incl. baselines and targets):

Results	Indicator	Metrics	Baseline	Target	Source
Impact: to *enable the inclusive and labour-*	Rate of youth NEET	Rate	26.1% (2021)	20% (2032)	LFS

VS

Results	Indicator	Metrics	Baseline	Target	Source
market responsive integration of a skilled and adaptable young workforce	Employability levels of young people exiting the YG preparatory phase with a positive known outcome within 4 months	Rate	0	40% (2032)	Impact Evaluation (treatment vs control group)
	Increased readiness of Albania for EU accession negotiations under Chapter 22	Level of preparation	Moderately prepared (2022)	Chapter 22 closed (2032)	EC Annual Enlargement Reports
Outcome 2: Improved quality, flexibility and diversity of the vocational education and training offer to enhance the career prospects of youth	Percentage of students enrolled in upper secondary VET compared to the respective cohort	Rate	17.5% (2022)	30% (2032)	INSTAT
	Percentage of individuals who found a job within 6 months after having received a certificate qualification, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Rate	57.5% (2021)	65% (2032)	NAES tracer study
Output 2.1: The development of a high quality and relevant VET offer supported	Number of young people enrolled in the new or revised VET programmes	Number of persons	0	4.500 (2032)	Education Management Information System (EMIS)
	Number of NEET enrolled in the post-secondary VET programmes disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Number of persons	0 (50)	1.200 (2032)	EMIS
	Number of VET students at the risk of drop-out who receive guidance and counselling and soft skills, disaggregated by gender, region (NUTS III), type of vulnerability	Number	0 (2023)	4.000 (2032)	EMIS
	Number of VET provider and student dormitories with improved infrastructure and learning environment, by region (NUTS III)	Number of VET providers and dormitories	0 (2023)	Up to 10 Vet providers and dormitories (2032)	TA reports
Output 2.2: Relevant upskilling and reskilling opportunities provided in partnership with public and private providers.	Number of NEET participants in upskilling and reskilling programmes provided by public providers, disaggregated by gender, region (NUTS II), type of vulnerability	Number of persons	0	8.000 (2032)	EMIS
	Number of NEET participants in upskilling and reskilling programmes provided by private providers, disaggregated by gender, region (NUTS II), type of vulnerability	Number of persons	0	4.000 (2032)	EMIS

Type of activities:
Output 2.1. The development of a high quality and relevant VET offer supported.

The demand in the labour market for pre-university general and vocational education is at the level of 65% (400.000 employed). Some emerging sectors include digital and green economy, and both are requiring post-secondary qualifications. The number of vacant job positions has had an increasing trend (Administrative data). The main indicators of labour market in Albania, employment and unemployment, show favourable and encouraging dynamics to economy. Nevertheless, figures show difficulty in finding a job, mostly encountered among young people, and a non-optimum utilisation of labour force of women, in our labour market. Also, it is noted, that based on the reports on the performance of the economically inactive population over time, the latter may include a considerable number of individuals who are vigilant and alert to developments in the labour market

VS

and tend to join immediately the labour market once having this opportunity. Population dynamics is a new trend in the national and regional labour market.

Description of eligible activities:

[2.1.1] Develop VET programmes in the priority sectors that are fully aligned to the sectorial needs.

The national strategies have approved the plans to update the frame curricula of i-VET and c-VET programmes to effectively respond to the priority economic sectors identified in the NSDIE 2030 and develop new programmes at the post-secondary level. These activities will involve a comprehensive process to ensure that the curricula are revised and aligned with the evolving needs of specific sectors and industries, as well as support efforts to improve life-long learning. The curricula will also provide specifications teaching material, equipment, laboratories and building infrastructure. Model of apprenticeships and traineeships will be designed and developed.

Provide support to NAVETQ and the NAES, to conduct in-depth analysis and research in partnership with other line ministries and social partners : to gain insights into the specific skills and competencies required by the priority economic sectors, with a particular focus on green and digital economies. Industry experts will be consulted, surveys will be conducted, and labour market trends will be studied to gather relevant information. Establish and strengthen the sectoral skills committee in agriculture.

An initial labour market observatory has been tested by NAES. Develop the capacities of the technical stuff to develop and deliver policy recommendations.

Provide support to NAVETQ to embark on the task of revising of existing curricula through a well-standardised process that was validated during the referencing process of the AQF to the EQF (EC, 2022). The curricula will be updated to reflect the latest industry practices, emerging technologies, and evolving skill requirements, validated with the members of the Sectorial Skills Committees.

Build the capacities of the teaching and management staff to deliver these curricula, through innovation, peer-learning and active exchange. Establish and strengthen a platform for VET teachers.

[2.1.2.] Facilitate the implementation of the updated programmes and post-secondary programmes and school transition to the labour market.

Improve the functioning of Development Units, improvement of the learning environment to create an immersive and industry-relevant educational experience. For the accredited VET providers, the grants can also be used to prepare their institutions for the delivery of the RPL. Teacher training, development of teaching materials.

Organise after-school classes, workshops, and guest lectures where professionals from priority economic sectors can share their expertise and experiences with students. By creating opportunities for students to engage directly with industry professionals, these partnerships will aim to inspire and motivate them to continue their vocational education.

Offer job search and soft skills to pupils. Offer mediation services for internships, traineeships and apprenticeships.

Promote skills development and practical application of knowledge, organise skills competitions to provide students with opportunities to showcase their talents, enhance their practical skills, and build confidence. By participating in these competitions, students will further engage with their vocational studies and develop valuable skills that are sought after in the labour market.

Develop and deliver additional learning programmes specifically tailored for students facing learning difficulties. These programmes will provide individualised support and resources to help these students overcome their challenges and succeed academically. Specialised educators and resources will be made available to assist these students on their learning journey, ensuring that they receive the necessary attention and guidance, with a focus on Roma and Egyptian students, students with disabilities, students from families receiving economic aid and students living in rural areas etc.

Finance scholarships to students from vulnerable backgrounds to ensure that financial constraints do not hinder their access to quality vocational education. These scholarships will provide financial support and enable students from disadvantaged backgrounds to pursue their studies without the burden of financial barriers.

VS

[2.1.3.] Establish a conducive learning environment in the public VET providers through improved school, learning and accommodation infrastructure.

Investment to improve the infrastructure of VET providers and student accommodation is integral to fostering a conducive and holistic learning environment for students pursuing vocational education. This investment encompasses upgrading infrastructure, expanding capacity, ensuring accessibility, prioritizing safety, and maintaining high standards of health and hygiene within the dormitory premises, applying energy efficiency and universal design. Moreover, it addresses the crucial aspects of student well-being, sustainability, community engagement, and ongoing monitoring and evaluation. Collaboration with educational authorities and stakeholders is key to aligning these investments with the broader goals of vocational education. In essence, investing in VET dormitories not only supports the physical needs of students but also contributes significantly to their educational success and personal development, ultimately enhancing the overall quality of vocational education programmes. The EU has supported the development of a methodology for costing VET programmes and all the existing VET programmes developed by NAES and NAVETQ have been costed with this methodology. An initial assessment of the current needs in the 149 dormitories around Albania has been conducted.

Provide infrastructure investments, works, to up to 10 VET providers and dormitories. Provide supplies to the VET providers, equipping them with the needed infrastructure and the needed laboratories to implement the revised curricula, with a particular focus on green and digital economy. Provide supplies to student accommodation buildings, including supplies for rooms, libraries, IT equipment, kitchen cabinets, dining halls and other necessary.

Delivery methods:

The whole range of twinning, technical assistance, technical studies and work/supply procurements may be envisaged as delivery methods for this action to align the VET programmes to the needs of the priority economic sectors, with a particular focus on green and digital economy.

Equally, grants and sub-granting schemes may be considered as options in the context of the action objective to promote and enhance partnerships among social partners.

End recipients and target groups:
The end recipients are the following:

- NAES
- Ministry of Economy, Culture and Innovation
- Employers and Employers organisations
- NGOs
- Schools and training providers
- Municipalities

The target groups are the following:

- Pupils in VET schools (girls, PwD, beneficiaries of economic aid, Roma, and Egyptians)
- Teachers and Development Units in VET schools
- Other vulnerable groups
- MECI
- NAVETQ
- NAES staff
- Non-public providers

Conditions: Organisational reforms in the MECI, NAVET, NAES and VET schools are needed. These include the revision of the legal framework governing autonomy of VET providers and the rolling out of the optimisation process of the VET providers.

Output 2.2. Relevant upskilling and reskilling opportunities provided in partnership with public and private providers.
Description of eligible activities

[2.2.1] Implement dedicated and quality short-term programmes for young individuals:

In 2022, the previous MFE and NAES established a dedicated programme aimed at subsidising short-term training offered by both public and private VET providers. Its implementation began in 2023, with a primary focus on

VS

training in the ICT sector. The programme is well-structured and relies on a recently established quality assurance mechanisms to monitor the performance of the licensed/accredited VET providers.

The programme is meticulously organised, with established procedures, criteria, and operational guidelines that offer a comprehensive framework for the NAES and its organisational structures at the central, regional, and local level. What sets this programme apart from others is its user-friendly approach. Jobseekers have the convenience of applying for various courses online, allowing them to select training options based on their personal interests. Additionally, the employment offices provide valuable guidance to assist applicants in making informed decisions regarding their course selection. This streamlined and accessible application process ensures that jobseekers have a user-centric experience and can easily navigate the programme to find the training that aligns with their goals and aspirations.

The initial implementation of the programme has generated significant interest among both employed and unemployed youth, granting them access to a diverse range of high-quality training courses. This initial phase will be evaluated to assess its effectiveness, and based on the results, the programme will be expanded to other sectors and implementing partners. This expansion aims to ensure the availability of comprehensive and industry-relevant training programmes that address the present and future needs of priority economic sectors. Close collaboration with VET providers, the NAES and NAVETQ will enable the customisation of training courses to specifically target identified skill gaps in each respective sector.

Special attention will be given to the development of green skills related to sustainable practices, environmental conservation, and renewable energy. Recognising the importance of sustainability, the programme will emphasise the acquisition of knowledge and skills that contribute to environmentally friendly practices. This approach aligns with the growing demand for expertise in the digital realm and ensures that participants are equipped with the necessary skills to thrive in the digital economy.

Enhance the quality assurance mechanisms in the private VET provision and training at the workplace.

Delivery methods:

An option of **a direct grant to the NAES** will be considered, if justified, to deliver reskilling programmes, through the subsidy scheme.

End recipients and target groups:
The end recipients are the following:

- NAES
- Employers and Employers organisations
- NGOs .
- Schools and training providers

The target groups are the following:

- Pupils in VET schools (girls, PwD, beneficiaries of economic aid, Roma, and Egyptians)
- Teachers and Development Units in VET schools
- Jobseekers
- Other vulnerable groups
- MECI
- NAVETQ
- NAES staff
- Non-public providers

Conditions: Organisational reforms in the MECI, NAVET, NAES and VET schools are needed. These include the revision of the legal framework governing the autonomy of VET providers, as well as the rolling out of the optimisation process of the VET providers, and establishing the model, procedures, and criteria for delivering RPL in Albania.

Area of Support 3: Other support

Rationale

The intervention under "Other Support" will support the Managing Authority and other entities in the management and control system for the implementation of the OP, i.e., the Intermediate Body for Policy Management and the

53

VS

Intermediate Body for Financial Management, as well as the OP partners and end recipients, as appropriate. It should be noted that the IPA III multi-annual operational programmes 2024-2027 are the first OPs implemented in Albania. In this context, the institutional capacity for the effective and efficient implementation of Programme activities, monitoring and control is one of the most important factors to be considered. For this reason, technical assistance funds will be used to support designated structures and authorities, as well as partners and end recipients of the OP, in the effective implementation of activities related to the management, monitoring, evaluation and control of the OP, through assistance in the preparation of technical documentation required for programme implementation, support in the design and implementation of communication and visibility activities, preparation of evaluation reports, ongoing monitoring of the results of the OP, and support in administrative reviews and technical audits in the field. This also includes a wide range of capacity-building activities to ensure staff competencies, as well as the introduction of provisions to provide additional compensation to the salaries of selected staff to prevent staff turnover and create a stable work environment that is resistant to change. The percentage envisaged for top-ups will be 9.21% of the total budget under Other Support.

Various entities will be involved in the implementation of the YG Programme and will perform a number of tasks. Support will be provided to the Managing Authority, Intermediate Bodies, and other structures to ensure the smooth functioning and efficient and effective implementation of the OP. This comprehensive support is intended to ensure efficient implementation, close monitoring, effective evaluation, better visibility, clear communication, well-documented processes, and continuous learning.

To assess the efficiency and effectiveness of the YG Programme, the Managing Authority will establish an internal monitoring system. This system will allow for regular monitoring of implementation progress and ensure systematic and timely collection of data on relevant indicators. In addition, the data collected will support the preparation of annual reports and provide valuable insights into the performance of the programme.

Applicable EU legislation

Interventions under this SO are not part of the EU *acquis*.

Outcome (Specific objective):

Capacities of Managing Authority, Intermediate Body for Policy Management and Intermediate Body for Financial Management and Partners and end recipients for the efficient implementation of the Operational Programme, strengthened.

Typologies of outputs:

Capacity building activities (training, coaching, on-the-job support, study visits), promotional and communication activities, monitoring and evaluation, preparation of technical documentation for tenders, preparation of documentation for grant schemes, etc.

Table 13: Impact, outcome, and output indicators (incl. baselines and targets):

Results	Indicator	Measurement Unit	Baseline	Target	Source
Impact: Administrative capacity and EU *acquis* alignment	Increased readiness of Albania for EU accession negotiations under Chapter 22	Level of preparation	Moderately prepared (2022)	Good level of preparation (2032)	EC Annual Enlargement Reports
Outcome Capacities of MA, IBPM, IBFM Partners and end recipients for the efficient implementation of the OP, strengthened.	Budget disbursed against total budget allocation	Percentage	N/A (2024)	100 (2032)	TA Reports
Output 1 Administrative capacities of MA, IBPM, IBFM partners, recipients and end recipients increased	Roadmap for building administrative capacity related to ESF+ preparations	Number	0	1 (2027)	TA Reports
	Employees of MA, IBPM and IBFM in training and other forms of capacity building (gender disaggregated)	Number	0 (2024)	Min 40 (2032)	TA Reports

VS

	Employees of the MA, IBPM and IBFM[63] supported with top-ups of salaries due to increased workload (gender / age disaggregated)	Number	0 (2024)	21 (2032)	TA Reports
Output 2 Capacities of Partners to participate actively in the OP implementation strengthened	Trainings for Partners organised	Number	0 (2024)	10 (2032)	TA Reports
Output 3 Effective implementation of the OP supported	Tender documentation for service work contracts prepared	Number	0 (2024)	8 (2027)	TA Reports
	Documentation for grant schemes prepared	Number	0 (2024)	4 (2027)	TA Reports
	Twinning Twinning Light Fiche prepared	Number	0 (2024)	2 (2027)	TA Reports
	Communication and visibility events organised	Number	0 (2024)	10 (2032)	TA Reports
Output 4 Monitoring and evaluation of the OP results effectively implemented	Programme evaluations undertaken	Number	0 (2024)	2 (2027) – 1 mid-term evaluation for each area of support	Evaluation Reports
	Meetings of the Sectoral Monitoring Committee for the Programme held	Number	0 (2024)	16 (2032)	SMC Records

Type of activities

Output 1. Administrative capacities of MA, IBPM, IBFM, Partners, recipients and end recipients increased.

[1] Support to the capacity building of MA, IBPM and IBFM employees

For the management and implementation of the OP, the new structures will be created in the bodies responsible for the areas of support that are the subject of this OP. Considering the lack of experience in the Albanian administration in the implementation of Operational Programmes, dedicated capacity building programmes will be developed and delivered for the employees of the institutions in the management structures of the OP with the focus on specific aspects of Programme implementation. Different types of capacity building activities will be proposed, such as training (including on-the-job training), coaching, study visits, addressing the needs of different groups of employees based on the Training Needs Assessments and scope of their tasks. The capacity building activities will be launched as soon as the structures for OP implementation are created and will continue throughout the whole period of OP realisation depending on the needs. The roadmap for building administrative capacity related to ESF+ preparations will also be developed, as part of preparations for Chapter 22. A further measure directed to strengthening the capacity of the structures of the OP will be through the provision of appropriate compensation as regards the salaries of selected staff due to their increased workload for the OP implementation.

Delivery method: service contracts

End recipients and target groups:

The end recipients are the following:

- MA (MECI)
- IBPM (NAES)
- IBFM (CFCU)

The target groups are the following:

[63] Employees supported with top-ups in horizontal structures (NAO management structure, NIPAC support office, audit authority and AFCOS) are not included in this Indicator.

VS

- Ministry of State for Youth and Children
- NAVETQ
- NAY
- Others identified during Programme implementation.

Output 2. Capacities of Partners to participate actively in the OP implementation strengthened

[1] Capacity building of Partners

The Operational Programme is based on the Youth Guarantee Implementation Plan, which was prepared in cooperation with the relevant central and municipalities, economic and social Partners, and CSOs. Partners were involved in the preparation and consultation of the OP and will be actively involved in the implementation of the Programme through their participation in the Sectoral Monitoring Committee and other activities such as consultation on the results of Programme implementation, preparation of grant schemes, communication, and visibility activities, etc. To ensure the active and effective participation of Partners, a customised training programme will be developed and implemented covering all aspects of Programme implementation, monitoring, and evaluation.

Delivery method: Service contract

End recipients:

- MA

Partners, including:

- Relevant public authorities including regional and national representatives of municipalities
- National public authorities responsible for the application of the horizontal principles
- Economic and social partners
- Bodies representing the civil society.

Output 3. Effective implementation of the OP supported

[1] Provide programme implementation support to institutions responsible for implementing the OP.

This activity will support the MA, IBPM and IPFM in the preparation of documents for tenders and grant schemes, in carrying out studies and analyses essential for the implementation of the Programme, and in the design and implementation of activities related to the communication and visibility of the Programme, such as the preparation of promotional materials, the organisation of events to disseminate information on Programme results, etc.

Delivery method: service contracts

End recipients and target groups:

The end recipients are the following:

- MA,
- IBPM
- IBFM

The target groups are the following:

- Youth
- NEETs
- VET providers
- Employers and Employers' associations
- CSOs
- Others identified in the Communication Strategy
- General public.

Output 4. Monitoring and evaluation of the OP effectively implemented

[1] Support to OP monitoring and evaluation.

The activity will support the institutions involved in Programme implementation in tasks related to establishing a monitoring system for the Programme and collecting and analysing data related to Programme implementation, as well as desk and on-the-spot management verifications of projects. The activity also involves preparation of an evaluation report (mid-term evaluation) for both areas of support covered by the Programme. In addition, the MA will be supported in performing the duties of the Secretariat for the Sectoral Monitoring Committee for the

VS

Programme: establishment of the SMC, organisation of the SMC meetings (at least twice a year), preparation of reports and documentation for the SMC, etc.

Delivery method: Service contracts for TA, including communication and visibility of the OP. Service contract for evaluation.

End recipients and target groups:

The end recipients are:

- MA
- IBPM
- IBFM
- Sectoral Monitoring Committee members

Conditions (for all activities)

Adequate staffing of the institutions involved in the implementation of OP must be ensured by a stable work environment.

Indicative timeline for implementation (for all activities)

All activities will be implemented throughout the duration of the Programme, except for those related to evaluation, which will be carried out in 2027, when the mid-term evaluation reports will be prepared.

4.2.3 Indicative List of major projects per each area of support

NA

4.3 Mainstreaming

4.3.1 Environmental Protection, Climate Change and Biodiversity

.In the Environmental Protection, Climate Change, and Biodiversity section, the programme acknowledges that while climate change is not the primary objective, it remains a critical issue that requires attention. Therefore, the programme aims to mainstream environmental protection and climate change considerations whenever possible. One significant aspect of this integration is the promotion of green jobs through activities aimed at youth employment. By supporting the generation of green jobs, the programme recognises the crucial role that these jobs play in preserving and restoring the environment.

Moreover, the programme acknowledges the importance of addressing economic barriers identified by young individuals while promoting activities that contribute to climate change prevention and mitigation. It extends support to both non-profit youth-led initiatives and entrepreneurial initiatives, understanding the significance of empowering young people and enabling their participation in combating climate change. This support encompasses capacity-building for entrepreneurs, assistance in business planning, and access to capital funds.

While education and training interventions may not have a direct impact on the environment, they can have indirect positive effects. By raising awareness and improving the educational levels of citizens, these interventions contribute to building a knowledgeable and environmentally conscious society. The programme recognises the need to integrate the skills required by the workforce across all sectors and levels to adapt to climate change and comply with environmental regulations. Transversal skills, including Science, Technology, Engineering, and Math (STEM) skills, are prioritized, as they are essential for meeting the challenges posed by climate change and environmental requirements.

By integrating these measures, the OP aims to contribute to environmental protection, enhance climate change resilience, and develop a skilled workforce capable of addressing the pressing challenges associated with climate change and environmental sustainability.

Overall, the programme recognises the importance of mainstreaming environmental protection and climate change considerations in its activities. It seeks to promote the generation of green jobs, support youth-led initiatives, enhance entrepreneurial initiatives, and integrate skills necessary for climate change adaptation and environmental compliance. Through these efforts, the programme strives to play a meaningful role in safeguarding the environment and fostering sustainable development.

4.3.2 Gender equality and empowerment of women and girls

As per OECD Gender DAC codes identified in section 1.1, this programme is labelled as G1. This implies that gender equality is a significant objective and will be mainstreamed throughout the action and promoted at all

VS

levels. Young NEETs with family care responsibilities are almost all women. Their lack of employability skills, which results from their average low levels of education, combined with deprived and socially unprotected economic situations, pose additional barriers to entering working life and finding a job. The vast majority are married. They represent about 17% of the total NEET (30,716).

Specific objectives 1 and 2 are formulated to support young women, as part of the vulnerable groups in the labour market to provide tailored and needs based support to achieve gender equality and women's and girls' empowerment for more impactful actions.

This action will support youth equality and its role in combating discrimination based on sexual orientation, gender identity and gender expression. The action also considers the need for embedding a gender-transformative education approach throughout community development, consultative processes and decision making and the need to focus on empowering young women and ensuring their participation in economic and social life at community, local and national levels. This action will ensure no one is left behind, especially women and girls.

The action will support non-profit youth-led initiatives, but the identified activities also allow for support for the initiatives of empowerment for girls and women, taking into account the importance of economic barriers identified by young people and the fact that the economy is one of the most important perpetuators of gender discrimination and inequality, together with families and schools.

All the appropriate indicators (referring to persons reached and supported, youth led projects etc.) will include gender disaggregation statistics.

4.3.3. Human Rights

Bearing in mind that stereotypes, prejudice and discrimination based on nationality or ethnic origin, age, health conditions, disability, gender and marital and family status etc, are recognised as one of the threats for the effective integration of vulnerable groups, due attention will be paid to ensure that adherence to human rights principles is mainstreamed in all OP related interventions (in services and programmes, training curricula, standards etc.) and delivered through key messages when interacting with relevant actors (youth, employers, service providers etc.).

The action adopts a rights-based approach and includes support to applying all rights equally, increased accountability and transparency, as well as inclusiveness and participation. Addressing human rights violations, combating, discrimination based on sexual orientation, gender identity and gender expression, ending racism, ensuring diversity, and addressing intersectionality are just a few aspects that need to be tackled to better serve and support young people.

In this regard, specific attention will be given to the most vulnerable marginalised youth groups; among others youth in conflict, youth in poverty, youth from ethnic/religious/social and other minority groups, as well as LGBTIQ youth. The purpose is to provide enough support against discrimination and intersectionality so they will be empowered to take the initiative, together with other young people.

4.3.4. Disability

Recognising that the improvement of the overall social and economic position of persons with disabilities depends on their labour market participation, due consideration will be given to their inclusion in services and programmes. The essential prerequisite for the full effectiveness of the planned interventions is an individualised approach to needs assessment and integrated provision of services, which requires intensive and coordinated efforts of different service providers. To ensure access to services, all facilities will be adjusted to meet the needs of persons of disabilities. When developing standards for youth spaces, as well as during the process of adaptation and creation of spaces for young people, principles of universal design will be applied, in order to ensure that all spaces are accessible to young people with disabilities. To ensure labour market integration of young NEETs with disabilities, adjusted services (including accessibility for digitalised services) and programmes will be provided.
As per OECD Disability DAC codes identified in section 1.1, this programme is labelled as D1. Although this OP is not targeting disability as a principal objective, the action is designed to address all young people, including those in the most vulnerable situations. In this respect, young people with disability have been identified as one of the target groups of the OP. Considering that disability tends to be a vulnerability, with limited accessible infrastructure and education systems that are not inclusive enough for young people with disability, the implementation arrangements will include priorities related to the empowerment of young people with disability in the grants provided under output 1.1.

4.3.5 Democracy

58

VS

Targeted consultations with young people, conducted with around 1,200 young people during the process of developing the National Youth Strategy 2029, highlight how young people have underlined, on several occasions, their lack of representation in decision-making at different levels, with a particular focus on disadvantaged young people. The patriarchal culture limits meaningful participation in decision making of girls and young women, but also LGBTIQ+ youth (suffering criminalisation and stigma). Consultations with young people, youth organisations and youth-serving organisations have also underlined the overall lack of a democratic framework that is not conducive to active participation of young people and does not provide enough space and opportunities for meaningful participation. This action aims at providing young people with opportunities aiming at improving their access to platforms and venues where their voice can be better heard. While more actions are needed by decision makers to include and engage young people in decision making related to policies, this OP is planned to support young people develop their competences, skills, and confidence to speak up on any sector and subject of interest for them. The action is therefore planned in complementarity with other regional and national initiatives supporting civil society, including youth civil society to participate in policy development.

4.3.6. Conflict sensitivity, peace, and resilience

In accordance with United Nations Security Council Resolution 2250, young people are seen as key actors in ensuring peace and security, not least because their lives are most affected by the impact of conflicts and insecurity. Peace, security, and humanitarian actions are considered by young people as cornerstones of youth engagement around the world, while to them there is an unprecedented number of youth organisations dedicated to helping young people or involving them in creating peaceful and just societies.

4.4 Risks and Assumptions

Category	Risks	Likelihood (High/ Medium/ Low)	Impact (High/ Medium/ Low)	Mitigating measures
1-External environment	Unfavourable economic situation affects the implementation of the OP and full implementation of the YG	L	H	Additional efforts to motivate employers considering benefits for end-beneficiaries that might not be immediate but will certainly help when labour market recovers.
3-To people and the organisation	Due to the numerus stakeholders in the sector, poor coordination and involvement may hamper overall implementation	M	M	Support to the Coordination bodies of the YG will be provided to improve and secure coordination.
3-To people and the organisation	Insufficient interest of young NEETs to take part in the YG	M	M	Strong efforts will be made to raise interest and motivation among the target group to take part in the planned interventions. The CSOs, youth workers, youth offices and the NAES, and NAY will have a crucial role in this and will be additionally capacitated to effectively communicate through the dedicated Youth Portal and provide services to this target group.
3-To people and the organisation	Youth-led organisations have limited capacity to access funding, they can face problems when trying to organise	M	M	This is natural, as it is of the essence of youth-led organisations to consist of people with limited experience but generates the risk for the target group. The OP will rely on the experience of the NAY to implement the granting mechanism for youth organisations.

VS

	legally, they have limited experience in project, financial and legal management, and advocacy.			Further capacity development support will be provided to grantees.
2-To planning, processes and systems	Donor cooperation/ coordination in the area of skills development fails to build synergy or avoid duplication	L	M	Regular reporting of the YG implementation will be delivered to the IPMG on Employment and Skills, where all the active donors and development project meet regularly. Technical coordination will be organised with specific projects.
3- to people and the organisation	Dilution in the effort to mainstream sustainability into the programmes, due to its high complexity and the large range of potential sectors embraced	M	M	Create a focused and prioritized sustainability framework that outlines specific sustainability goals, key performance indicators (KPIs), and target sectors or areas where sustainability efforts should be concentrated. This will help prevent the dispersion of resources and efforts across too many sectors. By identifying and emphasizing critical sustainability priorities, you can ensure that the organization's resources are channelled effectively.

External Assumptions

In order to ensure the successful implementation of the OP, several key assumptions are taken into consideration regarding the external context:

- The first assumption is that government priorities and strategic orientations remain stable. The Government of Albania has outlined a new policy cycle through the NESS for the period 2023-2030. This strategy provides a clear direction and serves as a foundation for the OP.
- Secondly, it is assumed that the improvement of the Employment and VET policy is in the public policy interest and aligns with public demand. Additionally, it is expected that duty-bearers, including government officials and relevant stakeholders, recognise their legal obligations, roles, and functions in relation to policy planning, financing, implementation, monitoring, quality control, and development.
- Another crucial assumption is that employers and the private sector in general will maintain their willingness to cooperate and actively participate as partners in delivering the Employment and VET policies. Their engagement and collaboration are seen as essential for the success of the programme.
- Lastly, it is assumed that the ecosystem surrounding youth workers, youth-led non-governmental organisations, and other relevant entities is well established in reaching out to all youth in Albania. This assumption recognises the importance of a comprehensive and inclusive approach that involves a wide range of actors and ensures effective outreach and engagement with the target population.

5 Overview of the consultation process for the preparation of the Operational Programme

The consultation process for the Operational Programme document encompasses multiple steps aimed at ensuring the active participation of relevant partners and civil society. This Operational Programme has been prepared in compliance with the European Code of Conduct of Partnership [Commission Delegated Regulation (EU) No 240/2014 of 7 January 2014 on the European code of conduct on partnership in the framework of the European Structural and Investment Funds] based on the methodology for the application of the partnership principle and the selection of partners developed for the Operational Programmes 2024-2027 in the Republic of Albania under IPA III. In accordance with the European Code of Conduct on Partnership, the European Commission played an important role in engaging in discussions and technical consultation sessions throughout the **preparation phase**.

The partnership for the Operational Programme comprises representatives from the following:

- Relevant public authorities, including representatives of local authorities.
- Representatives of Development Partners in Albania.
- National public authorities responsible for implementing the horizontal principles

VS

- Economic and social partners
- Organisations representing civil society.

The partnership was established by the SASPAC office, under the Prime Minister's Office, which, as the NIPAC, is coordinating the programming process for IPA III. The list of all the partners and actors consulted is included in an annex (Annex No. 1) to this OP. The drafting of the OP was scheduled to allow for the full participation of the partnership at different stages of drafting, facilitating the co-drafting process.

The first consultation meeting was held on June 6, 2023, and a summary PowerPoint presentation of the Operational Programme was shared with the donors in advance. The meeting aimed to discuss key aspects such as expected results, budget allocation, institutional setup, scope of the areas of support, including objectives and indicators. Valuable feedback and pertinent questions were received from donors such as KfW, EUD, Swiss Cooperation Office, EBRD, WHO, and UN agencies.

The second consultation meeting was held on June 8, 2023, and it included relevant stakeholders such as CSOs, representatives from central government agencies, municipalities, business associations, and academia. The discussion in the meeting primarily focused on the expected results and scope of the areas of support, with particular emphasis on activities and target groups. Sectorial experts assisted during the consultation meetings. During this meeting important questions were raised regarding the implementation and impact of the programme. The role of Civil Society Organisations, transparency in programme implementation, inclusion of educated youth, collaboration with INSTAT for youth identification, and the careful organisation of outreach efforts were among the key topics addressed. The consultation also explored the possibilities of reintegrating young people into education, mapping of organisations and interventions, sharing best practices from similar institutions, and supporting informal community-based groups, educating employers, integrated interventions with local governance units, and the potential for youth mobility programmes.
To ensure that the consultation meetings meet the required standards of timeliness, significance, and transparency, draft copies of relevant documents were shared with stakeholders in advance. Following the consultation meetings, all invited stakeholders are given the opportunity to submit their comments and feedback in written form to the SASPAC office.
In addition, the YGIP 2023-2024 was developed with support of a broad consultation and participation process during 2021-2022 within the formal groups established (inter-institutional and technical groups) but also in several meetings with relevant stakeholders promoted along the process. Consequently, the plan is strongly articulated with the national strategic plans in the fields on employment, education, and youth. It is foreseen that these support groups will play a central role in supporting the first stage of implementation of the Plan, monitoring the pilot phase, and proposing changes to improve the design of the YGIP and the implementation procedures.

Considering the comments from the European Commission, a final round of consultation with the partners is planned, along with a public consultation. This consultation will be conducted in accordance with the guidelines outlined in Law No. 146/2014, Order No. 3/January 2021, and the European Code of Conduct on Partnership. The purpose is to facilitate the adoption of the Operation Programme-related financing agreement in the Council of Ministers.

6 Implementation arrangements

6.1 Financing Agreement

In order to implement this programme, it is envisaged to conclude a financing agreement between the Commission and the Republic of Albania.

6.2 Methods of implementation

The Commission will ensure that the EU appropriate rules and procedures for providing financing to third parties are respected, including review procedures, where appropriate, and compliance of the programme with EU restrictive measures[64].

Indirect Management with an IPA III beneficiary

---

[64] www.sanctionsmap.eu Please note that the sanctions map is an IT tool for identifying the sanctions regimes. The source of the sanctions stems from legal acts published in the Official Journal (OJ). In case of discrepancy between the published legal acts and the updates on the website it is the OJ version that prevails.

VS

This Programme will be implemented under indirect management by the Republic of Albania.

The Managing Authority responsible for the execution of the programme is the Ministry of Economy, Culture and Innovation. The managing authority shall be responsible for legality and regularity of expenditure, sound financial management, programming, implementation, monitoring, evaluation, information, visibility, and reporting of IPA III activities.

The Managing Authority shall rely on sectoral expertise and technical competence of the following intermediate body for policy management: The National Agency for Employment and Skills. It shall ensure sound financial management of the programme.

Budget implementation tasks such as calls for tenders, calls for proposals, contracting, contract management, payments, and revenue operations, shall be entrusted to the following intermediate body for financial management: the Central Finance and Contracting Unit (CFCU). It shall ensure legality and regularity of expenditure.

6.3 Scope of geographical eligibility for procurement and grants

The geographical eligibility in terms of place of establishment for participating in procurement and grant award procedures and in terms of origin of supplies purchased as established in the basic act and set out in the relevant contractual documents shall apply, subject to the following provisions.

The Commission's authorising officer responsible may extend the geographical eligibility on the basis of urgency or of unavailability of services in the markets of the countries or territories concerned, or in other duly substantiated cases where application of the eligibility rules would make the realisation of this programme impossible or exceedingly difficult (Article 28(10) NDICI-Global Europe Regulation).

VS

7 **Financial tables by areas of support and by year (including co-financing rates if applicable)**

Currency EUR	2024			2025			2026			2027			TOTAL		
	EU for Youth Employment														
	EU contribution	National co-financing	Total expenditure	EU Contr.	National co-financing	Total expenditure	EU Contr.	National co-financing	Total expenditure	EU Contr.	National co-financing	Total expenditure	EU Contr.	National co-Financing3	Total expenditure
Area of Support 1	1 000 000	1 250 000	2 250 000	9 500 000	2 000 000	11 500 000	6 000 000	2 480 000	8 480 000	7 500 000	500 000	8 000 000	24 000 000	6 230 000	30 230 000
Area of Support 2	0	0	0	7 000 000	2 500 000	9 500 000	8 000 000	2 000 000	10 000 000	5 500 000	540 247	6 040 247	20 500 000	5 040 247	25 540 247
Other Support	1 500 000	1 500 000	3 000 000	0	130 000	130 000		97 000	97 000	4 000 000	482 753	4 482 753	5 500 000	2 209 753	7 709 753
TOTAL	2 500 000	2 750 000	5 250 000	16 500 000	4 630 000	21 130 000	14 000 000	4 577 000	18 577 000	17 000 000	1 523 000	18 523 000	50 000 000	13 480 000	63 480 000

Note: The IPA co-financing rate is maximum 85% at the level of each individual Area of Support
Add relevant columns for adding additional budget years or split in single tables for each budget year, if needed.

A separate decision will cover the expenditures related to Strategic Communication, Public Diplomacy, Audit and Evaluation.

VS

8 Performance Measurement

8.1. Monitoring and reporting

Monitoring on implementation of the Operational Programme will aim at collecting and analysing data to inform on progress towards achievement of planned results, to feed decision-making processes and to report on the use of resources.

The day-to-day technical and financial monitoring of the implementation of this Operational Programme will be a continuous process, and part of the implementing partner's responsibilities. To this aim, the implementing partner shall establish a permanent internal, technical, and financial monitoring system for the programme and elaborate regular progress reports (not less than annual) and final reports.

Every report shall provide an accurate account of implementation of the Operational Programme, difficulties encountered, changes introduced, as well as the degree of achievement of its Outputs and contribution to the achievement of its Outcomes, and if possible, at the time of reporting, contribution to the achievement of its Impacts, as measured by corresponding indicators.

The Commission may undertake additional monitoring visits both through its own staff and through independent consultants recruited directly by the Commission for independent monitoring reviews (or recruited by the responsible agent contracted by the Commission for implementing such reviews).

Roles and responsibilities for data collection, analysis, and monitoring:

As envisaged under the IPA III Results framework, institutions will report values for all relevant indicators as part of the annual data collection exercise. A variety of tools and methods will be used as sources of information for the indicators, as indicated in Section 4.2.2. Where surveys, tracer studies or similar are required they shall be financed through the Operational Programme.

In the Youth Guarantee Implementation Plan Governance Model, the Inter-institutional group has been established to serve the role of the Monitoring Committee. The inter-institutional working group is chaired by the Minister of Economy, Culture and Innovation and its members are the following:

- Deputy Minister of Finance and Economy.
- Representatives from the Prime Minister Office.
- Minister of State for Youth and Children.
- Minister of State for Entrepreneurship Protection.
- Deputy Minister of Education and Sports.
- Deputy Minister of Health and Social Protection.
- General Director of the National Agency for Employment and Skills.
- General Director of the National Agency for Vocational Education and Training and Qualifications.
- General Director of the National Youth Agency.
- General Director of the State Social Service.
- General Director of the Department of Public Administration.
- Chief Inspector of the State Inspectorate of Labour and Social Services.
- General Director of the Institute of Statistics.
- General Director of Budget Programming in the Ministry of Finance.
- President of Business Albania.
- President of the Union of Independent Trade Unions of Albania.
- President of the Confederation of Trade Unions of Albania.
- Representatives of youth umbrella organisations appointed by the Minister of State for Youth and Children.

The collection of data related to achievement of indicators in the area of YG and monitoring of the YG will be supported in the information system of the public employment service which already gathers detailed information about the registered unemployed and allows the follow-up of their participation in the active employment policy programmes addressed to them. The information system will be updated in order to allow the specific registration of young NEETs and to ensure its interconnectivity with the Youth Portal.

VS

Collection of data on indicators related to social inclusion is in the mandate of the Ministry of Health and Social Protection, the State Social Services, and municipalities. Gender equality will be monitored through the collection of disaggregated data as envisaged by the Law on Gender Equality No. 9970,2008, as well by ad-hoc data collection for specific indicators.

At the level of the Operational programme, an internal monitoring system will be established by the Managing Authority which will allow the progress of implementation to be monitored, allow for the systemised and timely collection of data on the indicators and support annual reporting. A Programme implementation dashboard will provide the basis for communicative and results-oriented reporting and allow for implementation progress and achievements to be presented visually.

The Sectoral Monitoring Committee, as foreseen in Article 53 of the Financial Framework Partnership Agreement, plays a key role in monitoring and reporting of the implementation of the Operational Programme.

The Sectoral Monitoring Committee will include representatives from the partners in compliance with the European Code of Conduct of Partnership [Commission Delegated Regulation (EU) No 240/2014 of 7 January 2014 on the European code of conduct on partnership in the framework of the European Structural and Investment Funds] on the basis of the methodology for the application of the partnership principle and the selection of partners developed for the Operational Programmes 2024-2027 in the Republic of Albania under IPA III.

The partnership for the Operational Programme includes representatives from:

- Relevant public authorities including regional and national representatives of municipalities
- National public authorities responsible for the application of the horizontal principles
- Economic and social partners
- Bodies representing civil society.

Where appropriate, umbrella organisations were included in the partnership.

The Managing Authority will act as the Secretariat for the OP Sectoral Monitoring Committee.

The active and meaningful participation of the stakeholders will be ensured through:

- Channels for stakeholder engagement identified by area of support and where applicable formalised.
- Participation of stakeholders in Monitoring Committees.
- Participation of stakeholders in field visits.
- Regular provision of information to stakeholders.
- In case of localised investment, local beneficiaries will be involved.

As regards the **accountability mechanisms,** a Grievance Redress Mechanism shall be established (if not already regularly in place) and provide information on:

- Accessibility of channels to submit grievances.
- Publication of the grievance mechanism.
- How any grievance shall be handled.
- Monitoring cases and grievance redress mechanism effectiveness.
- Supporting the functioning of grievance redress mechanisms.

A mechanism is in place to monitor and report on gender targets. Gender disaggregated statistics will be collected under activities where this is possible.

On the basis of the reports provided by the Managing Authority prior to the meetings, it shall in particular:

- review the effectiveness, efficiency, quality, coordination, and compliance of the implementation of the programmes.
- review the progress towards meeting the objectives, achieving the planned outputs and results, and assessing the impact and sustainability of IPA III assistance, while ensuring coherence with the policy dialogue, the related central and regional sector strategies and multi-country or regional activities in the IPA III beneficiary.
- review annual implementation reports, including financial execution of the programmes.

65

VS

- examine relevant findings and conclusions as well as proposals for remedial follow-up actions stemming from the on-the-spot checks, monitoring, evaluations, and audits if available.
- discuss any relevant aspects of the functioning of the management and control systems.
- discuss any problematic issues and actions.
- if necessary, consider or make proposals to amend programmes and take any other corrective action to ensure the achievement of the objectives and enhance the efficiency, effectiveness, impact, and sustainability of IPA III assistance.
- review information, publicity, transparency, communication, and visibility measures taken.

8.2. Evaluation

Having regard to the importance of the programme, a mid-term and final evaluation will be carried out for the areas of support falling under this Operational Programme contracted by the IPA III beneficiary and should be included in the Area of support "Other support" as indicated in Section 4.2.2.

The evaluation will be carried out by experts or bodies, internal or external, functionally independent from the management and control system.

The mid-term evaluation will be carried out in particular with respect to the Youth Guarantee Delivery model, in view of the EMCO indicators, and in view of providing young NEET with a quality employment, training or education offer within 4 months from identification. It will also review the reach, effectiveness, and quality of outreach activities implemented by youth organisations, including the methods used, target audience engagement, and outcomes achieved.

Final evaluation will be carried out for accountability and learning purposes at various levels, including for policy revision, particularly considering the fact that the OP aims to achieve increased employability and labour market integration of NEET, increasing life-long learning and achieving sustainability and scalability of results

The evaluation report shall be shared with all relevant parties. The IPA III beneficiary and the Commission shall analyse the conclusions and recommendations of the evaluations jointly decide on the follow-up actions to be taken and any adjustments necessary, including, if indicated, the reorientation of the support.

Indicative timeline for the mid-term and final evaluations:
The mid-term evaluation will be conducted in 2027.
The final evaluation will be conducted in 2030.

8.3. Audit and Verifications

Technical audits for major projects are mandatory during the implementation.

Financial provisions related to audit and verifications, including technical audits if applicable, carried out by the IPA III Beneficiary should be included in the Area of support "Other support" as indicated in Section 4.2.2.

Without prejudice to the obligations applicable to contracts concluded for the implementation of this programme, the Commission may, on the basis of a risk assessment, contract independent audit or verification assignments for one or several contracts or agreements.

9 Strategic communication and public diplomacy

All entities implementing EU-funded external actions have the contractual obligation to inform the relevant audiences of the Union's support for their work by displaying the EU emblem and a short funding statement as appropriate on all communication materials related to the actions concerned. To that end they must comply with the instructions given in the 2022 guidance document *Communicating and raising EU visibility: Guidance for external actions* (or any successor document).

In particular, the recipients of EU funding shall acknowledge the origin of the EU funding and ensure its proper visibility by:

- providing a statement highlighting the support received from the EU in a visible manner on all documents and communication material relating to the implementation of the funds, including on an official website and social media accounts, where these exist; and

VS

- promoting the actions and their results by providing coherent, effective, and proportionate targeted information to multiple audiences, including the media.

Visibility and communication measures shall be implemented, as relevant, by the national administrations entrusted entities, contractors, and grant beneficiaries. Appropriate contractual obligations shall be included, respectively, in financing agreements, delegation agreements, and procurement and grant contracts.

Visibility and communication measures specific to this programme shall be complementary to the broader communication activities implemented directly by the European Commission services and/or the EU Delegations and Offices. The European Commission and the EU Delegations and Offices should be fully informed of the planning and implementation of the specific visibility and communication activities, notably with respect to the communication narrative and master messages.

An Operational Programme strategic communication plan will be prepared and agreed with the EU Delegation in line with the Commission Guidance for external actions on Communicating and raising EU visibility. This will set out the responsibilities of the Operational Programme implementing bodies and the NIPAC as regards communication.

The Operational Programme strategic communication plan will identify the key messages, the communication objectives, the communication audiences (including multipliers), the approach, envisaged communication activities, RACER key communication indicators and targets, the risks, and the envisaged budget. Annual Communication Plans will be drawn up and discussed with the EU Delegation in advance to coordinate activities and maximise reach.

The NIPAC and the Managing Authority will be responsible for press engagement and managing press and media contacts.

In line with the Operational Programme strategic communication plan, a dedicated webpage and social media channels will be set up. Standards for social media use and management and the social media plan will be coordinated between implementing bodies and the NIPAC.

10 Sustainability

Programme level sustainability.
The Operational Programme has been designed in order to ensure the sustainability of the benefits/results achieved beyond its implementation. Key factors impacting on sustainability are the level of ownership of the end recipients, their institutional and operational capacities and their financial and human resources for the operation and maintenance of the results. The Managing Authority will put in place a system to monitor the sustainability of the assistance under the Operational Programme during the sustainability period defined as the period between the end of the implementation period of an action and the final date for implementation of the corresponding Financing Agreement. The NIPAC and the Managing Authority will monitor sustainability within their respective scope of responsibility through the Sectoral Monitoring Committee (FFPA Article 53(4)(b)) and jointly with the Commission within the IPA Monitoring Committee (FFPA Article 52(3)). The assessment of OP sustainability will be a standard agenda item in Sectoral/OP Monitoring Committee meetings and will be included in OP evaluations.

Sustainability of Operations
End recipients shall ensure that the contracts are implemented in line with the objectives defined for the projects/contracts and that the results are measured using the indicators applicable to the projects/contracts as defined in the relevant documents. In order to ensure that results generated by projects/contracts financed under the Operational Programme last after the implementation period of projects/contracts has come to an end, the Managing Authority jointly with the Intermediate Body for Policy Management and the Intermediate Body for Financial Management, shall establish the sustainability conditions applicable to tangible and intangible outputs as appropriate.

In the case of directly contracted works and supplies, cooperation mechanisms will be established between the Managing Authority and the end recipients for the planning and implementation of the envisaged actions, and responsibilities of the end recipients to ensure the sustainability of the IPA III assistance. The transfer of ownership shall be established in a formal agreement which shall also provide their commitment to provide the financial and human resources for the operation and maintenance of the results after completion. In the case of public bodies, the sustainability of the financed operations will be assured through inclusion in the medium-term budget

VS

framework. In the case of grant schemes, sustainability will be a guiding principle for the selection of the operations. The grant contract will include specific provisions to ensure sustainability.

The Managing Authority will carry out sustainability checks on completed operations in line with its procedures.

The end recipients are obliged to ensure the sustainable use of the outputs in line with the Operational Programme, the contract or equivalent. The end recipients are obliged to allocate budget for ensuring the functioning and maintenance of the outputs and cover the costs of their operation and maintenance. The end recipients should recover the outputs to their initial condition in case of their damage or replace the outputs with those of minimum equal quality and functionality in case of their destruction.

The breach of the conditions for sustainability may lead to refund of the EU contribution in case the end recipients fail to take the necessary corrective measures for removing the deficiencies occurred.

VS

Annex 1: List of stakeholders who participated in the consultation meeting for the Operational Program on EU for Youth Employment 2024-2027

Date: 8 June 2023

Time: 9:30 a.m.

No.	Name	Surname	Organization
1.	Ana	Mullauji	Organization Across Barriers
2.	Mirsida	Skenderas	Ministry of Finance and Economy
3.	Gerry	Mcweeney	WHO
4.	Elsa	Dervishi	Women's Forum Elbasan
5.	Edisona	Xhani	Cooperation and Development Institute Albania
6.	Mariza	Rama	National Youth Congress of Albania
7.	Ana	Zacharian	Albanian Skills
8.	Entela	Gjyla	Albanian Skills
9.	Alma	Uku	Caritas Albania
10.	Enkeleda	Ndoj	Caritas Albania
11.	Mirela	Arqimandriti	Gender Alliance for Development Centre
12.	Jehona	Varfi	SEKTRA
13.	Juliana	Hoxha	Partners Albania
14.	Besnik	Alku	Albanian Local Capacity Development Foundation
15.	Lindita	Manga	Albanian Local Capacity Development Foundation
16.	Myftar	Doçi	Albanian National Training and Technical Assistance Resource Center
17.	Ariana	Haxhiu	Albanian National Training and Technical Assistance Resource Center
18.	Andi	Allko	NAO SO Ministry of Finance and Economy
19.	Aisela	Beqiraga	UN- FAO
20.	Dritan	Nelaj	Open society foundation for Albania
21.	Juela	Shamku	National Youth Agency
22.	Lira	Spiro	National Youth Agency
23.	Genc	Myftiu	Sustainable Economic Development Agency
24.	Klaudio	Pulaha	Child Rights Centre Albania
25.	Dritan	Ziu	Roma Active Albania
26.	Aldiona	Gjikondi	Local Economic Development Agency
27.	Nikolla	Pulla	Local Economic Development Agency
28.	Uenda	Arnçi	International Association for Solidarity
29.	Roberta	Profka	International Association for Solidarity
30.	Manjola	Stefani	Today for the Future
31.	Migena	Nako	International Association for Solidarity
32.	Lorena	Zajmi	Minister of State for Youth and Children
33	Eno	Ngjela	UNDP
34.	Mirlinda	Bushati	UNICEF
35.	Anita	Lushi	Albanian Women Empowerment Network
36.	Renis	Meta	Counseling Line for Women and Girls
37.	Enkelejda	Kallçiu	Terre des hommes Albania
38.	Besnik	Kadesha	Save the children
39.	Endri	Teta	World vision
40.	Etleva	Martiri	EUD
41.	Edison	Hoxha	Center for Labor Rights
42.	Ilir	Xhemalaj	National Union of Telephone Operators
43.	Sajmira	Kopani	ILO

69

VS

Annex 2: List of Acronyms

AFD	Agence Française de Développement
AI	Artificial Intelligence
ALL	Albania Lekë
ALMM	Active Labour Market Measures
AQF	Albanian Qualifications Framework
BMZ	Federal Ministry for Economic Cooperation and Development of Germany
CFCU	Central Finance and Contracting Unit
CSO	Civil Society Organisation
DCM	Decision of Council of Ministers
DU	Development Unit
ECEC	Early Childhood Education and Care
EIP	Economic and Investment Plan for the Western Balkans and the Green Agenda
EMCO	Employment Committee Indicator Framework
EMIS	Education Management Information System
EO	Employment Office
EPP	Employment Promotion Programmes
EQF	European Qualifications Framework
ERP	Economic Reform Programme
ESCO	European Skills. Competences. Qualifications and Occupations
ESF	European Social Fund
ETF	European Training Foundation
EU	European Union
EURES	European Employment Services
GDP	Gross Domestic Product
GIZ	German Agency for International Cooperation
GoA	Government of Albania
HEIMS	Higher Education Management Information System
IBPM	Intermediate Body for Policy Management
IBFM	Intermediate Body for Financial Management
ICT	Information and Communication Technology
IEP	Individual Employment Plan
ILO	International Labour Organisation
INSTAT	Institute for Statistics of the Republic of Albania
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance
IPMG	Integrated Policy Management Group
IPS	Integrated Planning System
ISCO	International Standard Classification of Occupations
LFS	Labour Force Survey
LGBTIQ	Lesbians. Gays. Bisexual. Transgender. Intersex. Queer
LLL	Life-Long Learning
LMIO	Labour Market Information Observatory
MA	Managing Authority
MECI	Ministry of Economy. Culture and Innovation
MFE	Ministry of Finance and Economy
MHSP	Ministry of Health and Social Protection
MTEF	Medium Term Expenditure Framework
NAES	National Agency for Employment and Skills
NAVETQ	National Agency for Vocational Education and Training
NAY	National Agency for Youth
NEET	Not in Employment. Education or Training
NESS	National Employment and Skills Strategy
NES	National Education Strategy
NGOs	Non-Governmental Organisations
NLC	National Labour Council
NSDEI	National Strategy for Development and European Integration
NSSP	National Strategy for Social Protection
NVETC	National Vocational Education and Training Council

70

VS

NYS	National Youth Strategy
OECD	Organisation for Co-operation and Development
OP	Operational Programme
PES	Public Employment Services
PISA	Programme for International Student Assessment
PUIMS	Pre-University Information Management System
RCF	Regional Challenge Fund
RPL	Recognition of Prior Learning
SASPAC	State Agency for Strategic Planning and Aid Coordination
SDC	Swiss Development Cooperation
SDGs	Sustainable Development Goals
SES	System of Employment Services
SILC	Survey of Income and Living Condition
SNA	Skills Needs Assessment
SSC	Sectorial Skills Committee
STEM	Science, Technology, Engineer, Mathematics
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats
TA	Technical Assistance
UK	United Kingdom
UNDP	United Nations Development Programme
UNICEF	United Nations Children's Fund
VET	Vocational Education and Training
VTC	Vocational Training Centres
WBL	Work-based Learning
YG	Youth Guarantee
YGIP	Youth Guarantee Implementation Plan

VS

ANNEX II - GENERAL CONDITIONS

Contents

Part One: Provisions applicable to activities for which the IPA III beneficiary is the contracting authority under IMBC 2

Article 1 - General principles 2
Article 2 - Procurement and grant award 2
Article 2a - Exclusion and administrative sanctions 4
Article 3 – Communication and Visibility 5
Article 4 - Ex-ante and ex-post controls on grant and procurement procedures and ex-post controls on contracts and grants to be performed by the Commission 5
Article 5 - Bank accounts, accounting systems, and costs recognised 6
Article 6 - Provisions on payments made by the Commission to the IPA III beneficiary 6
Article 7 - Interruption of payments 7
Article 8 - Recovery of funds 8
Article 8a – Financial corrections and closure 8
Article 9 - General principles for selecting operations 8
Article 10 - Operation identification sheet 9
Article 11 - Major project and bilateral agreement 9

Part Two: Provisions applicable to this Financing Agreement as a whole, irrespective of the management mode 10

Article 12 - Eligibility period 10
Article 13 - Permits and authorisation 11
Article 14 - Reporting requirements 11
Article 15 - Intellectual property rights 11
Article 16 - Consultation between the IPA III beneficiary and the Commission 11
Article 17 - Amendment of this Financing Agreement 12
Article 18 - Suspension of this Financing Agreement 12
Article 19 - Termination of this Financing Agreement 13
Article 20 – Applicable law, settlement of disputes 13
Article 21 – EU restrictive measures 15

Part One: Provisions applicable to activities for which the IPA III beneficiary is the contracting authority under IMBC

Article 1 - General principles

(1) The purpose of Part One is to lay out the rules for implementing the entrusted budget implementation tasks as described in Annex I and to define rights and obligations of the IPA III beneficiary and the Commission respectively in carrying out these tasks.

Part One shall apply to the budget-implementation tasks entrusted to the IPA III beneficiary related to the Union contribution alone, or combined with funds of the IPA III beneficiary or funds of a third party, in case such funds are implemented in joint co-financing.

(2) The IPA III beneficiary shall remain responsible for the fulfilment of the obligations stipulated in this Financing Agreement and in the Financial Framework Partnership Agreement (FFPA). In accordance with Article 7, Article 18, Article 19 and Article 21, the Commission reserves the right to interrupt payments, and to suspend and/or terminate this Financing Agreement.

(3) The IPA III beneficiary shall respect the minimum rate of its contribution specified in Annex I. In case of contributions from both the IPA III beneficiary and the Union, the IPA III beneficiary contribution shall be made available at the latest by the end of the eligibility period of the programme.

(4) The rate of the EU contribution specified in Annex I, and the maximum amount of IPA III assistance is based on the public eligible expenditure amount. Public eligible expenditure is any public contribution to the financing of operations the source of which is the budget of national, regional or local public authorities of the IPA III beneficiary, the budget of the Union, the budget of public law bodies or the budget of associations of public authorities or of public law bodies. Loan financing, where it is used, is attributed to the body liable to repay the loan, national public or national private. National private expenditure cannot be considered an eligible expenditure.

(5) For the purpose of the application of Article 25 of the FFPA on data protection, personal data shall be:

- processed lawfully, fairly and in a transparent manner in relation to the data subject;
- collected for specified, explicit and legitimate purposes and not further processed in a manner that is incompatible with those purposes;
- adequate, relevant and limited to what is necessary in relation to the purposes for which they are processed;
- accurate and, where necessary, kept up to date;
- processed in a manner that ensures appropriate security of the personal data and
- kept in a form which permits identification of data subjects for no longer than is necessary for the purposes for which the personal data are processed.

Personal data included in documents to be kept by the IPA III beneficiary in accordance with paragraph 2 of Article 2 must be deleted once the deadlines set out in that paragraph have expired.

Article 2 - Procurement and grant award

(1) Without prejudice to Article 18(5) of the FFPA, the tasks referred to in Article 1(1) shall be carried out by the IPA III beneficiary in accordance with the procedures and standard documents laid down and published by the Commission for the award of procurement and grant contracts in external actions, in particular, the practical guide on contract procedures for European Union external action (PRAG), in

VS

force at the time of the launch of the procedure in question, as well as in accordance with the required visibility and communication standards referred to in Article 3(2).

The IPA III beneficiary shall conduct the procurement and grant award procedures, conclude the resulting contracts, and ensure that all relevant documents for audit trail are in the language of this Financing Agreement. For the purpose of Part One of this Financing Agreement, every reference to grant contracts shall also be construed as a reference to contribution agreements and every reference to grant beneficiaries shall also include be construed as organisations having signed contribution agreements.

(2) Without prejudice to Article 49 of the FFPA, the IPA III beneficiary shall retain all relevant financial and contractual supporting documents from the date of the entry into force of this Financing Agreement or as from an earlier date in case the procurement procedure, call for proposals or direct grant award procedure was launched prior to the entry into force of this Financing Agreement, for five years as from the date of closure of a programme. The IPA III beneficiary shall retain in particular the following:

(a) Procurement procedures:

i) Forecast notice with proof of publication of the procurement notice and any corrigenda;

ii) Appointment of shortlist panel;

iii) Shortlist report (incl. annexes) and applications;

iv) Proof of publication of the shortlist notice;

v) Letters to non-shortlisted candidates;

vi) Invitation to tender or equivalent;

vii) Tender dossier including annexes, clarifications, minutes of the meetings, proof of publication;

viii) Appointment of the evaluation committee;

ix) Tender opening report, including annexes;

x) Evaluation / negotiation report, including annexes and bids received;[1]

xi) Notification letter;

xii) Cover letter for submission of contract;

xiii) Letters to unsuccessful candidates;

xiv) Award / cancellation notice, including proof of publication;

xv) Signed contracts, amendments, riders, implementation reports, and relevant correspondence.

(b) Calls for proposals and direct award of grants:

i) Appointment of the evaluation committee;

[1] Elimination of unsuccessful bids five years after the closure of the procurement procedure.

ii) Opening and administrative report including annexes and applications received;[2]

iii) Letters to successful and unsuccessful applicants following concept note evaluation;

iv) Concept note evaluation report;

v) Evaluation report of the full application or negotiation report with relevant annexes;

vi) Eligibility check and supporting documents;

vii) Letters to successful and unsuccessful applicants with approved reserve list following full application evaluation;

viii) Cover letter for submission of grant contract;

ix) Award/cancellation notice with proof of publication;

x) Signed contracts, amendments, riders and relevant correspondence.

In addition, financial and contractual documents referred to in paragraph 2(a) and 2(b) shall be complemented by all relevant supporting documents as required by the procedures referred to in paragraph 1, as well as all relevant documentation relating to payments, recoveries and operating costs, for example project and on the spot checks reports, acceptance of supplies and works, guarantees, warranties, reports of supervising engineers.

(3) Operations co-financed by the Union under the Programme may also receive financing from other donors such as international organisations, a Member State, a third country or a regional organisation.

Article 2a - Exclusion and administrative sanctions

(1) When applying the procedures and standard documents laid down and published by the Commission for the award of procurement and grant contracts, the IPA III beneficiary shall accordingly ensure that no EU financed procurement or grant contract is awarded to an economic operator or grant applicant if the economic operator or grant applicant who either itself, or a person having powers of representation, decision making or control over it, is in one of the exclusion situations provided for in the relevant procedures and standard documents of the Commission.

(2) The IPA III beneficiary shall inform the Commission immediately when a candidate, tenderer or applicant is in an exclusion situation referred to in paragraph (1), or has committed irregularities and fraud as defined in Article 51(5) of the FFPA, or has shown significant deficiencies in complying with its main obligations in the implementation of a legal commitment financed by the Union budget.

(3) The IPA III beneficiary shall take into account the information contained in the Commission's 'Early Detection and Exclusion System' (EDES) when awarding procurement and grant contracts. Access to the information can be provided through the liaison point(s) or via consultation using the following means: (European Commission, Directorate-General for Budget, Accounting Officer of the Commission, MO15, B-1049 Brussels, Belgium and by email to BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu with copy to the Commission address identified in Article 3 of the Special Conditions). Any contract or grant concluded with a contractor or grant beneficiary that is in an exclusion situation at the time of conclusion of the contract shall be excluded from Union financing and the financial corrections mechanism in accordance with Article 8a may be applied.

(4) Where the IPA III beneficiary becomes aware of an exclusion situation referred to in paragraph (1) in

[2] Elimination of unsuccessful applications three years after the closure of the grant procedure.

the implementation of the tasks described in Annex I, the IPA III beneficiary shall, under the conditions of its national legislation, impose upon the economic operator or grant applicant a rejection from the given procedure and an exclusion from its future procurement or grant award procedures. The IPA III beneficiary may also impose a financial penalty proportional to the value of the contract concerned. Rejections, exclusions and/or financial penalties shall be imposed following an adversarial procedure ensuring the right of defence of the person concerned. The IPA III beneficiary shall notify the Commission in accordance with paragraph (2).

Article 3 – Communication and Visibility

(1) In accordance with Article 24 of the FFPA, the IPA III beneficiary shall take the necessary measures to ensure the visibility of EU funding for the activities entrusted to it and shall prepare a coherent plan of communication and visibility activities, which should be submitted to the Commission for agreement within 2 months after the entry into force of this Financing Agreement.

(2) These communication and visibility activities shall comply with the guidance for external action on communicating and raising EU visibility laid down and published by the Commission, in force at the time of the activities.

Article 4 - Ex-ante and ex-post controls on grant and procurement procedures and ex-post controls on contracts and grants to be performed by the Commission

(1) The Commission shall exercise *ex-post* controls on award procedures for procurement and grants for the following stages:
   (a) contract notices for procurement, calls for proposals for grants and any corrigenda thereof;
   (b) tender dossiers and guidelines for applicants for grants;
   (c) the composition of Evaluation Committees;
   (d) evaluation reports, rejection, and award decisions;[3]
   (e) contract dossiers and contract addenda.

(2) With regard to *ex-post* controls the Commission may decide following risk assessment:
   (a) to perform *ex-post* controls on all files, or
   (b) to perform *ex-post* controls on a selection of such files, or
   (c) to completely dispense with *ex-post* controls.

(3) If the Commission decides to perform *ex-post* controls in accordance with paragraph 2 (a) or (b), it shall inform the IPA III beneficiary of the files selected for *ex-post* controls. The IPA III beneficiary is obliged to provide all the documentation and information necessary to the Commission for the file selected for *ex-post* control, within one month of the signature of the contract or contract addendum.

(4) The Commission may perform *ex-ante* controls for approval of each of the stages mentioned in paragraph 1 for the award procedures that have not been selected for *ex-post* control. The IPA III beneficiary shall provide all the documentation and information necessary to the Commission upon being informed that a file has been selected for *ex-ante* control, at the latest at the time of submission of the contract notice or the guidelines for applicants for publication.

(5) The Commission may decide to perform *ex-post* controls, including audits and on-the-spot controls, at any time during or after the implementation of any contract or grant awarded by the IPA III beneficiary arising out this Financing Agreement. The IPA III beneficiary shall make available all the documentation and information necessary to the Commission upon being informed that a file has been selected for *ex-post* control. The Commission may authorise a person or an entity to perform *ex-post*

[3] For service contracts this step includes *ex ante* controls concerning approval of the shortlist.

controls on its behalf.

Article 5 - Bank accounts, accounting systems, and costs recognised

(1) After the entry into force of this Financing Agreement, the Accounting Body and the Intermediate Body for Financial Management (IBFM) of the IPA III beneficiary that is the Contracting Authority for the Programme shall open at least one bank account denominated in euro and submit the Financial Identification Form(s) to the Commission together with the corresponding bank mandates. The total bank balance for the Programme shall be the sum of the balances on all the Programme bank accounts held by the Accounting Body and all participating IBFMs in the IPA beneficiary. Reporting on all bank accounts linked to each programme shall be recorded via IPA-APP[4].

(2) The IPA III beneficiary shall prepare and submit to the Commission disbursement forecast plans for the duration of the Programme following the template in point (d) of Annex IV. These forecasts shall be updated and submitted with each request for funds referred to in Article 6(2) and 6(3), with the annual financial report referred to in Article 14(4) and with the forecast of likely payment requests referred to in Article 33(3) FFPA. The disbursement forecast plans shall be based on real and actual needs and supported by a documented detailed analysis (including the planned contracting and payment schedule per contract) which shall be available to the Commission upon request.

(3) The initial disbursement forecast plan shall contain summary annual disbursement forecasts for the whole eligibility period and monthly disbursement forecasts for the first twelve months of the Programme. Subsequent plans shall contain summary annual disbursement forecasts for the balance of the eligibility period of the Programme and monthly disbursement forecasts for the following fourteen months.

(4) The IPA III beneficiary is required to establish and maintain an accounting system in accordance with Clause 4(3)(a) of Annex A to the FFPA, which will hold at least the information for the contracts managed under the Programme indicated in Annex V.

(5) Pursuant to Article 57(2) of the FFPA, costs recognised in the accounting system maintained under paragraph (4) must have been incurred (by a recipient), accepted (by the Intermediate Body for financial management) and paid (by the Intermediate Body for financial management) and correspond to actual costs proven by supporting documents and shall be used when appropriate to clear pre-financing paid by the IPA III beneficiary under local contracts.

Article 6 - Provisions on payments made by the Commission to the IPA III beneficiary

(1) Each request for pre-financing shall comprise a declaration of expenditure for the Programme, including the amounts contracted, disbursed and costs recognised.

(2) The IPA III beneficiary shall submit its initial disbursement forecast for the Programme, prepared pursuant to Article 5(2), with the first pre-financing payment request. The first forecast shall be for 100 % of the forecast disbursements for the first year of the disbursement forecast plan pursuant to Article 5(2). Pre-financing shall be supported by the bank mandates for all the bank accounts of the Programme, if applicable.

(3) The IPA III beneficiary shall submit subsequent pre-financing payment requests when the total bank balance for the Programme falls below the disbursements forecast for the following five months of the Programme.

[4] IPA-APP is a dedicated IT application developed by DG NEAR to replace iPerseus that was the tool used for monitoring the implementation of pre-accession funds under indirect management by beneficiary countries (IMBC).

(4) Each request for additional pre-financing shall include:

a) The bank balances for the Programme at the cut-off date of the request;

b) The updated bank mandates for all the bank accounts of the Programme, if applicable;

c) A forecast of disbursement for the Programme for the following fourteen months at the cut-off date of the request as referred to in Article 5(2).

d) Updated reporting in IPA-APP.

(5) The IPA III beneficiary may request for each subsequent pre-financing the amount of total disbursements forecast for the fourteen months following the date of the request, less the balances referred to in paragraph 4(a) at the cut-off date of the request for funds, increased by any amount funded by the IPA III beneficiary under paragraph (6) and not yet reimbursed. The fourteen months disbursement forecast period may be extended if specified accordingly in the Special Conditions.

The Commission reserves the right to reduce each subsequent pre-financing payment if the total bank balances held by the IPA III beneficiary under this Programme exceeds the disbursement forecast for the next fourteen months.

(6) Where the payment is reduced under paragraph (5), the IPA III beneficiary must fund the Programme from its own resources up to the amount of the reduction. The IPA III beneficiary may then request the reimbursement of that funding as part of the next request for funds as specified in paragraph (5).

(7) Pursuant to Article 33(1) of FFPA, the Commission reserves the right to process partial payments within the limits of the funds available. Once funds are made available again, the Commission shall process immediately the payment of the remaining amount.

(8) The Commission shall have the right to recover excessive bank balances which have remained unused for more than twelve months. Before exercising this right, the Commission shall invite the IPA III beneficiary to give reasons for the delay in disbursing the funds and to demonstrate a continuing need for them within the next following two months.

(6) Interest generated by the bank accounts used for this Programme shall not be due to the Commission.

(7) Following Article 33(4) of the FFPA, when the time limit for payment request is interrupted by the Commission for more than two months, the IPA III beneficiary may request a decision by the Commission on whether the interruption of time limit is to be continued.

(8) The certified final statement of expenditure referred to in Article 36(1)(a) of the FFPA shall be submitted by the NAO no later than sixteen months after the end of the eligibility period.

Article 7 - Interruption of payments

(1) Without prejudice to the suspension or termination of this Financing Agreement according to Articles 18 and 19 respectively, as well as without prejudice to Article 38 of the FFPA, the Commission may interrupt payments partially or fully, if:

(a) the Commission has established, or has serious concerns that the IPA III beneficiary has committed substantial errors, irregularities or fraud questioning the legality or regularity of the underlying particular transactions in the implementation of the Programme, or has failed to comply with its obligations under this Financing Agreement, including obligations regarding Strategic Communication and Public Diplomacy;

(b) the Commission has established, or has serious concerns, that the IPA III beneficiary has committed systemic or recurrent errors, irregularities, fraud or breach of obligations under this or other Financing Agreements, provided that those errors, irregularities, fraud or breach of obligations have a material impact on the implementation on this Financing Agreement or call into question the

reliability of the IPA III beneficiary's internal control system or the legality and regularity of the underlying expenditure.

Article 8 - Recovery of funds

(1) In addition to cases referred to in Article 40 of the FFPA, the Commission may recover the funds from the IPA III beneficiary as provided in the Financial Regulation, in particular in case of:

(a) failure to ensure achievement of the objectives and results of the Programme as set out in Annex I;

(b) failure to ensure the use of assets and outputs for the intended purposes set out in Annex I;

(c) non eligible expenditure;

(d) non respect of the co-financing rate, as provided in Annex I;

(e) expenditure incurred as a result of errors, irregularities, fraud or breach of obligations in the implementation of the Programme, in particular in the procurement and grant award procedures.

(f) weakness or deficiency in the management and control systems of the IPA III beneficiary which leads to application of financial correction.

(2) In accordance with national law, the NAO shall recover the Union contribution paid to the IPA III beneficiary from recipients who were in any situation defined in paragraph (1) points (b) or (d) of this Article or referred to in Article 40 of the FFPA. The fact that the NAO does not succeed in recovering all or part of the funds shall not prevent the Commission from recovering the funds from the IPA III beneficiary.

(3) Amounts unduly paid or recovered by the IPA III beneficiary, amounts from financial, performance, and pre-financing guarantees lodged on the basis of procurement and grant award procedures, amounts from financial penalties imposed by the IPA III beneficiary on candidates, tenderers, applicants, contractors or grant beneficiaries, to the IPA III beneficiary shall be either re-used for the Programme or returned to the Commission.

Article 8a – Financial corrections and closure

Further to Articles 42, 43 and 47 of the FFPA, supplementary guidance on the examination and acceptance of accounts procedure, including financial corrections, and closure shall be provided by the Commission.

Article 9 - General principles for selecting operations

(1) The selection procedures shall satisfy the principles of transparency, equal treatment and non-discrimination. They shall prevent any conflict of interest and ensure stakeholders involvement and public access to information.

(2) The Sectoral Monitoring Committee shall consider and approve the general criteria for selecting the operations referred to in Article 10 within six months of the entry into force of this Financing Agreement and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs.

(3) Pursuant to Article 53(7) of the FFPA, the Commission may co-chair the meetings of the Sectoral Monitoring Committees.

(4) The IPA III beneficiary shall ensure that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the Programme, including relevant Operational Programme, and that they comply with the relevant Union and national rules.

VS

Article 10 - Operation identification sheet

(1) For any operation not falling under the definition of major project referred to in Article 3(f) and Article 16(6) of the FFPA, the IPA III beneficiary shall establish an identification sheet for each operation selected for Union co-financing under the Programme.

(2) The operation identification sheet must contain inter alia the following elements:
(a) identification of the operation and the organisation responsible for its implementation;
(b) a summary description of the operation and the demonstration of its compatibility with the programme;
(c) implementation arrangements, risks and assumptions;
(d) expected outputs, results and impact, including contributions to horizontal themes;
(e) links with other IPA, IPA II and IPA III programmes;
(f) financing arrangements and estimated budget; and
(g) procedures foreseen for tenders and contracts.

The template for the Operation Identification Sheet is set out in Annex VII.

(3) The IPA III beneficiary shall transmit a copy of the operation identification sheet to the EU Delegation, which after consultation with DG NEAR, will send its opinion. Once a positive opinion on the operation identification sheet has been issued, the project can be approved by the IPA III beneficiary.

(4) Where the nature of the operation justifies it, the Commission may decide to request the IPA III beneficiary to apply Article 11 to a particular operation and to prepare an application form, in accordance with the templates set out in Annex VI to this Financing Agreement.

Article 11 - Major project and bilateral agreement

(1) Pursuant to Article 16(6) of the FFPA, major project applications shall be submitted to the Commission for assessment using the Major Project Application template (Annex VI).

(2) The Commission assessment shall define the physical object and the eligible expenditure. The Commission assessment shall be concluded either by an exchange of letters (respectively the submission of the major project application by the IPA III beneficiary and the reply from the Commission approving it) or by the signature of a Bilateral Agreement with the IPA III beneficiary, laying out the individual elements and requirements that are specific to the project.

(3) The Bilateral Agreement or exchange of letters shall, as a minimum, contain the following information:
(a) the project name;
(b) identification of the project location;
(c) a concise description of the project, broken down, as necessary, into individual components;
(d) details of the authority responsible for the project application, the body responsible for implementation, the contracting authority, and the recipient;
(e) details of any International Financing Institutions (IFIs) or other donors involved in the project;
(f) specific project objectives;
(g) a summary of the main results of the economic and social cost benefit analysis;
(h) a summary of the financial analysis;
(i) a summary of the main findings of the environmental impact assessment;

(j) the total estimated value of the project, as well as an indicative breakdown of the value of individual project elements;

(k) the estimated total eligible and non-eligible project costs, total public expenditure, the Union financial contribution and the co-financing rate applicable to the eligible expenditure;

(l) any specific conditions related to the project;

(m) an indicative procurement schedule indicating the specific types and estimated values of contracts to be tendered out and, in case of parallel co-financing with IFIs, the identification of the contracts to be financed by the IFIs, as well as an indication of the date of the start of the tender procedure;

(n) an indicative implementation schedule;

(o) an indicative list of key indicators to be used to demonstrate the achievement of the aims of the project;

(p) the date from which expenditure is eligible.

(4) The procurement procedure for a major project can be launched by the IPA III beneficiary after entry into force of this Financing Agreement. No procurement contract for a major project can be signed prior to the entry into force of the Bilateral Agreement or the conclusion of the exchange of letters approving the major project application.

(5) Modifications of approved major projects are subject to the limitations and conditions set out in the Bilateral Agreement or exchange of letters.

Part Two: Provisions applicable to this Financing Agreement as a whole, irrespective of the management mode

Article 12 - Eligibility period

(1) The eligibility period is the period in which all operational activities of the Programme are completed. The duration of this period is stipulated in Article 2(2) of the Special Conditions.

This period shall be reflected in the agreements to be concluded by the IPA III beneficiary and by the Commission in the implementation of this Financing Agreement, in particular in contribution agreements, procurement contracts and grant contracts.

(2) Unless provided otherwise in Article 7 of the Special Conditions, contracts and addenda signed, expenditure incurred, payments made by national authorities as well as any other costs related to the activities of the Programme, shall be eligible for EU financing only if they have been incurred during the eligibility period, without prejudice to paragraph (3) of this Article.

(3) In the case of major projects, the starting date of the eligibility period is the date of the Commission's approval of the major project as set out in a Bilateral Agreement or an exchange of letters.

(4) Pursuant to Article 29(3)(b) of the FFPA, and without prejudice to Article 28 thereof and Article 7 of the Special Conditions, the following expenditure incurred by the IPA III beneficiary shall not be eligible for funding under this financing agreement:

a) bank charges, costs of guarantees and similar charges;

b) fines and financial penalties;

c) expenses of litigation;

d) currency exchange losses;

e) debts and debt service charges (interest);

VS

f) provisions for losses, debts or potential future liabilities;

g) credits to third parties, unless otherwise specified in the special conditions;

h) negative interest charged by banks or other financial institutions.

(5) A procurement contract, grant contract or contribution agreement which has not given rise to any payment within two years of its signature shall be automatically terminated and its funding shall be de-committed, except in case of litigation before judicial courts or arbitral bodies.

Article 13 - Permits and authorisation

Without prejudice to Article 27 of the FFPA, any type of permit and/or authorisation required for the implementation of the Programme shall be provided in due time by the competent authorities of the IPA III beneficiary, in accordance with national law.

Article 14 - Reporting requirements

(1) For the purpose of the general reporting requirements to the Commission set out in Article 59 of the FFPA on the annual report on the implementation of IPA III assistance, the NIPAC shall use the template provided in Annex III.

(2) For the purpose of Article 60 of the FFPA, the NIPAC shall submit a final report to the Commission on the implementation of the activities implemented under indirect management by the IPA III beneficiary of this Programme at the latest sixteen months after the end of the eligibility period. The NIPAC shall use the template provided by the Commission.

(3) For the purpose of Article 61(1) of the FFPA the NAO shall provide by 15 January of the following financial year in electronic format a copy of the data held in the accounting system established under Article 4(4). This should be supported by a signed un-audited summary financial report in accordance with point (c) of Annex III.

(4) For the purpose of the specific reporting requirements under indirect management set out in Article 61(2)(a) and 61(3) of the FFPA, the NAO in the IPA III beneficiary shall use the templates provided for in points (a) and (b) of Annex IV.

Article 15 - Intellectual property rights

(1) Contracts financed under this Financing Agreement shall ensure that the IPA III beneficiary acquire all necessary intellectual property rights with regard to information technology, studies, drawings, plans, publicity and any other material made for planning, implementation, monitoring and evaluation purposes.

(2) The IPA III beneficiary shall guarantee that the Commission, or any body or person authorised by the Commission, shall have access and the right to use such a material. The Commission will only use such material for its own purposes.

Article 16 - Consultation between the IPA III beneficiary and the Commission

(1) The IPA III beneficiary and the Commission shall consult each other before taking any dispute relating to the implementation or interpretation of this Financing Agreement further pursuant to Article 20.

(2) Where the Commission becomes aware of problems in carrying out procedures relating to the implementation of this Financing Agreement, it shall establish all necessary contacts with the IPA III

beneficiary to remedy the situation and take any steps that are necessary.

(3) The consultation may lead to an amendment, suspension or termination of this Financing Agreement.

(4) The Commission shall regularly inform the IPA III beneficiary of the implementation of activities described in Annex I, which do not fall under Part One of these General Conditions.

Article 17 - Amendment of this Financing Agreement

(1) Any amendment of this Financing Agreement shall be made in writing, including by an exchange of letters.

(2) If the IPA III beneficiary requests an amendment, the request shall be submitted to the Commission at least three months before the amendment is intended to enter into force, except in duly justified cases.

(3) The Commission can amend the documents in Annexes III - VII without this necessitating an amendment to this Financing Agreement. The IPA III beneficiary shall be informed in writing about any such changes and their application.

Article 18 - Suspension of this Financing Agreement

(1) The Financing Agreement may be suspended in the following cases:

(a) The Commission may suspend the implementation of this Financing Agreement if the IPA III beneficiary breaches an obligation under this Financing Agreement;

(b) The Commission may suspend the implementation of this Financing Agreement if the IPA III beneficiary breaches any obligation set under the procedures and standard documents referred to in Article 18(2) of the FFPA;

(c) The Commission may suspend the implementation of this Financing Agreement if the IPA III beneficiary does not meet requirements for entrusting budget implementation tasks;

(d) The Commission may suspend the implementation of this Financing Agreement if the IPA III beneficiary decides to suspend or cease the EU membership accession process;

(e) The Commission may suspend this Financing Agreement if the IPA III beneficiary breaches an obligation relating to respect for human rights, democratic principles and the rule of law and in serious cases of corruption or if the IPA III beneficiary is guilty of grave professional misconduct proven by any justified means. Grave professional misconduct is to be understood as any of the following:

- a violation of applicable laws or regulations or ethical standards of the profession to which a person or entity belongs, or
- any wrongful conduct of a person or entity which has an impact on its professional credibility where such conduct denotes wrongful intent or gross negligence.

(f) This Financing Agreement may be suspended in cases of force majeure, as defined below. "Force majeure" shall mean any unforeseeable and exceptional situation or event beyond the parties' control which prevents either of them from fulfilling any of their obligations, not attributable to error or negligence on their part (or the part of their contractors, agents or employees) and proves insurmountable in spite of all due diligence. Defects in equipment or material or delays in making them available, labour disputes, strikes or financial difficulties cannot be invoked as force majeure.

VS

A party shall not be held in breach of its obligations if it is prevented from fulfilling them by a case of force majeure of which the other party is duly informed. A party faced with force majeure shall inform the other party without delay, stating the nature, probable duration and foreseeable effects of the problem, and take any measure to minimise possible damage. If force majeure impacts only part of the Programme, the suspension of the Financing Agreement can be partial. Neither of the Parties shall be held liable for breach of its obligations under this Financing Agreement if it is prevented from fulfilling them by force majeure, provided it takes measures to minimise any possible damage.

(2) The Commission may suspend this Financing Agreement without prior notice.

(3) The Commission may take any appropriate precautionary measure before suspension takes place.

(4) When the suspension is notified, the consequences for the on-going or to be signed procurement contracts, grant contracts and contribution agreements shall be indicated.

(5) A suspension of this Financing Agreement is without prejudice to the interruption of payments and termination of this Financing Agreement by the Commission in accordance with Article 7 and Article 19.

(6) The parties shall resume the implementation of the Financing Agreement once the conditions allow with the prior written approval of the Commission. This is without prejudice to any amendments of this Financing Agreement which may be necessary to adapt the Programme to the new implementing conditions, including, if possible, the extension of the eligibility period, or the termination of this Financing Agreement in accordance with Article 19.

Article 19 - Termination of this Financing Agreement

(1) If the issues which led to the suspension of this Financing Agreement have not been resolved within a maximum period of 180 days, either party may terminate the Financing Agreement at 30 days' notice.

(2) When the termination is notified, the consequences for the on-going procurement and grant contracts, contribution agreements and such contracts or grants, and contribution agreements to be signed shall be indicated.

(3) The termination of this Financing Agreement shall not preclude the possibility of the Commission to make financial corrections in accordance with Articles 43 and 44 of the FFPA.

Article 20 – Applicable law, settlement of disputes

(1) This Agreement is governed by EU law.

(2) If a dispute concerning the interpretation, application or validity of the Agreement cannot be settled amicably, it shall be settled by arbitration in accordance with the 2012 PCA Arbitration Rules, subject to the following:

(a) Panel composition

For claims of EUR 500 000 or above: the panel shall be composed of three arbitrators. Each party shall appoint one arbitrator within 40 calendar days after the notice of arbitration has been sent. The two arbitrators appointed by the parties shall in turn appoint a third arbitrator to act as presiding arbitrator.

For claims below EUR 500 000: the panel shall be composed of one arbitrator, unless the parties agree otherwise.

If the panel is not composed within 80 calendar days after the notice of arbitration is sent, either

party may request the PCA Secretariat or other mutually acceptable other neutral authority to appoint the necessary arbitrator(s).

(b) Seat

The seat of the arbitration panel shall be The Hague, Netherlands.

(c) Language

The language of the proceedings shall be English or another mutually acceptable official language of the European Union. Evidence may be produced in other languages, if agreed by the parties.

(d) Procedure

Recourse to interim measures, third party interventions and amicus curiae interventions is excluded.

If the panel is requested by a party to treat information or material confidentially, the decision shall be made in form of a reasoned order and after hearing the other party (10 calendar days to submit observations). The panel shall weigh the reasons for the request, the nature of the information and the right to effective judicial protection. The panel may in particular:

- make disclosure subject to specific undertakings or
- decide against disclosure, but order the production of a non-confidential version or summary of the information or material, containing sufficient information to enable the other party to express its views in a meaningful way.

If the panel is requested to hear the case in camera, the decision shall be made after hearing the other party (10 calendar days to submit observations). The panel shall take into account the reasons for the request and the objections of the other party (if any).

If the panel is requested to interpret or apply European Union law, it shall stay the proceedings and request the 'President of the High Court of Paris' (Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'), in accordance with Articles 1460 and 1505 of the French Civil Procedural Code to request a preliminary ruling from the Court of Justice of the European Union in accordance with Article 267 TFEU. The proceedings before the arbitral tribunal shall resume once the decision by the juge d'appui is taken. The decision of the Court of Justice and of the juge d'appui shall be binding on the panel.

The arbitral award shall be final and binding on the parties and be carried out by them without delay.

Either party may however request that the award is reviewed by the The Hague Court of Appeal (Gerechtshof Den Haag) on the basis of the applicable national law. In this case, the award shall not be considered final until the end of this procedure. The decision by the reviewing court shall be binding on the panel.

(e) Costs

The costs of arbitration shall consist of:

- the fees and reasonable expenses of the arbitrators
- reasonable costs of experts and witnesses as approved by the panel and
- the fees and expenses of the PCA Secretariat for the arbitration proceedings (e.g. catering, providing for clerks, room, interpretation).

The arbitrators' fees shall not exceed:

- EUR 30 000 per arbitrator if the contested amount is below EUR 1 000 000
- 15% of the contested amount if that amount is above EUR 1 000 000. In any case the arbitrators' fees shall not exceed EUR 300 000.

The costs of arbitration shall be borne by the parties in equal share, unless otherwise agreed.

VS

The parties shall bear their own costs of legal representation and other costs incurred by them in relation to the arbitration.

(f) Privileges and immunities

The agreement to pursue arbitration under the 2012 PCA Arbitration Rules does not constitute and cannot be interpreted as a waiver of privileges or immunities of any of the parties, to which they are entitled.

Article 21 – EU restrictive measures

(1) Definitions

(a) "EU Restrictive Measures" means restrictive measures adopted pursuant to the Treaty on European Union (TEU) or to the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).

(b) "Restricted Person" means any entities, individuals or groups of individuals designated by the EU as subject to the EU Restrictive Measures[5].

(2) In all their relations, the Parties recognise that under EU law no EU funds or economic resources are to be made available directly or indirectly to, or for the benefit of, Restricted Persons.

(3) The IPA III Beneficiary shall ensure that no transaction subject to a verified hit against the EU sanctions list shall benefit directly or indirectly from EU funding. The IPA III Beneficiary commits to ensure this obligation:

(a) by screening for hits against the EU sanctions list, before entering into, and before making payments under, the relevant agreements, each Contractor, Grant Beneficiary, and Final Recipient with whom the IPA III Beneficiary has or is expected to have a direct contractual relationship (direct recipient), so as to assess whether such recipient is a Restricted Person.

(b) by screening or through other appropriate means (that may include an ex-post verification) on a risk based approach basis, that no entity that would indirectly receive EU funding is a Restricted Person.

(4) In the event that IPA III Beneficiary assesses that any of the recipients (direct or indirect) of the EU funding is a Restricted Person, IPA III Beneficiary shall promptly inform the Commission.

(5) Without prejudice to the obligation in point 3 above, should the Commission assess that the use of Union financial assistance under IPA III results or has resulted in a breach of EU restrictive measures, the corresponding amounts shall not be eligible for the Union financial assistance under IPA III. This is without prejudice to any rights that the Commission may have to suspend or terminate the action affected by such breach, to recover any EU funding contributed by the Commission, or to suspend or terminate this financing agreement.

(6) The determination of remedial measures will be made in accordance with the principle of proportionality. Remedial measures shall apply only to the EU funding made available to, or for the benefit of, a recipient for the period during which it remained a Restricted Person.

(7) This clause is without prejudice to the exceptions contained in the EU Restrictive Measures.

[5] www.sanctionsmap.eu. The sanctions map is an IT tool for identifying the sanctions regimes. The source of the sanctions stems from legal acts published in the Official Journal of the European Union (OJ). In case of discrepancy between the published legal acts and the updates on the website it is the OJ version that prevails.

Model of the annual report on the implementation of the Instrument for Pre-accession Assistance submitted by the National IPA Coordinator

(in accordance with Article 59 of the Financial Framework Partnership Agreement)

VS

Period covered by the report:
01/01/20XX-31/12/20XX
Report issued on XX/XX/20XX

Annual Report on the implementation of Instrument for Pre-Accession assistance in direct and indirect management by *<IPA beneficiary>*

I. Executive Summary

This section should highlight main overall findings as reported in Section II, focusing on:

- Progress in reaching objectives of the overarching IPA strategic documents (IPA II Country Strategy Papers and IPA III Programming Framework)
- Main achievements and challenges in programming and implementation and corrective actions taken, including follow-up to most relevant monitoring, evaluation and/or audit recommendations
- Complementarity with multi-country actions and other donor support (including Team Europe, if relevant)
- Main achievements with communication and visibility activities
- NIPAC's main recommendations for the coming period

II. Implementation of IPA assistance per IPA III Window/thematic priority and IPA II Sector

The information provided in this section should be based on/ linked with information provided in table 1 below.

This section should include a summary per Window/thematic priority (IPA III assistance) and per sector (IPA II assistance) organised as follows:

IPA II Sector: <names(s) of the sector[1]>

IPA III Window: <number and name of the window> / Thematic priority: <name(s) of the thematic priorities[2]>

The following information should be provided:

1. Involvement of IPA beneficiary in programming
2. Progress made in implementation to achieve the objectives as outlined in key strategic and programme documents (relevant outcome/output indicators should be provided in Annex I)
3. Problems encountered in implementation and corrective measures taken and/or planned, and recommendations for further action, in order to ensure sustainability[3]

[1] As per the sectors in the Action Documents, e.g. Rule of Law, Transport, Energy, etc.
[2] As per IPA III Programming Framework
[3] Sustainability refers to the extent to which the benefits/results (outputs and outcomes) achieved are likely to continue beyond its implementation period. In particular, key factors affecting sustainability are the ownership of the beneficiaries, the institutional management capacities, and the resources committed to provide for the operation and maintenance of the results.

VS 2

4. Main monitoring, evaluations and/or audit findings and their follow-up
5. Complementarity with other instruments and coordination with other donors/ IFI's within the Window/thematic priority (IPA III) or sector (IPA II) (e.g. through Team Europe)
6. Assessment of the impact of IPA assistance in improving sector approach, including sector strategies, institutional capacities and budgeting and the extent to which their coherence is ensured with national strategic policy planning and budgeting frameworks.
7. Communication and visibility activities

In case of **indirect management by beneficiary country (IMBC)**, the following information should also be included:

8. Information on the implementation of actions
9. Short assessment on the functioning of implementing structures and any significant problems encountered in implementing the tasks entrusted e.g. delays in contracting, and subsequent measures taken/planned.
10. Implemented monitoring, evaluation and/or audit activities, audits – main findings and lessons learned, recommendations, follow-up and corrective actions taken

IPA Rural Development (IPARD) programmes should be covered as a separate section under IPA III Window 4 / IPA II sector on agriculture and rural development. Since IPARD programmes are subject to separate reporting, the section should only include a summary on the overall progress with implementation and highlight the most relevant issues. The key information should also be highlighted in the executive summary (as relevant).

IPA II operational programmes should be covered under the relevant sector providing information on points 1-10 (as relevant). **IPA III operational programmes** should be covered under the relevant thematic window and include only a summary on the overall progress in implementation and highlight the most relevant issues. The key information should also be highlighted in the executive summary as relevant. IPA III operational programmes will be subject to a more detailed reporting according to a reporting template that will be annexed to the Financing Agreements.

Territorial cooperation programmes should be covered under IPA III Window 5 / IPA II sector on territorial and regional cooperation. This section should give a very brief overview of the territorial cooperation programmes where the IPA beneficiary participates:

- For **Interreg cross-border cooperation (CBC) programmes with Member States and Transnational and Interregional cooperation programmes**, a maximum one paragraph per programme, indicating overall progress in implementation (e.g. programme adopted/not adopted, calls planned, etc.) and highlighting the most relevant issues in implementation.

- For **CBC programmes between IPA beneficiaries**, a maximum half a page summary per programme, providing an overview of the implementation (e.g. programme adopted/Joint Monitoring Committee set up/ JMC meetings on the reporting period, call for proposals closed/ongoing/planned and Strategic projects (if any). The summary should focus on the problems encountered in implementation and the corrective measures taken and/or planned, and recommendations for further action. The annual implementation reports for CBC (as referred to in Article 80 of the Financial Framework Partnership Agreement) should be included as an Annex.

VS

3

In case of **IMBC**, the following information should also be included by the Lead country):

1. Short assessment on the functioning of implementing structures and any significant problems encountered in implementing the tasks entrusted e.g. delays in contracting, and subsequent measures taken/planned.
2. Recommendations for further actions

VS 4

Table 1. Overview of implementation at the action level

[Financing Agreement] e.g. 20xx annual action plan	
[Action title and reference] e.g. Electrification of the railway line from xxx to border with xxx	
State of play/ Progress for particular action (e.g. ToR in preparation, tender launched, contracted, under implementation, completed)	*Provide an assessment of implementation of activities under the action.* *e.g. Service contract for preparation of ToR for the works contract signed and under implementation, tender for works contract to be launched in the second quarter of 2015, etc.* *For IMBC: Provide a comparison with the forecast submitted with Request for Funds and an analysis on the pace of implementation. Provide an assessment of the implementation of the procurement plan compared to the initial version*
Main achievements and their assessment	*Outline the benefits of IPA assistance and contribution to reforms.* *e.g. a new law on [xx] adopted, providing faster access to citizens for public services*
Significant problems encountered and the measures taken/planned to overcome them	*Outline any potential problems to comply with the conditions of the Financing Agreement and corrective measures to address them.* *e.g. The service contract for the preparation of ToR for the works contract was delayed as the negotiated procedure failed and had to be re-launched* *For IMBC: Provide a thorough assessment of reasons for delays together with an analysis on whether the problems are recurring (compared with other actions and measures taken to overcome a similar situation). Describe audit findings and/or identified irregularities and measures taken to address them.*
Developments and/or identified risks that influence future implementation and the achievement of the objectives	*e.g. amendment of a local law aligning with the fourth Railway package*
Recommendations for corrective further actions	

Add as many tables as necessary:

[Financing Agreement]	
[Action title and reference]	
State of play/ Progress for particular action (e.g. ToR in preparation, tender launched, contracted, under implementation, completed)	
Main achievements and their assessment	
Significant problems encountered in implementing the entrusted tasks and the measures taken/planned to overcome them	
Developments and/or identified risks that influence future implementation and the achievement of the objectives	
Recommendations for corrective further actions	

Annex 1: Outcome/output indicators per IPA action

This Annex should include an annual update of indicators included in IPA II summary action documents and IPA III action documents, covering actions both in direct and indirect management. The annex should be preferably prepared in Excel or an online data collection system used by the IPA III beneficiary, with separate tables for IPA II actions and IPA III actions according to the model below. It should be noted that milestones are requested only for IPA II indicators.

IPA II indicators

Annual/Multi-annual Action Programme	Action	Sector	Indicator	Source	Baseline	Milestone (20xx)	Target	Current Value (20xx)
20xx annual action programme	*Action 1*	*Transport*	*Reduction of average travel time of passengers between major urban centres by transport mode*					
20xx-20xx multiannual action programme	*Action 1*	*Environment*	*Reduced transportation costs per unit of output*					
[Add as many rows as relevant……]	……	……	……					

IPA III indicators

Annual/ Multi-annual Action Plan	Window	Thematic priority	Indicator	Source	Baseline	Target	Current value (20xx)
20xx annual action plan							
[Add as many rows as relevant……]	….	….					

Annex 2: Transparency, visibility, information and communication activities
This annex (max one page) should be provided only for actions managed in indirect management in line with requirements set out IPA II Framework Agreement and IPA III Financial Framework Partnership Agreement.

Annex 3: Success stories
This Annex should be provided only for actions managed in indirect management. (N.B. this section may be used for the annual report on the implementation of the European Union's external action instruments prepared by the European Commission)

Annex 4: Annual procurement plan
This annex should be provided only for actions managed in indirect management.

VS

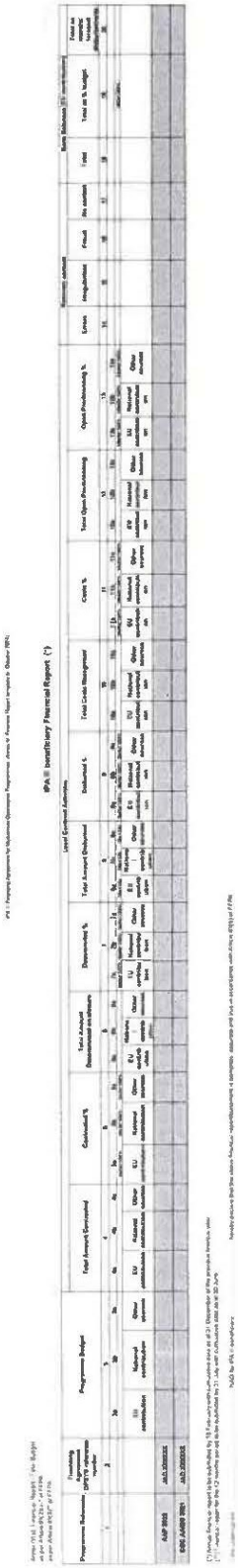

VS

Annex IV(b): Annual Financial Report - Individual programme EU contribution as per Article Article 61(2)(a) of FFPA

IPA III beneficiary Annual financial report (*)

Programme Reference	Financing Agreement OPSYS reference number	Programme EU Contribution Budget	Local Contract Activities									
			Total Amount Contracted	Contracted %	Total Amount Decommitted on closure	Decommited %	Total Amount Disbursed	Disbursed %	Total Costs Recognised	Costs %	Total Open Pre-financing	Open Pre-financing %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
				4/3*100%		6/4*100%		8/4*100%		10/4*100%		12/4*100%
AAP 2022	JAD.XXXXXX											
Action 1	ACT-XXXXX											

(*) 15 February

I, the undersigned _____, NAO for IPA III beneficiary _____, hereby declare that the above financial report/statement is complete, accurate and true in accordance with Article 61(5) of FFPA.

IPA III Financing Agreement for Multiannual Operational Programmes – Annex IV: Financial Report template (v. October 2024)

Annex IV(c): annual accounting cut-off report
as per Article 61(1) of FFPA

IPA III beneficiary annual accounting year-end cut-off report (*)

EU decision	EU contract	Title	Local contract reference	Contractor / Legal Entity Form (LEF)	Contract type	Contract signature date	Contract implementation start date	Contract implementation end date	Contract status	IPA EU - Initial contract value	IPA EU - Current contract value	IPA EU - Paid amount	RAL	IPA EU - Recoveries	IPA EU - Pre-financing paid	IPA EU - Pre-financing cleared	IPA EU - Open pre-financing	IPA EU - Cost recognised	IPA EU - Incurred and accepted cost not paid	IPA EU - Cost in workflow - invoice amount (before assessment of amount eligible)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	19 bis	20

(*) to be submitted by 15 January

I, the undersigned _____, NAO for IPA III beneficiary _____, hereby declare that the above financial report/statement is complete, accurate and true in accordance with Article 61(5) of FFPA.

* This template is also to be used also for IPA I and IPA II programmes

Annex IV(d) - disbursement forecast plan
as per Article 4(2) of FA GC

Data as of: _____

IPA III beneficiary Disbursement forecast plan

Programme Reference	Financing Agreement OPSYS reference number	Disbursement Forecast Plan (Add years as necessary)																	
		Monthly Disbursement Forecast (for RIF: 12 months for first request for pre-financing/ 14 months for subsequent pre-financing; for annual financial report and forecast of likely payment requests: 24 months)																	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Total for 12 months	13	14	Total for 14 months*	15-24	Total for 24 months**
AAP 2021	JAD.XXXXXX																		
CBC AA/BB (2024 allocation)																			
MAAP Environment																			

* Columns O to O to be used for subsequent pre-financing

** Columns O to S to be used for for annual financial report and forecast of likely payment requests

VS

Annex IV(e) - forecast of likely payment requests
as per Article 33(3) of FFPA

Data as of: _____

IPA III beneficiary Forecast of likely payment requests

Financing Agreement OPSYS reference number or equivalent	Programme references	FA entry into force	Contracting Deadline	Operational Implementation Deadline	Local Budget Allocation in EUR*	EU funds paid by EC in EUR	RAL at 31/12/23 in EUR	RAs at EU in EUR	Total Forecast 202X-202Y	202X Forecast (by months)													202Y Forecast				
										Total 202X	01-202X	02-202X	03-202X	04-202X	05-202X	06-202X	07-202X	08-202X	09-202X	10-202X	11-202X	12-202X	Total 202Y	Q1/202Y	Q2/202Y	Q3/202Y	Q4/202Y
1	2	3	4	5	6	7	8=6-7																				
	NP 2012																										
Total of IPA-I Programmes																											
	2018 AAP - Obj 1/Obj2: (MBC)																										
	CBC 2018 AA-BS																										
	MAAP Environment																										
Total of IPA II Programmes																											
	2021 AAP (MBC)																										
Total of IPA III Programmes																											
Total of IPA I & IPA II & IPA III Programmes																											

* LBA corresponds to the total EU contribution for INBC and the contracting deadline, after the contracting deadline it corresponds to the total contracted

Key data

For each local contract the information required is:

1. EU decision

Programme reference, e.g. Annual Action Programme 2022

2. EU contract

Financing Agreement OPSYS reference number, e.g. 2014/031-878

3. Title

Local contract title

4. Local contract reference

5. Contractor / Legal Entity Form (LEF)

6. Contract type

E.g. Grant, Service, Supply, Works, Twinning,...

7. Contract signature date

Date on which the last party signs the contract

8. Contract implementation start date

authority, the date on which the contract enters into force and the date on which contract implementation starts are distinct concepts, which may all be the same day or may be different days.

In particular, the contract implementation start date (= first day on which eligible costs under the contract may be incurred) may be established after the contract has been signed through a respective clause in the contract, an Administrative Order, etc. Your system may hold all of these dates; but for the purposes of the year-end cut-off report the critical date is the start date of implementation.

9 Contract implementation end date

final date for completion where this includes time for invoicing, guarantee periods, etc.

under the contract may be incurred. The contract may allow additional time for finalising the contract administration or a period between the provisional and final acceptance of the work done; but this additional time is not relevant for the year-end cut-off report.

VS

10. Contract status

off date)

11. IPA EU - Initial contract value

Initial legal commitment amount of the IPA part (EU funding).

12. IPA EU - Current contract value

Amount after amendments (where relevant)
Current contract value will include any change of amounts contracted through an addendum modifying the contract.

13. IPA EU - Paid amount

Total amount paid under the contract; i.e. pre-financing payments + amount of invoices directly paid – recoveries).

14. RAL

The 'reste à liquider' is the 'Outstanding commitment'
The amount committed but not yet paid out to beneficiaries and contractors from the IPA EU amount.

15. IPA EU - Recoveries

Total value of recoveries (both pre-financing recoveries and expenditure recoveries) made under the contract (where relevant).
Recoveries will usually be of pre-financing. Pre-financing recoveries are purely cash transfers, which have no impact on total cost. Occasionally recoveries will be against payments for expenditure, which were initially accepted as eligible but subsequently rejected on the basis of new information. Expenditure recoveries will reduce the total reported cost on the contract (please see point 19.).

16. IPA EU - Pre-financing paid

Total value of pre-financing paid under the contract (where relevant).
Pre-financing is a payment intended to provide the beneficiary with a float, i.e. a cash advance. As such, it is paid before the goods and services are delivered (in the case of procurement contracts) and before the occurrence of eligible costs by beneficiaries (in the case of grant agreements). Pre-financing is recognised on the balance sheet when cash is transferred to the recipient.

17. IPA EU - Pre-financing cleared

Total value of pre-financing cleared.

VS

The payment of pre-financing is recognised as an asset. In accordance with the relevant accounting rule, the pre-financing asset is generally derecognised (i.e. cleared / reduced) as follows:

• if the amount of an interim/final invoice or cost claim, or part of it, is justifying the use of a pre-financing, then the validation of these eligible expenditures will generate a clearing of the pre-financing;

• if the beneficiary does not use (part of) the pre-financing, then the pre-financing amount will be partially or totally recovered from the beneficiary.

18. IPA EU - Open pre-financing

The totals from 16 and 17 will give the total open (un-cleared) pre-financing paid under the programme, i.e. pre-financing paid – pre-financing cleared

19. IPA EU - Cost recognised

clearance of pre-financing under the contract) and proven by supporting documents.

– 14 (RAL) – 18 (IPA EU-Open pre-financing) – 15 (IPA EU – Recoveries) Please include in the calculation of the 'IPA EU – Cost recognised' only recoveries of expenditure reducing the recognised cost (+19 bis (IPA EU – incurred and accepted cost not yet paid) – ONLY if you are not able to implement a separate column 19 bis in the report)

Costs will represent the eligible value of work that has been:

Ø incurred under the contract, accepted, paid by the contracting authority (directly or through cleared pre-financing) and proven by supporting documents,

Ø incurred and paid by the contractor (where relevant - to sub-contractors or by grant beneficiaries, for example) and accepted and paid by the contracting authority; In the case of interim costs the final acceptance is understood to depend on the final outcome of the contract.

Note that:

required.

** Amounts committed but not paid are not costs for the purpose of this report.*

** Pre-financing paid either by the contracting authority or by the contractor (where relevant) is not cost.*

19 bis. IPA EU – Cost incurred and accepted but not yet paid

Examples are:

• invoices in the workflow that are certified correct (incurred and accepted) but that will be paid only in the following reporting period or

• retention monies.

VS

this column in your report please add the respective amounts exceptionally directly in column 19 notifying the reason for their inclusion stating: 'Column 19 include cost incurred, accepted but not yet paid, in the amount of '(...)', for the following reason:'(...)' or inform us in a side letter of the relevant amounts per contract.
cost incurred and accepted only for the purpose of this year-end cut-off report but not for the purpose of the Annual Financial Report or the Request for Funds where only cost recognised (incurred, accepted, paid and proven by supporting documents) should be considered.
Where costs are reported with an invoice (usually procurements)

20. Cost in workflow - Invoice amount (before assessment of amount eligible)
Invoices and reports received but not still approved.
grants)

eligible)
Reports received but not still approved.

VS

Annex V to the Financing Agreement
Accrual Based Accounting System Minimum Specification

The accounting system of the IPA III beneficiary shall meet following requirements:

1. Reflect the organisational structure put in place for the internal control systems suited to the performance of duties. In particular before an operation is authorised, all aspects (both operational and financial) of the operation have to be verified by members of staff other than the one who initiated the operation. The person dealing with the verification cannot be subordinated to the initiator of the transaction.

2. Include an audit trail for all transactions and amendments.

3. Possess adequate physical and electronic security including back-up and recovery systems.

4. The accounting system should hold at least the following information for the local contracts managed under each programme:

   (a) Contract reference;

   (b) Contract value including any amendments;

   (c) Contract signature dates (both parties);

   (d) Contract implementation start date;

   This is in addition to the contract signature date and may differ from it, as when the contract works start date is given after the signature of the contract through an Administrative Order.

   (e) Contract implementation end date including any amendments;

   This is the final date on which eligible costs can be incurred. It does not include any guarantee period or time allowed for report preparation by the contractor.

   (f) Total paid (cash) by contract;

   (g) Pre-financing paid by contract;

   Explicit recognition and recording on the balance sheet of contractually required pre-financing.

VS

(h) Cost recognised – direct (by contract);

Explicit recognition of cost as a charge to expenses for the year. Some payments will directly cover costs already incurred. No pre-financing is involved. They may be final payments where any pre-financing has already been cleared or interim payments where pre-financing has been cleared or where the contract does not include the provision of pre-financing.

(i) Cost recognised – indirect (by contract);

Explicit recognition of cost as a charge to expenses for the year. Some invoices or cost claims submitted by a grant beneficiary or contractor will relate to costs that are covered by pre-financing paid earlier in the implementation period of the grant agreement or contract. In these cases, the payment made will be less than the reported cost. It may even be zero if all the cost is covered by pre-financing. (it will certainly be zero if the reported costs are insufficient to absorb the pre-financing and a recovery order is issued for the unused balance of the pre-financing.) In all such cases the system should record the full value of the reported eligible cost as expenses for the year and reduce the balance of pre-financing by the amount of cost offset against the pre-financing when determining the amount payable.

(j) Recovery orders to reduce pre-financing (by contract):

Recognition of the reduction of pre-financing on the balance sheet following a recovery of unused pre-financing.

(k) Recovery orders to reduce cost (by contract):

When a recovery is made against cost that had earlier been accepted – possibly following an investigation for fraud. In such cases the recorded costs for the year must be reduced if the cost was accepted in the same year as the subsequent recovery; or income must be recorded where the cost was accepted in an earlier year than that of the recovery.

(l) Supplier's invoice date for each invoice or other document accompanied by a financial report giving rise to recognised costs;

(m) Recovery context information on ineligible cost and recoveries.

VS

IPA III - APPLICATION FOR MAJOR PROJECT[1]

1. SYNOPSIS

1.1. Project Summary Table

Project Title	[title]
Multi-annual Operational Programme	Multi-annual Operational Programme on [sector (s). i.e., environment] in favour of [beneficiary country] for [years]
	Adopted with Commission decision [# and date]
	OPSYS/PINTV Ref : [# In case the Major projects will exist as separate entities in OPSYS] JAD Ref : [#] ACT Ref : [#]
Basic Act / Programming Ref.	Financed under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III) IPA III Programming Framework
Economic and Investment Plan (EIP)	[Yes/No]
EIP Flagship	<If yes, specify the thematic priority(ies)[2] and the share of the Priority Area (PA) %>[3] [Yes/No] [Priorities: "Transport", "Energy", "Environment and climate resilience", "Digital", "Economic development (incl. private sector, trade and macroeconomic support)", "Human Development (incl. human capital and youth)", "Health resilience", "Migration and Mobility". "Agriculture, food security and rural development", "Rule of law, governance and Public administration reform", "Other". Flagships: "I Connect East-West", II Connect North-South", "III Connect Coastal Regions", "IV Renewable Energy, "V Coal Transition", "VI Renovation Wave", "VII Waste and Waste Water "VIII Digital Infrastructure", "IX Support Competitiveness", "X Youth Guarantee"]
Team Europe	Yes/No
Beneficiar(y)/(ies) of the action	The action shall be carried out in <Region>. <Country>,<location(s) if available>

[1] How to fill in the application form:

Guidance in yellow – follow the guidance, enter the requested information or address the subject, then delete the guidance in yellow with the brackets

Guidance in grey – choose the relevant options and delete the irrelevant ones.

[2] Priority areas: 1) Transport (linked to IPA III Tag "Sustainable Transport). 2) Energy (linked to IPA III Tag "Clean Energy"). 3) Environment and climate resilience (linked to IPA III Tag "Green Agenda"). 4) Digital (linked to IPA III Tag "Digital Agenda"). 5) Economic development (incl. private sector, trade and macroeconomic support) (linked to IPA III Tag "Boosting Private Sector Development" and "Regional Economic Integration"). 6) Human Development (incl. human capital and youth) (linked to IPA III Tag "Human Capital" and "Innovation"). 7) Health resilience. 8) Migration and Mobility. 9) Agriculture, food security and rural development. 10) Rule of law, governance and Public administration reform (linked to IPA III Tag " Rule of Law, Good Governance and PAR". 11) Other.

[3] The share of the priority areas should be linked to the NEAR EIP sub-tags: Transport. Energy. Environment and climate resilience. Digital. Economic development (incl. private sector, trade, and macroeconomic support). Human Development (incl. human capital and youth). Health resilience. Migration and mobility. Agriculture, food security and rural development. Rule of law, governance and public administration reform. Other.

VS

	If relevant, mention the extended geographical coverage as indicated in section 1.3 below.			
PRIORITY AREAS				
Window and thematic priority	Window: [#: name of the window] Thematic Priority: [name of the thematic priority]			
Sustainable Development Goals (SDGs)	Main SDG (1 only): Other significant SDGs (up to 9) and, where appropriate, targets:			
DAC code(s)[4]	<Main DAC code – sector- percentage> <Sub-code 1 – sector-percentage> <Sub-code 2 – sector- percentage> etc.			
Main Delivery Channel @	<Channel 1><Channel code> *example: World Bank - 44001*			
Targets	<Please indicate (if relevant) to which spending target(s) this action is contributing to (indicatively) > ☐ Climate ☐ Gender ☐ Biodiversity			
Markers [5] **(from DAC form)**	**General policy objective**	**Not targeted**	**Significant objective**	**Main objective**
	Participation development/good governance	☐	☐	☐
	Aid to environment	☐	☐	☐
	Gender equality and women's and girl's empowerment	☐	☐	☐
	Reproductive, maternal, new-born and child health	☐	☐	☐
	Disaster Risk Reduction	☐	☐	☐
	Inclusion of persons with Disabilities	☐	☐	☐
	Nutrition[6]	☐	☐	☐
	RIO Convention markers	**Not targeted**	**Significant objective**	**Main objective**
	Biological diversity	☐	☐	☐
	Combat desertification	☐	☐	☐
	Climate change mitigation	☐	☐	☐
	Climate change adaptation	☐	☐	☐

[4] Development Assistance Committee (DAC) sectors (codes and descriptions) are indicated in the first and fourth columns of the tab 'purpose codes' in the following document: DAC and CRS code lists - OECD

[5] For guidance, see https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/development-finance-standards/ Go to "Data collection and resources for reporters", select Addendum 2, annexes 18 (policy) and 19 (Rio) of the reporting directive.

If an action is marked in the DAC form as contributing to one of the general policy objectives or to RIO principles as a principal objective or a significant objective, then this should be reflected in the logframe matrix (in the results chain and or indicators).

[6] Please check the Handbook on the OECD-DAC Nutrition Policy Marker

VS

Internal markers[7] and Tags	**Policy objectives**	**Not targeted**	**Significant objective**	**Main objective**
	Digitalisation	☐	☐	☐
	Tags[8] digital connectivity digital governance digital entrepreneurship digital skills/literacy digital services	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Connectivity	☐	☐	☐
	Tags digital connectivity energy transport health education and research	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
	Migration	☐	☐	☐
	Reduction of Inequalities	☐	☐	☐
	COVID-19	☐	☐	☐
BUDGET INFORMATION				
TOTAL project cost	EUR [amount]			
EU funding[9]	EUR [amount]			
Budget Line	Budget line: [15.020201]			
MANAGEMENT AND IMPLEMENTATION				
Implementation modality	**Indirect management with** [name of the IPA III beneficiary]			
Decommitment deadline for each budgetary commitment included in the Multi-annual Operational Programme[10]	Budgetary commitment [year n]: by 31/12/[year n+5] Budgetary commitment [year n+1]: by 31/12/[year n+1+5] Budgetary commitment [year n+2]: by 31/12/[year n+2+5] Budgetary commitment [year n+3]: by 31/12/[year n+3+5] Budgetary commitment [year n+4]: by 31/12/[year n+4+5] Budgetary commitment [year n+5]: by 31/12/[year n+5+5] Budgetary commitment [year n+6]: by 31/12/[year n+6+5] [last budgetary commitment can be at latest 2027]			
Indicative eligibility period	[31/12/n+5 from last budgetary commitment]			
Final date for implementing the Financing Agreement	[date as per the Commission decision of the multi-annual programme – should be 12 years following the conclusion of the Financing Agreement]			
Managing Authority	Name: Address:			

[7] These markers have a different scope/rationale than the DAC codes. They are drawn from the level of budget allocation and emphasis given to the action in terms main objective(s) selected. The definition of objectives, results, activities in description of the action should be in line with this section.

[8] When a marker is Significant or Principal Objective, please indicate the relevant tags by selecting "YES" or "NO".

[9] As requested by the Major Project Application

[10] As per the relevant Commission Decision

VS

responsible for the application	Contact: Telephone: E-mail:
Intermediate Body for policy management (if applicable)	Name: Address: Contact: Telephone: E-mail:
Intermediate Body for financial management	Name: Address: Contact: Telephone: E-mail:
End recipient of the project (project owner after implementation)	Name: Address: Contact: Telephone: E-mail:

1.2. Summary of the Project - (max ½ page)

This section should provide a description of the overall and specific objectives of the action, its indicative activities and how this action is relevant to achive the objectives of the Operational Programme.

2. PROJECT DESCRIPTION

2.1 Intervention Logic and Chain of Result

2.1.1 Project Context

[Describe briefly how the region(s) is/are at present endowed with the type of infrastructure covered by this application; compare it with the level of infrastructure endowment aimed for by target year 20XX. Summarise the main changes, which the project will bring.]

[Describe briefly the relevant National Investments Planning and/or Sector Policy/Strategy presenting the financing mechanism envisaged by the Government to implement this plan, and Indicate how this project is prioritised/ranked in the national investment planning /single project pipeline (if applicable). Indicate the synergies of the project with other local/regional/national or international initiatives/projects]

[Describe the institutional arrangements foreseen for the implementation of the operation and current capacities of the institutions involved. Information on the management bodies the completed infrastructures to be included in section 3.3.1.

[Include also details on sustainability of the Project, i.e., if and to what extent the benefits/results (outputs and outcomes) achieved are likely to continue beyond its implementation period. In particular, the section should include at least some of the key factors impacting on sustainability, such as the level of ownership of the beneficiaries, their institutional management capacities, resources that they commit to provide for the operation and maintenance of the results once the Project is completed.]

2.1.2 Project's objectives, outputs and project's contribution to the Multi-annual Operational Programme

VS

[Describe the specific objectives and outputs of the project, and define the related performance indicators and targets. In a concise and precise manner, make a link with the objectives of the relevant Multi-annual Operational Programme and the indicators and targets defined in it[11]. Describe to which indicators the project contributes to, and quantify this contribution.]

2.1.3 Transboundary impact of the project

	Yes	*No*
Has the project any immediate trans-border impact?	*(1)*	
Does the project have impact on the EU?		*(2)*
Is there any negative transboundary impact identified?	*(3)*	

[This section refers to all significant transboundary impacts, including environmental and health impacts, both immediate and long-term impacts. With transboundraty it is meant "significant effects on the environment in another state' (according to the EIA Directive)".

[*(1)* If YES, describe the impact of the project beyond the borders of the beneficiary country and on the EU. Focus on impacts on river basins, seas and land. In this context, projects influencing rivers flowing to the seas of the European marine regions (i.e. the Mediterranean Sea and the Black Sea) should receive priority attention. In case of waste and waste water treatment projects specify impact on large towns and cities and on shared coastlines with the EU. *For projects in Window 3. Thematic Priority 2: Transport, digital economy and society, and energy* explain if the project form part of a Trans-European Network. Refer to any specific agreement with a neighbouring country or EU.

(2) If NO, explain why the project can be considered of EU interest.

(3) In case a negative transboundary impact has been identified, explain it in details and describe the mitigation/restoration measures planned and part of the project. Refer to the procedure stipulated by the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo Convention).]

2.1.4. Gender Impact of the Project

[Define if the project is gender sensitive. Was a gender impact analysis conducted? If yes, provide in brief the outcomes of the analysis and specify the measures that have been identified to ensure gender equality principle. If not, an explanation/justification should be provided.]

2.1.5 Roma inclusion

[Define if the project contributes to Roma inclusion and if so provide details. Are Roma part of the targeted group? What are the specific measures identified? Were Roma needs considered in the impact assessment?]

2.1.6 End users

[Describe the various groups of end users and their interest in the project.]

[11] The project has to contribute to achieving the objectives of the relevant Multi-annual Operational Programme and its indicators

VS

2.1.7 Communication and Visibility

[Provide details of the proposed measures to publicise European Union assistance i.e. type of measure, brief description, duration, etc. The estimated costs must be included in the financing plan.]

VS

3. MATURITY OF THE PROJECT

3.1. Project Timetable

[Provide an indicative timeline for the project implementation Foresee a separate entry line for each contract or phase, where relevant. Where the application concerns a project stage (see section 2.2.2), clearly indicate the elements of the overall project for which assistance is being sought by this application. Provide the implementation details for each line/stage.]

	Covered by this Application (Yes/No)	Start date (A)	Completion date (B)	Implementation details
1. Studies and analysis		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
a. Feasibility study, including ….				
b. CBA….				
c. Other (specify)				
2. Environmental impact assessment		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
3. Climate proofing [12]				
4. Conceptual engineering design		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
5. Urbanistic planning for infrastructure development		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	

[12] Commission Notice — Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021-2027 - Publications Office of the EU (europa.eu)

6. Final (detailed) engeneering design		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
7. Preparation of Tender documentation		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
8. Permits/Licences[13]		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
a. …				
b. ….				
9. Land acquisition		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
10. Procurement and contracting procedure(s), including technical audits		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
11. Construction phase		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
12. Defect notification period		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	
13. Operational phase		dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy	

[13] Add a line for each permit, i.e. water abstruction permit, construction permit, etc.

3.2. Administrative Context and Requirements

[If not already mentioned under 3.1, provide a list of legal and administrative documents (decisions, authorisations, EIA, land acquisition, invitations to tender, permits, etc.) that would be required for project implementation. Indicate which documents have already been obtained and provide indicated dates for obtaining the remaining documents.]

3.3. Project Feasibility and Maturity

[Summarise the methodology and the main findings of the preparatory phase.]

3.3.1. Feasibility studies

[Specify if the European Union assistance is/was involved in the financing of the feasibility studies]

[Description of the situation as it is (before the project) – problems encountered]

a) Demand analysis

[Provide a summary of the demand analysis, including the predicted utilisation rate on completion and the demand growth rate.]

b) Options considered

[Outline the alternative options considered in the feasibility studies.]

Technical description of the proposed infrastructure

[Short technical description of the project, including envisaged capacity of the main infrastructure, justification of the project scope and size in the context of projected demand, including for each project element a description of technologies and infrastructure to be employed and relevant technical standards that have been used. The technical description of the project should be accompanied by necessary layout maps.]

Project cost estimates

[Describe the methodology used to estimate the costs and a breakdown with unit rates and a summary of the bill of quantities if applicable.]

Implementation stages

	Yes	*No*
Is the full project organised in stages?		
Has the project already started?		

[Where the project is considered only a stage of a bigger project, provide a description of all proposed stages of implementation and explain if they are technically and financially independent. What criteria have been used to determine the division of the project into stages?]

Arrangements related to infrastructure

[Describe how the infrastructure will be put in place. Focus on the contracts type, selection process of the operator and when applicable, structure of PPP/concession, infrastructure ownership arrangements, risks allocation arrangements, etc.]

Management of the completed infrastructure and operating costs

[Define the body which will manage the infrastructure after the completion. Provide a detailed description on the maintenance of the realised investments (funds, human resources, responsibilities, etc.).]

VS

3.3.2 Financial analysis and Economic appraisal

The following section is structured to report on a fully fledged cost-benefit analysis. However under the cohesion policy 2021-2027 the Economic appraisal vademecum 2021-2027[14] allows to use other evaluation methodologies

The key elements from the financial analysis of the CBA should be summarised below, including the description of the methodology. The full cost-benefit analysis document shall be attached to this application as Annex IV.

A) Financial analysis (if applicable)

Operating costs and Revenues

	EUR million
a)_ Annual operating costs (as per the cost-benefit analysis)	
b) Annual expected revenues (as per the cost-benefit analysis)	

[Indicate first full year of operation:]

- Provide a breakdown of O&M costs, distinguishing between variable and fixed operating and maintenance costs;

- Provide unit cost assumptions used for estimating the O&M costs.b) Revenues

If the project is expected to generate revenues explain:

- the nature of the revenues - tariffs or charges borne by users or other form of arrangement; reference to the relevant regulatory framework and tariff-setting principles, where relevant;

- provide details of charges (types and level of charges - by user group, if appropriate:: fixed and variable components, where relevant; application of the polluter-pays principle, where relevant);

Affordability and Financial Sustainability

Provide evidence of the project financial sustainability (non-negative cumulated net cash-flows over the project reference period);

Where relevant,

- Explain if tariffs are set at full-cost recovery level, e.g. covering operating costs, depreciation and return on capital;
- If tariffs are set at below full-cost recovery: (i) provide a justification based on an affordability analysis (e.g. benchmarking the average annual expenditure for project good/service as a share of average / median and/or lowest-decile household income / expenditure); (ii) explain how financial sustainability is achieved (e.g. subsidies, transfers); (iii) indicate how tariffs are expected to evolve over time to ensure cost-recovery in the longer term.

[14] https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf
https://op.europa.eu/s/yBiT

VS

B) Economic analysis

a) Methodology

[Provide a short description of methodology (key assumptions made in valuing costs and benefits) and the main findings of the economic analysis)]

b) Main costs,benefits and indicators (if a CBA is carried out)

Main parameters and indicators	Values
1. Social discount rate (%)	
2. Economic rate of return (%)	
3. Economic net present value (in Euro)	
4. Benefit-cost ratio	

c) Employment effects of project (if applicable)

Provide an indication of the number of jobs to be created (in full-time equivalents (FTE)
[NB: indirect jobs created or lost are not sought for public infrastructure investments

Number of jobs directly created:	No. (FTE) (A)	Average duration of these jobs (months) (B)
1. During implementation phase		
2. During operational phase		

VS

4. ENVIRONMENTAL IMPACT

4.1.Project contribution to EU climate and environmental policy and legislation

Outline how does the project contribute to EU climate and environmental policy and legislation, also summarising the the findings of the EIA

a) How the project contributes to the objective of environmental sustainability (European climate change policy, halting loss of biodiversity, protection and sustainable use of natural resources and ecosystems, etc.) and how it provides any net positive contributions to the state of the environment, to climate change mitigation and to climate change adaptation

b) How the project respects the principles of preventive action and that environmental damage should as apriority be rectified at source

c) How the project respects the "polluter pays" principle, in particular through the provisions of the Environmental Liability Directive

4.2.Consultation of Environmental Authorities

	Yes	*No*
Have the environmental authorities likely to be concerned by the project, been consulted by reason of their specific responsibilities?	*(1)*	*(2)*

(1) If YES, provide the name(s) and contact data and explain that authority's responsibility.

(2) If NO, provide the reasons.

4.3.Environmental Impact Assessment

[Indicate the main adverse impacts on the environment and human health expected from the project, and the measures that will be implemented to avoid and/or minimise such impacts. Make a distinction between impacts from the construction, operation and decommissioning phases.]

4.3.1 Development Consent[15]

	Yes	*No*
Has development consent already been given to this project?	*(1)*	*(2)*
Has the opinion of the competent environmental authorities been followed in the development consent decision? If not, briefly explain why.		
Have (and how) the conclusions from the public participation (and transboundary consultations, if relevant) been incorporated or otherwise addressed in the decision to grant the development consent? If no, or only partially, briefly explain why.		

(1) If YES, on which date?

(2) If NO, when was the formal request for the development consent introduced? By which date is the final decision expected?

[15] 'development consent' means the decision of the competent (national) authority or authorities which entitles the developer to proceed with the project.

VS

Specify the competent authority or authorities, which has given or will give the development consent.

4.3.2 EU legislation on Environmental Impact Assessment (EIA) in force[16]

Is the project a class of development covered by:

	Yes	*No*
Annex I of the Directive	*(1)*	
Annex II of the Directive		
Has an Environmental Impact Assessment been carried out for this project?		*(2)*
Neither of the two annexes		

(1) When covered by Annex I or Annex II of the Directive, provide the following attachments:

a. Non-technical summary[17] of the Environmental Impact Study carried out for the project.

b. Information on consultations with competent environmental authorities, indicating in what way the concerns of the designed consultees have been taken into account.

c. Results of the consultations with the public concerned[18].

d. Trans boundary consultations with those states affected by the project need to be provided, demonstrating that the procedure of art.7 of the EIA directive has been applied. Indication in what way the concerns of the designed consultees and concerned public have been taken into account should be provided.

e. Evidence that the decision to grant or refuse development consent has been available to the public by the competent authority[19].

In relation to point b., c. and d., project proponents should be informed that these may be represented in the form of a statement, conclusion or certification by the competent

---

16 See at https://ec.europa.eu/environment/eia/index_en.htm .

17 - a description of the project comprising information on the site, design and size of the project,
- a description of the measures envisaged in order to avoid, reduce and, if possible, remedy significant adverse effects
- the data required to identify and assess the main direct and indirect effects which the project is likely to have on the environment on the following factors:
a) human beings, fauna and flora (including those environmentally sensitive areas which might fall in future under the protection of the Birds Directive (79/409/EEC, as amended and codified by Directive 2009/147/EC) and Habitats Directive (92/43/EEC);
b) soil, water, air, climate and landscape;
c) material assets and the cultural heritage;
- interaction between the factors mentioned in the first, second and third indents.
- any further information which might arise from any of the obligations deriving from Annex IV of the EIA Directive.

18 The information provided should cover the following:
- the concerned public which has been consulted,
- the places where the information has been consulted,
- the time which has been given to the public in order to express its opinion,
- the way in which the public has been informed (for example, by bill-posting within a certain radius, publication in local newspapers, organisations of exhibitions with plans, drawings, tables, graphs, models, etc.).
- Has the public been informed and given an early and effective opportunity to participate in the environmental decision-making procedure, in accordance with Art. 6 of the EIA Directive?
- explainthe manner in which the public has been consulted (for example, by written submissions, by public enquiry, etc.)
- the way in which the concerns of the public have been taken into account.

19 Including:
- the content of the decision and conditions attached thereto,
- the main reasons and considerations on which the decision has been based,
- a description, where necessary, of the main measures to avoid, reduce and, if possible, offset the major adverse effects.

VS

environmental authorities testifying that all obligation as described in the items above have been followed and describing how.

(2) If no EIA was carried out for projects covered by Annex II, explain the reasons and give the thresholds, criteria or case by case examination carried out to reach the conclusion that the project has no significant environmental effects. Explain how the transboundary impacts have been analysed, and describe how and which have been the conclusions of the analysis. Refer to the the screening opinion/conclusion given by the EIA Competent Authority and provide evidence that the determination (the EIA screening decision) has been made available to the public.

4.4.Assessment of Effects on Sites of Nature Conservation Importance

Definition of sites of nature conservation importance

a) Sites identified by the competent national authorities as sites to be proposed for the Natura 2000 network as laid down in the Birds Directive (2009/147/EC) and Habitats Directive (92/43/EEC);

b) Sites listed in the latest inventory of Important Bird Areas (IBA 2000) for candidate countries or (if available) equivalent more detailed scientific inventories endorsed by national authorities;

c) Wetlands of international importance designated under the Ramsar Convention or qualifying for such protection;

d) Areas to which the Bern convention on the conservation of European Wildlife and Natural Habitats[1] (Art.4) applies, in particular sites meeting the criteria of the Emerald network;

e) Areas protected under national nature conservation legislation.

	Yes	*No*
Is the project likely to have (direct or indirect) effects, individually or in combination with other plans or projects on sites included or intended to be included in sites of nature conservation importance	*(1)*	*(2)*
Are these effects significant negative, requiring compensation measures according to Article 6 (4) of the Habitats Directive	*(3)*	

(1) If YES, provide a summary of the conclusions of the appropriate assessment carried out "according to Article 6 (3) of Directive 92/43/EEC[20]".

(2) If NO, attach the declaration, filled in by the relevant authority, as per Annex I of this application form.

(3) If YES, provide a copy of the form "Information on projects likely to have significant negative effect on sites of nature conservation importance", as notified to the Commission (DG Environment) under Habitat Directive 92/43/EEC[21].

[20] OJ L 206 of 22.07.1992

[21] Document 99/7 rev.2 adopted by the Habitats Committee (Member States representatives established under Directive 92/43/EEC) at its meeting on 04.10.99.

VS

Effects on the ecological status of water bodies

	Yes	*No*
Does the project involve a new modification to the physical characteristics of a surface water body or alterations to the level of bodies of groundwater which deteriorate the status/potential of a water body or cause failure to achieve good water status/potential?	*(1)*	*(2)*

(1) If YES, provide the assessment of the impacts on the water body and a detailed explanation of how all the conditions under Article 4.7 of the Water Framework Directive were/are to be fulfilled. Indicate also whether the project results from a national/regional strategy in relation to the relevant sector and/or from a river basin management plan, which takes into account all relevant factors (e.g. a better environmental option, cumulative effects, etc.)? If so, please provide full details.

(2) If NO, provide justification for each water body why the project is not likely to lead to deterioration of ecological status/potential or does not prevent the water body to reach good ecological status/potential.

4.5.Additional Environmental Integration Measures

	Yes	*No*
Does the project envisage, apart from Environmental Impact Assessment, any additional environmental integration measures (e.g. environmental audit, environmental management, specific environmental monitoring)?	*(1)*	

(1) If YES, specify.

4.6.Cost of Measures Taken for Correcting Negative Environmental Impacts

	%
If included in total cost, estimate proportion of cost of measures taken to reduce and/or to compensate for negative environmental impacts	

Explain briefly.

4.7. Climate-resilience and climate mitigation

Explain the main climate related risks, and how they are going to be addressed. If possible use the Building Resilience Index[22]. Explain the methodology applied.[23] List the adaptation measures identified and how they are integrated into the project. Clarify if climate change resilience has been integrated into the EIA for the project.

[22] https://www.resilienceindex.org/

[23] Use this as a basis Commission Notice — Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021-2027 - Publications Office of the EU (europa.eu)

VS

Indicate the main impacts on climate expected from the project (e.g. carbon footprint), and the measures that will be implemented to avoid and/or minimise such impacts. If possible, make a distinction between impacts from the construction, operation and decommissioning phases.

Indicate the climate vulnerability of the project and what measures will be implemented to ensure its climate proofing.

VS

5. PROJECT FINANCING

5.1. Financing Plan

- Complete the table below. **Example is provided for guidance purposes**. The table is also available in xls. Adjust the table to the project specifics.
- List all cost groups on a separate line.
- As private expenditure is not eligible for financing under the activity, it shall be included – if any – under "ineligible costs"

Budget headings	TOTAL PROJECT COSTS	INELIGIBLE COSTS	ELIGIBLE COSTS
	EUR	EUR	EUR
	(A)	(B)	(C)=(A)-(B)
1. Planning/design fees	**1,600,000**	**500,000**	**1,100,000**
Pre-feasibility study	20,000		20,000
Feasibility study	550,000		550,000
Socio-economic analysis	150,000		150,000
Urban planning gap assessment	300,000		300,000
Cost benefit analysis	500,000	500,000	
Gender impact analysis	80,000		80,000
Other			
2. Land purchase	**8,000,000**	**8,000,000**	**0**
Land acquisition	8,000,000	8,000,000	
3. Construction	**300,000,000**	**50,000,000**	**250,000,000**
Main infrastructure A	20,000,000		20,000,000
Main infrastructure A	150,000,000		150,000,000
Main infrastructure A	80,000,000		80,000,000
Main infrastructure B	50,000,000	50,000,000	

Budget headings	TOTAL PROJECT COSTS	INELIGIBLE COSTS	ELIGIBLE COSTS
	EUR	EUR	EUR
	(A)	(B)	(C)=(A)-(B)
4. Plant and machinery[24]			
5. Technical assistance			
6. Communication and Visibility			
7. Supervision			
8. Sub-TOTAL	**309,600,000**	**58,500,000**	**251,100,000**
1. Contingency[25]			
10. **TOTAL**	**309,600,000**	**58,500,000**	**251,100,000**
11. **VAT**			

[24] Only in case this represents a separate tender procedure

[25] Maximum 15% of the total budget

Calculation of EU funding requested

		Value
1.	Eligible cost (in euro)	251.000.000
2.	Co-financing rate (%)	85%
3.	EU funding request (in euro)	231. 350.000

Ineligible costs comprise (i) expenditure outside the eligibility period, (ii) expenditure ineligible under applicable EU and national rules, (iii) other expenditure not presented for co-financing.

The starting date for eligibility of expenditure is the date of the approval letter of the Major Project.

IPA III implementing regulation sets (Article 5): 3. Financing agreements shall provide the terms on which the IPA III assistance shall be granted, including the applicable methods of implementation of IPA III assistance, implementation deadlines, as well as rules on the eligibility of expenditure.

The beneficiary's national authorities are reminded that Major Project contracts have to be registered in the IPA APP application upon their award.

Funding sources **(Entity – Country of origin – Public-private)**	**Funding amounts**	**% to total financing**

VS

5.2.Competition

	Yes	No
Does this project involve State Aid at any stage, including during operation of the complete infrastructure?	(1)	

[(1) If YES, explain how the competition rules have been respected. Provide an opinion of the state aid authority in English.]

[If no, please explain in detail the basis for establishing that the project does not involve state aid]

5.3.Procurement Plan

Provide an indicative procurement plan for the contracts to be implemented with EU funding. In cases where contracts have been already published in the Official Journal of the European Union/TED, provide reference. Make sure full compliance is achieved with the project timetable as set in section 3.1. above.

Contract	Contract type	Estimated budget in EUR	Procedure Type	Estimated start of the procurement procedure	Estimated date for contract signature	Estimated contract duration
...			...		...	

6. Sensitivity and Risk analysis

6.1.Risk Analysis

6.1.1 Sensitivity of the CBA results

a) State the percentage change applied to the variables tested:

Variable tested	percentage change applied
Investment	
O&M	

b) Present the estimated effect on results of financial and economic performance indexes.

Variable tested	Financial Rate of Return variation	Financial Net Present Value variation	Economic Rate of Return variation	Economic Net Present Value variation

VS

c) Critical variables

- Define which variables were identified as critical variables
- Indicate which criterion has been applied.
- define the switching values of the critical variables

6.1.2 Risk analysis

Identify the main risks (including environmental and climate change risks), state what type of risk analysis were performed.

Category	Risks	Likelihood (High/ Medium/ Low)	Impact (High/ Medium/ Low)	Mitigating measures
	Risk 1			
	Risk 2			
	Risk #			

6.2.Stakeholders' involvement

a) Describe the stakeholders and users and how they have been involved and consulted in the project identification and formulation stage.

b) Is there a risk for the project implementation coming from resistance from specific stakeholders? Reflect this in the table above.

7 ANNEXES

List all annexes as requested and provided with this application.

VS

8 ENDORSEMENT OF COMPETENT NATIONAL AUTHORITY

I confirm that the information presented in this form is accurate and correct.

NAME:

SIGNATURE:

ORGANISATION:

DATE:

VS

ANNEX I
DECLARATION BY AUTHORITY RESPONSIBLE FOR MONITORING SITES OF NATURE CONSERVATION IMPORTANCE

Responsible Authority _____

Having examined the project application _____

Which is to be located at _____

Declares that the project is not likely to have significant effects on a site of nature conservation importance on the following grounds (provide the name of the relevant site(s), reference number, the distance of the project to the nearest site(s) of nature conservation importance, its conservation objectives, and justification that project (either individually or in combination with other projects) is not likely to have significant negative effects on the site(s) of nature conservation importance and, if relevant, an administrative decision (i.e. the appropriate assessment screening decision)):

Therefore an appropriate assessment required by Article 6 (3) of Habitat Directive 92/43/EEC was not deemed necessary.

A map at scale of 1:100.000 (or the nearest possible scale) is attached, indicating the location of the project as well as the *sites of nature conservation importance* concerned, if any.

Date (dd/mm/yyyy): _____

Signed: _____

Name: _____

Position: _____

Organisation: _____

(Authority responsible for monitoring *nature conservation importance* sites)

Official Seal:

VS

IPA III Financing Agreement for Multiannual Operational Programmes - Annex VII: Operation Identification Sheet template
(version: October 2024)

IPA III – Model of Operation Identification Sheet

(To be used for non-major projects[1] - max 6 pages)

1) Title of the Operation:

2) Managing Authority:

3) Intermediate bodies responsible for the Implementation of the Operation:

4) Compatibility and coherence with the Operational Programme

   4.1 Title of the programme

   4.2 Title of the relevant Area of support

5) Description of the Operation

   5.1 Contribution to the achievement of the Operational Programme: *Describe the operation, its background, how the operation contributes to the achievement of the objectives of the Operational Programme and of the relevant area of support*

   5.2 Overall Objective of the Operation: *Explain in one sentence*

   5.3 Specific Objectives of the Operation: *Explain in one sentence*

   5.4 Outputs *(please indicate the outputs of this operation and how they relate with the ones of the Multi-Annual Operational programmes of the relevant areas of support)*

   5.5 Indicative activities:

   5.6 Indicators: *Please use indicators that are relevant for the action from the IPA III Results Framework*[2].

   5.7 Indicative location(s):

   5.8 Duration: *Duration of the operation cannot exceed the final date of eligibility of expenditure set in the Financing Agreement*

   5.9 End recipients and target group(s): *identification of the category and groups of institutions, organisations and social and economic partners who will be eligible for support under each activity.*

6) Implementation arrangements

   6.1 Institutional framework: *Institutional arrangements foreseen for the implementation of the operation, e.g. operation coordination unit, steering committee, regional and/or provincial authorities, technical assistance team*

   6.2 Proposed monitoring structure and methodology: *Who will be responsible for monitoring of the operation, how will the operation be monitored, what will be the workflow and reporting lines*

7) Maturity

   7.1 Required procedures and contracts for the implementation of the operation and their sequencing:

   List the type of procedures (call for proposals, direct implementation by national institutions without prior call for proposals, direct agreements with international organisations, etc) and the

[1] Thresholds for major projects are indicated in the Financial Framework Partnership Agreement – Art. 16

[2] SWD_2022_445_1_EN_document_travail_service_part1_v2.pdf (europa.eu)

1

VS

corresponding contracts (grant contracts, contribution agreements with international organisations, services, supplies, works, etc) for the proposed activities, together with their timeline and sequencing, including expected start of tendering, expected start of operation and its duration. Please add a justification for each implementation modality indicated, especially in case direct grants or contribution agreements with International Organisations are foreseen.

7.2 Supporting documents

For each of the type of procurement procedures mentioned in 7.1) please indicate what supporting documents are available (i.e tender dossiers, terms of reference, technical specifications, calls for proposals, draft twinning fiche), including, if applicable, for infrastructure projects, design studies, environmental impact assessment (EIA), cost-benefit analysis (CBA), etc.

8) Risks and assumptions

9) Sustainability:

Include details on the sustainability of the Operation, i.e., if and to what extent the benefits/results (outputs and outcomes) achieved are likely to continue beyond its implementation period. In particular, the section should include at least some of the key factors impacting on sustainability, such as the level of ownership of the beneficiaries, their institutional management capacities, resources that they commit to provide for the operation and maintenance of the results once the Operation is completed.

10) Gender equality and empowerment of women and girls, equal opportunity, Roma, minorities and vulnerable groups (where relevant):

Please indicate how the project contributes to the promotion of gender equality and women/girls empowerment. Define if the project is gender sensitive. Was a gender impact analysis conducted? If yes, provide in brief the outcomes of the analysis and specify the measures that have been identified to ensure gender equality principle. If not, an explanation/justification should be provided.

Please identify the stakeholders (public and/or non-state actors) most affected by the issues to be addressed by this action, their roles and mandates and any institutional, organisational and/or capacity issues to be covered by the action. Specific attention should be paid to the most vulnerable groups – including Roma - who could be positively or negatively affected by the action, including risks of doing harm (not least in fragile and conflict-affected settings), as well as the stakeholders representing them

11) Requested financing from the European Commission:

(The Union contribution should not exceed 85% at the level of the area of support)

12) Co-financing: *(please identify expected total contribution by source)*

13) Budget breakdown:

(Indicative, per type of procurement procedure, including estimated total cost, IPA contribution, national public contribution and private contribution)

- **Only for operations including infrastructure projects** -

14) Financial Analysis and Economic Appraisal

(if applicable - Please refer also to guidance contained in the corresponding section 3.3.2 of the Major Project application for reference)

Please present the key elements of the financial analysis, including the estimated Operating costs and Revenues, the affordability and Financial Sustainability of the proposed investment, the economic analysis (including the methodology used, the main findings and the main cost, benefits and indicators

VS 2

such as the social discount rate, the economic rate of return, the economic net present value and the benefit-cost ratio)

15) Environmental Impact Assessment

(if applicable - please refer to the corresponding sections 4.3 and 4.4.of the Major Project application for reference) –

Indicate the main impacts on the environment and human health expected from the project, and the measures that will be implemented to avoid and/or minimise such impacts. Make a distinction between impacts from the construction, operation and decommissioning phases.

Has development consent already been given to this project?

If yes, on which date?

If no, when was the formal request for the development consent introduced and by which date is the final decision expected?

Specify the competent authority or authorities, which has or have given or will give the development consent. Summarise the results of the consultations with the public concerned.

Is the project a class of development covered by:

	Yes	*No*
Annex I of the Directive		
Annex II of the Directive		
Has an Environmental Impact Assessment been carried out for this project?		
Neither of the two annexes		

	Yes	*No*
Is the project likely to have (direct or indirect) effects, individually or in combination with other plans or projects on sites included or intended to be included in sites of nature conservation importance		
Are these effects significant negative, requiring compensation measures according to Article 6 (4) of the Habitats Directive		

Effects on the ecological status of water bodies	*Yes*	*No*
Does the project involve a new modification to the physical characteristics of a surface water body or alterations to the level of bodies of groundwater which deteriorate the status/potential of a water body or cause failure to achieve good water status/potential?		

16) Climate-resilience and climate mitigation

[Please refer to the corresponding section 4.7 of the Major Project application for reference]

Explain the main climate related risks, and how they are going to be addressed. If possible, use the Building Resilience Index. Explain the methodology applied. List the adaptation measures identified and how they are integrated into the project. Clarify if climate change resilience has been integrated into the EIA for the project.

VS

Indicate the main impacts on climate expected from the project, and the measures that will be implemented to avoid and/or minimise such impacts. Make a distinction between impacts from the construction, operation and decommissioning phases. Indicate the climate vulnerability of the project and what measures will be implemented to ensure its climate proofing.

VS 4

DEKRET
Nr. 186, datë 19.6.2025

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1 dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 34/2025, "Për ratifikimin e marrëveshjes së financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit Evropian, për programin operacional shumëvjeçar për punësimin e të rinjve, në favor të Republikës së Shqipërisë, për periudhën 2024–2027, në kuadër të Instrumentit të Asistencës së Paraanëtarësimit (IPA III)".

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

DEKRET
Nr. 192, datë 23.6.2025

PËR DHËNIE TË SHTETËSISË SHQIPTARE

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës "c", nenit 93 të Kushtetutës; neneve 8, 20 e në vijim, të ligjit nr. 113/2020, "Për shtetësinë", i ndryshuar, me propozim të ministrit të Brendshëm,

DEKRETOJ:

Neni 1

Dhënien e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tij, shtetasit:
1. Hidayet Yiğit Enver Ümit Manav

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

DEKRET
Nr. 193, datë 23.6.2025

PËR DHËNIE TË SHTETËSISË SHQIPTARE

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës "c", nenit 93 të Kushtetutës; neneve 8, 20 e në vijim, të ligjit nr. 113/2020, "Për shtetësinë", i ndryshuar, me propozim të ministrit të Brendshëm,

DEKRETOJ:

Neni 1

Dhënien e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tij, shtetasit:
1. Ahmed Abdullah Chyad Kobisi

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

PRESIDENT I REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË
Bajram Begaj

VENDIM
Nr. 351, datë 25.6.2025

PËR MIRATIMIN E TARIFËS SË REGJISTRIMIT TË ORGANEVE TË VLERËSIMIT TË KONFORMITETIT PËR SIGURINË KIBERNETIKE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3, të nenit 42, të ligjit nr. 25/2024, "Për sigurinë kibernetike", me propozimin e Kryeministrit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e tarifës së regjistrimit të organeve të vlerësimit të konformitetit për sigurinë kibernetike, në vlerën 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë.

2. Pagesa e tarifës së përcaktuar në pikën 1, të këtij vendimi, kryhet nga organet e vlerësimit të

konformitetit për sigurinë kibernetike 1 (një) herë në vit, brenda 3-mujorit të parë të vitit pasardhës.

3. Të ardhurat e realizuara derdhen 100% në buxhetin e shtetit, në përputhje me vendimin nr. 432, datë 28.6.2006, të Këshillit të Ministrave, "Për krijimin dhe administrimin e të ardhurave, që krijohen nga institucionet buxhetore".

4. Ngarkohet Autoriteti Kombëtar për Sigurinë Kibernetike për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

VENDIM
Nr. 352, datë 25.6.2025

PËR CAKTIMIN E ANËTARIT TË EKIPIT PËRZGJEDHËS PËR ZGJEDHJEN E KANDIDATËVE, ANËTARË TË KOMISIONIT KOMBËTAR RREGULLATOR TË SEKTORIT TË FURNIZIMIT ME UJË DHE LARGIMIT E PËRPUNIMIT TË UJËRAVE TË NDOTURA

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të shkronjës "b", të pikës 4, të nenit 4, të ligjit nr. 8102, datë 28.3.1996, "Për kuadrin rregullator të sektorit të furnizimit me ujë dhe largimit e përpunimit të ujërave të ndotura", të ndryshuar, me propozimin e Kryeministrit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Znj. Rovena Metoja caktohet anëtar i ekipit përzgjedhës për zgjedhjen e kandidatëve, anëtarë të Komisionit Kombëtar Rregullator të Sektorit të Furnizimit me Ujë dhe Largimit e Përpunimit të Ujërave të Ndotura.

2. Vendimi nr. 739, datë 4.12.2024, i Këshillit të Ministrave, "Për caktimin e anëtarit të ekipit përzgjedhës për zgjedhjen e kandidatëve, anëtarë të Komisionit Kombëtar Rregullator të Sektorit të Furnizimit me Ujë dhe Largimit e Përpunimit të Ujërave të Ndotura", shfuqizohet.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

VENDIM
Nr. 353, datë 25.6.2025

PËR MIRATIMIN E RREGULLAVE PËR SIGURIMIN E NDËRVEPRUESHMËRISË SË PAJISJEVE RADIO TË AUTOMJETEVE DHE MARRËSVE DIGJITALË TË KONSUMATORIT[1]

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të pikës 2, të nenit 153, të ligjit nr. 54/2024, "Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë", dhe të nenit 22, të ligjit nr. 97/2013, "Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, me propozimin e zëvendëskryeministrit dhe ministër i Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullave për sigurimin e ndërveprueshmërisë së pajisjeve radio të automjeteve dhe marrësve digjitalë të konsumatorit, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Zbatimi i rregullave, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi, nuk cenon zbatimin e kërkesave, të miratuara me vendimin nr. 378, datë 5.6.2019, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullit teknik për pajisjet radio, njohjen e ndërsjellë të vlerësimit të konformitetit të tyre dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara", të ndryshuar.

3. Ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Autoriteti i Medias Audiovizive për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

[1] Ky vendim është përafruar pjesërisht me direktivën (EU) 2018/1972, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 11 dhjetor 2018, "Për krijimin e Kodit Evropian të Komunikimeve Elektronike". Numri CELEX 32018L1972, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 321, datë 17.12.2018, f. 36-214.

RREGULLA
PËR SIGURIMIN E NDËRVEPRUESHMËRISË SË PAJISJEVE RADIO TË AUTOMJETEVE DHE MARRËSVE DIGJITALË TË KONSUMATORIT

Për sigurimin e ndërveprueshmërisë së pajisjeve radio të automjeteve dhe marrësve digjitalë të konsumatorit zbatohen kërkesat teknike, si më poshtë vijon:

1. Algoritmi i përbashkët "*scrambling*" dhe marrja e lirë e transmetimeve

Të gjitha pajisjet e konsumatorit, që hidhen në treg për shitje ose dhënie në përdorim, apo që bëhen të disponueshme në Republikën e Shqipërisë, me qëllim marrjen e sinjaleve televizive digjitale, përkatësisht, përmes transmetimit nëpërmjet rrjeteve tokësore, kabllore ose satelitore, duhet të jenë të afta për "*descrambling*" dhe:

a) të lejojnë ndarjen, dekodimin, mospërzierjen e sinjaleve digjitale, sipas një algoritmi të përbashkët evropian të ndarjes, kodimit, përzierjes së sinjaleve, që është miratuar si standard i harmonizuar i organizatave evropiane dhe ndërkombëtare të standardizimit, në përputhje me ligjin për standardizimin;

b) shfaqin sinjalet që transmetohen në mënyrë të qartë, me kusht që, në rast se një pajisje e tillë merret në përdorim, qiramarrësi respekton marrëveshjen përkatëse të qirasë.

1.1 Me "*scrambling*" nënkuptohet teknika e përpunimit të sinjalit, që përdoret për të ndryshuar sinjalin, pa e humbur përmbajtjen, që ai të duket i rastësishëm dhe që mund të deshifrohet në anën e marrësit, nëpërmjet procesit "*descrambling*".

2. Ndërveprueshmëria për pajisjet marrëse digjitale televizive

Çdo pajisje marrëse digjitale televizive me një ekran integral, me diagonale të dukshme më të madhe se 30 cm, që është hedhur në treg për shitje ose dhënie në përdorim kundrejt qirasë në Republikën e Shqipërisë, duhet të jetë e pajisur me të paktën një ndërfaqe të hapur të standardizuar ose në përputhje me një standard, të miratuar nga një organizatë standardizimi evropiane e njohur, apo në përputhje me një specifikim të gjerë industrial. Këto pajisje duhet të mundësojnë lidhjen e thjeshtë të pajisjeve fundore dhe të jenë në gjendje të kalojnë të gjitha elementet e sinjalit digjital përkatës, përfshirë informacionin në lidhje me shërbimet ndërvepruese, interaktive dhe shërbimet e aksesit të kushtëzuar.

3. Ndërveprueshmëria për marrësit radio të makinave

Çdo pajisje marrëse radiomarrëse, e integruar në një automjet të ri të kategorisë M, që bëhet i disponueshëm në territorin e Republikës së Shqipërisë për shitje ose dhënie me qira, nga data 1 korrik 2026, duhet të përmbajë një radiomarrës të aftë për marrjen dhe riprodhimin e shërbimeve radio të ofruara nëpërmjet transmetimit radio tokësore digjitale. Marrësit, që janë në përputhje me standardet e harmonizuara, të publikuar në Fletoren Zyrtare ose në Gazetën Zyrtare të Bashkimit Evropian, konsiderohen se janë në përputhje me kërkesat e këtyre standardeve ose pjesëve të tyre.

3.1. Automjeti i kategorisë M përcaktohet në Kodin Rrugor të Republikës së Shqipërisë.

4. Kërkesat sipas pikës 3, të këtyre rregullave, nuk i pengojnë marrësit radio të makinave në automjetet e reja të kategorisë M të mundësojnë marrjen dhe riprodhimin e shërbimeve radio të ofruara nga ofruesit e shërbimit audio/radio me rrjete tokësore analoge. Radiomarrësit e integruar në automjete do të sigurojnë marrjen e sinjalit radioanalog, për sa kohë shërbimi radiodigjital nuk është ofruar.

VENDIM
Nr. 354, datë 25.6.2025

PËR MIRATIMIN E NDËRTIMIT TË CENTRALIT GJENERUES TË ENERGJISË ELEKTRIKE FOTOVOLTAIKE DHE VEPRAVE NDIHMËSE, I CILI NUK ËSHTË OBJEKT KONCESIONI, NË FSHATIN TAÇ LARTË, BASHKIA KOLONJË, QARKU KORÇË, NGA SHOQËRIA "*FORTIS ENERGY AND CONSTRUCTION*" SHPK

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 1, të nenit 49, të ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike", të ndryshuar, me propozimin e zëvendëskryeministrit dhe ministër i Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e ndërtimit të centralit gjenerues të energjisë elektrike fotovoltaike dhe veprave ndihmëse, i cili nuk është objekt koncesioni dhe nuk përfiton nga masat mbështetëse, në fshatin Taç Lartë, Bashkia Kolonjë, qarku Korçë, nga shoqëria "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k., me elementet, si më poshtë vijon:

a) emri i aplikuesit: Shoqëria "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k.;

b) NIPT/NUIS: M11821012G;

c) tipi i centralit: fotovoltaik;

ç) kapaciteti i instaluar: 62 MW;

d) afati i pritshëm i vënies në punë dhe pajisja me leje ndërtimi: koha për ndërtimin, pajisjen me lejen e ndërtimit dhe vënien në operim të impiantit fotovoltaik do të jetë brenda 36 (tridhjetë e gjashtë) muajve nga hyrja në fuqi e këtij vendimi;

dh) vendndodhja e burimit gjenerues të energjisë: në fshatin Taç Lartë, Bashkia Kolonjë, qarku Korçë;

e) afati i operimit: 49 (dyzet e nëntë) vjet nga hyrja në fuqi e këtij vendimi;

ë) koordinatat e tokës dhe planvendosja sipas aneksit 1, që i bashkëlidhet këtij vendimi;

f) Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore kanë të drejtë të ushtrojnë mbikëqyrje të përgjithshme, me afate 3-mujore gjatë realizimit, vënies në punë dhe operimit, me synim që të verifikojnë se ecuria e punimeve, cilësia, konformiteti dhe operimi janë në përputhje me programin e përgjithshëm të realizimit dhe të dokumentacionit të projektit;

g) Shoqëria "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k., ka detyrimin që:

i. të paraqesë periodikisht (çdo tre muaj) pranë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore informacion për ecurinë e ndërtimit të centralit fotovoltaik;

ii. të respektojë kushtet e cituara në lejet, licencat dhe autorizimet paraprake mjedisore, lëshuar nga institucionet përgjegjëse kombëtare;

iii. të dorëzojë sigurimin e kontratës, në masën jo më pak se 5% të vlerës së investimit, përpara nënshkrimit të kontratës ndërmjet shoqërisë "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k., dhe ministrisë. Në këtë kontratë përcaktohen të drejtat dhe detyrimet e palëve për realizimin e këtij projekti, penalitetet, në rast mosrealizimi, si dhe çështje të tjera që lidhen me zbatimin e saj;

iv. t'i japë falas, në formë *royalty*, ministrisë përgjegjëse për energjinë sasinë e energjisë elektrike, në masën 2 (dy) % të sasisë vjetore të prodhimit të energjisë elektrike ose konvertimin e saj në vlerë monetare. Në rast konvertimi në vlerë monetare, shuma duhet të derdhet tërësisht në buxhetin e shtetit;

v. të përmbushë kërkesën, sipas rastit, që një pjesë e prodhimit të burimit gjenerues të energjisë t'i shitet furnizuesit publik, sipas legjislacionit në fuqi.

2. Ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe shoqëria "*Fortis Energy and Construction*" sh.p.k., për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

ANEKSI 1

KOORDINATAT NË KRRGJSH PËR *FORTIS ENERGY AND CONSTRUCTION* 62 MW					
Nr.	x	y	Nr.	x	y
1	559831.829	4465406.658	32	559202.203	4464340.519
2	559574.486	4464909.195	33	559253.081	4464377.144
3	559489.736	4464442.724	34	559252.736	4464415.753
4	559450.018	4463985.780	35	559198.199	4464445.936
5	559400.895	4463786.578	36	559128.034	4464497.927
6	559359.699	4463771.109	37	559056.036	4464553.687
7	559335.681	4463724.290	38	559017.011	4464569.688
8	559303.415	4463699.461	39	559080.026	4464639.079
9	559264.602	4463673.682	40	559109.603	4464647.657
10	559229.365	4463625.159	41	559142.588	4464685.724
11	559201.257	4463614.272	42	559184.567	4464739.045
12	559210.130	4463583.085	43	559268.961	4464780.246
13	559147.734	4463582.511	44	559233.282	4464862.118
14	559118.947	4463583.246	45	559200.940	4464902.994
15	559098.327	4463576.541	46	559122.638	4464981.327
16	558952.531	4463657.488	47	559091.586	4464994.996
17	558922.558	4463686.026	48	559225.885	4465350.528
18	558878.752	4463789.353	49	559203.428	4465409.179
19	558853.542	4463896.302	50	559150.297	4465467.619
20	558869.280	4463964.575	51	559195.081	4465521.972
21	558908.937	4464009.389	52	559175.531	4465561.213
22	558925.741	4464092.085	53	559113.689	4465525.265
23	558974.308	4464233.912	54	559062.031	4465609.439
24	558965.723	4464396.701	55	559076.325	4465616.876
25	559008.400	4464369.276	56	559205.683	4465553.177
26	559007.768	4464334.807	57	559267.760	4465488.218
27	559024.025	4464325.786	58	559323.179	4465471.961
28	559039.881	4464328.118	59	559378.429	4465494.290
29	559088.670	4464298.454	60	559508.947	4465485.866
30	559125.506	4464336.711	61	559603.727	4465439.978
31	559177.211	4464311.851			

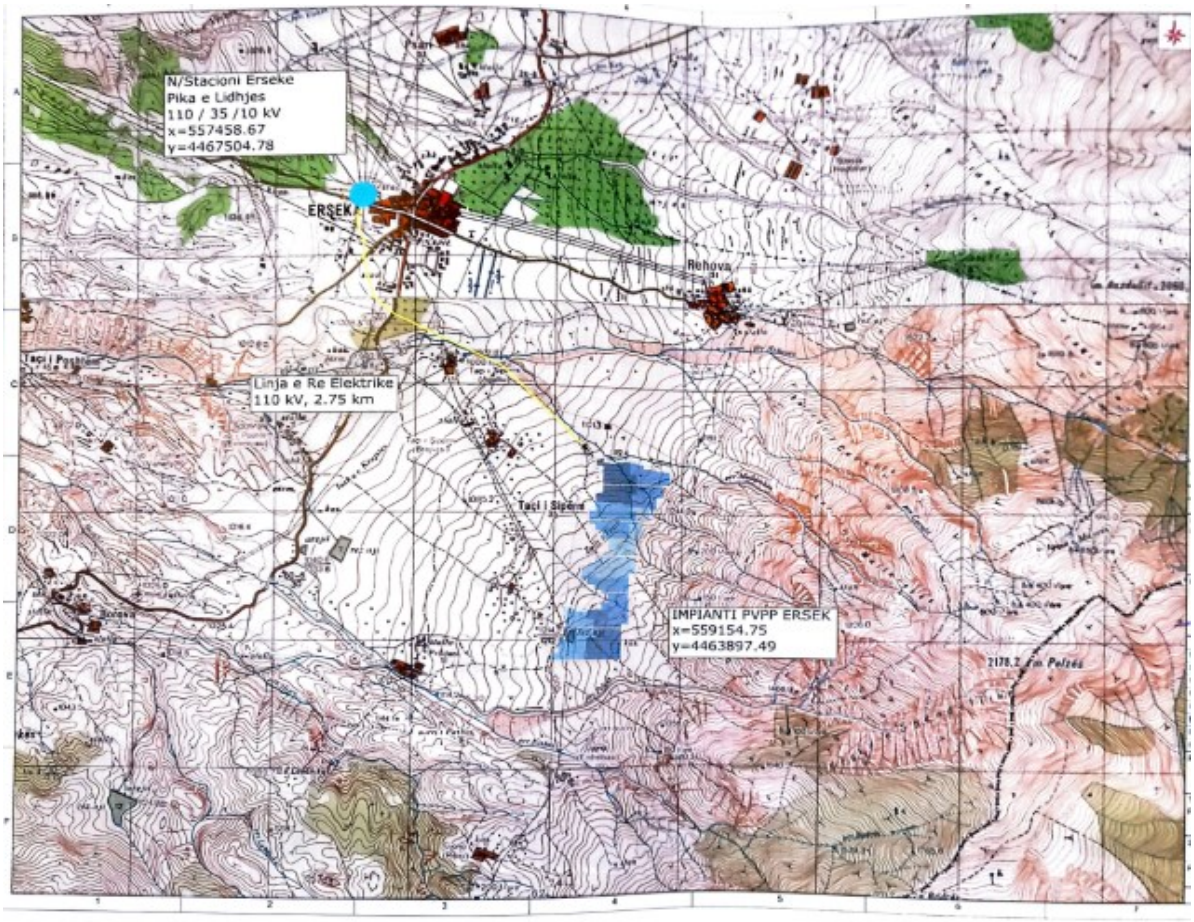

VENDIM
Nr. 355, datë 25.6.2025

PËR SHPRONËSIMIN, PËR INTERES PUBLIK, TË PRONARËVE TË PASURIVE TË PALUAJTSHME, PRONË PRIVATE, QË PREKEN NGA REALIZIMI I PROJEKTIT "RIKONSTRUKSIONI I RRUGËS 'ENGJËLL AGALLIU', NË LAGJEN '18 TETORI', BASHKIA DIMAL"

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 5, 20 e 21, të ligjit nr. 8561, datë 22.12.1999, "Për shpronësimet dhe marrjen në përdorim të përkohshëm të pasurisë, pronë private, për interes publik", të ndryshuar, me propozimin e zëvendëskryeministrit dhe ministër i Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Shpronësimin, për interes publik, të pronarëve të pasurive të paluajtshme, pronë private, që preken nga realizimi i projektit "Rikonstruksioni i rrugës 'Engjëll Agalliu', në lagjen '18 Tetori', Bashkia Dimal".

2. Shpronësimi bëhet në favor të Bashkisë Dimal.

3. Pronarët e pasurive të paluajtshme, pronë private, që shpronësohen, kompensohen në vlerë të plotë, sipas masës përkatëse, që paraqitet në tabelën që i bashkëlidhet këtij vendimi, për pasuritë e llojit "arë" dhe "truall", me një vlerë të përgjithshme prej 190 833 (njëqind e nëntëdhjetë mijë e tetëqind e tridhjetë e tre) lekësh.

4. Vlera e përgjithshme e shpronësimit prej 190 833 (njëqind e nëntëdhjetë mijë e tetëqind e tridhjetë e tre) lekësh përballohet nga buxheti i Bashkisë Dimal.

5. Vlera e shpenzimeve procedurale, në masën 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë, përballohet nga buxheti i Bashkisë Dimal.

6. Shpronësimi fillon menjëherë pas botimit të këtij vendimi në Fletoren Zyrtare dhe afati i përfundimit të shpronësimit është brenda 3 (tre) muajve nga data e hyrjes në fuqi të tij.

7. Pronarët e pasurive të paluajtshme, pronë private, të pasqyruar në tabelën bashkëlidhur këtij vendimi, kompensohen, për efekt shpronësimi, pasi të kenë paraqitur dokumentacionin justifikues për likuidim, pranë Bashkisë Dimal.

8. Bashkia Dimal kryen procedurat për likuidimin e pronarëve të shpronësuar, sipas përcaktimeve të bëra në këtë vendim.

9. Afati i fillimit dhe i përfundimit të punimeve është në përputhje me afatet e parashikuara nga Bashkia Dimal.

10. Agjencia Shtetërore e Kadastrës, Drejtoria Vendore Berat dhe Drejtoria Vendore Kuçovë, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga data e miratimit të këtij vendimi, nis procedurat për hedhjen e gjurmës së projektit mbi hartën kadastrale, sipas planimetrisë së shpronësimit të miratuar, dhe regjistron aktin e kalimit të pronësisë, në favor të Bashkisë Dimal, për pasuritë e shpronësuara, sipas këtij vendimi.

11. Agjencia Shtetërore e Kadastrës pezullon të gjitha transaksionet me pasuritë e shpronësuara deri në momentin e realizimit të procesit të hedhjes së gjurmës së projektit mbi hartën kadastrale dhe regjistron aktin e kalimit të pronësisë në favor të Bashkisë Dimal, për pasuritë e shpronësuara, sipas këtij vendimi.

12. Ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Bashkia Dimal, Agjencia Shtetërore e Kadastrës, Drejtoria Vendore Berat dhe Drejtoria Vendore Kuçovë, Agjencia Shtetërore për Shpronësimin, si dhe Drejtoria e Administrimit dhe e Mbrojtjes së Tokës pranë Këshillit të Qarkut Berat për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

LISTA EMËRORE E PRONARËVE, PASURITË E PALUAJTSHME PRONË PRIVATE E TË CILËVE SHPRONËSOHEN, PËR INTERES PUBLIK, PËR REALIZIMIN E PROJEKTIT "RIKONSTRUKSIONI I RRUGËS 'ENGJËLL AGALLIU', NË LAGJEN, '18 TETORI', BASHKIA DIMAL"

NR.	PRONARI			TË DHËNAT KADASTRALE (SIPAS KARTELËS SË PASURISË)										VLERESIMET PER SHPRONESIM							SHËNIME (Kufizime hipotekore, barrë mbi pasurinë etj.)
														"ARË"			"TRUALL"			VLERA TOTALE (lekë)	
	Emri	Atësia	Mbiemri	Fshati ose qyteti	Zona kadastrale	Nr. i pasurisë	Lloji i pasurisë	Sipërfaqja totale	"Arë" (m2)	"Truall" (m2)	"Ndërtesë" (m2)	Volumi	Faqe	Sipërfaqja (m2)	Çmimi (lekë/m2)	Vlera (lekë)	Sipërfaqja (m2)	Çmimi (lekë/m2)	Vlera (lekë)		
1	Kleanthi	Xhelal	Daulle	Urë Vajgurore	3561	1238/55	Arë	1320	1320			8	192	24.7	311	7682				7682	Konfirmuar nga ASHK-ja
2	Loni	Vasil	Daka	Urë Vajgurore	3561	1238/85	Arë	850	850			10	181	68	311	21148				21148	Konfirmuar nga ASHK-ja
3	Vasillaq	Vangjel	Strora	Urë Vajgurore	3561	1238/66	Arë+truall	397	197	200	140	9	21	43	311	13373				13373	Konfirmuar nga ASHK-ja
	Olgerta	Nuri	Strora																		Konfirmuar nga ASHK-ja
4	Pandeli	Miti	Cinari	Urë Vajgurore	3561	1238/22	Arë	990	990			1	150	85	311	26342				26342	Konfirmuar nga ASHK-ja
5	Hektor	Nuri	Agalliu	Urë Vajgurore	3561	1238/47	Arë	362.7	202.7	160	104.1	8	181	45	311	13995				13995	Konfirmuar nga ASHK-ja
	Aferdita	Nuri	Salillari																		
6	Dhimiter	Dine	Qevani	Urë Vajgurore	3561	1238/54	Arë	480	480			8	191	29	311	9019				9019	Konfirmuar nga ASHK-ja
7	Arqile	Lipi	Larushi	Ure Vajgurore	3682	1/508	Truall	300		300		6	224				27.4	2375	65075	65075	Konfirmuar nga ASHK-ja
	Koli	Lipi	Larushi																		
	Antoneta	Lipi	Mjeshtri																		
	Fotini	Lipi	Larushi																		
	Katerina	Koli	Larushi																		
	Ngjelina	Lipi	Tutulani																		
	Stasini	Lipi	Semani																		
	Staverlina	Lipi	Agalliu																		
8	Arqile	Lipi	Larushi	Ure Vajgurore	3682	1/509	Truall	300		300		6	225				14.4	2375	34200	34200	Konfirmuar nga ASHK-ja
	Koli	Lipi	Larushi																		
	Antoneta	Lipi	Larushi																		
	Fotini	Lipi	Ferro																		
	Katerina	Koli	Larushi																		
	Ngjelina	Lipi	Tutulani																		
	Stasini	Lipi	Semani																		
	Staverlina	Lipi	Agalliu																		
	VLERA TOTALE															91558			99275	**190833**	

VENDIM
Nr. 356, datë 25.6.2025

PËR NJË SHTESË NË VENDIMIN NR. 718, DATË 29.10.2004, TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, "PËR LISTËN E PERSONAVE TË SHPALLUR SI FINANCUES TË TERRORIZMIT", TË NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 5, pika 1, 14, pika 1, 18, pika 1, e 25, pika 1, të ligjit nr. 157/2013, "Për masat kundër financimit të terrorizmit", të ndryshuar, me propozimin e ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

Në listën e personave të shpallur sipas rezolutave të Këshillit të Sigurimit ("Lista e OKB-së"), që i bashkëlidhet vendimit nr. 718, datë 29.10.2004, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, bëhet kjo shtesë:

Në listën e shkronjës "C", të titulluar "Lista e individëve anëtarë ose bashkëpunëtorë me organizatat ISIL (*Da'esh*) dhe *Al-Qaida*", shtohet një individ, i renditur në shkronjën "a", sipas shtesës që i bashkëlidhet këtij vendimi, në listën e konsoliduar të Këshillit të Sigurimit të OKB-së, për personat që janë anëtarë, bashkëpunëtorë apo financues të organizatave ISIL (*Da'esh*) dhe *Al-Qaida*.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

PËRDITËSIMI NË LISTËN E PERSONAVE TË SHPALLUR SI FINANCUES TË TERRORIZMIT SIPAS REZOLUTAVE TË KËSHILLIT TË SIGURIMIT TË OKB-së ("LISTA E OKB-së")
C. LISTA E INDIVIDËVE ANËTARË OSE BASHKËPUNËTORË ME ORGANIZATAT ISIL (*Da'esh*) dhe *Al-QAIDA*
a) Shtim në "Listën e individëve anëtarë ose bashkëpunëtorë me organizatat ISIL (*Da'esh*) dhe *Al-Qaida*";

1. *ABUBAKAR SWALLEH*

Shënim. Gjenealitetet e tjera për personin, emri i të cilit është radhitur më sipër, mbahen në Agjencinë e Inteligjencës Financiare.

VENDIM
Nr. 357, datë 25.6.2025

PËR MIRATIMIN E LISTËS SË ISH-NDËRMARRJEVE BUJQËSORE, SIPAS VITIT TË KRIJIMIT TË TYRE DHE TERRITORIT TË USHTRIMIT TË AKTIVITETIT

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 1, të nenit 9, të ligjit nr. 7/2025, "Për njohjen e periudhave të punësimit në institucionet shtetërore, në ish-ndërmarrjet shtetërore, në ish-ndërmarrjet bujqësore dhe në ish-kooperativat bujqësore, për efekt pensioni në sistemin e sigurimeve shoqërore", me propozimin e ministrit të Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit dhe të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e listës së ish-ndërmarrjeve bujqësore, sipas vitit të krijimit të tyre dhe territorit të ushtrimit të aktivitetit, sipas tabelës nr. 1, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohet Instituti i Sigurimeve Shoqërore për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Belinda Balluku

Tabela nr. 1

Nr.	Qarku	Ish-Ndërmarrjet Bujqësore para vitit 1991	Viti	Njësia Administrative	Fshati
1	Berat	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Thoma Bello" **Berat**	1946	Njësia Administrative Velabisht	Bilçë, Drobonik, Bardhaj i Ri, Malinat
	Berat		1987	Njësia Administrative Vërtop	Vërtop, Vodicë
	Berat		1962	Njësia Administrative Poshnje	Poshnje, Agim
	Berat		1961	Bashkia Berat	Sektori i Ullishtes, Uzdovë
2	Berat	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Partizani", Kuçovë	1950	Njësia Administrative Perond	Rreth Tapi, Polovinë
3	Berat	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "5 Shtatori", Skrapar	1961	Njësia Administrative Qendër Skrapar	Çerenisht, Sharovë, Munushtir
	Berat		1964	Njësia Administrative Bogovë	Kakruk
	Berat		1962	Bashkia Çorovodë	Sektor
4	Dibër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Peshkopi	1960	Njësia Administrative Tomin	Pilafe, Zdojan, Brezhdan, Çetushë, Dohoshisht, Selane, Shimçan, Bahute
	Dibër		1962	Njësia Administrative Melan	Trepçë, Grevë, Begjunec, Pjeçë, Tren
	Dibër		1965	Njësia Administrative Maqellarë	Dovolan, Pesjak, Erebar, Maqellarë
	Dibër		1967	Njësia Administrative Kastriot	Kukaj, Brest i Sipërm, Brest i Poshtëm; Kandër, Fushë-Kastriot, Kishavec, Vakuf, Borovian, Deshat
	Dibër		1974	Njësia Administrative Fushë-Çidhen	Laçe, Blliçe
	Dibër		1961	Njësia Administrative Sllovë	Sllovë, Venishtë, Sllatin, Shumbat
	Dibër		1966	Njësia Administrative Muhur	Vajmëdhe, Rreth Kal
	Dibër		1976	Njësia Administrative Arras	Arras, Sinë e Epërme, Sinë e Poshtme
5	Dibër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Bulqizë	1960		Vajkal, Dragu, Fushë-Bulqizë
6	Dibër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Burrel	1958	Njësia Administrative Koms	Burrel, Zall Shoshaj
7	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore	1972	Bashkia Durrës	Spitallë
8	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Spitallë	1972	Bashkia Durrës	Spitallë, Fllakë, Rinia
9	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Stacioni Zoteknik	1958	Njësia Administrative Rrashbul	Stacioni Zooeteknik Xhafzotaj
10	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Sukthi	1947	Njësia Administrative Sukth	Sukth i Ri, Vadardhë
11	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Hamallaj	1963	Njësia Administrative Sukth	Hamallaj, Perlat
12	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Rrushkull	1968	Njësia Administrative Rrushkul	Rrushkull, Kull
13	Durrës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kruja	1957	Bashkia Krujë	Barkanesh
	Durrës		1957	Njësia Administrative Thumanë	Derven
	Durrës		1961	Njësia Administrative Fushë-Krujë	Halil (Zgërdhesh)
14	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Elbasan	1968		Sektorët Bejlerbej, Manas, Karroq, Harmas, Zaranike, Mozge dhe Syrja Dylgjeri
	Elbasan		1976	Njësia Administrative Papër	Lugaj, Ullishtas, Jatesh dhe Balldre
	Elbasan		1964	Njësia Administrative Shushicë	Vreshtas
	Elbasan		1964	Njësia Administrative Bradashesh	Gurabardh
15	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Cërrik	1964	Bashkia Cërrik	Qyteti Cërrik
	Elbasan		1964	Njësia Administrative Shalës	Kodras, Xherie dhe Xibrakë
16	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Belsh	1967	Bashkia Belsh	Dushk dhe Çepe
	Elbasan		1967	Njësia Administrative Fierzë	Çërragë, Fierzë, Hardhia e Butë dhe Kosovë Madhe
	Elbasan		1967	Njësia Administrative Kajan	Lisaj, Dragot-Fermë
17	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Librazhd	1966	Njësia Administrative Qendër	Librazhd Qendër
18	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Peqin	1961	Bashkia Peqin	qyteti Peqin
	Elbasan		1961	Njësia Administrative Gjoçaj	Bardhas, Blinas
	Elbasan		1961	Njësia Administrative Pajovë	Lazarenjë dhe Bishqem Leqit
19	Elbasan	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Gramsh	1962	Njësia Administrative Pishaj	Pishaj, Kocaj, Çekin, Ceruje, Qerret
	Elbasan		1962	Njësia Administrative Kodovjat	Bersnik i Poshtëm dhe Bersnik i Sipërm
20	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Fier	1955	Njësia Administrative Topojë	Seman i Ri
	Fier		1955	Njësia Administrative Qendër	Sheq dhe Çlirim
	Fier		1955	Njësia Administrtive Mbrostar Ura	Mbrostar
	Fier		1955	Njësia Administrative Portëz	Portëz dhe Mbyet
21	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Grecalli	1983	Njësia Administrative Qendër	Grecalli, Mujalli, Daullas, Afrim, Afrim i Ri, Vadhizë, Zhupan, Drizë
	Fier		1983	Njësia Administrative Portëz	Mbyet
	Fier		1983	Bashkia Fier	lagjen Mbrostar - Ferko dhe Çeligrad
22	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Libofshë	1961	Njësia Administrative Libofshë	Libofshë, Hadaj, Metaj
23	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Povelçë	1955	Njësia Administrative Topojë	Sheq-Marinas
	Fier		1962	Njësia Adminsitrative Dërmenas	Povelçë dhe Darëzezë
24	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Levan	1953	Njësia Adminsitrative Levan	Levan, Shtyllas, Peshtan i Vogël, Peshtan i Madh
25	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore	1963	Njësia Administrative Portëz	Portëz
	Fier		1966	Bashkia Patos	Dukas, Banaj, Kuqar, Margëlliç, Rerëz, Rusinjë
26	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Roskovec	1963	Bashkia Roskovec	fshati Jagodimë dhe Roskovec qytet
	Fier		1963	Bashkia Patos	fshati Griz; Ndërmarrja Bujqësore Patos
	Fier		1963	Njësia Administrative Portëz	Portëz
27	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Savër	1965	Bashkia Lushnjë	Saver
	Fier		1963	Njësia Administrative Kolonjë	Kolonjë
	Fier		1953	Njësia Administrative Krutje	Gjazë
28	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "29 Nëntori"	1953	Njësia Administrative Golem	Plug
29	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Grabjan	1965	Njësia Adminitrative Grabjan	Grabjan
	Fier		1967	Njësia Administrative Gradishtë	Gradishtë
30	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Tërbuf	1959	Njësia Administrative Tërbuf	Tërbuf, Sulzotaj
31	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore Dushk	1965	Njësia Administrative Dushk	Dushk, Gramsh, Zhamë
32	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore Lushnjë	1972	Bashkia Lushnjë	Sektori Qendër
33	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Rremas	1956	Njësia Administrative Rremas	Karavasta e Re (Bedat)
34	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "29 Nëntori"	1953	Njësia Administrative Golem	Plug, QTTB Lushnjë
35	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Lushnja"	1963	Njësia Administrative Nr. 4	Saravë
36	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Frutore Lushnjë"	1972	Bashkia Lushnjë	Sektori Qendër
37	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Gjazë"	1953	Njësia Administrative Kolonjë	Kolonjë (sektor), Rrapëz (sektor)
	Fier		1953	Njësia Administrative Krutje	Gjazë
	Fier		1966	Njësia Administrative Nr. 5	Savër
38	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Grabian"	1958	Njësia Administrative Grabian	Grabian, Gradishtë (Ferras)
39	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Frutore Dushk"	1965	Njësia Administrative Dushk	Dushk i Madh (sektor), Zhamë (sektor), Thanasaj
40	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Tërbuf (Çermë)"	1957	Njësia Administrative Tërbuf	Tërbuf (Çermë) (sektor), Sulzotaj (sektor)
41	Fier	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Remas"	1956	Njësia Administrative Remas	Karavasta e Re

42	Gjirokastër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Musa Asqeriu"	1963	Njësia Administrative Lunxhëri	Valare
	Gjirokastër		1963	Njësia Administrative Antigonë	Arshi Lëngo
	Gjirokastër		1990	Njësia Administrative Qendër Libohovë	Drino, Bulo
43	Korçë	Ish-Ndërmarrja e Rritjes së Gjedhit	1965	Bashkia Maliq	Maliq, Kolanec, Gocë, Gjyras, Bickë
	Korçë		1953	Njësia Administrative Libonik	Vloçisht, Symiz, Vashtmi
44	Korçë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Maliq	1972	Njësia Administrative Libonik	Libonik, Drithas, Pocestë, Klocë
	Korçë		1975	Bashkia Maliq	Plovisht
	Korçë		1968	Njësia Administrative Pirg	Zvirinë, Velitërnë, Sovjan
	Korçë		1974	Njësia Administrative Pojan	Plasë, Zëmblak, Burimas, Pendavinj, Tërovë, Rov, Orman-Pojan, Rëmbec
	Korçë		1957	Njësia Administrative Vreshtas	Vreshtas, Sheqeras, Bregas
45	Korçë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kolonjë	1959	Njësia Administrative Çlirim	Çlirim
	Korçë		1959	Njësia Administrative Mollas	Mollas
	Korçë		1959	Njësia Administrative Leskovik	Leskovik
	Korçë		1959	Njësia Administrative Ersekë	qyteti Ersekë
46	Korçë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Bilisht	1957	Bashkia Bilisht	qyteti Bilisht
47	Korçë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Pogradec	1960	Njësia Administrative Buçimas	Gurras
	Korçë		1977	Njësia Administrative Dardhas	Stropckë
	Korçë		1969	Njësia Administrative Çërravë	Grabovicë, Blacë
	Korçë		1966	Bashkia Pogradec	qyteti Pogradec
48	Kukës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kukës	1958	Bashkia Kukës	lagjet Gostil, Shtrazë, Bozhe
49	Kukës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Has	1965	Bashkia Has	qyteti Krumë, fshatrat Plane, Cahan, Vranisht, Plani Pates
50	Kukës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Fajza	1985	Njësia Administrative Fajza	Fajza, Vranisht
51	Kukës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Koj	1966	Bashkia Tropojë	Bajram Curri, fshatrat Margegaj, L. Paqes, Jaho Salih, F. Lumi, Rrez Mali, Llugaj, Luzh, Begaj, Sopot, Dojan, Bujan, Rosuj, Gri
52	Kukës	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Fierzë	1986	Njësia Administrative Fierzë	Fierzë, Dushaj, Selimaj, Lekurtaj, Gri, Leniq, qyteti Kam, fshati Kam
53	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kurbin	1963	Njësia Administrative Laç	Sanxhak
	Lezhë		1968	Njësia Administrative Mamurras	Zhejë
	Lezhë		1969	Njësia Administrative Fushë-Kuqe	Fushë-Kuqe
54	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Mamurras	1967	Njësia Administrative Mamurras	Fushë-Mamurras, Adriatik
55	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore 1	1967	Njësia Administrative Mamurras	qyteti Mamurras
56	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Frutore 2	1967	Njësia Administrative Mamurras	Zhejë
57	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Lezhë	1968	Njësia Administrative Shënkoll	Shënkoll, Rilë
	Lezhë		1966	Njësia Administrative Zejmen	Tresh
	Lezhë		1975	Njësia Administrative Balldren	Sektori Qendër, Balldren
	Lezhë		1969	Njësia Administrative Dajç	Gjadër
58	Lezhë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Tarazh	1966	Njësia Administrative Rrëshen	Tarazh, Fushë-Lumth, Kodër Rrëshen, Jezull, Sheshaj
59	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Bushat	1983	Njësia Administrative Bushat	Fshati i Ri, Rranxa
60	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Shkodër	1967	Bashkia Shkodër	lagjet Qaf-Hardhi, Ajasem, Baçallëk
	Shkodër	**"Perlat Rexhepi"**	1972	Njësia Administrative Rrethinat	Shtoj i Ri, Hot i Ri, Grudë e Re, Guci e Re, Bleran, Zues
	Shkodër		1964	Njësia Administrative Kastrat	Aliaj-Premaj
61	Shkodër	Ish - Stacioni i Misrit dhe Orizit	1978	Njësia Administrative Rrethinat	Dobraç, Golem
62	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Bërdicë	1986	Njësia Administrative Bërdicë	Bërdicë e Madhe, Bërdicë e Sipërme, Bërdicë e Poshtme
63	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Oblikë	1967	Njësia Administrative Ana e Malit	Oblikë e Sipërme
64	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Velipojë	1978	Njësia Administrative Velipojë	Pulaj-plazh, Reç i Ri, Ças, Reç i Vjetër (pjesërisht)
65	Shkodër	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Pukë	1968	Bashkia Pukë	qyteti
	Shkodër		1968	Njësia Administrative Qerret	Qerret, Luf
66	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Gjergj Dimitrov"	1957	Njësia Administrative Farkë	Selitë, Sauk, Mjull-Bathore, Lundër, Farkë e Vogël, Farkë e Madhe, Shkozë, Sharrë, Njësia Administrative Vaqarr, Sharrë
67	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "17 Nëntori"	1958	Bashkia Kamëz	Hallias, Babrru, Paskuqan
	Tiranë		1975	Bashkia Tiranë	Hallias
	Tiranë		1970	Njësa Administrative Kashar	Mëzes, Yzberisht, Yrshek, Katund i Ri, Kashar-Kodër;
	Tiranë		1977	Njësia Administrative Bërxullë	(pjesërisht) me fshatrat Bërxull, Domje
68	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Ylli i Kuq"	1946	Bashkia Kamëz	qyteti Kamëz, fshatrat Laknas, Valias, Frutikultura, Bathore
	Tiranë		1969	Njësia Administrative Zall-Herr	Çekreza, Tapiza, Dritasi, Radhesh, Qinam, Kallmet
	Tiranë		1977	Njësia Administrative Bërxullë	Bërxull, Bërxull Kodër, Domje
69	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Vora	1961	Bashkia Vorë	qyteti Vorë, fshatrat Muçaj, Gërdec, Marikaj, Marqinet, Kuç, Gjokaj; (Kashar, Bërxullë), Picar, Gjokaj, K. Vorë, Mucaj, Marqinet, Shargë, Marikaj, Marqinet.
70	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Kurora"	1979	Njësia Administrative Vaqarr	Damjan, Fortuzaj
71	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Frutore Laprakë"	1970	Njësia Bashkiake 11	Laprakë, Mëzëz dhe Yzberisht
	Tiranë		1970	Njësia Administrative Kashar	Mëzëz dhe Yzberisht, Kodër Kamëz
72	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kavajë	1969	Bashkia Kavajë	Shtodher dhe Kavajë
73	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Ylli i Kuq"	1946	Bashkia Kavajë	Golem
74	Tiranë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore "Gosë"	1953	Bashkia Rrogozhinë	Gosë e Madhe, Gosë e Vogël, Kalush, Kërçukaj, Vilë Bashtove, Ballaj, Vilë-Ballaj
75	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Ullishte	1961	Bashkia Vlorë	lagjet Qendër, Pus Mezin, Uji i Ftohtë, Sektori Jonufra e 1-rë
76	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Orikum	1969	Bashkia Orikum	Radhimë
77	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Qendër	1971	Njësia Administrative Qendër	Babicë e Madhe, Babicë e Vogël
78	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Xhyerin	1971	Njësia Administrative Qendër	Xhyerin
79	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Fitore	1942	Njësia Administrative Novoselë	Fitore
80	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Akërni	1943	Njësia Administrative Novoselë	Akërni
81	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Ksamil	1972	Bashkia Sarandë	Ksamil
82	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Vurgu	1958	Bashkia Sarandë	Metoq, Çukë
83	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Vrinë	1957	Njësia Administrative Xarë	Vrinë, Mursi, Xarë, Shkallë
	Vlorë		1957	Bashkia Konispol	Çiflik
84	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Lukovë	1957	Njësia Administrative Lukovë	Lukovë, Piqeras, Qazim Pali
85	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Përparim	1964	Njësia Administrative Lukovë	Shën Vasil, Nivicë
86	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Selenicë	1945	Bashkia Selenicë	Selenicë
87	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Vllahinë	1968	Njësia Administrative Vllahinë	Vllahinë
88	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Petë	1968	Njësia Administrative Vllahinë	Petë
89	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Lubonjë	1945	Njësia Administrative Armen	Lubonjë
90	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Picar	1973	Njësia Administrative Armen	Picar
91	Vlorë	Ish-Ndërmarrja Bujqësore Kotë	1961	Njësia Administrative Kotë	Kotë (Masiv i Madh, Buallamë)

UDHËZIM I PËRBASHKËT
Nr. 266, datë 20.6.2025

PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË UDHËZIMIN NR. 20, DATË 1.9.2023, "PËR PËRCAKTIMIN E MËNYRËS DHE PROCEDURËS SË PUNËSIMIT ME PRIORITET TË MJEKËVE QË PËRFITOJNË TRAJTIM TË VEÇANTË NË INSTITUCIONET SHËNDETËSORE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË"

Në mbështetje të nenit 102, pika 4 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6, të ligjit nr. 60/2023, "Për trajtimin e veçantë të studentëve që ndjekin programin e integruar të studimit të ciklit të dytë 'Mjekësi e përgjithshme' në institucionet publike të arsimit të lartë", i ndryshuar,

UDHËZOJMË:

Në udhëzimin nr. 20, datë 1.9. 2023, "Për përcaktimin e mënyrës dhe procedurës së punësimit me prioritet të mjekëve që përfitojnë trajtim të veçantë në institucionet shëndetësore në Republikën e Shqipërisë", bëhen këto shtesa dhe ndryshime:

a) në shkronjën "b", të pikës 1, të nenit 2, togfjalëshi "pajisjen me lejen e ushtrimit të profesionit të mjekut, bazuar në dispozitat ligjore në fuqi" zëvendësohet me togfjalëshin "pajisjen me licencën e ushtrimit të profesionit të mjekut, brenda 10 ditë pune nga përfundimi me sukses i provimit të shtetit";

b) shkronja "b", e pikës 2, të nenit 2, ndryshon si vijon:

"b) organizon procedurën për njoftimin për vendet e lira të punës dhe punësimin e këtyre mjekëve, sipas nevojave të sistemit shëndetësor si vijon:

i. publikon vendet vakante për mjek të përgjithshëm në faqen *web* të ministrisë;

ii. thërret mjekët për përzgjedhjen e vendit vakant, sipas renditjes me pikë, mbi bazën e notës mesatare të përfundimit të studimeve;

c) shkronja "c", e pikës 2, të nenit 2, ndryshon si vijon:

"c) nxjerr aktin e emërimit të mjekut, dërgon kopje të diplomës me suplementin, si dhe licenca për ushtrimin e profesionit, të njehsuar, nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale në institucionin shëndetësor ku punësohet, për t'u administruar në dosjen personale të mjekut, sipas dispozitave ligjore në fuqi".

d) Në nenin 3, togfjalëshi "vendlindjen /vendbanimin", shfuqizohet.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I SHËNDETËSISË DHE MBROJTJES SOCIALE
Albana Koçiu

MINISTËR I ARSIMIT DHE SPORTIT
Ogerta Manastirliu

URDHËR
Nr. 608, datë 19.6.2025

PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ SËMUNDJES SË LISË SË DHENVE DHE DHIVE TË SHFAQUR NË SHTETIN E TURQISË

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës, pikës 1, të nenit 43, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, "Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë, të të gjitha kafshëve të gjalla të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi nga i gjithë shteti i Turqisë.

2. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht brenda 24 orëve Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi.

3. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve të informojë të gjithë subjektet

importuese të kafshëve të gjalla të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi për hyrjen në fuqi të këtij urdhri.

4. Ky urdhër nuk zbatohet për ngarkesat e certifikuara para datës së hyrjes në fuqi të këtij urdhri.

5. Urdhri nr. 483, datë 20.5.2025, "Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së lisë së dhenve dhe dhive të shfaqur në shtetin e Turqisë", shfuqizohet.

6. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË
DHE ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 609, datë 19.6.2025

PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ SËMUNDJES SË LISË SË DHENVE DHE DHIVE TË SHFAQUR NË SHTETIN E RUMANISË

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës dhe pikës 1, të nenit 43, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, "Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit dhe tranzitimit për në territorin e Republikës së Shqipërisë, të të gjitha kafshëve të gjalla të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi nga i gjithë shteti i Rumanisë.

2. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht brenda 24 orëve Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi.

3. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve të informojë të gjithë subjektet importuese të kafshëve të gjalla të llojit dhen dhe dhi, materialit biologjik, leshit dhe lëkurës së kafshëve të llojit dhen dhe dhi për hyrjen në fuqi të këtij urdhri.

4. Ky urdhër nuk zbatohet për ngarkesat e certifikuara para datës së hyrjes në fuqi të këtij urdhri.

5. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË
DHE ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

URDHËR
Nr. 611, datë 20.6.2025

PËR DISA MASA MBROJTËSE NDAJ SËMUNDJES SË AFTËS EPIZOOTIKE TË SHFAQUR NË SHTETIN E TURQISË

Mbështetur në nenin 102, pika 4 e Kushtetutës, nenit 43, të ligjit nr. 10465, datë 29.9.2011, "Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Ndalimin e importit, tranzitimit nga i gjithë territori i Republikës së Turqisë në territorin e Republikës së Shqipërisë:

a) të gjitha kafshëve të gjalla të llojit ruminantë dhe derra;

b) të materialit biologjik të pashoqëruar me test diagnostik PCR të rezultuar negativ, e bashkëlidhur

certifikata shëndetësore veterinare, të kryer 21 ditë para mbledhjes së tyre;

c) mishin e freskët;

ç) produktet e mishit të patrajtuara me të paktën me një temperaturë prej 70°C, për 30 minuta;

d) qumështin dhe produktet e qumështit të patrajtuara termikisht me një temperaturë minimale prej 72°C për 15 sekonda (temperaturë e lartë – kohë e shkurtër pasterizimi (HTST) e aplikuar 2 herë) ose çdo trajtim tjetër ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike;

dh) leshit, qimeve, lëkurëve dhe lëkurëve të papërpunuara të patrajtuara ose të papërpunuara ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike;

e) ushqimit me përmbajtje proteinike dhe ushqimi i kafshëve ruminantë dhe derra të patrajtuar termikisht ku nuk vërtetohet shkatërrimi i virusit të aftës epizootike.

2. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të informojë rregullisht brenda 24 orëve Autoritetin Kombëtar të Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit për çdo ngarkesë të kafshëve të gjalla të llojit ruminantë dhe derra, materialit biologjik, embrioneve, mishin e freskët, produktet dhe nënprodukteve të tyre, qumështin, produktet e qumështit, ushqimit me përmbajtje proteinike, leshit, qimeve, lëkurëve dhe lëkurëve të patrajtuara dhe të papërpunuara dhe të ushqimit të kafshëve ruminantë dhe derra.

3. Urdhri nr. 519, datë 26.5.2025, "Për disa masa mbrojtëse ndaj sëmundjes së aftës epizootike të shfaqur në shtetin e Turqisë", shfuqizohet.

4. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit në Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit dhe Autoriteti Kombëtar i Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Bimëve.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË
DHE ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

NJOFTIM
Nr. 8847, datë 23.6.2025

PËR HYRJEN NË FUQI TË NJË MARRËVESHJEJE NDËRKOMBËTARE

"Marrëveshja ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës Federative të Brazilit për Shërbimet Ajrore", nënshkruar më 4.11.2015, hyrë në fuqi më 12.6.2025.

SEKRETAR I PËRGJITHSHËM
I MINISTRISË
PËR EVROPËN DHE PUNËT
E JASHTME
Armand Skapi

KËRKESË
Nr. 107/20, datë 26.6.2025

PËR SHPRONËSIM PUBLIK

Agjencia Shtetërore për Shpronësimin shpall kërkesën, "Për shpronësimin për interes publik, të pronarëve të pasurive të paluajtshme, pronë private, që preken nga realizimi i projektit 'Restaurimi dhe rikualifikimi urban i zonës perspektive TID, me vendndodhje në parkun arkeologjik Durrës, me zhvillues Bashkia Durrës'".

Subjekti kërkues i këtij projekti është Bashkia Durrës.

Me anë të këtij publikimi kërkojmë të vëmë në dijeni personat e prekur nga ky shpronësim, për pasuritë e paluajtshme, pronë private, të cilët do të kompensohen sipas vlerësimit paraprak të llogaritur për pasuritë e llojit "truall", bazuar në vendimin nr. 89, datë 3.2.2016, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e hartës së vlerës së tokës në Republikën e Shqipërisë", si dhe bazuar në vendimin nr. 138, datë 23.2.2000, "Për kriteret teknike të vlerësimit dhe të përllogaritjes së masës së shpërblimit të pasurive, pronë private, që shpronësohen, të pasurive që zhvlerësohen dhe të të drejtave të personave të tretë, për interes publik", i ndryshuar, për pasuritë e llojit "ndërtesë banimi ose jobanimi", sipas tabelës paraprake bashkëlidhur.

Personat që preken nga ky projekt, të cilët kanë emrin në tabelën e publikuar, dhe personat të cilët preken por nuk figurojnë në këto lista, jo më vonë se 15 (pesëmbëdhjetë) ditë nga publikimi në Fletoren Zyrtare, kanë të drejtë të paraqesin pretendimet e tyre, të shoqëruara me dokumentacionin përkatës, si edhe të shprehen nëse janë dakord me të dhënat e publikuara për përfundimin e procedurave të shpronësimit, pranë Bashkisë Durrës, si dhe në Agjencinë Shtetërore për Shpronësimet.

Vlera totale paraprake e shpronësimit është 296,615,808.52 (dyqind e nëntëdhjetë e gjashtë milionë e gjashtëqind e pesëmbëdhjetë mijë e tetëqind e tetë pikë pesëdhjetë e dy) lekë.

DREJTOR I PËRGJITHSHËM
Kastriot Gurra

LISTA EMËRORE PARAPRAKE E PRONARËVE, TË PASURIVE TË PALUAJTSHME, PRONË PRIVATE, QË PREKEN NGA NDËRTIMI I PROJEKTIT "RESTAURIMI DHE RIKUALIFIKIMI URBAN I ZONËS PRESPEKTIVE TID, ME VENDNDODHJE NË PARKUN ARKEOLOGJIK TË DURRËSIT, ME ZHVILLUES BASHKIA DURRËS"

Nr.	PRONARI			TË DHËNAT KADASTRALE (SIPAS KARTELËS SË PASURISË)									VLERËSIMI PËR SHPRONËSIM									Vlera totale (lekë)	Shënime (kufizime hipotekore, barrë mbi pasurinë etj.)
													Truall			Ndërtesë/apartament			Objekte soc.-ekonomik njësi				
	Emri	Atësia	Mbiemri	Fshati ose qyteti	Z. kadastrale	Nr. i pasurisë	Lloji i pasurisë	Sipërfaqja totale	Truall (m²)	Ndërtesë (m²)	Volumi	Faqe	Sipërfaqja (m²)	Çmimi (lekë)	Vlera (lekë)	Sipërfaqja (m²)	Çmimi (lekë)	Vlera (lekë)	Sipërfaqja (m²)	Çmimi (lekë)	Vlera (leke)		
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	T	U	V	Y	Z	W		
1	Shpresa		Braholli	DURRËS	8514	3/235	Truall	149	149	80			149	17,898.00	2,666,802.00	80	71,141.00	5,691,280.00				8,358,082.00	Mbi këtë truall ka ndërtim pa leje 6294
2	Bajram		Mullaj	DURRËS	8514	3/247	Truall	146	146	72			146	17,898.00	2,613,108.00	72	71,141.00	5,122,152.00				7,735,260.00	Kufizim i veprimeve mbi pasurinë në bazë të udhrit nr. 927, datë 12.7.2011.
3	Marcello	Fatbardh	Subashi	DURRËS	8514	3/596	Truall	68.6	68.6	68.6			68.6	17,898.00	1,227,802.80	68.6	71,141.00	4,880,272.60				6,108,075.40	
4		Shtet		DURRËS	8514	3/597	Truall	52.4	52.4	0			52.4	-	-							-	
5	Hulusi		Kosova	DURRËS	8514	3/360	Truall	65.5	65.5	0			65.5	17,898.00	1,172,319.00							1,172,319.00	
	Ali		Kosova																				
	Artan		Zajmi																				
	Aida		Podgorica																				
	Sokol		Kosova																				
	Ljana		Zajmi																				
	Asim		Zajmi																				
	Edmond		Kosova																				
	Majlinda		Kellezi																				
	Mentor		Kosova																				
	Arian		Permeti																				
	Remonda		Prendi																				
	Ermira		Hydi																				
6	Ali		Kosova	DURRËS	8514	3/361	Truall	7.5	7.5	0			7.5	17,898.00	134,235.00							134,235.00	
	Artan		Zajmi																				
	Asim		Zajmi																				
	Ermira		Kosova (Hydi)																				
	Hulusi		Kosova																				
	Liana		Zajmi																				
	Minevere		Kosova																				
	Remonda		Kosova																				
	Shqipe		Kosova																				
	Skender		Kosova																				
	Sokol		Kosova																				
	Ali	Mustafa	Kosova																				
7	Hamdi		Bocerri	DURRËS	8514	3/257	Truall	53	53	44			53	17,898.00	948,594.00	44	71,141.00	3,130,204.00				4,078,798.00	Kufizim i veprimeve mbi pasurinë deri në plotësimin e mangësive të konstatuara
	Hava		Bocerri																				
	Shefki	Ramazan	Bocerri																				
8	TRASHEGIMTARET FANI			DURRËS	8514	3/251	Truall	67.7	67.7	46.5			67.7	17,898.00	1,211,694.60							1,211,694.60	Ka diference dok-fakt, urdhër i brendshëm nr. 309, datë 13.7.2010.
9	TRASHEGIMTARET FANI			DURRËS	8514	3/251+1-1	Apartament	33.2	0	0						33.2	71,141.00	2,361,881.20				2,361,881.20	
10	TRASHEGIMTARET FANI			DURRËS	8514	3/251-N	Njesi	46.5	0	0									46.5	0	1,609,354.10	1,609,354.10	
11	SHTET			DURRËS	8514	3/219	Truall	339	339	0			339	-	-							-	Ky truall okupohet nga familja Beja.

12	Arif Bukurije Fatos		Murataj Murataj Murataj	DURRËS	8514	3/219+1-19	Apartament	63.53	0	0						63.53	71,141.00	4,519,587.73				4,519,587.73	
13	BASHKIA DURRËS			DURRËS	8514	3/219/ND-N10	Ndërtese	77.4	0	77.4									77.4	0	-	-	Ambulanca e lagjes.
14	SHTET			DURRËS	8514	3/236	Truall	244	244	0			244	-	-							-	Ky truall okupohet nga familja Dovana. Ka ndërtim pa leje.
15	SHTET			DURRËS	8514	3/234	Truall	256	256	0			256	-	-							-	Ky truall okupohet nga Ibrahim Velja.
16	PPV			DURRËS	8514	3/443	Godinë	15.8	15.8	15.8			15.8	-	-				15.8	0	-	-	Ky truall okupohet nga Nail Dajlani.
17	Arben	Preng	Disha	DURRËS	8514	3/210	Truall	327	327	110			327	17,898.00	5,852,646.00	110	71,141.00	7,825,510.00				13,678,156.00	Me deklarate noteriale nr. 1507/912/1, datë 13.10.2015. Fshihet hip. ligore.
18	Petrit Merita T.O.V 2019	Hysen Ceno	Kovaçi Kovaçi	DURRËS	8514	3/621	Truall	234.4	234.4	100			134.4	17,898.00	2,405,491.20							2,405,491.20	Mbi këtë truall ndodhet ndërtesa nr. 3/244/ND, vol. 37, f. 18. Për këtë pasuri po zhvillohet proces gjyqësor. Ndërtesë 2 kate. Objekti nuk njihet.
19	Gani Marieta	Asllan Lefter	Kazazi Kazazi	DURRËS	8514	3/620	Truall	64	64	53			64	17,898.00	1,145,472.00	53	71,141.00	3,770,473.00				4,915,945.00	
20	SHTET			DURRËS	8514	3/230	Truall	140	140	0			140	-	-							-	Ky truall okupohet nga Nevruz Idrizi dhe Marta Haxhia
21	Isuf	Nevruz	Idrizi	DURRËS	8514	3/230/ND	Ndërtesë	88.7	0	88.7						105	71,141.00	7,469,805.00	88.7	0	2,833,584.70	10,303,389.70	Kati përdhe është magazine me sip. 88.7 m², kati i parë banim me sipërfaqe 105 m². Nuk ka marrëdhënie me truallin, kjo ndërtesë vendoset mbi pasurinë me nr. 3/230.
22	SHTET			DURRËS	8514	3/232	Truall	67	67	0			67	-	-							-	Ky truall okupohet nga Nevruz Idrizi dhe Marta Haxhia.
23	Altin Përparim Lavdije Donika Bubulinë Arjan	Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal	Xhogu Xhogu Xhyra Çuka Tabaku Xhogu	DURRËS	8514	3/594	Truall	142	142	0			142	17,898.00	2,541,516.00							2,541,516.00	Mbi këtë pasuri ndodhet ndërtesa nr. Pas. 3/375/ND, vol. 39, f. 136.
24	Altin Përparim Lavdije Donika Bubulinë Arjan	Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal Xhemal	Xhogu Xhogu Xhyra Çuka Tabaku Xhogu	DURRËS	8514	3/375/ND	Ndërtese	50	0	50						50	71,141.00	3,557,050.00				3,557,050.00	
25	Kostandin Kristaq Vjollca	Nasi Kostandin Jashar	Çuni Çuni Luzi (Çuni)	DURRËS	8514	3/220+1-1	Apartament	56.54								56.54	71,141.00	4,022,312.14				4,022,312.14	
26	Anila Fatmir Munir Pluton Vojsava Zyhra	Zyhdi Xhaferr Munir Munir	Nishani Nishani Nishani Nishani Xhakoni Gjini	DURRËS	8514	3/220+1-2	Apartament	57.91								57.91	71,141.00	4,119,775.31				4,119,775.31	
27	Ilirjan Bashkim Emiranda Robert Shegere		Vrapi Vrapi Vrapi Vrapi Molla	DURRËS	8514	3/220+1-3	Apartament	79.83								79.83	71,141.00	5,679,186.03				5,679,186.03	
28	Isuf Nexhmije	Murat Xhevdet	Mehmeti Mehmeti	DURRËS	8514	3/220+1-4	Apartament	65.4								65.4	71,141.00	4,652,621.40				4,652,621.40	
29	Idajet Armand Drini Qamil Lejla	Osman Osman Mynir	Dizdari Hasani Hasani Izeti Ostreni	DURRËS	8514	3/220-N1	Njesi	170											170	0	5,288,517.70	5,288,517.70	

	Lumturi Najada Feraset Albert Blerina Adajan Nevreze	Ali Elmas Ali Fatmir Fatmir Myrvyr	Kokalari Fani Hasani Hasani Fani Fani Bejleri																				
30	Skender		Laçi	DURRËS	8512	24/70 -ND	Ndertese	55	0	55						55	80,638.00	4,435,090.00				4,435,090.00	Ndërtesa ndodhet mbi pasurinë 24/588.
31	Skender		Laçi	DURRËS	8512	24/588	Truall	159.73	159.73	0			159.73	19,155.00	3,059,628.15							3,059,628.15	Mbi këtë pasuri ndodhet 24/70 ND.
32	Hysen	Hamdi	Tafa	DURRËS	8512	24/204	Truall	250	250	0			250	19,155.00	4,788,750.00							4,788,750.00	Vihet në h. ligjore në favor të Fondit Besa me k/hip. nr. 2207/1468/3, datë 21.11.2015. Rivihet në h/l në favor të Fondit Besa sh.a. me k. hip nr. 2773/1249/1, datë 16.9.2019.
33	SHTET			DURRËS	8512	24/526	Truall	1417.14	1417.14	0			1417.14	-	-							-	
34	Olimbia Lilinka	Teodor 	Goga Frasheri	DURRËS	8512	24/80	Truall	123.5	123.5	0			123.5	19,155.00	2,365,642.50							2,365,642.50	
35	Pronar i Pavertetuar			DURRËS	8512	24/83	Truall	88.85	88.85	88.85			88.85	-	-	88.85	-	-				-	Në momentin e azhornimit në këtë pronë ishte Shkelqim Zotaj.
36	Orjeta	Gani	Tonuzi	DURRËS	8512	24/672	Truall	118.8	118.8	113.7			37.33	19,155.00	715,056.15				37.33	0	1,296,833.70	2,011,889.85	Pronës i marrim truall sa obj. soc.-ek». 37.33 m².
37	Artur Lirie Roland	Iljaz Sadik Iljaz	Xhija Xhija Xhija	DURRËS	8512	24/519	Truall	255.63	255.63	0			58	19,155.00	1,110,990.00							1,110,990.00	
38	Edmond		Balla	DURRËS	8512	24/541	Truall	58.97	58.97	0			58.97	19,155.00	1,129,570.35							1,129,570.35	Mbi këtë truall ndodhet pasuria 24/359 vol. 33, f. 100.
39	Edmond		Balla	DURRËS	8512	24/359	Ndertese	58.97	0	58.97						58.97	80,638.00	4,755,222.86				4,755,222.86	Kjo ndërtesë ndodhet mbi pasurinë 24/43 në pronësi të Komunitetit Mysliman
40	Arian Almira	Haxhi Bekim	Ushina Ushina	DURRËS	8512	24/627	Truall	30	30	30			30	19,155.00	574,650.00				30	0	1,022,700.20	1,597,350.20	Vendim nr. 96, datë 17.3.2021, prot. nr. 2683, datë 17.3.2021 godinë social-ekonomike k. përdhe 30 m².
41	ALB.NEPTUNUS			DURRËS	8512	24/626	Truall	393.02	393.02	253.67			139.35	19,155.00	2,669,249.25							2,669,249.25	Objekti me sipërfaqe 253.67 m² nuk prishet.
42	Merita	Hamdi	Topi	DURRËS	8512	24/72	Truall	119.69	119.69	52.46			119.69	19,155.00	2,292,661.95	52.46	80,638.00	4,230,269.48				6,522,931.43	
43	Ramiz	Elez	Lela	DURRËS	8512	24/71	Truall	118.8	118.8	57.43			118.8	19,155.00	2,275,614.00	57.43	80,638.00	4,631,040.34				6,906,654.34	
44	Eri	Bashkim	Pema	DURRËS	8512	24/695	Truall	112	112	0			55	19,155.00	1,053,525.00							1,053,525.00	Kufizohet pasuria për mungesë dokumentacioni.
45	Pronar i Pavertetuar			DURRËS	8512	24/41	TRUALL	87.08	87.08	30.28			28.2	-	-							-	Në momentin e azhornimit në këtë pronë ishte Thanas Dafa
46	SHTET			DURRËS	8512	24/583	TRUALL	114.05	114.05	0			114.05	-	-							-	
47	SHTET			DURRËS	8512	24/586	TRUALL	96.67	96.67	0			96.67	-	-							-	
48	SHTET			DURRËS	8512	24/233	Truall	81.79	81.79	26.84			81.79	-	-	26.84	-	-				-	
49	Edmond Enkelana Henrieta Kajtim Linje Oltion Riza Shkelzen		Alimani Diko Kasneci Cankja Llazo Cankja Cankja Cankja	DURRËS	8512	24/29	Truall	90	90	111			90	19,155.00	1,723,950.00	111	80,638.00	8,950,818.00				10,674,768.00	Urdhër/vendim për vendosje sekuestro konservative. Banesë 2 kat, kati përdhe 43 m², kati i parë 68 m².
50	Njazi		Dermani	DURRËS	8512	24/30	Truall	102	102	50			102	19,155.00	1,953,810.00	50	80,638.00	4,031,900.00				5,985,710.00	

	Skender		Dermani																				
51	Dhurata	Bilal	Bilo	DURRËS	8512	24/32	Truall	152.14	152.14	71.64			152.14	19,155.00	2,914,241.70	71.64	80,638.00	5,776,906.32				8,691,148.02	
52	SHTET			DURRËS	8512	24/35	Truall	148.4	148.4	0			148.4	-	-							-	Pasuria është okupuar nga Kiço Qendro Koçi. Ka një ndërtim pa leje me sip. 100.46 m².
53	Anisa	Fatos	Terziu	DURRËS	8512	24/682	Truall	261.05	261.05	856			261.05	19,155.00	5,000,412.75				856	0	21,313,020.56	26,313,433.31	Vihet në H/L në favor të Banka OTP Albania sh.a. Leje legalizimi nr. 295035, datë 31.8.2020. Ndërtesa 4 kate + papafingo + kat nëntokë. Kt. Nëntokë 126 m², kt. përdhe 148 m², kt. i parë 140 m², kt. i dytë 140 m², kt. i tretë 140 m², papafingo 162 m².
	Artur	Bajram	Terziu																				
54	KOMUNITETI MYSLIMAN MYFTINIA DURRËS			DURRËS	8512	24/552	Truall	141.93	141.93	0			141.93	19,155.00	2,718,669.15							2,718,669.15	Me V. Gjyk. nr. 595, datë 21.4.2014 dhe V. Gjyk .Apeli nr. 898, datë 25.10.2016 i njihet e drejta e parablerjes së objektit magazinë me nr. pas. 24/255.
55	SHTET			DURRËS	8512	24/553	Truall	104.4	104.4	0			104.4	-	-							-	
56	SHTET			DURRËS	8512	24/550	Shesh	79.57	79.57	0			79.57	-	-							-	
57	SHTET			DURRËS	8512	24/34	Kabine elektrike	39	39	39			39	-	-				39	0	-	-	
58	Pa info			DURRËS	8512	23/64	Truall	274.26	274.26	150.72			274.26	-	-	150.72	-	-				-	Vendim gjyqësor për vendosjen e masës së sigurimit të padisë. Ky truall në momentin e azhornimit okupohej nga Arben Berdaku
59	Merita	Irfan	Alikaj	DURRËS	8512	24/12+2-6	Apartament	95	0	0						95	80,638.00	7,660,610.00				7,660,610.00	
60	Eda	Mark	Vokopola	DURRËS	8514	3/512	Truall	192.12	192.12	446.12			32.12	17,898.00	574,883.76				26.12	0	1,069,762.60	1,644,646.36	Në proces gjyqësor. Vihet në H/L në favor të Union Bank sh.a.
61	Anina	Vasil	Papaliko	DURRËS	8514	3/112	Truall	109.4	109.4	0			109.4	17,898.00	1,958,041.20							1,958,041.20	Okupuar nga familja Rrufa.
	Athanas	Vasil	Rrufa																				
	Donika	Lluka	Caliqi																				
	Flora	Lluka	Kalemi																				
	Ida	Lluka	Kalemi																				
	Marija	Vasil	Papas																				
	Spiro	Lluka	Kalemi																				
62	SHTET			DURRËS	8512	24/5	Truall	226.4	226.4	226.4			90	-	-	133	-	-				-	Pasuna është e okupuar nga familja Deliallisi. Ka një ndërtim pa leje me sip. 226.40 m².
63	Mihal		Koja	DURRËS	8512	24/166+1-6	Apartament			35.75						35.75	80,638.00	2,882,808.50				2,882,808.50	
	Kozeta		Koja																				
	Lirije		Koja																				
64	Betim	Isa	Myshketa	DURRËS	8512	24/187	Godine	137	137	593									24	0	796,166.30	796,166.30	Godine social ekonomike kt. përdhe 137 m², kt. parë 146 m², kt. dytë 140 m², kt. tretë 146 m², kt. katërt 24 m². * Prishje e papafingos 24 m².
65	SHTET			DURRËS	8512	24/246	Truall	15.68	15.68	0			15.68	-	-							-	Pasuna është e okupuar nga Bujar Jakupi ka një ndërtim pa leje me sip. 15.68 m²
66	Lirika		Teodor FB	DURRËS	8512	24/81	Truall	97	97	0			97	19,155.00	1,858,035.00							1,858,035.00	Prona kufizohet për plotësim dokumentacioni me urdhër të
	Olimbi		Teodor LB																				

																							regjistruesit nr. 5, datë 9.1.2004.
67	JOLANDA ARMANDO	KOSTA XHOXHI	RRUFA RRUFA	DURRËS	8514	3/372	Godine	70	70	70			70	17,898.00	1,252,860.00							1,252,860.00	Lloji i pasurisë bëhet godinë me urdhër të brendshëm me nr. 3536, datë 13.12.20, 11 6393 *brenda muri të kalasë, ka objekt ekzistues i cili sipas Procesverbalit të Bashkisë Durrës objekti nuk ekziston në terren.
68	JOLANDA ARMANDO	KOSTA XHOXHI	RRUFA RRUFA	DURRËS	8514	3/494	TRUALL	122	122	0			122	17,898.00	2,183,556.00							2,183,556.00	
69	JOLANDA ARMANDO	KOSTA XHOXHI	RRUFA RRUFA	DURRËS	8514	3/299	TRUALL	20	20	0			20	17,898.00	357,960.00							357,960.00	Me urdh. regj. hiqet kufizimi pasi dok. U plotësua dhe ndodhet në ref. 8824 dhe 11704.
70	KISHA ORTHO AUTO E SHQIPERISE			DURRËS	8514	3/258	TRUALL	360	360	240			120	17,898.00	2,147,760.00							2,147,760.00	Me vendim nr. 653, datë 25.4.2016 të GJRR Durrës është vendosur detyrimi i të paditurit Gezim Tafaruci t'i liroje e t'i dorëzojë KO.A.SH sip e tokës truall prej 60 m² të zënë prej tij me ndërtesën 1 kt. pjese e pasurisë me nr. 3/258.
71	FAMULLIA 'SHEN LUCIA' DURRËS			DURRËS	8514	3/587	TRUALL	300	300	101			300	17,898.00	5,369,400.00							5,369,400.00	2 kate sip. katit përdhe 101m² sip. katit të parë 101 m² *Sipas Procesverbalit të Bashkisë Durrës objekti nuk ekziston në terren. Objekti figuron vetëm në kartelë.
72	AJETE DHURATA ENIS ORIANA LIRIJE REDI ROBERT SAMI ERIBAR ORLANDER ERIOLA ALBAN ANDI ELIVERTA FLORIAN	MEHMET GEZIM AHMET FERID AHMET FERID GEZIM SHEMSI SHEMSI SHEMSI AGRON AGRON TEKI AGRON	SULSTAROVA DULSTAROVA SULSTAROVA SULSTAROVA ELEZI SULSTAROVA ÇABEJ SULSTAROVA SOVALI SOVALI SOVALI QUKU QUKU QUKU QUKU	DURRËS	8514	3/330	TRUALL	594.63	594.63	0			594.63	17,898.00	10,642,687.74							10,642,687.74	6387 me datë 23.4.2012 u krye rivlerësimi i pasurisë në shumën 14.271.120 (lekë) me ref. 10363 me urdh. regjistr. 428, datë 2.4.2013 korrigjohet emri i V. Savali, me refc. 0011680
73	ARBEN	PRENG	DISHA	DURRËS	8514	3/216	TRUALL	106.9	106.9	0			90.6	17,898.00	1,621,558.80							1,621,558.80	Me deklaratë noteriale nr. 1507/912/1, datë 13.10.2015, fshihet hip. figjore.
74	SHTET			DURRËS	8514	3/291	TRUALL	114.8	114.8	0			114.8	-	-							-	Ka ndërtim pa leje 7993.
75	ALEKSANDER APOSTOL JULIETTE MARJANNE		SPENDJOPULO SPENDJOPULO SPENDJOPULO SPENDJOPULO	DURRËS	8514	3/301	TRUALL	157.9	157.9	0			157.9	17,898.00	2,826,094.20							2,826,094.20	Ka diference dok.-fakt.
76	SHTET			DURRËS	8514	3/557	TRUALL	357	357	0			209	-	-							-	
77	SHTET			DURRËS	8514	3/444	TRUALL	103	103	0			103	-	-							-	Ky truall okupohet nga Komuniteti Mysliman.
78	SHTET			DURRËS	8514	3/445	TRUALL	46	46	0			46	-	-							-	Ky truall okupohet nga Komuniteti Mysliman.
79	ISA	SAMI	SEJKO	DURRËS	8514	3/574	TRUALL	175.07	175.07	153.86			21	17,898.00	375,858.00							375,858.00	Godine 2 kate k. përdhe = 153.86

																								k. parë = 153.86 ref., 16017.
80	FERUZE LEONARD	AVDYL LEKË	KARAMANI KARAMANI	DURRËS	8514	3/335	TRUALL	215	215	0			215	17,898.00	3,848,070.00								3,848,070.00	Kontrata e shitjes, shkëmbimit ose dhurimit me rezervë/ kusht të pasurisë së paluajtshme nr. 9413/5168, datë 21.10.2024, në emër të Idler Hoxha, Diana Hoxha. Bllokohet pasuria për afat 30-ditor not. datë 27.9.2021 not. Gentiana Bardhoka. V.K.K.P nr. 1431/2, dt.13.6.1996. nr. ref. 3612/z.k. 8512. (nr. hip.1518, datë 19.2.1998)
81	MUHARREM		MULLAI	DURRËS	8512	24/511	SHESH	205	205	0			205	19,155.00	3,926,775.00								3,926,775.00	Kufizohet pasuria për shkak mbivendosjeje në pas me nr. hip 1419, datë 9.6.1997 në favor të trashëgimtarëve Ethem Gryka.
82	KOMUNITETI MUSLIMAN I SHQIPERISE			DURRËS	8512	23/258	TRUALL	639	639	109.86			529.14	19,155.00	10,135,676.70								10,135,676.70	Objekti me sip. 109.86 nuk pnshet.
83	PRONAR I PAVERTETUAR			DURRËS	8512	23/62	TRUALL	255.98	255.98	158.65			255.98	-	-								-	Mbi këtë pasuri ndodhet ndërtesa nr. pas. 23/62/ND, vol. 63, f. 157. në momentin e azhornimit në këtë pronë ishte Bujar Tepshi. Ndërtesa është shpronësuar me VKM 107, me nr. rendor 3, sipas listës emërore.
84	KISHA ORTHODOKSE AUTOQEFALE			DURRËS	8512	24/191	TRUALL	175	175	0			175	19,155.00	3,352,125.00								3,352,125.00	
85	ALI ORJETA	HIQMET GANI	TONUZI TONUZI	DURRËS	8512	24/289	TRUALL	120	120	0			120	19,155.00	2,298,600.00								2,298,600.00	Me datë 18.2.2020 u krye rivlerësimi i pasurisë me shumën 15.900.300 lekë me raport vlerësuesi RVP.
86	KRISANTHI	MITRO	MUKAJ	DURRËS	8512	24/383	TRUALL	229	229	0			229	19,155.00	4,386,495.00								4,386,495.00	
87	SOFIJE ASIJE FAREDIN ZYRA MIRIAM AIDA LUMNIJE		BLAKÇORI TELI TELI TELI TELI LEKBELLO TELI	DURRËS	8512	24/681	TRUALL	120	120	0			120	19,155.00	2,298,600.00								2,298,600.00	
88	IDLIR DIANA	QAZIM MUHARREM	HOXHA HOXHA	DURRËS	8512	24/300	TRUALL	73.5	73.5	0			73.5	19,155.00	1,407,892.50								1,407,892.50	Kontratë për vendosjen e hipotekës për garantimin e kredisë së dhënë nga banka apo institucion tjetër kredi dhënës, sipas vlerave të kredisë. Union Bank sh.a. me aplikimin nr. 33178, datë 12.8.2021 lëshohet certifikata e pronësisë për Diana Hoxha
89	IDLIR DIANA	QAZIM MUHARREM	HOXHA HOXHA	DURRËS	8512	24/192	TRUALL	197	197	65			132	19,155.00	2,528,460.00								2,528,460.00	Kontrate për vendosjen e hipotekës për garantimin e kredisë së dhënë nga banka apo institucion tjetër kredi dhënës, sipas vlerave të kredisë. Objekti

																							me sip. 132 m² nuk prishet.
90	BESNIK DENIS SHERIBE FABIOL FALJETA FATBARDHA FATMIR MYRTEZA REZART SHPRESA ALFRED ADRIAN SUZANA ENGJËLLUSHE XHEVRIJE		ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA ZAZA BASHA BLLACA BLLACA DEJA DUSHALLARI LAKO	DURRËS	8512	24/618	TRUALL	168	168	166			168	19,155.00	3,218,040.00							3,218,040.00	Sip. nd. kt. përdhe = 80 m². Sip. nd. kt. parë = 86 m². *sipas procesverbalit të bashkisë Durrës objekti nuk ekziston në terren.
91	SKENDER NAXHIE LUTFIE		MYSHKETA BYLYKBASHI QOSJA	DURRËS	8512	24/619	TRUALL	168.4	168.4	153.09			168.4	19,155.00	3,225,702.00							3,225,702.00	Sip. nd. kt. përdhe =86.82 m². Sip. nd. kt. Parë = 66.27 m². *Sipas Procesverbalit të Bashkisë Durrës objekti nuk ekziston në terren.
92	JONUZ	MUSTAFA	MYSHKETA	DURRËS	8512	24/173	TRUALL	128	128	0			128	19,155.00	2,451,840.00							2,451,840.00	Prona kufizohet për plotësim dokumentacioni me urdhër të regjistruesit nr. 5, datë 9.1.2004. Trualli është në bashkëpronësi i të gjithë trashëgimtarëve të Jonuz Myshketes
93	FATMIR ANILA	QANI HAMDI	ZOTAJ ZOTAJ	DURRËS	8512	24/596	TRUALL	86.56	86.56	0			86.56	19,155.00	1,658,056.80							1,658,056.80	Hipoteke ligjore së kredisë së dhënë nga institucionet bankare.
94	SHTET			DURRËS	8512	24/597	TRUALL	21.54	21.54	0			21.54	-	-							-	Pasuria është e okupuar nga Aristotel Sava
95	XHEIMS & T			DURRËS	8512	24/658	TRUALL	729.7	729.7	460			509.7	19,155.00	9,763,303.50							9,763,303.50	Kërkesë padi proces gjyqësor. Urdhër i drejtorit për kufizim. Godine social-ekonomike 2 kat, sip. Kati përdhe 220 m², sip. kati parë 240 m². Godina me sip. të katit përdhe 220 m² nuk prishet..
96	GEZIM FATMIR XHEVAHIRE ILIRIANA NADIRE	 MUSTAFA IDRIZ	REXHA REXHA KUBATI RADOVICKA FEJZO	DURRËS	8512	24/612	TRUALL	172	172	0			172	19,155.00	3,294,660.00							3,294,660.00	
97	SHTET			DURRËS	8512	24/322	TRUALL	14.5	14.5	0			14.5	-	-							-	Prona është e okupuar nga person i paidentifikuar . ka 14,5 m² ndërtim pa leje
VLERA TOTALE PARAPRAKE																						**296,615,808.52**	

	Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2025

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 1104 lekë

Vulosur elektronikisht nga Qendra e Botimeve Zyrtare
Date:2025/06/26 16:47:48 +02'00'
fd276df069e7438fbfc5c3be1469fde620250626164
72767031

Shënim : Ky dokument është gjeneruar dhe vulosur me anë
të një proçedure automatike nga një sistem elektronik (Qendra e Botimeve Zyrtare)